

Participació, política i joves

**Una aproximació a les pràctiques polítiques,
la participació social i l'afecció política
de la joventut catalana**

Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP)

Col·lecció **Estudis**, n. 22

Participació, política i joves

Una aproximació a les pràctiques polítiques, la participació social i l'afecció política de la joventut catalana

Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP)

Isaac Gonzàlez i Balletbó (coordinador)
Jordi Collet i Sabé
Josep Sanmartín i Morant

Seguiment:

Miquel À. Alegre i Canosa

Col·laboradors:

Ricard Benito i Pérez
Sheila González i Motos

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria de Joventut
Observatori Català de la Joventut

Barcelona, juny 2007

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

González, Isaac

Participació, política i joves : una aproximació a les practiques polítiques, la participació social i l'afecció política de la joventut catalana. (Estudis ; 22)

Bibliografia. Índex

ISBN 978-84-393-7464-0

I. Collet i Sabé, Jordi II. Sanmartín i Morant, Josep III. Observatori Català de la Joventut IV. Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Govern i Polítiques Públiques V. Títol VI. Col·lecció: Estudis (Observatori Català de la Joventut) ; 22

1. Joves Catalunya Activitat política 2. Joves Catalunya Associacions i clubs

32-053.7(467.1)

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria de Joventut

1a edició: juny 2007
Tiratge: 750 exemplars
Impressió: Printing
Disseny: Secretaria de Joventut
Maquetació: Jesús Andriach Grífol
D.L.: 21.177-2007
ISBN: 978-84-393-7464-0

ÍNDEX

Presentació	9
1. Contextualització teòrica i metodològica	11
1.1 Contextualització teòrica	11
1.1.1 Acotament de l'objecte d'estudi: els joves i la participació (política)	11
1.1.2 Caracterització de la segona modernitat	15
1.1.3 Els joves en la segona modernitat	22
1.1.4 Joves i participació política avui. Resistència, reacció o adaptació?	24
1.2 L'enfocament metodològic	28
1.2.1 El qüestionari	28
1.2.2 Les variables independents	29
1.2.3 Els grups de discussió	36
1.3 Estructura de l'informe	37
2. La participació dels joves durant la trajectòria escolar	39
2.1 La participació a l'escola	39
2.1.1 La representació dels companys de classe	39
2.1.2 La participació extraescolar	43
2.2 La participació a la universitat	47
2.2.1 La implicació política a les universitats	47
2.2.2 La participació associativa a les universitats	51
3. Participació en entitats i associacions	55
3.1 Trajectòria i actualitat: el passat i el present de l'associacionisme dels i les joves	55
3.2 Participació en entitats, grups i associacions culturals	55
3.2.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit cultural	56
3.2.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit cultural	57
3.2.3 Tipus de participació	59
3.3 Participació en entitats, grups i associacions esportives	59
3.3.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit esportiu	61
3.3.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit esportiu	64
3.3.3 L'associacionisme esportiu amb gimnàs	66
3.4 Participació en entitats o associacions d'educació en el lleure	68
3.4.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit de l'educació en el lleure	69
3.4.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit de l'educació en el lleure	72
3.4.3 Tipus de participació	73
3.5 Participació en entitats o grups "polítics", de reivindicació o de millora de l'entorn social	74
3.5.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit político-reivindicatiu	75
3.5.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit político-reivindicatiu	77
3.5.3 Tipus d'activisme	79
3.5.4 Tipus de participació i d'entitat	82

3.6	Participació en entitats o grups de suport a col·lectius desfavorits	83
3.6.1	Caracterització de l'itinerari participatiu d'ajuda als desfavorits	84
3.6.2	Caracterització de la participació actual d'ajuda als desfavorits	86
3.6.3	Tipus de participació	87
3.7	Participació en entitats, grups o associacions religioses	89
3.7.1	Caracterització de la participació en l'àmbit de la religió	91
3.7.2	El pes de la procedència	92
3.8	Síntesi: Activisme i vinculació associativa	93
3.8.1	Caracterització de l'itinerari associatiu	95
3.8.2	Caracterització de l'associacionisme actual	102
3.9	Alguns comentaris finals	109
3.9.1	Associacionisme i professionalització	111
3.9.2	Estímuls al voluntariat	112
3.9.3	Els valors de la participació associativa	115
3.9.4	Associacionisme i formes de vinculació social	116
4.	El posicionament polític	119
4.1	L'eix esquerra-dreta	119
4.1.1	Posicionar-se (o no) en l'eix esquerra-dreta	121
4.1.2	Tipus i condicionants de posicionament en l'eix esquerra-dreta	125
4.1.3	El posicionament en l'eix esquerra-dreta de pares i amics	130
4.2	Eix d'adscripció nacional	134
4.2.1	Posicionar-se (o no) en l'eix d'adscripció nacional	137
4.2.2	Maneres de no posicionar-se en l'eix d'adscripció nacional	141
4.2.3	Posicionaments juvenils en l'eix nacional	143
4.2.4	Posicionaments en l'eix d'adscripció nacional de pares i amics	148
4.3	Relació entre els eixos esquerra-dreta i nacional	152
4.4	En síntesi: principals resultats del capítol	153
5.	Afeccions polítiques	154
5.1	Percepció d'aptitud davant la política	154
5.1.1	Caracterització dels joves segons la percepció d'aptitud per entendre la política	156
5.2	Parlar de política	160
5.2.1	Caracterització dels joves segons la intensitat amb què parlen de política	161
5.3	Interès per la política	163
5.3.1	Interès per la política "en abstracte"	167
5.3.2	L'interès per allò que passa en diferents àmbits territorials	169
5.3.3	La (negativa) percepció juvenil del camp polític	173
5.4	El mapa de les afeccions polítiques. Continuitats i discontinuitats	175
5.4.1	Tipus d'afeccions polítiques	176
5.4.2	Tipus d'afeccions polítiques (versió simplificada)	178
5.5	Allò que preocupa els joves	184
5.5.1	Allò que preocupa majoritàriament	185
5.5.2	Allò que preocupa minoritàriament	186

5.5.3	Relació entre afeccions-desafeccions polítiques i preocupacions	187
6.	Pràctiques polítiques: usos i sentits	189
6.1	Pràctiques polítiques no electorals	189
6.1.1	Accions més i menys dutes a terme	190
6.1.2	Primeres conclusions.	193
6.1.3	Digressió 1: els sentits de la participació en manifestacions	194
6.1.4	Tipus de pràctica segons el sexe, l'edat i el territori dels i les joves.	195
6.2	Volum de pràctiques polítiques no electorals	198
6.2.1	Caracterització de la pràctica política no electoral juvenil.	199
6.2.2	Digressió 2: els sentits de la mobilització en el món del treball	204
6.3	Tipologia d'accions polítiques no electorals, i tipologia de joves.	206
6.3.1	Tipologia d'accions polítiques no electorals.	207
6.3.2	Tipologia de joves segons la seva participació política no electoral	208
6.4	Els hàbits ètics	215
6.4.1	Caracterització dels tres hàbits ètics	216
6.4.2	Posicionament dels joves davant la pràctica "d'hàbits ètics"	219
6.5	La participació electoral	224
6.5.1	Factors mobilitzadors (eleccions generals de 2004).	224
6.5.2	Els joves abstencionistes.	226
6.5.3	Caracterització de la participació electoral juvenil	226
6.6	Percepció d'eficàcia de les pràctiques polítiques	230
6.6.1	Pràctiques més i menys efectives	231
6.6.2	Diferències en les percepcions d'efectivitat	233
6.6.3	Tipologies juvenils davant l'efectivitat atribuïda a les pràctiques polítiques.	239
7.	Posicions, disposicions i conclusions	243
7.1	Les disposicions respecte a la participació sociopolítica i l'afecció política.	243
7.1.1	Disposicions segons l'edat	243
7.1.2	Disposicions segons el sexe	244
7.1.3	Disposicions segons els àmbits del pla territorial.	245
7.1.4	Disposicions segons la mida del municipi	247
7.1.5	Disposicions segons el nivell d'instrucció dels pares	248
7.1.6	Disposicions segons el binomi de variables llengua que parlaves durant la infantesa – procedència personal i familiar.	249
7.1.7	Disposicions segons el moment d'emancipació	254
7.1.8	Disposicions segons la situació activa i el nivell d'estudis	254
7.1.9	Disposicions depenent de si s'ha participat durant la infantesa.	255
7.2	El mapa de la participació política juvenil	255
7.2.1	El mapa de la participació	255
7.2.2	En resum: principals aportacions del mapa tipològic.	270
7.3	Reflexions finals. El sentit de la participació política juvenil	271
7.3.1	Conclusions...	271
7.3.2	...i una reflexió final	275

Bibliografia	276
Índex de taules	279
Índex de gràfics	288
Annex	291

Presentació

Un dels objectius principals de les polítiques socials destinades a la gent jove és el foment de la seva participació en els afers col·lectius. És cabdal que els joves i les joves s'impliquin en el seu entorn, siguin crítics amb la seva societat i puguin exercir conscientment els seus drets i deures de ciutadania, encaminant-nos així cap a una cultura política i cívica que estableixi vincles de treball col·lectiu i de solidaritat entre el conjunt d'actors socials i que superi els límits de la tradicional democràcia representativa.

L'estudi que ara us presentem és una valuosa eina per conèixer i entendre les percepcions, les actituds i els comportaments de la joventut catalana en relació amb la participació. Aquests coneixements són necessaris per tal de planificar i adequar les polítiques de joventut que es fan arreu del territori en matèria de participació juvenil.

Al nostre país hi ha hagut una manca de tradició en l'estudi sostingut i comprehensiu de temes de joventut i participació, tal com es constata en el III Congrés de la Joventut de Catalunya. D'una banda, faltaven dades quantitatives sobre participació; de l'altra, s'ha tendit a la realització d'estudis fragmentats temàticament i d'àmbits territorials específics, de manera que també mancava una visió global de la participació juvenil a Catalunya; finalment, tampoc s'havia fet un esforç sistemàtic per vincular les transformacions del context social amb la realitat participativa de les persones joves.

Amb aquest estudi hem intentat omplir aquestes importants mancances: en primer lloc, és una recerca que ofereix una visió global de la participació juvenil però que respecta les seves múltiples vessants; o, dit d'una altra manera, la fotografia final respon a múltiples retrats parcials. Aquesta ha estat una aposta clara per part de la Secretaria de Joventut: aconseguir un tractament adequat de la diversitat i de les variables clàssiques de desigualtat. En aquest sentit, es va fer un esforç important per tal d'aconseguir que la població d'origen estranger estigués adequadament representada en la mostra de l'estudi; d'altra banda, també es va voler que el territori fos una variable d'anàlisi clau, de manera que la recerca ha generat dades a nivell d'Àmbit del Pla Territorial gràcies a la realització d'un important nombre d'enquestes.

En segon lloc, l'estudi ofereix una visió comprehensiva de la participació juvenil, fruit de la combinació de metodologies de recerca qualitatives —realització de grups de discussió— i quantitatives —realització d'una enquesta—: la fusió d'ambdues tècniques ens ha permès, no tan sols quantificar les principals dimensions de la participació, sinó que, a més, ens ha facilitat un grau important de comprensió del fenomen estudiat.

Finalment, la recerca aconsegueix vincular la temàtica d'estudi amb els processos globals de transformació de la nostra societat; d'aquesta manera, s'evita el que podríem anomenar "efecte microscopi", que apareix quan s'analitza un determinat col·lectiu —com ara el jove— aïllant-lo de la societat en què viu i de la qual és fruit.

Aquest estudi també és un instrument de futur, en tant que permet la seva replicabilitat en el moment que es consideri oportú i proporciona una base metodològica per aplicar-lo, amb certes adaptacions, a una escala territorial més reduïda. Igualment, obre la porta a la realització d'anàlisis específiques que aprofundeixin algunes de les línies apuntades en aquest estudi.

Els autors de l'estudi, membres de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la Universitat Autònoma de Barcelona, són els qui han dissenyat la perspectiva d'anàlisi i el qüestionari de l'enquesta, han fet els grups de discussió i han analitzat els resultats i redactat l'informe. El disseny de la mostra de l'enquesta l'ha fet el Servei d'Estadística de la mateixa universitat i el treball de camp ha anat a càrrec de l'empresa ICC-Consultors Culturals.

Esperem que aquest estudi contribueixi a construir un marc favorable per a una participació que respongui a les necessitats i a les dinàmiques de la gent jove en una realitat social diversa i canviant.

Observatori Català de la Joventut i Àrea de Participació de la Secretaria de Joventut

1. Contextualització teòrica i metodològica

1.1 Contextualització teòrica

La participació social en general i la dels joves en particular ha esdevingut, en els darrers temps, un nou espai de preocupació política, sobretot des d'aquelles veus i posicions ideològiques que propugnen la necessitat d'aprofundir en la qualitat democràtica del país. És des d'aquest posicionament que es veu amb una certa preocupació el baix nivell de participació social, i especialment el baix nivell de participació social dels joves. Sovint s'hi percep el millor indicador de la desadhesió generalitzada al sistema sociopolític i del desdibuixament del principal teixit que arrela els individus al territori i a la preocupació pels temes que ens afecten col·lectivament. Amb tot, cal advertir que l'enfocament polític del problema pot no coincidir amb la necessitat de fer-ne una definició sociològica més acotada.

La diagnosi que veu en la baixa participació social un clar indicador de la desafecció ciutadana per les qüestions de la comunitat és encertada, si bé també creiem, com raonarem al llarg de la investigació, que a vegades tendeix a sobredimensionar-se la capacitat per trencar aquests processos “descohesionadors” de segons quines formes de participació. Entrarem en aquesta mena de consideracions teòriques en aquest primer apartat de la investigació, dedicat a la contextualització teòrica de la nostra recerca, i explicarem com, a parer nostre, l'efecte dels grans processos socials i econòmics que estem vivint avui dia repercuteix sobre la participació social i política d'una manera força complexa, amb un ventall de matisos que cal tenir en compte. Abans d'entrar-hi, però, cal que fem un esforç d'acotament en relació amb el tema d'estudi que volem abordar.

1.1.1 Acotament de l'objecte d'estudi: els joves i la participació (política)

En parlar de participació social fem referència a qüestions d'índole molt diversa. Dins d'aquesta heterogeneïtat, el que més hi destaca és l'existència de dos objectes d'estudi clarament diferenciats. Tots dos fan referència a processos i dinàmiques socials en bona mesura independents (malgrat les inqüestionables i ineludibles coincidències): d'una banda, la participació política, i de l'altra, la participació “associativa”. Tots dos són fenòmens socials subjectes a importants canvis i transformacions, tot i que aquests canvis i transformacions no són els mateixos.

1.1.1.1 La participació política

Per participació política entenem aquelles accions que els individus duen a terme amb una certa voluntat d'incidència en la configuració de la vida col·lectiva —ja sigui per conservar-la, ja sigui per transformar-la—. Diferents estudis han reflexionat sobre les transformacions que ha patit la participació política en les darreres dècades, de manera que molts cops allò què es veu com una crisi de participació política en realitat és, si més no parcialment, una transformació en les formes de participació política i, per tant, una crisi acotada a les seves formes més ortodoxes i tradicionals (Benedicto i Morán, 2005).

Els i les joves són, en aquest sentit, un col·lectiu especialment receptiu i sensible a aquestes transformacions. Una anàlisi sobre la participació política ha d'aprofundir en la comprensió d'aquestes transformacions i la seva envergadura. La participació política implica “sentir-se part” de la vida col·lectiva, però molts cops no implica interaccions dins d'un marc grupal. D'alguna manera, quan fem referència a la política —és a dir, a la preocupació per allò col·lectiu—, qualsevol actuació pot ser considerada participativa, en la mesura que, si més no com a objectiu transcendent de l'acció, la percepció abstracta d'estar actuant dins d'una dimensió col·lectiva hi és present.

Així, es pot considerar que es fa pràctica política a través d'una acció de naturalesa individual, com pot ser anar a comprar o portant una samarreta amb missatges polítics. Òbviament, també es participa políticament quan s'és membre d'un partit polític o quan es va a votar. Per tant, quan parlem de *participació* política l'ús que fem del terme participació és extraordinàriament lax, i gairebé seria substituïble pel terme actuació. De fet, encara podríem anar més enllà, si atenem a les dificultats que hi ha per establir la frontera entre allò

que és una “actuació” i allò que no ho és. Aquesta qüestió esdevé especialment significativa quan mirem d'establir si els “actes retòrics” —bàsicament, parlar de política— són considerats, o no, una acció política —o bé, quan ho són i quan no—. No és l'objectiu d'aquesta investigació arribar a una conclusió: fóra fàcil que en el camí ens perdéssim en alguns dels debats epistemològics de més pes en les darreres dècades. El que sí que és important, en canvi, és saber fins a quin punt els actes retòrics sí que són considerats una actuació per alguns joves, ja sigui en el marc d'una mobilització i comunicació massiva o en un context de discussió informal. I, efectivament, hi ha joves que combinen una mirada desencisada sobre la política amb el fet de parlar-ne sovint, tot considerant-ho una forma d'activisme polític. És el que al llarg de l'informe hem anomenat “replegament retòric”. La novetat principal no rau en el fet de parlar-ne, de política, sinó en el de considerar-ho una forma d'actuació política.

En la mateixa línia, també hem de dir que la frontera entre allò que es considera política i allò que no també tendeix a desdibuixar-se. Hi influeix, en primer lloc, el fet que el concepte s'articuli a dos nivells. D'una banda, hi ha la percepció, que remet a la “política” més en genèric: la política és allò col·lectiu. D'altra banda, tenim la “política” entesa en el sentit més concret, com allò que fa referència al sistema de partits, de representació col·lectiva i d'administració dels recursos públics: partits, Administració, i sistema democràtic.

A la segona accepció de la política els joves hi mostren poca adhesió. La cosa canvia, però, en fer referència a la política en un sentit més genèric. De fet, a aquesta definició de la política i de l'acció política genèrica força gent s'hi sent adherida, i molts joves veuen una actitud política activa en la preocupació per aquestes qüestions. D'alguna manera, sembla que va configurant-se com a lloc comú en l'imaginari juvenil —ens atreviríem a dir que no només en el juvenil— la consideració de la “política concreta” com una activitat “immoral”¹ i, per contra, la consideració de la “política genèrica” —de difícilíssim encasellament conceptual— com un fet positiu. Això trenca amb la percepció força generalitzada que els joves no es preocupen per res, que “passen de tot”. A la vegada, però, la consideració de ser algú amb un cert nivell d'implicació política s'estén a joves (pre)ocupats per qüestions d'ordre molt divers. La principal repercussió d'això és el que al llarg de l'informe hem anomenat “replegament ètic”: mostrar que la veritable “actitud política” és aquella que atén als elements més quotidians, a les petites coses. Això té manifestacions en diferents àmbits: des de la pràctica d'hàbits ètics fins a la participació en entitats de voluntariat. En qualsevol dels casos, la política rau en la naturalesa —ètica— de les accions, més que no pas en els objectius explícits que l'ordenen. Així doncs, una política —la concreta— genera desafecció, i l'altra —la genèrica— es difumina de dues maneres: a) s'indiferencia respecte d'altres pràctiques socials i b) es reconfigura en una lectura més ètica i individual: faig política quan actuo segons els meus principis ètics en les petites coses quotidianes. Aquesta tendència és el que hem anomenat “replegament ètic”.

En qualsevol cas, veiem que potser seria més precís parlar d'actuacions polítiques que no pas de participació política. Veurem, en canvi, que quan parlem de participació social —o “associativa”— empram el terme en un sentit més restringit. Això té una importància cabdal en la configuració dels instruments d'anàlisi que hem emprat en la investigació, especialment en el disseny del qüestionari.

Més enllà de poder considerar que aquestes manifestacions són participació, difícilment podem deslligar el ventall de possibilitats participatives de les percepcions que els individus tenen de la política i del seu posicionament polític. No hem deslligat l'anàlisi de les diferents formes de participació política de les diferents manifestacions d'afecció i posicionament polític dels joves, una cosa ineludible per configurar un mapa de la ubicació dels joves en el camp polític. Per tant, l'objecte d'estudi transcendeix la participació política en sentit estricte per mirar de contextualitzar aquesta participació a partir de paràmetres d'ubicació subjectiva dels joves en la política —o, més ben dit, en “les polítiques”.

¹ Més endavant aprofundim en aquesta consideració de la política “concreta” com a activitat immoral. En qualsevol cas, podem avançar que la nostra hipòtesi és que la política és un terreny de joc que tendeix a ser interpretat en termes morals per diverses transformacions històriques i, en primer lloc, per algunes de referides a la política en si mateixa. Com diem més endavant, el fet que la gestió política tingui a veure —cada vegada més— amb la normativització, la regulació dels espais de convivència, fa que es vegi com un àmbit amb tendència a la intromissió poc justificable en els espais de llibertat dels individus. Bons exemples d'això serien les polèmiques que generen regulacions com la nova llei del tabac o el carnet de conduir per punts. En segon lloc, hi ha les transformacions relatives a la subjectivitat dels individus, la seva percepció de la realitat. Així, detectem que entre els joves hi ha una gran tendència a defugir la dimensió conflictiva de les coses, i una certa dificultat per interpretar els enfrontaments com a conflictes d'interessos i de percepcions. La combinació d'aquests elements és el que afavoreix la percepció de la política en termes d'immoralitat.

1.1.1.2 La participació associativa

Ja hem dit que participació política i participació “associativa” són dos objectes amb força nexes comuns —els analitzem al llarg de la investigació—, però que cal diferenciar. Per participació associativa entenem aquelles accions individuals que es fan dins d'un grup més o menys formalitzat encarades a l'acompliment d'uns objectius coincidents. La participació associativa implica, per tant, formar part d'un grup de persones. En termes generals, la participació associativa es caracteritza, per tant, per una implicació més ordinària que no pas extraordinària. És una participació que tendeix a esdevenir un hàbit, un espai més o menys regulat dins l'agenda setmanal o mensual de l'individu, i també sol ser una acció individual dins d'un context directe d'interacció grupal —és a dir, una acció que té sentit en l'acompliment d'uns objectius compartits i coincidents dins d'un col·lectiu, bona part dels membres del qual sovint es coneixen—. Pel que fa a l'objectiu de la participació —que, recordem-ho, era l'element central de la participació política més enllà de la “forma” concreta de la participació—, en la participació associativa no és —no ha de ser necessàriament— la incidència en l'organització de la vida col·lectiva, sinó que pot ser —sol ser— un objectiu molt més concret i referit a interessos i gustos personals. Com a tals, aquests objectius canvien radicalment entre col·lectiu i col·lectiu: des de fer esport fins a educar els infants perquè siguin més bons ciutadans. Com reflecteix aquest darrer exemple, algunes de les formes de participació associativa tenen entre els seus objectius una voluntat d'incidència que podria ser considerada “política” en un sentit lax. És sobretot el cas de les entitats d'educació en el lleure, que solen tenir en el seu ideari, d'una manera molt explícita, la voluntat d'intervenció i millora en l'entorn social a través de l'acció pedagògica sobre els menors. En aquest sentit, hem optat per considerar “associacions polítiques” les que d'una manera més explícita tenen un posicionament ideològic que va més enllà d'aquesta preocupació més genèrica per la millora social col·lectiva.

Com veiem en la definició, fem el terme *associatiu* en un sentit molt lax, que inclou dinàmiques molt informals, fins i tot ideològicament allunyades de l'encarcarament que alguns joves veuen en l'associacionisme més ortodox. No hem volgut emprar el concepte de *participació social* perquè ens ha semblat més equivocat —atès que hi ha formes de participació que, en un sentit literal, es podrien considerar participació social, però que nosaltres no analitzem en la present investigació—. És el cas de tota forma de trobada grupal no basada en l'organització fonamentada en la recerca d'un objectiu, sinó en l'existència de nexes afectius que configuren la participació. Ens referim, per exemple, a la participació —a formar part— d'un grup d'amics. La participació associativa i aquesta mena de trobades basades en els nexes afectius també tenen punts en comú. Ens hi referirem al llarg de la recerca, però aprofundir en les vinculacions actuals entre una i altra forma de “participació” s'allunya dels objectius del present estudi.

Hi ha elements de coincidència entre la participació política i l'associativa. Hi ha formes de participació política —les que, a més, solen ser considerades de més implicació política— que són, a la vegada, formes de participació associativa —per exemple, ser militant actiu d'un partit polític, o formar part d'un casal social okupat—. No són, però, ni les més nombroses ni les més massives (Casal, García, Merino i Quesada, 2003). En aquestes formes de participació política associativa —i, repetim-ho, entenem el concepte “associació” en un sentit molt ampli que inclou agrupacions no regulades formalment— és on s'han viscut bona part de les transformacions més marcades en les dinàmiques participatives dels joves més actius. Podríem dibuixar aquesta transformació parlant del pas de l'activisme en partits polítics, sindicats i associacions veïnals a l'activisme de moviment social, en el qual hi tenen un paper paradigmàtic els casals socials okupats, a les grans urbs, o els ateneus populars, als pobles i a les ciutats més petites fora de la metròpoli. Òbviament, aquest desplaçament és un dels punts d'atenció prioritaris de la present investigació, perquè és aquí en bona mesura on es resol la qüestió de si la participació política ha anat minvant des dels anys setanta —moment de fortes reivindicacions relacionades amb l'ebullició pròpia de la situació històrica i de les carències quotidianes que es vivien a molts barris— o bé s'ha transformat, donant pas a noves veus col·lectives que a vegades conviuen conflictivament amb les ja existents.

Però, tot i ser aquest un objectiu central de la nostra investigació, no podem obviar que la participació política associativa —i, recordem-ho, parlem de “política” en un sentit restringit— és més aviat minoritària: ho és ara i ho va ser als anys setanta i vuitanta. El percentatge de població implicada en aquest tipus de lluita col·lectiva —sobretot de població amb una implicació constant i quotidiana— mai no ha estat majoritari (Font, 2002). Aquesta és una de les raons per les quals un projecte com el present, amb voluntat de conèixer tant les pràctiques com el sentit que se'ls dóna —així com allò que no es fa i el sentit que se li atorga a no fer-ho— no es pot restringir a analitzar aquests aspectes. Menys encara si tenim present que el principal instrument d'anàlisi és una enquesta representativa del conjunt de la població juvenil catalana —que, per tant, cal aprofitar per aprofundir en els elements que afecten al conjunt de la població.

Ja hem dit que hi ha un nombre notable d'associacions tenen a veure indirectament amb la voluntat d'incidència sobre la configuració de l'ordre social: ens referim sobretot a aquelles associacions que tenen com a públic receptor població infantil i adolescent, i que solen tenir en el seu ideari la voluntat d'educar bons ciutadans, compromesos amb el món que els envolta o, si més no, respectuosos i cívics.² En el marc de la nostra investigació, aquest punt només l'abordem tangencialment, tot i ser clau en l'àmbit de la participació. Ens interessa seguir el pas dels individus pel món de l'associacionisme per esbrinar fins a quin punt aquest contacte, com a agent de socialització en la participació política, està influïent en els graus d'adhesió a les diferents formes de participació política. Per tant, la participació associativa també forma part de la nostra investigació, perquè pot esdevenir un element que es correlacioni amb la participació política pel que fa als processos de socialització política.

Finalment, una altra coincidència concreta entre la participació política i l'associativa: moltes de les noves formes de participació política, sobretot en l'àmbit municipal, s'articulen a través de l'aprofitament del capital social i de l'estructura —presumptament— representativa de la xarxa associativa del municipi. Força autors consideren que les diferents formes de participació associativa, independentment del seu grau de formalitat i de la seva orientació temàtica, afavoreixen la creació d'un teixit social que afavoreix la comunitat en dos sentits: d'una banda, millora el capital social dels individus que hi participen, i de l'altra, crea un entramat social més implicat en les qüestions relatives a allò que passa en les seves comunitats, i fa fluir aquest tipus de preocupacions tot enriquint la qualitat democràtica personal i col·lectiva.³ La relativització —o més aviat l'acotament— d'aquesta mena de consideracions, que sovint es fan extensives a qualsevol forma de participació associativa, serà un dels aspectes importants de la present investigació. Un dels objectius ha estat observar si les dinàmiques que tendim a considerar participatives generen sistemàticament i d'una manera notable aquesta mena d'efectes secundaris positius, o si, per contra, tendim a fer extensibles aquests efectes positius a espais de la participació associativa en els quals, si més no, és qüestionable que es donin —aquesta és la nostra hipòtesi de treball—. A més, també volem indagar si s'ha d'interpretar que la correlació entre pràctica associativa i activisme i afecció política està motivada per aquesta creació de capital social o bé hi ha altres possibles lectures. La importància simbòlica atorgada al fet de participar en la construcció de la pròpia imatge com a jove en pot ser una. Aquesta també és una hipòtesi de treball transversal en tota la investigació, però que ha orientat sobretot l'anàlisi de la vinculació dels joves amb la participació política.

Aquestes dinàmiques són les que més apropen la participació associativa a la *res política*, i per tant ocupen un espai prioritari de la recerca. Així, els aspectes de participació associativa que acabem de repassar són aquells en els quals aprofundirem en la present investigació: a) participació associativa política, b) socialització associativa, i c) participació associativa, capital social i implicació en els assumptes col·lectius.

Pel que fa a la participació associativa en sentit estricte hem indagat especialment en els hàbits i els sentits atorgats a la vivència del temps lliure a l'hora de comprendre el paper que hi té la participació associativa, incardinant-ho en les transformacions viscudes en el teixit associatiu. En aquestes transformacions hi tenen un paper central diferents fenòmens relativament recents, entre els quals podríem apuntar els següents.

En primer lloc, les tensions entre formalitat i informalitat en la vivència del lleure, amb especial menció a la dificultat que tenen les associacions per retenir els infants un cop comencen a desenvolupar una identitat adolescent, una identitat lligada a un imaginari on la formalitat en les interrelacions està cada vegada més mal vista (González, Alegre i Benito, 2006). En segon lloc, i en relació amb el punt anterior, la crisi que viuen les institucions tradicionals, caracteritzades pel fet de ser espais amb vinculacions intergeneracionals, tant

² Les associacions tenen un paper important en la seva dimensió pedagògica. És un paper que transcendeix fins i tot la l'associacionisme que té com a finalitat explícita aquesta funció pedagògica —per exemple, en les entitats d'educació en el lleure—, i que a més afecta els que hi participen sigui quina sigui la seva edat —tot i que és entre els menors on aquesta funció semblaria tenir un paper més principal—. En el context relacional d'associacions i entitats —si més no, d'una bona part d'aquestes— s'adquireixen una sèrie de competències cabdals: s'assumeixen responsabilitats, s'aprèn a discutir, etcètera. El fet que no abordem aquestes qüestions, per les característiques de l'enfocament teòric i metodològic de la nostra investigació, no s'ha d'interpretar com un menysteniment de la importància de les associacions en l'acompliment d'aquesta tasca pedagògica, ja sigui des de plantejaments més formals o més informals.

³ La investigació més coneguda en la defensa d'aquesta tesi és l'obra de Putman *Perquè la democràcia funcioni* (Putman, 1993).

horizontals com jeràrquiques, en un món en progressiva especialització. En tercer lloc, l'impacte que està tenint sobre el món associatiu el progressiu procés de professionalització: l'emergència d'un *tercer sector* no regit per una voluntat lucrativa, però sí per una dinàmica de mercantilització dels espais de l'oci fins ara organitzats a partir del recurs a voluntaris. Aquest és un canvi de gran abast que afecta directament la participació associativa i diferents serveis lúdics, formatius i assistencials considerats dins d'aquest àmbit participatiu.⁴

Aquesta darrera transformació és particularment significativa perquè reconverteix el teixit associatiu, de manera que cal veure si afavoreix la creació de xarxes socials i de capital social entre les persones que hi estan vinculades. A més, és un procés que afecta la naturalesa mateixa dels vincles voluntaris entre els individus dins de l'associacionisme, ja que, es vulgui o no, es desplacen els estímuls a la participació voluntària. La convivència de xarxes voluntàries i professionals dins d'un mateix camp social per força canvia la naturalesa de les relacions respecte a una situació prèvia en què aquesta dualitat encara no estava consolidada.

1.1.2 Caracterització de la segona modernitat

En l'apartat anterior hem acotat el nostre objecte d'estudi, o més ben dit els nostres objectes d'estudi. Al llarg d'aquest acotament han aparegut, d'una manera més o menys explícita, elements que feien referència a les transformacions en què s'emmarca la participació política i associativa actual. Aquestes transformacions no són altra cosa que els efectes que té a escala catalana allò que diferents autors han conceptualitzat com **el pas de la primera a la segona modernitat** —o a la “modernitat líquida”, o a la postmodernitat—. En aquest apartat mirem de sintetitzar els principals elements que diferents sociòlegs i pensadors socials han considerat rellevants en aquesta transformació, tot integrant-los en una mirada orientada cap a aquells elements que tenen més rellevància en el marc de la present investigació.

1.1.2.1 L'adveniment de la modernitat: els processos de mercantilització i d'individualització

L'adveniment de la modernitat va representar un dels canvis més radicals i de més abast de la història. Des del punt de vista econòmic, l'emergència de les formes de producció industrial, que s'imposen progressivament a les lògiques econòmiques tradicionals, desencadenen canvis en tots els àmbits: desplaçaments demogràfics massius del camp a la ciutat; redefinició de les formes, els temps i els espais de treball; replantejament de les formes d'organització política col·lectiva... tota l'organització social pateix un sotrac que implica una reordenació radical de la vida. El gruix dels canvis es poden sintetitzar en dos grans processos que es van donar sobretot al llarg del segle XIX. En el pla material, es va donar un procés de racionalització de la vida col·lectiva. En el pla subjectiu, hi ha un procés d'individualització que posa en primer terme la figura de l'individu com a agent rector del seu propi futur individual i del col·lectiu.

El procés de racionalització i el d'individualització no es poden entendre l'un sense l'altre. El procés de racionalització és una conseqüència inevitable de la progressiva complexització social i d'una crisi que requereix repensar tot l'entramat de les relacions socials. Apareixen uns estats sòlids basats en formes d'organització burocràtiques que fan possible una gestió estandarditzada i anònima de les qüestions que afecten els ciutadans, difícilment solucionables a partir de lògiques organitzatives premodernes. Autors com Max Weber van estudiar les noves formes burocràtiques d'organització politicoadministrativa. Altres autors més recents, com Clauss Offe (Offe, 1989) o Michael Foucault (Foucault, 1998), posen de manifest que el procés de racionalització no només afecta en clau de burocratització de les relacions socials, sinó que també va ser necessari per reconstruir un ordre normatiu que el sotrac produït per l'adveniment de la modernitat havia deixat inoperatiu. Així, Offe mostra com les administracions estatals van tenir un paper clau en la creació de la classe obrera, força de treball imprescindible per nodrir el creixent sector industrial, i que requeria formes de suport social inexistents durant l'inici del procés de canvi econòmic.

⁴ Diverses investigacions fetes per l'IGOP en el marc del desenvolupament d'una nova metodologia de diagnòstic per elaborar projectes educatius de ciutat en diferents municipis catalans ens permeten plantejar l'afirmació anterior. El contacte mantingut amb el teixit associatiu d'aquests municipis ens permet afirmar que les tres dinàmiques que aquí apuntem tenen una forta incidència en la reconfiguració del teixit associatiu dels municipis catalans (IGOP, 2005).

Foucault, per la seva banda, mostra com l'esforç disciplinador dels diferents sectors de la societat explica la naixença d'institucions basades en la vigilància i el control sistemàtic de la població per aconseguir-ne la docilització i fer de les persones un engranatge adequat per al nou sistema social emergent. Podríem dir que la celeritat del procés de canvi va produir una crisi en el sistema d'ordenació normativa de la societat —element destacat per un sociòleg clàssic, Émile Durkheim— que va requerir una tecnològització de les formes d'organització social per fer les relacions operatives i, encara més, per generar individus “incrustats” en la nova realitat col·lectiva. Desapareixien les lògiques d'ordenació tradicionals, les obligacions recíproques i els reconeixements d'autoritat tradicionals, però l'emergència de normes substitutòries no va ser un procés espontani, sinó més aviat l'obra d'unes innovacions tecnològiques i morals que, no per “construïdes”, tenien una intencionalitat global clara. De fet, les transformacions i les normes disciplinàries s'aplicaren, en primer lloc, a la classe burgesa mateix —el nou grup social hegemònic—, i alguna de les polítiques que a la llarga van garantir la consolidació de la classe obrera van ser producte de les exigències polítiques d'aquest grup, en contra de la voluntat de bona part de la burgesia.

Però a part de la burocratització i de la disciplinització, el procés de racionalització de les relacions socials va afectar l'esfera econòmica, generant una dinàmica d'extensió progressiva de la mercantilització de les relacions socials. La lògica de mercat afecta més i més esferes de la vida econòmica de les persones, i el que era un sistema de distribució dels béns produïts es converteix en el sistema central de qualsevol aspecte de l'economia. Com mostra Karl Polanyi (Polanyi, 1989), la manifestació més clara d'aquesta fagocitació per part del mercat de la major part de les relacions econòmiques la trobem en el fet que tres elements clau de l'economia que no són mercaderies passen a regular-se a través de la lògica de mercat: la mà d'obra, el sòl i el diner. El mercat es converteix a poc a poc en la forma “natural”, “donada per descomptat” d'ordenar les relacions econòmiques —per a molts intel·lectuals, qualsevol forma de relació social—. El mercat, i especialment la mercantilització de la mà d'obra, requereix, per tant, homes —més que dones— lliures, capaços de vendre al millor postor la seva força de treball —en cas de no tenir cap altre capital—. La primera modernitat és, per tant, un règim basat en la producció de mercaderies en el qual la fàbrica es configura com la forma paradigmàtica de vincle econòmic entre aquells que tenen capital econòmic i mitjans de producció i aquells que (només) tenen la força del treball. Les relacions en l'esfera productiva emergeixen també com les posicions que marquen d'una manera més notable la situació que els individus ocupen en l'entramat social i polític: els individus construeixen la pròpia identitat en funció de la posició que ocupen en l'esfera productiva.

Paral·lelament al procés de racionalització en els vessants normatiu, relacional i productiu, en l'esfera subjectiva es dona el procés paral·lel d'individualització. Gràcies a aquest segon procés, l'home comú es converteix en el motor de la seva pròpia història: és l'individu qui decideix el que vol fer amb la seva vida, i són el conjunt dels individus els qui, col·lectivament, decideixen quina és la forma d'organització col·lectiva que prefereixen. Progressivament s'instauren les democràcies parlamentàries liberals com les formes d'organització polítiques adequades i lícites en un marc socioeconòmic que es fonamenta en la llibertat econòmica. Segons la naixent ideologia liberal, els individus no ocupen un lloc en l'entramat social depenent d'allò que porten inscrit a la sang, sinó que és allò que fan el que els duu a ocupar una posició social o altra. Per tant, l'organització política també s'ha de fonamentar en els mateixos principis de llibertat. L'individu, doncs, agafa les regnes de la seva vida individual, ja que decideix què vol ser —a ningú no se li escapa, és clar, que la capacitat de tria estava fortíssimament condicionada per la posició que s'ocupava en el moment de néixer—, i des del punt de vista col·lectiu també s'organitza lliurement. Des de les posicions ideològiques més crítiques amb la nova forma d'organització social i econòmica —el capitalisme—, l'apel·lació a la llibertat individual, a la necessitat de prendre les regnes de la pròpia vida, també són pals de paller de les narracions: l'anarquisme i el socialisme apel·len al nou estatut adquirit per proposar formes d'organització econòmiques i polítiques alternatives. Així, tant uns com altres apel·len a l'individu que busca la llibertat, una nova figura inexistent abans de l'adveniment de la primera modernitat.

Aquest individu, però, té una característica que, com veurem, varia en arribar la segona modernitat. Podríem dir que és un individu construït “cap enfora”: és a través de la seva manera d’actuar en la feina, en la política, en l’adquisició de responsabilitats col·lectives que es manifesta el propi ésser. L’home⁵ de la primera modernitat és, sobretot, un home d’acció. Entre els individus de classe obrera, l’home es constitueix en el *bread winner* que gràcies al seu sacrifici tira la família endavant, i que en alguns casos mira de lluitar per assolir un món més just amb el seu compromís polític de base. Entre els homes de la burgesia, la pròpia iniciativa, la perícia en els negocis i el sacrifici personal són vistos com allò que fa triomfar, ser una persona respectada i respectable.

1.1.2.2 La segona modernitat i les transformacions en l’esfera material

Segons molts autors, però, les bases en què se sustentava la primera modernitat han canviat radicalment, donant pas a una nova etapa que ja no encaixa amb el que hem exposat en els paràgrafs anteriors. Podríem dir que la segona modernitat es caracteritza pel fet de ser una etapa en què els éssers humans semblen perdre les regnes del seu propi destí individual i col·lectiu. Aquesta pèrdua, però, no és producte de la inversió dels processos abans descrits, ans al contrari: l’accentuació dels processos de racionalització, de mercantilització i d’individualització, el fet de dur-los fins a les darreres conseqüències és el que origina aquest canvi d’etapa. Ja hem dit que nosaltres optem per anomenar-la segona modernitat, atès que es pot entendre com una subetapa en el procés de modernització —caracteritzada per dur fins a l’extrem els processos que la caracteritzen—. Altres autors han caracteritzat aquest moment anomenant-lo *societat de risc* (Beck), *modernitat líquida* (Bauman) o *postmodernitat* (Lyotard).

Com dèiem, la nova etapa genera situacions paradoxals produïdes per l’accentuació dels processos propis de la modernitat. Fixem-nos, en primer lloc, en les transformacions produïdes per l’accentuació del procés de mercantilització. La inèrcia del procés de mercantilització, que havia generat un *capitalisme de producció industrial*, va necessitar, ja durant la primera meitat del segle XX, la creació d’un mercat que donés resposta a l’expansió productiva. Feien falta clients, i això va generar dos canvis: en primer lloc, un canvi de mentalitat per part de la població, cada vegada més orientada al consum que a l’estalvi; en segon lloc, un nou sistema de redistribució que garantís la capacitat de consum de la població obrera. La petita gran revolució introduïda per Henry Ford en incrementar notablement la retribució dels treballadors de la seva fàbrica, de manera que poguessin ser clients de l’empresa per a la qual treballaven i tenir el seu propi cotxe utilitari, dibuixa perfectament aquest canvi. En paral·lel, l’Estat s’ha anat constituint en un actor econòmic de primeríssim ordre, assumint les tesis keynesianes sobre la necessitat de multiplicar la despesa pública i també la capacitat d’endeutament estatal com a manera de garantir l’estabilitat i el bon funcionament de l’economia de mercat, bo i evitant crisis com el *crack* de 1929. Així, assegurar la capacitat de consum passa a ser el nou motor de l’economia capitalista, i en conseqüència cada vegada més es passa d’un món productivista, on la fàbrica és la figura emblemàtica, a un món consumista; els grans magatzems simbolitzen el canvi de paradigma.

El procés de mercantilització, però, continua. El creixement econòmic segueix fent forat en aspectes de la vida i de l’economia fins aleshores no regulats pel mercat. Així, si durant la primera modernitat força espais de la vida econòmica havien evitat ser mercantilitzats precisament per afavorir el procés de mercantilització, aquesta situació s’inverteix per la voracitat immanent al capitalisme. Així, el treball reproductiu no només no havia estat mercantilitzat, sinó que tots els discursos morals de l’època de la primera modernitat reforçaven la necessitat d’una divisió sexual del treball que desplaçava les dones a un espai econòmic invisible, imprescindible per a la subsistència col·lectiva però considerat una dedicació menor: el treball domèstic. Sense aquesta força de treball exclosa explícitament del procés de mercantilització difícilment s’hauria pogut donar la consolidació productivista industrial. A la vegada, hem apuntat que l’emergència d’un actor econòmic com l’Estat del benestar o l’Estat providència va ser també un factor necessari, imprescindible per a la consolidació de l’economia, malgrat que també trencava, des d’un punt de vista econòmic, la lògica del mercat

⁵ Diem *home*, i no *ésser humà*, perquè la dona va trigar força més a aconseguir l’estatut d’individu. No és fins entrat el segle XX que la dona comença a adquirir, d’una manera parcial i progressiva, aquest estatut.

i els preceptes del liberalisme econòmic. Doncs bé, tant els espais propis del treball domèstic com els de les atribucions productivistes de l'Estat van sent guanyats, a poc a poc, per l'empresa privada a partir de la segona meitat del segle XX. La dona s'incorpora massivament al mercat laboral, i esdevé progressivament un actor econòmic i polític en igualtat de condicions formals amb l'home.⁶

L'accentuació del procés de mercantilització, malgrat els innegables avantatges que va comportar —sobretot per l'increment de la capacitat adquisitiva de la classe obrera al primer món i la millora de les seves condicions de vida—, acaba produint una fragilització de la situació dels treballadors. En primer lloc, com dèiem, el centre de la vida econòmica es desplaça de la producció al consum, la qual cosa fa que els individus s'hagin de repensar. La figura del *bread winner* deixa de ser el centre del tramut econòmic. La construcció de la identitat es desplaça de l'esfera de la producció a l'esfera del consum; el temps que es passa fora de la feina passa a ser, cada vegada més, el temps significatiu, aquell que atorga sentit a l'existència. Paral·lelament, les xarxes econòmiques no mercantilitzades, que servien de suport a l'existència, més aviat precària, dels treballadors de la primera meitat del segle XX tendeixen a desaparèixer, fagocitades pel mercat. En les darreres dècades, la figura de l'*Estat providència* entra en crisi i les seves atribucions minven. Les xarxes de suport interfamiliar també es fragilitzen, i no consumir implica, cada vegada més, estar fora de les xarxes socials que donen sentit a la vida col·lectiva. D'alguna manera, treballar deixa de ser una necessitat en si mateixa i una font d'orgull per esdevenir una obligació que permet sustentar la identitat, que hom es pot construir d'acord amb allò que fa en el temps de lliure disposició —per tant, el *jo* descobreix un espai més lliure, menys pausat en què pot generar el propi marc de sentit. No treballar, per contra, no només genera pobresa, sinó també indignitat, atès que descavalca l'individu de les xarxes de consum i de sentit.

A aquesta transformació de l'economia n'acompanyen d'altres. Una és el que avui coneixem com a procés de globalització, que podríem definir com la recontextualització de l'economia mundial a una única escala de referencialitat global —el món sencer—. Aquesta redimensionalització genera diferents efectes, tots ells amb repercussions directíssimes sobre la concepció de la política. En primer lloc, les formes de producció que requereixen mà d'obra no especialitzada —i no localitzada en els territoris on trobem el gran gruix dels consumidors, el primer món— es desplacen a països del tercer món, atès que els costos de producció són més reduïts. La indústria tendeix a deslocalitzar-se, i les principals fonts d'ocupació del primer món es desplacen al sector serveis. Paral·lelament a la globalització, les innovacions tecnològiques també generen nous impactes econòmics, que reforcen el procés globalitzador. La perícia tècnica i el coneixement artesanal que encara era necessari entre molts obrers del sector industrial —també anomenats *treballadors de coll blau*— cada vegada són més irrelevantes.

Però possiblement el canvi més transcendent de tots afecta la naturalesa mateixa dels Estats nació. Davant la força i la globalitat dels processos anteriors, la funció dels Estats pateix un desplaçament. Si fins fa unes dècades el govern dels Estats semblava poder tenir potestat i atribucions per ser l'auriga de les forces econòmiques, ara sembla que la cosa s'ha capgirat. La globalització econòmica fa que els Estats, més que controlar l'economia, garanteixin que els seus territoris siguin atractius per a l'economia. Aquest desplaçament de la funció dels Estats els buida de capacitat d'intervenció política, o, si més no, en restringeix enormement el marge de maniobra. Segons el nostre parer, aquest és el desllorigador clau a l'hora d'entendre els canvis en la vinculació dels joves —i dels que no ho són— amb la política; si més no, és partint d'aquí que interpretem les transformacions.

D'alguna manera, podríem dir que en darrer extrem el procés de mercantilització afecta la relació horitzontal entre les administracions públiques de mateix nivell, que passen a competir entre elles per ser territoris atractius per al capital i/o per esdevenir espais amb capacitat per mobilitzar la força de treball. Per aconseguir-ho, alguns dels mecanismes emprats tenen a veure amb la inversió/desinversió pública depenent de pautes economicistes, la reducció del pes de la càrrega fiscal, o l'especialització dels territoris en àmbits econòmics en què el país —o la comunitat autònoma, o la localitat— sembla especialment competitiu a escala internacional —o regional, o local.

⁶ Els greuges culturals acumulats i consolidats al llarg de dècades i segles de desigualtat; les responsabilitats domèstiques que es mantenen sense mercantilitzar, i que assumeixen les dones; i també el fet d'arribar les darreres al mercat laboral les situa en una posició de feblesa estructural respecte els homes.

Aquesta és una espiral mercantilitzadora : també implica la necessitat de consumidors. Així, si bé es fragilitza la situació dels treballadors, els individus no perdem rellevància, ans al contrari, en guanyem com a consumidors.

1.1.2.3 La segona modernitat i els canvis en l'esfera subjectiva i relacional

Els canvis econòmics han estat acompanyats per transformacions en les esferes relacional i subjectiva. L'individu consumidor requereix un marc relacional que garanteixi la màxima (percepció de) llibertat per gaudir tant com pugui d'aquesta capacitat. La llibertat es manté, per tant, com el pal de paller que sustenta el contracte social. Amb tot, és una llibertat diferent a la conquerida en la primera modernitat. Si l'anterior era la llibertat que garantia que els individus prenguessin la iniciativa i la responsabilitat en el seu destí individual i col·lectiu, la llibertat de la segona modernitat és, més aviat, la llibertat que s'exigeix per poder fer allò que es vol amb el mínim de restriccions possibles. Així, l'arquetip de l'home d'acció és substituït per l'individu hedonista com a referent social hegemònic.

Aquest desplaçament produeix efectes sobre l'ordre normatiu col·lectiu. Si la primera modernitat s'havia caracteritzat per la implementació massiva d'institucions ordenadores i disciplinitzadores —l'escola, la fàbrica, la presó— o per la reconfiguració de les antigues en aquests termes —la família, per exemple—, la segona modernitat requereix referents normatius més flexibles. La rigidesa disciplinitzadora s'estova —si bé no desapareix— i la seducció, més que la disciplina, passen a ser el material que manté unida l'estructura social. El motor de mobilització individual esdevé el desig —de tenir, de ser— i no l'obligació —de fer—. Les formes d'organització de la primera modernitat encaixen malament amb el desig creixent de llibertat.

Un dels efectes paradoxals d'aquest procés té a veure amb l'organització normativa de la vida col·lectiva, sotmesa a tensions contràries. És en aquesta contradicció, que exposem tot seguit, on trobem la clau interpretativa central que ha orientat la nostra lectura de la vinculació dels joves amb l'àmbit de la política.

L'establiment detallat de les pautes normatives de convivència col·lectiva es converteix, a la vegada, en una exigència col·lectiva creixent i una forma d'intervenció política que incomoda perquè és vista com una imposició. En aquesta tensió creixent es veu la primera manifestació d'un desplaçament clau quant a les (pre)ocupacions de la política. Si no anem errats pel que fa a la pèrdua de capacitat decisòria dels Estats en matèria econòmica —i si la ciutadania copsa aquesta situació—, no és estrany que les qüestions d'índole normativa passin al primer pla polític —quan fins ara tenien més a veure amb les regulacions morals que no pas amb les polítiques—. Ni les institucions ni les normes són qüestions que remeten a un ordre natural de les coses, sinó que poden estar sotmeses a l'opinió col·lectiva i al debat i intervenció política. De fet, no només ho poden ser, sinó que ho han de ser, atès que la progressiva complexificació del món fa necessaris pautes formals més precisos, més mil·limetrats, en diferents àmbits de la vida. Les exigències de seguretat per part dels consumidors reforcen aquest procés de formalització regulativa que, a la vegada, és considerat profundament antimodern: l'obligació d'atendre a tanta norma, a tanta formalització; sembla contraposar-se als desigs d'un individu que exigeix poder fer allò que vol. A la vegada, aquesta exigència requereix l'estricta establiment dels límits en què els altres no poden envair l'exercici propi de la llibertat. Gilles Lipovetsky, al llibre *El crepusculo del deber* (Lipovetsky, 2005), aprofundeix amb una gran lucidesa en aquesta qüestió, fonamental per comprendre les preocupacions polítiques d'avui, tot convertint-se en un eix de tensió política de primera categoria.

Més enllà de les tensions que es generen en l'espai normatiu, podem definir, com fa Beck, aquest procés propi de la segona modernitat com un procés de “desincrustació” (*disembedded*) dels modes de vida de la societat industrial i les seves institucions sense que tinguem mecanismes alternatius de “reincrustació” (*re-embedding*) gaire clars. Així, i com va passar en la crisi de la primera modernitat, les institucions tradicionals entren en crisi perquè no acaben d'adequar-se a la nova naturalesa de les institucions socials i econòmiques, però la celeritat dels canvis no fa possible l'emergència espontània de nous mecanismes d'“acoblament” social. De fet, podríem dir que aquesta reincrustació s'ha de fer, d'alguna manera, en contra dels temps, ja que la progressiva mercantilització i individualització no afavoreixen l'aparició alternativa d'institucions —o la readaptació de les velles. La rigidificació de les relacions socials que implica un procés constitutiu d'aquesta naturalesa va en contra de l'imaginari col·lectiu, orientat a maximitzar les quotes de llibertat. La tensió política al voltant de la regulació de la vida col·lectiva es manifesta amb tota la seva contundència en la dificultat per repensar les institucions socials.

Així les coses, són els individus els que estan obligats a convertir-se en agents i els constructors —i per tant els responsables— de les seves formes de reincrustació, de vinculació social. Tal com ho expressa Bauman:

El rasgo característico de las historias narradas de nuestra época es que articulan las vidas individuales de una manera que excluye u oculta (impide la articulación) la posibilidad de localizar los enlaces que vinculan el destino individual a los modos y maneras mediante los cuales funciona la sociedad en su conjunto (...). Y por lo tanto, con los factores supraindividuales determinando el curso de una vida individual fuera de la vista y del pensamiento, es difícil descubrir el valor añadido de “hacer causa común” y de “trabajar hombro con hombro” y el impulso a participar. (Bauman, 2001: 20)

La flexibilització de les institucions socials en un context que alhora és de més pluralisme normatiu —hi ha diferents maneres, totes igualment legítimes, d'ordenar la pròpia existència— i d'intensificació reguladora/desreguladora genera un desdibuixament de les coordenades que situen la pròpia posició en el món, i de dificultats per assenyalar els eixos estructurals que la determinen. Per exemple, malgrat que continui havent-hi profundes diferències estructurals en relació amb la redistribució de la riquesa —la dualització progressiva del mercat laboral n'és l'expressió més clara—, aquestes desigualtats ja no estructuraven d'una manera tan potent com abans la concepció que els individus tenen sobre la seva posició en el tram social. Si la primera modernitat desvinculava la pròpia posició en l'estructura social dels gens, la segona modernitat la desvincula de la procedència social. Som, sobretot, allò que volem ser. Si en la primera modernitat la individualitat es construïa “cap enfora”, la individualitat pròpia de la segona modernitat es construeix “cap endins”: no a partir del que fem —en l'esfera productiva—, sinó a partir del que som. Lògicament, aquest autocentrament ens fa més febles, fràgils i precaris si pensem en termes d'acció pública, col·lectiva, compartida:

El desmoronamiento de sólidas estructuras y normas a rajatabla expone a los hombres y mujeres a la inseguridad endémica de su posición e incertidumbre de sus acciones. (Bauman, 2001: 22)

I per tant:

La precariedad es todavía mayor porque las personas han sido abandonadas a sus propios recursos, lamentablemente inadecuados cuando se trata de tener el control de la situación y de alentar pensamientos de cambiar el futuro. (Bauman, 2001: 22)

L'accentuació del procés d'individualització implica, en la segona modernitat, una clau de volta que ens situa a nosaltres mateixos com a finalitat. En la primera modernitat l'individu no deixava de ser un instrument per conquerir els propis objectius, individuals i col·lectius; ara, en canvi, l'individu és una finalitat en si mateix, un objecte d'autocontemplació. No és estrany, per tant, que una de les dedicacions prioritàries del nostre temps consisteixi en l'anàlisi i elaboració de la pròpia individualitat, l'expressió de la seva singularitat. Són dinàmiques que, en principi, semblen encaixar malament amb la pràctica de la participació política. Podríem dir que l'excés d'individualitat tendeix a generar dinàmiques més marcades per la passivitat —reflexiva— i l'esforç de presentació autoreferencial que no pas per l'activisme —reivindicatiu o d'una altra mena.

Aquesta tendència moderna a la reflexivitat condueix tot sovint a la necessitat de reivindicar la pròpia singularitat, a fer emergir el *jo autèntic* més enllà de convencions i obligacions socials. El subjecte s'oposa a la res social, ja que allò autèntic, allò veritablement propi és el que no ha estat mediatitzat, docilitzat, alienat mitjançant tot el gruix d'imposicions a què ens condemna viure en societat. Aquest tipus de referents, podríem dir que ideològics —la ideologia de l'autenticitat—, està molt estès culturalment, i de fet fa difícil pensar en els mecanismes de “reincrustació” social efectius. D'alguna manera, qui interpreta qualsevol rol social —ja sigui a la feina, ja sigui com a pare o mare de família— és vist com algú que viu una mentida. Davant d'això, apareix la importància —gairebé l'exigència normativa— de viure d'una manera autèntica i plena.

Els joves són un col·lectiu especialment sensible a aquesta situació, a aquest canvi de paradigma en l'estructuració de la pròpia individualitat. Com dèiem, cal deixar que el propi jo, únic i irrepetible, s'expressi més enllà de les convencions i les normes socials que el coarten. Davant l'emergència del *jo autèntic*, la norma social, com ja havíem apuntat, apareix com un fet contrari a la llibertat. Així, aquesta exigència d'autenticitat total també té conseqüències en tot allò vinculat a la política, a allò compartit: d'entrada, els compromisos cada vegada més són contractes caducables. Les adhesions han de passar d'una manera més o menys contínua l'avaluació del propi criteri.

Val a dir, però, que aquesta perspectiva d'una llibertat conquerida a còpia d'enfonsar convencions i obligacions no pot anar en contra de l'evidència de la necessitat social de regles, normes i convencions (González, Alegre i Benito, 2006). En aquest sentit, i com ja apuntàvem, la necessitat de ser singular, original, indòmit apareix com una norma social de primer ordre. Moltes vegades s'expressa l'adhesió a aquesta norma a través d'adhesions simbòliques a l'autenticitat, per exemple, a través del recurs a la presentació estètica del propi jo: la moda, el consum esdevenen així un llenguatge del jo, un jo, paradoxalment, cada vegada més buit d'activisme. Com indiquen autors com Baudrillard (Baudrillard, 2005), la vida col·lectiva cada vegada s'expressa més en termes de simulacre, és a dir, com a manifestació simbòlica d'una cosa inexistente. La hipertròfia del jo és l'element central d'aquesta tendència. Els vincles instrumentals perden presència —i significat— a la vegada que l'adquireixen les manifestacions simbòliques, d'una banda, i els vincles emocionals de l'altra.

Sennett va caracteritzar com a *comunitat destructiva* aquella societat que, metòdicament, “destrueix” els seus membres a través d'un culte sense fre a la sinceritat —a la personalitat—, a l'expressió expansiva, retòrica i transparent dels propis sentiments (Sennett, 2002). La intimitat i la franquesa es constitueixen, llavors, en màximes, principis ètics que, gràcies al desterrament de les hipocresies socials, generen vincles hipotèticament més sòlids, més “de veritat”. L'emoció és autèntica, remet a un jo que tampoc no està sotmès a filtres socials. Òbviament, una relació basada en aquesta norma —que podríem considerar profundament antisocial— exigeix que la franquesa sigui recíproca. Aquest culte a la transparència tendeix a malmetre algunes de les divisòries socials construïdes durant la primera modernitat: per exemple, la separació entre allò públic i allò privat. L'emoció passa a ser, en aquest context, un referent de primer ordre. Tal com comenta encertadament Lacroix,

En aquestes condicions, què queda per assegurar el vincle social? L'emoció, justament. L'emoció compartida és un instrument essencial de reconstrucció del vincle social. És en el bras de les emocions col·lectives que es pot tornar a establir un món comú. (Lacroix, 2005: 121-122)

És important precisar, per tant, que aquest punt àlgid del procés d'individuació no comporta pas la desaparició dels vincles socials. D'una banda, hi ha institucions que, millor o pitjor, continuen desenvolupant les funcions socials que tradicionalment els han estat assignades —per exemple, la família o l'escola—. Tot i ser institucions més flexibles, *grosso modo* continuen socialitzant la infantesa. D'altra banda, el procés d'individualització genera la necessitat d'un tipus de vincles *diferents*, més basats en els afectes i la proximitat psicològica —vincles interns— que a la recerca d'objectius compartits o bé a les obligacions concretes —vincles externs. L'afecte desplaça l'interès i l'obligació com a fonament dels vincles interrelacionals, tant en les institucions tradicionals —la família— com en les noves formes de vinculació social.

1.1.2.4 Pluralisme normatiu i ètica del no deure

Davant dels teòrics que preconitzen l'amoralitat i l'anomia com a marc en què situar l'estat de les coses en aquest tombant de segle, nosaltres som del parer que avui dia més aviat ens trobem en un context de pluralisme normatiu —on les institucions són flexibles i moltes normes socials se situen sistemàticament en el centre dels debats públics— i d'ètiques personals arrelades. La crisi d'alguns “donats per descomptat” n'ha produït de nous que s'adeqüen al context de pluralisme normatiu. Els principals referents morals compartits són el culte a la tolerància i l'adhesió fidel als cercles socials basats en les relacions afectives profundes —sobretot, amics i família—. Qualsevol manifestació verbal, qualsevol manera de pensar és vàlida sempre que no interfereixi en els relacions amb “els meus”. Aquesta seria la màxima moral contemporània.

De fet, és un principi rector que, implícitament, manifesta que a) hi ha un ingent espai per al conflicte en tot allò que pot ser interpretat com una intromissió en la pròpia llibertat, ja sigui per l'existència de regulacions massa coercitives, ja sigui per la seva inexistència, que afavoreix l'incivisme, i b) més aviat tendim a estar poc disposats a intervenir en els conflictes aliens més enllà de declarar la nostra adhesió a un principi de tolerància que, si tothom compartís, semblaria haver d'anul·lar qualsevol conflicte social. Com veiem, és un principi moral que a la vegada genera i nega el conflicte social, i manifesta un tipus de compromís *light* amb allò que els passa a les persones que estan fora del cercle afectiu més immediat. Ens trobem, per tant, davant d'una *ètica del no deure*. L'adhesió ètica a un tipus de principis no es vol imposar coercitivament als altres —no es vol constituir en moral, referent ètic “donat per descomptat”—, però tampoc no s'espera que sigui font d'obligacions i de compromisos envers els altres, uns altres que tendeixen a ser un referent més llunyà, més abstracte. En paraules de Lipovetsky:

Lo que está deslegitimado no es el principio de la acción de ayuda, sino el vivir para el prójimo. Individualismo no es sinónimo de egoísmo. No se destruye la preocupación ética sino que se genera un altruismo indoloro. (Lipovetsky, 1992: 13)

La segona modernitat, generadora d'individus autocentrats, es caracteritza per produir una clara erosió de la cultura del deure que ens relaciona amb els altres en un sentit d'obligació —el treball pel bé comú—. Aquesta, però, no és substituïda per la amoralitat, sinó per una ètica *del no deure* més declarativa i simbòlica —conformadora de la pròpia identitat— i exigencial —que requereix a les administracions públiques que solucionin els conflictes ocasionats per aquells que no respecten el principi de la *tolerància*; és en aquest sentit que l'ètica es conforma en un element clau del debat polític. Així doncs, no només el consum configura la individualitat reflexiva, la construcció d'un jo que reflecteixi la pròpia autenticitat. També la construcció d'uns referents identitaris d'ordre eticopolític pot complir la mateixa funció, en tant que remet a disposicions més passives que actives. Això no vol dir que les persones deixin de comprometre's, però, en qualsevol cas, la textura i la forma del compromís s'ha transformat.

Ya nada en absoluto obliga a las personas a consagrarse a cualquier ideal superior: el deber no es más ya que una opción libre. Estamos en una época de autodeterminación narcisista. (Lipovetsky, 1992: 57)

Així, a l'hora d'analitzar el què i el com de la relació dels i les joves amb el compromís, la política i l'àmbit públic, caldrà tenir molt en compte que l'ètica de la qual es parteix difereix molt d'unes manifestacions ètiques basades en l'obligació, el deure i el sacrifici. En un context de forta desinstitucionalització, hi ha un clar escepticisme respecte a tota forma d'acció política orientada cap a un horitzó de referències ideològiques i institucionals rígides. En un context autocentrat i d'ètica del no deure, allò que aporta seguretat és saber que si una cosa no agrada, no satisfà, no omple —sigui la parella, la feina o la forma de compromís—, sempre podrà ser canviat. La reversibilitat de qualsevol situació és allò que fa tolerable la incertesa d'una societat "líquida", que defuig les rigideses precisament en un moment en què, amb l'emergència de l'individualisme reflexiu, més necessitats estan els subjectes d'estabilitat i certeses a llarg termini per no caure en l'angoixa.

1.1.3 Els joves en la segona modernitat

Els joves són potser el col·lectiu més sensible a les transformacions pròpies de la segona modernitat, generadores del que Beck ha anomenat "societat del risc", on les possibilitats de salvació passen per les estratègies individuals més que no pas per les lluites i conquestes col·lectives (Beck, 1992). En les pàgines precedents hem fet esment de les causes objectives que desencadenen aquestes transformacions, així com de les causes psicosocials que transformen els fonaments de la percepció que tenim respecte de nosaltres mateixos i respecte del món.

Entre les causes objectives, hem destacat les transformacions en la tensió existent, en les darreres dècades, entre un Estat del benestar que manté precàriament les estructures i polítiques socials de suport a la ciutadania i la pressió econòmica per la mercantilització de nous espais, béns, serveis i relacions socials. El context d'una economia cada vegada més globalitzada explica que aquesta sigui una tensió que es va resolent de manera progressiva en un cert desmantellament dels Estats del benestar, cada vegada menys garantistes. Més que no pas les empreses, sembla que la globalització ha produït un marc competitiu a escala mundial entre les diferents administracions públiques, ja siguin estats o municipis, en lluita per esdevenir un espai atractiu com a mercats —ja sigui d'inversió privada, d'especulació immobiliària, de recepció turística, etcètera—. Aquesta tendència coincideix amb uns moments no especialment negatius en termes de creixement econòmic, la qual cosa implica que la reducció de prestacions socials s'acompanya d'un nivell d'ocupació prou elevat, si bé força precari. Sennet incideix en les conseqüències d'aquesta precarietat en temps de bonança, i com afecta no només els graons més baixos de l'escala laboral, sinó també els nivells superiors (Sennet, 2000). La incertesa i la inestabilitat, la por de quedar desfasat i la creixent dificultat per vehicular aquestes preocupacions per una via política —sobretot a través de l'adscripció a sindicats o partits polítics, que és la manera tradicional de fer-ho— propicia les lectures de la situació en clau personal —autoculpabilització respecte a la contingència d'un fracàs laboral—, i també l'articulació d'estratègies personals per fer front a la incertesa del futur.

La confiança que es dipositava en un Estat que garantia el benestar futur es converteix ara en la necessitat de confiar bàsicament en un mateix a l'hora d'assegurar aquestes garanties. Així, no només l'Estat s'aprima

de competències i s'afebleix com a organisme que, dins d'un sistema democràtic, garanteix que puguem triar col·lectivament els principis reguladors de la manera en què vivim; també el tipus de llaços socials basats en la confiança en les institucions tendeix a afeblir-se. La combinació d'aquests tres factors explica en bona mesura la crisi de les formes polítiques tradicionals.

En l'àmbit català, diversos són els estudis que han aprofundit en aquesta situació. L'augment dels anys d'estudi, la precarització i desregulació en el món laboral, les grans dificultats d'accés a l'habitatge, la disminució del nombre d'infants i joves, etcètera, configuren un mapa de la joventut força diferent de dels anys vuitanta. Aquest nou panorama de canvis, riscos i incerteses es plasma en la vida dels joves en les dificultats subjectives per fer transicions en la vida familiar, laboral i d'habitatge. Aquest fet dota de més complexitat les trajectòries vitals dels joves, que conceben i experimenten els diferents processos i transicions —laboral, familiar, parella, temps lliure, etcètera— d'unes maneres cada vegada més diverses i seguint menys un patró lineal (Serracant, 2001, i Módenes, 2001). En aquesta nova configuració objectiva i subjectiva dels joves, hi ha dos àmbits que han sofert especials transformacions, la feina i l'habitatge. D'una banda, ens trobem amb uns joves cada vegada més formats però amb feines més precàries i més temporals. Fenòmens com l'atur i la pobresa han tingut, en els darrers vint anys, una clara tendència a afectar més els joves i les dones. (Albaigés, 2003, Miret, 2004, i Trilla, 2003).

Algun dels efectes del descens de la confiança i l'articulació d'estratègies personals de supervivència davant la incertesa és l'increment de les formes d'estalvi alternatiu a allò que fins ara semblava poder garantir l'Estat a través de les polítiques socials. En els àmbits espanyol i català, la forma d'inversió prioritària està passant a ser l'habitatge. Aquesta dimensió d'estalvi —o d'especulació, segons els casos i segons la posició ideològica de l'analista—, juntament amb altres factors, com ara la compra d'habitatge per part de població estrangera, ha produït un ascens vertiginós del preu de l'habitatge durant els darrers anys. Això ha afectat especialment la població que no tenia un habitatge en propietat abans que comencés aquesta escalada de preus, i òbviament un dels col·lectius més afectats ha estat el juvenil. L'emancipació s'ha tornat més difícil, sobretot la que està emmarcada en un projecte a mitjà termini —és a dir, que no s'ha d'acabar amb la finalització d'un contracte de lloguer trobat a preu raonable, o bé que s'emmarqui dins un projecte de formació d'una família—. Accedir a un habitatge a un preu assumible ha esdevingut impossible per a molts joves, sobretot aquells que no tenien cap propietat familiar o que no poden rebre suport econòmic per part de les famílies a l'hora de fer front a un projecte d'aquesta mena. En d'altres casos, la compra d'un habitatge implica un nivell d'endeutament a llarg termini que és un condicionant clar en la comprensió de certes prioritats en l'ús del temps dels joves i no tan joves.

Però el cost de l'habitatge, la precarietat laboral i les dificultats per emancipar-se són només una cara de la moneda. A això s'hi afegeix el fet que, a la pràctica, els joves de la generació que analitzarem han viscut, en termes generals, un tipus d'infantesa enmig d'unes condicions materials d'existència dignes i sòlides. Davant la millora contínua que caracteritza l'itinerari existencial dels seus avis i pares, els joves que analitzem han viscut en una situació de relativa confortabilitat des del moment de néixer. Al benestar existencial cal sumar-hi el fet que bona part dels pares tendeixen a ser comprensius i empàtics amb les necessitats dels joves, i no només des del punt de vista econòmic —òbviament, sabem que parlem en termes generals, i els contraexemples a aquest panorama que dibuixem podrien ser força nombrosos—. Les normes que regulen el funcionament domèstic —per exemple, les hores d'arribada a casa— i l'assumpció paterna de les necessitats pecuniàries dels joves —sobretot en el gaudi del seu temps d'oci— no es regeixen per la rigidesa d'altres èpoques. Però davant d'aquesta privilegiada condició de partida, el futur que es presenta davant dels joves és força incert. En bona mesura, els joves han d'assumir que la progressiva millora de les condicions de vida que va viure la generació dels seus pares difícilment la viuran ells; si més no, han de començar baixant uns escalafons en el cas de voler i poder emancipar-se. No és estrany que, amb aquest panorama, molts joves tendixin a viure en un cert presentisme, tant els joves que treballen i que tenen un bon nivell d'ingressos propis com els joves estudiants. Fins i tot si es col·labora econòmicament amb les despeses de la llar familiar, la decisió, si més no en termes econòmics, és clara —sobretot si la pressió per marxar és tan baixa com ho és en moltes famílies.

Per comprendre plenament les reticències o impossibilitats de molts i moltes joves a emancipar-se, cal considerar encara una dimensió de gran importància: el pes creixent que té tot allò relacionat amb els consums en els moments d'oci en la construcció de l'imaginari juvenil. La nit és sens dubte l'espai per excel·lència de gaudi juvenil i de vivència d'una autenticitat cada vegada més deslligada del tipus d'obligacions i responsabilitats pròpies del món adult —per exemple, l'assumpció d'un projecte familiar propi. Els espais que atorguen sentit a l'existència es desplacen cap a l'esfera de l'oci —un oci gairebé sempre lligat al consum—, i a més

s'especialitzen i fragmenten. Els mapes que oposen uns i altres joves cada vegada tenen menys d'ideològic i més de psicològic, basat en les vivències en l'àmbit de l'oci i en els gustos culturals —un fet que sovint té significacions polítiques, per exemple en les retòriques pròpies de les diferents manifestacions musicals—, i a la vegada la fragmentació també afecta els grups etaris. Creix la distància simbòlica entre generacions, de manera que els estils de vida i les vivències en l'oci atorguen una dimensió comunitària alternativa a les vinculacions afectives i d'obligacions pròpies de les comunitats del passat, passant per la família. A això s'hi afegeix que l'estil de vida que s'assumeix com a juvenil —presentista, transgressor, desresponsabilitzat, tolerant amb la diversitat— és presentat com l'estil de vida més desitjable, i no només per als joves.

Així, si bé els joves reben les conseqüències d'un salt generacional respecte als pares que els fragilitza —menys seguretat laboral, menys confiança en les garanties de benestar de les polítiques socials—, també passen a ser un referent simbòlic en l'imaginari col·lectiu: els joves són aquells que viuen com tots voldríem i com pocs podem.

Podríem dir, a tall de síntesi, que la joventut deixa de ser un rol social per convertir-se en una identitat. La joventut cada vegada és menys una màscara, un paper de l'auca social que es desenvolupa durant uns anys —un paper transitori en què hom omplia la motxilla dels coneixements, experiències i vincles necessaris per emprendre el repte d'entrar en la vida adulta— per convertir-se en una identitat, una *manera d'estar en el món*. De fet, la identitat més moderna de totes, ja que, en bona mesura, és una identitat que es constitueix en oposició a tot allò que sona a convencional, a poc autèntic.

Davant d'això, què és el que està passant realment amb la participació política juvenil? ¿La desconfiança i les estratègies individuals —elements que afecten tant la població adulta com la juvenil— malmeten l'activisme polític, o només les formes més tradicionals d'activisme polític? Si hi ha noves formes de participació i implicació política, aquestes estructuren només itineraris nous d'incidència política, o els desplaçaments afecten també els continguts polítics sobre els quals s'incideix? Es tendeix, per tant, a l'emergència de les formes d'adscripció política a tot allò que podem considerar "polítiques de reconeixement" i a l'abandonament de les "polítiques de redistribució"? Sobre tots aquests elements mirem d'indagar al llarg de la present investigació.

1.1.4 Joves i participació política avui. Resistència, reacció o adaptació?

No tota la literatura acadèmica conceptualitza la participació política juvenil i els canvis que ha viscut en els darrers quinquennis de la mateixa manera. En termes generals, ho podem reduir a dues posicions contraposades: una primera que considera que l'autèntica participació política és part intrínseca del projecte il·lustrat i modern, i una segona que, per contra, concep les actuals i novíssimes formes d'activisme polític com una reacció transformadora i radical perfectament arrelada en els intersticis de la nova realitat sociopolítica emergent.

En la primera de les posicions ideals es defensa que la participació política és la culminació del projecte democràtic modern sorgit de la il·lustració. La consolidació progressiva de la democràcia al llarg dels segles XIX i XX comporta la constitució d'una ciutadania activa, compromesa, que participa en les qüestions públiques i col·lectives (Benedicto i Morán, 2005). Tal com es comenta en l'informe de la Fundació Ferrer i Guàrdia sobre participació política dels joves, de l'any 1999:

La democràcia com a participació està propugnada pels corrents de pensament progressista des dels anys seixanta i setanta, i aquest model es podria definir com a democràcia radical o republicana, en tant que propugna la participació de tots els individus en la complexa articulació de l'espai social i política i porta la idea de democràcia a totes les decisions que afecten els individus. (Fundació Ferrer i Guàrdia, 1999: 17)

Aquest projecte il·lustrat i modern d'emancipació democràtica topa, en les darreres dècades, amb un temps i unes consciències que semblen estar cada cop més allunyades d'aquests principis. La segona modernitat es converteix així en un perill per al desenvolupament d'aquest projecte emancipador. Els nous temps, com hem vist, generen desencís i desafecció, uns subjectes que, per les seves circumstàncies, no sabem valorar tot el rèdit acumulat per generacions de dones i homes que han lluitat per millorar la qualitat democràtica del país i que s'han esforçat per millorar el nivell de vida col·lectiu. En aquesta diagnosi tendeixen a

coincidir-hi tant sectors progressistes com conservadors. En l'informe esmentat anteriorment es reflecteix aquesta mirada crítica amb el conjunt d'un sector, el juvenil, que sembla no haver agafat el relleu dels seus predecessors:

Mancats d'idees d'explicació de caràcter global, cansats de pensar, decideixen pensar menys, en menys coses i més lleument (pensament dèbil). (...) Per això, avui, davant de la crisi d'altres ítems, es viu l'acceptació majoritària per part de les generacions més joves d'aquests dos mons (regne de l'ètica empresarial i de l'ètica del compromís sense rerefons ideològic) i gairebé mai es planteja la construcció política. (Fundació Ferrer i Guàrdia, 1999: 22)

Davant d'un procés de "passotisme", de mobilització sense rerefons ideològic i polític, es denuncia que, de fet, el que es defensa com a participació política en aquesta segona modernitat no és res més que una mutació a la baixa dels valors que estaven a la base del projecte il·lustrat hereu dels valors de la Revolució Francesa. De manera anàloga a la dels autors que acabem d'esmentar, el sociòleg Amando de Miguel, en un escrit en què compara els sentiments polítics de la generació que era jove l'any 1960 i la que ho era l'any 1998, comença amb aquesta contundència:

Si ante la difusa experiencia religiosa nuestro planteamiento ha sido el de la intensa secularización entre los jóvenes, al pasar al plano político se produce una reacción equivalente: la despolitización juvenil. No se trata tanto de rebeldía como de retirada, de no querer participar. (De Miguel, 2000: 379)

A vegades l'anàlisi sobre la manca de compromís s'acompanya d'una certa indignació moral, atès que es considera que les condicions objectives dels joves són millors que la de les generacions precedents, sobretot en relació amb la possibilitat d'instruir-se. El mateix De Miguel comenta, uns paràgrafs més avall del text que acabem de reproduir:

Los jóvenes tendrían que estar más politizados porque vienen pertrechados de muchos años de escuela y porque andan sobrados de energía y de interés por el mundo. (De Miguel, 2000: 380)

Així doncs, ens trobem amb la primera posició que defensa una perspectiva de la participació política substancial al projecte modern, que mira la situació participativa actual a través de les ulleres en què la realitat es compara amb allò que s'esperava, o que s'hauria d'esperar, de la participació política: uns nivells cada vegada més alts de participació política i d'implicació personal en els projectes col·lectius en la mesura que la democràcia és més i més valorada com a principal conquesta de la humanitat. Es mira amb preocupació l'estat de les coses, i es considera que l'epicentre del terratrèmol actual és la progressiva desideologització de la societat, el pensament dèbil, la participació manipulada i la manca de projecte global. A la vegada, es tendeix a comparar la realitat actual amb un passat en què, malgrat la dificultat per exercir els drets i llibertats democràtiques, el grau de compromís polític era més alt. En aquest sentit, hi ha una certa consternació en comprovar que unes condicions objectives d'existència molt millors més que no pas afavorir, han perjudicat la participació política. La participació que es manté, per tant, és considerada un espai de resistència col·lectiva, un reducte de qualitat democràtica davant d'uns temps erosionadors d'aquesta. Un escull que encara sobresurt en el corrent d'uns temps en què, malauradament, les prioritats dels subjectes no passen per fer forta la principal conquesta col·lectiva de la humanitat.

L'altra perspectiva teòrica té una mirada menys desencantada sobre la participació política. Podríem dir que, si la perspectiva anterior tendeix a idealitzar allò que els joves deixen de fer, aquesta nova mirada tendeix a idealitzar allò que fan. Si l'anterior era un plantejament de la qüestió en termes analítics "moderns", aquest altre posicionament teòric planteja que en les actuals formes de participació política hi veiem la mateixa llavor emancipadora del passat, si no un motor més potent de canvi social i d'aprofundiment en la qualitat democràtica de la societat. Les novíssimes formes de participació política, en les quals els joves hi tenen un paper protagonista, s'han modificat substancialment, amb uns canvis que les fan més adequades per fer front als nous girs sociopolítics dels temps, a les noves configuracions estructurals i reptes d'emancipació col·lectiva. Vegem-ho a partir d'un exemple:

A les festes del barri barceloní de Gràcia sempre hi hagut més d'una vintena de carrers engalanats per petites associacions de carrer, que passen tot l'any preparant les seves festes. Des de fa pocs anys, els veïns tenen una nova oportunitat de contribuir-hi: a més del concurs de carrers decorats, hi ha una altra convocatòria de decoració de balconades de cases individuals. Hi ha tants carrers decorats com fa uns quants anys, però, a més, cada any creix el nombre de persones que s'anima a participar en

la nova modalitat. Tot i la riquesa i l'interès de la vida associativa de barri entorn a la decoració per les festes, hi ha persones que no troben ningú al seu carrer que vulgui treballar amb ells, que viuen en un carrer que no té condicions per ser guarnit o que senzillament no tenen ganes o temps de coordinar-se amb els seus veïns. Amb la nova oportunitat de participar, aquests veïns hi guanyen, el barri hi guanya, i no hi perd ningú. (Font i Blanco, 2003: 16)

La conclusió que s'extreu del plantejament anterior és que:

El mateix que ha passat amb les festes de Gràcia està passant en el terreny de la participació local. Fins fa pocs anys aquesta passava gairebé de manera exclusiva per la tasca fonamental de les entitats. Avui, les entitats segueixen essent igual d'importants i de necessàries, però s'han anat obrint noves escletxes participatives per afavorir que també puguin participar els qui no poden o no volen associar-se. De fet, és bo i és inevitable que els grups siguin els grans protagonistes de la participació local. (Font i Blanco, 2003: 16)

La hipòtesi sembla clara: els nous contextos socials obren moltes i noves possibilitats d'anar més enllà d'una participació tradicional que té aspectes negatius com l'enquillosament, el partidisme, la manca de representativitat, etcètera. Els joves són especialment actius en aquesta renovació de les formes de participació social i política. Així, els nous contextos socials obren les condicions de possibilitat per generar nous escenaris en el què (accions) i sobretot en el com (formes) de la participació política que la més oberta, més participativa, i més lliure.

Si en el primer paradigma la participació és un reducte de resistència a la creixent pèrdua d'implicació pròpia dels nous temps i de les noves generacions, en aquest segon paradigma la cosa és diferent. Segons aquest punt de vista, les noves formes de participació emergent tenen una capacitat regeneradora que, de fet, adequa els nous processos participatius —sovint no copsats a partir d'una mirada massa rígida sobre allò que és la participació social i juvenil, poc atenta a les novetats i noves maneres de fer— als nous temps. El que en la primera mirada era resistència, ara és reacció.

Som del parer que en totes dues mirades hi ha elements d'interès a retenir. Respecte la primera, més pessimista, podríem dir que alguns dels implícits analítics sobre la qual està construïda són si més no qüestionables. Creiem detectar-hi una certa idealització d'un passat en què molts joves participaven políticament sota el paraigua d'un projecte ideològic explícit i transformador. En aquest sentit, semblaria que, en nom d'una realitat que hauria de ser millor —perquè les condicions polítiques generen més facilitats per a la participació—, la valoració que es projecta sobre el present pot tendir a ser excessivament crítica. I, com diu Font:

Si analitzem els resultats globals en perspectiva temporal no apareix cap indicatiu que pugui fer pensar en uns joves menys implicats i polititzats que fa deu anys (...) Els i les joves catalans estan molt lluny de ser una joventut activa i molt polititzada, però l'evolució recent en aquest sentit és més aviat en la línia d'un moderat creixement del compromís polític. (Font, 2000: 94)

A la vegada, en estudis com el de Barberà, Barrio i Rodríguez (Barberà, Barrio i Rodríguez, 2002) es veu com la tipologia, la quantitat i el volum de persones joves implicades en els partits polítics catalans és molt semblant a les taxes i tipologies dels adults —reproducció de les elits en termes de classe, procedència i gènere— i a les dels joves de fa una i dues dècades. Per tant, la primera mirada està excessivament marcada per un posicionament normatiu, per *com haurien de ser les coses*.

D'altra banda, el segon posicionament és de naturalesa optimista. Davant els nous contextos socials hi ha noves formes de participació política —especialment practicades pels i les joves— que generen un aprofundiment democràtic i participatiu, a la vegada que les noves generacions no renuncien a les formes tradicionals de participació política. Segons el nostre parer, moltes de les transformacions que poden detectar en la participació i l'adhesió política no permeten assumir aquest optimisme. Així, si bé és cert que cal relativitzar molt la crisi de la participació democràtica, el fet és que les vinculacions amb la política són, entre la majoria dels joves —i també dels adults—, força *light*, i que les formes d'activisme més compromès i transformador són força minoritàries —com, altrament, ho era l'activisme de perfil més ortodox entre els joves i no joves de fa unes dècades.

En la nostra mirada hem intentat assumir les advertències i anàlisis de les dues perspectives anteriors. De fet, repassem les formes de participació que "resisteixen" davant dels canvis del temps —són, per exemple,

les formes d'activisme que hem anomenant *de militància*—, i hem mirat d'estar amatents, en la mesura que ho permetien els instruments analítics emprats, a les formes de participació emergents i els sentits que els atorguen els joves; és el cas de la mobilització “de reacció” —vinculada, per exemple, al que hem anomenat *activisme d'impacte*.

Però, més que en clau de “resistència” o de “reacció”, la nostra mirada enfoca la participació política en clau “d'adaptació”. Així, si hem caracteritzat la segona modernitat com un context d'incertesa i de reflexivitat marcat per un procés d'individualització, les formes de participació política no només estaran condicionades per aquest procés —tot resistint-s'hi o reaccionant-hi—, sinó que n'estaran travessades: les manifestacions polítiques, si més no les més massives, són tan *líquides* com la resta de la vida social. Aquesta és la hipòtesi de partida que ha orientat l'aposta analítica de la present investigació.

Seguint aquesta hipòtesi, considerem que la participació política haurà d'estar profundament influïda per *l'ètica del no deure*, tal com la defineix Lipovetsky (Lipovetsky, 1992). Així doncs, el compromís haurà deixat de significar majoritàriament una afiliació a un projecte compartit monolític i rígid. Alhora, cada vegada es tendirà a acceptar menys que participar porta implícit sacrifici, obligació i subordinació al projecte per al qual es treballa; egoisme i altruisme semblen estar cada vegada menys renyits; la recerca de la realització personal pot acabar passant per l'activisme; el compromís i la dimensió lúdica semblen trobar-se cada vegada més entrelligats, etcètera. Així, creiem que per als joves l'afirmació personal, el fet de trobar-se bé amb un mateix i de preocupar-se pels altres no són coses que s'excloquin, ans al contrari, es reforcen i s'enriqueixen mútuament. Al llarg de la investigació comprovarem fins a quin punt les coses semblen evolucionar en aquesta direcció.

El vincle amb allò públic i polític cada vegada passa menys per les obligacions envers un projecte, una moral obligada, un deure, i es manifesta més com el resultat de la voluntat de compartir emocions, experiències i vivències junts. Des d'un punt de vista general hem vist com l'emotivitat ha esdevingut el gran element de relligament i cohesió social dels darrers temps (*comunitat d'esdeveniment*).⁷ Des d'un punt de vista més explícitament participatiu, polític i públic, també l'emoció, la vivència i l'experiència semblen un vector a considerar en la preocupació per allò compartit. L'emoció que crida i sedueix tant els organitzadors com els participants, una seducció que apareix com a primer i més poderós reclam de la solidaritat i la participació, desplaçant l'apel·lació al deure, la obligació o el compromís en ell mateix.

Per tant, sembla, seguint la mateixa lògica interpretativa a què ens adherim, que les motivacions més importants per a les noves generacions a l'hora de participar no són els valors tradicionals —deure, projecte, militància...— sinó factors més vinculats a la qualitat de vida, al control del propi temps —vida autodeterminada—, al fet de poder compartir experiències i emocions, al diàleg, a l'amistat, a la compassió, etcètera. No desapareixen la solidaritat o les preocupacions polítiques, sinó que se'n generen altres de més voluntàries, menys determinades, més variades, en les quals es viu i s'experimenta alhora un mateix i els altres.

Pel que fa allò que mobilitza, també hi percebem canvis, relacionats amb l'emergència de nous espais polítics i la invisibilització d'altres. Així, hi ha preocupacions de primer ordre en l'àmbit productiu que, tot i generar dificultats estructurals compartides —la precarietat i dualització laboral n'és un bon exemple—, difícilment són interpretades pels joves en clau de reivindicació política col·lectiva, i, per contra, més s'hi fa front des d'estratègies individuals (Sennet, 2000; Bauman, 2001). El joc d'interlocució política actual —globalització econòmica i estatalització política— desarma. En canvi, possiblement detectarem preocupacions emergents i, sobretot, participacions emergents, en aquells àmbits on aquestes formes d'interlocució fan factible la interpel·lació política: la definició i reivindicació d'espais alternatius per poder gaudir d'una manera no consumista dels espais i dels temps de lliure disposició; l'exigència a l'Administració pública de responsabilitzar-se de garantir una qualitat de vida mínima —que inclou, per exemple, l'accés a l'habitatge—; les reivindicacions identitàries i “de reconeixement” a la diferència; o, més genèricament, la discussió en tot allò que té a veure amb la (re)definició normativa de l'ordre social —debat a mig camí entre la moral i la política—. Aquestes són les principals redefinicions temàtiques cap a les quals deriva la participació política, com mirarem de contrastar al llarg de la investigació.

⁷ El que Bauman anomena la “*comunitat del clau*” per referir-se a les trobades al voltant d'un tema, d'un esdeveniment, d'un centre que és el que articula les relacions (Bauman, 2001).

Per tant, hi ha canvis temàtics, canvis formals, canvis procedimentals, tots emmarcats en els paràmetres objectius i subjectius de la segona modernitat.

1.2 L' enfocament metodològic

La present investigació l'hem abordada combinant tècniques quantitatives i qualitatives. El pal de paller de la investigació ha estat una enquesta feta a 3.300 joves catalans per abordar les característiques bàsiques de la seva vinculació amb l'àmbit de la participació associativa i política. A l'apartat següent en detallem les característiques. Addicionalment, però, també hem desenvolupat un instrument de tipus qualitatiu. Aquesta aproximació qualitativa paral·lela ha servit per poder fer interpretacions de més abast sobre els resultats de l'enquesta, especialment pel que fa a la interpretació dels sentits atorgats pels joves a la seva participació i vinculació amb la política. Més enllà dels resultats de l'enquesta, fins i tot dels resultats de les preguntes que tenen a veure amb la percepció dels enquestats respecte de diferents qüestions, un qüestionari no és un instrument precís a l'hora de recollir les veus dels joves, les explicacions i els arguments que donen per fer —o deixar de fer— allò que fan. Moltes vegades és allò que expliquen els joves el que aporta els matisos necessaris per interpretar un resultat, una tendència percentual de l'enquesta que d'altra manera no sabríem com llegir. Així, l'aproximació quantitativa i qualitativa són complementàries perquè aporten informacions qualitativament diferents referides a una mateixa realitat. En el marc de la present investigació hem considerat que l'instrument idoni era el grup de discussió, mètode que ens ha permès parlar amb una gran diversitat de joves tot aproximant-nos tant a allò que fan i per què ho fan —dinàmica interrogatòria més pròpia de les entrevistes— com a les percepcions, sovint controvertides, que tenen de diferents problemes.

1.2.1 El qüestionari

El qüestionari és un dels principals instruments emprats en aquesta investigació, i com a tal havia d'estar íntimament vinculat a les preocupacions teòriques i epistemològiques que hem anat exposant amb anterioritat. Això permet assegurar una certa congruència entre l'enfocament teòric i la part empírica de la investigació. En aquest sentit, els objectius que ens vam plantejar en elaborar el qüestionari van ser tres:

- Quins elements podem considerar “pràctiques polítiques”? Les pràctiques concretes recollides al qüestionari intenten copsar els posicionaments personals respecte alguns eixos dicotòmics: pràctiques actives-reactives, quotidianes-extraordinàries, invisibles-espectaculars, ortodoxes-heterodoxes, etcètera. Aquests eixos poden representar vivències diferents de la subjectivitat, i fan visible el tipus de transformacions pròpies del que hem anomenat la segona modernitat.
- El segon element clau que vam considerar en el qüestionari va ser que permetés fer la triangulació entre pràctiques polítiques, posicionament polític i consideracions subjectives sobre la capacitat transformadora de la política. Poques coses són tan rellevants com les congruències i desencaisos entre allò que es fa —pràctiques—, allò que es diu —on es posicionen ideològicament i cognitivament els individus— i la posició que s'ocupa en l'estructura social. Per tant, vam buscar que els principals elements d'aquests tres pols es veiessin reflectits en les preguntes.
- Finalment, un tercer element central és el de les tensions entre les pràctiques reconegudes com a tals i les no reconegudes com a polítiques. És un tema que considerem d'un gran interès, sobretot perquè la redimensionalització actual de la pràctica política —sobretot entre els joves— també té molt a veure amb allò que es reconeix com a polític i allò que no.

A part de les consideracions teòriques i analítiques, hi ha una altra sèrie de condicionants que determinen l'aspecte que finalment pot tenir el qüestionari. En el nostre cas, la principal restricció que vam haver de considerar va tenir a veure amb el mètode amb què es recollien les entrevistes. Finalment es van fer 3.300 entrevistes, de manera que els resultats fossin significatius per als set àmbits del pla territorial de Catalunya. Les entrevistes es feien per via telefònica, i tenien una durada aproximada d'entre 15 i 18 minuts. El resultat ha estat un qüestionari que s'estructura en els blocs següents:

- A. Preguntes d'emmarcament de la frontera entre allò considerat polític i allò que no ho és, i d'autoposicionament polític (adhesió-desadhesió al sistema polític vigent, i adhesió-desadhesió terminològica i cognitiva al camp temàtic propi de la política).
- B. Pràctiques polítiques en diferents àmbits de la vida (espai públic, participació política tradicional i altres; escola; àmbit associatiu; món de l'oci i del consum; vida privada i pràctiques quotidianes).
- C. Pràctiques polítiques des de l'associacionisme. Vam recollir informació sobre la implicació que es té en entitats polítiques de diversa fisonomia pel que fa a les temàtiques i, sobretot, pel que fa al grau de formalitat i de visibilitat pública d'aquestes entitats, sent especialment sensibles a les formes d'associacionisme que tradicionalment no són reconegudes com a tals.
- D. Socialització política. Aquest apartat va acabar tenint un pes considerable dins de l'enquesta. Hi busquem recollir les influències de la família i els amics en el posicionament polític i la percepció política dels i les joves.
- E. Trajectòria associativa. Volíem saber quina havia estat la trajectòria del jove en el terreny associatiu, tant en allò referit a la participació associativa en el moment de l'entrevista com a la seva adscripció a associacions durant la infància i adolescència.
- G. Variables sociodemogràfiques. Les limitacions temporals van provocar que no poguéssim fer una bateria excessivament extensa de variables sociodemogràfiques, però en el disseny final vam estar especialment atents al fet que hi sortissin tant les variables sociodemogràfiques pertinents per al conjunt de la població com aquelles que tenien una importància cabdal en l'anàlisi d'un qüestionari dirigit als joves: referències al moment d'emancipació —grau d'independència econòmica, caracterització de la llar familiar— i al capital sociocultural patern.

1.2.2 Les variables independents

Al llarg de la investigació hem emprat una sèrie de variables, creades a partir de les preguntes del qüestionari, per situar els joves en les diferents posicions rellevants de l'estructura social. Com dèiem en la introducció, cada vegada més les manifestacions culturals —i la participació política se'n pot considerar una— tendeixen a amagar les diferències posicionals en l'estructura social, desdibuixades en l'imaginari social —i especialment en el juvenil— a favor d'altres paràmetres estructuradors del mapa mental que ens serveix de guia per situar-nos en societat. Òbviament, hi ha diferències que mantenen plena vigència en l'estructuració de les alteritats —el sexe, l'edat o la procedència, per exemple, són signes de diferenciació de primer ordre, que encara estructuren els discursos dels i les joves—; d'altres, en canvi, tot i ser vigents en l'explicació de les posicions diferents (desiguals) que els joves ocupen en la societat, no es manifesten discursivament, no expliquen, en les narracions compartides, les diferents maneres de fer d'uns i altres joves.

És interessant descobrir, per tant, quins són els elements de l'estructura social que condicionen diferents percepcions i diferents nivells d'activitat. Per dur a terme aquesta anàlisi hem emprat un grup de variables independents referides a la caracterització demogràfica, a l'extracció social i a la posició social adquirida pels joves. Són variables, en algun cas, que sintetitzen força informació. Això fa que, a vegades, per arribar a certs matisos analítics haguéssim necessitat multiplicat les variables dividint-ne algunes. Seria el cas, per exemple, de la variable referida a la procedència personal i familiar. Això deixa una porta oberta a possibles indagacions monogràfiques futures.

El tractament estadístic de les variables independents s'ha fet mitjançant dos procediments complementaris: l'ús de taules de contingència i de models de regressió. Com veurem al llarg de l'informe, hem volgut donar un paper preferent als models de regressió, perquè aporten un tipus d'informació que considerem més rellevant des del punt de vista sociològic.

Les taules de contingència són probablement la tècnica d'anàlisi estadística més senzilla de totes. Consisteix a veure com es distribueix la població segons dos paràmetres: d'una banda, aquell que fa referència a allò que es vol explicar —per exemple, el nombre de vegades que s'ha anat a manifestacions el darrer any—, de l'altra, el que fa referència a la característica que explica una distribució desigual de la població en relació amb allò que es vol explicar —per exemple, el sexe—. La tècnica és d'una gran utilitat si el que interessa és conèixer els percentatges exactes de nois i noies que fan una o altra acció, i refereix amb exactitud

aquestes distribucions. L'anàlisi de contingència, però, té certs límits i certs perills. El límit principal és que en analitzar una relació entre dos variables no podem controlar si hi ha terceres variables que interfereixen la relació, de manera que la distribució desigual no s'explica per la influència de la variable independent, sinó per la presència de terceres variables que no estem considerant. El risc d'interpretar de manera esbiaixada els resultats és considerable, sobretot si interessa anar "més enllà" d'un repàs purament descriptiu de les correlacions existents entre diferents grups de dues variables. A més, és un tipus d'anàlisi que sintetitza poca informació en cada procediment, de manera que les taules resultants de l'anàlisi es multipliquen exponencialment si es vol fer una aproximació mínimament acurada i sistemàtica a la realitat.

En certa mesura, els models de regressió poden controlar els límits que tenen les taules de contingència. A través del model de regressió, més que analitzar la distribució percentual de la població a través de X paràmetres —les variables independents—, el que fem és veure com aquests diferents paràmetres influeixen, cadascun per la seva banda, per fer que les persones tendeixin a actuar d'una manera o altra. Els models de regressió, per tant, no mostren resultats, sinó tendències, influències: el que nosaltres anomenem *disposicions*. Aquesta tècnica estadística té les virtuts que els manquen a les taules de contingència: permet sintetitzar la informació i anul·la les influències indirectes que hi ha entre les variables.⁸ D'aquesta manera no tenim resultats concrets, percentatges exactes sobre la distribució "real" de la població, però tenim una informació que, a parer nostre, és força més rellevant: sabem com influeix cadascun dels factors explicatius que estem considerant en anul·lar els possibles efectes que hi tenen els altres. Així podem saber, per exemple, si realment el fet de ser noi o noia influeix a l'hora d'estar més o menys predisposat a fer una determinada pràctica.

Podria passar que en una taula de contingència trobéssim, per exemple, que els joves de més edat tendeixen a fer més alguna pràctica, però que en canvi en el model de regressió ens apareixen menys "disposats" a fer-la. Això passa perquè al model de regressió hi incorporem variables com ara el moment d'emancipació, el nivell d'estudis o les hores que es treballa, que expliquen la disposició percentual diferent. No és l'edat, per tant, la que explica la diferència percentual, sinó tot allò que sol portar aparellat l'edat: més responsabilitats domèstiques, feina a jornada completa, etcètera.

En la majoria de casos això no passa, i la tendència que es veu en les taules de contingència la trobem també en el model de regressió. En la majoria de capítols hem optat per prioritzar l'anàlisi a partir del model de regressió —del qual en les taules només mostrem una part de les variables que s'hi han introduït, les que teníem en consideració com a anàlisi bàsica primera—, i complementar-lo posteriorment amb algunes taules de contingència que mostren percentualment les diferències de disposició que es manifesten en el model.

A continuació ens aturarem a explicar les variables independents que configuren el cos de l'anàlisi estructural.

1.2.2.1 Grup de variables demogràfiques

Les variables demogràfiques bàsiques amb què hem treballat són el sexe, l'edat, la variable combinada sexe i edat i les variables sobre l'àmbit territorial on viuen els joves.

Sexe. La variable relativa al sexe, com és de suposar, conté només dues categories: home i dona. És una variable essencial atès que, històricament, les desigualtats de gènere tenen una forta transcendència en l'ordenament normatiu de la realitat. Tot i que aquestes desigualtats han anat desapareixent progressivament, sobretot en l'àmbit més formal i legal, la construcció social de gènere encara té un fort pes en l'organització de les pràctiques i de les preferències de noies i nois. Algunes d'aquestes pràctiques es poden llegir en termes de desigualtats —el que té a veure amb usos sancionats socialment que afavoreixen que els homes tendeixin a ocupar àmbits socials preferents—; d'altres, en termes de diferències —les preferències i diferents opinions de nois i noies—. Moltes vegades, si no totes, les diferències de gènere remetent a maneres

⁸ Sempre que els diferents factors explicatius a considerar estiguin integrats en el mateix model de regressió i es controlin els efectes de col·linealitat entre diferents variables. La col·linealitat és el fenomen que es dona quan dues variables influeixen d'una manera molt similar en la distribució de les diferències que es poden percebre entre diferents sectors de població. D'alguna manera, són dues variables que van molt en paral·lel, i que per tant "es trepitgen" en explicar un mateix factor —del qual totes dues variables en són indicàries.

de fer ancorades en desigualtats històriques, que han desencadenat diferents vincles emocionals en homes i dones respecte a diferents àmbits socials. Així, per exemple, la dedicació més gran dels nois a l'àmbit esportiu, tot i manifestar preferències que no remetent a cap procés coercitiu, parlen d'una tradició més arrelada en la vinculació masculina a tot allò que remet a la competició.

En relació amb aquesta variable és interessant veure com evoluciona l'aproximació femenina a un món, el de la política, que històricament havia estat vedat a les dones. És interessant, en aquest sentit, veure quin és el procés d'apropiació de la participació política i el(s) tipus d'afecció política que generen les noies. Cal tenir present que en el trajecte d'assumpció de la igualtat de gèneres, hi ha hagut camps en què les noies joves no només han igualtat, sinó que fins i tot han superat, numèricament parlant, els nois. El cas paradigmàtic d'aquest desplaçament el trobem en el nombre de noies que avui dia accedeixen a la universitat. Amb tot, aquesta igualtat quantitativa no pot amagar que no és en totes les carreres que s'ha produït aquest fenomen. En analogia amb l'exemple de la universitat, és interessant saber si l'apropiació de la política està seguint aquesta mateixa direcció; en quins aspectes s'està donant una convergència en les disposicions masculina i femenina —si és que es dona— i en quins aspectes es mantenen diferències.

Edat. La variable edat té una importància cabdal en el marc d'una investigació sobre joventut. En la present investigació hem analitzat el grup dels joves atenent un ventall d'edat que va dels 15 als 29 anys. Aquest acotament és tan discutible com ho serien altres: ni hi ha una base biològica sòlida per defensar-lo, ni tampoc una homogeneïtat d'estils de vida que faciliti aquesta consideració. Tot i així, és evident que hi ha estils de vida i comportaments que tendeixen a correlacionar-se amb les diferents edats. Per analitzar aquests canvis i processos hem agrupat els joves en tres grups d'edat: dels 15 als 19 anys, dels 20 als 24 anys i dels 25 als 29 anys. Com veurem al llarg de l'informe, hi ha maneres diferents de relacionar-se amb la política en les diferents edats. Sobretot es percep un canvi considerable en les actituds polítiques a partir dels 20 anys, una edat en què podem considerar que els joves assumeixen que han deixat enrere definitivament l'adolescència. D'altra banda, a partir dels 25 anys bona part dels joves comencen a adquirir estils de vida propis de l'edat adulta, i això també afecta el seu comportament participatiu i polític. Al llarg de l'informe veurem aquestes evolucions, producte d'un *efecte edat* —és a dir, dels canvis associats a anar fent-se gran i passar d'una etapa postinfantil a una vida, en molts casos, amb totes els avantatges i inconvenients de l'adultesa—. També detectarem, sobretot en el segon capítol, canvis associables a un efecte generació —és a dir, diferències conductuals relacionades amb transformacions en els estils de vida entre els joves de més edat i els de menys.

Sexe i edat. Ni l'evolució psicosocial de nois i noies és igual, ni tampoc la vinculació que assumeixen respecte a diferents àmbits. A través d'aquesta variable combinada de sexe i edat hem volgut aturar-nos, quan ho hem considerat rellevant, a veure si l'evolució de la vinculació participativa i política de nois i noies va en paral·lel al llarg de la joventut o bé si uns i altres fluctuen d'una manera diferent. Veurem, per exemple, si, en passar dels 25 anys, les noies tendeixen a disminuir el seu percentatge participatiu —tendència previsible pel fet que, en anar assumint responsabilitats adultes, tendeixen a tenir una càrrega domèstica més gran que no pas els nois.

Mida del municipi. En aquesta variable hem agrupat els joves segons la mida del municipi en què resideixen. Les categories resultants són quatre: a) joves residents en municipis de menys de 10.000 habitants; b) joves residents en municipis de 10.001 a 50.000 habitants; c) joves residents en municipis de 50.001 a 300.000 habitants, i d) joves residents a Barcelona ciutat.

Aquesta és una variable de gran rellevància, perquè ens permet veure si el tipus de percepcions i pràctiques polítiques i participatives varien depenent d'un fet tan rellevant com les dimensions de la comunitat de referència —i, per tant, de la proximitat dels polítics o el nivell de coneixement de les xarxes socials existents al municipi. Juntament amb el pes del tram associatiu, veurem com la mida del municipi ens és d'utilitat com a indicador de l'impacte de certes transformacions associades als canvis dels temps, transformacions a les quals en principi és més sensible la gran metròpoli, territori cosmopolita per excel·lència.

Àmbits del pla territorial. A través d'aquesta variable volem copsar fins a quin punt les diferents divisions administratives de Catalunya remetent a cultures participatives i polítiques juvenils diferenciades. Així, certs territoris poden tenir, ja sigui per dinàmiques administratives més afavoridores del teixit associatiu, ja sigui per altres motius estructurals —per exemple, el teixit productiu de la zona—, més densitat participativa que d'altres. A més, la distància de Barcelona ciutat també pot repercutir en aquesta conformació de cultures participatives diferenciades. En aquest sentit, la distància geogràfica respecte als centres administratius de

poder autonòmic —i, en certa mesura, de redistribució de recursos materials—, però també respecte de la gran urbs com a epicentre de les noves interaccions i subjectivitats emergents, provoca que hi hagi més o menys penetració de certes dinàmiques. Les categories d'aquesta variable són els set àmbits del pla territorial català.

1.2.2.2 Grup de variables d'extracció social

A través de les variables d'extracció social hem mirat de posicionar els joves en l'estructura social a partir de la posició heretada dels seus pares. El primer que cal advertir és que, malgrat que en el qüestionari s'hi recollia, no hem emprat cap variable referida al capital econòmic familiar per construir una variable que fes referència al capital econòmic. Les raons d'aquesta renúncia són dos: en primer lloc, el percentatge de joves que no van contestar a la pregunta és molt elevat, cosa que ens deixava sense referenciar una part molt important de la mostra. Això tenia repercussions sobre la resta de variables quan miràvem d'aproximar-nos als resultats estadístics a partir de l'instrument analític que més hem emprat: el model de regressió. En segon lloc, hem considerat que la resposta dels joves tendeix a ser poc fiable. En molts casos, els joves només saben aproximadament el que cobren els seus pares. A més, és una de les preguntes en què els individus solen ajustar la resposta a partir de criteris ni objectius ni compartits, de manera que cada persona tendeix a comptabilitzar de manera diferent els guanys: així, hi ha professions o modalitats professionals on la tendència a ajustar a la baixa és més gran que en d'altres. Hem considerat, per tant, que era millor renunciar a aquesta variable.

Sí que hem utilitzat, en canvi, tres variables d'extracció social: una de referida al capital instructiu familiar, una altra a la procedència personal i familiar, i finalment una tercera referida a la llengua d'ús principal del jove durant la infantesa.

Capital instructiu familiar. Aquesta variable ens referència el nivell d'instrucció dels pares. Hem dividit la variable en set categories diferents, de més a menys nivell d'instrucció dels pares, a partir de combinar les preguntes del qüestionari sobre el grau d'instrucció del pare i de la mare: a) els dos pares amb estudis universitaris, o un pare amb estudis universitaris i l'altre amb estudis secundaris; b) un pare amb estudis universitaris; c) els dos pares amb estudis secundaris; d) un pare amb estudis secundaris; e) almenys un pare amb estudis primaris; f) els dos pares sense estudis; g) no sap/no contesta quin és el nivell d'estudis dels pares. Tant en el model de regressió com en algunes taules de contingència hem utilitzat un model simplificat amb tres categories: a) almenys un pare amb estudis universitaris; b) almenys un pare amb estudis secundaris; c) cap dels pares no té estudis secundaris ni universitaris.

A través del capital instructiu familiar teniu un indicador de l'estatus familiar. Si bé el nivell d'estudis de la població catalana està pujant d'una manera considerable, entre la generació dels pares dels joves d'avui encara és un referent sòlid i força estructurant de posicions d'estatus diferenciades. Així doncs, fem aquesta variable com a indicador aproximat del capital cultural familiar —si bé el nivell d'instrucció no és l'única de les dimensions a considerar en una anàlisi detallada del capital cultural, n'és un dels elements clau— i, de retruc, la variable ens indica quina és la posició d'estatus social de la família del jove. Malgrat que l'estatus hauria de tenir en consideració elements relatius a la capacitat econòmica familiar, creiem que aquesta variable ens aporta una referència indirecta, però fiable, de l'estatus familiar.

Procedència personal i familiar. En aquesta variable hem integrat la informació referent al lloc de naixement del jove i dels pares. Amb aquesta variable hem volgut saber si el grau d'arrelament personal i familiar té influència en la proximitat més o menys gran dels joves a l'esfera de la participació i de la política. L'ús d'aquesta variable pot provocar una certa controvèrsia, sobretot pel fet de tenir en consideració la procedència dels pares i no només dels joves. Aquest ús es pot considerar políticament il·lícit, ja que tendeix a reïficar una diferenciació que més aviat seria desitjable que no existís, sobretot com a categoria de comprensió quotidiana de les diferències entre els joves. L'ús d'aquest tipus de categories analítiques pot tendir a dificultar, més que no pas a afavorir, la dissolució de l'estatut d'immigrant de la població, fins i tot quan ja és una categoria totalment improcedent. Tot i així hem considerat important provar si la variable era explicativa de tendències diferenciades en la participació, en l'activisme i en l'afecció política, i com veurem, és una categoria explicativa rellevant. Volem deixar clar, en tot cas, a què associem la capacitat explicativa d'aquesta variable —que condiona, però no determina, les disposicions dels joves respecte a la política.

En primer lloc, hi ha l'efecte que anomenem *d'arrelament*. El grau d'inserció dins del teixit associatiu i el

capital social que tenen els joves de pares nascuts a Catalunya tendeix a ser superior al de la resta de joves, com també el grau d'afecció política. Hem considerat que aquesta variable, més que fer referència a diferències d'estatus, és indicativa de posicions més o menys centrades en les comunitats de referència. La procedència, en aquest sentit, és indicativa d'un grau de centralitat en relació amb les xarxes socials de la comunitat que afavoreix la possessió d'un cert nivell de capital social. Hem d'advertir que la procedència és un indicador indirecte d'aquest arrelament. De fet, no hem preguntat si els joves han viscut processos d'immigració interna —que, en major o menor mesura, també tenen un efecte de desarrelament respecte a les comunitats socials de referència. A més, hi ha contextos socials i barris en què pràcticament tota la població juvenil és descendent de pares que van viure el procés migratori interior dels anys cinquanta i seixanta. És evident, però, que el tipus de vincles relacionals en aquestes comunitats no parteixen de la preexistència d'una inèrcia relacional històrica. Les xarxes, per tant, solen ser menys denses, i a més tendeixen a estar menys vinculades als teixits institucionals tant municipals com catalans. Això té dos efectes: d'una banda, el capital social que genera aquest tipus de vinculació és menys consistent; és, d'alguna manera, un capital que té menys valor de canvi —o un valor de canvi més acotat a l'esfera estrictament del barri. D'altra banda, les relacions no solen partir d'un (re)coneixement *donat per descomptat* del marc polític, institucional i cultural que vehicula la vida quotidiana de la comunitat preexistent. En definitiva: fins i tot en aquests casos l'arrelament social, tant comunitari (relacional) com simbòlic (de reconeixement), és més baix, i això té efectes directes sobre la participació i la percepció política.

En segon lloc, és evident que el *reconeixement* social de l'alteritat té efectes polítics directes, especialment quan aquest reconeixement va acompanyat de la percepció que hi ha greuges recíprocs entre els grups socials que es reconeixen com a diferenciats. Amb això no volem dir que aquest reconeixement d'alteritat neixi de diferències profundes entre els grups socials des del punt de vista cultural. En termes generals aquest reconeixement té a veure amb la percepció d'amenaça que la població autòctona té davant l'arribada d'una població nouvinguda que canvia el paisatge social. Posteriorment, les contingències històriques i polítiques fan que aquest *altre* es dilueixi —deixi de ser significatiu— o bé es configuri en una identitat diferenciada en termes sociopolítics. En aquest sentit, podem pensar que a Catalunya s'ha donat un procés a mig camí de tots dos extrems. Malgrat que no hi hagi un trencament comunitari que polaritzi Catalunya segons la procedència territorial dels individus, és obvi que funciona com a identificador identitari, sobretot en la mesura que vehicula usos lingüístics, fronteres urbanes i adscripcions nacionals diferenciades.

Més enllà d'aquestes reflexions teòriques, hem d'explicar la manera com hem emprat la variable *procedència* en l'informe. Val a dir que aquesta operativització és un dels aspectes que, a parer nostre, podrien ser més discutibles en la investigació. La variable bàsica que hem emprat, i que sintetitza la informació relativa a la procedència personal i familiar dels joves, és una que mira de fer un gradient de la distància dels joves en la potencial dissolució de la seva condició d'estrangers. En la variable hem creat diferents categories segons la procedència dels joves i dels pares, tot considerant si tant ells com els seus pares són nascuts a Catalunya, a la resta d'Espanya o fora de l'Estat. La variable, per tant, inclou des de la categoria dels joves nascuts a Catalunya amb els dos pares nascuts a Catalunya fins a la categoria dels joves nascuts a l'estranger amb els dos pares nascuts a l'estranger; aquestes són les dues situacions extremes. Hem d'advertir que la consideració de la variable com una escala contínua des de la posició de més arrelament a la de menys arrelament a la realitat catalana és problemàtica per diferents motius.

D'una banda, es poden exposar els dubtes morals que ja apuntàvem a l'inici del comentari: per què hem de diferenciar entre joves ja nascuts a Catalunya segons l'origen dels pares? Tot i ser una pregunta del tot pertinent des del punt de vista polític, creiem que des del punt de vista analític és important saber si els joves catalans de pares no nascuts a Catalunya tenen comportaments diferents en aquelles qüestions en què no els haurien de tenir. En cas de tenir-los, hauríem de preguntar-nos si, efectivament, la *dissolució de l'estatut d'immigrant* s'ha produït tal com seria desitjable o, més encara, si hi ha conductes —per exemple, de resistència institucional— que s'han generat a partir de l'autoreconeixement d'una diferència —marcada per la procedència familiar— que tots coincidiríem a preferir no operativa. D'altra banda, podríem pensar si de debò, empíricament, és una variable que es pugui emprar —i justificar— com un *continuum* de les posicions de “més arrelament potencial” a les de “menys arrelament potencial”. Certament, és una variable que funciona només parcialment com a *continuum*. Sí que hem cregut que en part la podem emprar d'aquesta manera —i així l'hem operativitzada en els models de regressió—, ja que a) provenir de la resta d'Espanya o de l'estranger marca un potencial coneixement del tramet institucional i polític de referència molt diferent, i b) ser nascut a Catalunya o no ser-ho comporta també una capacitat de coneixement dels paràmetres referencials de Catalunya diferents. Amb tot, es poden donar —i, com veurem, de fet es donen— pràctiques i percepcions en les quals els qui en principi tindrien més dificultats objectives d'arrelament no són els

que tenen conductes més diferenciades a les de l'altre extrem —els que tenen menys dificultats objectives d'arrelament—. Sovint les dinàmiques que hem anomenat de *resistència institucional* són més visibles entre grups de joves nascuts a Catalunya. És per això que al llarg de l'estudi, més enllà d'emprar la variable de *procedència* en el model de regressió,⁹ també es reproduïxen taules de creuament bivariante en què escenifiquem les diferències existents entre cadascuna de les categories de la variable.

Llengua emprada prioritàriament durant la infantesa. Com veurem, al llarg de l'informe hem tendit a emprar aquesta variable conjuntament amb l'anterior, atès que en els models de regressió hem comprovat que tendien a tenir un comportament estadístic similar. No hem pogut aprofundir gaire en la triangulació entre aquesta variable, la de procedència, i la llengua emprada en l'actualitat, triangulació que ens permetria indagar en el tipus d'efectes que té la llengua en la fixació o dissolució de les diferències explicades pel grau d'arrelament social dels joves. Tal com l'hem emprada, la llengua apareix com una mena de manifestació superestructural de la procedència —d'aquí el fet que en els models de regressió les dues variables hagin tingut un comportament explicatiu similar, és a dir, hagin produït en el model un efecte de col·linealitat—. ¹⁰ En qualsevol cas, el que sí que és pertinent destacar és que dins del model de regressió l'efecte explicatiu de la llengua és especialment interessant per ser tingut en consideració, ja que dins del model hi tenim incloses altres variables que en un creuament bivariante simple hi estarien influïent: ens referim bàsicament a les variables relatives a la ubicació geogràfica o, sobretot, al nivell instructiu dels pares.

Com anirem veient al llarg de l'estudi, la llengua emprada en la infància influeix en les dinàmiques associatives i polítiques dels joves *més enllà* de quin sigui el nivell instructiu dels seus pares o el lloc on viuen. Per tant, en bona mesura hem pogut veure que la llengua té una influència que no té relació (només) amb l'estatus social dels pares —que, com advertíem abans, llegim a partir del seu nivell d'instrucció—. És cert que una part de l'estatus social patern el perdem pel fet d'analitzar-lo només a partir del nivell d'instrucció dels pares, i que, per tant, podria ser que una part de la potència explicativa de la llengua tingués a veure amb aquesta part de l'estatus patern que no estem recollint amb el nivell d'instrucció. Però nosaltres considerem que el gruix de la capacitat explicativa de la llengua en el model de regressió no es deu a aquest efecte no controlat d'estatus que podem estar perdent en el nostre model analític.

En tot cas, la llengua és la principal manifestació cultural del *fet diferencial català*, i sembla obvi que l'adopció lingüística o no del català ha de tenir efectes directes en dos direccions: o bé tendeix a fixar i reïficar la diferència, o bé afavoreix la seva dissolució, deixant de fer operatius els avantatges associats a un arrelament més gran en la comunitat. En tot cas, aquesta és una hipòtesi que, com veurem, el marc de la present investigació només deixa apuntada, i aprofundir-hi requeriria una investigació específica. Quan no s'especifica el contrari, hem emprat aquesta variable —per exemple, en tots els models de regressió— reduint-la a dues categories: a) joves que durant la infantesa empraven habitualment el català —tant o més que el castellà o altres llengües—, i b) joves que durant la infantesa no empraven habitualment el català —que no l'empraven gens o bé menys que el castellà o altres llengües.

1.2.2.3 Grup de variables d'adquisició personal

En el grup de les variables d'adquisició personal hi tenim totes aquelles variables que ens parlen de la posició personal que ocupen els joves segons l'itinerari personal que han viscut i/o viuen des del punt de vista acadèmic, laboral i familiar. És obvi que aquesta situació adquirida no és independent de la situació del punt de què partia el jove; en bona mesura hi ha una coincidència entre posició adquirida i posició adscrita —per procedència familiar— pel que fa a la situació personal més o menys avantatjosa en termes d'estatus i centralitat social. Amb tot, una cosa és que estiguin condicionades, i una altra és que una situació estigui determinada per l'altra. Hem considerat oportú fer-ne un tractament diferenciat precisament perquè les discontinuïtats en l'avantatge entre unes i altres variables és considerable.

⁹ En tots els models de regressió s'ha inclòs la variable de síntesi sobre procedència, però el fet que generés efectes de col·linealitat amb la variable lingüística —com expliquem a continuació— fa que en els models de regressió representats en l'estudi només hàgim reproduït el quadre que recull les diferències lingüístiques. Això no vol dir que no s'hagin tingut en consideració, i també comentat, sistemàticament.

¹⁰ L'única manera d'evitar aquest efecte és analitzar les dades del model de regressió emprant primer una variable —per exemple, la relativa a la llengua— i després reproduir el model amb l'altra variable —en aquest cas, la relativa a la procedència—. D'aquesta manera es comprova que una i altra tenen un impacte anàleg en el model.

En qualsevol cas, la diferenciació entre aquests dos grups de variables és especialment important en les investigacions sobre joventut, per la senzilla raó que aquest és un període de la vida on trobem joves en una situació de total dependència respecte a les famílies d'origen —on, per tant, les variables relatives a la posició “adquirida” no tenen cap rellevància, perquè no ens parlen de la situació que té l'individu com a ciutadà autònom— i d'altres en què el jove s'ha emancipat plenament de la família d'origen. Som del parer que fins i tot en aquest segon cas la referència a les variables d'origen familiar i social són d'una gran rellevància en el marc d'una investigació sociològica, i que per tant la combinació de variables d'adscripció —o extracció— social i de variables adquirides sempre és necessària. Però es torna una combinació ineludible en l'estudi de la joventut, en la qual el supòsit —més o menys fictici— que podem fer amb la població adulta que tothom està en una situació d'emancipació equivalent a partir de l'adquisició fàctica de l'estatut de ciutadania és especialment fal·laç.

Entre els joves hi tenim: a) *protociutadans* —joves menors d'edat, estudiants, etcètera, que ni formalment ni realment han adquirit encara aquest estatut de ciutadania—; b) *ciutadans* —joves plenament emancipats—, tot i que entre ells hi tenim perfils de joves que han optat per estils de vida més ortodoxos —anàlegs als estils de vida i els itineraris i ritmes d'emancipació de les generacions precedents— i menys ortodoxos —aquells que es prenen la joventut no com un rol, sinó com una identitat basada en unes prioritats, una lògica de consum i uns vincles relacionals diferents als de les generacions precedents—,¹¹ i c) situacions intermèdies de joves que ja haurien de ser ciutadans en plenes condicions per haver acabat el seu itinerari de transició a la vida adulta, però als quals les situacions objectives —condicions laborals o dificultats per accedir a l'habitatge— i/o subjectives —preferir viure amb els pares, per exemple— els dificulten la plena emancipació i, per tant, l'adquisició plena de l'estatut de ciutadania —no formalment, però sí a la pràctica.

Les variables relatives a l'adquisició personal que hem emprat en l'anàlisi són les següents:

Moment d'emancipació. És en aquesta variable on mirem de reflectir les diferents etapes i/o situacions existencials dels joves catalans, segons dos paràmetres: si viuen sols i són independents dels pares, d'una banda, i si tenen família dependent, de l'altra. D'acord amb aquestes consideracions, la variable resultant està formada per tres categories: a) joves no emancipats; b) joves emancipats sense fills, i c) joves emancipats amb fills.

Nivell d'estudis i continuïtat en els estudis. En aquesta variable integrem la informació referida a l'itinerari instructiu dels joves. És cabdal diferenciar les categories referides als joves que ja han acabat el seu itinerari formatiu dels que no. No és el mateix un noi de 15 anys que estudia l'ESO que un jove de 29 que va deixar d'estudiar en acabar l'ESO. Les variables resultants són: a) joves que cursen estudis obligatoris; b) joves que van deixar d'estudiar en acabar l'etapa obligatòria; c) joves que cursen estudis secundaris postobligatoris; d) joves que van deixar d'estudiar havent cursat estudis secundaris postobligatoris; e) joves que cursen estudis universitaris, i f) joves que han acabat els estudis universitaris.

Situació d'activitat. En aquesta variable hem volgut reflectir quina és la dedicació principal dels joves, segons la seva posició en relació al món del treball i dels estudis. A més, hem volgut afegir una dimensió relativa a la intensitat amb què treballen, mirant d'indagar si reflecteix disposicions diferents entre els joves. Com veurem al llarg de l'estudi, és una variable fonamental, ja que les diferències segons la posició que s'ocupa en relació amb l'àmbit laboral i formatiu influeixen força en les percepcions i actituds polítiques dels joves. Les categories resultants són: a) joves que ni estudien ni treballen; b) joves que només estudien; c) joves que només treballen, no a jornada completa; d) joves que només treballen, a jornada completa; e) joves que estudien i treballen, menys de 15 hores setmanals, i f) joves que estudien i treballen, més de 15 hores setmanals.

Estatut laboral. Si bé aquesta és una variable que afecta només la part dels joves que treballen, hi trobem una informació de gran rellevància que complementa la variable anterior, ja que ens mostra diferents ten-

¹¹ Avui dia és difícil establir quina de les dues formes d'adquisició juvenil de la plena ciutadania és més ortodoxa, aquella en què l'emancipació juvenil es fa en clau d'estil de vida “familiarista/adultocèntric” —en què la joventut és viscuda com a etapa transitòria d'adquisició més o menys ràpida de tot allò necessari per emprendre una vida adulta similar a la dels pares i avis— o bé en clau “juvenilista” —on la vida viscuda en clau d'identitat juvenil no només té sentit en si mateixa, sinó que és molt més desitjable que la vida viscuda en clau d'identitat adulta —tant se val si s'hi ha d'arribar o no en un futur més o menys llunyà.

dències dins dels col·lectius dels joves treballadors. Com veurem al llarg de l'informe, la diferència bàsica és la que s'estableix entre els joves de *coll blau* —joves treballadors amb baixos estatus laborals i ocupats en l'àmbit de la indústria o la construcció— i els joves que ocupen posicions laborals directives o en ocupacions intel·lectuals.

Associacionisme durant la infantesa. Aquesta no és una variable que puguem considerar, com les anteriors, “d'adquisició personal”, però el fet és que l'hem inclosa en gairebé tots els models de regressió. A través seu hem volgut saber si el pas per l'associacionisme durant la infància té alguna influència en la participació política dels joves —sobretot si anul·lem l'efecte espuri del capital cultural familiar, que sempre es correlaciona amb un nivell d'activisme infantil més elevat—. En alguns casos hem mirat no només l'associacionisme infantil —abans dels catorze anys— dels joves, sinó que hem indagat, més concretament, en la influència que detectàvem segons la pràctica de diferents tipus d'associacionisme.

1.2.3 Els grups de discussió

Hem plantejat els grups de discussió com el mètode més eficaç per dotar la investigació d'una dimensió qualitativa. Una recerca sobre participació política per força implica abordar aspectes de la realitat de caràcter subjectiu, i els instruments quantitius sovint són poc precisos per fer les interpretacions posteriors d'aquests aspectes. En aquest sentit, la complementarietat entre una i altra dimensió, la quantitativa i la qualitativa, és clara i necessària. Ja hem dit, a més, que quan parlem de participació política, especialment entre els joves, ens movem en un terreny canviant, en el qual contínuament emergeixen nous fenòmens o cal reconsiderar certes pràctiques des d'un nou prisma analític. Gràcies a les veus dels i les joves entrevistats en els grups de discussió podem interpretar, buscar sentit a allò que preguntem en el qüestionari. Hem d'advertir, això sí, que els grups de discussió han estat una tècnica emprada perquè ens ha permès contactar i parlar amb un nombre considerable de joves, però des del punt de vista tècnic les trobades han estat, metodològicament parlant, a mig camí d'una entrevista grupal i un grup de discussió. Ens ha interessat tant saber què fan els joves i per què com confrontar maneres de veure les coses entre ells.

El treball qualitatiu ha consistit en l'organització d'un total d'onze grups de discussió, organitzats a partir de diferents criteris d'heterogeneïtat intragrupal i intergrupals. Com a criteris d'heterogeneïtat intergrupals¹² n'observem dos: el territori i l'edat. Els grups de discussió resultants, per tant, han de ser internament homogenis pel que fa al territori —tres grups a Barcelona i el seu cinturó industrial i vuit grups en diferents poblacions petites o mitjanes de fora del cinturó industrial i situades en realitats geogràfiques molt diferents de Catalunya— i a l'edat —amb dues categories: 16 a 23 anys i 24 a 29 anys; en cada territori es fa un grup amb cada categoria d'edats—. Pel que fa als criteris d'heterogeneïtat intragrupal, en cada grup, amb un nombre d'entre cinc i set joves, s'hi ha assegurat una diversitat que inclogui tant nois com noies; joves amb diferents itineraris acadèmics i diferents posicions en el procés d'emancipació personal, i joves amb ubicacions diferents dins el municipi de referència i la rodalia. A part de la ja esmentada diversitat de gènere, edat, etcètera, hem posat especial èmfasi a buscar perfils de joves “invisibles”, és a dir, aquell tipus de joves que solen tenir poc contacte amb les institucions precisament perquè no són especialment actius pel que fa a la seva participació política o associativa.

Els temes tractats en els grups de discussió (vegeu el guió annex) els podem agrupar en sis grans blocs:

- Un primer que buscava contextualitzar els i les joves a través de la seva vida quotidiana: estudis, feines, oci, amics, activitats, etcètera.
- Un segon que, vinculat al bloc d'associacionisme del qüestionari, demanava als i les joves sobre les seves relacions amb espais i entitats i, sobretot els sentits, les visions, les experiències, etcètera, d'aquestes pràctiques associatives.

¹² Hem extret informació complementària d'onze grups de discussió més que es van fer en el marc d'una investigació paral·lela endegada per encàrrec del Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació amb el vistiplau d'aquesta institució. Aquesta segona recerca aprofundeix en les característiques de la participació (política) dels joves universitaris, i metodològicament hem pogut complementar la informació obtinguda en una i altra investigació, ja que la proximitat temàtica ho feia possible.

- Un tercer bloc buscava fer emergir les relacions, interessos, comprensions, incomprensions i (dis)posicions dels i les joves cap a la política: com la definien —què donaven per descomptat que era i què no—; quines relacions hi tenien; com la situaven a la seva vida, etcètera.
- Un quart bloc aprofundia en els processos de socialització política: família, amics, *mass media*, etcètera. Hi buscàvem quin d'aquests espais es convertia en el vector socialitzador polític més potent, en quins sentits, quines contradiccions s'esdevenien, etcètera.
- Un cinquè bloc preguntava sobre les implicacions i percepcions de diferents pràctiques polítiques: què feien o no per transformar o conservar la realitat; què els semblaven els que ho feien; efectivitat de diferents pràctiques, etcètera.
- I finalment, per veure quins eren els eixos que configuraven el mapa mental dels joves, en un sisè bloc els demanàvem que s'imaginessin quins eren els joves més oposats a ells o elles i per què.

1.3 Estructura de l'informe

Acabem aquest capítol introductori amb un darrer apartat en què esbossem breument el contingut de l'informe de recerca que presentem —més enllà d'aquest primer capítol de tall teòric i metodològic.

Al capítol 2 ens aturem en les formes de participació més vinculades a la institució escolar. Ens pararem a veure les principals formes de participació que van tenir els joves amb l'escola tant en relació amb la representació escolar com amb la participació en activitats de tipus extraescolar. Finalment, en un darrer apartat observarem el tipus de participació dels joves universitaris a la universitat.

Al capítol 3 tractem l'associacionisme juvenil. En aquest capítol analitzem la participació social dels joves i tots aquells vincles que han establert i estableixen amb qualsevol tipus d'entitat i grups d'una manera més o menys organitzada. La participació l'hem desglossada en diferents apartats segons diferents àmbits temàtics en la vinculació associativa: cultural, esportiva, d'educació en el lleure, politicoreivindicativa, d'ajuda als desfavorits, i religiosa. Com al llarg de tot l'informe, l'anàlisi que hem anat fent es basa molt en la lectura dels resultats depenent de diferents paràmetres demogràfics i d'extracció social. Ens hem aturat especialment a percebre no només la “quantitat”, sinó també la “qualitat” de la participació associativa, així com la seva projecció en l'itinerari vital dels joves.

El quart capítol, sobre el posicionament polític dels i les joves catalans, l'hem elaborat a partir de dues variables clàssiques: l'eix esquerra-dreta i l'eix d'adscripció nacional. Amb aquests dos eixos volem sintetitzar quines són les disposicions i els posicionaments que marquen la visió del món i de la política i la seva influència en l'organització dels imaginaris juvenils.

En el cinquè capítol ens aturem a reflexionar sobre l'afecció política manifestada pels joves. Aquí hem tingut en compte els diferents tipus de coneixement-desconeixement, interès-desinterès i proximitat-llunyania que manifesten els i les joves catalans envers els temes polítics. Aquests eixos ens permeten abordar tot el que fa referència als sentits i mesures amb què els i les joves signifiquen i experimenten allò que comunament és caracteritzat com a política, els punts cardinals que orienten les seves estructures de sentit i sentiment.

Al sisè capítol de l'informe abordem tot el que fa referència als usos i sentits de les pràctiques polítiques, tant les més ortodoxes com les que ho són menys. Així, vam buscar obrir al màxim el ventall d'accions, activitats i pràctiques que podem considerar polítiques. Fem referència a pràctiques que es podrien considerar alienes a la política, com ara els “hàbits ètics” —recollida selectiva, la compra de productes de comerç just i el boicot comercial a marques o productes per motius polítics. També ens aproximem a la participació electoral, si bé en aquest cas l'anàlisi està condicionada pel context, tan especial, de les eleccions generals del març de 2004.

Finalment, en el setè i darrer capítol, que hem anomenat «Posicions, disposicions i conclusions», mirem de sintetitzar el gruix de la informació de l'informe en tres grans apartats: en el primer fem una de les disposicions diferencials dels joves en les diferents pràctiques i percepcions polítiques que hem anat desgranant

a partir de les diferents variables demogràfiques i d'extracció social analitzades en els models de regressió dels diferents capítols. En segon lloc, intentem sintetitzar la principal informació sobre els diferents posicionaments dels joves en un mapa final de participació política juvenil —generant una tipologia que agrupa els joves en set grups segons les seves pràctiques i posicionaments participatius i polítics. Per acabar, fem un petit repàs a les principals aportacions conceptuals i teòriques de l'informe en relació amb el sentit de la participació política dels joves catalans.

2. La participació dels joves durant la trajectòria escolar

En aquest segon capítol fem referència al contacte que han tingut i tenen els joves amb el món de la participació en una de les institucions on passen més temps durant la infància: l'escola. A l'escola els joves poden haver participat tant d'una manera propera a la participació associativa —això és, fent activitats extraescolars— com també amb l'assumpció de responsabilitats més pròpies del que es podria considerar participació política —ens referim a ser representants dels estudiants, ja sigui com a delegats de classe o com a representants als consells escolars. En el marc de l'enquesta vam fer algunes preguntes que ens han permès aproximar-nos a aquests dos àmbits participatius escolars.

Adicionalment, hem fet la mateixa doble aproximació en relació amb la participació dels joves dins de la universitat. Com que no tots els joves han passat o passaran per la universitat, aquesta segona part del capítol només fa referència als joves que estudiaven a la universitat en el moment que se'ls va fer l'enquesta. A més, la informació quantitativa s'ha complementat amb diversos grups de discussió amb estudiants de les diferents universitats catalanes.¹³ Així doncs, la segona part del capítol comenta només la participació política i associativa dels joves universitaris dins la universitat.

2.1 La participació a l'escola

2.1.1 La representació dels companys de classe

En aquest primer apartat repassem els resultats de la pregunta del qüestionari que demanava si, durant la seva trajectòria escolar, els joves han ocupat algun càrrec de representació a l'escola o institut. És una pregunta genèrica a través de la qual hem mirat de recollir quins són, entre tots els joves, els que en un moment o altre han estat delegats de classe, membres del Consell Escolar o qualsevol altre dels rols que poden tenir els nens i nenes en la representació dels seus companys. L'assumpció d'aquest tipus de responsabilitats en un entorn institucional com el de l'escola és, amb tota probabilitat, el primer contacte que tenen els infants amb el món de la "política" —entesa en un sentit molt genèric, com a espai de discussió i gestió dels afers col·lectius. Podíem dir per tant que, en un cert sentit, l'escola és el primer espai on l'infant pot entrar en contacte amb la política. La taula següent mostra el percentatge de joves que van ocupar càrrecs de representació durant el seu pas per l'escola:

Taula 1. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005

Han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut	%
Sí	32,4
No	67,6
Total	100

Com veiem, en un moment o altre de la seva trajectòria escolar prop d'un terç dels joves van ocupar algun càrrec de representació. És un percentatge considerable, que probablement s'explica, si més no en part, per la tasca pedagògica desenvolupada per les escoles —algunes escoles— per mirar que un nombre elevat

¹³ Per a aquesta aproximació a la participació associativa i política dels joves universitaris catalans hem aprofitat els recursos analítics desenvolupats en el marc d'una investigació paral·lela feta per aprofundir en el coneixement de la participació dels joves universitaris catalans. En relació amb l'instrumental quantitatiu, la novetat introduïda en el projecte sobre els joves universitaris consisteix en una ampliació de la mostra d'aquest perfil de joves per aconseguir una significativitat més alta en els resultats de l'anàlisi d'aquest grup. En relació amb l'instrumental qualitatiu, vam fer onze grups de discussió més per les diferents universitats catalanes. Els resultats que comentem en aquest capítol sorgeixen d'aquesta segona investigació i aprofiten la metodologia complementària que s'hi va desenvolupar.

de nens i nenes assumeixin en algun moment aquesta mena de responsabilitats. Ja sigui per aquest esforç pedagògic de la institució, ja sigui per la predisposició dels infants, el fet és que el percentatge és força elevat i, com veurem, contrasta amb la inhibició que tenen els joves, en termes generals, a participar en qüestions polítiques. Així doncs, ens podríem preguntar si el percentatge és resultat de l'obligatorietat de participar a què es poden sentir sotmesos alguns infants o bé si més aviat el que reflecteix és una predisposició infantil positiva a l'assumpció de certes responsabilitats institucionals que, amb el pas del temps, una part dels joves perden. Possiblement tots dos factors intervenen en la justificació d'aquesta xifra. Certament, l'escola és un marc prou proper com per a què els individus —en aquest cas els infants— s'hi sentin prou confiats per assumir responsabilitats amb una certa facilitat. Alhora, i com veurem en la investigació, la població juvenil —i segurament també l'adult— es caracteritza pel fet de manifestar, de manera força generalitzada —tot i que amb diferents matisos— una forta desconfiança cap a tot allò que està relacionat amb el món de la política i de l'administració. En aquest sentit, podria molt ben ser que els infants estiguin més allunyats d'aquesta desconfiança cap a la política.

Però tots els joves, quan eren infants, mostraven la mateixa inclinació cap a la participació a l'escola? Per indagar en aquesta qüestió emprarem dues tècniques estadístiques que utilitzarem d'una manera sistemàtica al llarg de la investigació: el model de regressió i la taula de contingència.¹⁴

Comencem per exposar els resultats del model de regressió:¹⁵

¹⁴ A l'apartat metodològic del primer capítol ja hem explicat en què consisteix cada una de les dues tècniques, però aprofitem aquesta primera aproximació a l'anàlisi empírica per fer-ne un ràpid recordatori. A través dels models de regressió podem percebre quines són les variables independents que "disposen" els individus d'una manera o altra a la variable dependent que mirem d'explicar. Així, quan una variable introduïda en el model de regressió apareix com a significativa —té un valor de significativitat inferior al 0,05— vol dir que els individus d'aquella variable o categoria de variable tenen més o menys disposició significativa a fer allò que s'està mesurant. En el cas del quadre que trobem a continuació, per exemple, veiem que la variable edat apareix com a significativa (el valor és de 0,001) amb un impacte negatiu, la qual cosa indica que els joves de més edat (25 a 29 anys) mostren menys disposició a haver ocupat un càrrec de representació que els de més edat.

Els dos principals avantatges del model de regressió són: a) Que permeten sintetitzar molta informació. En un sol quadre s'hi reflecteix l'impacte explicatiu de moltes variables, de manera que després només cal aprofundir —emprant la informació exposada en taules de contingència— en aquells aspectes que es consideri oportú destacar. b) Que s'hi neutralitza l'efecte explicatiu espuri que puguin tenir entre si les variables independents comentades. Així, si exceptuem el cas que es doni un efecte de col·linealitat —dues variables independents que es comporten de la mateixa manera—, sabem que les variables que apareixen com a significatives dins del model ho són independentment de l'efecte de correlació que hi tenen la resta de variables analitzades.

En canvi, les taules de contingència ens exposen la distribució percentual de les persones a la variable dependent segons la variable independent. Els avantatges de les taules de contingència són: a) Que es pot fer una anàlisi més precisa de qüestions concretes, ja que la informació és tractada d'una manera més sintètica. En aquest sentit, el creuament de la informació segons la procedència personal i familiar de l'enquetat és interessant perquè la taula de contingència mostra matisos que el model de regressió "es menja". b) Que es pot saber la distribució efectiva de la població, més enllà del fet que els individus estiguin més disposats o menys a una activitat. Així, per exemple, tot i que el model de regressió mostri, com en el cas anterior, que la disposició a haver ocupat un càrrec de representació és la mateixa en els nens independentment de l'àmbit del pla territorial en què hagin nascut, la taula de contingència ens mostra si la distribució percentual és diferent en cada territori, tot i que sigui per la influència explicativa espúria d'altres variables —per exemple, pel fet que alguns àmbits hi ha més pobles petits, i per tant més "disposició" a participar que s'explica no per l'àmbit, sinó per aquesta morfologia interna de l'àmbit que teníem explicada en una altra variable independent del model de regressió—. c) Finalment, els models de regressió requereixen que les variables dependents siguin dicotòmiques o lineals, i per tant hi ha qüestions que només es poden observar mitjançant altres tècniques, com ara les taules de contingència.

¹⁵ En tota la investigació només hem exposat, a tall d'exemple, els models de regressió amb el nombre més reduït de variables que hem emprat. Val a dir, però, que cada model de regressió s'ha treballat a partir de les diferents variables independents que es comenten en cadascun dels casos concrets. Tenint en compte els problemes de col·linealitat i la introducció progressiva de variables en diferents "paquets", depenent de si són variables d'extracció social, d'adquisició personal, etcètera —cada "paquet" es regeix per lògiques explicatives diferents, i és per això que s'han de treballar de manera additiva, i no conjunta des de l'origen—, això significa que en la majoria dels casos l'anàlisi d'una variable independent requeria sis, set o més combinacions de models de regressió. Òbviament, no té gaire sentit reproduir en l'informe aquesta "cuina de la investigació", si bé creiem necessari deixar-ne constància.

Taula 2. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,021	,781
Edat	-,160	,001
Capital instructiu dels pares	,223	,000
Llengua parlada a la infància	,179	,021
Pirineus	,117	,804
Ponent	,100	,746
Comarques de Tarragona	,092	,756
Comarques Centrals	,264	,355
Comarques Gironines	,269	,328
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,028	,914
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,204	,121
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,323	,017
Barcelona ciutat	,164	,277

Com veiem, el model ens mostra, en primer lloc, que les diferències segons el sexe del jove no són significatives: nois i noies mostren la mateixa disposició a haver ocupat càrrecs de representació a l'escola. En canvi, la cosa és un xic diferent pel que fa a l'edat. Sembla que durant la infància els joves de més edat van ocupar càrrecs de representació dels alumnes en menys proporció que els de menys edat, com queda reflectit en la taula següent:

Taula 3. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut, segons edat. Catalunya, 2005

Han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut	Grups d'edat (%)			Total
	De 15 a 19 anys	De 20 a 24 anys	De 25 a 29 anys	
Sí	36,6	34,1	28,8	32,4
No	63,4	65,9	71,2	67,6
Total	100	100	100	100

Aquesta dada sembla ratificar la hipòtesi de la influència pedagògica de l'escola —progressivament més intensa i estesa, i per tant amb més impacte sobre els grups de joves de menys edat— a l'hora d'explicar l'important volum de nens que han ocupat aquest tipus de càrrecs —és de suposar que en la majoria de casos van ser delegats de classe durant algun curs.

Potser és en aquesta mateixa línia que ens podem explicar la millor disposició que mostren els joves residents en municipis de 50.000 a 300.000 habitants; podrien ser aquests municipis on certes línies pedagògiques de treball en l'afavoriment de la implicació participativa dels infants estiguessin més arrelades. De fet, aquesta és l'única diferència significativa que apareix al model de regressió en relació amb el territori on viuen els infants. Tot i així volem mirar si, més enllà del que ens assenyalava el model de regressió, és possible que la distribució percentual sigui diferent segons els àmbits del pla territorial.

Taula 4. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut		Total
	Sí	No	
Alt Pirineu i Aran	30,6	69,4	100
Ponent	33,4	66,6	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	31,6	68,4	100
Camp de Tarragona	33,4	66,6	100
Comarques Centrals	35,4	64,6	100
Comarques Gironines	35,2	64,8	100
Terres de l'Ebre	30,6	69,4	100
Total	32,8	67,2	100

En la distribució percentual hi observem que, tot i que les diferències no són gaire elevades, hi ha dos àmbits que destaquen pel fet de tenir un baix nivell de joves que van ocupar càrrecs —l'àmbit de Pirineu-Aran i l'àmbit de les Terres de l'Ebre—; en canvi, n'hi ha dos que destaquen pel fet de tenir un percentatge de joves participatius més elevats —les Comarques Centrals i les Comarques Gironines—. Com veurem al llarg de l'informe, en aquest cas els dos territoris amb menys participants sovint apareixen com a espais de referència perquè tendeixen menys a l'activisme i, per contra, les Comarques Centrals apareixen molt sovint com l'àmbit territorial on els joves mostren més tendència a l'activisme.

Però les variables d'extracció social que influeixen d'una manera més significativa en la participació són les que fan referència a la posició d'estatus i de centralitat social que ocupen els joves segons el context familiar en què van néixer. En primer lloc, veiem que el nivell d'instrucció influeix d'una manera destacable en aquesta disposició dels joves.

Taula 5. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o l'institut, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Han ocupat un càrrec de representació a l'escola o l'institut	Capital instructiu dels pares (%)		
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris
Sí	27,5	33,8	37,3
No	72,5	66,2	62,7
Total	100	100	100

A més nivell d'instrucció dels pares, més han tendit els joves a ocupar càrrecs. D'altra banda, la variable *emprar habitualment el català durant la infantesa* també té una influència notable —i, el que és més important, independent de la influència del nivell d'instrucció familiar—. Així, els joves que empraven tant o més el català que el castellà durant la infantesa mostren més disposició que la resta a haver ocupat càrrecs. Val a dir, en tot cas, que no és clar si la influència de les dues variables anteriors s'ha d'atribuir a la influència de l'entorn familiar sobre l'infant —predisposant-lo més o menys a la participació— o bé a la influència de l'escola —ja que les famílies amb un nivell d'instrucció més elevat i també les catalanoparlants tenen més possibilitats d'haver dut els fills a escoles preocupades pedagògicament pel treball explícit en l'assumpció de responsabilitats participatives per part dels nens.

2.1.2 La participació extraescolar

Observem ara la implicació que van tenir els joves en activitats fetes fora de l'horari lectiu però organitzades i/o promogudes pel CEIP o IES, és a dir, en les activitats conegudes com a "extraescolars".

Haver fet activitats extraescolars no és pas estrany entre els joves catalans. Una mica més de sis de cada deu joves van fer alguna activitat extraescolar durant l'etapa d'escolarització obligatòria. En la majoria dels casos, aquestes activitats extraescolars eren només d'un tipus, però poc menys del 20% —és a dir, un terç dels que van fer activitats extraescolars—dels joves en van fer de més d'una mena.

Taula 6. Nombre de tipus d'activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Extraescolars	%
Cap activitat	38,2
Una activitat	43,1
Dues o més activitats	18,7
Total	100

Respecte al tipus d'activitats extraescolars, les més comunes van ser les esportives, practicades gairebé per la meitat dels joves (48,1%). A molta distància, les altres activitats extraescolars van ser les culturals (11,3%), les musicals (7,2%) i l'aprenentatge d'una llengua estrangera (6%). Sembla, per tant, que el perfil lúdic domina l'instructiu en els usos extraescolars dels joves d'avui durant la seva escolarització obligatòria.

Taula 7. Pes dels tipus d'activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Tipus d'activitats extraescolars	Respostes afirmatives (%)
Esportiva	48,1
Musical	7,2
Cultural	11,3
Lleure	3,6
Reforç	1,1
Llengua	6,0
Informàtica	3,6
Altres	2,6

Quant a les diferents posicions demogràfiques i d'extracció social que condicionen haver tendit més a fer o no activitats extraescolars, les repassem a continuació, recolzant-nos en primer lloc en el model de regressió següent.

Taula 8. Model de regressió lineal. Joves de 15 a 29 anys que han fet activitats extraescolars al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,394	,000
Edat	-,100	,000
Capital instructiu dels pares	,048	,002
Llengua parlada durant la infància	,082	,000
Pirineus	,163	,958
Ponent	-,008	,272
Comarques de Tarragona	,111	,653
Comarques Centrals	-,042	,883
Comarques Gironines	-,014	,756
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,028	,491
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,058	,615
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,022	,000
Barcelona ciutat	,280	,000

En primer lloc, l'edat condiona en gran mesura la tendència a haver fet activitats extraescolars: a més edat, més tendència a haver-ne fet. Per contra, el sexe no hi té una presència explicativa. La posició familiar més avantatjosa en termes d'estatus —mesurat a partir del nivell instructiu familiar— o de centralitat —mesurat a partir de les variables de procedència i llengua d'ús quan s'és petit— també condiona d'una manera notable i estadísticament significativa la probabilitat d'haver estat vinculat a activitats extraescolars. Finalment, el fet de viure en municipis de més de 50.000 habitants és, de tots, el que més condiona la disposició personal a haver participat en aquestes activitats, cosa que fa pensar que és a les ciutats on des d'abans i amb més força es va constituir un teixit d'activitats extraescolars —que en algun dels seus àmbits concretament l'esportiu, sembla haver patit una crisi en els darrers anys—. En canvi, les diferències existents entre els diferents àmbits, del pla territorial no se'ns presenten com a significatives.

En relació amb les diferències segons el sexe, ja hem apuntat que són pràcticament inexistentes pel que fa al volum d'activitats extraescolars que s'han fet, però en canvi les diferències són significatives en relació al tipus d'activitat extraescolar. Tant en el cas dels nois com en el de les noies, domina aclaparadorament l'activitat esportiva, però aquest domini és més abassegador en el cas dels nois (un 85,6% dels que van fer activitats extraescolars) que en el de les noies (72,4%). La pràctica escolar femenina és més diversa, sobretot perquè tenen més tirada per les activitats extraescolars culturals (un 24,9% femení per un 11,5% masculí), musicals (un 16,3% per un 6,9%) i, en menor mesura, l'aprenentatge d'una nova llengua (un 11,9% per un 7,5%).

Però, com dèiem, una dada encara més significativa que hem de destacar és la que té relació amb les diferències segons grups d'edat. El grup dels més joves (de 15 a 19 anys) és el que menys ha fet activitats extraescolars (52,2%), mentre que el grup dels de 20 a 24 anys són els que més en van fer, amb un percentatge que supera els dos terços del total (68,3%). Els joves de 25 a 29 anys se situen en el 62,4%. La davallada és especialment notable en relació amb les activitats de tipus esportiu (un 37,2% dels joves de 15 a 19 anys n'han fet, davant del 53,3% dels de 20 a 24 anys i el 49,8% dels de 25 a 29 anys). Cal esmentar especialment les activitats relacionades amb la informàtica, ja que són l'únic tipus d'activitat en què la tendència s'inverteix.

Taula 9. Activitats extraescolars dutes a terme pels joves catalans de 15 a 29 anys, segons edat. Catalunya, 2005

Han fet activitats extraescolars	Grups d'edat (%)			Total
	De 15 a 19 anys	De 20 a 24 anys	De 25 a 29 anys	
Sí	52,2	68,3	62,4	61,8
No	47,8	31,7	37,6	38,2
Total	100	100	100	100

Val a dir que aquesta dada se'ns presenta com l'indici d'una possible transformació. No podem descartar la possibilitat que la davallada en el nombre de respostes afirmatives entre els més joves es pugui explicar, si més no en part, perquè tenen més tendència a contestar l'enquesta amb poc deteniment, sobretot en les preguntes amb caràcter retrospectiu. Altrament, podria ser que el decrement en les pràctiques extraescolars no es degui tant a un decrement en la vinculació a les activitats associatives primerenques com a un desplaçament d'aquestes vinculacions fora de l'escola, sobretot pel que fa a les pràctiques esportives —tot i que també en relació amb pràctiques culturals, de reforç escolar, etcètera, que són espais d'educació no formal amb una certa tendència a la mercantilització. Amb tot, val la pena veure si l'indici respon també, parcialment o totalment, a la seva lectura més directa: el decrement progressiu de l'oferta o de l'interès infantil, amb el pas dels anys, per aquesta mena d'activitats.

En el model de regressió també s'hi reflecteix que la vinculació de les activitats extraescolars amb la ubicació territorial també pren una certa rellevància, sobretot pel que fa a les dimensions dels municipis on resideixen els joves. Les pràctiques extraescolars durant la infantesa són més habituals a les ciutats —especialment a Barcelona, amb un percentatge del 70,7%— que no pas als municipis de menys de 50.000 habitants, amb uns percentatges que gairebé no superen el 50% dels joves que van fer activitats extraescolars. Una vegada més es pot preguntar si aquestes diferències tenen més a veure amb uns teixits associatius que vinculaven la participació infantil a entitats associatives fora de l'escola, o bé a una cultura de la participació infantil formal més baixa. L'anàlisi de l'associacionisme ens permetrà veure quina d'aquestes dues tesis pren més força.

Taula 10. Activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005

Han fet activitats extraescolars	Grandària del municipi (%)				Total
	Fins a 10.000 hab.	De 10.001 a 50.000 hab.	De 50.001 a 300.000 hab.	Barcelona ciutat	
Sí	52,5	52,2	66,4	70,7	61,9
No	47,5	47,8	33,6	29,3	38,1
Total	100	100	100	100	100

En qualsevol cas, encara hi podem afegir altres diferències territorials, si bé menys accentuades —no significatives en el model de regressió—: les referides a l'àmbit del pla territorial de residència dels joves. Els dos àmbits del pla territorial on el percentatge de joves que van fer activitats extraescolars superen el 60% són el de Ponent (68%) i el de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (63,8%).

Pel que fa a les variables indicatives d'una adscripció familiar diferenciada per raó de posició social o d'estatus social, és relativament fàcil establir una correlació clara entre l'adscripció a estatus socials més elevats o posicions socials més epicèntriques i un percentatge més alt de participació durant la infantesa en activitats extraescolars. Per determinar aquest estatus social, la variable que considerem més fiable és la relativa al

nivell d'estudis dels pares. En aquesta línia, la diferència és molt clara entre aquells joves amb un nivell d'instrucció familiar més elevat,¹⁶ amb uns percentatges d'activitats extraescolars en l'educació obligatòria que superen el 67%, i els joves amb menys nivell d'instrucció familiar, entre els quals el percentatge d'activitats es redueix al 45,3%.

Taula 11. Activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Han fet activitats extraescolars	Joves segons el perfil instructiu patern (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Sí	54,7	65,4	67,8	62,4
No	45,3	34,6	32,2	37,6
Total	100	100	100	100

En relació amb les variables relatives a la posició social, hem de destacar que entre els joves nascuts fora d'Espanya el percentatge dels que van fer activitats extraescolars és sensiblement més baix que entre la resta (un 49,7% per un 64,2% dels nascuts a Catalunya i un 64,7% dels nascuts a la resta d'Espanya). En relació amb la llengua d'ús durant la infantesa, els que només empraven el castellà tenen un percentatge força més baix (58,5%) que els que parlaven català i castellà (68,8%) o només català (66,7%). Per la seva banda, els que parlaven altres llengües presenten un percentatge encara més baix (41,8%).

Taula 12. Activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència personal i familiar (%)	Han fet activitats extraescolars		Total
	Sí	No	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	65,7	34,3	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare o mare nascut a Catalunya	66,4	33,6	100
Nascut a Catalunya sense cap pare nascut a Catalunya	58,2	41,8	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare o mare nascut a la resta de l'Estat	62,8	37,2	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	61,6	38,4	100
Nascut a l'estranger sense cap pare nascut a l'Estat	51,5	48,5	100

Finalment, les variables relatives a la posició social i l'estatus present dels joves assenyalen un tipus de correlació similar a la de les variables de posició social i estatus adscrit; és a dir, s'estableix una relació positiva entre el nivell de participació en activitats extraescolars i una posició més epicèntrica i/o d'estatus social superior. Així, els joves amb més estatus laboral presenten un percentatge molt més elevat que no pas els que ni estudien ni treballen, i els que tenen com a llengua habitual el català i el castellà, més que no pas els que parlen exclusivament en castellà.

¹⁶ Joves en què almenys un dels pares ha estudiat secundària i grups de nivell d'instrucció més elevat.

Òbviament, les consideracions anteriors estableixen correlacions, no vincles causals clars i unívocs. L'adscripció a grups més avantatjats afavoreix certes pràctiques associatives, en aquests cas les extraescolars, i haver fet activitats extraescolars es correlaciona amb el fet de pertànyer, en l'actualitat, a posicions més avantajoses. Per tant, bona part d'aquesta darrera correlació és de naturalesa espúria: és el fet de pertànyer a grups avantatjats d'origen el que fa pertànyer a grups avantatjats d'adscripció pròpia, i també facilita que hi hagi una presència més elevada de les activitats extraescolars.

2.2 La participació a la universitat

2.2.1 La implicació política a les universitats

Com ja hem dit abans, en la segona part del capítol orientem la nostra atenció cap a la participació dels joves a les universitats. En primer lloc, ens volem fixar en la pràctica de participació política dels joves universitaris. Per començar, ens aproximarem a la forma de participació més bàsica de totes: la participació en les eleccions universitàries. Més enllà del grau d'implicació i de la percepció d'utilitat de la participació política, volem veure si aquest tipus de participació, que de fet implica un esforç i un compromís mínims, es duu a terme o no.

2.2.1.1 Eleccions universitàries

La gran majoria dels i les estudiants no exerceix el seu dret a vot en les diferents eleccions que es convoquen a les universitats.

Hem demanat als i les estudiants si havien votat mai en algunes eleccions universitàries. Una mica més d'un terç dels alumnes, el 36,4% han declarat que han votat una o altra vegada en eleccions universitàries. És una xifra molt baixa si tenim en compte que no vam preguntar en relació amb una elecció en concret, sinó que vam fer una pregunta genèrica.

Taula 13. Joves universitaris que van votar a les eleccions universitàries. Catalunya, 2005

Votar a les eleccions universitàries	%
Sí	36,4
No	55,1
No ho sap / No contesta	8,6
Total	100

Entre els que han declarat no haver votat mai, els vam preguntar la raó per no haver-ho fet. És una pregunta delicada, perquè es demana a l'individu que expliqui la raó per no haver fet una cosa. En aquests casos mai no es pot estar gaire segur si la resposta que s'obté és una raó, una excusa o senzillament el primer que se li acut a algú davant una qüestió que prèviament no s'havia imaginat. Podem sospitar que, sovint, allò que es diu pot ser més aviat la resposta més "políticament correcta", la que l'enquestat pensa que l'enquestador vol sentir. És per tot això que les respostes que s'exposen a continuació s'han de prendre amb una certa prudència.

Feta aquesta advertència, hem de dir que el 16,8% dels joves han dit que la raó per participar a les eleccions no és altra que el fet de no haver viscut encara cap elecció. Val a dir que entre aquests és possible que trobem un nombre significatiu de joves que han viscut alguna elecció durant la seva vida universitària sense saber-ho; de fet, en els grups de discussió vam detectar alguna situació d'aquesta mena, de manera que no és arriscat suposar que es deu donar en un cert percentatge de casos. En la resta dels joves trobem un grup nombrós que no va a votar a causa del distanciament que senten respecte d'aquestes qüestions, i que fa que no les considerin importants (8,6%) o que ni tan sols s'assabentin de l'existència de les elec-

cions (15,0%). Només un grup reduït dels joves, el 4,0%, no ha anat mai a votar per motius ideològics o reivindicatius. Aquest percentatge seria superior si la pregunta fes referència a l'objecció política en alguna de les eleccions universitàries, i no només als que no han votat mai. Finalment, trobem un 9% de joves que al·leguen altres motius per no haver anat a votar.

Taula 14. Raons per les quals els joves universitaris es van abstenir a les eleccions universitàries. Catalunya, 2005

Raons per no votar	%
Sí que vaig votar	36,4
Perquè encara no n'he viscut com a estudiant	16,8
Per motius ideològics o de reivindicació	4,0
Perquè no ho considero important	8,6
Perquè mai no m'assabento de quan són les votacions	15,0
Altres	9,0
No ho sap / No contesta	10,2
Total	100

Si aprofundim una mica més en les característiques dels joves segons la seva vinculació amb la participació electoral, ens trobem, en primer lloc, que nois i noies mostren unes tendències molt similars. Així mateix, tot i que es detecten diferències segons el nivell d'instrucció assolit pels pares, no són excessivament accentuades: el percentatge dels que han votat cau en decreixer el nivell d'instrucció dels pares, però la tendència no amaga que, en termes generals, no és una variable explicativa de diferències en el posicionament d'uns i altres joves.

Taula 15. Joves universitaris que van votar a les eleccions universitàries, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Votar a les eleccions universitàries	Capital instructiu dels pares (%)		
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris
Sí	32,2	36,9	38,1
No	57,9	53,2	55,5
No ho sap / No contesta	6,4	9,9	10
Total	100	100	100

Als grups de discussió la majoria d'alumnes van afirmar que no votaven ni havien votat en cap elecció a les universitats. Per a la majoria, el distanciament respecte als òrgans de govern, la manca de comprensió dels processos electorals i la manca d'utilitat percebuda respecte de les eleccions emergien com les principals causes per no participar. Podem veure aquests sentiments en les citacions que reproduïm tot seguit, extretes dels grups de discussió:

Per això a les eleccions jo no voto perquè no tinc ni idea, ni crec que serveixin per res, ni sé qui és candidat, ni què presenta cada candidat...

Verònica, universitat V

D. Aquest any hi ha hagut eleccions i tal, i jo ni hi he votat ni sabia qui es presentava... Allí posava: votacions a no sé què dels estudiants... És que tampoc et serveix de res, vull dir, no és una cosa que et solucionarà res, hi hagi qui hi hagi.

G. A la UPC hi havia eleccions a rector, i veia cartells i això per allà, però...

F. Els temes que tracten són bastant llunyans com perquè t'interessis.

D. L'únic que saps és que hi ha eleccions, però ja està, ni qui...

J. ...ni com votar ni res.

Damià, Gabriel, Francesc i Joan, universitat IV

M. A la meua classe... ningú sap que hi ha hagut un canvi de rector...

L. Jo me n'acabo d'enterar ara!

M. És molt fort, com pot ser que la gent no sàpiga que hi ha hagut un canvi de rector, ni dels candidats, ni res!

R. Aquí no hi ha mentalitat d'universitat, ni molt menys.

Mariona, Llum i Ramon, universitat VII

En la gran majoria dels casos, però, el desconeixement afecta no només el sentit dels processos electorals, sinó la mateixa estructura organitzativa de la universitat. La gran majoria expressen un profund desconeixement dels espais de govern, tant de la universitat en general com de les diferents facultats. El desconeixement és una mica més baix pel que fa als òrgans de representació dels estudiants.

Jo de l'assemblea en amunt no sé com va el govern de la universitat perquè mai ningú no m'ho ha explicat i mai he aconseguit enterar-me. El primer dia de classe, quan comences, ningú ens ve a dir que la universitat és així i funciona així... No saps quina diferència hi ha entre un rector, un degà, la junta de no sé què...

Verònica, universitat V

A aquest element de desconeixement o desinterès per la dimensió política del funcionament de la universitat hi hem d'afegir un segon element desmobilitzador clau: la resistència que genera tot allò que és vist com a polític entre els joves en general, percepció que veiem reproduïda entre els joves universitaris. Aprofundim en aquestes qüestions relatives a l'afecció política dels joves sobretot en el capítol 5 de l'informe, però aquí ja trobem el primer indicatiu del refús que genera entre els joves tot el que sona a política. Així, d'una banda trobem un perfil de jove, força estès, que considera que hi ha un excés de política a la universitat al voltant de les associacions i assemblees d'estudiants. Els representants dels estudiants són una minoria de joves molt polititzats, que sovint no tenen en compte el punt de vista majoritari —i més invisible— de la majoria de joves universitaris. Sovint la imatge que es té d'aquesta minoria de joves polititzats és força negativa: són joves radicalitzats o excessivament mediatitzats pel corpus ideològic dels grups a què pertanyen, i moltes vegades fins i tot són vistos com a joves més preocupats per la política que per allò que haurien de prioritzar, que és estudiar. La citació següent exemplifica algunes de les queixes i malestors que genera aquest excés de politització estudiantil.

R. No tant el missatge, hi ha altres temes... pot influir els estereotips d'ells cap a nosaltres i de nosaltres cap a ells... t'assabentes que un és fill de controlador aeri, que l'altra ha anat al Liceu Francès i tu veus que ara fan el capullito de jove però després no tindran problemes...

E. És la sensació de dir "aquesta colla de consentits" que ara perquè els hi ve es dediquen a fer això, i quan no els hi vingui bé, doncs ja no s'hauran de preocupar per res més...

V. Això també es nota molt, que los hijos de papá es poden dedicar més a les tonteries: "Què més m'importa acabar en quatre anys o en cinc, m'ho pagarà el meu pare". En canvi, si tu t'ho has de pagar, no pots estar aquí perdent el temps. Potser són coses meves... però també es per netejar la seva consciència.

Roc, Eloi i Verònica, universitat V

D'altra banda, hi ha altres joves que pensen que les darreres transformacions de la universitat dificulten la representació política dels joves. En aquest cas la política és vista negativament, perquè els que ostenten càrrecs de responsabilitat política tendeixen a blindar la capacitat participativa dels estudiants, ja sigui a través de les modificacions normatives, ja sigui a través de la falta de transparència informativa.

A les eleccions no t'enteres de que hi ha votacions; un dia vas al hall i et trobes l'aula posada, però no t'enteres ni a què s'ha de votar, ni res... Si hi hagués més i millor informació, la gent participaria i votaria més.

Mariela, universitat V

En qualsevol cas, en la participació política universitària hi ha una situació paradoxal que també trobem en la participació associativa dels universitaris: com veurem més endavant, els joves universitaris són un dels col·lectius juvenils més implicats i més participatius políticament —i associativament—; en canvi, però, l'escenari universitari no apareix com un espai universitari on generar activisme polític, si més no pel que fa a involucrar-se en la política interna universitària.

2.2.1.2 Càrrecs de representació a la universitat

Fixem-nos ara en els joves universitaris que han estat implicats en tasques de representació dins la universitat. Si la participació a les eleccions marca el nivell més baix de participació en la vida política institucional de la universitat, l'assumpció de càrrecs de representació no mostra un nivell d'implicació superior. Val a dir, això sí, que aquests càrrecs poden ser de dos perfils que en el marc de l'enquesta no vam diferenciar: d'una banda, aquells que s'hi impliquen com a representants dins de l'aula —sobretot com a delegats—, en un tipus de figura que recorda la implicació institucional majoritària dins les escoles —poc polititzada, encarregada sobretot de col·laborar en la gestió quotidiana del dia a dia universitari—; de l'altra, en canvi, hi ha els qui ho fan com a representants polítics dels estudiants, normalment elegits en processos electorals o assemblearis —segons la facultat i/o universitat en què ens situem. Aquest segon perfil de representació política dins la universitat sol estar més polititzat, i és el que té a veure amb el tipus de distanciaments respecte al món de la política que apuntàvem en l'apartat anterior.

Igual que vam preguntar a l'enquesta sobre el fet d'haver ocupat algun càrrec de representació dins l'escola, també vam preguntar als joves estudiants universitaris si l'havien ocupat dins la universitat. El resultat va ser el que es reflecteix a la taula següent:

Taula 16. Joves universitaris que han ocupat un càrrec de representació a la universitat. Catalunya, 2005

Haver ocupat un càrrec de representació a la universitat	%
Sí	6,3
No	85,8
No ho sap / No contesta	8
Total	100

Només el 6,3% dels estudiants universitaris diu que ha ocupat algun càrrec de representació a la seva universitat. Són una minoria, per tant, els joves universitaris que en un moment o altre han ocupat aquest tipus de representació. La dada contrasta amb el percentatge dels joves que sí que han ocupat algun càrrec a l'escola.

Però, tenen algun perfil específic aquests joves? Podem dir, en primer lloc, que no hi ha diferències significatives en relació amb el sexe. Entre els nois, la minoria dels que han ocupat càrrecs de representació és del 6,6%, i el percentatge és força similar en el cas de les noies (5,9%). Tampoc no s'aprecien diferències segons la seva tendència a estar més o menys implicats en el teixit associatiu: els que no participen en cap entitat o grup, els que participen en una i els que participen en més d'una entitat mostren unes xifres percentuals similars.

En canvi, sí que s'observa que hi ha més tendència a assumir càrrecs de representació com més gran és el nivell d'instrucció dels progenitors. Tot i que en tots els casos els joves que han ocupat algun càrrec són una minoria, el percentatge dels que l'han ocupat entre els estudiants que almenys tenen un pare amb estudis superiors és més del doble que el percentatge entre els estudiants amb pares que no tenen estudis ni superiors ni secundaris (8,2% vs. 3,5%).

Taula 17. Joves universitaris que han ocupat un càrrec de representació a la universitat, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Haver ocupat un càrrec de representació a la universitat	Capital instructiu dels pares (%)		
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris
Sí	3,5	5,6	8,2
No	86,5	84,7	86,3
No ho sap / No contesta	10,0	9,6	5,5
Total	100	100	100

A més, i com ja hem vist que passava en la participació associativa, els joves que estudien i treballen, i especialment els joves que estudien i treballen menys de setze hores setmanals, mostren, malgrat aquesta ocupació, més tendència a ocupar aquests càrrecs. Així doncs, un dels obstacles que *a priori* semblarien més importants per a la participació —treballar, amb la consegüent disminució del temps disponible— no es correlaciona negativament amb l'assumpció de responsabilitats representatives, ans al contrari, sembla afavorir aquesta assumpció de responsabilitats.

Veiem, en tot cas, que el baix volum d'universitaris que han ocupat càrrecs de representació reflecteix que la universitat no és vista com un espai propici per a la implicació política. Això no vol pas dir, però, que la política no sigui present a la universitat. La politització, les temàtiques polítiques i les mobilitzacions formen part, per a una part important dels joves universitaris, de la seva vida d'estudiants. Sobretot per a aquells joves que tenen una vinculació més expressiva que instrumental amb la institució, parlar de política, o mobilitzar-se davant de les injustícies, forma part del procés de creixement personal que s'endega amb l'entrada a la universitat. La política, per tant, és present a la universitat, si bé tendeix a ser-hi fora de les xarxes de representació política dels estudiants i fora de les xarxes més formals i/o institucionals de vinculació. De política se'n parla sobretot d'una manera informal, amb els amics. Per a alguns, això és relativament nou; per a altres, la projecció d'unes preocupacions que ja s'arrossegaven d'abans de l'entrada a la universitat. Molts joves, a més, responen a les mobilitzacions extraordinàries, si bé són una minoria els que les organitzen —una minoria que sovint coincideix amb els joves més organitzats en la representació dels estudiants, ja sigui en una dimensió més política o més organitzativa.

Així, la política té un paper central en la vida universitària, si bé d'una manera informal, retòrica, puntual, en paral·lel a l'estructura pròpiament universitària. La importància no té tant a veure amb la dimensió pràctica —les mobilitzacions no deixen de ser puntuals, i molts dels joves que les consideren positives hi posen com a límit clar que no interfereixin en la vida acadèmica— com amb la simbòlica. El fet de respondre o no a les apel·lacions i mobilitzacions reivindicatives és un eix clar en l'autoposicionament i el posicionament de la resta dels estudiants en un mapa mental que tipifica els estudiants. Així, hi ha els estudiants que “es mouen” i els que “no es mouen”, o bé, des del punt de vista contrari, els que “prefereixen reivindicar que estudiar” i els que no. Aquests són paràmetres que els estudiants empen sovint, depenent de fins a quin punt es troben distanciats d'aquesta mena d'activitats.

2.2.2 La participació associativa a les universitats

Com anirem veient en el capítol següent de l'informe, entre els joves universitaris tendim a trobar més individus que participen en entitats, associacions i grups que no pas entre la resta de joves. La diferència és notable; de fet, estudiar a la universitat —haver passat per la universitat— és un dels factors sociodemogràfics que més expliquen la tendència diferencial entre les persones joves a participar o no en associacions.

Es podria pensar que, per tant, l'àmbit universitari ha de ser un dels espais en què la participació social sigui molt present. La realitat, però, posa de manifest que aquesta idea intuïtiva és equivocada.

Una cosa és que els joves universitaris tendeixin a la participació més que els altres, i una altra de força diferent és que la universitat sigui un espai participatiu privilegiat. Hem de tenir en compte que també entre els universitaris la participació és minoritària —malgrat que sigui d'una minoria més extensa que entre la resta dels joves. Però a més, per la majoria dels universitaris la participació no té un espai central entre allò que una persona es pot plantejar fer en entrar a la universitat.

Segons les dades de la mostra ampliada per a l'estudi específic de les pràctiques participatives dels joves universitaris, l'11,8% dels universitaris ha participat en activitats desenvolupades per alguna entitat, associació o grup de joves de les universitats en què estudien. Aquesta pregunta recull tots aquells joves que hi han participat al llarg de la seva trajectòria universitària, ja sigui d'una manera més puntual o més continuada, ja sigui en un rol d'usuari d'activitats ofertes, ja sigui encarregant-se de tasques organitzatives. Hem de tenir en compte, per tant, que aquest percentatge no es pot considerar pas que és el dels joves implicats d'una manera activa, constant, altruista i amb assumpció de responsabilitats dins del tram associatiu de les universitats. Més aviat és el contrari. La majoria dels joves que han contestat afirmativament han considerat la seva participació com a “receptors” d'unes activitats en les quals poden participar.

Taula 18. Joves universitaris que han participat en alguna entitat o associació universitària. Catalunya, 2005

Ha participat en una associació o entitat universitària	%
Sí	11,8
No	81,3
No ho sap / No contesta	7,0
Total	100

Això explica que la majoria dels joves que han participat ho hagin fet en dos àmbits molt concrets: la pràctica esportiva (11,0% dels joves universitaris) o la pràctica d'activitats culturals o d'oci (9,0% dels joves universitaris). Lluny d'aquests dos àmbits, trobem un 2,4% de joves que han participat en entitats polítiques, reivindicatives o de millora de l'entorn, i, amb percentatges de menys del 1%, joves que han participat en entitats de suport als més desfavorits o bé en entitats d'altra mena. Molts dels joves que han participat ho han fet en més d'un tipus d'entitat —la mitjana és de dos tipus—, la qual cosa explica que la suma dels percentatges no sigui superior a l'11,8%.

Pel que fa a les característiques demogràfiques o al perfil universitari que afavoreix o bé dificulta la participació, el primer que destaca és que el percentatge de nois que participen (15,2%) és força superior al de les noies (8,9%). Aquesta és una dada força rellevant, no només perquè mostra la desigualtat en les disposicions a la participació, sinó, sobretot, perquè aquestes diferències en la participació a la universitat contrasten amb la igualtat percentual que, com veurem, es dona en la pràctica associativa fora de la universitat. Les dones són especialment poc actives —en comparació amb els homes— amb relació a la pràctica cultural i d'oci i, sobretot, a l'esportiva. Per tant, sembla que les diferències es concentren sobretot en aquell tipus de participació que tendeix a ser “de receptor”, mentre que la participació s'igualava en aquelles pràctiques, molt més minoritàries, en què el grau d'implicació tendeix a ser més gran —per exemple, la participació en activitats reivindicatives o de suport als més desfavorits.

Les diferències són menys accentuades si ens fixem en la tendència a participar segons el nivell d'instrucció dels pares dels joves universitaris. El percentatge dels que han participat a la universitat entre els que almenys tenen un pare amb estudis universitaris és del 13,1%, percentatge que cau fins al 9,9% en el cas dels universitaris en què cap dels dos pares no té estudis de secundària o universitaris.

Per contra, sí que trobem un contrast més notable depenent de si els joves només estudien o bé combinen els estudis amb una feina. Contra el que podríem esperar, els joves amb més tendència a participar són els que estudien i treballen menys de setze hores setmanals (19,3%), un percentatge d'actius molt superior al dels joves que estudien i treballen més de setze hores setmanals (11,4%) i, sobretot —i aquesta és la dada sorprenent—, del dels joves que només estudien (9,6%).

Amb tot, la diferència més significativa a l'hora d'explicar la participació o no en entitats universitàries no té a veure amb la ubicació en el mapa universitari, amb el sexe o amb el capital instructiu dels pares: la dada més rellevant de totes és si es participa en entitats associatives fora de la universitat: com més alta és la implicació en entitats i associacions fora de la universitat, més alta és la participació en activitats i entitats universitàries. La taula següent posa de manifest aquesta correlació:

Taula 19. Joves universitaris que han participat en alguna entitat o associació universitària, segons associacionisme actual. Catalunya, 2005

Associacionisme actual	Ha participat en alguna entitat o associació universitària (%)			Total
	Sí	No	No ho sap / no contesta	
Cap	5,5	89,7	4,8	100
Entitats de tipus esportiu	6,1	81,6	12,2	100
1 tipus (no esportiva)	6,5	87,1	6,5	100
2 tipus	13,1	79,1	7,8	100
3 o més tipus	25,5	68,9	5,6	100

Així, els joves que participen a la universitat tendeixen a ser, i a haver estat, participatius. En alguns casos, a més, ho han fet amb el mateix tipus d'entitats a què participen a la universitat; això passa sobretot amb la participació esportiva. En d'altres, en canvi, aquest coneixement previ de l'àmbit en què es participa o no és generalitzat —en el cas de la participació cultural, tant trobem joves universitaris que declaren haver participat en entitats culturals fora de la universitat com joves que no ho han fet— o és molt minoritari —és el cas de la participació en entitats politicoreivindicatives.

Així doncs, veiem que els joves participen en les activitats universitàries sobretot si són, o han estat, persones participatives fora de la universitat. En alguns casos l'entrada a la universitat implica la “descoberta de nous àmbits de participació”; passa en alguns casos en relació amb la participació cultural, i en força casos relacionats amb la participació politicoreivindicativa. Per a aquesta minoria de joves implicats, l'entrada a la universitat implica noves dinàmiques participatives. Val a dir que, com veurem més endavant, això no deixa de ser raonable si pensem que, de fet, són molt pocs els infants implicats en activitats politicoreivindicatives —per tant, l'entrada a la universitat coincideix, cronològicament, amb l'edat en què alguns joves es comencen a plantejar incorporar-se a la participació política.

En més casos, en canvi, la xarxa d'activitats de la universitat funciona més com a substitutiva o com a projecció de l'activisme de la minoria dels joves actius ja fora —i/o prèviament. Això passa en bona part dels casos d'activisme cultural i, amb tota probabilitat, en la majoria dels casos d'activisme esportiu.

En aquest sentit, hem de recordar la situació té un cert punt paradoxal: si bé els joves universitaris són més actius que la mitjana juvenil quant a participació en entitats i associacions, la universitat és un espai participatiu més aviat marginal. Així, el que trobem és que anar a la universitat i participar en entitats tendeixen a ser dinàmiques correlacionades, però la primera no explica la segona. En tot cas, tendeix a passar el contrari: tot i que els joves participatius tendeixen a anar més a la universitat, passa sovint que l'entrada a la universitat coincideix amb el moment en què s'abandona la participació social en diferents entitats. La universitat competeix amb la participació social, ja que les dues dinàmiques tendeixen a ocupar un mateix temps, el de “lliure disposició” del jove. Sovint el jove ha de decidir si destina aquest temps a la participació associativa o a estudiar, i aquesta és una diatriba que hem vist reflectida tot sovint en els grups de discussió:

Yo antes jugaba en un equipo de básquet, pero fue entrar en la carrera y dejarlo. Con los estudios no me queda tiempo para nada más..

Roberto, universitat IV

La “competència”, però, no es redueix a això. La participació universitària també és vista per alguns dels joves associats en entitats fora de la universitat com una forma de participació potencial que “competeix”

amb les formes de participació que es duen a terme als municipis dels joves. L'oferta associativa de la universitat és, doncs, una alternativa a les formes de participació que els joves ja assumeixen, de manera que molts veuen que han de triar entre les vinculacions tradicionals o la nova oferta que apareix amb l'arribada a la universitat. Per a alguns una i altra opció es complementen, però per a molts cal triar: ja és prou difícil mantenir els vincles que es tenien prèviament per plantejar-se encetar noves formes de participació si no es renuncia a les antigues. Davant d'aquesta diatriba, molts consideren prioritari mantenir els vincles associatius que es tenien abans d'entrar a la universitat:

En entrar a la universitat veus un món nou, amb tot de mogudes, i has de decidir si hi entres o no. Jo no hi vaig entrar perquè el temps que tinc el dedico a l'equip [de bàsquet], i més ja seria massa coses

Tobies, universitat V

En aquest sentit, la vinculació emocional a les formes de participació prèvies pesen molt en aquesta decisió.

Així doncs, els joves que acaben participant en el teixit associatiu universitari responen sobretot a dos perfils. En primer lloc trobem aquells joves en els quals la participació a la universitat substitueix la que es duia a terme fora de la universitat. Com que la universitat és un lloc on es passen moltes hores del dia, aquests joves miren de trobar resposta a les inquietuds participatives que "arrosseguen" de fora de la universitat, i que poden articular en un marc que, a més, garanteix el contacte amb altres persones joves i relativament properes quant a interessos i perfil personal. En aquest sentit, són els joves que més tendeixen a la participació "receptiva", la que aprofita els recursos humans i estructurals que ofereixen les universitats (per exemple, els gimnasos).

En segon lloc tenim els joves en els quals la participació universitària és una pràctica complementària a les vinculacions anteriors, un "afegit" que val la pena assumir més enllà que sovint impliqui una càrrega temporal considerable. En aquests casos, tant trobem els joves que aprofiten "com a receptors" oferiments puntuals per participar que són especialment engrescadors, com joves que participen amb un grau d'implicació més elevat. Per aquests joves la participació a la universitat —ja sigui de tipus cultural, intel·lectual, polític o reivindicatiu— tendeix a ser rellevant, relacionada amb el tipus de vivències noves que genera l'arribada a un nou món, l'universitari, que molts joves estudiants no redueixen a la seva dimensió només acadèmica. En aquests casos, a més, l'edat d'arribada a la universitat coincideix amb el moment existencial en què es poden plantejar començar a participar en certes dinàmiques associatives que, com veurem en el capítol següent, tenen una forta tendència a rebre la col·laboració de joves que no hi han estat implicats durant la infantesa.

3. Participació en entitats i associacions

3.1. Trajectòria i actualitat: el passat i el present de l'associacionisme dels i les joves

En aquest capítol analitzem la participació social dels joves, els vincles que han establert i estableixen amb entitats i grups més o menys formals i d'una manera més o menys organitzada. Una part important del qüestionari es va plantejar amb l'objectiu de fer un dibuix d'aquest itinerari de vinculació participativa el més detallat possible, tenint en compte els límits propis del treball de camp —especialment, la durada de les entrevistes telefòniques—. Com queda reflectit en l'estructura dels apartats, hem desglossat la redacció en els diferents àmbits temàtics en què els joves poden haver participat, dedicant un apartat a cada àmbit temàtic. Així, repassem la participació en entitats de tipus esportiu, cultural, d'educació en el lleure, políticoreivindicatives, d'ajuda als desfavorits i, finalment, de tipus religiós. Després d'aquest repàs dels diferents àmbits de la participació associativa, dediquem dos apartats a fer-hi una mirada més transversal. En el primer apartat observarem els resultats globals de la participació juvenil, i al final del capítol aprofundirem en les reflexions d'ordre més teòric a què es pot arribar —o bé que s'apunten— a partir del conjunt de dades anteriors.

Hem mirat de discernir quina és la força dels vincles participatius segons el moment en què es van produir, la durada de la vinculació o la intensitat de la implicació a les entitats o grups amb què s'ha estat relacionat. A partir d'aquestes característiques volem aprofundir en una comprensió més plena de què significa participar, així com també de qui participa i, fins a un cert punt, per què participa. És per això que en l'anàlisi hi té un paper destacat la lectura dels resultats segons diferents paràmetres demogràfics i d'extracció social, així com la vinculació entre les dades quantitatives obtingudes a partir de l'enquesta i el que han expressat els joves sobre la participació en els grups de discussió.

3.2 Participació en entitats, grups i associacions culturals

En la participació en entitats o grups "culturals" hi trobem un tipus d'activisme molt divers que, darrere l'activisme esportiu, comparteix amb el lleure la segona posició pel que fa al volum dels que hi han estat vinculats al llarg de la seva vida. Tres de cada deu joves han participat en alguna entitat de tipus cultural, i la majoria ho han fet en una de sola. Els que s'hi han estat més de quatre anys són una proporció força nombrosa del total d'actius, al voltant de dos terços. És un tipus d'activisme que no destaca ni pel fet de ser especialment infantil ni pel fet de ser especialment juvenil: l'heterogeneïtat de situacions en el moment d'inici i de finalització de l'activisme està força compensada. Sols poc més d'una cinquena part dels joves actius en entitats culturals ho han estat com a membres d'una secció juvenil (un 6,2% del total de joves).

Taula 20. Nombre d'entitats o associacions culturals en què els joves de 15 a 29 anys han participat alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Itinerari associatiu cultural	%
Cap associació	70,4
1 associació	26,1
2 associacions	2,9
3 associacions	0,4
4 associacions	0,2
Total	100

Un terç dels joves que han estat actius en algun moment ho són també en l'actualitat; és a dir, que avui en dia un de cada deu joves participen en alguna entitat cultural: gairebé tots ells estan en una sola entitat, i només un 1,4%, en una secció juvenil. Com passa en bona part de les vinculacions associatives, la majoria dels joves actius tenen una intensitat de vinculació lleu, i al voltant del 60% només col·labora puntualment i/o econòmicament amb l'entitat en qüestió. De la resta, sembla que la majoria dels joves podrien tendir a tenir una vinculació més com a usuaris: pocs es posicionen en la categoria "organitzadors" (0,7%), i la majoria dels actius ho són en un tipus d'activitats especialment propensa a una vinculació "com a receptors". Hi tornarem una mica més endavant.

Taula 21. Durada de la participació en entitats o associacions culturals dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Durada	%
Fins a 3 anys	11,2
De 4 a 10 anys	13,4
Més de 10 anys	5,1
No associats	70,4
Total	100

3.2.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit cultural

En aquest apartat comentem, recolzant-nos en el model de regressió que ara exposem i en l'anàlisi de taules de contingència, les característiques demogràfiques i d'extracció social dels joves que han estat actius en l'àmbit de la cultura.

Taula 22. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions culturals alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,562	,000
Edat	,294	,000
Capital instructiu dels pares	,129	,012
Llengua parlada durant la infància	,450	,000
Pirineus	-,234	,631
Ponent	-,092	,768
Comarques de Tarragona	,066	,818
Comarques Centrals	,160	,576
Comarques Gironines	-,084	,763
Àrea Metropolitana de Barcelona	,054	,836
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,104	,432
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,188	,169
Barcelona ciutat	-,214	,15

Tant en el model de regressió com a les taules de contingència les diferències entre els nois i noies que han estat participatius apareixen com a significatives. El percentatge de noies (35,1%) supera força el de nois (23,7%).

Pel que fa a les edats, el percentatge d'individus que hi han estat vinculats s'incrementa progressivament amb l'edat, i passant d'un 22% en la població dels 15 a 19 anys a un 33,6% dels 25 a 29 anys. Aquest increment no s'explica per una davallada en la vinculació a entitats culturals de les generacions més joves,

sinó per la vinculació progressiva de més individus al llarg de la joventut. L'associacionisme infantil és més elevat entre els joves de 15 a 19 anys (17,8%) que entre els de 25 a 29 anys (14,5%), i aquest és el principal indicatiu que sustenta l'afirmació anterior.

Taula 23. Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada al llarg de la vida en entitats o associacions culturals, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Itinerari associatiu cultural	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	27,6	37,7	37,3	16,0	21,6	29,4	29,6
No	72,4	62,3	62,7	84,0	78,4	70,6	70,4
Total	100	100	100	100	100	100	100

Una altra dada significativa és el fet que no siguin excessivament rellevants les diferències per àmbit territorial ni per nivell d'instrucció parental. En canvi, en les variables sobre la procedència personal i dels pares i sobre la llengua d'ús durant la infantesa sí que es detecten diferències. Els joves que empraven majoritàriament el castellà o altres llengües no catalanes presenten un nivell de participació més baix (24,8% i 22,3% respectivament), i el mateix passa amb els catalans fills de pares espanyols no nascuts a Catalunya (21,2%).

El fet que els percentatges més baixos no estiguin associats a una instrucció més reduïda dels pares fa pensar que, en aquest cas, l'arrelament recent pot tenir força incidència explicativa, més enllà que sigui una variable que, indirectament, assenyalava l'estatus d'adscripció familiar.

3.2.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit cultural

Abordem ara l'activisme actual.

Taula 24. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions culturals. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,168	,147
Edat	,214	,004
Capital instructiu dels pares	,197	,010
Llengua parlada durant la infància	,717	,000
Pirineus	-,293	,669
Ponent	-,262	,555
Comarques de Tarragona	-,151	,710
Comarques Centrals	-,051	,899
Comarques Gironines	-,248	,530
Àrea Metropolitana de Barcelona	,045	,900
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,409	,029
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,585	,003
Barcelona ciutat	-,534	,013

En l'itinerari associatiu, el sexe apareixia com una variable que es correlaciona significativament, condicionant positivament les noies a aquest activisme. Però la variable deixa de ser explicativa quan el que analitzem és l'activisme actual: noies i nois manifesten la mateixa disposició a l'activisme cultural. Aquesta és una dada força interessant, perquè posa de manifest com la vinculació de les nenes a la cultura —que es contraposa

amb la vinculació més elevada dels nens a l'àmbit dels esports— no genera unes tendències que es mantinguin posteriorment durant la joventut. Així doncs, l'activisme femení es concentra més en l'àmbit infantil, mentre que en l'etapa juvenil s'igualava la presència masculina i femenina.

A més, el volum de joves actius s'incrementa amb l'edat, cosa que fa pensar que la vinculació a entitats culturals possiblement és una pràctica en expansió fins i tot entre certs sectors de la població adulta. No sembla, per tant, una participació associativa pròpiament juvenil.

Taula 25. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats i associacions culturals, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Associacionisme cultural actual	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	9,7	8,2	10,9	8,4	10,1	13,5	10,4
No	90,3	91,8	89,1	91,6	89,9	86,5	89,6
Total	100	100	100	100	100	100	100

En l'associacionisme juvenil es troben vinculacions de naturalesa diferent, entre les quals destaca una vinculació relativament nova o, si més no, en creixement, que té a veure amb la pràctica cultural “com a receptors” destinada a la població juvenil i adulta, associada a l'emergència, d'una indústria pròpia del tercer sector. Un índex d'aquesta tendència el trobem en el gens menystenible 9,2% de joves que han fet activitats culturals durant la joventut sense haver-ne fet prèviament durant la infantesa —joves de nova incorporació a l'activisme cultural—. No és d'estranyar, de la mateixa manera, que sigui el grup dels joves emancipats sense família el més actiu (16,5%), amb una gran diferència respecte a les altres categories de la variable “moment d'emancipació”: no tots els joves emancipats tenen la mateixa disposició envers aquestes pràctiques, ja que no haver adquirit segons quines responsabilitats familiars afavoreix en gran mesura aquesta disposició.

Com passava amb l'activisme d'itinerari, l'activisme actual també està condicionat molt fortament pel binomi *llengua de petit-procedència personal* i familiar i, en menys mesura, pel nivell d'instrucció dels pares (a més nivell d'instrucció, una disposició més gran a l'activisme actual dels joves).

Pel que fa a la distribució territorial, mentre que l'itinerari associatiu no està afectat per aquesta qüestió, si mirem l'activisme actual sí que veiem que als municipis petits creix la disposició: podria ser que tingués a veure amb la fidelitat més gran dels joves d'aquests municipis amb les entitats a què estan vinculats.

Quan al model de regressió hi introduïm la variable dependent *activisme actual*, la variable explicativa que se centra en si han participat en entitats culturals durant la infantesa, aquesta variable apareix com la que condiciona més l'activisme actual. No és, però, l'única modificació que produeix sobre el model de regressió. Quan anul·lem l'efecte d'haver participat en activitats durant la infantesa, la variable sexe se'ns torna significativa, de manera que ens exposa com, en l'activisme actual, la “nova incorporació” —passats els catorze anys— tendeix a ser més masculina que femenina, amb una diferència estadísticament significativa.

Pel que fa a l'estatus i la posició social que s'ocupa, val a dir que les diferències segons la categoria socioeconòmica són notables. Destaca sobretot que el percentatge dels que tenen la categoria socioprofessional més alta són els que tenen un nivell d'activisme més elevat (22,4%). Per contra, i com passa amb la resta de formes de participació social, els joves que trobem a la categoria “ni estudia ni treballa” són els més passius (3,8%). També les dades sobre nivell d'estudis apunten en la mateixa direcció: a menys nivell d'estudis, menys tendència a la participació cultural. Quant a la variable d'usos lingüístics, els que fan servir preferentment el català com a llengua habitual tenen un percentatge d'activisme (15,5%) que triplica el dels que tenen el castellà (5,0%). Val la pena ressenyar la importància que adquireix el perfil d'estatus socioeconòmic i la centralitat en la posició social en la variabilitat del nivell de participació si el comparem amb la dada sobre itinerari, en què veiem que l'adscripció d'estatus familiar —mesurada a través del capital instructiu familiar— era poc o gens rellevant. Som del parer que això s'explica en bona mesura pel fet ja apuntat que

en l'associacionisme cultural hi conviuen formes d'associacionisme prou diverses, i que les més vinculades als joves de més edat són pràctiques culturals no voluntaristes, sinó “com a receptors”, que atrauen força més certs perfils de joves.

Taula 26. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats i associacions culturals, per sexe i edat, segons estatus laboral

Associacionisme cultural actual	Estatus laboral (%)					Total
	Directius, tècnics, professionals, científics i intel·lectuals	Tècnics de suport, de serveis i empleats de l'administració	Sector industrial i agrari	No classificat o no contesta	No treballa	
Sí	22,4	9,8	6,1	15,3	9,4	10,4
No	77,6	90,2	93,9	84,7	90,6	89,6
Total	100	100	100	100	100	100

3.2.3 Tipus de participació

Sobre les diferències per tipus d'activitat, hi ha una de les categories, “Teatre, música i altres activitats amateurs”, que engloba un percentatge molt important dels casos que hem recollit. És una categoria heterogènia on trobem tant els casos relatius a l'emergència d'un tercer sector professionalitzat de pràctiques culturals com altres formes d'activisme cultural més tradicionals o més lligades a pràctiques culturals infantils. Tot i així, destaquen, per contrast, els relativament pocs casos que reuneixen la resta de categories. En l'itinerari associatiu cultural, la categoria anterior va ser resposta pel 75% dels joves que deien haver fet alguna pràctica cultural (el 56,5% dels que la feien en l'actualitat). A molta distància la segueix la categoria “cultura tradicional d'arrel catalana” (18,5% dels casos d'itinerari, 25,2% dels casos actuals), mentre que la resta de categories tenen un volum de respostes molt més marginal. Malgrat això, podem destacar que la diferència s'escurça en relació amb l'activisme actual, en bona mesura perquè l'associacionisme tradicional d'arrel catalana és de més recorregut que l'altre, de vinculacions menys duradores. Una altra dada a destacar en relació amb el tipus d'associacionisme és que el d'arrel catalana és proporcionalment més present als municipis de menys de cinquanta mil habitants, mentre que l'altre gran tipus (“Teatre, música i altres activitats amateurs”) és més present als municipis més grans.

3.3 Participació en entitats, grups i associacions esportives

La pràctica esportiva és la que reuneix més volum de participació, però també la que genera més controvèrsia respecte a la manera com s'ha de considerar aquesta participació. En termes generals, la participació esportiva sol estar situada “a mig camí” entre el que podem considerar participació social i el que no. Diferents autors (Fundació Ferrer i Guàrdia, 1999; Putnam, 2001) han relativitzat l'impacte que té l'activisme esportiu en relació amb allò de bo que es considera que comporta estar vinculat a entitats i grups socials: fomentar unes xarxes socials sòlides, millorar la salut de la societat civil, etcètera. En la nostra investigació aquesta situació a mig camí ens ha resultat especialment interessant, perquè permet perfilar consideracions d'ordre més pràctic i d'ordre més teòric al voltant dels límits i les transformacions de la participació social juvenil, tant la que afecta exclusivament l'àmbit esportiu com la que no.

La pràctica esportiva associada a espais com els gimnasos remet a unes pràctiques socials diferents a altres participacions associatives i col·lectives, per moltes raons. Tot i així, el que observem en l'esport no deixa de ser paradigmàtic del desplaçament, que anem apuntant, del tipus de vinculació associativa “com a voluntaris” a la vinculació “com a receptors”. És per això que hem considerat adient tenir-la en consideració, malgrat que fem referència en paral·lel a la resta de pràctiques. És cert que l'esport passa a ser un espai on la mercantilització i professionalització progressiva de les vinculacions “com a receptors” adquireix l'expres-

sió més clara, ja que en bona mesura els gimnasos es constitueixen com a empreses, moltes de les quals amb afany de lucre. Però no és menys cert que la similitud d'aquest procés de mercantilització/professionalització amb altres àmbits participatius, englobats en el que anomenem “tercer sector” —i caracteritzats pel fet d'estar constituït per entitats sense afany de lucre— no es pot obviar.

Arran d'això, la pregunta que ens podem plantejar és: aquesta similitud econòmica es pot projectar a altres característiques de la vinculació participativa? Reprendrem aquesta pregunta més endavant, però pel que fa a la pràctica a gimnasos sí que podem apuntar-ne dues característiques pròpies. En primer lloc, molts cops la vivència de la pràctica esportiva als gimnasos és gairebé viscuda com una obligació moral respecte a nosaltres mateixos: la cura del cos es planteja així com una forma d'ascesi moderna, vinculada en bona mesura a les normatives implícites de la modernitat: mantenir-se jove i atractiu (Lipovetsky, 1992: 102-103). Algunes citacions serveixen per escenificar d'una manera clara aquesta “obligació cap a un/a mateix/a”:

A esas horas de la noche no tengo muchas ganas de hacer deporte. Teniendo en cuenta que voy en bici porque paso de pagar el metro, pues... un poco cansada. Algún día voy, porque tengo que ir, pero poco.

Alejandra, grup de 24 a 29 anys, Barcelona

Jo em dic Lola, i treballo a l'administració (...). I ara he començat a anar al gimnàs, per posar-me una mica en forma, que estava bastant malament...

Lola, grup de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

En segon lloc, el gimnàs és un espai on l'activitat que s'hi duu a terme sembla incentivar poc la sociabilitat. La funció social amb què s'hi va (cuidar-se) i el tipus d'activitat individual que s'hi pot dur a terme fan que la interacció amb altres persones sigui optativa, però no necessària. Això diferencia el gimnàs de la majoria d'altres activitats que recollim en aquest capítol. Li atorguem rellevància a aquesta característica perquè posa en suspens una de les bases de la interacció participativa, que fa que es consideri positiva: que afavoreix la sociabilitat entre les persones. Putnam (1993), entre altres autors, defensa que tota interacció social —sigui d'alta o de baixa intensitat— és positiva perquè facilita la creació de normes de confiança i reciprocitat, i augmenta així el volum de capital social. Per contra, al cap d'uns anys aquest mateix autor (Putnam, 2001) defensarà que els canvis en les pautes de sociabilitat —exemplificats sovint a partir de l'esport— estan minant el desenvolupament de les normes i relacions de confiança i reciprocitat, fet que modifica a la baixa l'impacte, quant a estructuració de capital social, que s'associava a la pràctica associativa o relacional. Per tant, no és clar que tota interacció social, tampoc en un marc de formalitat participativa, sigui, per se, generadora de relacions de confiança i reciprocitat.

Troblem un exemple d'aquesta tesi en la citació següent, on la pràctica esportiva és vista fins i tot com un fet que s'oposa a la sociabilitat, ja que és una pràctica del temps de lleure individualitzada que competeix, en el temps disponible, amb una pràctica de sociabilitat prioritària per a la gran majoria de joves: estar amb els amics.

Però... sí que podria seguir fent esport amb algun equip, però prefereixo no anar-hi i dedicar aquelles dues o tres hores a alguna cosa que m'omple més. Sapiguent que el no fer esport em perjudica... Un aspecte és que potser no faig esport i que potser a la llarga ho repercutiré en algo, evidentment, però ara ho sacrifico.

Adrià, grup entre 23 i 29 anys, municipi mitjà

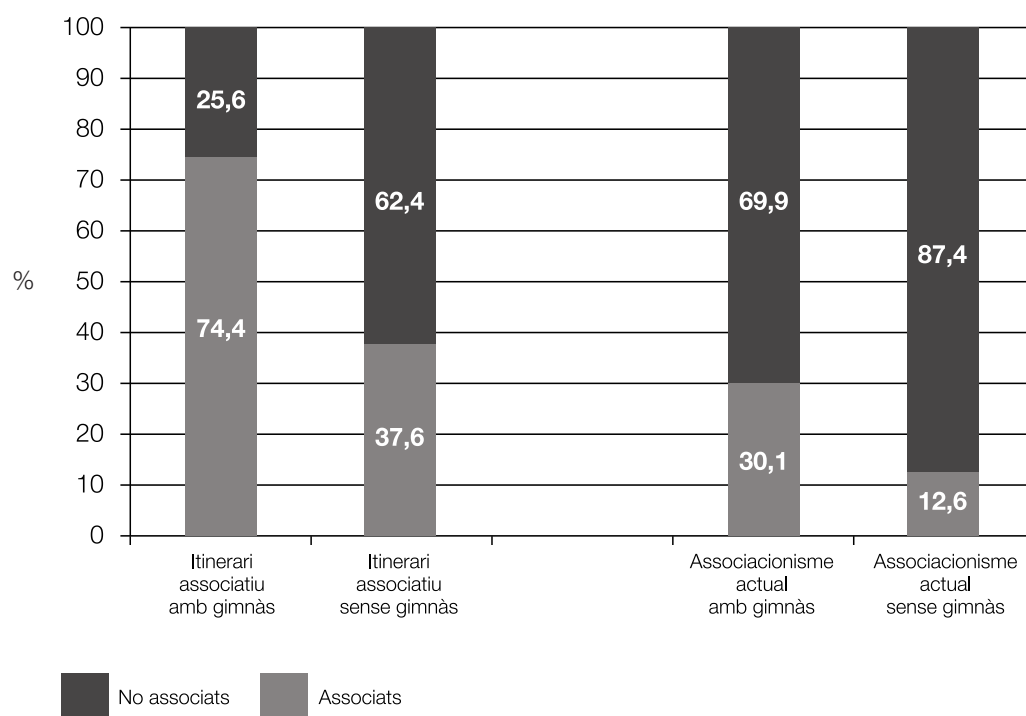
En qualsevol cas, la participació en entitats esportives és, de llarg, la que més vinculació ha generat entre els joves. Tres de cada quatre joves (el 74,4%) han participat en activitats esportives al llarg de la seva vida. Un percentatge rellevant d'ells ho ha fet en més d'una entitat —prop d'una quarta part dels actius— i, a més, gairebé quatre de cada cinc han estat com a mínim quatre anys vinculats a entitats esportives.

Les dades sobre participació esportiva són, amb molta distància, les més altes de totes. Ara bé, cal posar sobre la taula una qüestió que explica una part molt important d'aquest volum, i és la implicació de molts joves en un tipus d'entitat esportiva que, de fet, el més raonable seria no considerar-la com a tal: els gimnasos amb afany de lucre. Si exclouem de les estadístiques aquesta categoria de participació esportiva, la

davallada en el percentatge és espectacular. Només la meitat del percentatge anterior, és a dir, el 37,6% dels joves, han estat vinculats a entitats esportives que no són gimnasos amb afany de lucre. Per tant, de la xifra de tres de cada quatre joves reduïm el volum a un terç dels joves, una dada que s'aproxima força a les que tenim d'associacionisme cultural o de lleure —al voltant de tres de cada deu joves—. A més, també es redueix molt el volum de joves que han estat en més d'una entitat esportiva, però en canvi es manté el volum dels joves actius que ho han estat almenys quatre anys: al voltant del 70% dels actius. Tant si considerem els gimnasos com si no, el moment vital en què es concentra la participació és força divers: no podem dir que es tracti d'un activisme de perfil més adolescent o juvenil.

Pel que fa a l'activisme esportiu actual dels joves, el percentatge dels que participen, si comptem els gimnasos, és del 30,1%, però el volum es redueix d'una manera espectacular si n'excloem aquesta categoria, i ens quedem en un 12,6% d'actius —és a dir, menys de la meitat. Però tan important com això és destacar que, tant si considerem els gimnasos com si no, la gran majoria dels joves participatius ho són només com a participants puntuals i/o com a col·laboradors econòmics —nou de cada deu joves actius, si considerem els gimnasos; més de vuit de cada deu, si no els tenim en compte.

Gràfic 1. Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada al llarg de la vida i/o participen actualment en entitats o associacions culturals. Catalunya, 2005

3.3.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit esportiu

Observem ara les diferències entre les variables demogràfiques i d'extracció social. Ens interessarem, en primer lloc, per l'itinerari d'associacionisme esportiu. El model de regressió posa de relleu les diferències en les disposicions a la participació esportiva en relació amb la resta d'activisme vinculat a entitats.

Taula 27. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (sense gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,613	,000
Edat	-,163	,000
Capital instructiu dels pares	,030	,544
Llengua parlada durant la infància	,240	,002
Pirineus	-,104	,816
Ponent	,015	,959
Comarques de Tarragona	,142	,599
Comarques Centrals	,344	,203
Comarques Gironines	,119	,648
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,080	,744
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,157	,202
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,502	,000
Barcelona ciutat	-,094	,509

El primer que podem considerar és que, si hi incloem els gimnasos, la majoria dels individus, pertanyin a les categories sociodemogràfiques que pertanyin, han tingut algun contacte participatiu amb el món de l'esport. Així, si bé hi ha diferències notables entre nois i noies, el cert és que la majoria tant de nois com de noies expressen haver participat en una entitat esportiva. En el cas dels nois, això és vàlid per a quatre de cada cinc individus, i en el cas de les noies la xifra es redueix a dues de cada tres —hi aprofundim en l'apartat sobre activisme esportiu amb gimnasos—. Si no tenim en compte els gimnasos, els percentatges cauen en picat, i les diferències de gènere pateixen una lleu modificació: s'intensifica la proporció de nois respecte la de noies, la qual cosa indica que la diferència en el volum de nois i noies que han anat a un gimnàs no és notable. Per tant, l'associacionisme esportiu és més masculí, si n'exceptuem una de les seves manifestacions més massives: la pràctica d'esport, com a usuaris, dels gimnasos.

Pel que fa a les edats, la trajectòria associativa dels que tenen de 25 a 29 anys és menys important, en percentatge, que la del grup d'edat precedent. Això indica l'increment progressiu de la participació esportiva entre els més joves i s'explica, sobretot, per l'adscripció a entitats que no són un gimnàs. És el moment de recordar que en la participació en activitats extraescolars esportives havíem detectat un decrement d'aquest tipus de participació infantil entre els joves de 15 a 19 anys respecte al volum participatiu dels joves de 20 a 24 anys, baixada que arribava als quinze punts. Les dades ens mostren que una part d'aquesta diferència —una mica més d'un terç dels quinze punts— la podem explicar no com una pèrdua sinó com un desplaçament de l'àmbit extraescolar a l'àmbit associatiu no escolar (un 19% dels joves de 15 a 19 anys no han fet activitats extraescolars, però sí associacionisme esportiu sense gimnàs durant la infància, enfront del 13,7% dels joves de 20 a 24 anys). Un altre terç el podem explicar com un desplaçament per fer esport en gimnasos (un 16,5% dels joves 15 a 29 anys no han fet extraescolars ni associacionisme esportiu, però sí que han anat a gimnasos professionals durant la infància, enfront de l'11,3% dels joves de 20 a 24 anys). Per tant, la diferència que podem explicar com un decrement del volum global de pràctica esportiva i, per tant, com un increment del sedentarisme es redueix a menys del 5%. La xifra és igualment preocupant, però veiem que el desplaçament de la pràctica esportiva fora de l'escola és un factor amb més incidència que l'anterior en l'explicació dels canvis generacionals.

Taula 28. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (incloent-hi el gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Itinerari associatiu esportiu (amb gimnàs)	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	69,9	70,5	66,1	79,5	83,6	79,4	74,4
No	30,1	29,5	33,9	20,5	16,4	20,6	25,6
Total	100	100	100	100	100	100	100

Taula 29. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (sense gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Itinerari associatiu esportiu (amb gimnàs)	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	32,8	32,2	28,5	50,4	46,9	40,3	37,6
No	67,2	67,8	71,5	49,6	53,1	59,7	62,4
Total	100	100	100	100	100	100	100

Pel que fa a les diferències territorials, els municipis petits, de menys de 10.000 habitants, són els que tenen un percentatge d'itinerari d'activisme superior (45,5%), mentre que aquest és especialment baix a les ciutats d'entre 50.000 i 300.000 habitants (30,5%).

Pel que fa a les diferències segons l'adscripció familiar, hi trobem, a grans trets, el que és una característica comú a gairebé totes les formes de participació: és més elevada en els joves procedents de situacions socialment més epicèntriques o amb un estatus més elevat, i en canvi és especialment baixa en la resta. Hi ha una diferència, però, fonamental: mentre que en la resta d'itineraris participatius la participació és minoritària en tots els grups i categories parametritzades, en el cas de l'esport la participació és majoritària en tots els casos. És a dir, les diferències d'estatus i posició posen de manifest una disposició diferencial en uns i altres joves, però la tendència és a compartir un itinerari desvinculat de certes pràctiques —les minoritàries: cultural, política, etcètera— o d'adhesió a unes altres —més concretament, a l'esportiva.

3.3.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit esportiu

Taula 30. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions esportives (sense gimnàs). Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	1,123	,000
Edat	-,424	,000
Capital instructiu dels pares	-,001	,994
Llengua parlada durant la infància	,141	,213
Pirineus	-,174	,765
Ponent	-,155	,692
Comarques de Tarragona	-,088	,806
Comarques Centrals	,075	,830
Comarques Gironines	-,504	,154
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,096	,764
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,304	,065
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,875	,000
Barcelona ciutat	-,784	,000

El contrast entre els models de regressió de la variable d'itinerari associatiu i d'associacionisme actual mostra diferències a considerar. La principal és que el nivell d'instrucció familiar i la procedència no apareixen com a variables significatives en l'establiment de disposicions diferents entre els joves a l'hora d'haver fet, o de fer actualment, aquesta mena de pràctiques. Com anirem veient, en la majoria de pràctiques sí que són variables explicatives. En tot cas, és curiós comprovar com la variable que sempre hem associat a la de procedència, perquè manifestava un tipus de comportament explicatiu simètric, la variable "Llengua que es parlava de petit", sí que es manté com a significativa, i marca una disposició més elevada dels catalanoparlants a l'activisme esportiu —com passa en la gran majoria d'altres activitats. La diferència, per tant, és que en aquest cas la procedència i la llengua no tenen el mateix comportament: la llengua correlaciona significativament, però no la procedència. Podríem dir que en l'activisme esportiu, el més popular de tots, la procedència no desvincula de l'activitat, però sí, en canvi, la llengua. És una situació d'un gran interès analític, segurament perquè posa de manifest com l'adaptació lingüística, o no, a la realitat social dominant —la catalanoparlant— adquireix un gran pes en l'explicació d'una passivitat participativa més gran en el cas de l'esport, que, per la seva popularitat, vindria a representar el vincle participatiu més fàcil, més immediat, el que d'alguna manera sembla requerir menys un posicionament en el mapa relacional privilegiat. La llengua catalana, per tant, dilueix la posició familiar perifèrica de ser un nouvingut —o bé, per contra, es constitueix com una barrera que n'evidencia la distància en els casos que no es dona l'adaptació lingüística—. En qualsevol cas, aquesta és una tesi que requeriria una investigació específica i que aquí ens acontentem amb apuntar.

Pel que fa a la resta de variables, l'edat apareix com un element fortament explicatiu tant de l'itinerari participatiu com de la participació actual: a menys edat, més disposició a l'activisme esportiu i també, el que és més important, a haver estat actiu en el passat. Com ja apuntàvem, una part de la pèrdua de l'activisme extraescolar esportiu sembla haver-se desplaçat a l'activisme esportiu no extraescolar tant durant la infantesa com durant els primers anys de joventut. Així, entre els 15 i els 19 anys "encara" hi trobem molts joves vinculats, sobretot entre els menors d'edat; d'aquí el contrast amb els majors de 20 anys.

Tan important com l'edat és el sexe. Els nois tendeixen a participar en activitats esportives més que les noies. L'activisme juvenil masculí gairebé dobla el femení (38,0% vs. 22,8%). Si ja vèiem diferències en l'itinerari associatiu —que inclou la infantesa—, ara aquestes s'accentuen. Bona part del gruix d'aquesta diferència l'explica la participació esportiva que no inclou el gimnàs, ja que quan no tenim en compte aquesta pràctica una part considerable de la diferència es manté (un 18,4% d'activisme masculí enfront d'un esquifit 7,2% de femení). La pràctica esportiva en gimnasos és més igualitària entre nois i noies, mentre que les pràctiques esportives associatives més tradicionals —per exemple, vinculades a clubs esportius— estan molt clarament

masculinitzades, sobretot en l'edat juvenil. Semblaria que les noies tendeixen a deixar abans l'esport en clubs que els nois —o més ben dit: una bona proporció de nois, però encara més de noies, deixen aquesta pràctica esportiva en entrar a l'edat juvenil.¹⁷

També hi ha categories territorials que mostren diferències significatives de disposició entre el jovent. No és el cas de la diferència entre els àmbits del pla territorial —no significativa—, però sí, en canvi, de la mida dels municipis: els municipis petits mobilitzen la participació esportiva més que no pas els municipis de més de 50.000 habitants.

En introduir la variable “es va practicar esport durant la infantesa” —abans dels catorze anys— en el model de regressió aquesta apareix com a significativa. A més, produeix una altra modificació a considerar en el model: quan s'anul·la l'efecte d'haver-ho estat en la infantesa, fa aparèixer com a significativa la variable relativa al capital instructiu familiar, en el sentit que la disposició s'incrementa amb el nivell d'instrucció. En aquest nou model, a més, la llengua que es parlava de petit ha deixat de ser significativa. És a dir, el perfil de les noves incorporacions difereix dels practicants consolidats, element que aporta pistes d'un gran interès a l'anàlisi sobre els perfils dels joves actius. En els participants de “nova incorporació”, l'estatus familiar pesa, i en canvi no ho fa la posició lingüística de la infantesa. Per explicitar aquest canvi hem introduït en el model la llengua que s'empra habitualment, i en aquest cas la correlació entre parlar català i ser practicant esportiu és forta. Semblaria, per tant, que en l'activisme que comença superats els catorze anys hi té incidència si la llengua que s'empra habitualment és el català, però no, en canvi, el fet que ho fos durant la infantesa.

Tornem ara a la caracterització demogràfica i d'extracció social de la participació juvenil en entitats esportives. A les ciutats de més de 50.000 habitants la participació esportiva actual és més baixa que als municipis amb menys població, especialment si n'excloem el gimnàs (en aquest cas, la participació als municipis petits és del 19,1%, i a Barcelona, en canvi, del 10,6%).

Amb relació a la resta de variables, ens trobem la situació que ja hem anat veient en la resta d'àmbits participatius. Així, els joves emancipats amb família són els més inactius (17,1%). Entre els joves que ja no estudien —i que tendeixen a ser més grans i, per tant, més inactius en termes generals—, l'increment del nivell d'instrucció assolit es correlaciona amb percentatges més elevats d'associacionisme. En canvi, entre els qui encara estudien passa a l'inrevés, precisament perquè el que importa és l'edat i no el nivell d'instrucció. Amb relació a la variable sobre situació d'activitat, els joves que ni treballen ni estudien són, una vegada més, els més passius (20,3%), juntament amb els que treballen més de 35 hores i no estudien (15,3%). Els joves catalanoparlants tendeixen més a l'activisme, tant si tenim en compte el gimnàs com si no. Quant a la procedència, els nascuts a Catalunya, tant de pares nascuts també a Catalunya com no, són més actius que no pas els nascuts fora d'Espanya (19,3%).

¹⁷ De fet, aquest és una lament fàcil de sentir en llavis de responsables de clubs esportius: com n'és de difícil mantenir la vinculació als clubs dels nois i noies a partir dels catorze o setze anys, quan semblen preferir altres formes de lleure, més informals, a la pràctica esportiva reglada.

Taula 31. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions esportives, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència personal i familiar	Associacionisme esportiu actual		Total
	Si	No	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	13,5	86,5	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare o mare nascut a Catalunya	13,0	87,0	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	12,7	87,3	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare o mare nascut a la resta de l'Estat	8,8	91,2	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	16,7	83,3	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	9,5	90,5	100
Total	12,5	87,5	100

3.3.3 L'associacionisme esportiu amb gimnàs

Comentem, finalment, els dos models de regressió sobre la pràctica esportiva en gimnasos.

Taula 32. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (amb gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,677	,000
Edat	-,042	,416
Capital instructiu dels pares	,319	,000
Llengua parlada durant la infància	,389	,000
Pirineus	-,267	,579
Ponent	-,210	,517
Comarques de Tarragona	-,025	,934
Comarques Centrals	,431	,174
Comarques Gironines	-,048	,870
Àrea Metropolitana de Barcelona	,110	,692
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,147	,292
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,118	,401
Barcelona ciutat	,072	,653

Taula 33. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions esportives (amb gimnàs). Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,766	,766
Edat	-,237	-,237
Capital instructiu dels pares	,101	,101
Llengua parlada durant la infància	,175	,175
Pirineus	-,047	-,047
Ponent	,007	,007
Comarques de Tarragona	,024	,024
Comarques Centrals	,240	,240
Comarques Gironines	-,241	-,241
Àrea Metropolitana de Barcelona	,138	,138
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,088	-,088
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,523	-,523
Barcelona ciutat	-,417	-,417

Comencem pel sexe: en l'itinerari el sexe no apareix en el model com a significatiu, però sí en canvi en la variable sobre la vinculació actual, on els nois mostren una disposició significativament més alta que les noies. L'explicació més plausible d'aquesta diferència és que els nois mostren més estabilitat pel que fa a la pràctica esportiva a gimnasos que les noies, en les quals la vinculació és més fluctuant —potser pel pes més gran que hi té la dimensió d'obligació moral davant d'un mateix i el pes més baix que hi té, per contra, anar-hi per divertir-se, cosa que facilita mantenir una vinculació contínua—. En aquest sentit, en un dels grups de discussió una de les noies ens va manifestar la mandra que li feia anar al gimnàs i, en conseqüència, com s'hi havia apuntat i se n'havia esborrat diverses vegades. Una cosa similar ens passa amb les diferències segons l'edat: en aquest cas, en el model d'itinerari les diferències són significatives —a més edat, més disposició a haver anat a un gimnàs—, però no en canvi en el model sobre usos actuals. Per tant, els joves de més edat han tingut més vincles amb els gimnasos, si bé per a una part d'ells la vinculació s'ha acabat abans del moment present. Malgrat això, el gimnàs apareix com una pràctica esportiva transversal a totes les edats juvenils, cosa que ja havíem apuntat amb anterioritat.

Ens tornem a trobar una situació similar en les variables territorials. A Barcelona ciutat el volum de joves que han practicat esport supera la mitjana quan considerem la pràctica esportiva amb gimnasos. La pràctica esportiva actual amb gimnasos no presenta diferències significatives entre territoris, però sí en l'itinerari: en aquest cas, els municipis petits mostraven menys tendència a l'activisme esportiu, fet que es pot haver corregit per l'increment d'aquest tipus d'infraestructures i negocis en els darrers anys.

Per àmbits del pla territorial, cal destacar que el de l'Alt Pirineu-Aran i el de les Terres de Ponent tenen uns percentatges d'itinerari d'activisme per sota del 70%.

Finalment, pel que fa a l'estatus i la posició provinents de l'adscripció familiar, ens trobem davant d'una situació contrària a la que trobàvem en la pràctica esportiva sense gimnàs. En aquest cas, el capital instructiu familiar condiona favorablement la pràctica esportiva amb gimnasos, tant d'itinerari com actual. Per contra, la variable de llengua d'adscripció familiar no hi té pes, però sí, en canvi, la de procedència. Això s'explica especialment pel fet que els joves nascuts a l'estranger són els que manifesten menys predisposició a anar al gimnàs, però cal advertir que aquest efecte no es troba entre els joves nascuts a Catalunya amb pares de procedència no catalana. En aquest cas, però, provenir d'entorns catalanoparlants o castellanoparlants no incideix en la pràctica esportiva en gimnasos.

3.4 Participació en entitats o associacions d'educació en el lleure

Abordem ara la participació en l'àmbit de l'educació en el lleure. Aquest àmbit té una significació especial a Catalunya i tradicionalment ha tingut una important presència ja des d'abans de l'arribada de la democràcia. Tant per la trajectòria històrica com per la seva importància numèrica al llarg dels darrers quaranta anys, tot el que fa referència a l'educació en el lleure a Catalunya, amb la seva diversitat de tradicions i moviments, té una rellevància especial.

La participació en l'associacionisme vinculat a l'educació en el lleure, també conegut com a associacionisme educatiu juvenil, és un dels àmbits que reuneix més joves que hi han estat vinculats en algun moment de la seva vida. Tres de cada deu joves afirmen que han estat relacionats amb aquesta mena d'entitats, i gairebé tots ells en una de sola. En un percentatge força alt, la durada de la participació és prou elevada: una mica més d'un 60% dels actius hi ha estat vinculat quatre anys o més.

Taula 34. Nombre d'entitats o associacions d'educació en el lleure en què els joves de 15 a 29 anys han participat alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Nombre d'associacions d'educació en el lleure	%
Cap	69,7
1 associació	29,8
2 associacions	0,5
Total	100

Una dada especialment rellevant sobre el tipus de vinculació a aquestes entitats és la referent al moment de la vinculació. En la gran majoria dels casos la vinculació a aquestes entitats comença durant la infantesa, i en la meitat dels casos la vinculació s'ha donat exclusivament durant aquest moment de la vida. Per tant, podem dir que un 20% dels joves catalans, quan eren nens i nenes, havien participat en alguna entitat d'educació en el lleure. D'altra banda, el 7% dels joves ha estat implicat en aquesta mena d'associacions amb més de disset anys i, per tant, possiblement molts d'ells ho han fet assumint responsabilitats de monitor.

Taula 35. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions d'educació en el lleure en què participen. Catalunya, 2005*

Implicació en entitats d'educació en el lleure	%
Col·laboració puntual i econòmica	10,5
Col·laboració econòmica	19,4
Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	63,1
Com a mínim organitzador	6,4
No ho sap / No contesta	0,6
Total	100

*Percentatges sobre el total de joves associats a entitats culturals

En l'actualitat el percentatge dels joves que participen en alguna entitat d'educació en el lleure és del 4,1%, dada que contrasta amb el 30,3% que ho han fet en algun moment. Respecte a la vinculació actual, l'altra dada important a retenir és l'important volum, entre la minoria participant, dels que ho estan en qualitat de membres actius. Molts d'ells "encara" hi són com a usuaris receptors de les activitats de lleure, però molts altres possiblement hi tenen un paper de monitoratge. Les dades no permeten discernir amb claredat quins tenen un paper i quins l'altre, ni tampoc una altra dada que seria important saber: l'edat i els anys en què es fa de monitor voluntari d'aquestes entitats.

3.4.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit de l'educació en el lleure

Taula 36. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,068	,382
Edat	-,086	,076
Capital instructiu dels pares	,189	,000
Llengua parlada durant la infància	,730	,000
Pirineus	,280	,608
Ponent	,728	,040
Comarques de Tarragona	,559	,097
Comarques Centrals	1,172	,000
Comarques Gironines	,965	,003
Àrea Metropolitana de Barcelona	,985	,001
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,068	,611
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,101	,463
Barcelona ciutat	-,251	,097

Si ens fixem en les diferències en els perfils sociodemogràfics de l'itinerari participatiu en el lleure —que, com vèiem amb anterioritat, en bona mesura ens parlen de quins joves han passat de nens per aquestes entitats—, el primer a assenyalar és que pràcticament no hi ha cap diferència entre nois i noies. En canvi, sí que hi ha una diferència molt interessant pel que fa als grups d'edat: el percentatge de joves de 20 a 24 anys que han fet aquest itinerari participatiu en el lleure supera el dels joves de 25 a 29 anys (33,2% vs. 27,7%). Aquesta dada és força rellevant, ja que sembla assenyalar un progressiu increment dels joves que han estat vinculats a aquesta mena d'entitats. De fet, i en aquesta mateixa línia, val la pena destacar que el percentatge de joves que han estat implicats en aquesta mena d'entitats abans de fer 15 anys és més alt entre els joves de 15 a 19 anys.

Taula 37. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida, segons edats. Catalunya, 2005

Itinerari en entitats de lleure	Grups d'edat (%)			Total
	15-19	20-24	25-29	
Sí	31,0	33,2	27,7	30,3
No	69,0	66,8	72,3	69,7
Total	100	100	100	100

És possible que aquest progressiu increment de la vinculació infantil entre les generacions més joves, acompanyat, per cert, d'un percentatge no menyspreable de joves de 20 a 29 anys, sobretot noies,¹⁸ que hi han estat implicats només des d'edats juvenils —per tant, és possible que molts d'ells tinguin obligacions de monitoratge sense haver estat abans infants “receptors”—, sigui indicativa de l'expansió de les entitats i

¹⁸ Els nois mostren més activisme en un tipus d'entitat minoritària, més pròpia dels joves que dels infants, que s'incrementa amb l'edat i que implica una actitud “d'usuari” o de receptor més que no pas de monitor: la participació en centres excursionistes.

activitats de lleure associades a la progressiva consolidació d'aquesta àrea com a activitat del tercer sector, és a dir, en progressiva professionalització. La relació entre les dues formes de vinculació —la voluntària i la professional— s'exemplifica en aquestes citacions:

I també estic a un esplai amb la Montse, els caps de setmana (...). I també entre setmana faig una altra cosa, estic liadillo, que fem com centre diari d'activitats... manualitats o... i estem començant un projecte de centre obert professional que ja tenim els nens, però estem provant aquest mes... i el mes que ve no sé si anirà...

Antoni, grup de 15 a 23 anys, Barcelona

Jo treballo tot el matí i per la tarda faig uni, i el cap de setmana vaig a l'esplai. I ja està... Tinc tres feines al matí. O sigui, vaig a portar una nena al cole, després estic en un projecte per a l'esplai però que paga la Pere Tarrés... i després faig un menjador escolar. De 8 a 3 currant i després me'n vaig a la uni de 6 a 9.

Montse, grup de 15 a 23 anys, Barcelona

En els darrers quinquennis el procés de professionalització ha implicat una diversificació de les activitats, una obertura a nous sectors socials i també un canvi en les vinculacions personals a les activitats i entitats que, en el cas del monitoratge, les situen a mig camí del voluntarisme i la professionalització.¹⁹ Aquest canvi probablement ha tingut implicacions que transcendeixen el marc de la present investigació però, ni que sigui tangencialment, sembla deixar-hi la seva petja. Una de les derives d'aquest canvi pot ser l'assumpció, per part de les entitats, d'un tipus de funcions més pròpiament assistencials —d'assistència a infants en situacions o barris especialment desafavorits— o de recurs d'oci per a infants. Als grups de discussió hem vist reflectides alguna d'aquestes possibles derives, que, òbviament, tenen impactes significatius en la direcció de la incidència educativa que es pot tenir sobre els infants:

—Y este esplai que has comentado que habéis pasado todos, ¿qué es? ¿una institución del barrio?

—Es un local, que está ahí en el barrio y al salir del cole, era irnos al esplai, hasta que llegaban nuestros padres, pues que nos recogían...

—Era básicamente por eso, porque los padres tenían que trabajar...

—En los últimos años, yo creo que vinculados al centro cívico.

Jose, M. José i Roberto, grup d'edat entre 16 i 24 anys, ciutat gran

¹⁹ Pel que fa a la relació entre els moviments d'educació en el lleure i la seva professionalització, a Catalunya podem trobar tres models diferenciats. En primer lloc trobem el model majoritari, en el qual els àmbits de voluntariat i els remunerats estan diferenciats orgànicament. És dir, dins del mateix moviment hi ha divisions funcionals entre els àmbits vinculats a les entitats d'educació en el lleure voluntàries i els espais —gestió de monitoratge, menjador, formació d'educadors, etcètera— que estan professionalitzats. Evidentment, com que formen part del mateix moviment, aquestes divisions funcionals no són compartiments estancs sinó que, habitualment, les activitats remunerades s'acostumen a bastir amb persones vinculades a les entitats voluntàries. En segon lloc hi ha el que podem anomenar model de voluntariat. En aquest cas, el moviment opta per mantenir totes les seves dimensions —formació de caps i monitors/es, gestió de cases de colònies, monitoratge, etcètera— sense gairebé cap persona amb relació contractual —només alguns alliberats per a la part de gestió— i per tant, malgrat la seva divisió funcional, aquesta no té res a veure amb una divisió entre àmbits professionalitzats i de voluntariat. Finalment, trobem el model professionalitzador. En aquest cas el moviment opta per posar en un mateix nivell els àmbits d'activitat voluntària i remunerada. Així, la formació dels monitors i monitores, la gestió de les cases, els serveis de monitoratge, el servei de menjadors, d'educadors, de projectes, de formació, etcètera estan gestionats des de diferents ens del mateix moviment, en una clara interconnexió i sense gaire distinció entre ells per criteris de voluntariat-remuneració.

Per contra, també hem trobat perfils participatius que podríem considerar més clarament vinculats a l'idea d'associacionisme d'educació en el lleure, tant infantil com de monitoratge juvenil, que respon més a l'imaginari compartit sobre aquest associacionisme. Tal com diu una monitora d'esplai voluntari i educadora d'un centre obert:

Sí, sí, jo des de petita, i la veritat és que m'ha repercutit, total. Jo no seria així si no hagués anat a l'esplai.

Montse, grup de 15 a 23 anys, Barcelona

En el model de regressió i també a la taula de contingència hi ha uns àmbits del pla territorial que ens mostren una disposició significativament més alta a la participació dels joves: les Comarques Centrals, les Comarques Gironines, Ponent i l'Àrea Metropolitana de Barcelona. En canvi, s'hi detecten tres àmbits del pla territorial amb uns percentatges sensiblement inferiors a la mitjana: Alt Pirineu-Aran (20,5%), Camp de Tarragona (23,2%) i Terres de l'Ebre (17,5%). Es podria suposar que són territoris amb un teixit d'aquest tipus d'entitats més petit o on el procés de consolidació de la tendència a la professionalització (encara) no és tan accentuat com a la resta de territoris.

Taula 38. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Itinerari d'associacionisme en el lleure		Total
	Sí	No	
Alt Pirineu i Aran	20,5	79,5	100
Ponent	28,4	71,6	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	30,8	69,2	100
Camp de Tarragona	23,2	76,8	100
Comarques Centrals	38,7	61,3	100
Comarques Gironines	31,7	68,3	100
Terres de l'Ebre	17,5	82,5	100
Total	27,8	72,2	100

Quant a les variables relacionades amb l'adscripció familiar dels joves, en primer lloc podem assenyalar que l'activisme tendeix a decreixer amb la reducció del nivell d'instrucció —és un factor que apareix com a significatiu en el model de regressió, si bé amb menys pes que en altres formes d'activisme—. La taula següent mostra aquesta tendència en els percentatges d'itinerari participatiu per a cada nivell d'instrucció dels pares:

Taula 39. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Itinerari d'associacionisme en el lleure	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Sí	25,1	31,3	35,8	30,5
No	74,9	68,7	64,2	69,5
Total	100	100	100	100

Més rellevància semblen tenir les qüestions relatives a la procedència i la llengua d'ús. Val a dir que els percentatges d'actius són especialment alts entre els que són prioritàriament catalanoparlants i entre els nascuts a Catalunya amb tots dos pares catalans i, per contra, molt baixos entre els joves nascuts fora d'Es-

panya o que no tenien, ni de petits ni en l'actualitat, el català com a llengua vehicular freqüent. Cal matisar que els enquestats nascuts fora d'Espanya són els que tenen un itinerari menys actiu (9,4%), mentre que en el cas dels joves catalans amb pares nascuts a la resta d'Espanya el percentatge d'activisme és proper a la mitjana (recordem-ho, situada en el 30,3%). Per tant, la participació més baixa dels castellanoparlants té a veure en bona mesura amb la presència en aquest grup d'un volum de joves de procedència llatinoamericana menys actius que els d'origen català. Ara bé, el percentatge d'actius entre els catalans amb pares procedents d'altres llocs d'Espanya és significativament més baix que el dels fills de pares nascuts a Catalunya. Possiblement el perfil dels usuaris infantils és més heterogeni que no pas els dels voluntaris juvenils, un tipus de vinculació a l'entitat que s'activa amb més facilitat en aquells col·lectius que, per adscripció familiar o per adquisició, se situen en una posició social més avantatjosa. L'impacte de l'actual tendència a la professionalització fa difícil preveure quina serà l'evolució d'aquesta mena de vinculació al lleure.

3.4.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit de l'educació en el lleure

Taula 40. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions d'educació en el lleure. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,282	,119
Edat	-,425	,000
Capital instructiu dels pares	,238	,046
Llengua parlada durant la infància	1,382	,000
Pirineus	,388	,773
Ponent	,705	,425
Comarques de Tarragona	1,044	,211
Comarques Centrals	1,217	,138
Comarques Gironines	,462	,587
Àrea Metropolitana de Barcelona	,869	,274
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,141	,641
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,061	,840
Barcelona ciutat	-,272	,429

En termes generals, el tipus de variables que es correlacionen significativament amb les dues variables dependents —itinerari associatiu o associacionisme actual— són similars en un i altre model.

Així, la variable sexe no és significativa, però en canvi la variable edat sí: els més joves participen i, el que és més significatiu, han participat més que els més grans. Sembla ser, per tant, un tipus de vinculació associativa en creixement —com hem dit, creiem que això té força relació amb la professionalització de l'activitat.

A més, hi ha diferències en la intensitat participativa segons sexe i edat. L'activisme actual de les noies és superior al dels nois, sobretot entre els 20 i els 24 anys, cosa que sembla apuntar a la presència més alta de noies en activitats de monitoratge —com dèiem abans, algunes s'havien incorporat a aquest activisme en edats juvenils—. Amb relació a l'edat també considerem rellevant esmentar la caiguda considerable de l'activisme entre els 25 i els 29 anys (2,2,%). Segons el nostre parer, en bona mesura això s'explica perquè fer de monitor, com passava amb el voluntariat de suport als més desfavorits, està fortament associat al moment en què l'existència juvenil encara no ha anat adquirint les obligacions familiars, professionals, etcètera, pròpies de la transició a l'edat adulta. Es tracta, doncs, d'una pràctica plenament juvenil, i per això decau a partir dels 25 anys.

Taula 41. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions d'educació en el lleure, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Associacionisme actual de lleure	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	5,7	7,2	2,3	5,0	4,2	2,2	4,1
No	94,3	92,8	97,7	95,0	95,8	97,8	95,9
Total	100	100	100	100	100	100	100

Alhora, també són significatives les variables relatives a l'estatus i la centralitat posicional d'adscripció familiar: a més nivell acadèmic dels pares, més disposició a la vinculació; la població amb pares nascuts a Catalunya i/o els catalanoparlants durant la infantesa també manifesten una disposició força més gran a aquesta mena de vinculació participativa.

Si introduïm en el model sobre l'activisme actual la variable relativa a si els joves han estat vinculats a activitats d'educació en el lleure durant la infantesa, resulta que aquesta està correlacionada significativament amb l'activisme actual, tal com era d'esperar. A part d'això, és interessant comprovar que la introducció d'aquesta variable no modifica la significativitat de la resta de variables, cosa que, d'alguna manera, ens assenyala que el perfil de les "noves incorporacions" —dels joves que no havien estat associats d'infants— comparteix característiques amb la resta d'actius.

De fet, entre els emancipats amb família pràcticament no hi ha cap jove actiu (0,5%), mentre que entre els no emancipats i els emancipats sense família el volum és similar (poc més del 4%). D'altra banda, l'associacionisme també és significativament més elevat entre els que encara estudien en nivells postobligatoris (per sobre del 7%). A més, i en relació amb la variable relativa a les condicions laborals, els grups amb un nivell de participació més baix són els que treballen més de 35 hores (1,9%) o bé els que ni estudien ni treballen (1,9%). Per contra, els que estudien i treballen alhora són dels més actius —ens podríem demanar si, malgrat haver-los preguntat sobre pràctiques no remunerades, algun d'ells diu que treballa perquè té com a pràctica associativa remunerada la participació en entitats d'educació en el lleure.

3.4.3 Tipus de participació

Pel que fa al tipus d'entitat a què han estat vinculats, destaca, amb molta diferència, la vinculació a esports, en els quals han participat gairebé dos terços dels joves que declaren haver estat actius en algun moment. A molta distància, i amb uns percentatges similars, hi trobem la vinculació a agrupaments escoltes (13,1%), centres excursionistes (9,7%), i centres oberts/casals d'obertura diària (9,2%). Haver passat per un esport és percentualment més freqüent en els municipis d'entre 50.000 i 300.000 habitants (71,7% dels actius), mentre que la presència en un centre excursionista és més nombrosa als petits municipis. Pel que fa a les diferències segons el sexe, l'única que val la pena destacar és que la proporció d'homes que han estat en centres excursionistes dobla la de dones. Una altra dada interessant sobre el tipus de lleure és el que fa referència a les diferències segons el capital instructiu patern. Els fills de pares amb la categoria de més nivell instructiu²⁰ han estat vinculats a agrupaments escoltes o a centres excursionistes en una proporció molt superior a la resta de categories de nivell d'instrucció parental, però, per contra, és significativament més baixa la seva presència en esports —més reduïda que en la resta de categories—. Així doncs, hi ha entitats que semblen tenir un nivell d'heterogeneïtat social superior. Am tot, si bé aquesta aproximació no ens permet assegurar-ho, podria ser que els esports fossin molt heterogenis entre ells però molt homogenis internament depenent del barri on estan situats. En tot cas, considerem que és un element que cal tenir present en unes entitats que tenen una funció pedagògica i afavoridora de la cohesió social explícita i on, per tant, el tipus de perfil d'individus a què arriben, la seva diversitat, no és menystenible.

²⁰ Tots dos pares amb estudis universitaris, o bé un amb estudis universitaris i l'altre amb estudis postobligatoris.

3.5 Participació en entitats o grups “polítics”, de reivindicació o de millora de l’entorn social

Traçar una línia divisòria entre el que és participació política i el que no ho és no és gens fàcil. En el nostre cas hem mirat de fer una aproximació molt àmplia al concepte de política, de manera que recollís totes aquelles accions col·lectives que impliquen un esforç reivindicatiu per incidir en l’ordre públic, tant si aquest esforç és titllat d’explícitament polític com si no. Per aconseguir-ho, en el qüestionari hem obtingut la informació sobre aquest tipus de vinculacions amb dues preguntes consecutives: una primera on s’explicitava la dimensió política de la participació, i una segona on recollíem la participació en *qualsevol tipus d’entitat, grup, plataforma, casal, espai, etcètera, de millora de l’entorn social*. Després vam agrupar les respostes d’una i altra pregunta —que compartien categories de resposta—, de manera que els resultats que ara comentem en són la suma.

Taula 42. Durada de la participació en entitats o associacions polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Durada	%
Fins a 3 anys	5,1
De 4 a 10 anys	5,1
Més de 10 anys	0,8
No associats	89,0
Total	100

Al voltant d’un de cada deu joves han participat en activitats polítiques o de preocupació per l’entorn vinculades a algun grup o entitat (11%), i en la gran majoria de casos els participants expressen haver-ho fet en només una associació o entitat. Respecte a la durada i moment d’aquesta vinculació, podem destacar que més de la meitat dels participants han estat vinculats a l’entitat quatre anys o més, tot i que en gairebé tots els casos la vinculació neix un cop acabada la infantesa. D’altra banda, en un de cada quatre casos la vinculació s’ha tingut a través d’una secció juvenil —val a dir que en molts d’altres, com veurem més endavant, la vinculació ha estat amb entitats pròpiament juvenils, per la qual cosa el percentatge anterior és un xic enganyós.

Taula 43. Moment de la participació en entitats o associacions polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005*

Vinculació a entitats polítiques	%
Infantil	1,8
Juvenil	35,8
Infantil + juvenil	6,0
Juvenil + actual	43,7
Infantil + juvenil + actual	6,2
No ho sap / No contesta	6,4
Total	100

*Percentatges sobre el total de joves associats a entitats polítiques o reivindicatives.

Cal destacar que, en contra del que passa en altres tipus d’entitats, el percentatge de joves que estan vinculats en l’actualitat a aquest tipus de participació és comparativament elevat. En aquest cas, una mica més

de la meitat dels joves que han format part d'entitats polítiques al llarg de la seva vida ho fa en l'actualitat (5,9%). És un percentatge de permanència notable, i que acaba de dibuixar el tipus de vinculació que tendeix a generar la participació política: tendeix a ser de llarga durada i pròpia de les edats juvenils —i no només de l'entrada a la joventut—. Amb tot, la vinculació és poc intensa, com passa en els altres tipus d'activisme —de fet, en aquest cas d'una manera menys accentuada que en d'altres—: sis de cada deu participants en l'actualitat ho són només com a col·laboradors puntuals i/o col·laboradors econòmics.

Taula 44. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions polítiques en què participen. Catalunya, 2005

Implicació actual en entitats polítiques	%
Col·laboració puntual i econòmica	31,1
Col·laboració econòmica	27,4
Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	30,2
Com a mínim, organitzador	9,0
No ho sap / No contesta	2,2
Total	100,0

*Percentatges sobre el total de joves associats a entitats polítiques o reivindicatives.

3.5.1 Caracterització de l'itinerari participatiu en l'àmbit politicoreivindicatiu

Amb relació a les diferents variables demogràfiques i d'extracció social, i començant per l'itinerari vital de vinculació associativa, en primer lloc destaquem una dada que es podria considerar sorprenent: el percentatge de noies i de nois que han estat vinculats a entitats "polítiques" és molt similar —en el model de regressió la variable no apareix com a significativa de diferències en la disposició a estar associats.

Taula 45. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions polítiques alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,125	,275
Edat	,621	,000
Capital instructiu dels pares	,376	,000
Llengua parlada durant la infància	,601	,000
Pirineus	,192	,813
Ponent	,388	,453
Comarques de Tarragona	,177	,718
Comarques Centrals	,863	,065
Comarques Gironines	,513	,270
Àrea Metropolitana de Barcelona	,278	,529
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,331	,117
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,177	,428
Barcelona ciutat	,567	,017

Detectem aquí un salt generacional consolidat respecte a generacions anteriors, que trenca la vinculació històrica d'aquest tipus d'entitats amb el món dels homes. És cert que la vinculació a les entitats polítiques, enteses en un sentit més ortodox i tradicional del terme —partits polítics, sindicats— és més masculina que femenina (un 34,1% dels nois que han participat ho han fet en aquesta categoria d'entitats, pel 27,5% de les noies), però ni tan sols en aquesta categoria les diferències són gaire pronunciades.

Pel que fa a les edats, el percentatge dels que han estat actius s'incrementa molt amb l'edat, sobretot a partir del grup d'edat de 20 a 24 anys (un 11,3% vs. el 4,2% del grup de 15 a 19 anys). En el model de regressió bàsic —el que incorpora les variables que s'exposen a la taula 45— és una de les variables que apareix com a més significativa en l'explicació de qui tendeix més a estar-hi vinculat. Recordem, a més, la reflexió que hem fet en el capítol anterior referida a la vinculació a entitats reivindicatives en el cas dels estudiants universitaris: en molts casos, la petita minoria dels qui entren en contacte amb entitats de reivindicació estudiantils, ho fan sense tenir experiència prèvia en aquest àmbit participatiu —sí en d'altres—, ja que és entre els 17 i els 20 anys quan alguns joves es comencen a plantejar implicar-se en aquesta mena d'entitats.

A més, les dades semblen indicar que la incorporació en igualtat de pes estadístic de les noies podria ser un fenomen recent, ja que hi ha un percentatge més elevat de noies de 20 a 24 anys que hi han participat que no pas de noies de 25 a 29 anys. És a dir, que entre els joves de 20 a 24 anys ja hi ha més amb experiència participativa que entre els que tenen de 25 a 29 anys. Parlem d'un volum prou petit de casos per no extreure'n conclusions definitives, però en tot cas podria estar passant que el procés no fos d'igualació, sinó de substitució, en el sentit que la presència femenina estigués en procés de creixement, si més no en relació amb el pes estadístic dels nois. De fet, sembla que l'activisme dels nois pot estar minvant, i que el descens del percentatge dels que han estat actius entre els 20 i els 24 anys (8,8%) respecte als del grup dels 25 als 29 anys (18,2%) s'explica més per la progressiva pèrdua d'interès que no pas pel fet que la incorporació sigui molt tardana, a partir dels 25 anys.²¹ Podria molt bé ser, per tant, que ens trobéssim en un procés històric de feminització de l'activisme polític.

Taula 46. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions polítiques alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Itinerari en entitats polítiques	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	4,2	13,6	11,3	3,9	8,8	18,2	11,0
No	95,8	86,4	88,7	96,1	91,2	81,8	89,0
Total	100	100	100	100	100	100	100

Pel que fa al territori, el volum d'activisme d'itinerari és significativament més alt a Barcelona ciutat que als altres territoris. A més, és un tipus d'activisme especialment baix en tres àmbits del pla territorial: Pirineu-Aran, Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre —si bé les diferències no són estadísticament significatives en el model de regressió; per tant, les diferències no exposen “disposicions” diferents segons el territori on es viu.

Amb relació a les variables d'estatus i de posició social per adscripció familiar, cal destacar la correlació que hi ha entre posicions socials més avantatjoses o més centrals i l'increment del percentatge de l'activisme polític. Així, entre els fills de pares on almenys un d'ells té com a mínim estudis de secundària postobligatòria, el percentatge d'activisme sempre està per sobre de la mitjana —i s'incrementa amb el nivell d'estudis parental—, mentre que la resta de categories estan força per sota d'aquest percentatge. A la vegada, també entre els que tenen com a llengua materna només el castellà o entre els catalans amb tots dos pares nascuts a la resta d'Espanya els percentatges d'activisme polític són especialment baixos (7,5% i 5,6% respectivament). Per contra, no passa el mateix entre els nascuts fora d'Espanya o amb pares nascuts fora d'Espanya, amb un activisme al voltant de la mitjana poblacional.

²¹ Observant la relació entre els que han estat actius del grup 25 a 29 anys (18,2%) i els que ho són en l'actualitat del mateix grup d'edat (7,5%), sembla lògic pensar que força joves han tingut aquest tast d'associacionisme “polític”, no consolidat, abans dels 25 anys. Per tant, en aquest mateix grup, quan tenia menys de 25 anys, hi devia haver una proporció de joves que havien estat actius més elevada que el 8,8% dels que actualment tenen entre 20 i 24 anys.

3.5.2 Caracterització de la participació actual en l'àmbit politicoreivindicatiu

Abordem ara les diferències en la disposició a l'activisme polític actual.

Taula 47. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,081	,589
Edat	,438	,000
Capital instructiu dels pares	,184	,064
Llengua parlada durant la infància	,805	,000
Pirineus	,206	,839
Ponent	,633	,316
Comarques de Tarragona	,451	,455
Comarques Centrals	,847	,145
Comarques Gironines	,456	,436
Àrea Metropolitana de Barcelona	,214	,700
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,282	,275
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,021	,940
Barcelona ciutat	,456	,129

De l'activisme "polític" actual en destaca, en primer lloc, la igualtat en el percentatge entre homes i dones, i en segon terme, el seu creixement correlacionat amb l'edat, especialment entre els 25 i 29 anys. Aquest creixement s'explica tant pel fet de ser una participació no infantil —i a la qual, per tant, hom s'hi incorpora en algun moment de la joventut—, però també pot assenyalar una reducció de l'activisme, especialment entre els homes de menys de 25 anys. Seria interessant saber què passa en entrar en l'edat adulta, i si aquest increment de l'activisme —no parlem ara de l'experiència d'activisme— continua. Algunes dades, i també altres indicis extrets dels grups de discussió, ens poden fer sospitar que no; ho comentarem més endavant amb més detall, però ja podem avançar que el creuament amb la variable "moment d'emancipació" n'és un d'aquests indicis. En aquesta variable s'hi reflecteix que el col·lectiu dels joves amb més proporció d'activisme és el dels emancipats sense descendència (8,1%) i, per contra, els menys actius són els emancipats amb fills (4,9%). Tot i que és una variable un xic enganyosa,²² sembla indicar que l'assumpció de responsabilitats i d'un estil de vida més propi de l'adulthood va en contra de l'activisme polític —i també de la resta d'activisme, com estem veient al llarg de l'anàlisi.

²² En dir que és una variable enganyosa volem assenyalar que no és una variable que només ens informi sobre aspectes propis de les característiques del moment emancipatori. La variable està travessada explicativament per altres variables relacionades amb l'estatus social: l'emancipació amb família pròpia abans dels 25 anys, o fins i tot dels 30 anys, és més comuna entre certs col·lectius culturalment més predisposats a fer abans la transició a la vida adulta: els joves que abandonen abans l'itinerari acadèmic i s'integren de ben joves a l'activitat laboral —per tant, amb menys nivell d'estudis—; els joves de procedència estrangera, etcètera. Per contra, l'emancipació sense família pròpia és més comuna en persones que tenen estudis universitaris o un estatus econòmic elevat. Tots aquests elements se sobreposen explicativament a les qüestions relatives al fet de tenir més o menys obligacions, temps disponible, etcètera, d'un o altre moment i procés d'emancipació.

Taula 48. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Associacionisme polític actual	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	2,5	7,3	7,0	3,1	5,2	7,5	5,9
No	97,5	92,7	93,0	96,9	94,8	92,5	94,1
Total	100	100	100	100	100	100	100

També és interessant observar el comportament de les variables territorials i de capital instructiu dels pares en el model de regressió sobre participació actual contraposat al d'itinerari participatiu. Viure a Barcelona ciutat i tenir pares amb un capital instructiu elevat comporta una disposició més gran a haver estat actiu, però no, en canvi, a ser-ho en l'actualitat. Segons el nostre parer, això s'explica per la tendència més elevada entre els residents a la gran metròpoli o entre les persones de famílies amb més estatus a tenir una vinculació més pròpia del que Bauman anomena *modernitat líquida*, i que en les pàgines anteriors hem configurat com una vinculació més puntual, menys "incrustada" i fidel a les entitats de referència —i també més associada a l'activisme juvenil dins de la "lògica de ritual juvenil". Una explicació alternativa —o complementària— la trobaríem en el fet que els associats actuals vinguin, en certa mesura, de mobilitzacions recents amb una incidència local més forta, però amb un perfil social més transversal —per exemple, en el tipus de reivindicacions associades a l'oposició que es creïn certes infraestructures al territori.

Una altra variable que pesa tant en l'associacionisme d'itinerari com en l'actual és la del binomi *llengua que es parlava de petit-procedència personal i familiar*. La posició socialment cèntrica que reflecteixen aquestes variables mostra més disposició a l'activisme entre els que ocupen posicions socials més cèntriques. Així, entre els que només parlen castellà, un reduït 0,7% són políticament actius. La migradesa del percentatge s'explica en molt bona mesura pel fet que la llengua vehicular de moltes pràctiques institucionals i associatives a Catalunya és el català, especialment en segons quins àmbits; per tant, si es participa en política passa fàcilment que, si més no en aquest àmbit relacional, es parli en català i, per tant, s'abandoni la categoria dels que només parlen en castellà. Tot i així, val a dir que la distància en el percentatge d'activisme polític entre els que parlen habitualment català i castellà (5,5%) i els que parlen en català (11,6%) també és considerable. Com veiem en contrastar-los amb la taula següent, són percentatges similars als que trobem amb relació a la llengua parlada durant la infància. En aquest sentit, caldria indagar en el paper que té la llengua en la vehiculació de les proximitats i distàncies de molts joves al voltant de la participació i de l'activisme.

Taula 49. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques, segons llengua d'ús habitual a casa durant la infància. Catalunya, 2005

Associacionisme polític actual	Llengua d'ús habitual a casa durant la infància (%)				Total
	Català	Català/Castellà	Castellà	Altres	
Sí	9,0	6,2	3,9	1,9	5,9
No	91,0	93,8	96,1	98,1	94,1
Total	100	100	100	100	100

Les variables relatives a l'estatus i posició personal del jove també mostren diferències notables i significatives en incorporar-les al model de regressió: a més estatus i centralitat personal, més proporció de joves actius. Entre els que tenen estudis universitaris acabats, la proporció dels actius és del 10%, davant de l'1,7% dels que només tenen els estudis obligatoris acabats i que ja han deixat d'estudiar. Els que estudien i treballen són els més actius en la variable sobre situació activa, mentre que els que ni estudien ni treballen són, de llarg, els més passius (1,1%).

Abans apuntàvem que, a part de la informació que ens mostra la variable relativa al moment d'emancipació, hi havia altres indicis que ens permetien apuntar la idea que, de fet, la participació "política" és tant o més pròpia dels joves que dels adults, si més no en alguna de les seves manifestacions.

Taula 50. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques, segons emancipació. Catalunya, 2005

Associacionisme polític actual	Moment d'emancipació (%)			Total
	No emancipat	Emancipat	Emancipat amb família	
Sí	5,4	8,1	4,9	5,9
No	94,6	91,9	95,1	94,1
Total	100	100	100	100

De fet, segurament el que seria més pertinent és dir que la participació política relacionada amb la vinculació a entitats és tan poc juvenil com adulta, ja que en tots dos casos és molt minoritària (Barberà, Barrio i Rodríguez, 2002). Però, sigui com sigui, el que no és gens clar és que aquest activisme sigui cosa dels adults, i que, en canvi, el desencís o "passotisme" dels joves generi desvinculació. Hi ha algunes citacions extretes dels grups de discussió que posen en evidència que, de fet, hi ha joves participatius que perceben la participació política com un fenomen profundament juvenil, que, de fet, segurament s'acaba en arribar a l'edat adulta.

És clar, i els més grans, que tenen ja de 25 a 30 anys, que aquests han dit que volien plegar. I jo ja hi era, però ara hi ha entrat més gent, i ara ja estem la colla jove i nova, que diguem que ens hem de fer càrrec de tot de nou, perquè clar, fins ara ells ja feia deu anys que hi estaven, doncs ja sabien com funcionava tot. I clar, ara ens ho hem de muntar tot a la nostra manera, i anem canviant les coses, i...

Cristina, grup de 15 a 23 anys, ciutat mitjana

Jo crec que... en l'edat en la que estem... hem d'aprofitar l'edat que tenim perquè les coses que fem ara no les podem fer d'aquí... cinc anys, quan... ja ens trobem que currem o... o no mengem. Però tampoc no pots fer ara el que et tocarà fer després... que és... estar molt, molt centrat en la teva vida perquè si no te'n vas a la merda...

Adrià, grup de 15 a 23 anys, Barcelona

Finalment, també comentar, amb relació al model de regressió, que el fet d'haver practicat activitats extraescolars o associatives durant la infantesa també es correlaciona amb força amb l'activisme polític actual —o el que és el mateix, no haver fet aquestes activitats durant la infantesa condiciona negativament a adscriure's a l'associacionisme de perfil polític.

3.5.3 Tipus d'activisme

3.5.3.1 Activisme de militància versus activisme d'impacte

Possiblement l'activisme que mobilitza la minoria adulta activa i el que mobilitza la minoria jove activa són força diferents. Ho podríem identificar amb la progressiva substitució de *l'activisme de militància* per *l'activisme d'impacte*. Per *activisme de militància* entenem aquell activisme més tradicional en les entitats reivindicatives i polítiques, on l'individu implicat és un peó, un engranatge en una cadena d'actuació en què sovint es veu supeditat a decisions col·lectives o d'estaments superiors que s'acaten com a activista. En aquest activisme el sentit de l'actuació no prové de l'acció concreta sinó de l'emmarcament ideològic de la institució a què es pertany, a les finalitats projectades que s'hi persegueixen; el sentit concret de les accions no importa gaire dins d'un projecte que hi va més enllà. La implicació emocional i el sentit tenen a veure amb un projecte global i, per contra, les actuacions quotidianes es fan en un context que podríem considerar de "sacrifici per obligació moral". La clau explicativa del pas de l'activisme de militància a l'activisme d'impacte és el fet que en el primer es dona sovint una "suspensió de sentit" envers les activitats concretes

que desenvolupa la persona que participa en el moviment —partit polític, sindicat, etcètera—, mentre que en l'activisme d'impacte disminueix la capacitat de mobilització perllongada i estructurada.

Així doncs, entre els joves l'*activisme de militància* va sent substituït progressivament per un altre, el que hem anomenat *activisme d'impacte*, que es belluga en uns altres paràmetres lògics. Val a dir que estem parlant d'un desplaçament progressiu, no pas d'un canvi de paradigma. En tot activisme "polític" hi ha activitats que cal fer, tot i que siguin pesades i grises, però la sensació és que aquestes es minimitzen i se supediten a una "necessitat de sentit" més immediata. Un exemple d'això seria, per exemple, el fet d'anar a enganxar cartells per un activista de base d'un partit polític, en el marc d'una campanya electoral, contraposat a l'actitud d'enganxar cartells d'un col·lectiu reivindicatiu juvenil que anuncia unes jornades reivindicatives muntades pel seu grup. Una mateixa acció, anar a enganxar cartells, encaixa en estructures de sentit diferents.

En el primer cas, la del partit polític, l'enganxada de cartells remet a una tasca que es fa com a militant amb la confiança que altres militants de base també la faran. És un acte que "toca fer" en el marc, periòdicament repetit, de les campanyes electorals, que tenen l'objectiu estratègic col·lectiu d'aconseguir els millors resultats electorals possibles i, a partir d'aquí, tenir la màxima capacitat possible d'influenciar en l'esdevenir polític col·lectiu. Entre l'acció concreta i la repercussió política final hi ha força passos intermedis, una concatenació causal que allunya l'acte dels resultats polítics concrets —uns resultats, per cert, de tipus genèric i desenvolupats en paral·lel a través d'uns programes polítics que es generen per altres mecanismes. Per contra, en el segon cas el sentit de l'enganxada de cartells és més propera als joves que fan aquest acte. Promociona un acte concret que possiblement el militant ha contribuït a organitzar, en horitzontal amb altres persones d'un col·lectiu reduït. Per tant, la concatenació causal és molt directa, i els resultats concrets de l'acte d'enganxar cartells també.

En el primer cas, l'actuació s'entronca en un sistema organitzatiu "burocratitzat", i fins a un cert punt remet a la imatge d'una cadena de muntatge. En el segon cas, en canvi, més aviat remet a la imatge d'un petit taller artesanal on es controla tot el procés de l'actuació política.

A més, el tipus d'acció que mobilitza també és de naturalesa diferent en l'*activisme d'impacte*. Sovint el marc global de l'actuació, el referent ideològic, no té el sentit doctrinal que tenia en dècades anteriors. En alguns casos aquests referents ideològics són més difusos i complexos, i els grups de referència marquen només uns paràmetres ideològics compartits —cadascú genera el seu propi imaginari, la seva pròpia ideologia a partir d'unes peces disponibles entre una oferta intel·lectual diversa i heterogènia—. En altres casos, el camp d'actuació s'acota a aspectes temàtics prou concrets per generar una adhesió ideològica forta —seria el cas, per exemple, de les actuacions orientades a aconseguir la independència de Catalunya, o a protestar per la pèrdua d'una zona natural al municipi en què es viu—. També hi ha ocasions en què es manifesta una adhesió al grup explícitament emocional: la persona "sent" que aquell és el seu grup natural de referència en qüestions reivindicatives. En qualsevol cas, l'element doctrinal és desplaçat per l'atorgament d'un sentit més personal —ja sigui producte de la reflexivitat, ja sigui de la relació emocional— a la vinculació.

En la mateixa línia, l'obligació de sacrificar-se per la causa va sent substituïda pel sentit de l'acció. S'actua perquè es vol, no perquè se'n senti l'obligació i, per tant, es tendeix a fer accions que un mateix, i no altres persones, considera raonable fer. En bona mesura, com dèiem, això implica que les accions serveixin per a alguna cosa. Així, algunes de les línies d'acció que semblen destacar són aquelles accions puntuals que poden tenir una rellevància pública o mediàtica. Les *performances*, per exemple, són una manifestació reivindicativa, perquè són accions originals, que criden l'atenció i que poden arribar a tenir ressonància en els mitjans de comunicació.

Doncs jo què sé: que ha de passar el Ral·li Catalunya, doncs anem i fotem al mig de la carretera una pancarta o no... Fer coses que... dins la il·legalitat, que et puguin donar molts mals de caps, no... però coses que se'n puguin fer ressò i que tinguin un sentit amb el teu pensament doncs sí. I que tinguin un cert impacte, encara que no digui molt la lletra, que a la gent el faci pensar... doncs així sí...

Jordi, grup de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

Sembla que allò que es busca és produir una mena *d'impacte cognitiu*, un sotrac en les persones que veuen l'acció i que, gràcies a això, prenen consciència d'un problema determinat. No són, però, les úniques actuacions il·luminadores que es fan. Hi ha altres línies d'actuació que tenen a veure amb el que anomenem *impacte pedagògic*. Fer xerrades, conferències o editar revistes i fanzines forma part central del gruix de

les actuacions de bona part de les entitats amb una forta presència juvenil. De fet, ni *l'impacte cognitiu* ni *l'impacte pedagògic* són línies d'actuació realment noves: es podria dir que entitats com Greenpeace van ser pioneres en l'elaboració d'aquest tipus d'accions per aconseguir presència pública i posar els temes que els preocupaven en l'agenda política. La novetat és que és una forma d'activisme que ha reduït l'escala.

Aquest canvi progressiu en el paradigma de l'activisme reivindicatiu té a veure amb transformacions en dos àmbits. En primer lloc, les transformacions en la subjectivitat que arrelen en els canvis històrics de la segona modernitat. Són transformacions, per tant, que també afecten les persones, i especialment els joves, vinculats a organitzacions polítiques de tall més tradicional, com ara els partits polítics. En aquest sentit, és de suposar que les transformacions apuntades també incideixen en les formes d'organització d'aquestes organitzacions —especialment en els àmbits amb una especial concentració de persones joves, com ara les joventuts dels partits polítics—. Amb tot, la inèrcia organitzativa d'aquestes entitats “obliga” a mantenir paràmetres de funcionament més propis de *l'activisme de militància*, fins i tot quan les accions concretes que es fan es transformen per adaptar-se als nous temps. Un bon exemple d'això seria la cada vegada més comuna presència del gruix dels militants de les joventuts d'un partit en els actes electorals més mediàtics de les formacions, apareixent en una actitud entusiasta darrere els líders polítics.

En segon lloc, la consolidació d'un model de participació propi de *l'activisme d'impacte* implica transformacions organitzatives que facin possible un tipus de presència participativa més condicionada al fet que es duigu a terme certes activitats. Aquestes transformacions poden ser de dues menes: d'una banda, les organitzacions i col·lectius politicoreivindicatius han de tendir a ser prou petites i orientades a objectius prou concrets per no requerir lògiques organitzatives burocràtiques. Hem de recordar que, com explica un dels pares de la sociologia, Max Weber, el procés de burocratització és el que permet una organització eficient de les realitats complexes pròpies del món modern. Per tant, l'activisme d'impacte implica organitzacions poc complexes, ja que la complexitat aboca una certa d'especialització sistemàtica, de burocratització, “d'industrialització” i, per tant, de “suspensió de sentit” de les obligacions concretes que assumeix el militant. D'altra banda, es pot produir un procés de professionalització de tots aquells aspectes organitzatius que no encaixen en el tipus d'activitats a què poden trobar sentit les persones actives, de manera que es demani la participació —voluntària, no remunerada— només en els actes en què, cada vegada més, es veu raonable demanar-la. En últim extrem, aquesta tendència portaria, en el cas dels partits polítics, a fer que activitats com les enganxades de cartells o l'aparició com a claca en els actes mediàtics dels líders dels partits els facin, o bé professionals retribuïts, o bé militants que reben alguna compensació material per aquest motiu.

A més, encara podríem afegir una altra dimensió nova a l'activisme d'impacte: la forta vinculació existent entre la pràctica reivindicativa i l'entreteniment. En molts casos la reivindicació es vincula a una dimensió lúdica que sembla respondre al principi de “si hem de fer alguna cosa, divertim-nos fent-ho”. És una dimensió que també podem vincular amb una certa facilitat a la pèrdua de pes de l'obligació moral, que fins i tot es podria arribar a considerar alienant. Així, les festes reivindicatives, els concerts o les reivindicacions associades al gaudi lliure de l'espai públic i del temps de lliure disposició tenen una presència central en l'activisme polític “juvenil”.

L'alliberament d'espais per a la lliure actuació creativa, política i associativa, allunyada del control i tutela —altrament considerat manipulació— de les administracions públiques, és una de les manifestacions pròpies d'un dels moviments capdavanters —tot i que minoritari— de l'activisme juvenil, el moviment okupa. D'alguna manera, podríem pensar que en l'activisme polític juvenil tendeixen a anar-hi convergint dos vectors històrics: d'una banda, la reivindicació política, i de l'altra, els moviments juvenils vinculats al món de l'oci i de les manifestacions creatives i transgressores amb les normes pròpies del món dels adults.

Finalment, una darrera característica de l'associacionisme d'impacte la trobaríem en la flexibilitat de les xarxes i de les implicacions que sembla comportar. Bona part de l'activisme polític costa encaixar-lo en aquest apartat sobre vinculacions a grups i entitats “polítiques”, perquè sovint la mobilització política pot ser puntual, precisament responnent a la crida o a la concreció més o menys espontània d'una actuació “amb sentit” per part d'un grup d'amics, vinculats entre si per qüestions externes al motiu de la mobilització política.

Jo altruïstament... una de les coses que faig... és lluitar per Catalunya... anant als vespres a plantar pancartes... a fer coses d'aquestes. Ens reunim amb els amics i si sé un lloc que hi ha d'anar molta

gent, anem i plantem alguna cosa. Que sabem que no servirà pel món per molt, però servirà per a l'altra gent que pensa com tu perquè vegi això. I això sí que ho fem...

Jordi, grup de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

En aquest cas ens trobaríem en una situació a mig camí de la participació social política i de les accions polítiques desvinculades d'un context participatiu mínimament estabilitzat. Ho reprendrem en el capítol sobre pràctiques polítiques.

3.5.4 Tipus de participació i d'entitat

Hi ha dades que també aporten indicis sobre aquest desplaçament de *l'activisme de militància a l'activisme d'impacte*. Fixem-nos en la taula referida al tipus d'associacionisme polític. El que més hi destaca és que les entitats que tenen més volum de respostes entre els joves que han estat actius són, en primer lloc, la categoria que hem anomenat entitats juvenils i nous moviments socials (45,1% de les respostes dels que han estat actius), i, en segon lloc, les organitzacions polítiques més tradicionals —partits i sindicats— (30,9% de les respostes). Altres formes d'activisme reuneixen un volum força més baix.

Taula 51. Tipus d'entitats i associacions polítiques en què participen els joves de 15 a 29 anys (multiresposta). Catalunya, 2005*

Tipus d'associacions	% casos
Identitat territorial	6,4
Injustícia global	12,4
Interessos privats	13,6
Organitzacions polítiques tradicionals	30,9
Entitats juvenils i nous moviments socials	45,1
Altres	4,9
Total	113,3

*Percentatges sobre el total de joves associats. En ser una pregunta multiresposta, algun dels joves pot haver contestat que participa en més d'una associació.

Més enllà d'aquesta primera xifra, cal ressenyar la poca participació en entitats d'activisme emergent des de la transició espanyola, com ara organitzacions pacifistes, entitats feministes o espais *altermundistes*. Només la presència en entitats ecologistes sembla no patir aquesta crisi generacional. Es diria que la participació en aquests moviments ha estat reemplaçada per la participació juvenil minoritària, però més nombrosa, en entitats com ara les assemblees de joves o bé la participació en *casals socials okupats*: és a dir, grups que es caracteritzen tant o més per ser nous i/o pròpiament juvenils que per la seva naturalesa alternativa i trencadora. A parer nostre, aquest és un element a tenir en compte perquè, en primer lloc, assenyala l'envel·liment de certs moviments "polítics" alternatius que hom potser pot tendir a considerar juvenils —feminista, pacifista, etcètera—, però sobretot perquè denota la centralitat de la característica juvenil, que és present en aspectes menys minoritaris i menys polititzats de la vida col·lectiva. La caducitat dels moviments alternatius i la creació de grups d'edat homogenis la podem percebre també en les formes d'associacionisme no polititzat o en la delimitació dels *targets* de consumidors de les diferents indústries de consum de l'àmbit de l'oci. D'altra banda, algunes de les manifestacions d'aquest activisme polític pròpiament juvenil tenen com a característica el seu considerable nivell d'institucionalització, i en alguns casos també es caracteritza per una certa tutorització per part d'alguna administració local o autonòmica.

Com vèiem, l'associacionisme polític més ortodox era el segon en nombre de joves que han estat actius. És a dir, si bé són pocs casos, la participació en aquestes entitats manté una certa presència —al voltant del 2% de joves declaren haver participat en partits polítics al llarg de la seva vida, i poc més de l'1% del total ho fan en l'actualitat—. Val a dir que el percentatge és molt petit, però tenint en compte que tot l'activisme polític ho és no es pot deixar de ressenyar. Amb tota probabilitat aquesta permanència juvenil mínima té a veure amb diferents factors: el manteniment de formes de participació pròpies de *l'associacionisme de militància*; la conversió progressiva de les vinculacions a entitats polítiques ortodoxes a formes properes a *l'associacionisme d'impacte* —on, per exemple, tendeixen a desaparèixer certes obligacions de militància),

i també, en certa mesura, a les possibilitats de professionalització que ofereix una estructura que requereix d'un cert grau d'oxigenació generacional. En aquest darrer element —una professionalització que, per cert, també té una forta presència en les transformacions que pateixen altres àmbits participatius, com ara el de l'educació en el lleure— molts joves hi veuen un element d'immoralitat que fa sospitar de tota vinculació juvenil als partits polítics. Més endavant aprofundirem en la relació entre política i moral tal com la perceben els joves. Veiem ara, però, un parell de citacions de joves que apunten aquesta sospita d'immoralitat relacionada amb els joves militants:

Jo des de que vaig veure quant cobraven els diputats i això... i ara no em cauen tan bé... i vaig pensar d'haver estudiat polítiques...!

Bàrbara, grup de 15 a 23 anys, ciutat mitjana

Bueno... Jo crec que el que està en un partit polític, *lo* que busca és arribar al poder.

Aniol, grup de 15 a 23 anys, ciutat mitjana

Per contra, algun dels joves que militen en partits ens han manifestat com n'és de poc reconeguda aquesta mena de militància per culpa del desprestigi generalitzat que té la política. Com deia en Ferran, contestant al company de grup de discussió que l'acusava pel fet d'estar en un partit polític:

No, però vosaltres només coneixeu de política els que estan assentats a l'ajuntament, però darrere de cada un que està assentat en l'ajuntament, darrere hi ha cinquanta persones més. Però clar, polític per vosaltres només és aquest. Per a mi política és tothom que fa alguna cosa de política. Per a mi és tot aquell que pensa o opina, que és polític.

Ferran, grup de 15 a 23 anys, ciutat mitjana

En qualsevol cas, l'activisme polític en aquestes entitats polítiques més ortodoxes té una presència proporcionalment molt baixa de joves de 15 a 19 anys, i —encara?— és un associacionisme especialment masculinitzat, cosa que no passa amb la resta de formes d'activisme polític.

3.6 Participació en entitats o grups de suport a col·lectius desafavorits

A continuació ens aturarem a descriure les vinculacions dels i les joves amb entitats d'ajuda a persones i col·lectius desafavorits. En aquesta categoria hi entren realitats força diverses: des de la Creu Roja fins a ONG pel desenvolupament, passant per associacions de persones amb disminucions. Malgrat les divergències, el caràcter altruista de les diferents participacions en aquestes entitats és el vector comú que dona coherència a aquesta categoria.

El 16,2% dels joves catalans han participat en entitats de suport als més desafavorits; la immensa majoria d'ells, en una sola entitat. Els anys de vinculació tendeixen a ser pocs: prop de dos terços dels joves participants hi han estat menys de quatre anys. En certa mesura, això es podria explicar pel fet que es tracta d'un tipus d'activisme que molt majoritàriament s'inicia un cop superada l'edat infantil.

Taula 52. Durada de la participació en entitats o associacions de suport a col·lectius desafavorits dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Durada	%
Fins a 3 anys	10,7
De 4 a 10 anys	4,7
Més de 10 anys	0,8
No associats	83,8
Total	100

Una mica més d'un terç dels joves que han fet aquest tipus d'activitats les fan encara en l'actualitat (5,9%), i gairebé tots en una sola entitat. D'alta banda, al voltant de dos terços d'aquests joves hi fan una col·laboració puntual i/o econòmica, mentre que un terç hi tenen una implicació més activa —si bé cal tenir present que alguns d'ells hi podrien ser com a receptors i no com a usuaris de l'entitat a la qual estan vinculats.

Taula 53. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits en què participen. Catalunya, 2005

Implicació en entitats de suport als desfavorits	%
Col·laboració puntual i econòmica	48,3
Col·laboració econòmica	21,3
Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	19,7
Com a mínim organitzador	8,5
No ho sap / No contesta	2,3
Total	100

*Percentatge sobre el total de joves associats a entitats de suport als desfavorits.

3.6.1 Caracterització de l'itinerari participatiu d'ajuda als desfavorits

Tornem a les dades que caracteritzen l'itinerari participatiu per indagar en les característiques sociodemogràfiques dels qui han estat actius en algun moment de la seva vida.

Taula 54. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport als desfavorits alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,684	,000
Edat	,339	,000
Capital instructiu dels pares	,367	,000
Llengua parlada durant la infància	,050	,617
Pirineus	,123	,849
Ponent	,114	,789
Comarques de Tarragona	-,054	,891
Comarques Centrals	,022	,955
Comarques Gironines	-,035	,927
Àrea Metropolitana de Barcelona	,221	,533
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,248	,179
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,212	,262
Barcelona ciutat	,385	,056

La dada que més destaca és la diferència entre l'activisme masculí i femení, que és la que apareix com a més influent en el model de regressió, i que assenyala que hi ha més disposició femenina a haver participat en aquest àmbit. La participació de noies (20,3%) és gairebé el doble que la dels nois (11,8%).

Taula 55. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe. Catalunya, 2005

Itinerari en entitats de suport als desfavorits	Sexe (%)		Total
	Dona	Home	
Sí	20,3	11,8	16,2
No	79,7	88,2	83,8
Total	100	100	100

Una altra dada rellevant és la que ens mostra que hi ha molts més joves de 25 a 29 anys que no pas de 15 a 19 anys que hi han participat, gairebé el doble (un 19,0% per un 10,5%). Aquí torna a ser possible que el fet que sigui un activisme dissociat de la infància expliqui en bona mesura aquest contrast, ja que és al llarg de la joventut quan la majoria entra en aquest tipus d'activisme i, per tant, un grup dels més joves encara no s'hi ha incorporat.

Taula 56. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits alguna vegada al llarg de la vida, segons edat. Catalunya, 2005

Itinerari en entitats de suport als desfavorits	Grups d'edat (%)			Total
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	10,5	16,7	19,0	16,2
No	89,5	83,3	81,0	83,8
Total	100	100	100	100

Territorialment també es perceben diferències que val la pena destacar, tot i no aparèixer com a significatives en el model de regressió. L'activisme al llarg de la vida ha estat més nombrós, en termes percentuals, a Barcelona ciutat (20,5%) que a la resta de territoris —categoritzats segons la seva dimensió—, i és especialment baix als territoris de menys de 10.000 habitants (11,3%). Aquest element diferencial entre territoris, com veurem en el darrer paràgraf, està relacionat amb el fet que Barcelona ciutat presenta una proporció de joves que han estat vinculats a una ONG de suport al tercer món molt superior a la de la resta dels territoris categoritzats. En consonància amb la reflexió anterior, l'àmbit del pla territorial de l'Àrea Metropolitana de Barcelona és el que presenta també un percentatge més elevat (17,9%).

Però els contrastos no es concreten exclusivament en les variables anteriors. La categoria que hem considerat més transcendent en l'establiment de l'adscripció dels joves a famílies amb estatus socials diferents, el nivell instructiu dels pares, també presenta una correlació clara —i significativa en el model de regressió—. En les categories dels joves que tenen almenys uns dels dos pares amb estudis universitaris, el percentatge d'activisme supera el 20%, per disminuir després progressivament d'acord amb el nivell d'instrucció parental. En canvi, les diferències no són significatives amb relació a les variables de procedència i llengua materna, la qual cosa és una dada interessant, ja que en altres formes d'associacionisme la correlació entre nivell d'instrucció paterna, procedència i llengua materna manté la mateixa relació.

Taula 57. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits alguna vegada al llarg de la vida, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Itinerari en entitats de suport als desfavorits	Capital instructiu patern (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Sí	12,9	15,3	22,9	16,7
No	87,1	84,7	77,1	83,3
Total	100	100	100	100

3.6.2 Caracterització de la participació actual d'ajuda als desfavorits

Taula 58. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions de suport als desfavorits. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-1,000	,000
Edat	,192	,050
Capital instructiu dels pares	,363	,000
Llengua parlada durant la infància	,343	,031
Pirineus	,156	,861
Ponent	-,125	,842
Comarques de Tarragona	-,059	,920
Comarques Centrals	-,281	,645
Comarques Gironines	-,031	,957
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,195	,716
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,442	,111
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,015	,955
Barcelona ciutat	,199	,500

Pel que fa als joves associats en l'actualitat, el primer que convé destacar és que les diferències entre homes i dones s'accentuen, i que hi ha més del doble de dones que d'homes participants. Per contra, els percentatges segons els grups d'edat són força similars en l'actualitat, cosa que contrasta amb les diferències vistes en l'anàlisi d'itinerari. Per tant, hi ha molts més joves de 25 a 29 anys que han participat i que no ho fan actualment. A més, dels joves de més edat que ja no participen, molts van començar a fer-ho ja en edat juvenil. Això ens fa pensar que, com apuntàvem anteriorment, no sembla un tipus d'activisme que en els darrers quinze anys hagi perdut adeptes entre els joves. Alhora, la seva transversalitat en totes les edats juvenils és, en si mateixa, una dada a considerar, tot i que, com veurem més endavant, el tipus d'activisme en l'ajuda als desfavorits sí que canvia amb l'edat. També és significativa la diferència en la transició participativa de nois i noies: mentre que el percentatge de noies participatives creix amb l'edat, amb els nois més aviat es redueix.

Taula 59. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits, per sexe i edat. Catalunya, 2005

Associacionisme actual en entitats de suport als desfavorits	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Sí	6,0	8,0	9,7	4,2	2,9	3,2	5,9
No	94,0	92,0	90,3	95,8	97,1	96,8	94,1
Total	100	100	100	100	100	100	100

Creiem que aquest fet té força relació amb el que hem anomenat *replegament ètic*, un tipus de conducta més femenina que masculina. Com dèiem a la introducció i veurem més detingudament en capítols posteriors, l'actitud desconfiada respecte al món de la política genera actituds diferents entre els joves. Una d'aquestes és el *replegament ètic*, que consisteix a considerar que és en el camp de les pràctiques "petites" i "properes" on es pot actuar d'una manera eficaç per contribuir, ni que sigui amb un granet de sorra, a canviar el món a millor. La participació en entitats on es pot col·laborar per millorar algun aspecte concret del

món, més enllà que hi hagi un discurs ideològic que embolcalli i doti d'un sentit més transcendent l'acció, és una dimensió d'aquest replegament. La citació reproduïda tot seguit reflecteix amb molta precisió el que mirem de definir amb aquest concepte:

Sóc més del petit, del dia a dia, d'ajudar-se els uns als altres, perquè trobo que és més fàcil aconseguir... Per exemple, que ajudi algú i que després aquest m'ajudi a mi, que no pas coses, més... que no canviaràs, per molt que tu... Són coses més difícils, més generals... Jo per exemple faig de voluntària a la Creu Roja, perquè crec que està més a les meves mans, i que les petites coses que pugui fer, doncs el que faci a algú, aquest possiblement ho recordi algun dia, i digui "aquest necessita el meu ajut, ara". Sóc més del sentit aquest de petites coses, que no pas en un nivell més polític, perquè trobo que no, que no en trauria res.

Antònia, grup entre 15 i 23 anys, ciutat mitjana

Pel que fa a les diferències territorials, sembla que es llimen en l'activisme actual, si bé el fet d'estar parlant d'un percentatge de casos més reduït —i, per tant, on les fluctuacions de la significativitat fan més incerts els resultats comparatius entre categories— impossibilita induir cap conclusió.

En canvi, en el binomi de variables *llengua que parlaves durant la infantesa-procedència personal i familiar* ens trobem una situació curiosa: no té impacte explicatiu en l'associacionisme d'itinerari, però sí, en canvi, en l'associacionisme actual. Semblaria, per tant, que segons quines formes d'activisme —segurament les més associades a la infància i primera joventut— no es diferencien segons aquestes variables —en contra del que passa en moltes altres formes d'associacionisme—, mentre que en les formes de participació pròpies dels joves de més edat aquestes variables sí que són explicatives. Dit a partir d'una imatge —un xic reduccionista—: semblaria que tant catalanoparlants com castellanoparlants tenen la mateixa disposició a participar en entitats del perfil de la Creu Roja, però en canvi els catalanoparlants tendeixen més a participar en ONG d'ajuda al tercer món.²³ La dada és especialment rellevant pel fet que aquestes variables condicionen molt el fet que hi hagi més o menys disposició a l'activisme en general, i en aquest sentit, aquí trobem una excepció que convé remarcar.

En el model de regressió també hi veiem com, a més capital inductiu dels pares, més disposició a participar. Pel que fa a les variables referides a l'estatus social de l'individu, a la seva situació existencial, sí que semblen assenyalar una clara tendència a un percentatge de joves actius més elevat entre els col·lectius en una situació social més afavorida. Així, els que tenen un nivell d'estudis més elevat —els que estudien o ho han fet a la universitat— són més participatius —amb uns percentatges superiors al 10% d'activisme—, com també els que estudien i treballen a la vegada o els que tenen un estatus professional superior. Per contra, els que ni estudien ni treballen presenten un percentatge especialment baix.

Finalment, resta afegir que quan al model de regressió sobre activisme actual hi incorporem com a nova variable el fet d'haver practicat aquesta mena d'associacionisme durant la infantesa, aquesta variable condiciona positivament l'activisme actual i no canvia la capacitat explicativa de la resta de variables. Així doncs, podem afirmar que l'activisme de "nova incorporació" durant la joventut respon a un mateix perfil sociodemogràfic que el de "vella incorporació".

3.6.3 Tipus de participació

Però tan important com el nivell d'activisme és el tipus d'activisme. Ja hem vist com, en bona mesura, la participació puntual i/o l'econòmica hi tenen una presència força notable, cosa que de fet ens ha de fer relativitzar les dades anteriors; si més no, la percepció dels joves actius com a voluntaris quotidians. El perfil de l'activisme és un altre, en el qual els actes puntuals —podríem parlar, en certa mesura, de "voluntarisme d'esdeveniment"— i el suport econòmic —que implica una lògica de vinculació diferent— hi tenen

²³ Hem d'advertir que la Creu Roja també és una ONG, però, en oposició a les ONG orientades exclusivament a l'ajuda en el desenvolupament del Tercer Món, la Creu Roja destaca per l'atenció als desfavorits autòctons a través d'una xarxa de col·laboració voluntària molt potent.

una forta presència. De fet, les dades assenyalen que, si més no, la guanyen amb l'edat. Entre els joves de 25 a 29 anys el percentatge dels que hi participen d'alguna d'aquestes dues maneres és molt superior al de les altres edats, que, per contra, tenen un percentatge més elevat de persones que participen com a "membres actius". Per tant, l'activisme que podríem considerar amb un perfil d'implicació més tradicional —que podríem anomenar de "voluntarisme quotidià"— correspon als joves de fins a 25 anys, per després decreixer espectacularment. Aquí no detectem tant un increment progressiu d'aquest voluntarisme com un "efecte biogràfic". Alguns joves semblen implicar-se en entitats de voluntariat durant la seva joventut, puntualment —com a forma d'implicació que caduca amb el temps; com a ritual pròpiament juvenil—, per deixar-ho posteriorment en anar entrant a l'edat adulta —amb el tipus de responsabilitats i la reducció del temps disponible que sol comportar. Per contra, l'increment en l'autonomia econòmica que se sol tenir amb l'edat tendeix a revertir en un creixement de la implicació puntual i econòmica a entitats d'ajuda als més desafavorits.

Taula 60. Tipus d'entitats i associacions de suport als desafavorits en què participen els joves de 15 a 29 anys (multiresposta). Catalunya, 2005*

Activisme en entitats de suport als desafavorits	%
ONG de cooperació amb el tercer món	35,1
Entitat d'ajuda a les persones excloses o d'ajut social	12,7
Entitat d'acollida i atenció als immigrants	2,6
Entitats de malalts, discapacitats	11,3
Grup de voluntariat	41,7
Total	103,4

*Percentatges sobre el total de joves associats. En ser una pregunta multiresposta, algun dels joves pot haver contestat que participa en més d'una associació.

Reprement la tesi anterior sobre la implicació dels i les joves com a fet pròpiament juvenil, aquesta sembla prendre força en fixar-nos en les dades relatives al tipus d'entitat o de grup a què han estat vinculats o ho estan en l'actualitat els joves catalans. De l'activisme durant l'itinerari vital, dels joves actius, el 35,1% han mantingut vincles en una ONG de cooperació amb el tercer món, mentre que el 41,7% ha col·laborat amb algun grup de voluntariat. La resta de categories tenen un percentatge de respostes molt més baix (només el 12,7% dels actius han estat vinculats a una entitat d'ajut a persones socialment excloses, i un 11,3%, a entitats de malalts o discapacitats). De les dues categories majoritàries, la col·laboració amb una ONG remet d'una manera molt clara a les categories d'implicació relatives a la col·laboració puntual i/o econòmica, mentre que les vinculacions a altres entitats tendeixen a implicar formes de participació més directa i quotidiana —cal dir que a les entitats d'ajut a malalts i discapacitats i de persones socialment excloses ens poden estar contestant "usuaris/receptors" del suport de les entitats. Als grups de discussió es fa referència a aquesta correlació.

Soy socia de Geenpeace y de Intermón ... pero no soy activista, sólo socia (...) Hay que ayudar, todos, cada uno con su granito de arena. O, por ejemplo, eeh, lo de los inmigrantes y tal, ¿no? Si realmente veo a alguien, esas rumanas que están en la calle y veo que no hacen cuento, no, porque al fin y al cabo es gente que te encuentras todos los días, sólo es poner un poco de atención, pues a lo mejor sí que hago lo de recoger ropa y comida, recojo poco, pero siempre les llevo, ¿no? A Cáritas también suelo llevar mucho, porque pienso, el gobierno, ¿ayuda a esta gente? Yo no lo sé, y por lo tanto, actúo yo sola. Un poco individualista, pero creo que, al fin y al cabo, creo que si lanzo una voz al viento, pues me voy a sentir sola. Claro, porque a lo mejor la gente la ayuda, en determinadas ocasiones, pero tiene que salir un poco de ti.

Alejandra, grup de 24 a 29 anys, Barcelona

Per exemple, he viscut al Salvador i a llocs així que no tenen per menjar. I no tenen res. I llavors era un tema que em tocava molt i em preocupava moltíssim per la política i m'implicava moltíssim. Però aquí...

que tinc tot el que necessito, no vull res més... i sí que crec que és molt important implicar-se, però... jo... sóc massa vago... no ho sé. No ho veig tan important (...) *Pero yo creo que puedes cambiar a un niño o dos, pero no vas a cambiar la sociedad... es lo que quiero hacer como psicólogo. Ayudar a alguien, pero ya sé que no voy a ayudar demasiado.*

Antoni, grup de 15 a 23 anys, Barcelona

Cal destacar que una altra dada reforça la idea apuntada abans sobre la transitorietat de la vinculació com a voluntaris dels joves. És la diferència entre el nombre de persones que han estat en un grup de voluntaris en algun moment davant dels que hi estan en l'actualitat (menys d'una quarta part). Davant aquesta pèrdua de vinculació, el volum de persones que han estat vinculades a una ONG en l'actualitat (més de la meitat dels que ho han estat algun moment) ens fa veure que és un tipus de vinculació potser més lleu, però més sòlida i perdurable. D'altra banda, si bé totes les formes d'activisme d'ajuda als desfavorits estan clarament feminitzades, destaca per sobre de les altres la vinculació a la categoria ONG, la qual cosa pot explicar en bona mesura per què el voluntarisme femení actual creix amb l'edat i en canvi el masculí decreix. Aquest mateix increment que es dona tant amb l'edat com, per regla general, en l'activisme actual —de vinculació a les ONG—, creiem que és a la base del pes relatiu més gran que tenen les categories socioeconòmiques de posicionament personal més avantatjades en còmput total de l'activisme. I a més, també és el principal factor explicatiu del fet que hi hagi més activisme a la gran metròpoli, Barcelona.

El nombre de casos no és prou rellevant per esbossar una teoria totalment contrastada, però creiem interessant destacar, en relació amb això, que en l'actualitat hi ha una proporció de joves més alta que participen en associacions de voluntariat als territoris de menys de 10.000 habitants. Recordem que, per contra, havíem vist que aquests són els municipis amb menys joves que havien format part d'aquesta mena d'associacions. Si bé, repetim, les dades no són estadísticament significatives, val a dir que aquest índex, combinat amb la presència més elevada de l'activisme vinculat a ONG a Barcelona, podria ser indicatiu de dinàmiques de vinculació més associades a formes més tradicionals —és a dir, vinculacions més perdurables en el temps, de vinculació més quotidiana, de més dedicació temporal i compromís directe— als municipis petits, i, per contra, vinculacions més pròpies de la “modernitat líquida” a la metròpoli —vinculacions de curta durada, menys directa, de compromís més tou.²⁴

3.7 Participació en entitats, grups o associacions religioses

En aquest apartat entrem a analitzar les vinculacions passades i presents dels i les joves amb les entitats de caire religiós. Com en altres àmbits, cal tenir en compte els canvis demogràfics dels darrers cinc anys, amb l'arribada de persones joves d'altres països. Així, si bé encara la majoria de persones que expressen haver tingut relació amb entitats de caire religiós fan referència a associacions vinculades a l'església catòlica, cada vegada més ens trobem amb persones que han tingut i tenen relació amb altres confessions religioses, sobretot les esglésies cristianes reformades i l'islam (Estruch *et al.*, 2004).

La primera característica observada és que la participació en entitats religioses és força baixa a Catalunya en comparació amb altres pràctiques associatives, ja que només el 7,4% dels joves enquestats declaren haver participat en alguna entitat religiosa al llarg de la seva vida. En la immensa majoria dels casos els joves expressen haver participat només en una entitat religiosa, dada que posa de manifest l'alta fidelitat institucional d'aquesta mena de pràctica associativa.

²⁴ Amb això no volem dir que el tipus de vinculació més puntual o econòmica no sigui útil socialment; plantegem la reflexió en termes analítics, no morals. De fet, és fàcil sentir els responsables de les ONG explicant que sovint el suport més eficaç que poden tenir és l'econòmic.

Taula 61. Durada de la participació en entitats o associacions religioses dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Durada	%
Fins a 3 anys	2,8
De 4 a 10 anys	3,0
Més de 10 anys	0,9
No associats	93,2
Total	100

Aproximadament quatre de cada deu d'aquests joves han estat relacionats amb l'entitat religiosa menys de quatre anys, i quatre de cada deu, entre quatre i deu anys. Del total de joves que han fet pràctiques religioses, el 40% van concentrar la seva participació religiosa durant els anys d'infantesa. La major part d'aquest percentatge és integrat per aquell primer grup de joves que manifesten haver participat en entitats religioses menys de quatre anys —al voltant de dues terceres parts dels joves d'aquest grup. Podem suposar que una bona part d'aquests casos corresponen a joves que quan eren nenes i nens van preparar la comunió, una pràctica que fa unes dècades era massiva i que amb el pas del temps ha esdevingut més minoritària.

Taula 62. Moment de la participació en entitats o associacions religioses dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Relació amb entitats religioses	%
Infantil	39,9
Juvenil	15,6
Infantil + juvenil	22,4
Juvenil + actual	6,5
Infantil + juvenil + actual	7,5
No ho sap / No contesta	8,1
Total	100

*Percentatge sobre el total de joves associats a entitats religioses.

D'altra banda, la majoria dels joves que han estat més de quatre anys en entitats religioses continuen formant-ne part en l'actualitat. Per tant, es tendeixen a dibuixar dos grups de joves entre la minoria que va estar en entitats religioses, cadascun dels quals reuneix al voltant d'un terç dels casos: els que hi van estar d'una manera puntual, sobretot durant la infantesa; i els que encara hi són ara, que en la gran majoria de casos fa força anys que estan vinculats a aquestes entitats —una mica més de la meitat d'ells, des de la infantesa; la resta, després d'entrar en l'adolescència. A més mentre que prop de dos terços dels joves implicats ho han estat en entitats religioses juvenils —o infantils—, la resta ho han estat en entitats religioses no específicament juvenils —és en aquesta categoria on es concentren la majoria de casos de joves que continuen vinculats a les entitats religioses.

Pel que fa als joves que en el moment de l'entrevista estan vinculats a aquest tipus d'entitats, el seu percentatge és de l'1,4% del total de joves entrevistats. La migradesa dels casos fa que les diferenciacions més matisades no siguin estadísticament significatives, però malgrat això podem destacar que en la meitat dels casos recollits la vinculació amb l'entitat religiosa és exclusivament econòmica, mentre que en l'altra meitat els joves o bé són "usuaris/membres actius" de l'entitat religiosa o bé, amb menys freqüència, hi tenen un paper de més responsabilitat —per exemple, són catequistes o animadors de la fe.

3.7.1 Caracterització de la participació en l'àmbit de la religió

L'anàlisi de les dades elaborant un model de regressió ens ajuda a aprofundir en la caracterització del jove participatiu. Amb relació a l'itinerari associatiu religiós, el model de regressió ens mostra que la diferència en el volum d'actius no difereix ni segons el sexe ni segons el territori —ja sigui per mida del municipi, ja sigui per l'àmbit del pla territorial on es viu—, però sí, en canvi, que són vectors explicatius importants la procedència —si han nascut fora d'Espanya— i, en menor mesura, el capital instructiu familiar —a més capital instructiu, més probabilitat de vinculació associativa a entitats religioses—. També és significativa la variable edat: els més grans tendeixen a tenir més nivell d'itinerari activista. En el model de regressió vinculat a l'associacionisme actual, es manté la mateixa lògica explicativa amb un únic canvi, tot i que molt significatiu: l'edat deixa de ser significativa en l'explicació dels canvis en la disposició a participar. Aquesta diferència la podria causar el fet que cert associacionisme religiós infantil i adolescent tendeix a disminuir.

Taula 63. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions religioses alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,136	,317
Edat	,209	,018
Capital instructiu	,254	,004
Llengua parlada durant la infància	-,565	,000
Pirineus	-,069	,938
Ponent	,190	,737
Comarques de Tarragona	-,168	,756
Comarques Centrals	-,443	,447
Comarques Gironines	,459	,368
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,086	,861
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,048	,840
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,194	,416
Barcelona ciutat	-,072	,790

Taula 64. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions religioses. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,024	,935
Edat	,155	,421
Capital instructiu	,501	,008
Llengua parlada durant la infància	-1,461	,000
Pirineus	,126	,935
Ponent	-,543	,685
Comarques de Tarragona	,338	,744
Comarques Centrals	-1,111	,416
Comarques Gironines	,617	,536
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,343	,729
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,265	,551
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,853	,096
Barcelona ciutat	-,333	,540

3.7.2 El pes de la procedència

Hi ha una variable independent que destaca d'una manera molt significativa en el sentit de disposar els joves a una participació religiosa més gran: la procedència personal i familiar. Com ja hem comentat a la introducció, l'arribada de població procedent de l'Àfrica i del sud i centre d'Amèrica impacta sobre aquest tipus d'associacionisme, i les dades així ho confirmen. Tant en l'itinerari associatiu com en l'associacionisme actual de caràcter religiós, una categoria social on el percentatge és més elevat és el dels joves nascuts fora d'Espanya.

Taula 65. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions religioses alguna vegada al llarg de la vida, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència personal i familiar (%)	Itinerari religiós		Total
	Sí	No	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	5,7	94,3	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	6,9	93,1	100
Nascut a Catalunya sense cap pare nascut a Catalunya	4,5	95,5	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	3,5	96,5	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	2,8	97,2	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	16,7	83,3	100
Total	100	100	100

Taula 66. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions religioses, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència personal i familiar (%)	Associacionisme religiós actual		Total
	Sí	No	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	0,8	99,2	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare o mare nascut a Catalunya	0,9	99,1	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	0,7	99,3	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare o mare nascut a la resta de l'Estat	0,0	100	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	1,4	98,6	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	5,2	94,8	100
Total	100	100	100

El 16,7% dels nascuts fora ha estat vinculat en algun moment a una entitat o grup religiós —és a dir, el doble de la mitjana—, i el 5,2% hi és encara en el moment de l'entrevista —el triple de la mitjana—. Tot i que també en aquest heterogeni col·lectiu els percentatges fan referència a una minoria, cal dir que es tracta de minories més nombroses que les de la població autòctona. A més, és destacable que el volum de joves nascuts a l'estranger i vinculats a pràctiques religioses augmenta en créixer el nivell d'instrucció patern, relació inexistente entre els joves autòctons que participen en entitats de caràcter religiós. Encara hem d'afegir una darrera consideració: si bé entre els nascuts fora el volum de la vinculació és proporcionalment més elevat, no passa el mateix amb els autòctons —catalans— que tenen un pare o tots dos nascuts fora d'Espanya. Tot i que el volum d'entrevistats d'aquest perfil és força reduït i, per tant, els resultats estadístics no es poden considerar significatius, destaca que entre aquest grup la vinculació a entitats religioses és tant o més baixa que la mitjana.

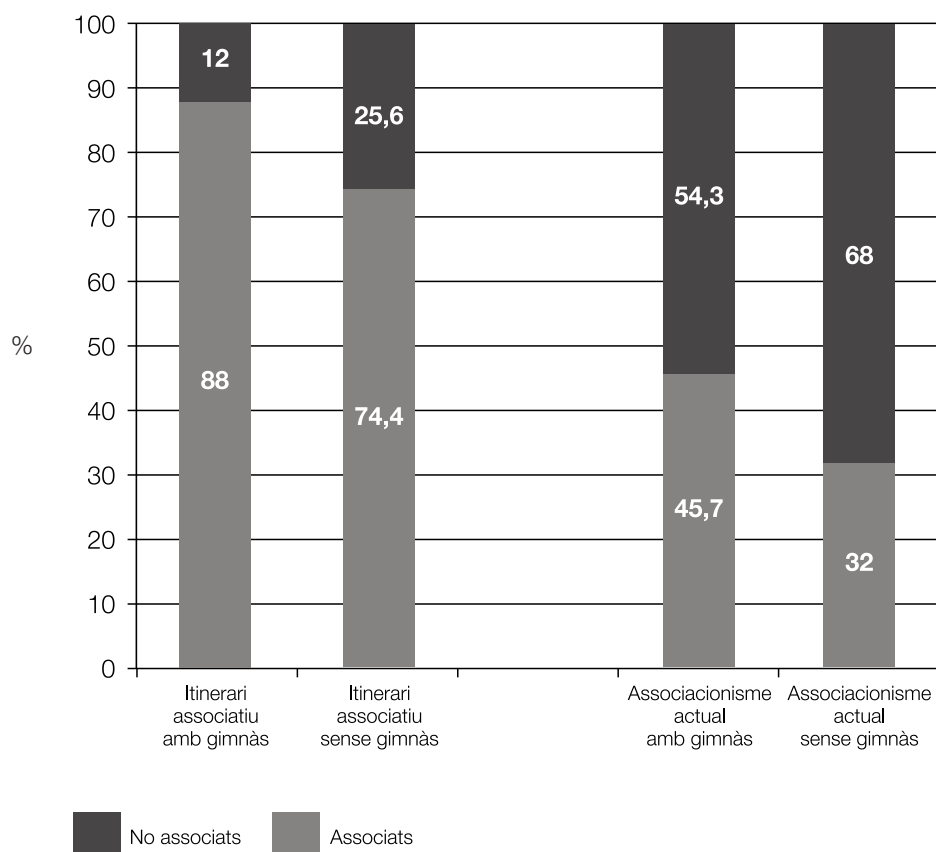
3.8 Síntesi: activisme i vinculació associativa

Després d'haver perfilat els diferents tipus d'associacionisme i participació dels joves, tant en el moment actual com al llarg de la seva vida, ara podem fer una aproximació global. Ja hem vist que sota el prisma de la participació associativa hi trobem vinculacions i formes de participació de naturalesa diversa, i no només segons l'àmbit temàtic en què es desenvolupen. Això fa que la síntesi d'aquest apartat de resum per força tendeixi a desdibuixar alguns d'aquests matisos que hem anat esmentant en els diferents tipus d'associacionisme. Tota mirada general redueix la complexitat, i per tant és necessari mantenir la idea de l'heterogeneïtat de vinculacions que hi ha en l'associacionisme. De fet, aquesta diversitat fa difícil establir la frontera entre allò que considerem participació i allò que no. Es podria considerar que les vinculacions estrictament econòmiques haurien de quedar fora de l'anàlisi de la participació, no sense raó. En el nostre cas, hem optat per tenir present la diferència en el grau d'implicació en l'anàlisi descriptiva i, per tant, hem diferenciat dues categories en l'anàlisi de la participació actual: la participació de baixa intensitat —que inclou les vinculacions participatives puntuals i les que només són econòmiques— i la d'alta intensitat —que inclou les vinculacions més quotidianes, ja sigui com a organitzadors, com a membres actius de l'entitat o com a usuaris—. ²⁵ Una altra de les decisions que hem pres ha estat excloure de l'anàlisi l'activisme en gimnasos, perquè hem considerat que, si bé l'heterogeneïtat de vinculacions permet englobar en la participació fórmules d'ordre molt diferent, és necessari marcar un límit entre el que considerem participació i el que no. Basant-nos en això, les característiques de la vinculació als gimnasos, a les quals hem fet referència en el punt anterior, ens han decidit a excloure aquesta activitat de l'anàlisi. Amb tot, és un tipus de vinculació que anirem mirant de reüll, perquè, tot i situar-la fora del conjunt, ens pot ajudar a explicar algun dels fenòmens que es poden estar donant en la participació juvenil —i segurament també en la no juvenil, si bé aquest àmbit queda fora de la nostra investigació.

La majoria dels joves, tres de cada quatre (74,4%), han estat vinculats o han participat en alguna entitat, d'un tipus o altre. Si hi comptéssim els gimnasos, el percentatge s'elevaria fins al 88,0%. Una mica més d'un terç dels joves han participat només en un tipus d'entitat —és a dir, només esportiva, només cultural, etcètera— (35,1%), i una proporció similar, si bé un xic inferior, només han estat vinculats a una sola entitat (32,9%). En canvi, una quarta part dels joves han estat vinculats a dos tipus diferents d'entitats (25,0%), i un 14,3%, a tres tipus d'entitats o més. El percentatge dels que han tingut aquesta alta heterogeneïtat de vinculacions és molt similar al dels joves que només han estat vinculats a entitats esportives (13,8%). Tot i que el volum total de joves que han participat en entitats és considerable, la proporció d'entitats a què han estat vinculats és baixa. La mitjana del nombre d'entitats o associacions a què declaren haver estat vinculats és d'1,4 entitats, i la mitjana de tipus d'entitats és d'1,3. Pel que fa al temps que han estat vinculats a associacions, la mitjana se situa en els set anys i mig.

²⁵ Com s'explica més endavant, hi ha una diferència notable entre la participació d'alta intensitat dels que només fan d'usuaris i la participació d'alta intensitat dels que assumeixen responsabilitats organitzatives o d'un activisme no tan marcadament receptiu.

Gràfic 2. Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada al llarg de la vida i/o participen actualment en entitats o associacions. Catalunya, 2005

Pocs joves han estat associats a seccions juvenils d'entitats (només el 12,3%), si bé cal relativitzar aquesta dada, perquè el concepte "secció juvenil" tendeix a no aplicar-se a un nombre important de pràctiques associatives exclusivament juvenils, infantils, o juvenils i infantils alhora —des d'haver anat a un esplai fins a haver jugat en un equip de futbol, passant per estar vinculat a una entitat reivindicativa de joves. Per tant, el fet que el percentatge sigui tan baix no és pas indicatiu de la poca força de l'associacionisme de base juvenil; ans al contrari, possiblement és indicador de la poca força de l'associacionisme en entitats d'adults —i que sí que tenen secció juvenil.

Amb relació a l'associacionisme actual, la primera dada que cal destacar és el percentatge de joves que participen en alguna entitat, grup o associació: prop d'un de cada tres joves (32,0%). El percentatge s'incrementaria considerablement, fins al 45,7%, si hi incloguéssim també els gimnasos. La gran majoria dels joves actius participen, tal com passava en parlar de l'itinerari, en una sola associació (24,4% dels joves actius).

Tan rellevant com aquests percentatges generals és veure quin és el grau d'implicació dels joves. Només un terç dels actius té una implicació activa alta —ja sigui una participació "com a receptors", ja sigui una participació "com a organitzadors"—. Un altre terç només manté amb l'entitat una col·laboració econòmica i, finalment, un darrer terç hi manté una col·laboració puntual —que pot estar acompanyada, addicionalment, de col·laboració econòmica. Considerem d'especial transcendència aquestes dades, perquè són les que ens permeten una mirada més "qualitativa" a la participació associativa. Només una minoria dins del 10,9% dels que hem considerat que tenen una implicació activa alta responen realment al perfil del que sovint es considera la participació associativa dels majors d'edat: la participació voluntària, altruista, compromesa en l'ajut als altres o en la transformació col·lectiva, que permet la construcció de vincles socials amb els altres voluntaris i amb la comunitat. Si bé les dades no són prou precises per poder ser exactes en la quantificació d'aquest perfil d'associats, ens arriscaríem a dir que se situa entre el 3% i el 5% dels casos. En aquest percentatge hi trobaríem, bàsicament, el 2,4% dels joves que situem a la categoria dels "com a mínim organit-

zador”, més una part dels que situem com a “usuaris” —o membres actius—, que en segons quina tipologia d’associacionisme no es poden considerar estrictament “usuaris” —per exemple, una part important dels que se situen com a “usuaris” o “membres actius” en l’associacionisme de tipus polític.

Taula 67. Tipus d’implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen. Catalunya, 2005

Associacionisme actual	%
No associats	68,6
Col·laboració puntual i econòmica	10,0
Només col·laboració econòmica	10,5
Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	8,5
Com a mínim organitzador	2,4
Total	100

Pel que fa a les diferències demogràfiques i d’extracció social, algunes es tendeixen a anul·lar —les corresponents a dinàmiques molt diferenciades entre els diferents tipus d’associacionisme—, i d’altres es mantenen —les que hem vist que es donen en totes les formes d’associacionisme. En les pàgines següents analitzem amb més detall els aspectes comentats fins ara que fan referència a l’itinerari associatiu i a l’associacionisme actual.

3.8.1 Caracterització de l’itinerari associatiu

3.8.1.1 Perfil sociodemogràfic i d’extracció social dels joves que han participat en associacions

Comencem per l’itinerari associatiu. En primer lloc, ens aturarem a observar les diferències sociodemogràfiques, d’extracció social i d’adquisició social segons el nombre de tipus d’entitats o associacions a què han estat vinculats els joves. Com hem fet fins ara, abordem l’anàlisi fent servir un model de regressió i taules de contingència.

Taula 68. Model de regressió logística. Nombre de tipus d’entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,072	,052
Edat	,112	,000
Capital instructiu	,171	,000
Llengua parlada durant la infància	,313	,000
Pirineus	,001	,995
Ponent	,172	,253
Comarques de Tarragona	,144	,299
Comarques Centrals	,400	,004
Comarques Gironines	,267	,048
Àrea Metropolitana de Barcelona	,218	,083
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,019	,760
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,118	,072
Barcelona ciutat	-,019	,798

Amb relació a l’itinerari associatiu, la proporció total d’activisme d’homes i dones és força similar. De fet, en el model de regressió no hi apareix com a dada significativa.

Taula 69. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Nombre de tipus d'entitats o associacions	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Cap	30,1	23,2	24,6	27,0	24,1	26,3	25,6
Entitats de tipus esportiu	11,2	10,9	8,3	24,1	20,3	13,2	13,8
1 tipus (no esportiva)	23,9	20,8	26,1	16,3	20,1	18,6	21,3
2 tipus	23,9	27,5	24,4	25,7	23,5	25,0	25,0
3 o més tipus	10,9	17,6	16,6	6,8	12,0	17,0	14,3
Total	100	100	100	100	100	100	100

Les principals diferències són de tipus “qualitatiu”; és a dir, no en el volum total d'activisme, sinó en el tipus d'activisme que fan. Així, hi ha una proporció d'homes més elevada que tenen com a única forma d'activisme l'esportiu (el 18,2% de nois davant del 9,7% de noies) i, per contra, una certa millor disposició femenina a participar en més i en més diversos tipus de pràctica associativa. Pel que fa a les edats, s'ha de destacar que en la franja de 20 a 24 anys hi ha menys joves que no han fet cap pràctica associativa que no pas entre els més grans, i que s'observa la tendència a l'increment dels vincles associatius entre una i altra cohort d'edat, explicada en bona mesura perquè hi ha una pràctica infantil més elevada en l'associacionisme esportiu o d'educació en el lleure dels més joves.

Pel que fa a la mida del municipi, el model de regressió no mostra diferències significatives, però en canvi a la taula de contingència veiem que hi ha més joves que han estat associats als petits municipis o bé a Barcelona ciutat.

Taula 70. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005

Nombre de tipus d'entitats o associacions	Grandària del municipi (%)				Total
	Fins 10.000	De 10.001 a 50.000	De 50.001 a 300.000	Barcelona ciutat	
Cap	21,1	26,3	29,7	22,5	25,6
Entitats de tipus esportiu	18,5	13,0	12,3	13,9	13,8
1 tipus (no esportiva)	20,6	18,4	23,1	22,3	21,3
2 tipus	25,5	30,3	21,6	23,7	25,0
3 o més tipus	14,3	12,1	13,4	17,6	14,3
Total	100	100	100	100	100

En el nostre parer, i a risc de tensar massa la corda interpretativa, els elements que expliquen la menor des-adhesió participativa en un i altre territori són d'ordre diferent. En el cas dels petits territoris el teixit comunitari és més sòlid que la mitjana i afavoreix la (re)producció de vincles associatius; per contra, a Barcelona les formes més noves de participació social tenen més presència —per exemple, les associades amb l'emergència del tercer sector.

Taula 71. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Nombre del tipus d'entitats					Total
	Cap	Entitats tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 tipus	3 o més tipus	
Alt Pirineu i Aran	31,1	18,3	20,8	19,0	10,8	100
Ponent	25,6	15,4	22,0	24,1	12,9	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	25,9	12,3	22,1	25,2	14,5	100
Camp de Tarragona	27,6	19,3	20,9	20,2	12,1	100
Comarques Centrals	17,7	16,3	20,1	28,4	17,5	100
Comarques Gironines	25,1	17,1	17,1	26,4	14,4	100
Terres de l'Ebre	30,2	18,1	17,9	22,9	10,8	100
Total	26,1	16,1	20,3	24,0	13,5	100

En canvi, pel que fa als àmbits del pla territorial, es detecta que, si bé les diferències no són abismals —tot i que sí significatives en el model de regressió—, hi ha tres àmbits del pla territorial on la predisposició a la participació és especialment baixa: Pirineu-Aran, Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre. L'aïllament històric d'alguns d'aquests territoris pot estar a la base de l'impacte més reduït de l'associacionisme. En sentit oposat, les Comarques Centrals manifesten una predisposició especialment elevada a la participació. Possiblement sigui un fenomen associat a dinàmiques històriques que mantenen la inèrcia existent —.

També hem vist com la posició familiar, relacionada amb l'estatus —nivell acadèmic parental— i la major centralitat social —la procedència i la llengua que es parlava de petit— tenen un fort pes. A mesura que s'incrementa el nivell educatiu dels pares, els joves han participat en pràctiques associatives amb més proporció i, a més, un percentatge més elevat ho ha fet en més tipus d'entitats o grups. Per contra, els joves que procedeixen de famílies amb menys nivell d'instrucció tenen més possibilitats de no haver tingut llaços associatius o, sobretot, de no pertànyer a la minoria de joves que han estat vinculats a més de dos tipus d'àmbits associatius.

Taula 72. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Nombre del tipus d'entitats					Total
	Cap	Entitats tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 tipus	3 o més tipus	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	21,2	25,0	20,5	26,5	18,0	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	25,0	11,6	22,2	23,1	18,1	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	31,5	15,7	22,8	23,8	6,2	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	27,2	22,8	24,6	21,9	3,5	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	18,1	23,6	23,6	25,0	9,7	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	32,4	11,9	19,3	25,8	10,5	100
Total	25,6	13,8	21,3	25,0	14,3	100

La mateixa tendència ens trobem en relació amb la llengua que es parla i a la procedència: els catalans fills de nascuts a Catalunya, o els que prioritàriament parlaven en català durant la infantesa, tenen una incidència participativa notablement més alta que la resta. Val a dir, en qualsevol cas, que entre els joves nascuts a Catalunya de pares nascuts fora d'Espanya hi veiem un percentatge especialment baix de joves que no han participat en cap entitat (18,1%). La dada contrasta amb la dels joves nascuts a l'estranger (32,4%), i exposa la diferència en la dinàmica d'un i altre col·lectiu. Mentre que els joves d'origen estranger tenen una dinàmica participativa més baixa —ja sigui per la poca cultura associativa dels països d'origen, ja sigui perquè tenen més dificultats per inserir-se en el teixit associatiu català en el moment de l'arribada—, entre els joves d'origen català de nova fornada hi veiem una forta disposició a haver participat —malgrat que el volum dels que ho han fet en més de tres tipus d'entitats és força més baix que la mitjana; és a dir, que no és un col·lectiu en què trobem gaires “participadors plurals”—. Podria ser que això tingués la seva raó de ser, si més no en part, per l'esforç institucional que es fa en molts municipis per integrar els fills de famílies d'origen no català ni espanyol, sobretot durant la infància, en els recursos associatius de la societat civil del municipi —ja sigui amb recursos de caràcter universal, ja sigui amb recursos especialment dirigits a col·lectius que arrossegueu algun handicap social—. Hem d'afegir encara que els joves nascuts a Catalunya amb els dos pares nascuts a la resta d'Espanya mostren un percentatge de joves que no han participat força més elevat que la mitjana, al voltant del 31,5%.

En qualsevol cas, les diferències que estem establint segons l'estatus social o la procedència tenen un sentit marginal que no ens ha de fer perdre de vista que, en general, entre els diferents col·lectius destaquen més les similituds que les diferències. Així, els que abans hem anomenat “participadors plurals” són un grup percentualment minoritari en tots els casos —si bé poden ser una minoria del 5% o del 20% segons el cas— i, a la vegada, el percentatge dels que no han tingut cap contacte amb el món associatiu també és minoritari en tots els casos —si bé aquí la fluctuació d'aquesta minoria pot anar del 15% al 35% segons la posició socioeconòmica dels joves i de les famílies.

En aquest sentit, hem de destacar que és més fàcil dibuixar el perfil de la minoria de joves que mostren una clara tendència a la implicació participativa d'una certa intensitat —per exemple, el perfil dels “participadors plurals”— que no pas el perfil de la majoria dels qui o bé no participen o, sobretot, participen d'una manera menys intensa. Així, si bé és cert que entre els “alts participants” domina amb una certa claredat el fet de provenir de situacions d'estatus afavorides o de centralitat social, el grup majoritari dels qui no han participat o bé ho han fet d'una manera menys intensa és molt divers i heterogeni, i inclou la majoria dels joves que tenen una situació d'estatus o de centralitat elevada. Cal tenir molt present que el comentari de les diferències percentuals marginals no ens pot allunyar en cap moment d'aquesta idea de fons.

La introducció en el model de regressió de les variables relatives a la posició personal dels joves també es mostra significativa. Un estatus laboral o instructiu més elevat dels joves es correlaciona amb una millor disposició a haver participat. Així, els joves que ni estudien ni treballen, els joves treballadors o els joves que han deixat aviat els estudis tendeixen a haver participat menys en entitats, com també els que han deixat d'estudiar després dels estudis obligatoris. En canvi, els joves que compaginen estudis i feina, els estudiants universitaris i, en general, els que encara estan en edat d'estudiar, així com els treballadors de més estatus, mostren més disposició a haver participat. Amb relació al moment d'emancipació, els joves que més han participat són els emancipats sense família.

3.8.1.2 El moment de la vida en què s'ha participat

Pel que fa a l'itinerari, és interessant observar les diferències en el moment de vida en què s'ha participat, per veure quins joves concentren la seva participació en la infància, en la joventut, o bé en tot moment.

Taula 73. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Moment de la participació	%
Infantil	15,0
Juvenil	12,3
Infantil + juvenil	30,8
Juvenil + actual	12,6
Infantil + juvenil + actual	29,1
Total	100

*Percentatge sobre el total de joves que han estat associats en algun moment de la seva vida.

La taula ens diu que la gran majoria dels joves que han participat en associacions ho han fet durant la infantesa (el 53,5% del total de joves i el 74,9% dels joves que han participat). A més, la majoria dels que han estat associats durant la infantesa també ho han estat un cop superats els 14 anys (59,9% dels joves que han participat). En canvi, la majoria dels que no han estat associats durant la infantesa tampoc no ho han estat més endavant. Aquestes dades posen en evidència la importància cabdal que té el contacte amb el món associatiu durant la infantesa a l'hora d'estar vinculat, més endavant, a aquest món —ja sigui en les mateixes entitats, ja sigui en d'altres—. En altres moments de l'estudi, com ara en les reflexions al voltant de la participació universitària, hem trobat indicis d'aquesta importància.

Però, més enllà d'aquesta dada genèrica, quins joves són els que tendeixen a concentrar més la seva participació en la infància? Quins, per contra, la projecten més enllà d'aquest primer moment? Observarem algunes de les principals variables sociodemogràfiques per veure si alguns col·lectius tenen comportaments diferents segons el moment de l'associacionisme.

Taula 74. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons sexe. Catalunya, 2005

Moment de la participació	Sexe (%)	
	Dona	Home
Infantil	16,1	13,8
Juvenil	12,4	12,3
Infantil + juvenil	32,1	29,5
Juvenil + actual	12,7	12,6
Infantil + juvenil + actual	26,7	31,7
Total	100	100

*Percentatges sobre el total de joves que han estat associats en algun moment de la seva vida.

Si ens fixem en les diferències de gènere, el que més destaca és que, més enllà que els comportaments de nois i noies no siguin excessivament diferents, les noies semblen concentrar més la participació durant la infància i tot just després dels catorze anys, per abandonar després la pràctica associativa en una proporció més elevada que els nois. En canvi, els nois que comencen l'itinerari participatiu durant la infància tenen més tendència a desenvolupar un itinerari associatiu de llarg abast. Entre els que comencen aquesta pràctica participativa durant la joventut, nois i noies hi tenen un pes similar.

Pel que fa al territori, les dades més destacables són, amb relació a la mida del territori, la presència més alta en els municipis de menys de 10.000 habitants de joves que han fet un itinerari associatiu de llarg recorregut (el 24,7% dels total de joves, quan la mitjana juvenil és del 20,8%). Pel que fa als àmbits del pla territorial, les Comarques Centrals mostren un percentatge de joves participatius de llarg recorregut especialment alt —recordem que, a més, és una dels territoris amb un percentatge més alt de joves que han participat en alguna entitat; per tant, hi trobem més joves participants, i també més joves que ho fan durant més temps—. Per contra, a les Comarques Gironines i a l'Àmbit Metropolità de Barcelona el percentatge dels joves amb itineraris de llarg recorregut és especialment baix, possiblement perquè hi ha més presència d'alguns col·lectius que tendeixen a la baixa participació.

Taula 75. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Moment de la participació					Total
	Infantil	Juvenil	Infantil + juvenil	Juvenil + actual	Infantil + juvenil + actual	
Alt Pirineu i Aran	12,2	11,4	26,9	17,6	32,1	100
Ponent	16,5	15,4	25,1	12,4	30,6	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	15,0	12,3	31,2	12,7	28,8	100
Camp de Tarragona	16,9	12,4	28,1	11,0	31,6	100
Comarques Centrals	11,0	12,2	31,5	11,0	34,2	100
Comarques Gironines	16,8	11,1	33,9	13,1	25,0	100
Terres de l'Ebre	14,3	11,3	27,1	16,3	31,0	100

*Percentatges sobre el total de joves que han estat associats en algun moment de la seva vida.

Amb relació a les variables relatives a l'estatus i la centralitat en la posició dels joves, les dades són, una vegada més, especialment reveladores —sempre tenint en compte que els contrastos percentuals no són gaire accentuats.

Taula 76. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Moment de la participació	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Infantil	16,6	15,7	12,6	15,0
Juvenil	14,1	12,1	10,6	12,3
Infantil + juvenil	30,1	31,3	31,0	30,8
Juvenil + actual	13,5	11,2	13,1	12,6
Infantil + juvenil + actual	25,7	29,7	32,7	29,1
Total	100	100	100	100

*Percentatges sobre el total de joves que han estat associats en algun moment de la seva vida.

Si ens fixem en el nivell instructiu patern, veiem que els joves de pares amb un perfil instructiu més baix no només tenen menys tendència a participar, sinó que entre els que ho han fet n'hi ha més que han participat en moments concrets i després han abandonat la pràctica associativa. Per contra, els fills de pares en què almenys un té un nivell d'estudis superiors, el percentatge dels que han fet una llarga trajectòria associativa, des de la infància fins a l'actualitat —ja sigui a la mateixa associació, ja sigui en diverses associacions— és més alt.

Pel que fa a la procedència, ens trobem una situació similar. Els joves nascuts a Catalunya amb pares nascuts a Catalunya no només tendeixen a haver participat més que la mitjana, sinó que a més tendeixen a haver-ho fet amb itineraris de més durada; és més habitual trobar joves en què la pràctica associativa és un hàbit que s'arrossega des de la infantesa. Però la dada que ens sembla més important destacar és la referida a la població nascuda a Catalunya de pares nascuts a l'estranger. Abans havíem vist que aquest és un col·lectiu amb un percentatge especialment baix de joves que no havien participat, i havíem apuntat la possibilitat que això tingués a veure amb l'esforç que es podia estar fent perquè aquests joves s'inscrissin en els tramats associatius dels seus municipis de residència. La dada que reflecteix la taula que exposem a continuació sembla apuntar en aquesta mateixa direcció, ja que el volum dels joves que han participat només en associacions durant la infantesa és especialment elevat (25,0% dels joves participants d'aquest grup). Enfront d'això, el volum de joves que participen actualment, entre els nascuts a Catalunya de pares nascuts a l'estranger, és especialment baix (el 30,3% dels participants), sobretot si el contraposem amb el percentatge de joves que participen actualment entre els nascuts a Catalunya de pares nascuts a Catalunya (46,6% dels participants).

Taula 77. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Moment de la participació					Total
	Infantil	Juvenil	Infantil + juvenil	Juvenil + actual	Intantil + juvenil + actual	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	15,7	8,0	29,6	13,2	33,4	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare o mare nascut a Catalunya	15,0	11,2	29,1	15,4	29,1	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	17,0	13,7	32,6	10,9	25,9	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare o mare nascut a la resta de l'Estat	7,8	18,2	45,5	5,1	23,3	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	25,0	21,4	23,2	1,8	28,5	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	11,3	22,4	33,4	11,3	21,8	100

*Percentatges sobre el total de joves que han estat associats en algun moment de la seva vida.

3.8.2 Caracterització de l'associacionisme actual

3.8.2.1 Perfil sociodemogràfic i d'extracció social dels joves que participen en l'actualitat

Taula 78. Model de regressió logística. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment. Catalunya 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,063	,005
Edat	-,010	,504
Capital instructiu dels pares	,064	,000
Llengua parlada durant la infància	,160	,000
Pirineus	-,015	,912
Ponent	,001	,992
Comarques de Tarragona	,038	,653
Comarques Centrals	,082	,338
Comarques Gironines	-,025	,758
Àrea Metropolitana de Barcelona	,016	,838
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,095	,015
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,160	,000
Barcelona ciutat	-,122	,006

En l'itinerari associatiu el primer que destacava és que la variable sexe no apareix com a significativa. En canvi, en l'activisme actual sí que ho és, de significativa: els nois manifesten més predisposició a l'activisme associatiu, si bé aquesta disposició es pot explicar perquè hi ha més presència de nois que fan esport —ja hem vist com altres pràctiques associatives tradicionalment vinculades al món masculí, com ara la vinculació a entitats polítiques, no manté diferències de gènere quant al perfil dels associats. Pel que fa a l'edat, en l'itinerari associatiu passava una cosa previsible: a més edat, més disposició a haver participat en entitats. Òbviament, l'edat és un factor determinant que permet tenir a la motxilla d'experiències més vinculació associativa —malgrat que en els apartats precedents hem vist que en alguns casos, com en l'associacionisme esportiu o el d'educació en el lleure, la tendència no és aquesta. En canvi, pel que fa a l'associacionisme actual, l'edat no és significativa en l'establiment de diferències en la disposició a l'activisme: ja hem vist que les diferències, en qualsevol cas, tenen més a veure amb el *què* —tipus de participació— i amb el *com* —manera de participar— que no pas amb el volum genèric d'activisme.

Pel que fa al territori, sí que podem observar, tant en l'itinerari com en la participació actual, una tendència a que hi hagi més activisme als municipis petits —especialment en l'activisme actual— i, per contra, més tendència a la passivitat als municipis grans —especialment si exclouem Barcelona ciutat, que ja hem vist que té tendències d'activisme especialment elevades en certs aspectes. Pel que fa als àmbits del pla territorial, les diferències no són significatives en l'activisme actual, però sí que ho són, en canvi, en l'associacionisme d'itinerari, ja que els joves de les Comarques Centrals i les Comarques de Girona mostren més predisposició a l'activisme.

Les variables relatives a la posició social ocupada segons l'adscripció familiar tenen un important pes explicatiu tant en l'itinerari associatiu com en l'associacionisme actual: a més nivell d'instrucció parental i a més centralitat posicional —marcada pel binomi de variables *procedència individual i familiar i llengua que es parlava de petit*—, més nivell d'activisme es detecta.

La introducció en el model de regressió sobre activisme actual de la variable independent sobre activisme infantil no modifica la correlació de la resta de variables, però sí que es manifesta com una variable explicativa de primer ordre del nivell participatiu actual: els que han estat infants participatius augmenten les seves possibilitats de ser participatius en l'actualitat.

Per tant, és evident que no tenir una motxilla d'experiències associatives és un element fonamental que explica no fer cap pràctica associativa en l'actualitat, especialment per al col·lectiu que, com anem veient, mostra més disposició a no participar: el dels joves amb un estatus acadèmic i professional baix, tant amb relació a la procedència familiar com, sobretot, a la personal. En altres paraules: els joves en situació de més feblesa estructural són els que més difícilment s'enganxaran a participar a partir de l'adolescència si no han fet aquesta mena de pràctiques amb anterioritat.

Finalment, les variables relatives a la posició personal dels joves també apareixen com a significatives. Com ja veiem en les taules de contingència, un estatus laboral o instructiu més elevat dels joves correlaciona tant amb una disposició més gran a haver participat durant la vida com amb la disposició a fer-ho en l'actualitat. Així, els joves que ni estudien ni treballen i els joves treballadors que no estudien són els que menys tendeixen a participar o haver participat en entitats, com també els que han deixat d'estudiar després dels estudis obligatoris. En canvi, els joves que compaginen estudis i feina, els estudiants universitaris i, en general, els que encara estan en edat d'estudiar, així com els treballadors de més estatus, mostren més disposició a participar. Amb relació al moment d'emancipació, els joves que més han participat i participen són els emancipats sense família.

Aturem-nos ara en els creuaments sobre associacionisme actual. El percentatge de nois associats és lleugerament superior al de noies, però potser la dada més vistosa és la mateixa que veiem en l'itinerari associatiu: el percentatge molt superior de nois vinculats només a entitats esportives (un 13,6% masculí per un 5,5% femení) i, en canvi, el percentatge més alt de noies vinculades només a un dels altres tipus d'entitats (el 18,4% femení davant el 12,9% masculí). Per edats, comprovem que el volum d'associacionisme dels més joves (15 a 19 anys) és el més elevat, bàsicament pel volum més elevat de joves, sobretot nois, vinculats només a entitats esportives. Com hem vist, moltes vegades aquesta vinculació s'arrossega des de la infantesa i es va abandonant amb l'edat. Val a dir, a més, que és el grup d'edat on hi ha més percentatge de vinculació de "baixa intensitat" —només puntual i/o només econòmica—. Podria ser que aquesta baixa intensitat tingués a veure amb el fet de ser un grup especialment sensible a certes formes emergents d'associacionisme o a la situació de progressiva desafecció respecte a entitats en què es participava durant la

infantesa. El percentatge d'associacionisme dels joves entre 24 i 29 anys també és lleugerament superior al dels joves de 20 a 24 anys. Convé advertir, però, que entre els joves de 20 a 24 anys l'associacionisme d'implicació més elevada és percentualment més voluminós que en la resta d'edats.

Taula 79. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Nombre de tipus d'entitats o associacions	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Cap	69,2	71,4	69,1	58,8	68,3	68,2	68,0
Entitats de tipus esportiu	10,2	4,5	3,7	21,3	12,0	10,6	9,4
1 tipus (no esportiva)	13,9	18,1	21,1	13,1	12,2	13,3	15,8
2 o més tipus	6,7	6,0	6,0	6,8	7,4	8,0	6,8
Total	100	100	100	100	100	100	100

La diferència territorial més notable és la que situa al capdavant de l'activisme juvenil actual els joves dels municipis de menys de 10.000 habitants, sobretot per la presència més elevada de joves vinculats només a entitats esportives. D'altra banda les Comarques Centrals continuen mantenint la situació de més vinculació participativa.

Taula 80. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Nombre de tipus d'entitats o associacions				Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 o més tipus	
Alt Pirineu i Aran	64,9	11,8	15,6	7,7	100
Ponent	66,7	10,9	15,3	7,0	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	68,7	8,7	16,1	6,5	100
Camp de Tarragona	67,7	10,4	14,2	7,7	100
Comarques Centrals	61,5	13,2	15,4	9,9	100
Comarques Gironines	70,3	8,7	15,1	5,9	100
Terres de l'Ebre	64,7	13,0	14,0	8,3	100
Total	66,7	10,7	15,2	7,4	100

Pel que fa a l'estatus o posició social per adscripció familiar, una vegada més se'ns manifesta la correlació existent entre posicions més avantatjoses o cèntriques i un volum superior d'activisme associatiu.

Taula 81. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Nombre de tipus d'entitats o associacions				Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 o més tipus	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	62,4	9,6	18,3	9,7	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare o mare nascut a Catalunya	66,4	9,1	16,9	7,5	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	72,7	11,2	12,5	3,6	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	79,8	8,8	11,4	0,0	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	75,0	16,7	4,2	4,2	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	76,0	6,3	13,7	4,0	100
Total	68,0	9,4	15,8	6,8	100

Pel que fa a la posició personal, els joves no emancipats —la majoria, estudiants— i els emancipats sense família tenen uns percentatges d'activisme similars. Amb tot, manifesten matisos diferents quant a les preferències d'activisme: els no emancipats tendeixen a participar en menys entitats i són més presents en l'activisme esportiu, per les raons ja exposades en descriure la variable edat. Segons el nivell d'estudis, entre els estudiants el volum d'actius decreix entre aquells que estudien a la universitat, bàsicament perquè hi ha menys joves universitaris només associats a activitats esportives —aquí és bàsica una altra vegada la qüestió d'edat—, mentre que en els que han acabat els estudis l'activisme s'incrementa d'una manera molt notable amb el nivell d'estudis assolit.

Taula 82. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons nivell d'estudis i continuïtat en els estudis. Catalunya, 2005

Nombre de tipus d'entitats o associacions	Nivells d'estudis acabats o que s'estan cursant (%)							Total
	Sense estudis	Obligatori acabats	Cursant obligatoris	Postobligatori acabats	Cursant postobligatori	Universitaris acabats	Cursant universitaris	
Cap	100	78,2	57,8	73,1	58,7	66,8	64,0	68,0
Entitats de tipus esportiu	0,0	9,8	19,8	7,3	16,9	4,8	8,1	9,4
1 tipus (no esportiva)	0,0	8,9	14,6	13,8	18,2	20,0	18,4	15,8
2 o més tipus	0,0	3,1	7,8	5,8	6,3	8,4	9,5	6,8
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

En la mateixa línia, aquells que professionalment semblen tenir una situació més precària —de menys estatus o més inactiva— presenten un volum d'activisme molt més baix que els que tenen una professió de més estatus o que combinen la feina amb els estudis —indicador d'una situació personal més avantatjosa—. La correlació, per tant, és clara.

Taula 83. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons situació laboral. Catalunya, 2005

Nombre de tipus d'entitats o associacions	Situació laboral (%)						Total
	Ni estudia ni treballa	Estudia	Estudia i treballa menys de 16 hores	Estudia i treballa més de 16 hores	Treballa menys 35 de hores	Treballa més de 35 hores	
Cap	85,0	63,4	56,9	58,7	74,2	73,6	68,0
Entitats de tipus esportiu	6,8	13,8	9,8	7,9	4,3	7,9	9,4
1 tipus (no esportiva)	5,6	16,9	20,3	22,0	16,7	12,7	15,7
2 o més tipus	2,6	5,9	13,1	11,4	4,8	5,8	6,9
Total	100	100	100	100	100	100	100

Una vegada més, creiem necessari recordar que les dades ens mostren que la tendència majoritària dels joves és no estar vinculats, en l'actualitat, a cap entitat o grup, sigui de la mena que sigui. En tots els casos, independentment de la variable socioeconòmica observada, es reproduïx aquesta mateixa situació: la majoria dels joves de tots els grups socials observats —és a dir, més del 50%— no participen actualment en cap associació, entitat o grup. El gruix d'aquesta majoria pot variar molt notablement. En la taula anterior en veiem l'exemple més clar: el 85,0% dels que no estudien ni treballen no fan cap activitat, mentre que el percentatge "majoritari" és "només" del 56,9% entre els que estudien i treballen menys de 16 hores. La diferència és notable, però la dada principal és que la majoria dels que no participen és molt heterogènia, i que la majoria dels joves dels diferents col·lectius sociodemogràfics tendeixen a no participar. En canvi, si observem la minoria dels joves que participen, el seu perfil es dibuixa més clarament, perquè en aquesta minoria el pes d'uns grups és molt més gran que el pes d'altres. Així, la minoria dels que tenen una participació plural entre els que ni estudien ni treballen és del 2,6%, mentre que el percentatge s'incrementa fins al 13,1% entre els que estudien i treballen menys de 16 hores. En el segon grup hi ha cinc vegades més possibilitats de trobar un jove de perfil "participatiu plural" que en el primer, malgrat que en tots dos casos ens estem referint a un segment de població molt minoritari.

3.8.2.2 Tipus d'implicació dels joves vinculats a associacions o entitats

Acabarem aquest capítol fent alguns comentaris referents a un dels aspectes que considerem més rellevants de tots els que mostren les pràctiques associatives: el tipus d'implicació dels joves a les associacions en què participen. Ja hem vist al començament de l'apartat 3.8 com la majoria dels joves tenen un tipus d'implicació de "baixa intensitat" a les entitats en què participen. Només els que situem en la categoria de participants "com a organitzadors" (el 2,4% dels joves; 34.734 joves catalans) i una part minoritària dels situats a la categoria "com a usuaris" —aquells que no es consideren organitzadors malgrat desenvolupar una tasca de voluntariat a les entitats, i que per tant es poden haver sentit més identificats en aquesta categoria; sobretot, pot haver passat amb una part dels joves que col·laboren amb entitats d'ajuda als desfavorits, d'educació en el lleure o amb entitats políticoreivindicatives— són joves que podem considerar participants "d'alta intensitat", amb una implicació compromesa, altruista, no puntual i d'implicació directa amb les xarxes associatives. Es fa difícil dir-ne el percentatge, si bé nosaltres, a través d'estimacions aproximades, ens atreviríem a situar-lo entre el 3% i el 5% dels joves catalans —és a dir, la implicació "d'alta intensitat" pot reunir entre 40.000 i 80.000 joves catalans.

A través de la categoria dels joves implicats "com a organitzadors" —que no reunieixen tots els joves amb una implicació "d'alta intensitat", però que en són el grup de referència paradigmàtic— podem mirar d'apuntar quines són les característiques demogràfiques i d'extracció social que afavoreixen aquest tipus d'implicació. D'entrada, podem veure que és en els joves de 20 a 24 anys on tendim més a trobar aquest perfil. Aquesta sembla una edat idònia per fer el pas d'una participació infantil més receptiva —en una etapa d'aprenentatge— a l'assumpció de responsabilitats d'un altre ordre. En canvi, a partir dels 25 anys la tendència sembla invertir-se, sobretot en el cas dels nois, i decreix el percentatge dels implicats. Val a dir, en qualsevol cas, que la migradesa percentual de la categoria fa que ens movem amb dades estadísticament no significatives. Tot i així, s'apunta una tendència en la qual valdria la pena indagar més a fons, perquè

podria ser que les dades reflectissin un abandonament de les responsabilitats associatives d'una manera força precoç, cosa que generaria un teixit associatiu, en algunes entitats, on la transmissió de coneixements a partir de l'experiència acumulada en certs càrrecs i tasques estigués perdent presència com a mecanisme d'aprenentatge. D'altra banda, també és destacable el fet que les noies de 25 a 29 anys són percentualment menys presents que les de 20 a 24 anys en la categoria de participació "usuàries", dada que sembla reflectir la dificultat més gran de les dones, en arribar a una certa edat —aquella en què moltes assumeixen responsabilitats familiars— per incloure la vida associativa com a part de les dedicacions pròpies en el temps de lleure.

Taula 84. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Tipus d'implicació	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Cap	69,1	71,2	70,2	58,8	69,9	69,1	68,6
Col·laboració puntual i econòmica	10,2	6,5	11,3	18,9	7,0	8,6	10,0
Col·laboració econòmica	12,0	8,2	8,1	15,0	10,7	11,6	10,5
Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	7,5	11,1	7,7	5,2	9,3	9,0	8,5
Com a mínim, organitzador	1,2	3,1	2,7	2,1	3,0	1,7	2,4
Total	100	100	100	100	100	100	100

Per contra, entre els nois —i també entre les noies, si bé d'una manera menys accentuada— sorprèn el fet que molts se situïn en la categoria de "col·laboradors puntuals", fet que mostra una certa inconstància participativa. Podria ser una dada indicativa d'un cert relaxament, entre els joves de menys edat, en l'assumpció de responsabilitats a les entitats en què es participa —un descens en el grau de fidelitat a aquestes responsabilitats—. Si fos així, això implicaria, en certa mesura, la pèrdua de centralitat d'un dels valors pedagògics atribuïts a la participació en associacions —sobretot entre els més joves—: la importància d'aquestes associacions en l'aprenentatge dels valors de la constància i el compromís amb aquells projectes en què un es compromet. Altrament, podria ser que aquesta dada reflectís que l'encaix de l'àmbit de la participació associativa en el món dels adolescents tendeix a ser viscuda d'una manera menys rígida, no tant com un àmbit de participació "obligatòria", sinó més aviat com a espais de potencial participació que "competeixen" amb espais d'oci alternatius, de manera que la participació en uns o altres es compagina segons les apències de cada moment.

Taula 85. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Tipus d'implicació					Total
	Cap	Col·laboració puntual i econòmica	Col·laboració econòmica	Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	Com a mínim organitzador	
Alt Pirineu i Aran	65,6	7,2	13,8	9,2	4,1	100
Ponent	67,1	7,6	14,9	8,8	1,7	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	69,4	10,9	9,1	8,8	1,9	100
Camp de Tarragona	68,0	7,9	12,8	7,7	3,7	100
Comarques Centrals	61,3	10,6	13,2	9,7	5,2	100
Comarques Gironines	71,2	5,7	13,9	6,2	3,0	100
Terres de l'Ebre	65,9	9,5	15,5	5,0	4,0	100
Total	67,3	8,8	12,8	8,0	3,2	100

Pel que fa a les diferències territorials, el més destacable és la presència més elevada de joves que es vinculen a les entitats “com a organitzadors” als petits municipis —de menys de 10.000 habitants—, i també en certs àmbits del pla territorial. Hi destaquen sobretot les Comarques Centrals (5,2%), però val la pena destacar també que en dos àmbits on el percentatge de joves que participen és especialment baix, Alt Pirineu-Aran i Terres de l'Ebre, el percentatge també és elevat. La dada sembla indicativa del fet que és en certs territoris menys imbuïts per certes lògiques pròpies de la segona modernitat on la participació (encara) afavoreix aquest tipus de vincles associatius de més intensitat, fins i tot en el cas que el teixit associatiu no sembli especialment elevat.

Taula 86. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Tipus d'implicació	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Cap	72,4	69,4	62,3	68,6
Col·laboració puntual i econòmica	7,2	9,5	14,6	10,0
Col·laboració econòmica	10,0	10,1	11,5	10,5
Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	8,3	8,2	9,1	8,5
Com a mínim, organitzador	2,1	2,7	2,5	2,4
Total	100	100	100	100

No deixa de ser significatiu, per contra, el fet que el capital instructiu dels pares no denoti diferències significatives amb relació al perfil d'implicació dels joves. Tenir pares més o menys instruïts es correlaciona amb una tendència més elevada a estar associat, però no a estar-ho amb un perfil “d'alta intensitat”. Així, el creixement de la tendència associativa entre els joves fills de pares amb més capital instructiu s'explica per la presència més elevada d'aquests joves en la categoria de “col·laboradors puntuals”, que és la que, a priori, sembla indicativa d'un grau de compromís i vinculació més tènue, més light; en definitiva, amb menys participació.

Taula 87. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Tipus d'implicació					Total
	Cap	Col·laboració puntual i econòmica	Col·laboració econòmica	Usuari i usuari amb col·laboració econòmica	Com a mínim organitzador	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	63,5	12,5	10,2	10,6	3,2	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	67,2	10,9	10,1	10,3	1,5	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	72,0	7,6	10,3	9,5	0,6	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	79,8	6,1	6,1	5,3	2,6	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	74,0	12,3	11,0	1,4	1,4	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	76,7	5,2	12,9	1,2	4,0	100
Total	68,6	10,0	10,5	8,5	2,4	100

En canvi, sí que sembla influir-hi la procedència pròpia i dels pares. Els joves nascuts a Catalunya de pares no nascuts a Catalunya tenen menys tendència a la implicació d'alta intensitat en l'àmbit associatiu. Per contra, els joves de pares nascuts a Catalunya i els joves no nascuts a Catalunya hi tenen més tendència. En el cas dels nascuts a Catalunya, la centralitat en la xarxa social —el “capital social” de partida— sembla ser a la base que explica aquesta tendència a una vinculació de més intensitat. Per contra, en el cas dels joves no nascuts a Catalunya podria ser que el tipus d'entitats a les quals tendeixen a vincular-se —en alguns casos, molt directament relacionades precisament amb el fet de ser joves no nascuts a Catalunya— podria explicar aquesta tendència més gran al compromís.

3.9 Alguns comentaris finals

Quan ens referim a la participació social sovint pensem en un tipus de vinculació social positiva marcada sobretot per tres característiques: la creació d'una xarxa social sòlida, la generació de vincles de compromís i la potenciació de relacions altruistes entre les persones. Aquestes idees associades a la participació social, més que descriure'n les característiques bàsiques, defineixen el model de participació social més virtuós, més positiu; en descriuen més l'ideal participatiu que no allò que implica tota forma de *participació social* —si més no, si entenem per participació social allò que, en el marc d'una investigació com aquesta, és quantificable com a tal: la vinculació a entitats, grups o associacions, sigui en enquadraments més formals o més informals. Si fem una aproximació a la *participació social* que miri d'incloure tot el gruix d'aquests vincles, veiem que només una minoria de les formes de participació social recollides responen a les tres característiques anteriors —creació de capital social, generació de compromís, vinculació altruista—; de fet, pot ser que una bona part de la que comptabilitzem no respongui a cap ni una de les tres característiques.

El cas més evident d'això el trobem en el fet que, del 32% de joves que actualment estan implicats en associacions, la immensa majoria hi participen només a través d'una vinculació estrictament econòmica, amb una dedicació a les entitats puntual i intermitent, o bé hi són "com a receptors". En qualsevol d'aquestes modalitats és impossible que la participació associativa compleixi els tres principis anteriors, que fan que la vinculació a entitats es valori positivament.

Fixem-nos en la característica relativa a la creació de capital social. La importància de la relació entre la xarxa associativa d'una determinada societat i l'esfera política està avalada des dels estudis de Tocqueville sobre la societat dels Estats Units, en els quals ja s'assenyalaven els efectes positius que tenien aquestes organitzacions sobre els centres de poder —en actuar com a contrapès i introduir una visió multidimensional sobre els problemes— i, d'una manera molt interessant, sobre els ciutadans, ja que les entitats faciliten les eines per desenvolupar i entendre millor com funciona l'àmbit polític.²⁶ Més endavant, a partir de les aportacions de Robert Putnam (1993) s'ha treballat i investigat molt al voltant de la relació entre el fenomen associatiu i la política, basant-se en el concepte de *capital social*. Altres autors han recalcat la tasca de les entitats de participació voluntària com a *escoles de democràcia*, ja que ajuden els seus membres i els ensenyen a moure's en aquest sistema. La participació contribueix a desenvolupar entre els participants els recursos necessaris per entendre la complexa i polièdrica esfera política, alhora que faciliten l'adquisició i transmissió de coneixements i habilitats necessaris per poder mostrar-se actiu en l'àmbit públic.

Algunes de les formes d'implicació associativa només es poden relacionar amb aquesta característica. És el cas de la participació "com a receptors", que es basa sobretot en la característica de la sociabilitat —el compromís i l'altruisme estan absents d'aquesta forma de vincle associatiu, o bé hi tenen una presència molt tangencial, atribuïble gairebé a qualsevol forma de relació interpersonal. Les persones participen per satisfer algun objectiu d'autorealització lúdica, però alhora creen una sèrie de vincles nous amb la gent que es troben a les entitats o grups. Ho que observem sobretot en la participació esportiva o cultural —les dues més importants actualment.

Cal veure, però, si aquest és un espai de sociabilitat generador, sistemàticament, de capital social. Creiem, i així ho apuntem més endavant, que una bona part de les xarxes intersubjectives que es creen a través de la participació "com a receptors" no generen —no han de generar necessàriament— capital social.²⁷

Per la seva banda, una part de la participació exclusivament econòmica té a veure amb la vinculació altruista a alguna ONG, forma emergent de relació amb entitats d'ajuda als més desfavorits. En aquest cas, és fàcil reconèixer en aquesta forma de vinculació elements d'altruisme i de compromís, si bé la implicació és de segon ordre, mediada a través dels diners.

Amb els exemples anteriors hem volgut explicitar fins a quin punt la participació associativa no es pot interpretar, *per se*, com a generadora de tots els *inputs positius* que s'hi poden associar. Podríem dir que és una vinculació *necessària*²⁸ però no *suficient*. En aquest sentit, semblaria que només entre el 3% i el 5% dels joves catalans tenen un tipus d'implicació associativa que pot encaixar bé amb la definició en termes positius de l'activisme associatiu: un activisme parametrizable a partir dels principis de compromís, altruisme i

²⁶ «El país más democrático de la tierra es aquel en el que los hombres más han perfeccionado el arte de perseguir conjuntamente el objeto de sus deseos comunes y han aplicado al mayor número de objetos esa nueva ciencia» (Tocqueville, 2002: 139-140).

²⁷ Val a dir que la vinculació "com a receptors" té un sentit ben diferent si fem referència a la població menor d'edat i, encara més, a la població infantil. En aquest cas, la vinculació participativa a les entitats té un component educatiu explícit o implícit que pot tenir un paper cabdal en el creixement de les persones. Les competències i aprenentatges que s'adquireixen a les associacions durant aquest període poden ser centrals en la configuració de la personalitat. Val a dir, però, que aquest no és un estudi pedagògic, i per tant no podem entrar a valorar l'impacte d'aquests aprenentatges. Sí que volem assenyalar, en canvi, que la disposició dels majors d'edat "com a receptors" en la participació associativa, si bé pot mantenir una part dels valors pedagògics, s'ha de llegir des d'altres paràmetres, altrament podríem caure en cosideracions que comportessin una certa banalització de la participació en l'àmbit associatiu.

²⁸ És condició necessària en la mesura que es vulgui recollir tota forma de vinculació interpersonal de caràcter associatiu que va més enllà dels llaços familiars, d'amistat o laborals, sense tenir en consideració que aquests siguin més o menys formalitzats. En el marc d'aquesta investigació hem mirat de recollir també les vinculacions més informals, tant a través de l'instrumental quantitatiu com del qualitatiu.

generació de capital social. De fet, som del parer que això ha estat sempre així, i tant amb les dades actuals com amb les antigues s'ha d'anar amb una certa cura a l'hora d'interpretar el significat dels percentatges de joves associats, sobretot en algunes lectures polítiques que se'n poden fer. Hi ha importantíssimes diferències entre diverses formes de vinculació associativa, i aquestes no només tenen a veure amb l'àmbit temàtic en què es desenvolupen.

Però la redimensionalització del significat de l'activisme associatiu en uns termes menys idealitzats no només té a veure amb aquest potencial desencaix entre la dimensió conceptual i l'operativització d'allò que estem recollint finalment com a pràctica participativa. La redimensionalització també ha de ser congruent, com hem defensat en el primer capítol, amb els canvis històrics propis de la segona modernitat. En aquest sentit, són transformacions a les quals els joves són especialment sensibles, però no són pas els únics afectats. Som del parer que aquests canvis en la dinàmica associativa, que podríem definir com un cert "*esponjament de la implicació*" afecten també els adults, si bé no tenim dades que ho posin de manifest.²⁹ Probablement la inèrcia associativa dels qui han estat associats des d'èpoques anteriors pot fer que l'impacte de les transformacions es dilueixi un xic en hàbits ja adquirits i mantinguts. Les inèrcies existencials expliquen tant els hàbits actuals com la transformació dels temps; un col·lectiu amb poca càrrega "d'inèrcies", el juvenil, és especialment sensible als canvis socials actuals.

D'altra banda, l'*esponjament associatiu*, que pot ser vist com una transformació negativa, no pot menystenir que els joves són un dels grups d'edat que concentren més activisme participatiu, en contra del que sovint se sol pensar. Hem vist com certes formes d'activisme són especialment presents entre els joves que just abandonen la infància —per exemple, l'esportiu—, o bé entre els joves que encara tenen lluny el gruix de responsabilitats adultes —un cert activisme polític, l'activisme de voluntariat en l'ajuda als més desafavorits. Per contra, una bona part de l'activisme que podríem considerar "més descafeïnat", si més no quant als aspectes positius que solen trobar-se rere l'activisme associatiu, és sobretot en els sectors de joves més pròxims a l'adulthood —la vinculació només econòmica a les entitats, l'activisme "com a receptors". Per tant, si hem de parlar de crisi de l'activisme, tot apunta que aquesta és més present entre els adults que entre els joves. Altra cosa és que l'activisme juvenil es vagi constituint, com passa amb altres hàbits de l'esfera del que es fa amb el temps de lliure disposició, com una mena de ritus propi d'una manera de ser jove que, en part, es caracteritza per la transitorietat. Vist així, el problema de l'activisme el detectem, si més no parcialment, en la tendència que, en algunes de les seves manifestacions més modernes, es concentri sobretot entre els joves, i en canvi sembli perdre presència en altres grups d'edat —per exemple, els *joves-adults*. Ras i curt: cert activisme, el que podríem considerar "de vinculació intensa", tendeix a evolucionar i transformar-se, passant de ser una actitud existencial que s'adquireix en un moment de la vida i es manté al llarg d'aquesta a convertir-se en una experiència més o menys puntual d'un moment determinat del cicle de vida: la joventut.

3.9.1 Associacionisme i professionalització

El que acabem d'explicar no és res més que una tendència que es deixa entreveure a partir de les dades que hem analitzat, i que fa referència a un perfil d'activisme molt determinat —i, com hem vist, percentualment minoritari—: el dels joves participatius que, per la temàtica de l'activisme i per la naturalesa de la vinculació participativa, responen a la participació més fàcilment identificable com a tal. Però la naturalesa de l'activisme actual es caracteritza per una nova sèrie de qüestions que cal tenir en consideració. Una és la tendència a la professionalització de les activitats tradicionalment relacionades amb l'activisme associatiu, procés que té molt a veure amb l'emergència de l'anomenat *tercer sector*. Parlem del naixement en els darrers quinquennis d'una sèrie d'associacions sense ànim de lucre que es van implantant en terrenys que tradicionalment o bé estaven desocupats, o bé estaven ocupats per entitats formades exclusivament per voluntariat, sobretot en els àmbits temàtics del lleure, la cultura, l'esport, i també de suport als més desafavorits. L'emergència d'aquesta indústria no lucrativa ha transformat en diferents sentits el teixit associatiu dels municipis i ciutats catalanes, de manera que conviuen un teixit professional i un teixit de voluntaris, situació que per força ha de tenir algun efecte.

²⁹ El fet que els adults hagin quedat fora del microscopi no vol dir que no es vegin involucrats en part dels processos i tendències que afecten els i les joves.

Taula 88. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys que participen en les entitats o associacions. Catalunya, 2005

Implicació actual en les entitats	%
Col·laboració econòmica	33,5
Col·laboració puntual i puntual i econòmica	32,0
Usuari, membre actiu, organitzador	34,5
Total	100

*Percentatge sobre el total de joves participants en l'actualitat en alguna entitat o associació.

Es podria pensar que, en bona mesura, el naixement d'un teixit empresarial ha estat positiu per diferents motius. En primer lloc, ha estès la cobertura infantil de certes dinàmiques de lleure considerades positives universalment —algunes de les dades sobre l'extensió entre els joves de 15 a 19 anys dels que, quan eren infants, van anar a entitats com ara les d'educació en el lleure segurament s'expliquen per això—. En segon lloc, pot haver resolt una part de la crisi de l'associacionisme basat en el voluntariat que s'anunciava en el conegut informe sobre joves i participació de l'any 1999 (Fundació Ferrer i Guàrdia, 1999). En aquest estudi s'assenyala que la burocratització i la falta de suport de l'Administració a aquestes entitats de la societat civil estava a la base de la crisi participativa.³⁰ Si bé és cert que la principal solució als problemes d'excés de burocràcia passen per agilitzar els tràmits burocràtics, podem suposar que la professionalització de la gestió de les entitats contribueix a fer menys insalvables tràmits que es fan especialment farragosos des d'una dedicació voluntària. En tercer lloc, es crea una xarxa d'ocupació positiva en la dinamització de l'economia del país que, a més, reconeix la important tasca social del voluntariat, que ara cada vegada més és remunerat i deixa, per tant, de ser "genuïnament" voluntari.

Com tota realitat, l'emergència del tercer sector té dues cares, i juntament amb aquests efectes positius cal preveure un tipus d'efectes segurament menys positius —creiem veure'n indicis tant en les dades com en les entrevistes que hem fet. Per regla general, és obvi que es tendeix a establir un marc competitiu en què les entitats professionalitzades i les basades en el voluntariat "lluïten" per un mateix recurs, i en aquesta situació les segones entitats es mouen en una posició de desavantatge. Això no vol dir que hagin de desaparèixer, si més no a curt o mitjà termini, però en canvi sí que es pot produir un cert replegament de l'activisme de voluntariat a uns territoris determinats —per exemple, a les entitats amb més història i tradició. Segons la nostra opinió, aquest replegament, combinat amb l'emergència del nou sector professionalitzat, corre el risc de produir una certa homogeneïtzació social dins de les entitats, una certa especialització de la clientela —ja siguin infants, ja siguin joves "receptors"— no —o no només— segons els gustos, sinó també segons la posició social dels usuaris.

Tot i no poder-ho analitzar amb més precisió, creiem percebre una certa correlació entre les entitats que mantenen un funcionament més clarament voluntari i uns infants d'adscripció més elevada o més centrada i, per contra, una correlació més elevada entre les entitats professionalitzades i uns infants "usuaris" de perfil més desavantajat —sobretot en l'àmbit de l'educació en el lleure, un dels que reuneix més infants participatius. Sembla raonable pensar que serà més fàcil mantenir una estructura voluntària allà on el tipus d'activitat requereix menys dificultats, i no en les que han d'assumir reptes més complicats, com ara el "fer front al repte de la diversitat", per al qual es requereix més preparació. Però és evident que, si es confirma aquest efecte, hi haurà repercussions negatives en el que tradicionalment s'ha considerat un dels efectes més positius de la pràctica associativa, sobretot durant la infantesa: el potencial que té com a espai de trobada d'infants en situacions existencials heterogènies, perquè els permet conèixer gent que, per la seva posició social, d'altra manera possiblement mai no arribarien a conèixer.

3.9.2 Estímuls al voluntariat

Les repercussions de la convivència del sector voluntari i el professional té impactes, també, sobre la consideració social de la naturalesa del voluntariat. No és el mateix ser voluntari en un marc en què no hi ha la

³⁰ Vegeu especialment en l'apartat de conclusions 13.1, els títols 14 i 15 i tots els ítems del punt 13.2, "obstacles a la participació".

possibilitat de professionalització que en un marc en què sí que hi és, ja sigui dins de la pròpia branca associativa, ja sigui en una altra. Tota la lògica motivacional a l'entorn de la vinculació voluntària es reconfigura a partir d'aquest horitzó. El primer dels efectes és que l'estímul moral per ser voluntari tendeix a desdibuixar-se en la mesura que no queda socialment clar si s'és voluntari perquè es cobra —és a dir, no s'és voluntari—, perquè és part d'un itinerari de formació professional informal o perquè, efectivament, se sent el deure moral de ser-ho. No sembla estrany que, en aquesta situació, el voluntariat d'obligació moral, sobretot el que està més implicat en el suport a situacions socials difícils, tendeixi a convertir-se en un "ritus de pas", de durada limitada, per a la minoria dels joves que el practiquen:

Hice voluntariado dos años. Daba clase a los niños gitanos, de lo más pobre de la provincia. Fue, bueno, una experiencia muy dura, ¿eh? Eran niños entre cinco y doce años. Y era muy duro. Y eran sólo tres horas a la semana, tampoco era muchísimo, pero acababa muerta, agotada. Porque te amenazaban, o te cogían por el cuello, bueno, cosas de... sí sí, "que te vamos a..."..., jeje. Pero bueno, cuando tenías algo bueno, que no era a menudo, pues bueno... Que te regalaban algo, o que te daban cualquier cosa, o así tal, pero vamos, que cambiaban del amor al odio... En fin... Y fue como experiencia, uff.

Irene, grup d'edat de 24 a 29 anys, Barcelona

Però, a més, aquesta mena de consideracions semblen cada cop més presents en l'imaginari dels joves participatius: dedicar-se a una tasca que té poc reconeixement social i que, a més, altres fan cobrant, només sembla no ser absurda en la mesura que ens vincula a alguna mena de guany indirecte.

Aquesta mena de reflexions les vam poder observar d'una manera força clara en la jornada sobre la participació estudiantil a les universitats.³¹ En aquesta jornada es van trobar força joves implicats en associacions, assemblees, entitats, etcètera, de l'àmbit universitari per debatre quin paper havia de tenir la participació dels i les estudiants en els diferents àmbits de la universitat. A la part final de la jornada, quan es feien les propostes per millorar i augmentar la participació estudiantil, van sorgir idees com ara oferir crèdits de lliure elecció a canvi de participar en entitats; fer assignatures de formació i foment de la participació; premiar les millors pràctiques associatives i participatives, etcètera. Arran d'això es va engegar un debat al voltant de dos temes: en primer lloc, si el fet de participar en si mateix ja aportava prou recompenses "informals" —capital relacional, comprensió del funcionament de la universitat, possibilitats d'iniciació professional, fer currículum, etcètera— com per plantejar-se que es premiés d'altres maneres la participació. I en segon lloc hi va haver un debat al voltant de la conveniència "moral" d'explicitar i formalitzar les recompenses del voluntariat amb crèdits, premis o altres incentius.

En el primer debat va ser interessant veure com la gran majoria de joves presents eren perfectament conscients dels beneficis informals de la participació i com els acceptaven d'una manera natural. Així, l'actitud majoritària va ser demanar que no es fomentés d'una manera "artificial" la participació oferint un altre tipus de "recompenses" que no fossin les inherents a la participació. Alhora, en els dos debats es va rebutjar la voluntat de formalitzar aquests estímuls a la participació des d'un punt de vista moral: si s'expliciten i es formalitzen els beneficis informals de participar, s'estan pervertint el sentit de la participació voluntària. El que és interessant, però, és el fet que els joves eren conscients de l'existència d'uns beneficis que van més enllà del que és estrictament moral, i que algun d'ells exemplificava en la possibilitat d'adjuntar al currículum el fet d'haver participat en entitats estudiantils.

A part d'aquestes consideracions sobre la transformació de l'estímul moral, cal pensar en l'altra dimensió apuntada: la probabilitat —fins i tot diríem la voluntat— de professionalització en l'altruisme. Un indicatiu d'aquesta voluntat el podem trobar en qualsevol facultat de ciències de l'educació, especialment en la diplomatura d'educació social: són abundantíssims els estudiants que han descobert la seva vocació professional fent de monitors en esplais i altres centres d'educació en el lleure. És de preveure que la professionalització s'acompanyi, en el moment en què es dona, de l'abandonament de l'acció voluntària: si algú ha fet una

³¹ Jornada «Propostes sobre la participació estudiantil a les universitats», celebrada el 14 de desembre de 2005 i organitzada pel DURSÍ. Les aportacions i debats els podeu trobar a: www10.gencat.net/dursi/AppJava/documents.jsp?area=1&idcat=3426&sub1=6&sub2=2&sub3=3.

professió de la seva vocació, és raonable pensar que dedicarà el seu temps de lleure a altres pràctiques —potser a l'activisme “com a receptor”. Una frase d'una de les persones entrevistades ens apunta aquesta tendència:

I fins aquest any també era monitora d'un cau, però aquest any ho he deixat perquè he començat a treballar en una altra cosa, en una ONG amb immigrants i... ja portava molts anys i...

Mònica, estudiant de la URL, grup d'edat entre 18 i 23 anys, Barcelona

El moment en què s'assumeixen responsabilitats adultes és el que, per a molts joves, determina un canvi d'actitud respecte la participació: o bé es deixa perquè cal preocupar-se per coses que passen a primer lloc en l'escala de prioritats —responsabilitats laborals, cura de la família, etcètera—, o bé es deixa perquè la persona s'ocupa en el tercer sector.

D'altra banda, tampoc és d'estranyar, en aquesta mateixa línia, que els joves demanin una condicions òptimes a l'hora de plantejar-se la participació voluntària, la implicació en algun projecte:

Abans de començar la carrera ja feia voluntariat a la Creu Roja, ja m'interessaven aquests temes abans de la carrera... i al venir aquí a la X (nom d'universitat), amb la carrera, també he estat en contacte amb la X (nom d'entitat de la universitat), però molt poquetes vegades perquè jo crec que està molt desorganitzat... he anat 50.000 vegades a demanar informació i 50.000 vegades no hi era el responsable... bueno, trucades, mails... si hi hagués hagut més organització jo, i com jo molta més gent que jo conec de la carrera, s'hi haguessin involucrat.

Mireia, universitat V

La pregunta de què s'exigeix a la participació, però, agafa la seva veritable dimensió en veure què s'espera del vincle amb una entitat. És evident que en la participació sempre hi ha tingut una especial rellevància allò que se n'obtenia indirectament, més enllà d'allò que algú podia considerar que aportava altruïstament a la societat: els amics que s'hi feien, les experiències que s'hi vivien, etcètera.

La impressió que tenim és que aquest benefici extra cada vegada més passa a situar-se en un primer terme. Més que l'obligació moral, la persona participa perquè s'ho passa bé fent una cosa positiva. Evidentment, la màxima expressió d'això la trobem en l'activisme dels “receptors”, aquells que gaudeixen d'una activitat que té com a objectiu explícit l'entreteniment mitjançant la realització —molts cops l'aprenentatge— d'alguna activitat cultural o d'una altra mena. En molts casos, aquesta actitud de pèrdua de rellevància de l'obligació moral i d'explicitació de la dimensió de passar-s'ho bé fent unes activitats que, al cap i a la fi, és allò a què s'està dedicant el temps lliure, també es manifesta en l'activisme “de voluntariat”, per exemple, el polític. La citació següent ens serveix per veure com aquesta dimensió sembla present en el pas, en l'activisme polític, de *l'activisme de militància a l'activisme d'impacte*:

La setmana passada àrem organitzar un concert, al barri, amb la colla, pues, hi ha... per exemple ara més tard hem quedat, i anem organitzant concerts i això, i aquest era el quart que fèiem. I vam decidir començar a organitzar coses d'oci aquí a la ciutat, perquè no... no es fa gaire cosa festiva que diguem...

Carolina, grup edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Fora de l'àmbit polític, podríem preguntar-nos si aquesta mateixa cerca de gratificació en allò que es desenvolupa no pot haver tendit a fer marginals certes activitats de voluntariat —per exemple, l'acompanyament a malalts— i, per contra, haver fet més atractives unes altres —com les que estan relacionades amb l'educació d'infants—. En qualsevol cas, la present investigació no permet validar aquesta hipòtesi.

És curiós, en qualsevol cas, que una de les activitats que més clarament es desmarca de la recerca de gratificació en l'activitat que es fa sigui precisament una que no hem considerat activisme associatiu: fer esport en gimnasos. Ja hem comentat que precisament aquesta activitat sembla apel·lar més a una obligació cap a un mateix —una obligació contraposada a les obligacions morals enteses com allò que es fa pel bé comú, no pel bé personal—, i que en molts casos es fa tot i no agradar gaire. És a dir, sembla que cada vegada és més difícil fer una activitat que no agrada des d'una dimensió d'obligació moral, però en canvi

no desapareixen les obligacions en l'àmbit de les activitats en el temps de lleure, sinó que es desplacen a l'àmbit de les obligacions cap a un mateix —fer esport n'és una manifestació; una altra, més utilitària, seria fer activitats d'instrucció com ara l'aprenentatge d'idiomes, especialment d'anglès.

3.9.3 Els valors de la participació associativa

La frontera entre les activitats com ara la pràctica esportiva en gimnasos i d'altres que els joves —i la resta de la població— poden fer “com a receptors”, i que sí que hem considerat activisme associatiu, és força difusa. Certament, en algun lloc havíem de posar el llindar sobre què consideràvem “activisme” i què no. La raó principal per deixar-ne fora la pràctica esportiva en gimnasos, com també l'aprenentatge d'idiomes, és que són pràctiques que es poden fer —i que de fet es fan massivament— fora del tercer sector i també de l'àmbit associatiu. A més, la importància de la dimensió d'*obligació cap a un mateix* les situa com les més allunyades d'una de les característiques de la participació en activitats i entitats associatives: el fet que en dur-les a terme es generi sociabilitat, la persona s'insereixi en el teixit social d'una comunitat a través d'aquesta pràctica. La disposició personal a crear aquest teixit relacional possiblement és més baixa en activitats que es fan com a obligacions cap a un mateix.

Malgrat aquesta explicació, no se'ns escapa que la divisió és forçada. De fet, l'esponjament associatiu difumina les fronteres entre el que es pot considerar “pràctica associativa” i el que no. Això fa més difícil i més arbitrària la definició sobre què es considera i què no participació social, però també ens permet adonar-nos que sovint considerem dins d'una mateixa categoria pràctiques de naturalesa profundament diferent. Així, veiem que el nostre percentatge de joves participatius, que és del 32% una vegada n'excloem els que van a gimnasos, representa un percentatge força similar al que trobem en altres enquestes fetes a joves catalans (particularment, l'*Enquesta de consum cultural del 2001* i l'*Enquesta als joves de Catalunya del 2002*). Podem pensar, per tant, que la diversitat de situacions de l'enquesta és similar a la de les enquestes precedents,³² malgrat que en aquestes no s'hi reflectia l'important percentatge dels que tenen una vinculació només puntual o només econòmica amb les associacions, per exemple. En aquest sentit, hi ha algunes consideracions addicionals que ens sembla oportú de plantejar.

Creiem necessari problematitzar el *benefici* associat a la pràctica associativa que té a veure amb la sociabilitat que se sol desenvolupar en el marc de les associacions, un teixit social que gràcies al seu funcionament es (re)genera i es constitueix en la base de la societat civil. A més, es generen connexions dins la comunitat dels residents en un mateix municipi, apropant les persones entre elles. Al nostre parer, aquesta percepció sobre el paper de les associacions i de la participació social ha estat sempre un xic idealitzadora de la realitat. Com es diu en l'informe de 1999 (Fundació Ferrer i Guàrdia, 1999), on es posava en qüestió si es podia considerar la participació esportiva al mateix nivell que la resta, és difícil pensar que totes les associacions tenen un paper similar en aquesta implicació en l'esdevenidor col·lectiu. La qüestió, és si aquest dubte és extensible a bona part de l'activisme juvenil —i no juvenil.

És en aquest sentit que cal veure, en primer lloc, quin és el tipus de vincle interpersonal que es promou en les entitats entre els que hi participen activament. Aquests individus, ja siguin infants, ja siguin joves, provenen de contextos socials heterogenis? Al llarg de tot el capítol hem vist com en tota forma de participació —tot i que potser d'una manera més lleu en l'esportiva— hi ha uns perfils socials més presents que d'altres. En termes generals, tendeixen a participar més els joves que provenen de contextos socials més privilegiats o en una posició més sòlida dins de la comunitat. Però més enllà d'aquesta tendència, ens és difícil precisar si les entitats tendeixen a crear grups homogenis. A partir d'algunes de les tendències que apuntàvem amb anterioritat, sospitem que hi ha un cert risc d'accentuació de l'homogeneïtat social d'una bona part de les associacions, sobretot en la mesura que algunes d'elles, les basades en el voluntariat, vagin adquirint un dimensió de distinció social perquè es tornin més minoritàries davant del creixent tercer sector. Podria ser que la capacitat d'integració de sectors socials socialment menys pròxims sigui més reduïda, més assumible

³²De fet, és molt possible que en les enquestes precedents el percentatge d'associats hi reflecteixi un cert volum de joves que van a gimnasos amb afany de lucre, ja que en l'entrevista que s'ha fet als joves en aquesta enquesta primer se'ls preguntava si feien alguna pràctica esportiva en el marc d'alguna entitat, associació o grup més informal —cosa que, en principi, exclou les empreses—, i només després se'ls demanava precisar en quin tipus d'entitat ho feien, pregunta a la qual un percentatge força alt contestava que en un gimnàs. La referència a la pràctica esportiva amagava el matis que aquesta havia de ser en una entitat no lucrativa, situació que podem presumir que també es va donar en les altres dues enquestes que hem esmentat.

per altres entitats amb un “missatge” més fàcilment assumible per segons quins sectors. És a dir, si tradicionalment una bona part de l’oferta associativa podia estar especialitzada socialment —allò que ens agrada, també pel que fa a la participació, està determinat per la nostra procedència social—, és ben possible que aquesta tendència es pugui estar accentuant a partir dels processos complementaris de mercantilització i pluralització de l’oferta —emergència del tercer sector— i de reforçament de la dimensió de distinció simbòlica de les associacions que es mantenen dins la lògica estricta del voluntariat —sobretot en els sectors i matèries on conviuen amb la tendència a la professionalització.

Però l’especialització més potent és la que té a veure amb l’edat. Creiem advertir una tendència considerable a l’especialització per edats dels grups de referència dins de la lògica participativa. Ja dèiem que la poca presència de seccions juvenils n’era un símptoma, però no és l’únic. L’especialització per edats de la participació més política o reivindicativa i la progressiva associació entre participació i ritus de pas juvenil són altres marcadors d’aquesta tendència que, de fet, encaixa força bé amb algunes de les constants de l’imaginari juvenil: l’oposició al món dels adults com aquell que reuneix les característiques d’allò que no es vol arribar a ser —conformista, poc autèntic, alienat... poc lliure, en definitiva. Paradoxalment, és l’associacionisme de més baixa intensitat —el que es basa exclusivament en vincles econòmics o en l’assumpció d’una posició “com a usuari”— el que més sembla trencar aquesta tendència a l’especialització per edats, sobretot en els joves que ja tenen una certa edat —al voltant dels 25 anys. En aquests casos semblaria que els gustos estètics superen les fronteres d’edat en l’establiment dels grups naturals de vinculació participativa. L’especialització en grups homogenis possiblement dificulta la creació del teixit relacional generador del sentiment de comunitat diversa, d’adscripció a un projecte social col·lectiu.

3.9.4 Associacionisme i formes de vinculació social

En relació amb les idees anteriors, hi ha un altre aspecte a considerar. Sovint els grups participatius tendeixen a generar forts vincles endogàmics, però no han de facilitar necessàriament els vincles exogàmics. És més, poden produir l’efecte contrari, sobretot en aquelles entitats que, per la seva especialització temàtica, tendeixen a mirar més “cap endins” que no pas “cap enfora”. Un bon exemple seria la pertinença a un equip esportiu. No podem donar per descomptat que la participació social —allò que considerem participació social— generi teixit i no nòduls relacionals tancats. Tot seguit un jove explica com el seu grup de referència ha estat sempre la colla d’amics de l’equip amb què jugava, i deixa entreveure que precisament el fet de trobar-s’hi bé el fa poc receptiu a generar altres vincles socials amb altres grups de joves amb què ha anat coincidint:

Des dels cinc anys he tingut relació amb l’esport com a jugador, i a partir dels setze o disset participo més al club com a part implicada, com a entrenador, a la Federació Catalana, el tema dels nens, etcètera. [...] La meua vida social, les amistats, la meua vida personal gira al voltant d’aquest club, etcètera, i no només la primera línia, sinó la segona i tercera... en forma de xarxa... perquè coneixes una persona que és un amic que és un amic d’un amic d’això també, del bàsquet. I és molt difícil desvincular-se d’això...

Joel, universitat V

Aquesta recerca no tenia com a objecte d’estudi fer una investigació exhaustiva sobre les noves formes de sociabilitat en les interrelacions juvenils, però considerem oportú referir-nos-hi en el marc d’aquestes reflexions sobre la participació juvenil —que, repetim, en bona mesura són extensibles a la població no juvenil. Estar amb els amics és una activitat d’una importància cabdal per als i les joves. A les enquestes, a les entrevistes i grups de discussió sempre hi surt referida. En molts casos els grups d’amics estan formats pels companys d’escola, però en molts d’altres el grup d’amics el conformen els companys d’esplai —de quan s’era nen o de quan es comparteixen responsabilitats de monitoratge— o d’equip esportiu —ens remetem al fragment anterior, però podríem trobar-ne altres exemples.

Mantens el contacte. Són dos grups d’amics diferents, vull dir, jo tinc les amigues de tota la vida, de la guarderia, les de sempre, i després he anat fent amics a mesura que la meua vida ha anat canviant. El de la universitat, el del cicle formatiu, les companyes del treball... Vas fent grups al voltant de la vida que vas portant, però vas mantinguent l’amistat.

Ester, grup d’edat de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

En el meu cas, el meu grup d'amics principal són els de l'esplai. [...] Sí, jo anava allà i ja s'han quedat...

Montse, grup d'edat de 16 a 23 anys, Barcelona

—*Yo estoy aquí [a l'Ateneu] des de toda la vida.*

—*Es el pan de cada día desde hace mucho tiempo.*

—*Antes de que estuviera esto montado, cuando estaba en plan okupa, nosotros ya éramos unos mocosos que estábamos ya viendo los titellas y actividades por aquí... que tendríamos siete años o...*

Juan i Nicolás, grup d'edat de 16 a 23 anys, Barcelona

És difícil dir, en aquest sentit, que la crisi de certes formes de participació social —vinculada a entitats i a grups més informals— tingui a veure amb l'increment de la individualització social entesa com la desaparició de vincles socials. Els vincles existeixen i són d'una força cabdal: si més no, la importància que se'ls atorga ho és. Entre els adults joves, sovint es parla amb una certa nostàlgia d'aquesta fortalesa dels vincles que es tenen en la joventut.

Jo quan era adolescent també pertanyia a un equip de voleibol, i vam estar juntes fins que vam començar a anar a la universitat, que llavors cadascuna va començar a fer la seva vida, i vam dissoldre l'equip. Vam intentar que continués amb gent nova, però no va funcionar i... no estava la cosa molt lligada, nosaltres érem el punt d'unió i quan vam marxar cadascuna a fer la seva vida, un mòdul, la universitat, etcètera, l'equip es va desfer i allà va morir la cosa.

Ester, grup d'edat de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

A part del fragment anterior, un altre bon exemple d'aquesta nostàlgia és el darrer single d'un dels grups de pop-rock amb més seguidors a Espanya, Amaral:

Son mis amigos, en la calle pasábamos las horas.

Son mis amigos, por encima de todas las cosas.

Son mis amigos...

La qüestió, per tant, no és tant si allò que considerem participació juvenil crea vincles socials, sinó si la naturalesa d'aquests vincles és diferent dels que tendeixen a generar-se entre els joves per generació espontània. ¿La participació infantil i adolescent té com a conseqüència la conformació d'aquests grups d'amics, o genera un plus que cal considerar —una idea d'adscripció a una col·lectivitat més àmplia, uns aprenentatges en la convivència, etcètera? Si el que s'hi acaba determinant, sobretot, és la conformació del grup d'amics, ¿és aquest més heterogeni del que ho seria si es generés a partir d'altres espais de contacte intersocial? Si la segona qüestió, el plus que aporta l'associació, és la rellevant, aporta el mateix valor la vinculació a entitats en procés de mercantilització? Els plusos són quantitativament i qualitativament iguals en totes les entitats? Un informe com aquest no pot respondre aquestes preguntes. Sí que hem volgut, en canvi, posar sobre la taula una sèrie d'elements que problematitzen la vinculació més o menys sistemàtica que es pot fer entre associacionisme i el tipus de valors, de plusos, que s'hi adscriuen.

És evident que si determinem que la participació social en genèric —al marge dels objectius específics que persegueix— és positiva, aquesta hauria d'anar “més enllà” de la generació de vincles d'amistat en grups més o menys tancats. Som de l'opinió una que bona part de la participació juvenil, sobretot la més associada a una disposició dels joves “com a usuaris”, pot estar generant bàsicament aquest efecte positiu: més enllà d'entretenir, generar espais de trobada i socialització amb altres joves amb característiques i situacions existencials properes a les pròpies. En la mesura que els grups s'homogeneïtzen —per edats, per gustos, per procedències socials—, aquest efecte s'intensifica. Semblaria que aquesta situació encaixa amb el que Bauman considera un desplaçament dels vincles basats en les *comunitats d'interessos* cap a les *comunitats estètiques* (Bauman, 2003).

És una situació en la qual sembla difícil justificar la participació com a activitat que aconsegueix anar “més enllà” en la solidificació de xarxes fortes de societat civil. Més que reforçar-se la confiança social, es creen vincles emocionals interpersonals que probablement es poden projectar a altres moments d’oci. Així, la participació social “d’usuari” busca, en primer lloc, la realització personal i, addicionalment, la (re)creació de la xarxa d’amics que transcendeix l’acció participativa però que no crea vincles més enllà del grup d’amics que s’hi ha conegut. En un dels grups de discussió una noia comentava que als tallers de dansa a què es va apuntar hi va conèixer un grup de noies amb les quals després va quedar per sortir a la nit, per sopar, fins que la colla es va constituir en un grup d’amics. Totes eren noies d’edats similars i amb les seves mateixes inquietuds. En aquest sentit, aquesta funció subjacent sembla tenir fortes afinitats amb alguna de les noves formes de sociabilitat emergent entre els infants i joves, com ara els contactes a través de xats o d’internet, que són espais on hi ha un grau d’intimitat i d’homogeneïtat prou elevat per generar potencials vincles d’amistat sòlids. És a dir, són nínxols relacionals, tot i que no garanteixen la creació d’un teixit sòlid entre la societat civil. És per això que una part de la participació “com a usuari” pot estar pal·liant dèficits de sociabilitat personals —la carència d’un entorn proper d’amics a qui recórrer— i no pas donar resposta a una carència col·lectiva —la dissolució del teixit social comunitari.

D’altra banda, hem vist com una bona part dels vincles participatius —dues terceres parts de la participació juvenil— són ocasionals i/o econòmics. Són vincles que, per la seva naturalesa, semblen poc idonis per generar el tipus de teixit social “de qualitat” —generador de capital social— que relacionem amb la participació associativa. Això no vol dir que no sigui un tipus de participació socialment útil, compromesa —ja hem parlat de l’activisme polític “d’impacte” cognitiu, sovint força agosarat— o de naturalesa altruista —la col·laboració econòmica amb una ONG ho és—, però sí que s’adapta a les característiques dels temps. És un tipus de vinculació que destaca pel seu pragmatisme —per exemple, en el cas ja esmentat de les ONG—; per vincular-se a les “accions esdeveniment” i, en canvi, desvincular-se de la tasca més grisa, quotidiana i mediatitzada la vinculació ocasional i/o econòmica pot generar vincles volubles, que s’atenen o no depenent de la mandra que faci —és el cas d’anar a fer esport puntualment, sense acabar de generar un hàbit quotidià, o de pagar per pertànyer a una associació amb la qual s’estableix un vincle més afectiu que no pas efectiu. La naturalesa d’aquests vincles és, com veiem, heterogènia, i en tot cas diferenciada de la del “participant usuari” o del “participant voluntari”.

Per tant, ens trobem davant d’una participació diversa, heterogènia, sotmesa als canvis socials i a les transformacions econòmiques. De la diversitat, però, en podem extreure una idea: si bé s’està produint un cert “esponjament” de la participació social juvenil, que dilueix els límits entre allò que podem considerar participació i allò que no —i que segurament ens ha de fer revisar alguns postulats teòrics i polítics—, no podem dir que els joves siguin objecte d’una crisi participativa. Més aviat semblaria al contrari, són un col·lectiu on la participació és minoritària però més voluminosa que en altres, com per exemple entre els adults. Això sí, el tipus de participació respon cada vegada menys a l’estereotip del que és la participació, no tant perquè les noves formes de fer juvenils siguin inaprehensibles des de la rigidesa del saber acadèmic —que pot ser el cas en algunes formes de participació, altrament marginals en termes percentuals—, sinó perquè s’adaptin a les noves formes de fer i a la lògica pròpia de la segona modernitat. La participació és un acte marcadament juvenil, si més no entre la minoria de joves que la consideren part de les seves ocupacions en el temps de lleure.

Estic ajudant en èpoques determinades a l’associació de les carpes. És una associació juvenil que s’encarrega d’organitzar l’espectacle, l’event musical que se celebra cada any a la festa major. Va començar... abans les nits de barraques eren tres nits a l’estiu, ara ja són cinc, i... per exemple l’any passat es va separar les nits musicals per nits temàtiques. Una nit de techno, de reggae, de pop, de rock i de heavy. Sí, a més el projecte està molt i molt bé, perquè diverses associacions juvenils, culturals i polítiques poden posar una barraca i treure diners per a la seva associació.

Ariadna, grup d’edat de 16 a 23 anys, ciutat mitjana

4. El posicionament polític

En aquest capítol reflectim quin és el posicionament polític dels i les joves catalans. Tot i que aquests posicionaments acostumen a ser bastant estables en el temps, el complex procés de transformació de tot l'àmbit polític com a conseqüència dels importants canvis socials de les darreres dècades³³ n'aconsellen la revisió, especialment entre el grup més jove de població, els més sensibles a aquestes transformacions. La revisió afecta tant el canvi de pesos en la manera d'ubicar-se dels joves com també el sentit subjectiu atorgat a aquestes ubicacions.

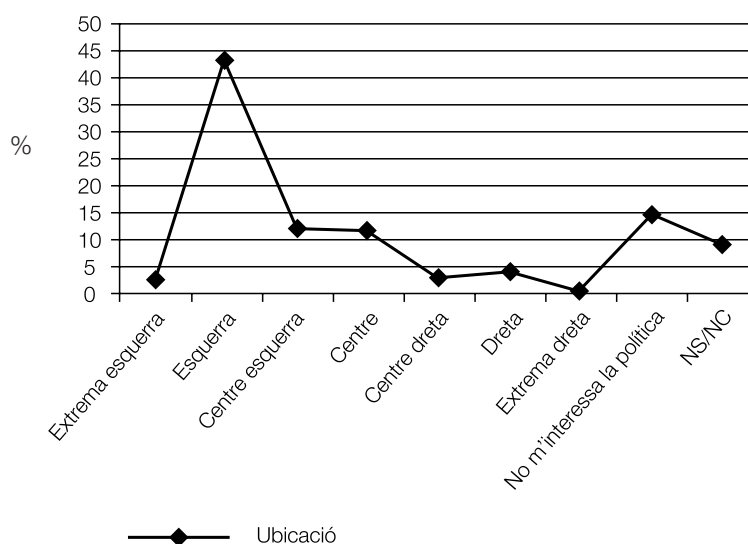
Ens hem basat en dos eixos per explicar el posicionament polític dels joves catalans. D'una banda hem treballat amb l'eix *esquerra-dreta*, i per l'altra, amb l'eix d'*adscripció nacional*. El posicionament en aquests dos eixos es correlaciona força amb les diverses visions del món, de la societat, de la política; potser no ho fa amb els significats exactes de fa unes dècades, però això no vol dir que hagin perdut potència explicativa —els grups de discussió ens han servit per copsar els sentits que els joves atorguen a la ubicació en tots dos eixos.

Els dos eixos funcionen com a paràmetres bàsics en l'autoposicionament polític dels individus, si més no a la societat catalana, on la qüestió nacional té tanta o més transcendència que el posicionament, més universal, en l'eix esquerra-dreta. A causa de la seva funció de simplificació de la realitat i la seva capacitat per explicar el sentit del vot i el sistema de partits existents a les societats, les clivelles polítiques han estat àmpliament utilitzades per la ciència política. Aquest paper de referent ampli en l'anàlisi del comportament polític fa ineludible dedicar un espai important de la recerca a aquesta anàlisi.

4.1 L'eix esquerra-dreta

Com es pot observar al gràfic següent, el conjunt dels joves enquestats es situen majoritàriament en posicions d'esquerres en el *continuum* ideològic. D'una manera molt accentuada, la moda de les possibles respostes se situa en la categoria d'esquerra, on es concentren el 43% del total d'enquestats:

Gràfic 3. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005

³³Canvis com el procés de globalització, l'augment significatiu de la barreja social i cultural i el creixent impacte de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.

Els aspectes a destacar són: a) la gran tendència dels i les joves catalans a autoubicar-se en posicions a l'esquerra de l'espectre ideològic i b) l'existència d'un grup nombrós de joves que no es situen en cap opció ideològica *tradicional* (no posicionats). El 57,6% de la mostra se situa en posicions d'esquerres, mentre que el 23,5% no es posiciona en l'eix ideològic. Entre els que no es posicionen destaca el 14,5% que afirma que no li interessa la política, mentre que una mica menys del 9% no sap o no vol contestar. A primera vista, sembla que estem davant d'un no posicionament intencionat que es pot explicar per la falta de necessitat de fer-ho, ja que una part dels joves d'aquest grup encara no ha tingut l'oportunitat d'exercir el seu dret de vot i, per tant, encara no s'ha plantejat la seva ubicació política personal.

Tanmateix, hem considerat interessant comparar el posicionament en l'eix dels joves amb el del conjunt de la societat catalana³⁴ per tal de detectar similituds i diferències. La primera característica que cal apuntar és el major posicionament en posicions d'esquerres entre els joves catalans en comparació amb el conjunt de la societat catalana. El posicionament mitjà dels joves ubicats en l'eix esquerra-dreta el trobem en el 2,78 de l'escala, mentre que el del conjunt de la població catalana se situa en el 3,51³⁵ —més desviat cap al centre—. Altres indicadors de tendència corroboren aquesta diferència entre els joves catalans i el conjunt de la societat catalana.³⁶

Pel que fa a la distribució en el *continuum* esquerra-dreta, mentre que una majoria qualificada dels joves, exactament el 43%, es defineix d'esquerres, la majoria de la població catalana s'ubica o bé al centreesquerra (25,2%) o bé al centre (24,3%). Com es pot observar al gràfic següent, la mostra del conjunt de la població catalana té una distribució més uniforme que la dels joves, i hi ha més equilibri entre totes les ideologies polítiques.

Agrupant les dades per posicionament d'esquerra, centre i dreta s'aprecia aquesta gran diferència entre les dues mostres. Mentre un majoritari 57,6% dels joves s'ubica a l'esquerra de l'eix —per un 39% del total de la població—, un 11,5% es considera de centre, i només el 7,4% afirma que és de dretes —mentre que els percentatges per a la mostra de la població són el 24,3% i el 13,3% respectivament—. És a dir, els joves catalans es declaren amb més intensitat en posicions polítiques d'esquerres que el conjunt de la població, mentre que les posicions de centre i dreta polítiques sedueixen un reduït percentatge de joves.

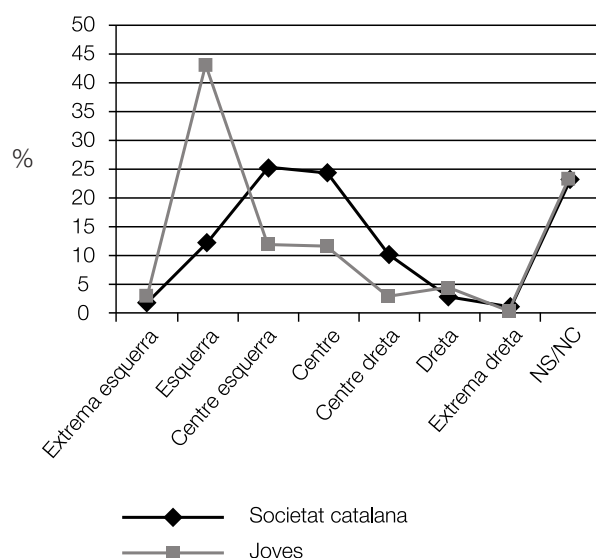
Finalment, cal destacar una última característica força interessant. Els joves catalans es posicionen en l'eix ideològic amb la mateixa intensitat que el conjunt de la població, ja que els percentatge de no posicionats és del voltant del 23,5% en totes dues mostres. En aquest sentit, aquest és un primer indicador que contradiu la percepció generalitzada que els joves estan més desubicats ideològicament que les generacions precedents.

³⁴ Les dades provenen de l'enquesta 2450 del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), feta el 2002 amb una submostra per a Catalunya. L'escala utilitzada en aquest cas era de 0 a 10, on 0 és extrema esquerra i 10 extrema dreta, i s'ha recodificat de la manera següent per facilitar la comparació amb les dades de què disposem: 0 extrema esquerra, 1-2 esquerra, 3-4 centreesquerra, 5 centre, 6-7 centredreta, 8-9 dreta i 10 extrema dreta.

³⁵ Per fer la comparació s'ha hagut d'aplicar la fórmula següent a l'escala de l'enquesta del CIS amb la finalitat de transformar-la a una escala 1-7, on 1 és extrema esquerra i 7 extrema dreta, i poder comparar els resultats directament: Nou posicionament escala 1-7 = posicionament escala 0-10 $\times ((7 - 1) / 10) + 1$.

³⁶ En aquesta escala 1-7 la mediana i la moda per a la mostra dels joves és 2 —posicionament d'esquerres—, mentre que per al conjunt de la societat la moda o el valor amb la freqüència més gran és el 4 —centre— i la mediana es troba a prop d'aquest punt amb un valor de 3,4.

Gràfic 4. Comparació entre la ubicació en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys i la ubicació del conjunt de la societat catalana.

4.1.1 Posicionar-se (o no) en l'eix esquerra-dreta

Què podem trobar darrere el fenomen polític del no posicionament en el *continuum* esquerra-dreta? Algunes indagacions estadístiques ens permeten aportar llum a aquesta qüestió. Ja hem vist que el 76,5% de la mostra sí que se situa en algun punt concret de l'eix. Però, quins factors expliquen que pràcticament una quarta part dels joves catalans no ho facin? Responen a perfils concrets de joves? Com ja s'havia comentat, el 14,5% afirmen que no es posicionen perquè la política no es troba entre els seus àmbits d'interès, mentre que el 8,9% restant assenyala que no sap on situar-se o, simplement, rebutja contestar la pregunta. Tot i que és possible que aquests dos grups tinguin diferències internes, hem considerat més oportú treballar-los conjuntament i en comparació amb els posicionats.

Per esbrinar els factors que incideixen en el posicionament en l'eix esquerra-dreta s'han emprat dues estratègies analítiques: les taules de contingència i l'anàlisi de regressió logística. Indagarem, en primer lloc, sobre quines són les variables demogràfiques i d'extracció social que incideixen en un i altre sentit.

4.1.1.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Taula 89. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys no posicionats en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,182	,038
Edat	-,518	,000
Capital instructiu	-,621	,000
Llengua parlada durant la infància	-,823	,000
Pirineus	,232	,644
Ponent	,211	,533
Comarques de Tarragona	-,114	,719
Comarques Centrals	-,302	,352
Comarques Gironines	-,193	,531
Àrea Metropolitana de Barcelona	,100	,726
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,151	,296
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,068	,647
Barcelona ciutat	-,370	,030

Com podem veure en el model de regressió més senzill, la influència explicativa de les diferències de gènere no és pas la més accentuada de totes, però tot i així és força interessant. Els nois presenten més probabilitat d'autoubicar-se, tot i que cal esmentar que la diferència no és massa important. Com veurem al llarg de l'informe, els canvis de relació entre gènere i política són força significatius, i en termes generals semblen indicar que tendeixen a extingir-se les diferenciacions que provenen de les desigualtats històriques. Amb tot, els percentatges encara reflecteixen, entre els joves, tendències de comportaments i percepcions diferents.

Taula 90. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons sexe. Catalunya, 2005

Posicionament	Sexe (%)		Total
	Dona	Home	
No posicionat	25,0	21,8	23,5
Posicionat	75,0	78,2	76,5
Total	100	100	100

En canvi, l'edat sí que exerceix una forta influència sobre el percentatge de no posicionats, ja que entre els grups dels més joves la probabilitat d'estar posicionat és inferior. Tanmateix, les dades semblen indicar que a partir dels vint anys, quan una gran part dels joves estan cursant estudis universitaris o ja han entrat al mercat laboral —amb els canvis relacionals i d'altra mena que això comporta—, els i les joves catalans tendeixen a posicionar-se més. Així, mentre que del conjunt de joves catalans d'entre 15 i 29 anys el 76,5% es posiciona en el *continuum* esquerra-dreta, només ho fa el 63,1% dels joves entre 15 i 19 anys. En canvi, el següent grup de joves, format pels que tenen entre 20 i 24 anys, s'ubica amb una intensitat superior al 80%, igual com s'ha detectat amb el grup de 25 a 29 anys. En aquest sentit, val a dir que el nivell de posicionament, si exclouem el grups dels adolescents, és superior entre els joves que en la mitjana poblacional. És una dada rellevant, perquè d'alguna manera permet interpretar que el posicionament ideològic està integrat en l'imaginari juvenil —no tant en l'adolescent—, és un eix significatiu en l'atorgament de sentit al fet de ser jove.

Hi ha, però, dues variables que tenen més influència explicativa que les precedents: les relatives a l'extracció social dels joves, relacionades amb la seva situació familiar de partida. En primer lloc, el fet de prove-

nir d'una família amb més nivell d'instrucció influeix d'una manera notable a l'hora que els joves mostrin més disposició a situar-se en l'eix ideològic. En segon lloc, un factor que es presenta amb una gran força explicativa fa referència al binomi de variables "llengua emprada a casa durant la infància" i "procedència personal i familiar": els joves catalanoparlants i/o de pares nascuts a Catalunya mostren més tendència que els que no ho són a posicionar-se en l'eix esquerra-dreta. Aquesta variable remet, com ja hem comentat anteriorment, a un "arrelament personal o familiar" més gran tant en la comunitat on es viu com en l'entorn polític, administratiu i mediàtic més immediat. Els joves catalanoparlants tendeixen a mostrar més reconeixement a l'ordenament social i polític que els envolta —una tendència que remet més a l'*ethos* personal que a la configuració retòrica de la resistència o desconfiança envers la política, força generalitzada entre els joves—, i com a conseqüència hi ha més probabilitat que es posicionin en algun punt concret de l'espectre ideològic.³⁷ Per contra, aquells als quals els queda lluny tot el que fa referència al món polític —cosa que ens trobem més entre els més joves, entre les dones o entre els joves menys "arrelats"—, posicionar-se ideològicament els resulta més difícil.

Porque piensas: "Voy a votar", pero es que tampoco no tengo a quién voy a votar ni nada. Por ejemplo, este año quería votar, pero si fuera a votar... pero que no... pffff. Tampoco lo tenía muy claro ni nada. A ver... Y en lo de la ciudad, por ejemplo, lo de votar al alcalde, ni me enteré ni nada. Por ejemplo lo de... Es que creo que había mucha más información para quien iba a ser el presidente del Barcelona, que no el de aquí de Cataluña, ni nada de esto, sinceramente. ¡Yo me enteré mucho más de las cosas del Barça, que no... otras cosas!

Roberto, grup d'edat entre 16 i 24 anys, ciutat gran

Taula 91. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Posicionament		
	Sí	No	Total
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	84,0	16,0	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare o mare nascut a Catalunya	76,6	23,4	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	72,8	27,2	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	71,1	28,9	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	76,7	23,3	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	62,8	37,2	100
Total	76,5	23,5	100

Un altre condicionant del fenomen del posicionament en l'eix esquerra-dreta és la mida del municipi: els joves que viuen a Barcelona presenten una probabilitat superior d'ubicar-se en l'eix esquerra-dreta que els que viuen en nuclis de població més reduïts. Així, només el 16% dels joves que resideixen a Barcelona no es posicionen, mentre que aquest percentatge augmenta fins al 26% a la resta de pobles i ciutats. Com anirem apuntant al llarg de l'informe, la transcendència més elevada dels jocs subjectius de posicionament identitari en els joves de les grans urbs —especialment de Barcelona ciutat— sembla lligar amb una penetració més gran dels principis rectoris de la *segona modernitat* en aquests entorns. Una de les seves característiques és precisament que té més pes la referencialitat d'allò que té a veure amb la pròpia construcció identitària que no pas d'allò que té a veure amb les actuacions: es fa més referència a *allò que s'és* que no a *allò que es fa*. L'autoposicionament en l'eix ideològic n'és una clara manifestació. És una tendència que no només podem vincular a la territorialitat, però el fet és que en les variables territorials és on aquesta tendència es veu reflectida. La desvinculació del *jo* respecte al que es fa i en canvi el reforçament de la vinculació respecte

³⁷Tot i que en algun moment fem servir el concepte *eix ideològic* per referir-nos a l'eix *esquerra-dreta*, el fet és que l'eix d'*adscripció nacional* també es pot considerar un eix ideològic. Advertim, per tant, de la imprecisió del terme, tot i que, per fer més àgil la lectura en algun moment fem servir aquest concepte com a sinònim.

d'allò que s'és dibuixa situacions antagòniques segons si el que analitzem remet a les accions/actuacions/participacions socials i polítiques o bé als posicionaments subjectius. Així, acabem de veure com als petits municipis els i les joves se senten més lluny de les etiquetes polítiques, però en canvi tendien a tenir formes de participació més sòlides, continuades i d'implicació personal en el terreny de la participació associativa.

4.1.1.2 El pes de les variables de posició adquirida, interès polític i posicionament familiar

La introducció en el model de regressió logística de les variables relatives a la posició que els joves ocupen en l'estructura social també fa aparèixer relacions significatives. Si ens fixem en les variables que remeten a posicions d'estatus diferenciades, en tots els casos les categories de més estatus acadèmic mostren menys disposició a situar-se fora de l'eix, i, per contra, les categories de les diferents variables —nivell d'estudis, situació i estatus laboral— de menys estatus comporten un posicionament significativament més elevat fora de l'eix. Així, els joves que no estudien ni treballen, els treballadors “de coll blau” o bé els joves amb una baixa qualificació acadèmica —ja sigui perquè estudien i alguns d'ells “encara” no s'han posicionat, ja sigui perquè han deixat aviat d'estudiar—, tendeixen a posicionar-se considerablement menys. A més, els joves emancipats amb família, i també els emancipats sense família mostren més disposició —un cop anul·lat l'efecte de variables com l'edat— a no situar-se en l'eix.³⁸

Un altre factor que fa augmentar d'una manera significativa les probabilitats d'autoubicar-se en l'eix esquerra-dreta és el fet d'haver estat membre d'alguna entitat associativa durant la infantesa, així com també ser-ho en el moment present.

Les dades de la taula 92 mostren la correlació existent entre ser membre d'alguna entitat i posicionar-se en l'eix esquerra-dreta. Si bé la correlació és clara, val a dir que hi ha altres variables, referides a la posició dels joves en l'estructura social, que manifesten un grau de correlació més elevat. Ja hem vist abans que el ventall de formes i d'intensitats en la vinculació associativa és molt gran, i, de fet, l'anàlisi estadística posa de manifest que algunes de les vinculacions es correlacionen positivament amb un posicionament més important en l'eix esquerra-dreta —i, com anirem veient al llarg de l'informe, també amb altres manifestacions d'afecció política—, però en canvi n'hi ha d'altres on aquesta vinculació és inexistent.

D'altra banda, val a dir que la capacitat de posicionament en l'eix no és tan clarament indicativa de més activisme i compromís polític, com es podria suposar; una de les tesis que despleguem al llarg de l'informe defensa l'existència d'una transmutació del pla d'una política més “instrumental” a una altra en què la dimensió expressiva, simbòlica, passa a tenir un paper rellevant, ja que permet un posicionament identitari que, de fet, pot estar força desvinculat d'aquesta dimensió més pràctica, més instrumental, de la política.

Taula 92. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons associacionisme actual. Catalunya, 2005

Posicionament	Associacionisme actual (%)	
	Sí	No
No posicionat	17,3	26,4
Posicionat	82,7	73,6
Total	100	100

També hem introduït en el model de regressió una variable estrictament política amb la finalitat de controlar les relacions anteriors. Com es pot suposar, a mesura que augmenta el grau d'interès per la política augmenta d'una manera substancial la probabilitat de posicionar-se en l'eix. Del 18,9% dels joves que asseguren no tenir gens d'interès per la política un 50% es posicionen en l'eix, percentatge que augmenta fins al 94,4% en el grup de joves catalans que afirmen que la política els interessa molt.

³⁸ El cas dels joves emancipats és especialment interessant, ja que, com veurem, és un col·lectiu que més aviat mostra afició cap a la política. D'alguna manera semblaria que aquest no posicionament és, si més no en una part d'aquests joves, una mena de fugida de l'encasellament en unes categories que, com hem vist en els grups de discussió, alguns joves, una minoria, consideren excessivament reduccionistes.

Taula 93. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons grau d'interès per la política. Catalunya, 2005

Posicionament	Interès per la política (%)				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sí	50,0	27,9	7,3	5,6	23,3
No	50,0	72,1	92,7	94,4	76,7
Total	100	100	100	100	100

Finalment, hem analitzat la relació entre el posicionament en l'eix esquerra-dreta de l'enquestats i el dels seus referents familiars i grups d'amics. En aquest cas, i tot i que aquestes dades s'han d'utilitzar amb precaució, es pot parlar d'una clara influència familiar en la transmissió de referents ideològics.³⁹

Taula 94. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons posicionament i no posicionament del pare, la mare i el grup d'amics. Catalunya, 2005

Posicionament	Posicionament del pare (%)		Posicionament de la mare (%)		Posicionament dels amics (%)	
	No posicionat	Posicionat	No posicionada	Posicionada	No posicionats	Posicionats
No posicionat	66,8	6,3	67,4	6,2	52,6	6,2
Posicionat	33,2	93,7	32,6	93,8	47,4	93,8
Total	100	100	100	100	100	100

Posicionar-se o no en l'eix ideològic es troba molt condicionat pel fet que hi estiguin posicionats els membres d'aquests dos entorns de referència. En aquest sentit, val a dir que la incidència del posicionament de pare i mare supera en valor la del posicionament en l'eix dels respectius grups d'amics. Els enquestats que assenyalen tenir un grup d'amics no posicionats són capaços d'ubicar-se en el 47,4% dels casos en l'eix, mentre que aquest percentatge disminueix fins al voltant del 33% quan és algun dels referents familiars qui no ho està. Més endavant aprofundim en la influència que exerceix la família en el posicionament polític dels joves.

4.1.2 Tipus i condicionants de posicionament en l'eix esquerra-dreta

Per mirar de conèixer els condicionants que incideixen en el posicionament ideològic hem utilitzat taules de contingència per creuar el posicionament amb les variables demogràfiques i d'extracció social bàsiques i altres de referència, així com l'anàlisi de regressió lineal múltiple, que ens serveix per controlar la incidència de cadascuna de les variables independents del model.⁴⁰

³⁹ Com que és el mateix enquestat qui aporta les dades sobre el posicionament del seu entorn familiar i del seu grup d'amics, podria molt ben ser que algú no s'ubicés políticament i que aquesta dissociació respecte de l'àmbit polític el portés a considerar que la ubicació de pares i amics és anàloga a la seva quan, de fet, el que es dona és un desconeixement de la posició que aquests adoptarien. El grau de subjectivitat en la resposta és alt, i això fa que la seva fiabilitat sigui més reduïda.

⁴⁰ En aquest model, la variable de posicionament ideològic va des de l'extrema esquerra fins a l'extrema dreta, i deixa com a casos perduts aquells que no s'han posicionat a l'eix.

4.1.2.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Taula 95. Model de regressió lineal. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,046	,331
Edat	-,032	,297
Capital instructiu	-,025	,424
Llengua parlada durant la infància	-,699	,000
Pirineus	,269	,369
Ponent	,165	,393
Comarques de Tarragona	,164	,357
Comarques Centrals	-,161	,365
Comarques Gironines	,149	,387
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,154	,339
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,034	,679
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,017	,842
Barcelona ciutat	,115	,213

Una de les primeres coses que podem observar en el model és que la variable edat no hi apareix com a significativa. Tot i així, hi ha unes dades interessants a comentar quant als contrastos que podem observar en una taula de contingència. Com hem vist, els i les joves acostumen a situar-se més a l'esquerra que la mitjana poblacional. Això, però, no es pot fer extensible a tots els joves, ja que entre els que tenen de 15 a 19 anys, tot i mantenir-se d'una manera majoritària en posicions d'esquerres (el 72,1% del total), hi ha un percentatge més elevat d'individus que declara tenir una ideologia de dretes en relació amb la resta de joves (el 13,2% dels més joves). A parer nostre, aquest percentatge superior és conseqüència de l'alt grau de no ubicats que s'ha detectat en aquest subgrup de la mostra, cosa que produeix un percentatge més baix del grup dels adolescents en les categories ideològicament més neutres —el centre i el centreesquerra—. Aquesta particularitat es pot explicar, per tant, com un "efecte d'edat" que tendeix a desaparèixer en la mesura que els joves més indecisos passen del no-posicionament als posicionaments ideològics menys connotats ideològicament.

Taula 96. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons edat. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Grups d'edat (%)		
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys
Esquerra	72,1	75,7	76,2
Centre	14,8	16,1	14,3
Dreta	13,2	8,3	9,5
Total	100	100	100

També aquí la llengua que es parlava a casa quan l'entrevistat era petit és d'una gran importància per comprendre el posicionament ideològic dels joves catalans. Altra vegada aquesta importància s'ha d'entendre com un indicador d'arrelament i d'integració de les famílies dintre de la societat catalana, i funciona en el mateix sentit que la variable de procedència. Com es constata a la taula següent, els joves catalans d'entre 15 i 29 que han viscut la infància en una llar on la llengua d'ús habitual era el català tendeixen a situar-se, d'una manera significativa, en posicions més d'esquerres en l'eix esquerra-dreta que els joves que utilitzaven una altra llengua en el seu entorn familiar.

Taula 97. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons llengua d'ús habitual a casa durant la infància. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Llengua a casa durant la infància (%)		Total
	Català	Una altra	
Extrema esquerra	4,4	2,3	3,5
Esquerra	64,2	44,8	56,3
Centreesquerra	16,3	14,4	15,5
Centre	10,8	21	15
Centredreta	1,7	6,9	3,8
Dreta	2,6	9,3	5,3
Extrema dreta	—	1,4	0,6
Total	100	100	100

Resumint aquestes dades, s'aprecia com, del conjunt de joves que tenien el català com a llengua d'ús habitual a casa, el 85% es considera d'esquerres, l'11% de centre i un minoritari 4% de dretes, mentre que aquests percentatges són del 61%, el 21% i el 18% respectivament entre aquells joves no catalanoparlants. El contrast percentual és notable, i sembla indicatiu d'una particularitat cultural de l'entorn català més arrelat: l'adscripció identitària a l'esquerra en l'espectre ideològic sembla difícilment eludible en els entorns catalans; un posicionament simbòlic que marca un punt cardinal en l'imaginari d'uns joves que, en principi, semblarien només decantats segons l'eix nacional. La taula relativa a la procedència personal i familiar sembla apuntar en la mateixa direcció:

Taula 98. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Eix esquerra-dreta								Total
	Extrema esquerra	Esquerra	Centre-esquerra	Centre	Centredreta	Dreta	Extrema Dreta	No m'interessa la política	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	5,0	55,1	15,4	9,4	1,3	2,0	0,2	11,6	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	2,0	49,7	12,2	10,5	3,6	4,7	0,4	16,8	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	0,4	42,9	11,6	15,7	4,8	5,0	0,2	19,5	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	4,0	39,4	7,1	16,2	8,1	7,1	0,0	18,2	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	8,8	44,1	13,2	8,8	1,5	5,9	0,0	17,6	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	0,5	27,5	10,6	21,9	5,4	10,1	1,7	22,4	100
Total	3,0	47,3	13,0	12,6	3,2	4,5	0,5	16,0	100

La dada anterior, però, agafa una especial rellevància en contrast amb la manca de significativitat de la variable relativa al capital instructiu familiar. Els joves provinents d'entorns acadèmics elevats no mostren més disposició que la resta a posicionar-se a l'esquerra de l'espectre polític. Com a indicador indirecte de l'estatus general dels joves —també de la classe social—, la manca de significativitat d'aquesta variable és especialment significativa, perquè sembla indicar una certa transversalitat de classe quant al posicionament en l'eix ideològic —recordem, però, que els no posicionats tendien a ser fills de famílies amb baix perfil instructiu—, però, en canvi, hi ha un posicionament més clar entre els joves més arrelats a Catalunya. Possiblement l'impacte del franquisme i de la transició en la constitució d'un imaginari en què esquerra i catalanitat tendeixen a confluir afecta aquest fenomen tan particular que fa que en els joves més arrelats en la catalanitat, la famosa frase que diu que «qui als vint anys no és d'esquerra no té cor...» sigui especialment vigent.⁴¹

Pel que fa al territori, el model de regressió posa de manifest que viure en un àmbit del pla territorial o en un altre, o bé en municipis de mides diferents, no disposa els joves a posicionar-se més a la dreta o a l'esquerra. Ara bé, les taules de contingència mostren que, més enllà de les disposicions relacionades amb el territori, els joves residents a les Comarques Centrals, a les Terres de l'Ebre i a l'Àrea Metropolitana de Barcelona tenen més tendència a situar-se a l'esquerra de l'espectre polític.

Taula 99. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

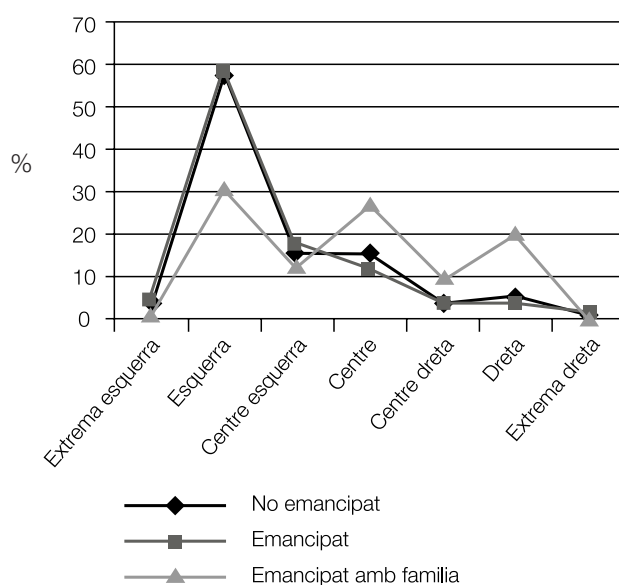
Àmbits del pla territorial (%)	Eix esquerra-dreta								Total
	Extrema esquerra	Esquerra	Centre-esquerra	Centre	Centredreta	Dreta	Extrema Dreta	No m'interessa la política	
Alt Pirineu i Aran	1,4	39,2	9,9	18,8	1,1	8,0	0,3	21,3	100
Ponent	2,1	38,3	16,6	15,5	2,7	3,8	0,8	20,1	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	3,0	48,9	12,9	11,7	3,4	3,8	0,5	15,7	100
Camp de Tarragona	1,8	41,7	10,6	15,9	5,1	7,1	0,3	17,7	100
Comarques Centrals	5,1	50,3	14,0	11,4	1,5	3,8	0,0	14,0	100
Comarques Gironines	2,3	41,7	14,0	15,8	2,0	7,6	0,5	16,0	100
Terres de l'Ebre	4,7	49,3	11,1	11,4	1,1	6,1	0,6	15,6	100
Total	2,9	44,8	12,8	14,0	2,6	5,5	0,4	17,0	100

4.1.2.2 El pes de les variables de posició adquirida i d'interès per la política

Un altre aspecte a tenir present en el posicionament ideològic dels joves catalans és la seva situació personal, és a dir, com les circumstàncies personals de cadascú influeixen en les seves percepcions polítiques. En aquest sentit, és de suposar que el seu posicionament serà diferent si viuen a casa dels pares, si estan emancipats o si tenen responsabilitats familiars, ja que els diferents moments del cicle vital i les responsabilitats de diferent tipus que impliquen segur que condicionen les seves (dis)posicions sobre la política, i de retruc el seu posicionament en el *continuum* esquerra-dreta. Segons les dades d'aquesta enquesta i les anàlisis estadístiques que hem fet, el grup de joves que està emancipat amb responsabilitats familiars presenta un posicionament diferenciat d'aquells que no estan emancipats o d'aquells que, encara que ho estiguin, no tenen família. Així, els joves catalans que estan emancipats amb família tenen més tendència a ubicar-se en posicions més centrals i de dretes de la clivella estudiada. Únicament el 44% dels emancipats amb família es defineix d'esquerra en comparació amb el 77% de la resta de joves; el 27% es considera de centre, davant del 14,5% de la resta, i el 29% assenyalava que és políticament de dretes quan, pel que fa a la resta de joves catalans, només al voltant del 9% es posicionen en aquesta ubicació política.

⁴¹Caldria saber si la segona part de la sentència també és adequada per descriure el sentiment i evolució política d'aquest perfil de joves. Recordem que la frase feta sencera diu: «Qui als vint anys no és d'esquerra no té cor, i qui als quaranta ho continua sent no té cap».

Gràfic 5. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons emancipació. Catalunya, 2005

Una altra variable que presenta impacte sobre el posicionament ideològic de l'enquestat és la que referència als estudis que han cursat o estaven cursant en el moment que es va fer l'enquesta. Segons les dades de l'anàlisi de regressió múltiple, tant els que han cursat com els que estan cursant estudis postobligatoris presenten més tendència a ubicar-se a les zones d'esquerra de l'eix, en comparació amb aquells que solament han cursat o estan cursant estudis obligatoris. Aquesta és una dada molt rellevant, perquè ja hem vist com, per contra, el nivell d'instrucció patern no hi tenia cap influència. El contrast de les dues dades pot ser interpretat en diferents direccions, i no hem volgut obviar-ne les possibles interpretacions.

Una d'aquestes interpretacions ens fa pensar en la possibilitat que les famílies amb un baix nivell instructiu però amb posicionaments ideològics d'esquerra hagin afavorit més que els seus fills hagin estudiat més enllà de l'educació postobligatòria que no pas les famílies que, amb el mateix estatus, tenien posicions polítiques menys esquerranes. Una interpretació complementària seria la que apuntaria la possibilitat de relacionar, entre els joves, les etiquetes polítiques de l'eix esquerra-dreta amb les posicions diferenciades quant a capital cultural i estatus social. Així, en la generació dels joves les etiquetes "esquerra" i "dreta" poden tendir a connotar posicions diferenciades en l'estructura social. A l'esquerra tendeixen a posicionar-s'hi més els joves amb capital cultural, mentre que alguns joves amb menys estatus acadèmic es posicionen, per "oposició", fora de l'esquerra —ja sigui fora de l'espectre polític, ja sigui a la dreta.

Així doncs, ens trobaríem amb una mena d'inversió estructural de l'eix esquerra-dreta, que lluny de posicionar els individus segons els seus "interessos de classe" o "capital econòmic" —tot situant a l'esquerra els individus més desfavorits—, tendeix a posicionar-los segons el seu "capital cultural" —tot situant a l'esquerra els individus amb més capital cultural. Aquesta transformació s'ha anat produint progressivament. De fet, podríem pensar que en l'actualitat conviuen conflictivament les dues lògiques de posicionament. En qualsevol cas, aquest canvi està força en sintonia precisament amb la tesi que apuntàvem uns paràgrafs abans: el desplaçament progressiu de la res política de l'àmbit instrumental a l'identitari, d'allò que està arrelat en la materialitat a allò que està lligat a la identitat.

Finalment, i igual que quan s'han estudiat els factors que augmentaven la probabilitat de posicionar-se en l'eix esquerra-dreta, ser membre d'alguna entitat voluntària del tram associatiu —i haver-ho estat durant la infantesa— i estar interessat en la política tenen un impacte significatiu en la ubicació dels joves catalans. El fet d'estar associat a alguna entitat de la xarxa associativa de la societat civil incideix de manera positiva a l'hora de definir-se políticament d'esquerra en comparació amb els que no ho estan.

Taula 100. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons associacionisme actual. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Associacionisme actual (%)		Total
	No	Sí	
Esquerra	72,3	80,8	75,2
Centre	16,5	12,2	15
Dreta	11,2	7,0	9,7
Total	100	100	100

* Percentatges sobre el total de joves posicionats a l'eix esquerra-dreta.

D'altra banda, com més interès en la política afirmen tenir els joves catalans més tendeixen a situar-se en ubicacions d'esquerres en el *continuum* ideològic. Així, el percentatge de joves que afirmen ser d'esquerres és el 57% en el grup dels que afirmen no estar gens interessats en la política; el 69% dels que diuen estar-hi poc interessats, i del 83% i 86% entre els que afirmen estar bastant i molt interessats en l'esfera política, respectivament.

Taula 101. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons grau d'interès per la política. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Interès per la política (%)				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Extrema esquerra	1,9	0,6	4,6	10,5	3,5
Esquerra	44,9	50,5	63,6	61	56,1
Centreesquerra	10,3	18,2	15,1	13,8	15,5
Centre	21,8	20,8	10,2	5,6	15
Centredreta	2,9	5	3,4	3	3,9
Dreta	16,3	4,7	2,6	4,9	5,4
Extrema dreta	1,9	0,1	0,4	1,3	0,6
Total	100	100	100	100	100

* Percentatges sobre el total de joves posicionats a l'eix esquerra-dreta.

4.1.3 El posicionament en l'eix esquerra-dreta de pares i amics

4.1.3.1 El posicionament de pares i mares

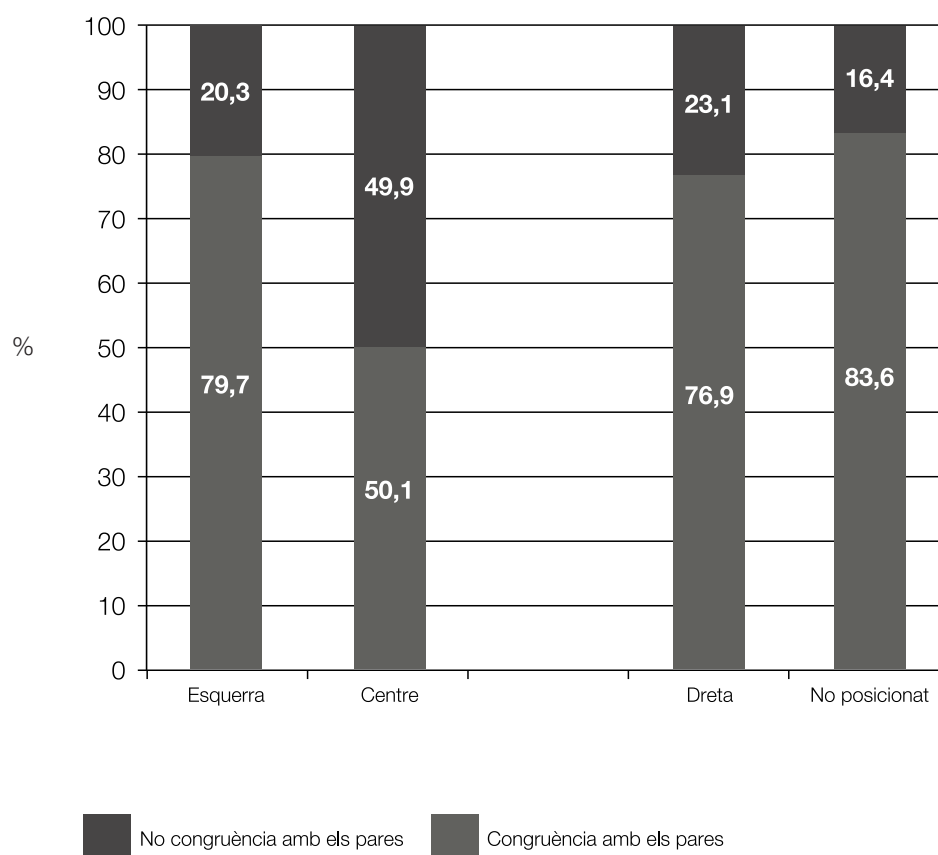
En aquest apartat ens fixem breument en la relació entre el posicionament dels enquestats i el posicionament que ells mateixos atribueixen als seus pares. Atès que les dades són força similars en el cas de la ubicació del pare i de la mare, farem una aproximació genèrica a la relació entre aquestes variables.

Cal destacar que la *fidelitat* entre els posicionaments ideològics dels pares i els dels enquestats disminueix a mesura que ens desplacem cap a les posicions ideològiques de centre i de dreta. Dels que posicionen els seus pares a la zona esquerra de l'escala ideològica, el 89% es defineixen ells mateixos dins d'aquesta posició. En canvi, aquesta coincidència en la ubicació disminueix si ens fixem en les posicions paternes de centre i de dreta. Al voltant del 41% dels joves que ubiquen els seus pares al centre ideològic afirmen tenir el mateix posicionament, i al mateix temps s'aprecia un transvasament ideològic cap a l'esquerra que afecta al voltant del 50% d'aquests joves. En aquest mateix sentit, la coincidència ideològica entre pares i enquestats a la dreta de l'espectre polític es redueix fins al 35%, mentre que un altre terç dels joves de pares dretans transvasen la pròpia posició a l'esquerra. Entre els que consideren que els seus pares no estan posicionats en aquesta escala ideològica s'aprecia una coincidència una mica inferior al 70%, i entre

la minoria d'aquests joves que sí que es posicionen el percentatge creix a mesura que ens movem cap a les posicions ideològiques d'esquerra.

Pel que fa a aquesta baixa coincidència en les posicions de centre i dreta dels pares, cal advertir que, en el sentit invers, la coincidència sí que és alta. És a dir, són una minoria els joves que són de dreta si tenim en compte tots els que posicionen els seus pares a la dreta, però, en canvi, la majoria dels joves que se situen a la dreta també posicionen els seus pares a la dreta —al voltant del 70% dels casos—. Menys joves provinents de famílies de dreta són fidels al posicionament patern —si més no durant la joventut—, però la majoria dels que són de dretes provenen de famílies també posicionades a la dreta. La taula següent expressa aquest tipus de congruència entre la posició ideològica dels joves i la dels pares:

Gràfic 6. Congruència entre el posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament dels pares. Catalunya, 2005

Podem veure, per tant, dues constants en els processos de socialització política familiar dels i les joves catalans. D'una banda, hi ha una important reproducció de les posicions entre pares i fills quan els pares són d'esquerres o no es posicionen en l'espectre. De l'altra, hi ha un procés de translació cap a posicions ideològiques situades més a l'esquerra que la dels pares i mares més de centre o de dreta. Val a dir que, de fet, també trobem un transvasament dins la mateixa esquerra no exposat estadísticament, però sí analitzat, que porta a fer que els joves amb pares situats a l'esquerra tendixin a situar-se a ells mateixos encara més a l'esquerra en l'espectre polític.

De fet, en els grups de discussió hem trobat aquesta mateixa tendència, que podríem definir com de “congruència posicional decantada”. Els joves no tendeixen a sentir-se lluny dels pares, però sí que hi ha una tendència a la diferenciació mínima. Aquesta tendència va més enllà del posicionament ideològic o nacional, i en els grups de discussió observàvem un fenomen anàleg respecte de la sensació d'implicació política: els joves tendeixen a sentir-se una mica més actius, una mica més compromesos, una mica més d'esquerres que els seus pares.

Diguéssim que el meu pare és més o menys d'esquerres... però jo crec que sóc més d'esquerres que ell. I això a vegades... *pues mal*. Però ja he optat per no parlar massa d'aquests temes perquè... acabem barallats sempre.

Montse, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

A més, força joves se solen sentir més propers als pares en les “maneres de fer” —en el sentit de compartir una mateixa ètica, una mateixa sensibilitat— que no pas en els plantejaments ideològics i les opinions concretes, especialment entre aquells més actius en política.

I el que jo sí que he heretat de la meva família és el compromís. Sempre queda *algo*. Sempre hi ha *algo*... però més que *lo* polític és... no ho sé com dir-ho, és com l'esperit... una ideologia que supera les sigles d'un partit. Jo crec que és això.

Sandra, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Més enllà d'aquesta tònica general, hem trobat molts joves que sí que marquen molt la distància entre el propi posicionament ideològic i el dels seus pares. En la majoria de casos són joves que consideren els seus pares molt més conservadors i políticament passius que ells mateixos. En els casos més extrems, els pares són vistos com persones que han viscut en altres moments històrics, de manera que la seva posició política és anacrònica.

Jo sempre a les reunions familiars estic jo barallant-me amb tota la família, sobretot els pares. Perquè tots ells són molt conservadors i llavors tots ells són molt tradicionals i tots van iguals i jo sóc una mica... *bueno*, sóc el *punky* per als altres. I llavors a mi em tenen... sóc la *oveja negra* una mica. Doncs sempre discutim i després tornes a discutir un altre cop sobre el mateix tema. I és això... no serveix de res en realitat. He intentat convence'ls però... no.

Antoni, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Pues en el sentido que mis padres, una cosa pues ya la veían bien. Yo al menos intento progresar, ¿entiendes? Que sí, ahora tengo un trabajo así que no tiene futuro, colocar cajas no tiene futuro, pero que bueno, yo intento buscar... A lo mejor encuentro otra cosa, estudiar algo... Más algo así, si algún día uno se puede montar su propia empresa, un bar o lo que sea, algo propio, yo qué sé... A mis padres los veía que ¿las cosas van bien? Pues ya están bien. Y no, no. Si les hacía falta trabajo, entonces se trasladaban, pero si no les faltaba, se quedaban en el mismo sitio. Yo qué sé, yo veo más, en plan...

Roberto, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat gran

A més, hi ha un grup de joves que s'ajusten menys a les tendències estadístiques que acabem de veure. En alguns casos els joves consideren que els pares són més compromesos, pel fet d'haver viscut en situacions més difícils —per exemple, durant les lluites veïnals associades a la transició política—. D'altres, però, consideren que els pares van haver de viure situacions més difícils i van haver de lluitar més que no pas ells per aconseguir el que volien, tant en el terreny individual com en el polític i col·lectiu. Vegem-ho amb algunes frases seves:

Es que yo creo que antes la gente se movía mas. Los padres, los abuelos, yo creo que se movían más. Yo creo que estamos muy acomodados... yo el primero, yo me considero el primero.

Dario, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Son unos tiempos totalmente distintos, también... y por eso mis padres son muy distintos... y creo que mis padres se movían de una manera... se movían porque se tenían que mover... es decir, que eran unas situaciones... o sea... la situación era hambre... o cuidado no digas esto que... no sé, algo que yo... me imagino porque me lo cuentan... pero... [...] Mi tío era supercomunista... y estuvo en la cárcel por repartir octavillas y no sé... no sé... cosas que yo me imagino y digo: qué hombre, ¿no? Y

luego mi padre... el pueblo de mi padre, que eran todos unos rojos y... el pueblo está... claro... en el franquismo... y unas historias que te cuentan... o como ocultaban cosas o como escondían a gente... no sé... era todo más... era todo más con miedo...

Consuelo, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat gran

Finalment, una darrera tendència, minoritària, és la d'alguns joves "desencantats" que consideren els pares "ingènuaament progress" en comparació amb ells.

Clar, a ma mare si li demano: "I l'ajuntament, què?" Mentre quan s'embussin les canonades de darrere i els arbres entrin a casa i ella truqui i l'hi solucionin... pues ja està... això és l'important!

Estefania, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Pues en mi caso mi madre es más de izquierda que yo. Yo creo que eso es generacional.

Juan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

Per tant, la diversitat de posicions és considerable, i hi ha un cert risc en l'establiment de generalitzacions. Malgrat això, sí que hi ha una certa tendència a sentir-se més radicals, més d'esquerres, i més compromesos que els pares, sobretot per part dels joves més actius.

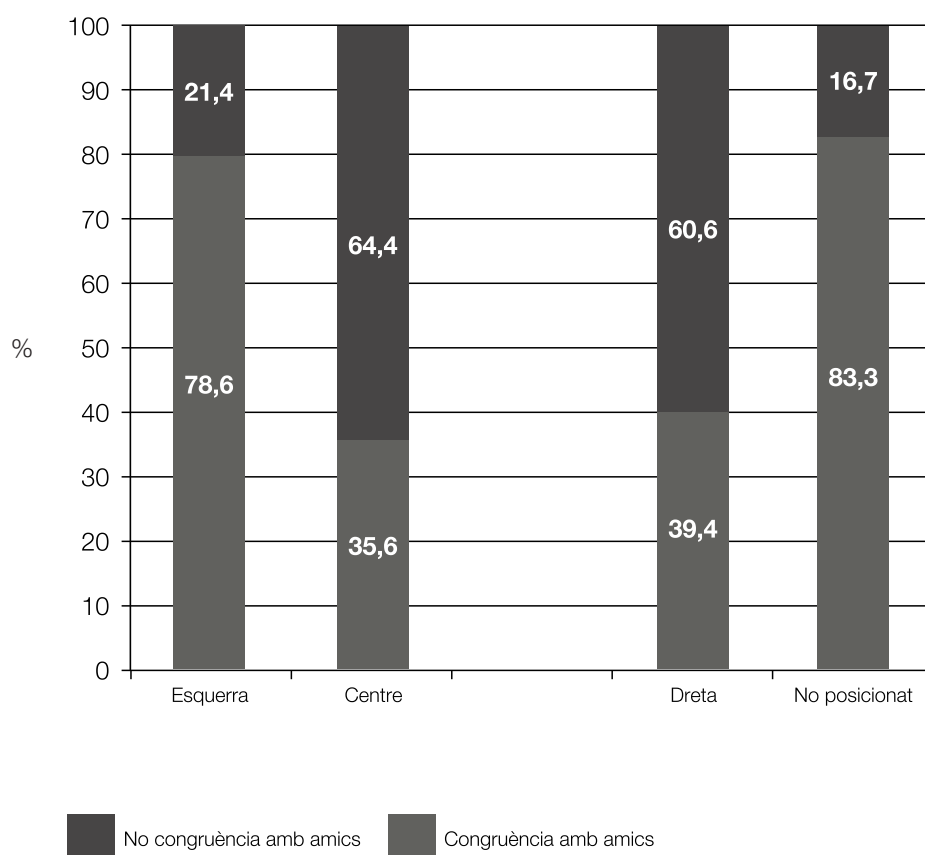
4.1.3.2 El posicionament dels amics

La relació entre el posicionament ideològic dels enquestats en comparació amb el que aquests atribueixen als amics funciona d'una manera similar al descrit en el cas dels pares, però amb una congruència encara superior.

Entre els enquestats que ubiquen els seus amics en la zona esquerra de l'eix esquerra-dreta s'aprecia un grau de coincidència del 87%. En canvi, quan el posicionament dels amics es troba al centre i a la dreta política la coincidència és molt notable, situada al voltant del 65% en els dos grups. Finalment, el percentatge que ens indica la *fideltat* ideològica dels enquestats quan els amics no estan posicionats en l'eix es redueix en comparació amb el detectat en el cas dels pares, i se situa en nivells una mica superiors al 50%; els joves que se situen en l'eix malgrat que els amics no hi siguin es distribueixen en la resta de l'escala esquerra-dreta amb una intensitat que va augmentant a mesura que s'allunyen de la ubicació ideològica de dretes.

Com en el cas dels pares, la lectura de les dades es pot fer des de la perspectiva inversa: tot veient el nivell de congruència entre la pròpia posició política i la dels amics. En aquest cas, veiem que la minoria de joves posicionats a la dreta o al centre solen tenir grups d'amics amb una posició no congruent amb la pròpia. Ras i curt: en el cas de la majoria dels joves que tenen amics al centre o la dreta de l'espectre polític també hi són ells, en aquesta posició, però en canvi molts dels que estan en aquesta posició no hi tenen els amics. De la mateixa manera, la meitat dels que no posicionen els seus amics tampoc no es posicionen ells mateixos, però gairebé tots els no posicionats tampoc no posicionen els amics. La taula següent reflecteix aquesta segona lectura de les dades.

Gràfic 7. Congruència entre el posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament dels amics. Catalunya, 2005

És especialment interessant, per tant, observar com les posicions personals al centre, i sobretot a la dreta, de la minoria dels joves que s'hi situen solen ser força congruents amb la posició que han viscut a casa, però com, en canvi, tendeixen a marcar situacions diverses —per heterogènies o per contràries a la pròpia posició— en relació amb el grup d'amics.

4.2 Eix d'adscripció nacional

En els darrers anys, tal com assenyalen diversos autors,⁴² estan prenent forma nous eixos vertebradors que es vindrien a explicar per la teoria del postmaterialisme d'Inglehart (1991) i la nova divisió creada per la societat del coneixement.⁴³ El fet de trobar-nos davant d'una societat política configurada al voltant de dos eixos, els quals tenen una funció simultània de vertebradors i divisors, afegeix una enorme complexitat si es

⁴²«Por ejemplo, en Irlanda, Bélgica, Catalunya, Euskadi..., los partidos no se posicionan sólo en base a su ideología izquierda-derecha, sino también según su nacionalismo. Pero también, cada día más, los partidos de la mayoría de los países occidentales empiezan a posicionarse tanto a partir de la ideología izquierda-derecha como del posmaterialismo. Ambos ejemplos se refieren a contextos complejos que no se pueden reflejar unidimensionalmente» (Anduiza i Bosch, 2004: 35).

⁴³Nous eixos o clivelles que, de tota manera, excedeixen l'abast d'aquesta recerca.

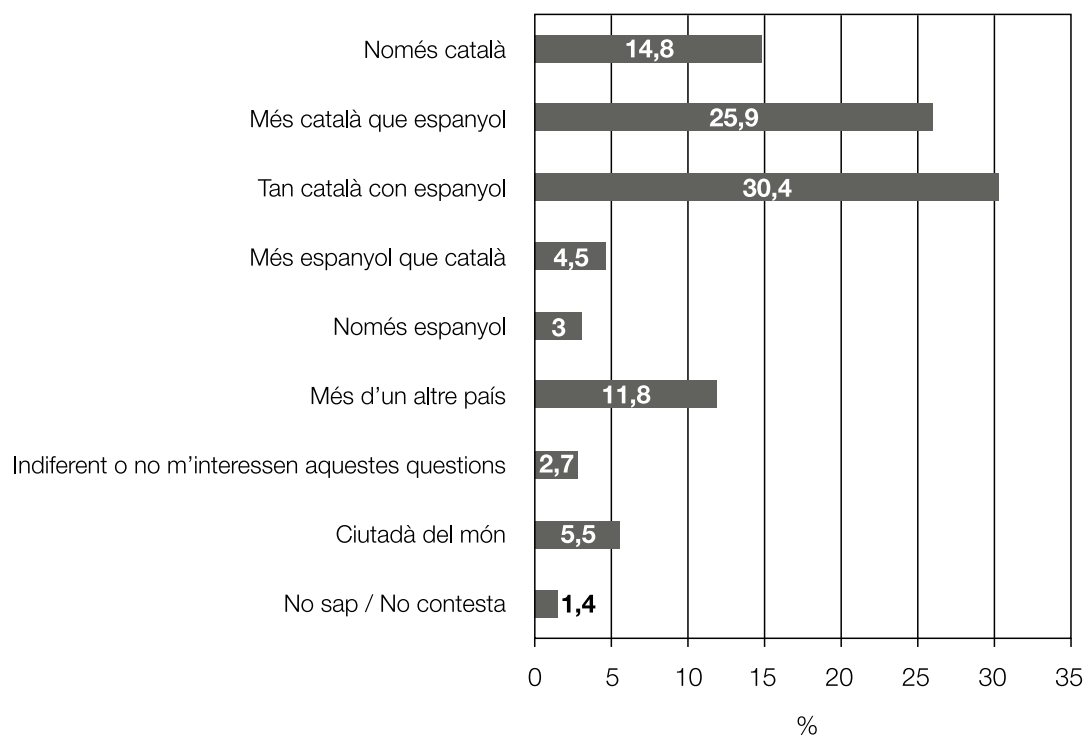
vol fer una anàlisi del sistema de partits existents i de les opcions electorals dels seus ciutadans. D'alguna manera, hem mirat de reflectir aquesta complexitat creixent en el disseny de l'eix d'adscripció nacional. Val a dir, a més, que el nostre objectiu ha estat partir d'aquests posicionaments no per comprendre la proximitat dels joves a uns o altres partits, sinó més aviat per mirar com es vinculen, d'una banda, a diferents posicions demogràfiques i d'extracció social, i de l'altra, a diferents graus d'adhesió política i d'activisme sociopolític.

Així doncs, l'eix que hem dissenyat és una mica peculiar. Normalment quan s'acostuma a treballar sobre aquest eix els extrems són, per una banda, la categoria d'adscripció nacional exclusivament catalana i, per l'altra, l'adscripció nacional exclusivament espanyola. D'aquesta manera es dibuixa un eix amb les dues categories exclusives a cadascun dels extrems i les posicions d'adscripció no exclusiva en les categories centrals, que reflecteixen adhesions de caràcter més moderat —tot i poder ser igual de potents ideològicament—. Nosaltres hem optat per afegir-hi noves categories de resposta que, si bé poden ajudar a reflectir el posicionament real de la població, tot augmentant el nombre i la direcció de les categories de sentiment nacional dels enquestats, trenquen el sentit de l'escala nacional Catalunya-Espanya i generen una escala no lineal.⁴⁴

Les dades mostren que el grup més nombrós de joves catalans és el dels que es defineixen, en termes nacionals, tant catalans com espanyols (30,4% del total). A continuació, prop del 26% dels joves es considera més català que espanyol, i el tercer percentatge més alt correspon a aquells que tenen un sentiment de pertinença nacional únicament català (al voltant del 15%). D'altra banda, els joves que es consideren més o exclusivament espanyols són un grup minoritari, el 7,5% del total. Fora de l'eix nacional clàssic, cal esmentar que pràcticament el 12% dels joves afirmen sentir-se *d'un altre país* —fet relacionat amb el procés de rebuda d'immigració de fora de l'Estat espanyol—, mentre que una mica més del 5% dels i les joves catalans afirmen sentir-se *ciutadans del món*. Finalment, i d'una manera contrària al que s'havia detectat en l'anàlisi de l'eix esquerra-dreta, el percentatge dels joves que no s'ubiquen estrictament en aquest eix és bastant minoritari. Agrupadament, els joves que han declarat no saber ubicar-se, que no han contestat o que han assenyalat ser indiferents o no sentir-se interessats per aquest tema són únicament el 4,1% del total dels joves enquestats.

⁴⁴ A l'escala tradicional hi hem afegit dues categories: en primer lloc, una que diu *sentir-se més d'un altre país*, que vol reflectir el sentiment d'adhesió nacional d'una part de la població jove nouvinguda —o de pares nacs fora d'Espanya—; en segon lloc, una categoria *ciutadà del món*, que vol recollir el sentiment explícit, i fortament ideologitzat, de resistència a l'encasellament dins l'eix d'adscripció nacional més tradicional. Val a dir que en aquesta categoria només volíem reunir-hi els joves que explícitament volien *escapar-se* de l'eix nacional clàssic, i per això no era una categoria que es llegís durant l'entrevista com a possibilitat de resposta. És ben possible que molts dels joves que s'han posicionat en l'eix d'adscripció nacional es trobessin també còmodes en aquesta resposta, ja que no és incompatible sentir-se *ciutadà del món* i, per exemple, *només català* o *només espanyol* quant a adscripció nacional. De fet, l'eix d'adscripció nacional no es pot interpretar d'una manera unívoca en termes de més o menys *adscripció nacionalista* depenent de si hom se situa en un extrem de l'eix tradicional o no. No hem volgut abordar, però, aquest tipus de qüestions en aquest informe, ja que ens durien per camins que no és possible abordar en el marc d'aquesta investigació. Cal advertir, però, que cal evitar llegir els resultats en una clau excessivament simplista: hi ha matisos del tipus del que acabem d'advertir que l'anàlisi quantitativa, si més no la d'aquesta investigació, no pot abordar.

Gràfic 8. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Resumint aquestes dades s'observa que el sentiment de pertinença català és el predominant entre els joves,⁴⁵ seguit del sentiment nacional dual compartit entre Catalunya i Espanya. Si sumem aquestes categories trobem més del 70% dels joves. Per la seva banda, la ubicació nacional amb predomini del sentiment espanyol és bastant minoritària i se situa a poca distància percentual d'aquells que es declaren *ciutadans del món*.

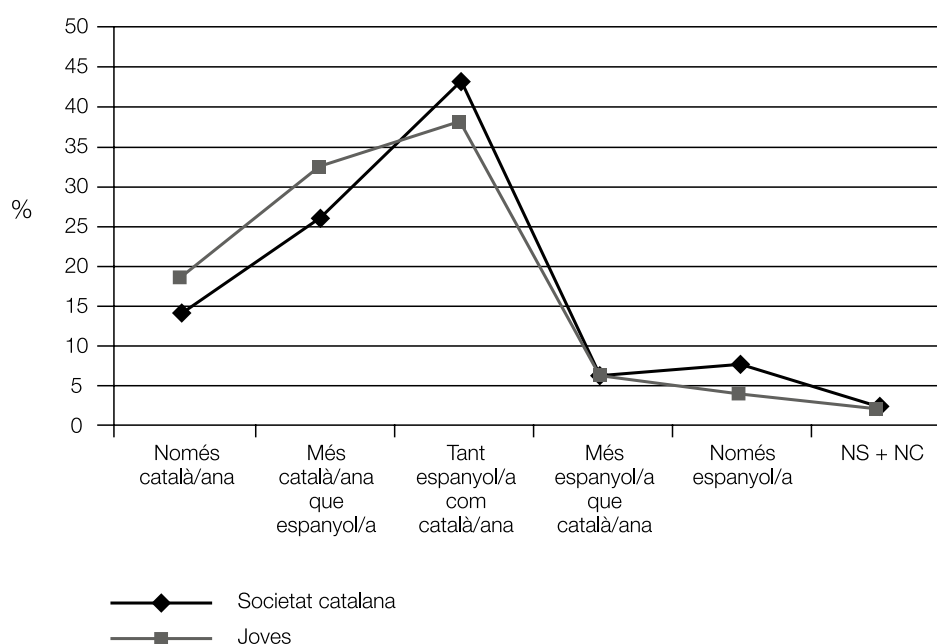
Amb la finalitat de comparar la ubicació nacional dels joves catalans amb la del conjunt de la població catalana utilitzarem altres dades disponibles del Centre d'Investigacions Sociològiques.⁴⁶ Com que l'escala nacional emprada en l'estudi del CIS és la tradicional, hem transformat les nostres dades per poder fer una comparació més directa i acurada dels posicionaments nacionals.⁴⁷ Tot seguit adjuntem un gràfic, que ens mostra de manera comparada els sentiments identitaris del conjunt dels catalans i dels joves catalans.

⁴⁵ Agrupant els que es declaren únicament catalans o més catalans, suposen el 40,7% de la mostra.

⁴⁶ De l'estudi 2643, «Pre-Referèndum Estatuto de Cataluña» fet el maig de 2006.

⁴⁷ Per poder-les comparar s'han retocat les dades referents als joves. Així, els que assenyalaven sentir-se nacionalment *d'un altre país*, *ciutadà del món* i que no els interessava o eren indiferents són casos que han passat a ser perduts: únicament ens quedem les mateixes categories de resposta per intentar ajustar al màxim la comparació.

Gràfic 9. Comparació entre el posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament de la societat catalana. Catalunya, 2005

Com es pot apreciar, les dues sèries dibuixen una forma similar on el posicionament dual és el predominant. També en totes dues sèries les ubicacions nacionals catalanes⁴⁸ són clarament majoritàries, mentre que els que s'identifiquen amb la identitat espanyola són una minoria. Tot i aquestes similituds, s'observa com els joves s'ubiquen d'una manera més accentuada en la part catalana de l'eix, mentre que en la resta de categories el percentatge de ciutadans catalans és superior al dels joves. Per concloure, podem dir que els joves catalans mostren un posicionament similar a la resta de la població catalana, tot i que el seu centre de gravetat és més a prop de la identitat nacional catalana.

4.2.1 Posicionar-se (o no) en l'eix d'adscripció nacional

El primer que hem intentat esbrinar són els factors que expliquen el fet de posicionar-se en l'escala nacional —més enllà de quina sigui la posició que s'hi ocupa—. Atès l'especial format que té aquesta escala en l'enquesta analitzada hem decidit treballar amb els que es posicionen —o no— en l'escala nacional tradicional —amb els extrems de només català o només espanyol—. El 78,4% del joves catalans sí que s'ubiquen en aquest eix, mentre que el 21,6% restant no ho fa.⁴⁹ Com en els casos anteriors, ens hem servit d'un model de regressió —en aquest cas, logístic— i de taules de contingència per aprofundir en el perfil dels joves que es posicionen en l'eix nacional i en el d'aquells que no ho fan.

⁴⁸ Tant els sentiments exclusivament catalans com els preferents.

⁴⁹ Dins el grup de no ubicats hi ha perfils diferents, com aquells que se senten d'un altre país, altres que es consideren ciutadans del món, els que afirmen que no els interessa aquest tema i, per últim, aquell grup que directament ha decidit no ubicar-se. La reflexió, per tant, té més interès per saber qui són els joves posicionats que no pas per esbrinar el perfil, molt heterogeni, dels no posicionats. En apartats posteriors aprofundirem en la caracterització de cadascun dels grups de joves no posicionats en l'eix nacional clàssic, el que va del sentiment exclusivament català a l'exclusivament espanyol.

4.2.1.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

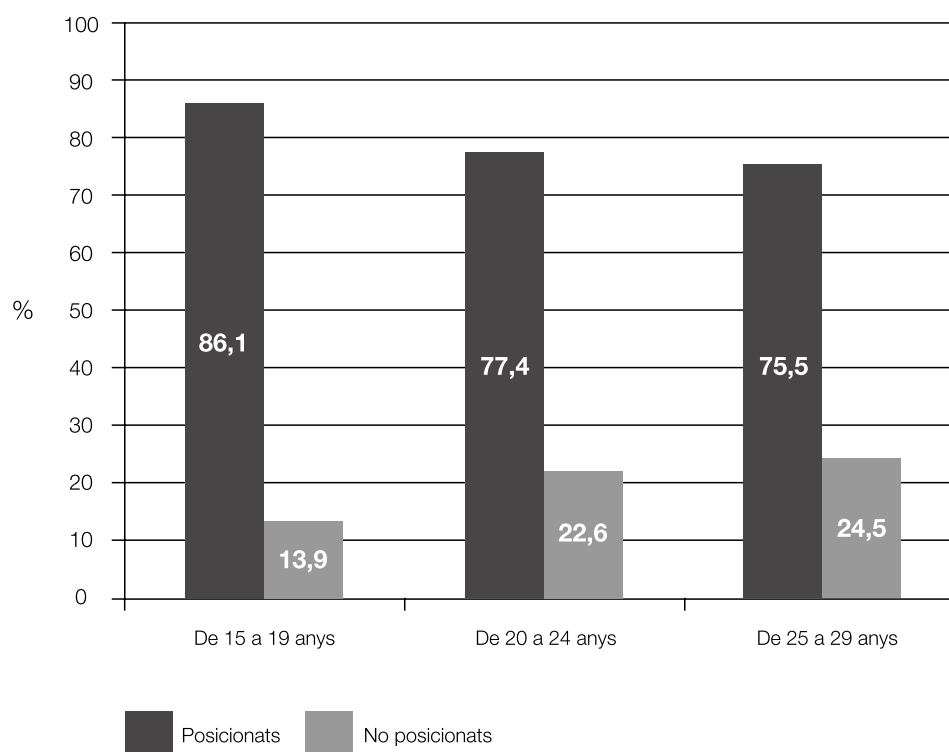
Taula 102. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,035	,704
Edat	-,406	,000
Capital instructiu	-,430	,000
Llengua parlada durant la infància	2,022	,000
Pirineus	,228	,725
Ponent	,252	,565
Comarques de Tarragona	,217	,585
Comarques Centrals	,216	,602
Comarques Gironines	-,100	,796
Àrea Metropolitana de Barcelona	,084	,819
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,003	,986
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,265	,125
Barcelona ciutat	-,188	,320

Si en l'anàlisi sobre el posicionament en l'eix esquerra-dreta hem observat que hi havia una petita tendència que "empenyia" els nois a posicionar-se, pel que fa a la identitat nacional aquesta diferència es dilueix per complet; no hi ha, per tant, diferències significatives de gènere en el fet de posicionar-se en l'eix nacional.

En canvi, l'edat sí que presenta diferències estadísticament significatives. Com es pot apreciar en el gràfic següent, el volum de posicionats minva a mesura que augmenta l'edat dels enquestats. El 75,5% dels joves d'entre 25 i 29 anys es posiciona en algunes de les categories de l'eix nacional tradicional; el 77,4% dels joves de 20 a 24 també s'hi ubiquen, mentre que el percentatge de posicionament augmenta fins al 86,1% en el cas dels joves d'entre 15 i 19 anys. Aquesta situació s'explica, sobretot, pel fet que el grup de joves que se senten d'un altre país és força més nombrós entre els majors de vint anys —recordem que, en aquesta primera mirada, és un col·lectiu que hem considerat *no poscionat*.

Gràfic 10. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional. Catalunya, 2005

En el model de regressió no detectem diferències quant al territori de residència. En canvi, sí que hi ha diferències significatives segons les variables d'extracció social. Els joves que provenen de famílies amb menys nivell d'instrucció tendeixen a posicionar-se més que la resta en l'eix nacional, i també ho fan els que van créixer en entorns catalanoparlants. En el darrer factor hi pesa, com passava amb l'edat, el fet que tots o gairebé tots els joves de procedència estrangera —i criats en la majoria de casos en entorns no catalanoparlants— se situïn com a no posicionats. De tota manera, el percentatge percentual és elevat, i sembla influït, per tant, per la predisposició més alta dels joves d'entorns catalanoparlants —més arrelats— a posicionar-se en l'eix.

Taula 103. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional, segons llengua d'ús a casa durant la infància. Catalunya, 2005

	Llengua a casa durant la infància (%)		Total
	Català	Una altra	
No posicionat	8,2	36,3	21,2
Posicionat	91,8	63,7	78,8
Total	100	100	100

Més rellevant és, en aquest cas, comprovar que els joves provinents de famílies amb menys nivell instructiu tendeixen a posicionar-se més en l'eix que no pas la resta. És un efecte curiós, que posa de manifest que, en el fet de posicionar-se —o no— en l'escala nacional hi intervenen factors d'adhesió emocional força deslligats dels components d'estatus social o capital cultural —que sí que influeixen, com veurem, en el grau més o menys alt d'afecció i participació política—. De fet, alguns dels joves no posicionats es caracteritzen precisament pel fet de pertànyer a famílies amb un elevat capital instructiu.

4.2.1.2 El pes de les variables de posició adquirida, interès polític i posicionament de família i amics

En introduir en el model les variables relatives a la posició personal que ocupen els joves segons allò que han adquirit al llarg del seu itinerari existencial, hi observem elements interessants. El primer, que els que més disposició mostren a posicionar-se en l'eix són els estudiants de secundària i, per contra, els que menys són els joves emancipats, tinguin família o no. Per tant, sembla que en les diferents disposicions segons l'edat no només hi intervenia el fet de la desigual distribució de la població d'origen estranger, sinó que hi ha alguna cosa més de fons, un efecte edat. A mesura que algú s'apropa a l'edat —i a l'estil de vida— adulta, la tendència a posicionar-se nacionalment decreix. D'altra banda, no hi ha diferències quant a l'estatus laboral o educatiu que repercutixin en un posicionament més o menys destacable en aquest eix.

Haver estat associat durant la infantesa no es correlaciona positivament amb un posicionament més o menys elevat en aquest eix.

Finalment, hem comparat la variable de posicionament de l'enqu Coastat en l'eix nacional amb el posicionament que ell mateix atribueix al seu pare, a la seva mare i al seu grup d'amics.⁵⁰ Com es pot observar en la taula 104, hi ha una relació bastant forta entre la variable de posicionament en l'escala nacional de l'enqu Coastat i el posicionament del seu entorn familiar més directe, mentre que la influència del seu grup d'amics sembla molt més feble.

Taula 104. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional, segons posicionament i no posicionament del pare, la mare i els amics. Catalunya, 2005

Posicionament de l'enqu Coastat	Posicionament del pare (%)		Posicionament de la mare (%)		Posicionament dels amics (%)	
	No posicionat	Posicionat	No posicionada	Posicionada	No posicionats	Posicionats
No posicionat	69,6	5,1	74,6	4,8	43,5	8,8
Posicionat	30,4	94,9	25,4	95,2	56,5	91,2
Total	100	100	100	100	100	100

Entre aquells joves que consideren que el seu pare i la seva mare no estaven ubicats en aquest eix s'observa una tendència majoritària a no autoposicionar-se —el 70% en el cas del pare i el 75% en el cas de la mare—, mentre que aquesta tendència s'accentua quan els referents familiars sí estan posicionats —amb un percentatge de coincidència del voltant del 95% dels casos.

D'altra banda, les dades varien quan observem aquesta relació atenent al grup d'amics. De fet, i contràriament a la manera com s'havia comportat la relació d'aquestes variables, entre els que consideren que el seu grup d'iguales no està posionat la majoria dels enqu Coastats sí que ho estan (el 56,5%), mentre que els que afirmen que el seu grup amics sí que està ubicat el percentatge de joves enqu Coastats continua sent majoritari, però en una proporció una mica inferior a l'apreciada en el cas de les variables de l'entorn familiar (al voltant del 90%). És a dir, cal assenyalar que hi ha més coincidència o grau de comportament equivalent amb l'entorn familiar que amb el grup d'amics, la qual cosa referma la idea que el procés de socialització familiar és més important i marca d'una manera més accentuada i estable posteriors posicionaments i comportaments en l'esfera política i social.

⁵⁰ Aquestes variables i dades cal utilitzar-les amb força precaució, ja que és l'enqu Coastat qui, des del seu posicionament i la seva visió del seu entorn social i polític, atribueix unes determinades pautes de posicionament en l'eix nacional a aquests tres actors.

4.2.2 Maneres de no posicionar-se en l'eix d'adscripció nacional

Com ja apuntàvem amb anterioritat, el perfil dels joves no posicionats en l'eix d'adscripció nacional és molt heterogeni: hi trobem joves que no es posicionen perquè manifesten que la qüestió no els hi interessa, perquè no saben o no volen contestar, i també joves que se senten més d'un altre país o bé que van contestar sentir-se ciutadans del món. Responent a aquesta diversitat de posicionaments, hem operat un model de regressió logístic per aprofundir en el perfil diferencial de cada una d'aquestes respostes de no-posicionament en l'eix tradicional.

4.2.2.1 Els joves que se senten ciutadans del món

Taula 105. Model de regressió logística. Joves entre 15 i 29 anys que es posicionen en la categoria "ciutadans del món"

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,336	,031
Edat	,252	,014
Capital instructiu	,570	,000
Llengua parlada durant la infància	-,428	,007
Pirineus	-,676	,652
Ponent	-,043	,957
Comarques de Tarragona	,064	,931
Comarques Centrals	,004	,995
Comarques Gironines	,039	,958
Àrea Metropolitana de Barcelona	,468	,495
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,338	,264
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,164	,569
Barcelona ciutat	-,418	,189

El perfil demogràfic i d'extracció social dels joves que se senten ciutadans del món es caracteritza, sobretot, per la seva ubicació privilegiada en l'entramat social. Els joves que provenen de contextos familiars instruïts o que ells mateixos són estudiants universitaris tenen una disposició molt més accentuada a manifestar aquesta sensibilitat cosmopolita, resistent al posicionament nacional(ista). A més, els nois mostren més disposició a situar-se en aquesta categoria, i també els joves de més edat. Per contra, els joves que en el binomi *llengua durant la infantesa-procedència personal i familiar* mostraven menys tendència a la centralitat social tendeixen a posicionar-se menys en aquesta categoria.

Podem preguntar-nos si el fet que hi tinguin menys disposició té a veure amb la comoditat que poden sentir els joves d'origen catalanoparlant a posicionar-se, amb més o menys intensitat, com a catalans, i, per contra, la incomoditat en l'encasellament nacional que poden tendir a sentir una part dels joves d'origen castellanoparlant, d'una banda menys adherits al sentiment de catalanitat, però alhora allunyats d'un sentiment d'espanyolitat que encara ara té ressonàncies històriques que l'associen, en l'imaginari de bona part de la població catalana, al franquisme.

Podem afegir que, a més, els joves que durant la infantesa van estar associats a alguna entitat o grup tendeixen a posicionar-se més en aquest col·lectiu, cosa que possiblement reflecteix una part dels continguts pedagògics que tendeixen a transmetre's en una part significativa d'aquestes entitats.

4.2.2.2 Els joves que se senten d'un altre país

Taula 106. Model de regressió logística. Joves entre 15 i 29 anys que es posicionen en la categoria “un altre país”

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,270	,025
Edat	,460	,000
Capital instructiu	,349	,000
Llengua parlada durant la infància	-4,310	,000
Pirineus	-,688	,404
Ponent	-,664	,240
Comarques de Tarragona	-,846	,096
Comarques Centrals	-,701	,194
Comarques Gironines	-,533	,285
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,809	,088
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,047	,836
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,355	,118
Barcelona ciutat	,379	,126

Com era d'esperar, el 12,3% dels joves que se senten membres d'un altre país pertanyen, en la seva immensa majoria, a la categoria demogràfica dels joves nascuts fora d'Espanya. Podríem dir que la resta de variables que apareixen com a significatives són de caràcter contingent, atesa la centralitat explicativa d'aquesta variable. Tot i així, podem comentar que amb l'edat s'incrementa el nombre dels que se senten així, i alhora la probabilitat de localitzar-los aquí és més alta entre els joves provinents de famílies amb un baix nivell instructiu. A la vegada, també és entre els joves emancipats, ja sigui amb família o sense, on tendim a localitzar-hi, proporcionalment parlant, més individus que se senten d'un altre país.

Tot això fa pensar que, de fet, els joves de procedència estrangera que tendeixen a no sentir-se membres d'un altre país són precisament els que no estan emancipats, els que tenen menys edat, els que provenen de famílies amb més capital instructiu. És possible que en aquests casos hi pesi, en part, l'arrelament més elevat a la terra d'acollida que senten aquells joves que hi han arribat en edats primerenques.

Encara hem d'afegir que és un grup en el qual mostren més disposició a ser-hi els nois que les noies, potser, podríem hipotetitzar, perquè les noies tenen més facilitat per adoptar els paràmetres de posicionament nacional dels autòctons. En tot cas, els indicis estadístics no són prou contundents per fer interpretacions gaire sòlides en aquesta direcció.

4.2.2.3 Els joves que no es posicionen

Finalment tenim el grup, reduït, dels joves que no es posicionen en l'eix d'adscripció nacional —ni en el tradicional ni en el que incorpora les categories ciutadà del món i un altre país—. Val a dir que, fins i tot havent reduït el grup dels no posicionats, pot ser que encara ens trobem amb un col·lectiu de perfil sociodemogràfic força heterogeni.

Taula 107. Model de regressió logística. Joves entre 15 i 29 anys que no es posicionen en l'eix nacional

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,320	,077
Edat	,140	,229
Capital instructiu	,027	,817
Llengua parlada durant la infància	-,570	,002
Pirineus	1,311	,336
Ponent	,652	,582
Comarques Tarragona	1,215	,258
Comarques Centrals	,849	,442
Comarques Gironines	1,542	,142
Àrea Metropolitana de Barcelona	1,085	,295
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,275	,394
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,115	,740
Barcelona ciutat	,419	,247

El model de regressió ens mostra que només hi ha una variable que decanti clarament una disposició més elevada a pertànyer a aquest grup: la variable —el binomi de variables— referida a *llengua parlada durant la infantesa-procedència individual i familiar*. Els joves que ocupen una posició central —els joves catalanoparlants i/o fills de pares nascuts a Catalunya— tendeixen a no ubicar-se en aquest grup —no posicionats— d'una manera força accentuada. No sabem si la “desubicació” més gran d'altres grups —per exemple, joves castellanoparlants o de pares no nascuts a Catalunya— pot estar reflectint la incomoditat que provoca haver-se de posicionar en un eix de naturalesa controvertida o si bé, en aquest cas, el que explica aquest posicionament més elevat és el fet que entre aquests col·lectiu hi trobem joves desadherits fins i tot d'aquest component primari de l'imaginari polític. En qualsevol cas, és una correlació que val la pena posar de manifest.

Taula 108. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional, segons llengua d'ús a casa durant la infància. Catalunya, 2005

Llengua d'ús a casa durant la infància (%)	Posicionament		Total
	Sí	No	
Català	98,2	1,8	100
Català i castellà	95,0	5,0	100
Castellà	95,7	4,3	100
Altres llengües	91,6	8,4	100
Total	96,1	3,9	100

4.2.3 Posicionaments juvenils en l'eix nacional

En aquest apartat fem referència al tipus de posicionament que adopten els joves en l'eix d'adscripció nacional. Per estructurar el comentari ens hem ajudat d'un model de regressió lineal —que només fa referència a les posicions dins l'eix d'adscripció nacional clàssic, el que va del sentiment exclusiu de catalanitat al d' espanyolitat—. Completarem el comentari servint-nos de gràfics i taules de contingència on, en aquest cas sí, hem incorporat les dues categories de posicionament que, fet i fet, reflecteixen altres maneres d'estar dins de l'eix: sentir-se ciutadà del món o d'un altre país.

Abans de començar el repàs demogràfic i d'extracció social, recordem breument el sentiment d'adscripció nacional que havien expressat els joves posicionats en aquest eix. Prop del 32% se sentien tan catalans com espanyols. La segona opció de posicionament més concorreguda era la dels que se senten més catalans

que espanyols (27%), seguida, a distància, de la dels que se senten exclusivament catalans (15%). L'opció de sentiment preferentment o exclusivament espanyol recull el 8% dels joves catalans, mentre que un 12% afirmen sentir-se més d'un altre país, i el 6% es declara ciutadà del món.

4.2.3.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció personal

Taula 109. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys posicionats en l'eix nacional. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,000	,994
Edat	-,090	,000
Capital instructiu	-,076	,001
Llengua parlada durant la infància	-,950	,000
Pirineus	,039	,843
Ponent	,044	,732
Comarques de Tarragona	,142	,237
Comarques Centrals	-,137	,252
Comarques Gironines	,028	,813
Àrea Metropolitana de Barcelona	,150	,164
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,126	,024
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,123	,033
Barcelona ciutat	-,032	,621

Comencem aquest repàs del perfil per la variable demogràfica més bàsica: l'edat. En el model de regressió l'edat apareix com a significativa, i es posa de manifest una lleugera disposició més gran entre els joves de menys edat a posicionar-se més propers a l'extrem de l'espanyolitat. En el gràfic següent podem veure l'adscripció nacional declarada segons l'edat.

Taula 110. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons edat. Catalunya, 2005

Eix nacional	Grups d'edat (%)			Total
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Només català	12,3	15,2	16,2	15,0
Més català que espanyol	26,5	27,7	25,1	26,3
Tant català com espanyol	36,2	30,5	28,2	30,9
Més espanyol que català	7,7	3,4	3,8	4,6
Només espanyol	4,7	1,9	3,1	3,1
Més d'un altre país	7,4	11,4	14,8	12,0
Indiferent / No m'interessa	2,2	2,6	3,2	2,8
Ciutadà del món	3,1	7,2	5,6	5,5
Total	100	100	100	100

En primer lloc cal assenyalar que el sentiment dual català-espanyol és el més àmpliament esmentat pels joves amb independència de la seva edat, tot i que s'aprecia un clar decrement d'aquest posicionament entre els grups d'edat més grans. Al mateix temps, s'observa un ascens en el percentatge de joves que afirmen sentir-se únicament catalans a mesura que avança l'edat (del 12,6% en el grup de 15 a 19 anys al 16,7% entre els joves de 25 a 29 anys). Entre els joves de menys edat abunda més la categoria dels que se senten prioritàriament o exclusivament espanyols, en una proporció que decreix significativament a partir dels 20 anys. Una darrera fluctuació notable la trobem en els que declaren sentir-se d'un altre país: dins

d'aquesta categoria trobem el doble de joves majors de 24 anys que de joves menors de 20.⁵¹ Aquest darrer percentatge s'explica, sobretot, perquè la proporció dels nascuts fora d'Espanya creix d'una manera similar a mesura que s'incrementa l'edat (aquests representen l'11,1% entre els joves de 15 a 19 anys i, força per sobre, el 19,0% entre els joves de 25 a 29 anys).

La variable demogràfica referida al sexe, en canvi, apareix com a no significativa. No passa el mateix amb les variables territorials. Si bé no percebem diferències significatives entre els àmbits del pla territorial en el model de regressió, sí que observem que hi ha més disposició a situar-se en el pol del sentiment espanyol entre els joves que viuen a municipis mitjans i grans (de 10.000 a 300.000 habitants). En canvi, tant a Barcelona ciutat com als municipis petits la tendència és la contrària.

Taula 111. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005

Eix nacional	Grandària del municipi (%)				Total
	Fins 10.000 hab.	De 10.001 a 50.000 hab.	De 50.001 a 300.000 hab.	Barcelona ciutat	
Català	51,3	39,5	34,0	44,0	40,6
Sentiment dual	27,2	32,9	31,9	28,0	30,4
Espanyol	5,7	8,4	10,0	4,9	7,5
Altres	12,3	14,7	20,9	18,2	17,3
No posicionat	3,4	4,6	3,3	5,0	4,1
Total	100	100	100	100	100

Com veiem a la taula anterior, els joves dels municipis amb una població de fins a 10.000 habitants tendeixen a sentir-se més catalans, ja sigui en exclusivitat o des de l'opció "més català que espanyol". Al mateix temps, els joves dels petits nuclis municipals són els que menys declaren tenir un sentiment de pertinença dual. En canvi, mentre que més del 8% dels joves que viuen en municipis de dimensió mitjana-baixa⁵² afirmen considerar-se nacionalment espanyols, aquest percentatge augmenta fins al 10% en els joves que resideixen en nuclis urbans intermedis de fins a 300.000 habitants. Aquest sentiment nacional es redueix fins el 5,7% en els joves que viuen als municipis més petits, i encara és inferior (4,9%) en el cas del grup de joves que viuen a Barcelona ciutat. D'altra banda, cal esmentar que els joves que declaren sentir-se nacionalment d'un altre país augmenten percentualment quan augmenta la mida del municipi, atesa, en part, la tendència de la immigració a concentrar-se als nuclis urbans més poblats.

Tot i no aparèixer com a significatius en el model de regressió, hi ha contrastos a considerar quant al posicionament nacional dels joves segons l'àmbit del pla territorial en què resideixen. El sentiment exclusiu d'adscripció nacional catalana és més present entre els joves residents a les Comarques Centrals (27,0%), un percentatge que és més del doble del que trobem al territori on aquest sentiment és menys estès, l'Àrea Metropolitana de Barcelona (12,8%). També al Camp de Tarragona aquest percentatge és sensiblement més baix que la mitjana (14,0%). Justament són aquests dos els territoris amb més concentració de població jove catalana amb pares nascuts fora de Catalunya. Malgrat això, val a dir que en aquests territoris sentir-se tant o més espanyol que català és força minoritari —només a Tarragona, amb un 13,0% dels casos, se supera el 10% dels joves que se senten així—. En canvi, el que sí que s'hi dona és una tendència més gran a l'adscripció dual catalana-espanyola —un 33,2% dels barcelonins i un 29,4% dels residents al Camp de

⁵¹ Afirmen tenir aquest posicionament el 7,6% dels joves entre 15 i 19 anys i l'11,7% dels que tenen entre 20 i 24 anys, mentre que entre els joves del grup d'entre 25 i 29 anys aquest percentatge augmenta fins al 15,3% del total.

⁵² És a dir, amb una població que se situa entre els 10.001 i els 50.000 habitants.

Tarragona se senten tant catalans com espanyols—. La procedència sembla, per tant, la variable que explica aquestes diferents distribucions percentuals, que, com hem vist, en el model de regressió no apareixien com a significatives —atès que aquest efecte explicatiu indirecte quedava anul·lat.

Taula 112. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Eix nacional								Total
	Només català	Més català que espanyol	Tant català com espanyol	Més espanyol que català	Només espanyol	Més d'un altre país	Indiferent / No m'interessa	Ciutadà del món	
Alt Pirineu i Aran	22,6	29,1	25,5	3,1	5,5	9,6	2,9	1,8	100
Ponent	18,6	33,3	25,2	4,2	3,2	10,3	1,5	3,9	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	12,8	24,9	33,2	4,4	2,8	12,6	3,1	6,3	100
Camp de Tarragona	14,0	25,1	29,4	7,1	5,9	11,8	2,1	4,5	100
Comarques Centrals	27,0	32,8	23,2	2,6	2,2	7,7	1,2	3,3	100
Comarques Gironines	19,4	26,3	25,6	6,2	3,8	12,1	2,8	3,8	100
Terres de l'Ebre	21,9	37,0	22,9	2,0	2,5	9,8	0,8	3,0	100
Total	18,7	29,1	27,2	4,3	3,6	10,8	2,2	4,1	100

El factor que en el model de regressió apareix com a més determinant és, una altra vegada, el referit al binomi de variables *llengua parlada de petit-procedència personal i familiar*. Com era d'esperar, els joves que provenen d'entorns catalanoparlants i/o són fills de pares nascuts a Catalunya mostren una predisposició molt més accentuada a sentir-se catalans. Els joves que s'han criat en una família on el català era la seva llengua habitual afirmen considerar-se catalans amb més intensitat. De fet, el 26,2% d'aquests joves es consideren únicament catalans, mentre que el 40,5% afirmen ser més catalans que espanyols. Aquests percentatges es redueixen al 2,6% i l'11,1% respectivament entre els joves que han viscut en entorns no catalanoparlants. Si la família no utilitzava el català, els joves presenten d'una manera bastant accentuada un sentiment dual català i espanyol en l'escala de sentiment de pertinença. Entre els joves d'origen castellanoparlant també hi destaca el fet que són un percentatge similar —lleugerament inferior al 14% del total— els que se senten més o sols espanyols i els que se senten sols o més catalans. Així, tot i que les diferències percentuals d'adscripció nacional són notables entre els joves d'origen catalanoparlant i castellanoparlant, el percentatge de joves d'origen castellanoparlant que se senten només catalans, més catalans i tant catalans com espanyols és molt elevat, una dada que convé tenir en consideració, ja que trenca la percepció que podria quedar dels resultats del model de regressió, en el sentit que la procedència i la llengua generen compartiments estancs quant al sentiment d'adscripció nacional.

Taula 113. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons llengua d'ús habitual durant la infantesa. Catalunya, 2005

Eix nacional	Parlava català habitualment durant la infantesa (%)		Total
	Sí	No	
Només català	25,6	2,5	15,0
Més català que espanyol	39,7	10,7	26,3
Tant català com espanyol	25,2	37,5	30,9
Més espanyol que català	1,6	8,1	4,6
Només espanyol	0,6	5,9	3,0
Més d'un altre país	0,5	25,2	11,9
Indiferent / No m'interessa	2,1	3,6	2,8
Ciudadà del món	4,7	65	5,5
Total	100	100	100

Taula 114. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Eix nacional								Total
	Només català	Més català que espanyol	Tant català com espanyol	Més espanyol que català	Només espanyol	Més d'un altre país	Indiferent / No m'interessa	Ciudadà del món	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	29,1	41,6	21,4	1,8	1,4	0,0	1,8	2,9	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	11,0	27,5	43,4	5,8	1,6	0,6	3,9	6,1	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	5,1	13,8	60,0	11,5	4,0	0,2	1,5	4,0	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	0,0	8,1	27,9	13,5	27,9	4,5	0,9	17,1	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	1,4	16,9	26,8	1,4	8,5	26,8	12,7	5,6	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	1,2	3,3	4,3	0,6	2,5	73,9	3,9	10,3	100
Total	15,0	26,2	30,9	4,6	3,1	12,0	2,8	5,5	100

Tot i tenir una influència molt més petita que la variable anterior, la referida al nivell d'instrucció dels pares també apareix com a significativa en el model, tot mostrant que, independentment de la procedència, un nivell formatiu familiar més elevat disposa, tènueament, cap a un sentiment de catalanitat.

4.2.3.2 El pes de les variables d'adquisició social

Tal com passava en parlar de l'eix esquerra-dreta, també aquí les variables relatives a l'estatus personal adquirit del jove tenen influència en la posició en l'eix nacional. Així, trobem que els joves amb un nivell d'estudis més elevat tendeixen a situar-se més pròxims als sentiments de catalanitat —sobretot els estudiants universitaris—. Podríem pensar que la universitat com a institució té una certa capacitat d'incidir en el canvi de posicionament dels joves que hi passen —especialment d'aquells que abans d'entrar-hi no es consideren catalanistes—, ja que és un espai de contacte amb un entorn en què el català hi té una presència forta, tant en l'àmbit institucional com relacional.

Per contra, els joves que ni estudien ni treballen i els joves treballadors “de coll blau” mostren més disposició a posicionar-se en la part espanyola de l'espectre. També els joves emancipats amb família mostren aquesta mateixa disposició a situar-se decantats cap a la part espanyola de l'eix.

La darrera variable analitzada es refereix al fet de ser membre d'alguna organització voluntària —i també d'haver-ho estat durant la infantesa—. Les dades apunten l'existència d'una relació entre les variables en tots dos casos. Si bé d'una manera no excessivament accentuada, el pas durant la infantesa per alguna entitat, en qualitat de participant, disposa a situar-se més cap a la part catalana de l'eix. Possiblement l'efecte es degui en bona mesura a allò que ja hem vist que afavoreix el contacte dels joves amb un àmbit com l'universitari. Tant la universitat com les associacions tendeixen a ser entitats en què el català hi té un paper més central —o, segons els casos, menys perifèric— que en molts contextos socials més informals, sobretot en els entorns on viu una part significativa de la població castellanoparlant. Així, aquestes institucions esdevenen espais de “contagi” que, a Catalunya, semblen afavorir la identificació amb un sentiment més o menys agut de catalanitat —o bé relativitzen el sentiment d'espanyolitat.

Pel que fa a la l'associacionisme actual, els joves que formen part d'alguna associació voluntària es decanten d'una manera majoritària (al voltant del 50%) pel sentiment nacional català, mentre que els joves que estan més al marge del teixit associatiu ho fan d'una manera més minoritària (al voltant del 38%). Per contra, aquest grup de joves no tan connectat amb la xarxa associativa afirma que té un sentiment majoritàriament dual, alhora que hi destaca el percentatge de joves que s'adscriu nacionalment a un altre país.

Taula 115. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions, segons posicionament en l'eix nacional. Catalunya, 2005

Eix nacional	Associacionisme actual (%)		Total
	Sí	No	
Només català	13	20,6	15,4
Més català	25,8	29,5	27
Sentiment dual	33,3	28,3	31,7
Espanyol	8,5	6,6	7,9
D'un altre país	14	8,5	12,3
Ciudadà del món	5,3	6,5	5,7
Total	100	100	100

4.2.4 Posicionaments en l'eix d'adscripció nacional de pares i amics

4.2.4.1 El posicionament de pares i mares

Amb la finalitat d'analitzar el grau de correspondència entre el posicionament de l'enquestat en l'eix nacional i el dels seus progenitors, hem agrupat les diferents respostes en cinc àmplies categories: sentiment català, sentiment dual (català-espanyol), sentiment espanyol, altres —agrupa el sentiment nacional cap altres països i aquells joves que se senten ciutadans del món— i els no posicionats.

Hi ha un important grau de coincidència entre el posicionament de l'enquestat i l'atribuït als seus pares en tres d'aquestes categories:⁵³ en el sentiment de pertinença català, en el sentiment nacional dual i en el sentiment de pertinença a altres països. S'aprecia un alt nivell de *congruència* identitària en el sentiment de pertinença català (hi és en un 84% dels casos). Els joves provinents de famílies amb sentiments de pertinença dual coincideixen en més del 70% en aquesta ubicació, tot i que cal esmentar que una mica més del 20% dels joves d'aquest grup declaren tenir un sentiment nacional català. Per la seva banda, els joves que provenen de famílies amb un sentiment nacional espanyol o de pares que no estaven ubicats en aquest eix presenten un percentatge de canvi d'ubicació important. Per exemple, entre els joves amb un posicionament familiar de sentiment de pertinença espanyol, només al voltant del 29% s'ubiquen en la mateixa categoria que els seus pares; mentre que més d'un 40% afirmen tenir un sentiment de pertinença dual i un 20% es considera nacionalment català.

En els grups de discussió trobem diferents exemples d'aquest desplaçament generacional, en bona part protagonitzat pels joves que provenen de famílies no nascudes a Catalunya:

El meu pare és aragonès i la meva mare andalusa... i per això estan molt així amb mi, perquè... ells són castellans *de pura cepa* i jo sóc català només de naixement, res més, però les meves arrels són totes espanyoles, no... i això els hi xoca molt més... *"¿Qué pasa aquí, toda tu familia es de fuera de aquí y mira cómo nos has salido: independentista!"*

Adrià, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Taula 116. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament del pare. Catalunya, 2005

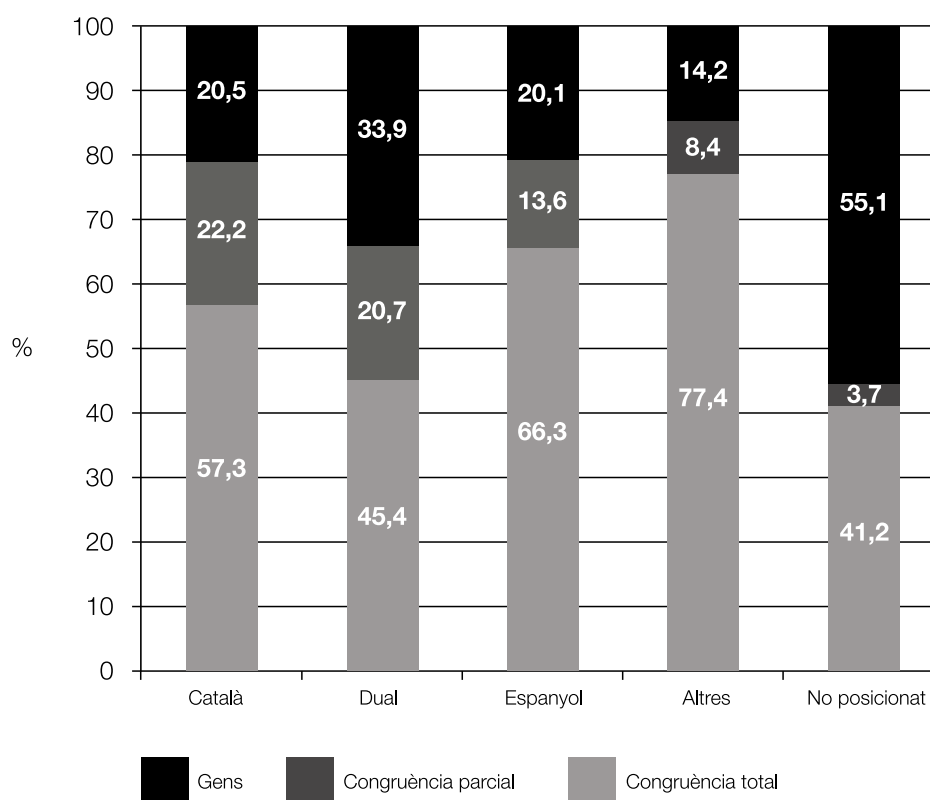
Eix nacional de l'enquestat	Eix nacional del pare (%)					Total
	Català	Dual	Espanyol	Altres	No posicionat	
Català	83,8	22,7	22,1	6,1	34,9	40,6
Dual	9,8	72,1	42,3	4,0	23,0	30,4
Espanyol	1,2	2,4	28,1	3,2	6,8	7,6
Altres	3,7	1,2	3,9	82,3	13,7	17,2
No posicionat	1,5	1,6	3,7	4,3	21,6	4,1
Total	100	100	100	100	100	100

Així doncs, com s'aprecia en els gràfics següents, per regla general es pot afirmar que allò que acostuma a donar-se és un grau força alt de congruència o coincidència entre els posicionaments en l'eix nacional dels joves enquestats i els posicionaments del seu entorn familiar. En la minoria dels casos en què es produeixen fluxes en l'adscripció nacional, els fills tenen una adscripció més catalanista que els pares.

Tan sols en el 25% dels casos es trenquen aquestes continuïtats. Entre les diferents categories, els no posicionats i els que afirmen tenir un sentiment dual són els que més canvien d'ubicació respecte dels seus pares. D'altra banda, els qui es consideren ciutadans d'un altre país o ciutadans del món destaquen com els joves amb el nivell de congruència familiar més alt. Si s'examinen les dades dels que tenen una coincidència total amb el seu pare i la seva mare, tornen a destacar en sentit positiu els joves amb sentiments nacionals internacionals, seguits dels joves que es declaren espanyols. Igual com es detectava amb anterioritat, els no posicionats presenten el nivell més baix de congruència, d'un 41,2%.

⁵³ La tendència que comentem s'observa tant en el cas del creuament del posicionament dels joves amb el del seu pare com en el cas de la mare. És per aquesta raó que moltes vegades es parla de posicionament familiar, ja que no hi ha diferències significatives que mereixin ser destacades.

Gràfic 11. Congruència en el posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament dels pares en aquest eix. Catalunya, 2005

4.2.4.2 El posicionament dels amics

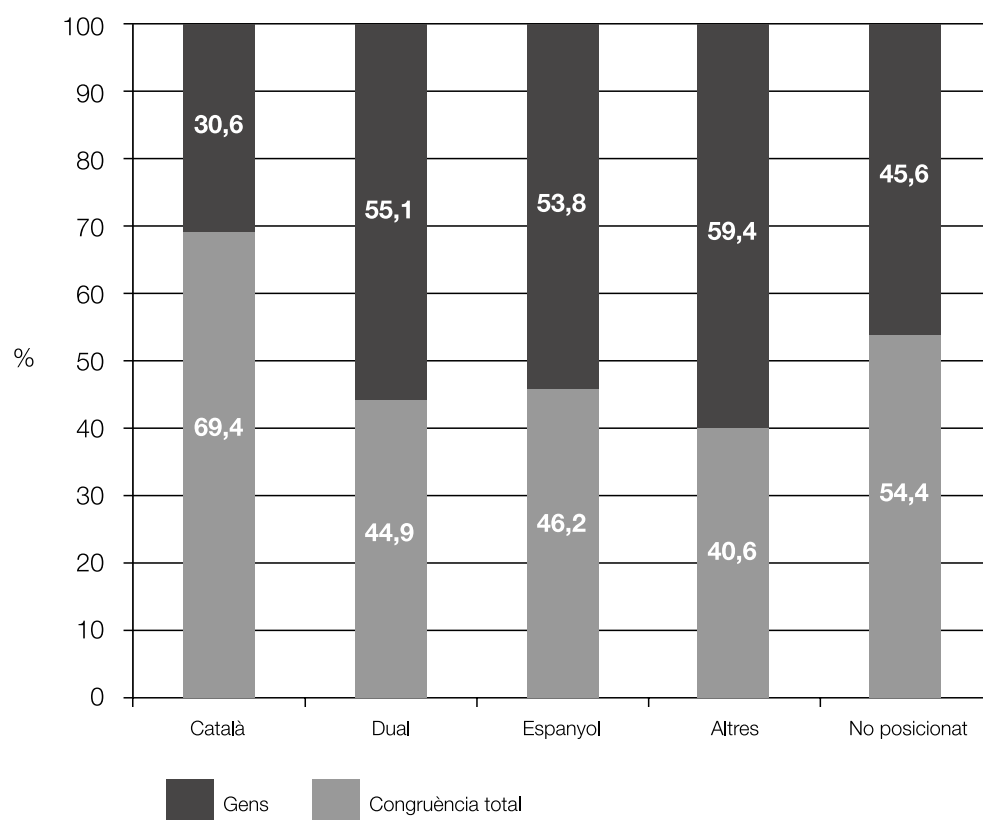
En canvi, en comprovar les dades de congruència amb els amics s'observa l'existència generalitzada d'un nivell més baix de coincidència en la ubicació en l'eix nacional. Més del 45% dels joves enquestats afirmen que tenen un sentiment nacional diferent del seu grup d'iguals —un percentatge vint punts superior al detectat en la comparació amb els seus pares—. A més, hi ha enormes diferències dintre de cada categoria.

Els joves que afirmen ser nacionalment catalans acostumen a relacionar-se més amb joves que tenen aquesta mateixa ubicació nacional, mentre que els joves que tenen un sentiment dual català-espanyol i els que es declaren espanyols presenten un nivell més baix de congruència (el 44,9% i el 46,2% respectivament), que s'accentua en el cas dels joves que tenen sentiments nacionals cap altres països o com a ciutadans del món (40,6% dels casos), com a conseqüència, previsiblement, de ser un grup minoritari.

Cal pensar, a més, que en la pregunta sobre l'eix nacional dels amics hi havia una categoria, "no es pot generalitzar", que agrupa bona part dels casos de no congruència. És lògic pensar, per tant, que els joves situats en posicions minoritàries hagin tendit més a posicionar els amics en aquesta categoria heterogènia.

No es pot suposar, per tant, que els joves catalans tendixin a buscar grups d'amics de sentiment homogeni; passa, més aviat, que la mateixa pròpia diversitat del col·lectiu juvenil afavoreix aquests espais més homogenis.

Gràfic 12. Congruència en el posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament en aquest eix dels amics. Catalunya, 2005

La gràfica anterior està feta sobre els percentatges respecte del total de joves en cada posició nacional. Si llegim el percentatge tenint en compte cada categoria d'adscripció nacional dels amics, els resultats complementen la informació exposada anteriorment. Així, dels joves que han declarat que tenen un grup d'amics amb un sentiment nacional català, en tres de cada quatre casos afirmen tenir-lo també ells, i aquesta mateixa relació es repeteix amb relació al sentiment dual. En canvi, entre dels joves que diuen tenir el grup d'amics d'adscripció espanyola només en una mica més del 40% dels casos es manté aquesta continuïtat posicional. Aquesta darrera dada és especialment rellevant, i es podria creure que és un fenomen relacionat amb el sentiment de catalanitat més intens que tenen els joves que van a la universitat. Podríem hipotetitzar que una part dels joves que provenen de contextos familiars i de barri castellanoparlants, en arribar a la universitat, desplacen el seu sentiment d'adscripció cap a sentiments no estrictament d'espanyolitat, un desplaçament que no es reproduïx en el grup d'amics si aquests no han fet el mateix recorregut acadèmic. Aquesta podria ser, si més no en part, l'explicació d'aquest fenomen.

Per acabar amb l'anàlisi sobre la congruència general amb els tres actors analitzats, descrita en la taula següent, els joves enquestats que es declaren catalans són els que presenten un grau inferior d'incongruència global —família i amics—, mentre que aquest nivell entre els no posicionats és el més alt (el 7,8% en comparació amb el 33,1%). Del conjunt de la mostra, la incongruència global és un fenomen minoritari que sols es dona en el 13,5% dels casos. D'altra banda, al voltant del 34% dels joves presenten una congruència total entre els tres actors, i els joves que es consideren catalans i els que tenen un sentiment dual se situen en els dos extrems (el 42% i el 23%, respectivament).

Taula 117. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons el grau de congruència amb el posicionament del pare, la mare i els amics en aquest mateix eix. Catalunya, 2005

Eix nacional		Grau de congruència				Total
		Gens	Parcial baixa	Parcial alta	Alta	
Català	% congruència	23,4	41,6	36,8	50,7	40,6
	% Eix nacional	7,8	20,3	29,9	42,1	100
Dual	% congruència	45,8	40,4	27,8	21	30,4
	% Eix nacional	20,3	26,3	30,2	23,2	100
Espanyol	% congruència	5,8	6,7	9,4	6,9	7,6
	% Eix nacional	10,4	17,6	41,2	30,8	100
Altres	% congruència	14,8	6,3	24,6	17,5	17,3
	% Eix nacional	11,6	7,2	47,0	34,2	100
No posicionat	% congruència	10,1	5,0	1,4	3,9	4,1
	% Eix nacional	33,1	24,3	11,0	31,6	100
Total	% congruència	100	100	100	100	100
	% Eix nacional	13,5	19,8	33,0	33,7	100

4.3 Relació entre els eixos esquerra-dreta i nacional

A continuació fem una breu exploració conjunta dels dos eixos estudiats en aquest capítol. Abans d'entrar en les dades de la ubicació en les diferents categories dels eixos, cal comentar la coincidència quant al fet de posicionar-se —o no— en cadascuna de les dues escales.⁵⁴ Del conjunt de la mostra, el 62,3% dels casos està posicionat en els dos eixos, mentre que únicament el 7,2% del total assenyalava no ubicar-se en cap dels dos. Aquest baix nivell de no posicionament en tots dos eixos reflecteix la gran centralitat d'aquestes dues dimensions com a referent significatiu per als joves quant a clívelles al voltant de les quals organitzar la seva pròpia posició en el mapa polític.

Les dades de la taula següent ens informen de les relacions entre les diferents categories de les dues escales.

Taula 118. Posicionament en l'eix nacional i posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta		Eix nacional					Total
		Català	Dual	Espanyol	Altres	No posicionat	
Esquerra	% total de joves	32,3	14,1	2,1	7,2	2,0	57,6
Centre	% total de joves	3,2	4,6	0,8	2,7	0,2	11,5
Dreta	% total de joves	0,9	2,9	1,6	2,0	0,1	7,5
No posicionat	% total de joves	4,3	8,9	3,1	5,4	1,8	23,4
Total	% total de joves	40,7	30,4	7,6	17,3	4,1	100

⁵⁴ S'ha utilitzat l'escala nacional clàssica.

Del total dels enquestats, prop del 33% són joves catalans que s'ubiquen en posicions d'esquerres i que declaren sentir la identitat nacional catalana. Aquest és el grup més nombrós de tots els resultants de creuar aquestes dues variables, seguit pel 14% de joves que també són d'esquerres però que tenen un sentiment de pertinença dual o compartit entre Catalunya i Espanya.

Si analitzem les dades segons el *continuum* esquerra-dreta, els joves d'esquerra majoritàriament afirmen sentir-se nacionalment catalans o tenir un sentiment dual (el 56% i el 24,4% respectivament); entre els de centre el sentiment de pertinença català-espanyol és el majoritari, a dotze punts percentuals del sentiment català (del 40% al 28%); mentre que entre el 7,5% dels joves que són de dretes aquesta diferència s'accentua, i es declaren preferentment o exclusivament espanyols. D'altra banda, els que afirmen sentir-se catalans són majoritàriament d'esquerres (al voltant del 80%), igual com els que declaren el sentiment dual, tot i que amb un nivell percentual bastant inferior (exactament, el 46,2%). Per últim, els que es posicionen en la categoria d'espanyol en l'escala nacional no tenen un posicionament gens decantat ideològicament, tot i que tendeixen a ser més d'esquerres que de dretes (un 27,3% per un 21,7%, respectivament), i sobretot apareixen representats dins la categoria de no posicionats (el 41% d'aquests joves no es posicionen en el *continuum* esquerra-dreta).

4.4 En síntesi: principals resultats del capítol

De tot el que hem repassat al llarg d'aquest capítol cal destacar diferents aspectes. Pel que fa al *continuum* esquerra-dreta, els joves catalans es posicionen majoritàriament en les posicions d'esquerra i, a més, ho fan d'una manera més accentuada que el conjunt de la societat catalana, mentre que pocs joves es defineixen de dretes. D'altra banda, la importància estructural d'aquest eix no sembla haver disminuït amb el temps, ja que el percentatge dels joves no posicionats coincideix amb el que es detecta per al conjunt de la població.

De l'escala d'adscripció nacional, cal assenyalar el predomini de l'adscripció nacional catalana entre els joves, mentre que el sentiment dual, és a dir, el d'aquells que se senten tant catalans com espanyols, és la segona preferència. El 75% dels joves catalans s'agrupen en aquestes dues categories nacionals. Una part significativa de la mostra afirma que se sent nacionalment d'un altre país, fet que s'explica pel procés d'immigració viscut en els darrers quinquennis.

A més, en general hem observat un grau de congruència alt entre les ubicacions dels joves i el seu entorn familiar. Aquesta coherència és especialment elevada entre les posicions d'esquerres i disminueix en les posicions de centre i dreta, per la tendència dels joves a ubicar-se en posicions ideològiques més d'esquerres. Aquests graus de coincidència en el posicionament són alts en comparació amb la congruència existent entre els joves i el grup d'iguals. La reproducció generalitzada dels posicionaments del seu entorn familiar s'explica per la importància del procés de socialització primària a l'hora de transmetre i consolidar uns valors i unes creences que poden estar bastant presents i d'una manera estable en la vida dels individus. El grau de congruència amb el grup d'amics acostuma a ser més reduït que el que es detecta respecte de l'entorn familiar, tot i que és força ampli en les categories predominants, és a dir, les posicions d'esquerres i la identitat nacional catalana. Així, podem observar com en els dos eixos els i les joves tendeixen tant a anar amb amics ideològicament i nacionalment diversos com amb amics amb els quals es comparteixen àmpliament els posicionaments polítics.

Un retrat final dels i les joves catalans a partir dels dos eixos de manera simultània ens mostra que un terç es declara català i d'esquerres. Si hi afegim aquells que tenen una identitat nacional compartida entre Catalunya i Espanya i que són d'esquerres, ens trobem amb pràcticament la meitat dels joves catalans. Tanmateix, la diversitat dels joves fa que els posicionaments al llarg de les dues escales provoquin una diversitat d'opinions i de visions al voltant de la política força diferenciades.

5. Afeccions polítiques

Certament, amb l'expressió "afeccions polítiques" es poden emmarcar molts i molt diversos perfils de pràctiques, actituds i discursos. En un sentit genèric, ens referim als sentits i mesures amb què els i les joves signifiquen i experimenten allò que comunament és caracteritzat com a política; en quin sentit i mesura les qüestions polítiques formen part del que podríem anomenar els seus "interessos focals", i fins a quin punt la política té algun paper en la construcció del "mapa mental" dels joves i n'orienta les accions i decisions.

En aquest capítol repassarem diferents derivacions associables al tipus d'afeccions polítiques dels i les joves catalans —d'aquells que han estat enquestats i d'aquells altres que han participat en els grups de discussió—: l'aptitud percebuda o sentiment de competència a l'hora d'entendre els principis i mecanismes de funcionament de la política; fins a quin punt forma part dels seus temes de conversa amb familiars i amics; el grau d'interès que la política, i cadascun dels seus enquadraments territorials —política local, autonòmica, espanyola, europea...—, suscita entre els joves, i la jerarquització dels problemes que els preocupen més. Cadascun d'aquests punts d'atenció es consideren sobre la base de les diferents variables demogràfiques, socials i personals que remetent a la diversitat de perfils de joves.

Els darrers apartats del capítol presenten una caracterització tipològica adreçada a sintetitzar els perfils emergents de joves d'acord amb els significats i implicacions de les seves afeccions polítiques. Aquestes tipologies ens permeten aprofundir en la percepció política dels joves a partir de factors com l'adscripció ideològica i nacional —analitzada en el capítol precedent— o els problemes socials i personals que més els preocupen.

5.1 Percepció d'aptitud davant la política

En l'enquesta en què es basa la present investigació es formula una pregunta que ens permet indagar en el tipus coneixement que es té de la política. Ens referim al moment en què es demanava als joves què pensaven de l'afirmació "La política és tan complicada que mai no acabes d'entendre de què s'està parlant". Es tracta, per tant, d'una pregunta subjectiva i abstracta, i que de fet no demana directament pel coneixement polític. Més que no pas saber el grau de coneixements específics sobre la multitud d'aspectes de la política sobre els quals podíem interrogar els entrevistats —des de la política nacional més partidista fins a la comprensió dels engranatges en què es basa el procés de globalització—, la intenció d'aquesta entrada era acostar-se a les maneres com els joves se situen davant la política en sentit genèric: desentrellar si és percebuda amb estranyament, o bé sentint-se en possessió d'aquelles eines que permeten descodificar-ne el sentit i els mecanismes bàsics.

El fet és que el recurs a aquest tipus de preguntes comporta una sèrie de problemes que, si més no, considerem necessari posar de manifest. El principal és que no tothom considera "complicat" el mateix. És més, sovint com més es coneix sobre una matèria més es veu com una cosa complexa, ja que es trenca el mapa, més maniqueu, del "donat per descomptat". De fet, als grups de discussió molts joves coincidien a dir que cada vegada els costava més prendre decisions en el terreny polític perquè cada cop eren més capaços d'observar matisos nous en aquest àmbit. Tot i això, considerem que la pregunta és útil, perquè, malgrat aquests possibles efectes perversos, ens permet discernir les grans posicions respecte al coneixement polític. A més, el creuament posterior d'aquesta informació amb altres variables pot servir-nos per discernir si al grup dels que es declaren aptes i al grup dels que no se'n declaren hi trobem situacions més o menys heterogènies que cal tenir en consideració.

Taula 119. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada". Catalunya, 2005

Grau d'acord	%
Molt d'acord	11,4
Bastant d'acord	39,6
Bastant en desacord	34,2
Molt en desacord	13,3
NS / NC	1,5
Total	100

La taula anterior ens mostra com els joves es divideixen en dos grups amb un pes percentual molt similar: la meitat dels joves consideren que la política és tan complicada que els depassa, i l'altra meitat consideren el contrari. Dins de cadascun dels dos grups, però, dominen les posicions moderades: tant entre els que se senten aptes com entre els que no, el sentiment d'aptitud o ineptitud no és extrem. Només el 13,3% dels joves consideren que de cap manera la política és massa complicada per entendre-la, i l'11,4% consideren que no s'hi pot entendre res. La majoria, per tant, més aviat l'entenen o més aviat no l'entenen, però no es posicionen als extrems. Vegem a partir d'un parell de citacions, el discurs de les persones que sí que se situen en els dos extrems quant al propi sentiment d'aptitud i comprensió.

A certa edat vaig dir: "Passo de mirar notícies, passo de llegir diari perquè no en sé, no sé filtrar-ho"... No ho sé, la veritat... A mi el que m'interessa és la vida, i no el que diuen aquests carallots.

Cecília, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Qui més qui menys, sí que per un motiu o altre li interessin les coses de com va el món en general, sigui el teu poble, comarca o lo que sigui. I més o menys saps que vius amb una sensació política o social actual, i que si no tens un mínim d'interès i de saber com estan les coses... malament.

Berenguer, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

5.1.1 Caracterització dels joves segons la percepció d'aptitud per entendre la política

5.1.1.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

El model de regressió ens mostra què els fa sentir-se aptes o no aptes per entendre la política segons les diferents variables demogràfiques i d'extracció social. Comencem pel model més simple, el que només integra les variables demogràfiques i d'extracció social per adscripció familiar.

Taula 120. Model de regressió lineal. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada". Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,144	,000
Edat	-,099	,000
Capital instructiu	-,186	,000
Llengua parlada durant la infància	-,139	,000
Pirineus	-,046	,796
Ponent	-,060	,613
Comarques de Tarragona	-,139	,203
Comarques Centrals	-,104	,345
Comarques Gironines	-,065	,541
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,148	,135
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,018	,719
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,027	,596
Barcelona ciutat	-,275	,000

Fixant-nos en la variable sexe veiem que els nois mostren més disposició a l'aptitud per entendre la política que les noies.

Taula 121. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons sexe. Catalunya, 2005

Grau d'acord	Sexe (%)		Total
	Dona	Home	
Molt d'acord	12,9	9,8	11,4
Bastant d'acord	42,7	36,3	39,6
Bastant en desacord	31,3	37,2	34,2
Molt en desacord	11,7	15,0	13,3
NS / NC	1,4	1,7	1,5
Total	100	100	100

La taula de contingència ens mostra que mentre que el 46,1% dels nois se senten poc aptes, el percentatge puja fins al 55,6% en el cas de les noies. Com tantes altres vegades, la diferència és marginal, però sí que assenyalava que els nois senten més proximitat al món de la política, si més no en la dimensió més retòrica. Pel que fa a les edats, el grup dels més petits és el que manifesta menys adhesió a la política. També en aquest cas el creuament posa de manifest el mateix que la regressió, si bé hi aporta un matís important: la diferència la localitzem entre els joves de 15 a 19 anys i la resta. A partir dels 20 anys, els percentatges són molt similars.

Taula 122. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons edat. Catalunya, 2005

Grau d'acord	Grups d'edat (%)			Total
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Molt d'acord	13,6	11,0	10,6	11,4
Bastant d'acord	46,3	35,7	38,9	39,6
Bastant en desacord	30,4	36,5	34,5	34,2
Molt en desacord	7,8	15,7	14,4	13,3
No ho sap / No contesta	1,9	1,1	1,6	1,5
Total	100	100	100	100

Hi ha variables, però, que mostren més incidència que les dues anteriors. De totes, la que es destaca com a més explicativa és la relativa al capital instructiu familiar, amb un pes causal molt superior a la resta. A més instrucció parental, més disposició a sentir-se apte en política. El creuament de les dues variables posa de manifest, amb percentatges, aquesta disparitat. Així, mentre que entre els qui tenen com a mínim un dels dos pares amb estudis superiors menys del 40% se senten poc aptes en matèria política, el percentatge supera el 60% en referir-nos als joves en què pare i mare només tenen estudis primaris.

Taula 123. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Grau d'acord	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Molt en desacord	8,0	12,3	22,3	13,7
Bastant en desacord	28,7	39,1	37,9	35,2
Bastant d'acord	48,4	38,3	32,6	40,1
Molt d'acord	14,9	10,3	7,2	11,0
Total	100	100	100	100

També apareix com a significatiu el binomi de variables *llengua parlada durant la infància-procedència pròpia i familiar*. Si bé no "pesa" com la variable de nivell d'instrucció, la centralitat en l'entramat social decanta cap a una disposició més elevada a sentir-se apte en política. Així, els joves catalans de pares nascuts a Catalunya o els que sobretot eren catalanoparlants de petits tendeixen a sentir-s'hi més aptes.

Taula 124. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons llengua d'ús habitual durant la infància. Catalunya, 2005

Grau d'acord	Llengua d'ús habitual a casa durant la infància (%)				Total
	Català	Català/Castellà	Castellà	Altres	
Molt d'acord	7,8	9,2	14,5	17,4	11,4
Bastant d'acord	37,5	40,7	40,7	39,2	39,5
Bastant en desacord	39,5	34,6	31,1	27,5	34,4
Molt en desacord	14,1	14,8	12,2	10,6	13,2
No ho sap / No contesta	1,0	0,6	1,5	5,3	1,5
Total	100	100	100	100	100

Hi ha encara una darrera categoria d'adscripció que apareix amb molta potència explicativa: viure a Barcelona ciutat predisposa amb una força considerable a considerar-se més apte en matèria política. Com veiem a la taula següent, la diferència en la percepció d'aptitud és força notable entre Barcelona ciutat i la resta de municipis.

Taula 125. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons grandària del municipi. Catalunya, 2005

Grau d'acord	Grandària del municipi (%)				Total
	Fins 10.000	De 10.001 a 50.000	De 50.001 a 300.000	Barcelona ciutat	
Molt d'acord	15,7	13,9	13,5	4,4	11,4
Bastant d'acord	42,1	43,3	39,8	34,4	39,6
Bastant en desacord	31,3	31,2	34,5	38,2	34,2
Molt en desacord	9,1	10,5	10,3	21,4	13,2
NS / NC	1,7	1,1	1,8	1,6	1,5
Total	100	100	100	100	100

La dada anterior pren una especial rellevància en comparar-la amb els percentatges de percepció d'aptitud política dels joves residents a l'àmbit metropolità de Barcelona. També en aquest cas els joves d'aquest àmbit són els que menys consideren que la política és complicada, si bé els percentatges són molt menys diferenciats. Amb tota probabilitat els joves residents a la resta de municipis de l'àmbit metropolità tenen un perfil de resposta molt diferent al dels joves residents a Barcelona ciutat, cosa que explica aquesta neutralització de la diferència percentual —en el model de regressió aquestes diferències no eren significatives—. D'altra banda, pel que fa a les diferències entre àmbits del pla territorial, també podem esmentar, tot i ser diferències molt poc accentuades, que és als territoris més allunyats de Barcelona ciutat, les Terres de l'Ebre i l'Alt Pirineu-Aran, on els joves tenen més tendència a no considerar-se aptes per a la política.

Taula 126. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Grau d'acord amb la sentència "La política és complicada"				Total
	Molt en desacord	Bastant en desacord	Bastant d'acord	Molt d'acord	
Alt Pirineu i Aran	8,9	30,8	43,1	17,2	100
Ponent	10,4	27,6	47,5	14,4	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	14,6	37,2	38,4	9,8	100
Camp de Tarragona	12,6	30,4	42,3	14,7	100
Comarques Centrals	11,4	28,5	45,4	14,7	100
Comarques Gironines	9,8	30,1	43,4	16,8	100
Terres de l'Ebre	8,2	29,2	45,6	16,9	100
Total	11,3	31,3	43,0	14,3	100

Així doncs, el fet de ser noia, tenir menys de vint anys, provenir d'una família castellanoparlant amb un baix nivell d'estudis i/o viure en un municipi petit afavoreix sentir-se poc apte per entendre la política. Amb aquest perfil podem trobar, per exemple, noies com les que en un dels grups de discussió argumentaven no entendre gens de política, i que això, en tot cas, era cosa d'adults:

Entrevistador: *Por ejemplo, lo de la guerra, ¿a vuestro grupo de amigos os queda muy lejos, lo comentáis con los colegas?*

B. *Nos queda muy lejos, muy lejos...*

A. *Yo no... yo no.*

Entrevistador: *Quando veis la gente en la mani ¿qué pensáis... o como os sentís?*

B. *Pues que está bien... yo nunca lo haría pero está bien.*

Entrevistador: *Pero, cuando dices que no sabes si lo harías, ¿qué quieres decir? ¿Que te toca de más mayor hacerlo o...?*

B. *Que ahora mismo no me toca...*

Bàrbara i Amalia, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Com hem pogut veure al segon capítol, per a la minoria dels joves que mostren interès i que participen en el terreny de l'acció política, el compromís polític sembla encaixar en el tipus d'activitats que es pot desenvolupar com a jove, és a dir, com a individu que encara no ha hagut d'assumir una sèrie de responsabilitats i lligams adults que fan molt difícil tenir aquesta actitud de compromís actiu. Les preocupacions per qüestions polítiques en aquests joves encaixa perfectament en un imaginari juvenil on el temps de lliure disposició i la possibilitat de viure'l plenament són un fet fonamental, irrenunciable. Per contra, com vèiem en la darrera citació, podem constatar que hi ha altres joves que perceben la política com una cosa d'adults, allunyadíssima del seu món de (pre)ocupacions. Podríem dir que aquest raonament, aquesta associació de la política com una cosa que afecta els adults és una de les manifestacions —no l'única— dels joves més dissociats de la política —poc coneixement de la política, gran desinterès, etcètera.

5.1.1.2 El pes de la posició social adquirida

Quan introduïm les variables referides a la posició social adquirida, ens trobem que hi pesen molt, sobretot, les variables referides al nivell d'estudis dels joves. Els joves amb estudis universitaris se senten molt més aptes que els que no tenen estudis. La taula següent ens ho mostra amb percentatges.

Taula 127. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació "La política és complicada", segons nivell d'estudis. Catalunya, 2005

Grau d'acord	Nivells d'estudis acabats o cursant (%)							Total
	Sense estudis	Obligatori acabats	Cursant obligatori	Postobligatori acabats	Cursant postobligatori	Universitaris acabats	Cursant universitaris	
Molt d'acord	26,1	21,3	19,4	15,0	10,2	6,3	3,1	11,4
Bastant d'acord	43,5	49,5	45,0	42,1	45,9	32,3	30,6	39,6
Bastant en desacord	4,3	21,1	26,7	33,9	34,8	37,1	43,5	34,2
Molt en desacord	13,0	4,8	5,8	7,8	8,2	23,6	22,2	13,3
NS / NC	13,0	3,3	3,1	1,2	0,9	0,8	0,6	1,5
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

El fet de ser un jove emancipat també condiona positivament a sentir-se més apte en política, així com el fet de ser estudiant i treballador alhora; per contra, els joves que ni treballen ni estudien són un col·lectiu especialment disposat a sentir-se mancats d'aptituds polítiques. Cal afegir que el fet d'haver participat en alguna associació durant la infància no influeix, en termes generals en aquesta disposició envers la comprensió política. Observada aquesta participació d'una manera desagregada, sí que trobem que la petita minoria dels joves que han estat associats a entitats "polítiques" durant la infantesa se senten més aptes i, per contra, els associats en entitats religioses se senten significativament més poc aptes.

Les dades que acabem de comentar sobre l'aptitud política permeten arribar a les conclusions següents: més estatus i capital cultural influeixen a l'hora de sentir-se més apte, així com l'edat o un arrelament social més alt. A més, si bé les noies semblen incorporar-se a la pràctica política en igualtat de condicions que els homes —si més no, en les minories dels actius—, encara tendeixen a sentir-se aptes amb menys proporció que els nois. En el posicionament hi pesa més la posició adquirida que la posició heretada —per exemple, quant a nivell d'estudis—, si bé totes dues situacions tenen pes a l'hora de condicionar la percepció dels joves en aquest terreny.

5.2 Parlar de política

Si en l'apartat anterior ens centràvem a observar l'aptitud que els joves consideren que tenen per comprendre la política, en aquest punt indaguem fins a quin punt la política és un tema que els és prou proper per parlar-ne en els dos contextos socials d'interacció principal: la família i el grup d'amics. Les dues taules que veiem a continuació mostren el resultat estadístic de l'anàlisi de freqüències corresponent

Taula 128. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i amb els amics. Catalunya, 2005

Freqüència	Parlar de política amb els pares (%)	Parlar de política amb els amics (%)
Mai	18,6	20,2
Gairebé mai	22,5	19,8
A vegades	32,5	33,5
Sovint	26,3	26,5
Total	100	100

En tots dos casos veiem que la quantitat dels que parlen sovint de política és de prop d'una quarta part dels joves. Val la pena que ens parem a observar el creuament entre les dues variables.

Taula 129. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics. Catalunya, 2005

Parlar de política amb els pares		Parlar de política amb els amics				
		Mai	Gairebé mai	A vegades	Sovint	Total
Mai	% total de joves	10,9	2,6	4,0	1,3	18,7
Gairebé mai	% total de joves	4,2	9,4	5,8	3,2	22,6
A vegades	% total de joves	3,5	5,3	17,4	6,2	32,5
Sovint	% total de joves	1,5	2,4	6,5	15,9	26,3
Total	% total de joves	20,1	19,7	33,7	26,6	100

A partir del creuament que mostra la taula anterior, podem extreure dues dades de gran rellevància. En primer lloc, que els que parlen sovint de política tant amb la família com amb els amics són el 15,7% dels joves. En segon lloc, que els que parlen sovint de política, ja sigui amb els amics, ja sigui amb la família, representen el 36,5% dels joves. D'altra banda, els qui no en parlen mai o gairebé mai, ni amb els amics ni amb la família, són el 26,7% dels joves. Entre aquests dos extrems hi trobem un 36,8% de joves que parlen ocasionalment de política, amb els amics i/o amb la família. Tenim, per tant, una població dividida en tres grups d'un pes percentual similar.

5.2.1 Caracterització dels joves segons la intensitat amb què parlen de política

5.2.1.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Qui són, però, els joves que parlen de política amb la família i amb els amics? Ens aproximem a respondre a aquesta pregunta a partir de dos models de regressió, un per a la variable sobre la freqüència amb què es parla amb amics, i un altre sobre la freqüència amb què es parla amb els pares.

Taula 130. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els amics. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,105	,003
Edat	,255	,000
Capital instructiu	,215	,000
Llengua parlada durant la infància	,307	,000
Pirineus	,057	,793
Ponent	-,001	,995
Comarques de Tarragona	,060	,652
Comarques Centrals	,193	,148
Comarques Gironines	,156	,224
Àrea Metropolitana de Barcelona	,139	,247
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	0,92	,134
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,061	,330
Barcelona ciutat	,320	,000

Taula 131. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,026	,449
Edat	,090	,000
Capital instructiu	,359	,000
Llengua parlada durant la infància	,279	,000
Pirineus	-,088	,679
Ponent	,005	,971
Comarques de Tarragona	,081	,531
Comarques Centrals	,094	,470
Comarques Gironines	-,013	,916
Àrea Metropolitana de Barcelona	,032	,786
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,077	,195
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,075	,218
Barcelona ciutat	,191	,005

Tant en el cas de parlar de política amb pares com amb amics, el factor edat és un vector explicatiu determinant: a més edat, més probabilitats hi ha que es parli de política, sobretot en el grup d'amics. Molts dels joves amb qui vàrem parlar ens deien que a mesura que es feien grans tendien a parlar més de política, cosa

que troben “normal” en el propi procés de maduració personal. L’abandonament de la infància i de l’adolescència va acompanyat, en molts casos, d’aquesta preocupació més gran per les qüestions públiques:

Jo abans de marxar de casa no votava, no parlava d’aquestes coses, i va ser marxar de casa i veure les injustícies, sobretot en el... el tema habitatge, tema ajudes... coses d’aquestes, no? [...] I des de que vaig marxar de casa m’interessen més aquestes coses...

Anna, grup d’edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

En canvi, el factor sexe només opera com a element explicatiu en el cas dels amics. Els nois mostren més disposició que les noies a parlar de política amb els amics, mentre que la disposició és la mateixa en nois i noies a l’hora de parlar amb els pares. La política, per tant, és un tema de conversa més masculí que femení.

En el primer capítol havíem parlat del *replegament ètic* com una de les manifestacions que creïem trobar en alguns joves davant la desconfiança que genera la política més institucionalitzada. Dèiem també que era un comportament que semblava més femení que masculí. En aquest apartat trobem l’indici d’un altre replegament, el que anomenem *replegament retòric*: la tendència a reduir l’esfera d’actuació política al terreny del debat i la discussió, sobretot dins del grup d’amics. Aquesta és una tendència més masculina que femenina, més pròpia dels joves de més edat i dels que tenen un cert grau de formació acadèmica, i que també sol anar acompanyada d’una actitud d’un cert escepticisme davant del món de la política, de la qual n’hem trobat diferents mostres en els grups de discussió:

Tú te debes interesar por la política, pero no siempre te tiene que interesar la política como te la presentan. Más o menos el juego es ese. Con tranquilidad, con calma, y jugando con los temas de la política. Que si tú eres más de izquierdas, que si tu más de derechas... cuando tú sabes que esos bandos nunca están tan definidos. Es intentar jugar y discutir un poco más allá de lo que te da la política.

Juan, grup d’edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

A mí me interesa la política... A mí me gusta escuchar por la noche a la SER y por la mañana a la COPE y... pero no estoy de acuerdo ni con uno ni con otro.

Dario, grup d’edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

Com a indicatiu i com a expressió d’aquest replegament retòric hem trobat en els grups de discussió algunes afirmacions que situen aquest “parlar de política” com un tipus d’acció política. És a dir, per a alguns dels joves, el fet de debatre i parlar de temes polítics ja és percebut com una actuació política amb conseqüències conscienciadors en l’ambient on es duu a terme aquesta conversa. Creiem que aquesta percepció del “parlar de” com a acció política transformadora de la realitat està vinculada a aquelles pràctiques polítiques que hem anomenat “pedagogitzadores”: debatre i aportar coneixement i consciència sobre un tema ja és una manera d’incidir-hi. Volem destacar l’emergència d’aquesta percepció que parlar de política té eficàcia en si mateix, perquè creiem que encaixa amb molts dels aspectes que hem anat posant de relleu al llarg de l’informe sobre els canvis en la percepció de la política, d’allò que ho és i allò que no, entre els i les joves catalans. Vegem-ne algun exemple.

L’important és que surtis al carrer, llegeixis al diari i parlis d’aquell tema. Que vagis al bar i estiguis parlant d’aquell tema. Vulguis o no són coses que, no d’una manifestació ni una foto, però el fet que tothom en parli ja crea una pressió i un desgast, perquè això arriba. Vulguis que no, el fet que cent mil persones comencin a parlar d’un tema, arriba més cap amunt.

Antoni, grup d’edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Entrevistador: *Es decir, ese desencanto, ¿lo podéis articular políticamente de alguna forma? En el sentido de reivindicativamente, ¿de alguna forma?*

—Hablar con los amigos de estos temas, pensar que tienes que buscar una zona de la ciudad que te gusta y que puedas disfrutar... Disfrutando de las cosas que realmente te gustan.

Juan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

Pel que fa al territori, tornem a observar la correlació existent entre residir a Barcelona i tenir més disposició a parlar de política, ja sigui amb els amics, ja sigui amb els pares. Pel que fa als àmbits del pla territorial, tot i ser diferències no significatives en els models de regressió, veiem que hi ha dos àmbits territorials on els joves tendeixen a parlar més de política: d'una banda, l'àmbit metropolità de Barcelona —cosa que reflecteix la millor disposició dels barcelonins a parlar de política que acabem d'esmentar—; de l'altra, les Comarques Centrals, que ja hem vist que eren el territori amb més tendència a l'activisme associatiu.

Taula 132. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Freqüència amb què es parla de política amb els amics i/o pares			Total
	Gairebé mai o mai	A vegades	Sovint	
Alt Pirineu i Aran	31,3	40,2	28,5	100
Ponent	35,3	33,8	30,9	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	25,2	36,0	38,8	100
Camp de Tarragona	31,3	38,1	30,6	100
Comarques Centrals	27,5	35,4	37,1	100
Comarques Gironines	31,7	35,2	33,1	100
Terres de l'Ebre	32,4	36,5	31,1	100
Total	30,0	36,4	33,6	100

També en aquest model de regressió el nivell d'instrucció dels pares és una de les variables explicatives més influents.

Taula 133. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Freqüència en què es parla de política amb els amics i/o pares	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Gairebé mai o mai	37,7	23,7	13,5	25,6
A vegades	37,8	37,5	33,0	36,3
Sovint	24,6	38,9	53,6	38,1
Total	100	100	100	100

De fet, a l'hora d'explicar diferències en la categoria "parlar de política amb els pares", el nivell d'instrucció familiar apareix com la variable més influent de totes, mentre que quan ens fixem en les diferències en la categoria "parlar de política amb els amics" el nivell d'instrucció comparteix protagonisme amb l'edat. Finalment, el binomi de variables *procedència pròpia i familiar-llengua que es parlava de petit* també mostra una influència significativa, i reflecteix com el fet de parlar en català de petit o ser fill de pares nascuts a Catalunya disposa els joves a parlar més de política tant amb la família com amb els amics.

5.2.1.2 El pes de la posició social adquirida

En incorporar als models de regressió les variables independents relacionades amb la posició personal adquirida no hi trobem cap sorpresa en relació amb allò que hem vist en l'apartat anterior. El fet d'haver passat per la universitat —s'estigui estudiant o no— té una gran incidència en la configuració de la disposició dels joves a parlar de política, tant amb els pares com, sobretot, amb els amics.

Taula 134. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics, segons el propi nivell d'instrucció. Catalunya, 2005

Nivell d'estudis acabats o cursant (%)	Freqüència amb què es parla de política amb els amics i/o pares			Total
	Gairebé mai o mai	A vegades	Sovint	
Sense estudis	72,7	13,6	13,6	100
Obligatori acabats	42,8	37,1	20,0	100
Cursant obligatori	49,2	30,2	20,6	100
Postobligatori acabats	28,7	38,1	33,2	100
Cursant postobligatori	29,8	39,9	30,3	100
Universitaris acabats	15,7	33,9	50,3	100
Cursant universitaris	14,8	34,6	50,6	100
Total	27,0	36,1	36,9	100

De fet, molts joves estudiants d'universitat, sobretot entre aquells els pares dels quals no havien estudiat a la universitat i que venien de barris d'extracció obrera, ens comentaven que el pas a la universitat havia anat acompanyat per un augment de la presència de les qüestions polítiques en els temes de debat quotidià, sobretot amb els nous grups d'amics. Alguns d'ells consideraven que, com hem dit abans, és el procés de maduració, i no el pas a la universitat, el que facilitava aquest augment de la presència retòrica de la política. Per a altres, però, la clau estava en el canvi d'ambient. Les dades del model de regressió semblen donar una part de raó a tots dos arguments.

Yo en mi caso... como explicaba antes... las amistades que tengo, en su mayoría, son amistades más o menos recientes. Recientes, a ver, me refiero de los últimos siete o ocho años... de compañeros de la universidad. (..) Con mis amigos en la universidad empecé, hace ocho o nueve años, a hablar... de política y esas cosas... antes, poco.

Jorge, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat gran

Alhora, els joves que estudien i treballen i els joves emancipats també són els que mostren més disposició a parlar de política. Per contra, els joves emancipats amb família, els que treballen a jornada completa i no estudien, o els que tenen menys nivell d'estudis —ja sigui perquè són joves, ja sigui perquè han deixat d'estudiar aviat— manifesten menys disposició a parlar de política, tant amb la família com amb els amics.

En el grup de discussió que vam fer amb joves que havien deixat d'estudiar aviat i que eren treballadors de *coll blau* hi veiem reflectida aquesta realitat:

I. Trabajo de paleta... De lunes a viernes y por las tardes, cuando llego aquí me tomo una cervecita con mis amigos, hablamos un poco de todo... de fútbol... no sé... de mujeres, también... discutimos varias cosas... nos fumamos algunos porrillos...

N. Sí, hablamos de nuestras cosas... pero de política no mucho...

I. Cada uno cuando viene de trabajar... ya se sabe...

Ismael i Nicolás, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Yo pienso que esto de las reivindicaciones y todo esto de la política va un poco también con la gente de los barrios. No sé, yo creo por ejemplo en el centro, que es donde se junta, no sé, gente más catalana, o más... va más con lo de... hacer reivindicaciones y tal. Yo creo que por estos barrios es otro tipo de gente, que es más, por decirlo de alguna forma...

Roberto, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat gran

Una darrera variable incorporada als models de regressió, aquella que recull el fet d'haver participat en alguna pràctica associativa durant la infància, en aquest cas sí apareix com a significativa. Aquells que han fet activitats durant la infantesa —sobretot els que han estat membres d'entitats culturals, d'educació en el lleure o politicoreivindicatives— tenen més disposició a parlar de política amb els amics i, sobretot, amb els pares. Val a dir, però, que la influència no és gaire elevada amb relació a les variables que abans hem destacat com a més potents —sobretot, el nivell d'instrucció dels pares.

5.3 Interès per la política

En aquest apartat s'agrupen diferents preguntes. Hem mirat de copsar l'interès que els desperta la política intentant discernir, en primer lloc, què contestaven davant la pregunta formulada en genèric, i en segon lloc, quin interès els despertaven les qüestions que afecten els diferents àmbits territorials que els emmarquen.

En termes generals, sembla clar que en els joves la política —institucional i partidista— desperta un sentiment de desconfiança i profund distanciament. Però aquesta desconfiança no té els mateixos perfils ni la mateixa intensitat segons els condicionants sociodemogràfics i de trajectòria de cada individu. Ho anirem veient.

Taula 135. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general (“en abstracte”). Catalunya, 2005

Interès per la política en general	%
Gens	18,9
Poc	39,5
Bastant	31,7
Molt	9,8
Total	100

A la taula anterior veiem que menys de la meitat dels joves (el 40,4%)⁵⁵ mostren interès per la política, tot i que només el 9,8% manifesten que la política els desperta molt interès. Per contra, al voltant de quatre de cada deu joves mostren poc interès, i al voltant de dos de cada deu, un interès nul. Aquestes dades contrasten amb les respostes obtingudes quan la pregunta es formulava en altres termes. Quan preguntem als joves en quina mesura els interessa, en relació amb les qüestions socials i polítiques, allò que passa en diferents àmbits territorials —el propi poble o ciutat, a Catalunya, a Espanya, a Europa i al món— creix l'interès mostrat per les qüestions polítiques.

La diferència en els resultats de la pregunta sobre l'interès per la política “en abstracte” o a la pregunta sobre allò que passa en diferents àmbits territorials és percentualment molt gran. En preguntar per l'interès pel territori hem mirat de desmarcar-nos tant com ha estat possible de la paraula *política* i les seves connotacions. A l'interès per la política “en abstracte” els joves hi han contestat tenint en compte, si més no en part, el tipus de connotacions que desperta la paraula *política* —en general, connotacions negatives. En canvi en

⁵⁵ Percentatges calculats tenint en compte les respostes “no ho sap / no contesta”.

la resposta relativa als diferents àmbits territorials hem mirat que s'hi reflectís l'interès per la política entesa d'una manera general, com allò que passa en l'àmbit sociopolític en diferents territoris, i desconnotada de l'avversió que sovint desperta la política —entesa en un sentit reduït, com la confrontació partidista per aconseguir l'administració dels recursos de l'Estat. Per tant, aquest decalatge té un gran interès, perquè explica com el sentiment de desconfiança a què ens referíem a l'inici de l'apartat fa referència a una concepció molt determinada del que és la política, una accepció concreta. És un contrast percentual de gran importància, i que està a la base de bona part de les consideracions que anirem fent al llarg d'aquest capítol.

L'interès no creix, però, en la mateixa proporció en tots els àmbits: l'interès és més elevat quan es parla d'allò que passa a la pròpia localitat i a Catalunya.

Taula 136. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política (per allò que pass ens els àmbits social i polític) local, a Catalunya, a Espanya, a Europa i al món. Catalunya 2005

Grau d'interès...	... a escala local (%)	... a Catalunya (%)	... a Espanya (%)	... a Europa (%)	... al món (%)
Gens	3,1	2,5	6,5	7,4	4,9
Poc	16,5	12,9	22,0	32,6	23,4
Bastant	49,4	53,1	51,4	44,5	50,2
Molt	31,1	31,5	20,1	15,4	21,5
Total	100	100	100	100	100

En els àmbits local i català, més del 80% dels enquestats manifesten interès per allò que passa en aquests dos territoris, i prop d'un terç dels joves hi mostren un interès molt elevat. En el cas de l'interès per allò que passa a Espanya, Europa i el món, els percentatges no arriben a aquests nivells. Pel que fa a l'interès per Espanya i el món, el percentatge dels que mostren força o molt d'interès se situa en 70% dels joves, i disminueix fins al 60% quan es parla d'Europa.

A partir d'una anàlisi factorial hem vist que les sis variables sobre interès per la política s'expliquen en gran mesura a través de quatre components.

Taula 137. Anàlisi factorial. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política. Catalunya, 2005

Variable	Components			
	1	2	3	4
Interès general pel món	0,896			
Interès general per Europa	0,834			
Interès general per l'àmbit local		0,914		
Interès general per Catalunya		0,784		
Interès general per Europa			0,902	
Interès per la política "en abstracte"				0,969
% variances explicada (91,5%)	56,7	13,4	12,9	8,4

En efecte, dues d'aquestes variables tendeixen a tenir un comportament similar: les variables "interès per l'àmbit local" i "interès per Catalunya", d'una banda, i les variables "interès per Europa" i "interès pel món", de l'altra. Així doncs, per analitzar el pes dels diferents factors demogràfics i d'extracció social dels joves en relació amb les diferents escales d'interès polític, treballarem amb les quatre variables següents: 1) interès genèric per la política; 2) interès per l'àmbit local —que integra les variables d'interès per allò que passa al propi municipi i allò que passa a Catalunya—; 3) interès que desperta el que passa a Espanya; 4) interès per allò que passa a escala global —que integra l'interès pel que passa a Europa i al món.

5.3.1 Interès per la política “en abstracte”

Comencem per comentar els factors sociodemogràfics que influeixen en el fet de mostrar més o menys interès per les qüestions polítiques en genèric. Ja hem dit que amb aquesta variable detectem quin és el volum de joves que se senten més propers a l'àmbit de la política, que mantenen un fort vincle d'interès per les qüestions polítiques explicitades com a tals —fonamentalment, referides al camp més institucional: política de partits, el funcionament del govern, etcètera.

Taula 138. Model de regressió. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,156	,000
Edat	,141	,000
Capital instructiu	,211	,000
Llengua parlada durant la infància	,239	,000
Pirineus	-,069	,707
Ponent	,023	,846
Comarques de Tarragona	,001	,995
Comarques Centrals	,038	,731
Comarques Gironines	,039	,719
Àrea Metropolitana de Barcelona	,082	,414
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,017	,734
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,013	,805
Barcelona ciutat	,166	,004

En el model de regressió més bàsic, aquell en el qual només introduïm les variables demogràfiques de partida dels individus, hi trobem unes tendències similars a les que ja havíem vist amb anterioritat en referir-nos a la comprensió de la política o al fet de parlar de política. Així, els nois mostren més disposició a estar interessats per la política que les noies.

No, més que res que tampoc tinc un interès així... massa rellevant per implicar-me i... que quan m'entero de coses i lleigeixo i tal, doncs dic, ah, que molaria, saps? Saber una mica més i llegir més el diari i enterar-te més del que passa al món... però... sempre és, bueno, també les pàgines del diari de política les passo bastant de pressa...

Isabel, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

També podem observar que l'interès per la política s'incrementa d'una manera molt notable amb l'edat, com podem veure en la taula següent:

Taula 139. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons l'edat. Catalunya, 2005

Interès per la política en general	Grups d'edat (%)			Total
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Gens	24,7	14,7	19,0	18,9
Poc	46,9	39,7	35,4	39,5
Bastant	23,4	33,7	34,7	31,7
Molt	5,0	12,0	10,9	9,9
Total	100	100	100	100

Com passava també en els casos precedents, els joves residents a Barcelona ciutat mostren més disposició a estar interessats per la política, cosa que no passa en relació amb cap altre territori. Si en comptes de fixar-nos en el model de regressió ens aproximem a la realitat territorial a partir de l'anàlisi de taules de contingència, trobem que hi ha àmbits territorials en els quals els joves mostren més tendència a estar interessats en política. Sobretot ho veiem en relació amb l'àmbit metropolità de Barcelona, cosa que reflecteix la disposició més elevada a interessar-se per la política "en abstracte" dels joves residents a Barcelona ciutat.

Taula 140. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Interès per la política en general				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Alt Pirineu i Aran	23,5	44,7	26,6	5,2	100
Ponent	20,6	43,9	28,9	6,6	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	17,2	39,2	32,5	11,1	100
Camp de Tarragona	24,8	39,3	29,2	6,8	100
Comarques Centrals	22,4	39,3	30,2	8,1	100
Comarques Gironines	22,7	40,4	29,8	7,1	100
Terres de l'Ebre	21,2	38,9	34,6	5,3	100
Total	21,2	40,6	30,5	7,7	100

També, anàlogament al que ja havíem vist, les variables *nivell d'instrucció parental* i el binomi *llengua que es parlava de petit-procedència personal i familiar* són les que més condicionen una disposició més àmplia a estar interessat en qüestions polítiques. Així, els que sobretot parlaven en català de petits o són fills de pares nascuts a Catalunya, també manifesten més disposició a estar interessats per la política en general.

Taula 141. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Interès per la política en general				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	14,4	37,2	37,3	11,1	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	18,5	40,9	30,0	10,7	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	19,1	48,9	25,1	6,9	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	24,6	27,2	42,1	6,1	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	29,2	36,1	31,9	2,8	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	27,9	36,7	25,1	10,4	100
Total	18,9	39,5	31,7	9,9	100

D'altra banda, és especialment significativa la variable sobre el nivell d'instrucció familiar: a més nivell d'instrucció, més disposició a interessar-se per la política.

Taula 142. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Interès per la política en general	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Gens	24,8	14,6	14,3	18,1
Poc	44,8	40,8	29,8	39,0
Bastant	24,4	36,4	39,5	32,8
Molt	5,9	9,2	16,4	10,1
Total	100	100	100	100

En introduir les variables relatives a la posició social adquirida també obtenim uns resultats similars als que ja havíem vist en les anàlisis precedents d'aquest mateix capítol. Els joves emancipats sense família són els més disposats a estar interessats en política, mentre que els joves emancipats amb fills són els qui menys ho estan. Entre les categories de joves menys disposats a mostrar un interès elevat per la política destaquen novament els joves que ni treballen ni estudien, els que tenen un baix nivell d'estudis i els que treballen i ja han deixat els estudis, especialment els que tenen un estatus laboral més baix. Per contra, els més disposats a interessar-s'hi són els joves universitaris —o que tenen estudis universitaris—, els que estudien i treballen alhora i els que tenen una posició laboral de més estatus. Finalment, la variable referida a haver participat en entitats durant la infantesa té una certa influència, bàsicament atribuïble a l'impacte positiu d'haver participat en entitats culturals, d'educació en el lleure o polítiques.

5.3.2 L'interès per allò que passa en diferents àmbits territorials

Comentarem ara les variables referides a l'interès que desperta allò que passa en els tres àmbits territorials considerats: l'àmbit proper —el municipi i Catalunya—, Espanya i l'àmbit global —Europa i el món—. Per fer-ho, una vegada més operem amb models de regressió per a cadascuna d'aquestes variables, i comentem el pes relatiu que hi tenen els diferents factors sociodemogràfics. Hem de tenir present que el model de regressió compara les diferents disposicions d'aquestes variables respecte a l'interès en cada àmbit, però això no obsta a què, com hem vist en els freqüencials de l'inici de l'apartat, el nivell d'adhesió a cada un dels àmbits sigui percentualment diferent. Cal tenir present que l'adhesió als àmbits territorials recollits en la nova variable "interès per l'àmbit proper" és, en termes generals, molt més alt que en la resta, i per tant la comparació en les disposicions de les diferents categories sociodemogràfiques parteixen d'aquesta tendència inicial a un interès més elevat. Precisat això, entrem a comparar l'interès mostrat a partir dels models de regressió.

Taula 143. Model de regressió lineal. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política “de l'àmbit proper” (municipi i Catalunya). Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,036	,119
Edat	,075	,000
Capital instructiu	,056	,000
Llengua parlada durant la infància	,157	,000
Pirineus	-,024	,864
Ponent	-,046	,617
Comarques de Tarragona	-,123	,149
Comarques Centrals	-,064	,453
Comarques Gironines	-,109	,189
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,163	,035
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,031	,422
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,013	,740
Barcelona ciutat	,171	,000

Taula 144. Model de regressió lineal. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política d'Espanya. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,097	,000
Edat	,102	,000
Capital instructiu	,090	,000
Llengua parlada durant la infància	-,250	,000
Pirineus	,030	,859
Ponent	,007	,951
Comarques de Tarragona	,077	,453
Comarques Centrals	-,037	,721
Comarques Gironines	,078	,435
Àrea Metropolitana de Barcelona	,041	,657
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,093	,049
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,159	,001
Barcelona ciutat	,316	,000

Taula 145. Model de regressió lineal. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política “de l'àmbit global” (Europa i el món). Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,104	,000
Edat	,083	,000
Capital instructiu	,165	,000
Llengua parlada durant la infància	,058	,060
Pirineus	-,012	,948
Ponent	-,091	,452
Comarques de Tarragona	-,025	,824
Comarques Centrals	-,052	,642
Comarques Gironines	,000	,997
Àrea Metropolitana de Barcelona	,003	,976
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,076	,134
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,032	,535
Barcelona ciutat	,120	,038

D'entrada trobem tendències similars, i també importants divergències. Comencem per comentar les similituds. En tots els models l'edat, el nivell instructiu parental i el fet de residir a Barcelona ciutat tenen el mateix efecte: a més edat i més nivell instructiu parental, més disposició a sentir-se interessat en totes tres escales d'interès, correlació significativa també amb el fet de viure a Barcelona. Dins d'aquesta similitud genèrica, val a dir que tant en la variable d'edat com en la del nivell d'instrucció parental la disposició s'incrementa amb especial força en la variable referida a l'interès sobre allò que passa al món.

Pel que fa a les divergències, la més notable és la referida al binomi de variables *procedència pròpia i familiar-llengua que es parlava de petit*. Amb relació a l'interès per l'àmbit proper, aquesta variable té molta incidència, i mostra més disposició a l'interès entre els catalanoparlants i els fills de pares nascuts a Catalunya. Per contra, entre els no catalanoparlants o els fills de pares no nascuts a Catalunya, la tendència és significativament més alta a estar interessats en les qüestions relatives a Espanya. Finalment, en la variable referida a l'interès per l'àmbit global la variable no mostra influència. Si observem el creuament entre aquesta variable i la procedència, veiem que en la categoria referida als joves nascuts a l'estranger hi trobem uns percentatges especialment elevats tant de joves gens interessats en aquest àmbit com de joves força interessats. El model de regressió no permetia observar aquesta dualitat de respostes en aquest col·lectiu, però sí que el podem observar a la taula següent:

Taula 146. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política “de l'àmbit global” (Europa i el món), segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Interès per la política d'àmbit global			Total
	Gens / Poc	Bastant	Molt	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	21	19,5	59,5	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	27,3	13,8	58,9	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	31,9	11,1	56,9	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	33,2	12,2	54,6	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	30,6	5,9	63,5	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	27,4	8	64,6	100
Total	26,4	14,3	59,3	100

També podem identificar tendències diferents en les tres variables dependents segons l'àmbit territorial. Així, mentre que l'interès per allò que passa a escala local tendeix a ser especialment baix entre els joves de l'Àmbit Metropolità de Barcelona, l'interès pel que passa a Espanya tendeix a ser significativament més baix als municipis de menys de 10.000 habitants. Una altra diferència entre els tres models de regressió és que, mentre que en l'àmbit proper les diferències segons el sexe no són significatives, en els altres dos models sí que ho són, ja que les noies mostren més disposició a interessar-se pels temes espanyols o d'àmbit global.

En introduir en els models la variable sobre haver fet activitats associatives durant la infància, trobem que en tots tres models hi té un impacte significatiu, si bé moderat, de manera que haver-hi participat genera més disposició a estar interessat per allò que passa en tots tres àmbits. El paràgraf següent reflecteix el cas d'una noia que considerava l'impacte que havia exercit sobre ella el pas, de petita, per un esplai:

O sigui, si no hagués estat de petita a l'esplai no seria així com sóc... segur... en la manera de fer o de pensar... O sigui, suposo que seria... més passiva, suposo... més... no ho sé... em sembla que sí que passaria de tot una mica més... i ara... m'afecten més les coses socials...

Montse, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Quant a les variables sobre la posició social adquirida, en tots tres models de regressió hi veiem tendències similars. La més accentuada és la major disposició dels que estudien o han estudiat a la universitat a sentir interès. Una segona tendència global és la dels joves que treballen a sentir menys interès en tots tres àmbits. A part d'aquestes dues tendències, convé comentar que els joves emancipats sense família manifesten més disposició a estar interessats en l'àmbit global i en l'espanyol, i que els emancipats amb família mostren més disposició que els no emancipats a estar interessats per l'àmbit espanyol.

En resum, l'anàlisi anterior posa de manifest que els individus amb més capital instructiu, ja sigui adquirit o per adscripció, tendeixen a manifestar més interès en general per allò que passa en tots els àmbits. A més, el procés de maduració personal també sembla tendir a generar més interès, sobretot en els joves que es mantenen en un itinerari formatiu. Per contra, els joves que deixen aviat els estudis i comencen a treballar projecten la desconfiança en la política en una tendència anàloga a tenir menys interès pel que passa en els diferents àmbits territorials. D'altra banda, veiem una notable tendència dels que provenen d'entorns catalanoparlants —o familiarment més arrelats a Catalunya— a estar més interessats pels àmbits local i català

i, per contra, dels joves provinents d'entorns castellanoparlants a estar més interessats per allò que passa a escala espanyola. Per acabar aquesta anàlisi, caldria destacar que, excepte en l'àmbit proper, en què l'interès és més generalitzat, les noies tendeixen a manifestar més interès que els nois per allò que passa en el terreny sociopolític. És una dada interessant, perquè contrasta amb el fet de tendir a estar menys interessades i a sentir-se menys aptes en les qüestions polítiques més genèriques.

5.3.3 La (negativa) percepció juvenil del camp polític

Arribats a aquest punt, voldríem afinar algunes reflexions a propòsit del sentit i les implicacions d'algunes percepcions que els i les joves catalans mantenen sobre la política, unes percepcions que es relacionen amb la desconfiança i la llunyania sentides força sovint respecte del món de la política. Una de les coses que hem detectat en els grups és un sentiment de rebuig per la política basat en el fet que és vista com un espai de conflicte sense sentit. D'alguna manera, l'argument que fonamenta aquesta percepció subverteix un dels principis bàsics del marc de legitimació del joc polític: la política com a confrontació de posicions ideològiques fonamentades en un conflicte d'interessos immanent, ja sigui en termes de conflicte de classes, ja sigui en termes de conflicte sobre com gestionar uns recursos escassos. A molts joves els genera estupefacció la constant confrontació entre els partits, ja que tots diuen que defensen els interessos generals. Davant d'això, una part dels joves, que veuen en l'equilibri i el consens entre tothom les millors fórmules —si no les úniques— de gestionar la vida col·lectiva, no acaben d'entendre com és que la democràcia funciona a partir d'uns paràmetres tan allunyats d'aquesta idea. Vegem un parell d'exemples d'aquesta percepció.

Creo que todos los partidos buscan su propio interés y es que no miran en mejorar nada... ni en llegar a un consenso ni... no... no van a buscar... están siempre en lo suyo y no buscan... no intentan buscar un equilibrio entre todos los partidos, que sería lo mejor, ¿sabes?

César, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Que pocs problemes se solucionen i que potser sí que es podrien solucionar si es possessin d'acord entre els mateixos partits... Perquè les solucions són possibles, hi ha coses que es poden evitar... però com que no hi ha interès... Jo no trobo que hi hagi interès a posar-se d'acord tots, ni respecte.

Adrià, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Així, sembla que ens trobem en un context en el qual per a molts joves la disputa política s'assimila més a un joc de representacions hipòcrites que no pas a un joc de disputes entre legítims interessos socials que representen diferents posicions objectives i sensibilitats subjectives. Aquesta actitud que rebutja qualsevol conflicte es correlaciona molt directament amb altres aspectes detectats al llarg de la recerca.

En primer lloc, el rebuig sistemàtic i generalitzat que desperta tot allò que soni a violència. Podríem dir que, contra la imatge que sovint es té dels joves, el rebuig a la violència —i el conflicte polític s'hi aproxima perillosament— és un vector transversal a l'opinió juvenil en diferents aspectes. Anirem veient com el rebuig frontal a la guerra o a la violència com a recurs polític tenen una forta presència. Al nostre parer, el rebuig al conflicte polític és una altra manifestació d'aquest mateix sentiment.⁵⁶ Des d'aquest prisma, la política és vista com una manifestació del pitjor que hi ha en tots nosaltres, ja que el conflicte s'associa a la immoralitat.

En segon lloc, hi ha una certa "sacralització" de la diversitat i de la tolerància envers gairebé qualsevol opinió i manifestació política.⁵⁷ Si la diversitat sembla bona per si mateixa i la millor actitud sempre és una tolerància gairebé il·limitada —que creiem emparentada amb una indiferència també creixent: cadascú que faci i pensi el que vulgui—, el conflicte el causa una manca de voluntat d'acceptar l'altre. Si cadascú pot pensar i creure el que vol, per què s'han de barallar? Per què aquest conflicte entre les opcions polítiques sí, a més,

⁵⁶ Podríem hipotetitzar que darrere aquest rebuig generalitzat a la violència i al conflicte hi ha un cert triomf pedagògic de la pedagogia fonamentada en "l'educació en valors", que té un dels seus fonaments, precisament, en el rebuig sistemàtic i frontal a qualsevol forma de violència.

⁵⁷ Aquesta posició de tolerància sistemàtica per les opinions i posicionaments de tothom és un dels principals eixos cardinals dels posicionaments morals lligats a un cert relativisme moral o cultural que diferents autors associen a la postmodernitat.

totes diuen que defensen el mateix? D'alguna manera, el conflicte polític remet, en aquesta accepció —que comparteixen força joves— a un posicionament, el dels polítics, o bé fanàtic o bé interessat.

La política, per tant, remet a fanatisme, a interès il·lícit —defensa d'interessos personals, no pas col·lectius—, a teatralitat —engany— o fins i tot a maldat. Com veiem, les diferents accepcions van associades a diferents perversions morals: excés de flexibilitat o de rigidesa ètica, engany o desajustament entre les finalitats perseguïdes i els mitjans per obtenir-les. Sembla, en aquest sentit, que no només les conductes ètiques tendeixen a tenyir-se de política —per exemple, a través de fenòmens com la que hem anomenat *replegament ètic*—, sinó que també la política es llegeix, cada vegada més, en termes moralistes.

Així, podríem dir que la crisi de la política té a veure amb el fet que es jutgi des de paràmetres morals maximalistes, cosa que la fa sortir força malparada. No només són immorals els polítics; la política en general ho és, d'immoral —sempre des del punt de vista d'una bona part dels joves. Alguns joves comentaven que, quan van començar, de ben segur que bona part dels polítics s'hi dedicaven de bona fe. Però la política perverteix les intencions inicials per la inèrcia d'un camp regit per principis immorals.

Els polítics tots comencen igual. Són gent del poble que diuen, va, jo em fico a polític perquè vull arreglar això, això i això. *Vale*, comencem bé i el que vulguis. Però després quan van pujant se'n van oblidant [riuen]. És el que passa ... es comencen a centrar en altres coses i pel que havien començat al principi queda oblidat.

Lurdes, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

És cert que alguns polítics s'escapen d'aquesta valoració general: ens referim als polítics municipals de poblacions petites, en què la figura del polític és vista, per bona part dels joves, més aviat com una mena de gestor que fa allò que bonament pot pel municipi, sovint d'una manera altruista i també sovint desvinculada del color polític a què està afiliat. Podríem dir que aquesta categoria de polítics no fa política, sinó que allò que fan és *una altra cosa*.

Jo crec que aquí es vota més a la persona que al partit polític. A la persona... Jo sóc d'un poble d'aquí i votes més a la persona. No a si aquesta persona... bueno, si aquesta persona és d'un partit que a tu no t'agrada potser no s'hi presenta... però intentes votar una mica a la persona en si i no al partit. A la persona i a la gent que va al darrere d'aquesta persona...

Daniel, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

De fet, aquesta consideració generalitzada també es constata a partir d'un altre dels indicis apareguts en els grups de discussió: ens referim a qui s'esmenta com a referent intel·lectual o figura d'autoritat en qui confiar en qüestions polítiques. Són molt pocs els joves que quan apareixia aquesta qüestió esmentaven algun polític com a referent personal. La gran majoria dels i les joves dels grups de discussió solen tenir força dificultats per identificar qui poden ser aquests referents. Els que expliciten algun tipus de referent intel·lectual, polític o moral, identifiquen algunes figures clàssiques de la política revolucionària —com ara el Che Guevara—. Altres esmenten alguns polítics que “trenquen” amb la falsedat i el teatre inherent a la política —cas de Labordeta o Anguita, per exemple—, o bé personatges mediàtics que “sacsegen” aquest món amb una especial contundència —com la periodista Mònica Terribas—. Altres expliciten —mig de broma— que figures “heterodoxes” com els humoristes Buenafuente i Palomino són referents perquè són “autèntics” i expliquen les coses tal com són. Però la majoria dels que contesten a la pregunta pels referents significatius acaben recorrent sobretot a músics i artistes, molts dels quals vinculats als moviments antisistema —de l'estil de Manu Chao, Bob Marley, etcètera.

Veiem, per tant, que els referents d'autoritat són aquells que, d'una manera o altra, “trenquen” l'encasellament a què condemna la política des de dins, o bé en condemnen les misèries des de fora. En tot cas, uns i altres tenen en comú el seu “descentrament” respecte als paràmetres estàndard de la política o els polítics.

D'altra banda, aquest darrer apunt sobre els referents polítics, intel·lectuals i morals dels joves ens fa intuir la creixent importància, ja remarcada al llarg de la recerca, dels espais de lleure, lúdics i del temps de lliure

disposició, com les noves i emergents esferes privilegiades del sentit polític, en detriment dels espais més clàssics com el treball, els estudis o la política institucional. Com comentava aquest noi quan li preguntàvem per què li agradaven músics de tipus “alternatiu” com Skape, Extremoduro o Fito:

Yo creo que me siento identificado bastante con lo que reflejan las canciones y por eso me gusta, supongo... Por la manera de pensar que tienen... no sé, de entender la vida... Ahora no me quedo con una frase o algo así... pero no sé, me ayudan bastante, yo creo que esta música es una base muy fuerte de cultura hoy en día...

César, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Òbviament, aquesta identificació amb diferents referents artístics com a vehiculadors del sentiment polític no és nova. La novetat la trobem, en tot cas, en la centralitat que prenen aquestes figures davant el retrocés d'altres espais i referents polítics.

5.4. El mapa de les afeccions polítiques. Continuïtats i discontinuïtats

En aquest apartat analitzem com es vinculen les diferents dimensions que hem anat treballant entre si. Ras i curt, volem esbrinar fins a quin punt l'aptitud política autopercebuda, el fet de parlar quotidianament de política, la manera com se'n parla, l'interès mostrat per la política en general i l'interès per allò que passa en diferents àmbits combinen de manera aleatòria o bé conformen tendències més o menys identificables. És d'esperar, per exemple, que l'interès pels temes polítics tendirà a correlacionar-se positivament amb un coneixement més profund de la política. De fet, l'explotació estadística a partir dels diferents models de regressió posa en evidència que aquesta correlació esperada existeix, i no només això, sinó que és més forta que les correlacions sociodemogràfiques. No hem volgut reproduir en cada capítol aquesta evidència per no caure en la redundància i en l'obvietat. La correlació sociodemogràfica, malgrat ser menys potent, ens interessa perquè explica el comportament esperable en els individus més enllà de la seva posició en el camp polític. En aquest apartat, en canvi, volem configurar una mena de mapa de les posicions juvenils en l'imaginari polític a partir dels diferents paràmetres que hem tractat al llarg del capítol. Com tot mapa, el que desenvolupem tot seguit redueix la complexitat a un dibuix simplificat, menys precís que no pas mirar els diferents detalls de la realitat, que és el que hem fet abans.

Metodològicament, hem pogut construir aquest mapa amb diferents tècniques estadístiques que ens han permès anar sintetitzant la complexitat. Bàsicament, el que hem fet ha estat generar un conjunt de sis variables que sintetitzen la informació elaborada al llarg del capítol. Cadascuna d'aquestes categories, a més, havia de permetre ordenar la informació en una escala d'intensitat. En el nostre cas, hem fet que cada variable tingués una escala d'intensitat que anés de “força/molt” a “poc/gens”, passant per una categoria d'intensitat intermèdia. Les variables que hem fet servir han estat:

- *Aptitud autopercebuda per comprendre la complexitat de la política.* Aquesta variable ens permet veure fins a quin punt els joves manifesten el que podríem anomenar “adhesió cognitiva” a la política.
- *Interès per la política.* Variable que ens permet veure, en aquest cas, el grau d'interès o “d'adhesió emocional” a la política. És una variable important perquè és l'única a través de la qual podem mesurar, si bé indirectament, el grau de confiança que poden tenir els joves per la política més institucional.
- *Parlar de la política amb els pares i els amics.* Amb aquesta variable hem mirat de veure fins a quin punt la política forma part de la quotidianitat dels joves com a tema de conversa. En alguns casos pot ser d'una manera més intencional; en d'altres, en canvi, més forçada o induïda. En qualsevol cas, però, volem veure fins a quin punt la política forma part del paisatge retòric dels joves.
- *Interès per les coses que passen a escala local.* Aquesta categoria, a la qual ja hem fet referència, integra les variables referides a l'interès per allò que passa al municipi i a Catalunya, variables que,

a través d'una anàlisi factorial, havíem vist que tenien un comportament prou similar per sintetitzar-les.

- *Interès per les coses que passen a Espanya.* El fet que el comportament d'aquesta variable difereixi molt del que passa amb l'anterior ens ha fet considerar-la un paràmetre independent en l'elaboració d'aquest mapa de les percepcions polítiques juvenils.
- *Interès per les coses que passen a escala global.* Aquesta és la tercera de les dimensions en què dividim l'interès dels joves per allò que passa a diferents escales territorials. En aquest cas, la variable mesura l'interès mostrat per les variables territorials macro: Europa i el món.

5.4.1 Tipus d'afeccions polítiques

Hem introduït aquestes sis variables en una anàlisi de conglomerats. Les tipologies resultants són les següents:

Tipus 1. Els parladors dissociats. Són el 7,5% dels joves catalans, i es caracteritzen per parlar sovint de política i mostrar interès en la política d'escala propera —local i Catalunya—. En canvi, ni els interessa la política “en abstracte”, ni l'espanyola, ni la política a escala global. A més, no autoperceben que siguin aptes per entendre la política.

Tipus 2. Els “no aptes” adherits. Aquests joves, que representen l'11,8% del total, consideren que la política és una cosa molt complicada —tendeixen a considerar-se poc aptes per comprendre les qüestions polítiques—, però en canvi en parlen sovint i mostren interès pel que passa en els diferents àmbits territorials, des dels més locals als més globals. Pel que fa a l'interès per la política, no es caracteritzen per mostrar-s'hi ni especialment interessats ni especialment desinteressats.

Tipus 3. Els pròxims. Aquest és un col·lectiu que reuneix prop d'una quarta part dels joves, el 23,3%, que es caracteritzen pel fet d'autopercebre's com a aptes en política, estar-hi interessats en totes les seves manifestacions i parlar-ne quotidianament.

Tipus 4. Els parladors localistes. Aquest grup, format pel 7,2% dels joves enquestats, es caracteritza pel fet de mostrar un fort interès per allò que passa en l'àmbit local i parlar sovint de política. En canvi, tendeixen a mostrar poc interès especialment per l'àmbit territorial espanyol. A diferència del tipus 1 —amb el qual comparteixen força característiques—, no són un col·lectiu que s'autopercebi d'una manera general i accentuada com a poc apte per entendre la política.

Tipus 5. Els aptes allunyats. És un col·lectiu poc nombrós, que reuneix només el 4,1% dels joves, i que es caracteritza pel fet de representar joves que se senten aptes per comprendre la política però no els desperta interès, especialment la política en general i la política espanyola.

Tipus 6. Els apolítics interessats. Són el 20,6% del total, i són joves que mostren interès per allò que passa en els diferents àmbits territorials, però en canvi mostren un sentiment d'aptitud molt baix, un interès per la política en general molt reduït i poca tendència a parlar de política. És a dir, mostren una adhesió molt baixa a tot el que soni a política més institucional, però en canvi mostren interès pel que passa al món.

Tipus 7. Els localistes. Aquests joves, el 10,9% del total, tenen un perfil similar als anteriors, però en divergeixen per l'interès en allò més global, que en aquest cas és molt baix. Bàsicament mostren interès pel que passa a escala local.

Tipus 8. Els allunyats. Aquest grup mostra un interès molt baix tant per la política en general com per allò que passa en els diferents àmbits sobre els quals se'ls pregunta. A més, ni parlen de política ni l'entenen. Són el 9,8% dels joves catalans.

Taula 147. Tipus d'afeccions polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Tipus d'afeccions polítiques	%
Parladors dissociats	7,5
“No aptes” adherits	11,8
Pròxims	23,3
Parladors localistes	7,2
Aptes allunyats	4,1
Apolítics interessats	20,6
Localistes	10,9
Allunyats	9,8
Total	100

Com veiem, són maneres força contrastades de posicionar-se respecte de l'àmbit de la política segons les diferents variables que en mesuren el nivell d'adhesió. Podem destacar que una quarta part de la mostra manifesta una adhesió alta a tot el ventall de qüestions polítiques preguntades, i que, per contra, només el 9,8% mostren una desadhesió total. Val a dir, però, que prop del 40% del total de joves es mou dins de tipus caracteritzats pel fet de manifestar poca comprensió i poc interès per la política (tipus 1, 6, 7 i 8).

Pel que fa a les diferències en el perfil sociodemogràfic dels diferents tipus, podem destacar diferents aspectes. En primer lloc, els dos perfils extrems són els que mostren més contrastos quant a la seva caracterització sociodemogràfica. Ens referim als perfils dels “pròxims” i dels “allunyats”.

5.4.1.1 Joves “pròxims” versus joves “allunyats”

En el perfil dels *pròxims* hi ha més joves vinculats a unes situacions d'estatus d'adscripció —nivell d'instrucció dels pares— i d'adquisició —nivell d'estudis propi— més elevat —especialment, amb estudis universitaris. Així, per exemple, el 39,9% dels *pròxims* tenen algun pare amb estudis universitaris, mentre que el percentatge es redueix a menys del 15% entre els joves amb pares que tenen, com a molt, estudis primaris. Els joves amb una posició laboral de més estatus i els joves que estudien i treballen també estan sobrerrepresentats en aquesta tipologia de joves. Pel que fa a la procedència individual i familiar, destaca que el grup dels catalans fills de pares nascuts fora de Catalunya té un percentatge inferior de joves en aquesta categoria. Més enllà de les qüestions relacionades amb l'estatus i la centralitat de la pròpia posició, hi ha altres variables que mostren diferències significatives, algunes de molt accentuades.

La més cridanera de totes és la referida a la variable sobre el municipi de residència: mentre que en els municipis de menys de 10.000 habitants el percentatge de joves *pròxims* és del voltant del 15%, entre els joves residents a Barcelona ciutat el percentatge ascendeix fins al 40%. La dada és especialment interessant si tenim en compte que als municipis petits hem apreciat que certes formes d'activisme i d'implicació política hi són força presents. En aquest sentit, és destacable que els joves de municipis de menys de 10.000 habitants tendeixen a estar presents en les categories de joves que mostren interès per les qüestions polítiques, però que en canvi no es consideren especialment aptes per comprendre la complexitat de la política (tipus 2 i 6).

Tornant al perfil del tipus dels *pròxims*, també en destaca que el percentatge dels joves de 15 a 19 anys que s'hi posicionen (13,7%) són percentualment molts menys que els joves de 20 anys o més. Semblaria que una part d'aquests transvasament en els joves de menys edat fa que el gruix d'aquests sigui més important, sobretot, en la categoria dels *allunyats* i dels *apolítics interessats*. Més que un canvi generacional, el que hi ha és, a parer nostre, un efecte d'edat: en madurar una part dels joves adolescents —al voltant del 10%— van adquirint interès per la política i aptituds per decodificar-ne el sentit.

Finalment, una última característica a destacar del grup dels *pròxims* és que, mirant els percentatges, hi abunden més els nois (27,7%) que les noies (21,4%).

Pel que fa al grup dels *allunyats*, les categories sociodemogràfiques que hi dominen tendeixen a ser el “negatiu fotogràfic” de les del grup dels *pròxims*, si més no en les variables d'estatus social. Així, en aquest col·lectiu hi són més presents els joves que ni estudien ni treballen o els joves que treballen a jornada completa, especialment si són treballadors de *coll blau*. També hi tenen una presència més notable els joves que provenen de famílies amb un nivell instructiu baix i els joves que han deixat els estudis en fases primerenques. D'altra banda, els joves de 15 a 19 anys, com ja havíem vist, també hi són representats en una proporció més alta, així com els joves de procedència estrangera —un col·lectiu especialment dualitzat: són percentualment més presents tant en aquest tipus com en el dels *pròxims*.

5.4.1.2 Altres perfils

La resta de tipus estan més desdibuixats en la seva caracterització sociodemogràfica. El tipus 6, el dels *apolítics interessats*, tendeix a perfilar-se d'una manera similar a la dels *allunyats*. En aquesta hi són representades sobretot categories sociodemogràfiques com: joves que ni estudien ni treballen, joves treballadors a jornada completa —majoritàriament treballadors de *coll blau*— i joves procedents de famílies amb un nivell d'instrucció baix. Semblaria que en aquest grup hi trobem joves amb un nivell de coneixement i rebuig per la política més institucional igual d'accentuat, però que en canvi no projecten aquesta actitud de rebuig a allò que passa en els diferents entorns territorials en què viuen, pels quals sí que manifesten interès. És un tipus on, a més, hi abunden els joves de 15 a 19 anys —alguns en procés formatiu— i les noies.

Pel que fa al grup dels *aptes allunyats*, s'ha de dir que no només és minoritari, sinó també internament molt divers, la qual cosa fa que les diferències que s'hi detecten sovint no siguin estadísticament significatives. Amb tot, sembla un grup al qual s'adhereixen més nois que noies i també joves amb un cert nivell acadèmic i/o estudiants.

Pel que fa a la resta de tipologies, el més destacable és la diferència entre aquelles en què dominen perfils masculins i perfils femenins. Les noies tenen més pes percentual en tipus com el 2 —*no aptes adherits*— o el 6 —*apolítics interessats*—, que es caracteritzen pel fet de mostrar interès per allò que passa en els diferents àmbits territorials, però per un baix coneixement de política i també una valoració més baixa dels propis coneixements. En canvi, com hem anat veient, els nois apareixen sobrerrepresentats en els grups en què l'aptitud política i/o l'interès per la política són més alts —grups com el dels *pròxims*, els *aptes allunyats* o els *parladors localistes*—. Finalment, el tipus 7, el dels *localistes*, es caracteritza sociodemogràficament pel fet de tenir un volum més alt d'adherits entre els joves de menys edat.

5.4.2 Tipus d'afeccions polítiques (versió simplificada)

Complementant el clúster anterior, n'hem fet un altre de més simplificat en què no incloem les variables relatives a l'interès per allò que passa a les diferents escales territorials. És un clúster, per tant, construït a partir de les variables sobre aptitud autopercebuda per comprendre la política, hàbit de parlar de política i interès per la política en general. A partir d'aquestes variables, la tipologia simplificada resultant és:

Tipus 1. Els pròxims (versió simplificada). Reuneix el 20,4% dels casos. Són els joves aptes, interessats i que parlen sovint de política.

Tipus 2. Els allunyats (versió simplificada). Hi trobem el 38,2% dels joves, aquells que ni se senten aptes, ni els interessa, ni parlen de política.

Tipus 3. Els desencisats. Són joves que tendeixen a parlar de política amb una certa freqüència i que més aviat se senten políticament aptes per comprendre-la, si bé no hi mostren interès. Són el 21,7% dels joves.

Tipus 4. Els que en parlen. Són joves que parlen habitualment de política, ja sigui amb els amics o amb els pares, i una part d'ells senten un cert interès per la política. En canvi, no se senten gens aptes per entendre-la. Representen el 16,9% dels joves.

Taula 148. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Tipus d'afeccions polítiques (versió simplificada)	%
Pròxims	20,4
Allunyats	38,2
Desencisats	21,7
Els que en parlen	16,9
Total	100

Esmentem aquesta versió simplificada —que recuperem en el capítol 7 de l'informe— perquè ens serveix per parlar d'un fet que considerem especialment important: la relació existent entre el coneixement de la política i l'interès per la política. Abans observàvem la clara vinculació que hi ha entre interès i coneixement polític, que es deixa sentir sobretot en el cas dels *pròxims* i els *allunyats*. A partir d'aquestes dades veiem que sis de cada deu joves mostren aquesta clara correlació entre interès i aptitud: a més coneixement, més sentiment d'aptitud. Per a l'altre 40% dels joves, però, la vinculació no és tan clara. En el grup dels *desencisats* apreciem una aptitud política autopercebuda elevada, i en canvi un interès molt baix per la política. Entre els *parladors*, la baixa aptitud no va acompanyada sistemàticament de desinterès per la política. A això encara hi podríem afegir que entre els *allunyats*, com hem vist en la tipologia més complexa, n'hi ha molts que sí que mostren interès per allò que passa en diferents àmbits territorials, amb la qual cosa també es podria qüestionar que el desconeixement s'associï a desinterès; s'associa a desconfiança envers la política, però no a desinterès.

5.4.2.1 El pes de les variables sociodemogràfiques i d'extracció social

Si ens fixem en el perfil sociodemogràfic i d'adscipió social dels joves segons aquesta tipologització simplificada de les afeccions, ens hi trobem dinàmiques molt similars a les apuntades en la tipificació més complexa. Les dues diferències principals són que, en no considerar la preocupació per allò que passa en les diferents escales territorials —cosa que tendeix a despertar força interès entre els joves—, el percentatge d'afectes a la política disminueix i les diferències s'accentuen respecte al cas anterior.

En aquest sentit, tornem a veure reflectit que els nois són més pròxims al món polític que les noies: mentre que el 24,2% dels nois s'hi situen com a *pròxims*, només ho fan el 18,1% de les noies. A més, hi ha més nois que encaixen en el tipus dels *desencisats* (24,7% dels nois, 20,2% de les noies). Aquesta dada ens remet, una vegada més, a la idea que els nois tendeixen més a un cert *replegament retòric* davant la política. En relació amb l'edat, les diferències també són força accentuades, sobretot pel fet que els nois i noies més joves, els de 15 a 19 anys, manifesten una afecció més baixa. Només un 11,4% se situen en el tipus *pròxims*, quan la mitjana és del 21,0%. Per contra, més de la meitat se situen com a *allunyats* (52,2%), tot i que entre els joves de 20 a 24 anys només en són el 33,9%. Hem de destacar, a més, que els joves de 20 a 24 anys mostren més proximitat que els joves de 25 a 29 anys, entre els quals sembla donar-se una certa regressió. Així, els joves de 20 a 24 anys són els més propers a la política —la diferència no és gaire accentuada respecte al grup d'edat superior, però sí respecte als més joves.

Com ja vàiem en la tipologia anterior, les diferències municipals són força accentuades. En aquest cas, el 33,3% dels joves residents a Barcelona ciutat els trobem com a *pròxims*, percentatge que, en canvi, només és del 14,3% en el cas dels residents en municipis de 10.000 habitants —i no gaire superior en la resta de casos—. El més sorprenent d'aquest contrast té a veure amb el fet que les diferències, tan notables, no es corresponen gens amb els contrastos percentuals observats a la resta de capítols. Per tant, és en l'afecció retòrica —en la política *com a tema* més que *com a pràctica*— on trobem diferències més accentuades. De fet, això és especialment accentuat en el cas del territori, on produeixen contrastos inexistents o fins i tot contradictoris amb el que veiem en altres capítols —per exemple, pel que fa a la participació associativa, els joves barcelonins no manifestaven una disposició a la participació especialment elevada—, però és una idea extrapolable a la resta de contrastos. Abans d'entrar-hi, però, volem esmentar les diferències que s'observen segons l'àmbit del pla territorial on resideixen els joves.

Taula 149. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Tipus d'afeccions polítiques				Total
	Pròxims	Allunyats	Desencisats	En parlen	
Alt Pirineu i Aran	13,3	46,7	23,3	16,7	100
Ponent	14,7	49,0	17,5	18,9	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	23,8	37,4	22,9	15,9	100
Camp de Tarragona	13,7	42,7	24,1	19,5	100
Comarques Centrals	16,7	41,1	20,6	21,5	100
Comarques Gironines	14,8	41,6	21,3	22,3	100
Terres de l'Ebre	12,8	46,2	19,2	21,8	100

En aquest cas, els contrastos són menys accentuats que els que veiem segons la mida del municipi, però tot i així l'Àrea Metropolitana de Barcelona és la que mostra una proporció més elevada de joves *pròxims*. El percentatge disminueix entre els joves de Barcelona ciutat perquè els joves de la resta de l'àrea metropolitana es caracteritzen per un grau d'afecció política molt més baix.

Com dèiem, l'elevat contrast també afecta la resta de variables demogràfiques i d'extracció social. Així, diferències en les tendències observades en altres capítols, en aquest s'accentuen més. És el cas de l'afecció juvenil segons el nivell d'instrucció dels pares. El contrast en el percentatge de *pròxims* és molt gran: mentre que un terç dels joves que tenen algun pare amb estudis superiors se situa a la categoria dels *pròxims* (32,9%), el percentatge és només del 9,4% en el cas dels joves que no tenen cap pare amb estudis postobligatoris. A més, entre els joves situats a la resta categories, són força més els joves amb algun pare amb estudis superiors en les categories dels que *en parlen* o dels *desencisats*, mentre que entre els joves que no tenen cap pare amb estudis postobligatoris més de la meitat dels joves (54,4%) els trobem a la categoria dels *allunyats*.

Taula 150. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Tipus d'afeccions polítiques				Total
	Pròxims	Allunyats	Desencisats	En parlen	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	26,0	33,4	21,3	19,3	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	21,1	38,6	23,8	16,5	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	11,8	47,0	25,5	15,8	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	23,7	40,4	18,4	17,5	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	19,4	43,1	25,0	12,5	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	17,3	46,8	19,9	16,0	100
Total	21,0	39,3	22,4	17,4	100

Pel que fa a la procedència, observem una tendència que s'ha anat repetint al llarg de tot l'informe: els joves catalans amb els dos pares nascuts a Catalunya són els que mostren més tendència a estar en els grups que tenen més afecció per la política. El percentatge és similar al que observem entre la minoria dels joves residents a Catalunya però nascuts a la resta d'Espanya. Per contra, els joves nascuts a Catalunya amb els pares nascuts a la resta d'Espanya mostren un nivell d'afecció especialment baix (11,8% en la categoria dels *pròxims*). En canvi, el volum de *pròxims* és més elevat entre els joves nascuts a l'estranger (17,3%) o nascuts a Catalunya de pares nascuts a l'estranger (19,4%). Possiblement aquest contrast percentual posa de manifest una actitud de *resistència* cap a tot allò que sona a política entre una part notable d'un grup de joves nascuts a Catalunya, els fills de pares nascuts a la resta d'Espanya, que s'origina tant pel perfil instructiu familiar més baix com també per un distanciament especialment accentuat respecte al món institucional —sentiment, d'altra banda, arrelat entre el conjunt dels joves.

També és rellevant comentar que el fet d'haver participat durant la infantesa —fins als 14 anys— en alguna entitat associativa es correlaciona amb una proporció més elevada de *pròxims*, però la diferència percentual és molt petita: el 22,6% dels joves que han estat participatius es troben en aquesta categoria, mentre que el percentatge és només del 19,1% entre la resta. La migradesa del contrast, si tenim en compte que els joves amb més tendència a haver participat pertanyen a grups socials més afavorits, sembla mostrar que la influència pedagogitzant de les associacions —si més no en considerar-les agrupadament— té un impacte baix en la construcció d'un imaginari d'afecció política entre els joves.

Finalment, les variables relatives a la posició social adquirida —estatus laboral, nivell d'estudis— mostren l'elevat contrast percentual que veïem en la tipologia estesa. Entre els grups amb més estatus el percentatge dels *pròxims* és molt més elevat que entre la resta.

5.4.2.2 El pes del posicionament ideològic i de l'adscripció nacional

Emprem aquesta mateixa versió simplificada del mapa d'afeccions polítiques per veure com hi influeixen les variables relatives al posicionament en els eixos ideològic i nacional. Comencem per comentar el creuament entre les variables d'afecció política i les de posicionament ideològic:

Taula 151. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Tipus d'afeccions polítiques				Total
	Pròxims	Allunyats	Desencisats	En parlen	
Esquerra					
% eix ideològic	31,9	23,7	22,5	21,9	100
% afecció política	70,4	28	46,6	58,2	46,3
Centreesquerra					
% eix ideològic	23,1	31,8	26,4	18,7	100
% afecció política	13,4	9,8	14,4	13,1	12,2
Centre					
% eix ideològic	12,3	47,7	22,5	17,5	100
% afecció política	6,7	13,8	11,4	11,5	11,4
Dreta					
% eix ideològic	12,1	41,8	25,5	20,5	100
% afecció política	4,3	7,9	8,5	8,8	7,5
No posicionats					
% eix ideològic	4,8	69,9	18,8	6,5	100
% afecció política	5,2	40,4	19,1	8,4	22,7
Total					
% eix ideològic	21	39,3	22,4	17,4	100
% afecció política	100	100	100	100	100

El que més destaca de la taula anterior és la diferència en el comportament dels no posicionats en l'eix ideològic respecte dels que sí que es posicionen. Entre els no posicionats, el percentatge dels que se situen en el tipus *pròxims* d'afecció política és només del 4,8%, i, en canvi, més de dues terceres parts dels no posicionats, el 69,9%, se situen dins del tipus *allunyats*. És evident que no saber-se o no voler-se posicionar en l'eix ideològic es correlaciona amb moltíssima força amb el nivell d'afecció política més baix. L'altra qüestió a destacar, si bé no té un impacte tan contundent, és el fet que siguin els joves situats a l'esquerra —categoria que agrupa els joves posicionats a l'esquerra i a l'extrema esquerra— els qui en més proporció se situen en el tipus *pròxims*: un 70,4% dels *pròxims* mantenen aquest posicionament ideològic.

Taula 152. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons el posicionament en l'eix nacional. Catalunya, 2005

Eix nacional	Tipus d'afeccions polítiques				Total
	Pròxims	Allunyats	Desencisats	En parlen	
Només català					
% eix d'adscripció nacional	38,4	19,8	16,6	25,2	100
% afecció política	26,7	7,4	10,9	21,2	14,6
Més català que espanyol					
% eix d'adscripció nacional	21,8	34,2	23,8	20,2	100
% afecció política	27,6	23,2	28,3	30,9	26,6
Tant català com espanyol					
% eix d'adscripció nacional	14,9	46,1	24	15	100
% afecció política	21,8	36,1	33	26,6	30,8
Més i només espanyol					
% eix d'adscripció nacional	4,2	63,3	16,9	25,6	100
% afecció política	1,5	11,9	5,6	6,6	7,4
Un altre país					
% eix d'adscripció nacional	14	51,6	20,6	13,7	100
% afecció política	7,6	14,9	10,4	9,0	11,3
Ciudadà del món					
% eix d'adscripció nacional	34,5	23,6	30,5	11,5	100
% afecció política	8,9	3,3	7,4	3,6	5,4
No posicionat					
% eix d'adscripció nacional	32,3	32,3	25,8	9,7	100
% afecció política	5,9	3,2	4,5	2,2	3,9
Total					
% eix d'adscripció nacional	21	39,2	22,4	17,4	100
% afecció política	100	100	100	100	100

Pel que fa a l'eix d'adscripció nacional, els contrastos són enormes. Una primera dada és digna d'especial menció: el 63,3% dels joves que se senten només espanyols o més espanyols que catalans es posicionen a la categoria *allunyats*. Com hem assenyalat abans, en aquesta categoria d'adscripció hi trobem molts joves amb una situació de desavantatge social relativa, situació que també hem vist que es correlaciona amb una baixa afecció política. Malgrat això, el percentatge no deixa de ser sorprenent, i ens remet a vinculacions explicatives que no només tenen a veure amb aquesta situació estructural de partida. Sembla que en l'imaginari de molts joves més distanciat del sentiment de catalanitat hi apareix també un sentiment especialment fort de resistència i rebuig a allò que té a veure amb la política, que fins i tot podria tenir una dimensió ideològica i no només emocional. En qualsevol cas, podem afegir que la meitat d'aquests joves se situen com a no posicionats en l'eix ideològic, i la resta es reparteixen per tot l'espectre que va d'esquerra a dreta.

A l'altre extrem de la balança hi situem els joves que només se senten catalans. D'aquests, el grup més nombrós se situa en el tipus *pròxims* (38,4%), i una quarta part els trobem en el grup dels que en parlen (25,2%). En canvi, són menys presents en el tipus *allunyats* (19,8%), que, recordem-ho, és el grup de joves percentualment més nombrós. Sembla, per tant, que el sentiment exclusiu de catalanitat remet a contextos socials, però també a referents propis de l'imaginari cultural o ideològic vinculats a sentir la política com un fet proper, no aliè a la pròpia realitat personal. La immensa majoria dels situats en tots dos tipus, a més, es posicionen a l'esquerra de l'espectre ideològic.

Per la seva banda, destaquem també que els que se senten sobretot *ciudadans del món* se situen, en el 30% dels casos, en el tipus *desencisats*, manifestant una tendència ideològica a sentir-se poc adherits a la política més institucional. Podem afegir encara que trobem un grup d'entre un 5% i un 10% de la mostra en el tipus *desencisats*, que en els eixos estan localitzats a l'esquerra i amb un sentiment d'adscripció nacional

no decantat —se senten o bé més catalans que espanyols, o bé tant catalans com espanyols—. Finalment, s'ha d'esmentar que entre el col·lectiu dels nacionalment adscrits a un altre país trobem un volum proporcionalment molt important que se situen en el tipus *allunyats*.

5.5 Allò que preocupa els joves

Una de les preguntes de l'entrevista consistia a demanar als joves quin són els temes i problemes socials que més els preocupen. Podien donar fins a tres respostes no tancades.⁵⁸ A partir del gruix de les preocupacions formulades pels joves hem agrupat les respostes en un total de quinze categories, les que millor reflecteixen la diversitat de qüestions plantejades pels joves. En la taula següent es recullen els percentatges de respostes dels i les joves situades en cadascuna d'aquestes categories:

Taula 153. Temes que preocupen els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Temes	% respostes	% joves
Habitatge	35,2	30,8
Atur i precarietat laboral	32,1	28,1
Problemes derivats de la immigració	32,1	28,1
Sobirania i llengua catalana	15,1	13,2
Educació	14,4	12,6
Racisme	11,7	10,2
Risc del nivell de benestar	9,4	8,2
Desigualtat al món	7,5	6,6
Pobresa i marginació social	6,5	5,7
Delinqüència i violència social	5,9	5,2
Terrorisme	5,0	4,4
Salut	4,9	4,3
Guerra	4,3	3,8
Discriminació i violència de gènere	4,0	3,5
Altres	20,8	18,2

Tres problemes preocupen un volum considerable de joves (més del 25%): el problema de l'accés a l'habitatge (30,8%); l'atur, la precarietat i la inestabilitat laboral (28,1%), i els problemes derivats de l'arribada d'immigrants (28,1%). La resta de problemes preocupen a una proporció de joves molt més baixa, tot i que n'hi ha tres que superen el 10%: les qüestions relatives a la sobirania catalana i els problemes de la llengua catalana (13,2%); els problemes relacionats amb el sistema educatiu (12,6%) i, finalment, el problema del racisme (10,2%).

⁵⁸ La pregunta se'ls formulava sense llegir les opcions de resposta, de manera que si alguna de les respostes dels joves no estava precodificada en el qüestionari es recollia igualment.

5.5.1 Allò que preocupa majoritàriament

La informació obtinguda a partir dels grups de discussió reforça aquesta jerarquia de preocupacions. L'habitatge preocupa per l'elevadíssim cost que té avui dia i, en conseqüència, la dificultat que planteja en un horitzó més o menys proper d'emancipació familiar. Entre els joves emancipats, la queixa per l'elevada despesa de les hipoteques i dels lloguers també era un lloc comú.

A nivell de ciutat, parlant aquí d'habitatge, el que està passant amb l'habitatge... ara és un tema molt candent. Però això des de fa... deu anys ja ho preveien que passaria això, no? I que els joves no tindrien habitatge... i sempre esperem l'últim moment, que les cases ens caiguin al damunt... i que no hi ha pisos, i són molt cars i...

Sandra, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

El tema de los pisos me preocupa, y me preocupa profundamente. O sea, hasta llegar al punto de decir: hostia, es que me molaría pirarme a un sitio donde las cosas fueran más fáciles para poder vivir mejor, ¿sabes?

Alejandra, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

Com veiem al qüestionari, aquest és un tema que preocupa més els joves a mesura que van apropant-se, en edat o situació personal, al moment de viure sols. La mateixa tendència afecta l'explicitació dels problemes derivats de la feina: entre els joves que es van acostant al final de l'etapa de formació educativa, i també entre els joves treballadors, aquesta preocupació es fa molt més present. Per contra, la preocupació pels problemes derivats de l'arribada d'immigrants és força més transversal.

De fet, aquests tres problemes dibuixen un panorama en què els joves manifesten preocupació per l'accés al consum d'un producte de primera necessitat que s'ha convertit en un bé escàs —l'habitatge—, per la situació del mercat laboral, i per la competència i malestar que genera l'arribada de nous sectors de població. En alguns casos aquest tercer problema es considera relacionat amb els dos primers: la població immigrada és vista com a competidora per uns recursos escassos —ja sigui la feina, ja sigui l'habitatge o altres béns—. Són tres angoixes que semblen complementar-se: la primera remet a l'accés als recursos mínims per assegurar el benestar —i l'emancipació personal—; la segona a l'esfera productiva, i la tercera, a l'esfera relacional —juntament amb la presumpta competència per uns recursos escassos, l'altre gran retret que es fa als immigrants és que no saben conviure amb els autòctons.

Certament, és un triangle que remet a la idea de "societat del risc" tal com la conceptualitzen autors com Beck (1998): una societat on la previsibilitat desapareix tant en el pla col·lectiu com en l'individual i on els horitzons existencials deixen de ser clars. Els punts de referència canvien i es tornen inestables, la qual cosa genera una angoixa que no sempre pren forma en el nivell de les reivindicacions polítiques. Val a dir que en aquestes angoixes hi influeixen diferents factors, i no només el fet que la situació objectiva en què viuen els joves sigui millor o pitjor que fa uns anys o unes dècades. El fet és que, en termes històrics, no sembla ara el moment de més incertesa personal sobre què poden esperar del futur els i les joves, però sí que el context ideològic i polític ha canviat en les darreres dècades en el sentit d'abandonar el paradigma de "l'Estat providència", la qual cosa té efectes sobre la sensació de previsibilitat. A més, el procés d'individualització tendeix a afeblir les xarxes relacionals de suport, i, dins de la segona modernitat, genera precisament més necessitat de seguretat i previsibilitat com a paràmetres per al lliure desenvolupament de la pròpia subjectivitat. Només un context de seguretat permet triar, d'entre el ventall de possibilitats que ofereix el món d'avui, les que s'adeqüen més al propi desenvolupament personal. I precisament és aquesta voluntat d'autoconstitució subjectiva el que fa que l'angoixa que genera la imprevisibilitat, el risc, difícilment tingui una expressió política col·lectiva. L'expressió política davant d'aquestes circumstàncies i preocupacions tendeix a ser, en la majoria de casos, assenyalar-ne els suposats culpables. Entre aquests, els polítics i els immigrants sobresurten com a causes que les coses no vagin millor en els diferents àmbits.

Yo, un tema que me preocupa ahora... bueno, para cuando mi niño empiece el colegio, que aun quedan tres años no, pero... de las ayudas que hay, para otras razas, por ejemplo para moros... Para el cole, por ejemplo hay muchas más ayudas en comedores y en todo eso, porque una amiga de mi prima le ha pasado esto que a mediodía dejaba los niños a comer al colegio, llevarlo nosotros valía siete euros y para los otros pues valía un euro. O sea que hay discriminación también... o sea que les dan más facilidades, y eso a mí también me preocupa... Yo también soy trabajadora, tengo la hipoteca, la comida, todo... Creo que también... no sé, que para todos igual, ¿no? No hay que discriminar si hacer más ayudas a unos que a otros... todos trabajamos y nos cuesta llegar.

Montse, grup d'edat de 24 a 29 anys, ciutat gran

Jo crec que tots aquests temes s'han de solucionar des de la política, els polítics que ens representen... I aquests polítics han resultat ser el que no... són. O sigui, que no s'ha vist res... a la ciutat no s'ha vist res en tot aquest temps...

Mònica, grup d'edat de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

En altres casos la visió és encara més pessimista: els joves consideren que són els factors globals i macroeconòmics sobre els quals difícilment es pot intervenir els que generen aquesta situació, sobretot en l'àmbit laboral:

A. Ara mateix és un problema molt general, perquè amb la deslocalització i totes aquestes històries, i... no pot fer-s'hi res, com aquell qui diu.

Entrevistador: Però això què vol dir? Que els polítics no hi poden fer res, o que es deixen prendre el pèl?

J. Amb grans multinacionals no poden fer res.

Antoni i Josep, grup d'edat de 24 a 29 anys, ciutat mitjana

5.5.2 Allò que preocupa minoritàriament

En qualsevol cas, l'angoixa pels problemes que afecten la qualitat de vida desplacen altres problemes que mediàticament es presenten com a problemes de primer ordre de la ciutadania. Seria el cas, per exemple, del problema del terrorisme, que esmenten com a preocupació menys del 5% dels joves catalans, o el de la delinqüència i la violència social, esmentat pel 5,1%. D'altra banda, els problemes d'ordre més abstracte, referits a contextos globals —com ara la desigualtat entre el primer i el tercer món—, o bé referits a polítiques socials que en general no afecten directament —com ara els problemes de salut o altres que, pel baix percentatge que presenten, no hem recollit al llistat— tenen un volum de respostes força reduït. Una vegada més, el sentit que s'atorga a allò que afecta d'una manera directa sembla mantenir-se en la determinació de les preocupacions, però en canvi els problemes lligats a percepcions properes als grans relats politicoideològics —canvis en els models d'Estat del benestar, relacions nord-sud, etcètera— tenen poca presència.

Potser podríem considerar la preocupació pel racisme, per l'educació i per la sobirania nacional excepcions a aquesta tendència general, però és qüestionable. La preocupació per l'educació l'esmenten com a problema els joves de menys edat, els que encara estan dins l'itinerari acadèmic, i per tant la seva relació amb l'àmbit educatiu és directíssima. Pel que fa al racisme, qui l'esmenta especialment com a problema són els joves de procedència estrangera, i a més és un punt que té una transcendència molt especial en la construcció de l'imaginari dels joves amb consciència política, cosa que es pot explicar per la importància que té el racisme en bona part dels relats artístics més compromesos de consum juvenil —els grups de ska, de hip-hop, o films com ara *American History X* ho exemplifiquen.

Finalment, la qüestió del sobiranisme és assenyalada per un 13,2% dels joves, però es pot considerar que no és un volum de respostes gaire elevat si atenem a la presència mediàtica que té aquesta qüestió. Una frase d'un jove militant d'un partit catalanista que vam entrevistar en un dels grups de discussió ens pot ajudar a contextualitzar aquest extrem:

Entrevistador: Tu has dit que estàs vinculat a les joventuts d'un partit catalanista. Llavors, tot el tema nacional i així també et deu importar...

—Bueno, sí i no, important sí, però mirat sempre amb perspectiva. Per a mi és una part important, perquè considero que som un país. Però també has de saber mirar i tenir clar que, per important que ho puguis considerar, estàs en un moment que les coses estan funcionant d'una manera, i has d'entendre, acceptar-ho, i preocupar-te també per moltes altres coses més socials. No sé, no et preocuparàs només per una cosa, per un territori petit, quan...

Berenguer, grup d'edat de 16 a 23 anys, ciutat mitjana

Tot i no tenir prou densitat d'informació per arriscar-nos a extreure'n cap conclusió, podríem pensar que entre els joves catalanistes el perfil identitari no està tan avesat a la "identitat de resistència" (Castells, 2006),⁵⁹ amb relació al sentiment de pertinença català, com es podria suposar. Ja hem vist que el sentiment d'adscripció nacional català és força accentuat entre els joves del país, cosa que ens fa pensar que la vivència de la catalanitat com a "identitat de resistència" conviu amb vivències més pròpies de la "identitat projecte" o de la "identitat legitimadora", versions menys reactives i que, per tant, no són viscudes en termes de "problema". Tot i així, és evident que el vessant reivindicatiu és present en una part dels joves polititzats, ja que la clivella nacional és una de les que tenen més capacitat mobilitzadora entre els joves catalans. Aquest fragment del mateix jove de la cita anterior ho exemplifica:

Jo una de les coses que faig... és lluitar per Catalunya. Perquè és una de les coses que crec, en la independència de Catalunya, que jo sé que a curt termini no serà, però almenys continuar el camí... i anar fent coses per això.

Berenguer, grup d'edat de 16 a 23 anys, ciutat mitjana

També és rellevant advertir el fet que no hi ha grans diferències en l'extracció sociodemogràfica que condicionin d'una manera clara la inclinació per un tipus o altre de preocupacions. Si exceptuem les diferències ja esmentades basades en el sexe, l'edat o el territori, la resta de fluctuacions en les respostes són poc accentuades, o s'expliquen per les característiques que acabem de dir. Així, per exemple, veiem que entre els que estudien la preocupació per l'educació és molt més elevada, com també ho era entre els de menys edat —que tendeixen més a estudiar—. En canvi, entre els que ja no estudien la preocupació per la precarietat laboral és molt més important —i també ho era entre els joves de més edat—. Els joves amb més nivell d'estudis també tendeixen a preocupar-se més per les qüestions relatives a la sobirania, cosa que en bona mesura s'explica per l'efecte directe de provenir, més sovint, de famílies catalanoparlants. Potser sí que podem detectar, si bé és un efecte poc accentuat, una certa tendència dels joves amb situacions de més estatus acadèmic —adquirit o familiar— a esmentar problemàtiques que podríem considerar de base ideològica: el racisme o la desigualtat entre el primer i el tercer món en serien els exemples més clars. En la mateixa direcció, podríem esmentar el fet que siguin els que encara estudien en etapa obligatòria i els estudiants universitaris els que menys esmenten la immigració com a problema.

5.5.3 Relació entre afeccions-desafeccions polítiques i preocupacions

Volem acabar aquest capítol relacionant les preocupacions temàtiques expressades pels joves amb les diferències en l'afecció política i el posicionament ideològic i nacional. Pel que fa als quatre tipus d'afecció política esmentats —versió simplificada—, volem destacar dues diferències que apareixen com a especialment rellevants. Entre el tipus dels *pròxims*, és especialment elevat el percentatge de joves que esmenten la precarietat laboral com el fet que més els preocupa. En canvi, entre el tipus dels *allunyats* és especialment

⁵⁹ Manuel Castells distingeix entre tres tipus d'identitats (col·lectives): la "identitat legitimadora" —la que es construeix des de les institucions i en particular des de l'Estat—, la "identitat de resistència" —aquella en què els col·lectius humans, en sentir-se rebutjats culturalment o marginats socialment o políticament, reaccionen construint formes d'autoidentificació amb els materials de la seva història que permetin resistir davant l'assimilació a un sistema en què la seva situació seria estructuralment subordinada— i la "identitat projecte" —la que s'articula a partir d'una autoidentificació, i que a partir dels materials culturals, històrics, etcètera, basteix un projecte de construcció col·lectiva.

www.iemed.org/publicacions/tribuna/tribuna06a.pdf, pàg. 12 i 13.

elevat el percentatge dels que diuen que els preocupen els problemes relacionats amb la immigració. No sembla estrany que la preocupació més “políticament incorrecta”, la concepció de la immigració com a problema, sigui la que esmenta el grup de joves políticament més desafectes.

Pel que fa a l'eix ideològic, el més remarcable és que no hi ha grans diferències en les respostes segons la situació en l'eix, cosa que ja és significativa en si mateixa. D'alguna manera, aquesta dada no fa altra cosa que corroborar que el posicionament ideològic tendeix, cada vegada més, a desvincular-se de grans relats politicoideològics que serveixin de referència en la determinació dels problemes socials més rellevants.

Potser la diferència més clarament explicable en termes ideològics sigui la tendència més gran entre els que es posicionen a l'esquerra d'esmentar el racisme com un problema —si bé la diferència percentual no és excessiva en relació amb la resta de categories—. Sembla que el posicionament polític depengui cada vegada més de preses de posició simbòliques arrelades en *allò que toca* per posició estructural —és el cas dels joves de contextos socials desavantatjats que es posicionen a l'esquerra, molts dels quals tenen un nivell d'estudis superior al dels seus pares—, o bé en *allò que toca* per oposició al binomi espanyolitat-dretanisme que domina l'imaginari de molts joves catalanistes —oposició que situa la immensa majoria dels joves que es consideren catalans a l'esquerra de l'espectre polític—, i no tant en referències ideològiques de les quals derivin posicionaments normatius. A continuació recollim dos exemples, extrets dels grups de discussió, d'aquest posicionament a l'esquerra arrelat en posicions estructurals i imaginàries diferents.

Yo teóricamente soy más de izquierdas, pero sobre todo por la semejanza de izquierdas-proletario y derechas-burguesía.

Jose, grup d'edat de 16 a 23 anys, ciutat gran

—Jo abans estava posada amb X (branca juvenil d'una organització política catalanista).

Entrevistador: Per tant, la dimensió nacional és relativament important...

—Sí, relativament, sí... però també d'anar va amb altres coses més socials...

Carolina, grup d'edat de 16 a 23 anys, ciutat gran

Cal afegir aquí que, si en comptes d'emprar la variable resumida de posicionament en l'eix ideològic, la utilitzem d'una manera desagregada, ens trobem un panorama molt diferent. Els joves que se situen a l'extrema esquerra, a la dreta —tot “netejan” de la categoria els joves posicionats al centredreta— o a l'extrema dreta sí que manifesten preocupacions més identificables en termes ideològics. Així, per exemple, entre els joves d'extrema esquerra la referència al problema de la immigració baixa notablement, i en canvi s'incrementa força la referència a les desigualtats entre el primer i el tercer món o al racisme. Entre la minoria de joves posicionats a la dreta i a l'extrema dreta, la relació de preocupacions s'inverteix: molts són els que problematitzen el tema de la immigració i molt pocs els que esmenten, per exemple, la pobresa i marginació social. En tots dos extrems, però, ens trobem que les dues categories de resposta més esmentades pel gruix del jovent, el problema de l'habitatge i de la precarietat laboral, disminueixen el seu pes relatiu. A més, entre els joves d'extrema esquerra n'hi ha molts que mostren la seva preocupació per les qüestions relatives a la sobirania nacional catalana, indicatiu clar que un volum important dels posicionats en aquesta categoria ideològica tenen l'independentisme, també, com a marc referencial compartit.

En canvi, sí que apareixen elements de correlació entre tipus de preocupacions i posicionaments en l'eix nacional. Entre els que només se senten catalans, un 33,9% afirma que el tema de la sobirania catalana o la situació de la llengua catalana és un tema que els preocupa. El percentatge és molt més elevat que en la resta de categories. Una de les preocupacions més esmentades, la de la percepció de la immigració com un problema, és referenciada sobretot pels que se senten només catalans (36,3%) o només espanyols (41,3%). En canvi, els individus situats a les categories d'adscripció nacional *altre país* i *ciudadans del món* esmenten més el racisme o la desigualtat entre el primer i el tercer món i, en canvi, són els grups que menys esmenten la immigració com a problema preocupant. La coincidència en les respostes prové en bona mesura de factors explicatius diferents: en el cas dels qui se senten membres d'un altre país, ho explica la pròpia posició social; en el cas dels *ciudadans del món*, la referència a un marc ideològic, el de l'alterglobalització, que comparteixen bona part dels joves situats en aquesta categoria.

6. Pràctiques polítiques: usos i sentits

En aquest sisè capítol ens centrem en les pràctiques polítiques dels i les joves catalans. En primer lloc abordem les pràctiques polítiques no electorals. En el qüestionari sobre aquestes pràctiques, elaborat a partir del model de l'EUYOPART,⁶⁰ vam buscar obrir al màxim el ventall d'accions, activitats i pràctiques que podem considerar "polítiques". Com en els altres capítols, la triangulació entre les pràctiques, les disposicions i els sentits d'aquestes ens ajuda a donar una visió més global de les relacions dels joves amb les diferents manifestacions polítiques.

Al segon apartat hem volgut fixar la nostra atenció sobre el que hem anomenat "els hàbits ètics". Sota aquest epígraf hi hem situat la recollida selectiva, la compra política —a partir de la compra de comerç just— i el boicot comercial a marques o productes per motius polítics. D'alguna manera, aquests hàbits ètics responen a la voluntat de copsar l'emergència de pràctiques —relativament noves en alguns casos— que creiem que poden ser considerades polítiques, però que ho són *d'una altra manera*.

En canvi, en el tercer dels grans apartats del capítol, el de participació electoral, reprenem l'estudi d'un dels elements clàssics de la participació política. Però, en contra del que és habitual, no entrem a analitzar l'orientació partidista del vot, sinó que intentem dilucidar els sentits del vot i de l'abstenció, la particularitat del context de les eleccions generals del març del 2004 —les eleccions a què feia referència l'enquesta— o la relació entre votar —o no— i les variables sociodemogràfiques amb què anem treballant al llarg de la recerca. No volem altra cosa que aprofundir en la pràctica electoral a la llum de la resta de pràctiques i percepcions polítiques que hem anat abordant.

Finalment, en el quart dels apartats del capítol ens aturem en la percepció d'eficàcia que tenen entre els i les joves els diferents tipus de pràctiques polítiques que hem analitzat: les no electorals, els hàbits ètics i la participació electoral. Es tracta de veure quines són les percepcions d'eficàcia, el sentit que tenen per als joves i la correlació que es pot establir amb la pràctica política dels joves.

6.1 Pràctiques polítiques no electorals

Els joves van ser enquestats sobre un conjunt d'accions polítiques amb l'objectiu de saber si les feien o no, amb quina freqüència les feien, i si les portaven a terme com a actuació individual, en companyia d'un grup d'amics, o bé en el marc d'una organització. Les accions polítiques per les quals es demanava miren de recollir les principals formes d'actuació política o reivindicativa, tot respectant-ne la pluralitat. Així, es consideren accions més formals i més informals, més lúdiques o més reivindicatives, etcètera. A més, l'objectiu del qüestionari era plantejar preguntes anàlogues a les que s'han fet en altres enquestes a joves en altres àmbits territorials, per tal de disposar de dades potencialment comparables. La taula 154 en recull els resultats.

⁶⁰ L'estudi EUYOPART mira de comprendre la relació dels i les joves de vuit països europeus —Àustria, Estònia, Finlàndia, França, Alemanya, Itàlia, Eslovàquia i el Regne Unit— amb la participació social i política.

Taula 154. Frequència amb què els joves de 15 a 29 anys fan determinades pràctiques polítiques no electorals. Catalunya, 2005

Pràctiques no electorals (%)	Frequència			Total
	Cap vegades	D'1 a 3 vegades	4 o més vegada	
Firmar per alguna causa, problema o petició	58,3	37,4	4,3	100
Participar en un debat sobre política o problemes socials	86,8	8,9	4,3	100
Anar a un concert o festa popular amb connotacions polítiques o reivindicatives	77,9	16,9	5,2	100
Anar a xerrades o actes culturals de contingut social o polític	78,6	16,2	5,2	100
Participar en un casal social okupat	96,8	2,4	0,8	100
Col·laborar en l'organització d'actes de l'ajuntament	83,7	12,8	3,5	100
Organitzar festes, concerts o altres activitats a banda de l'ajuntament	86,6	10,2	3,2	100
Organitzar una recollida de signatures	93,7	5,8	0,5	100
Distribuir pamflets de reivindicació social o política	95,6	3,2	1,2	100
Participar en una manifestació	69,9	26,3	3,8	100
Escriure articles, revistes o fanzines amb continguts reivindicatius	95,2	3,8	1,0	100
Participar en un acte polític o social on hi hagi hagut violència	96,8	3,0	0,2	100
Fer pintades o grafitis, o enganxar cartells o adhesius amb motius polítics o reivindicatius	96,0	2,6	1,4	100
Contactar amb polítics, d'una manera formal o informal	90,4	6,6	3,0	100
Participar en una vaga	85,7	13,6	0,7	100
Fer alguna acció original per cridar l'atenció sobre una qüestió política o social	95,3	4,0	0,6	100
Dur pins, samarretes o adhesius amb un missatge reivindicatiu o polític	80,5	10,3	9,2	100

Com veurem, en el marc de la present investigació primer farem una aproximació descriptiva a cadascuna de les accions recollides.

6.1.1 Accions més i menys fetes

L'actuació que han fet més joves en el decurs dels dotze mesos anteriors al moment de respondre l'enquesta ha estat firmar per alguna causa, problema o petició. Han signat més de quatre de cada deu joves (41,7%). D'aquests, la immensa majoria ho van fer d'una manera puntual —entre una i tres vegades—, i la majoria van firmar sols, com era de preveure. Només hi ha una altra acció que van fer més del 30% dels joves: participar en una manifestació (30,1%), cosa que la majoria també han fet d'una manera puntual. En contra del que passava amb les signatures, en aquest cas la majoria dels joves manifestants hi ha anat juntament amb un grup d'amics.

Val a dir, però, que tant la recollida de signatures com sobretot la participació en manifestacions estan subjectes a determinades contingències polítiques i socials, ja que la pregunta es planteja sobre les accions fetes en els darrers dotze mesos. L'enquesta duta a terme a escala europea,⁶¹ que ens servirà de comparació per a les dades obtingudes en el nostre treball de camp, preguntava als i les joves si havien fet aquestes accions alguna vegada al llarg de la seva vida i no en els darrers dotze mesos. Sense el límit temporal inclòs al nostre qüestionari, la signatura de peticions també ha estat una de les activitats més comuna entre els joves (un 27% de mitjana), però amb grans diferències entre països. Així, només ho han fet el 9% dels joves d'Estònia o el 14% dels joves austríacs, en contrast amb el 43% dels joves finesos o el 41% dels alemanys. Pel que fa a la participació en una manifestació, la mitjana europea està a la meitat de la taxa catalana (13,6%), amb les excepcions d'Itàlia i França.

A una certa distància respecte d'aquestes dues, trobem una sèrie d'accions en les quals han participat entre el 20% i el 30% dels joves. És el cas, en primer lloc, d'haver anat a festes o concerts amb connotacions polítiques, cosa que han fet el 22,1% dels joves, la majoria de manera puntual i en companyia d'un grup d'amics. En segon lloc, un 21,4% dels joves ha anat a alguna xerrada o acte cultural amb contingut polític o social. També en aquest cas, la majoria ho han fet puntualment, i més de la meitat en companyia dels amics. Finalment, gairebé dos de cada deu joves (el 19,5%) han dut samarretes, pins o adhesius amb missatges polítics. En aquest cas, els que en porten tendeixen a fer-ho d'una manera menys puntual —gairebé la meitat ho han fet més de cinc vegades l'any anterior a l'entrevista— i, lògicament, la gran majoria ho han fet sols.⁶²

A continuació trobem una sèrie d'accions que han protagonitzat entre el 10% i el 19% dels joves. Hi tenim, en primer lloc, l'acció consistent a col·laborar amb l'administració municipal —ajuntament— en l'elaboració d'actes de diferent tipus. Ho han fet el 16,3% dels joves, la majoria d'una manera puntual. Aproximadament la meitat ho han fet amb un grup d'amics, i prop d'un 50% com a membres d'una entitat o associació.

Una proporció similar de joves, un 13,4%, organitzen festes, concerts o altres activitats de tipus lúdic a banda de l'ajuntament. Com en el cas anterior, sol ser una activitat que es fa ocasionalment, i majoritàriament es du a terme o bé amb un grup d'amics, o bé en el si d'una entitat.

Una altra activitat que han fet un percentatge lleugerament superior al 13% dels joves (concretament el 13,2%) és debatre sobre política o problemes socials dels joves; és una activitat practicada majoritàriament d'una manera ocasional (dues tercers parts dels casos) i d'una manera informal, amb el grup d'amics (tot i que un 3,9% dels joves la fan en el marc d'una entitat).

La participació en una vaga l'han confirmada el 14,3% dels joves, la immensa majoria d'una manera ocasional —no és estrany, si considerem la naturalesa de l'acte—, i la majoria de vegades conjuntament amb un grup d'amics —cosa que fa sospitar que en la majoria de casos es tracta de vagues d'estudiants; l'any 2005 n'hi va haver diverses relacionades amb l'aprovació de la nova Llei orgànica d'educació—. Val a dir, però, que el 4,6% dels joves va participar en una vaga en el marc d'una entitat.

Finalment, ens trobem amb una activitat que va fer gairebé el 10% dels joves —concretament, el 9,7%—. Es tracta de contactar, d'una manera formal o informal, amb polítics, cosa que una tercera part d'aquests joves ha fet sovint —almenys quatre vegades el darrer any—. En molts casos aquest contacte prové d'una iniciativa individual (4,1%), però també hi té una certa presència el fet de contactar-hi com a membre d'una entitat (2,8%).

⁶¹ El document amb el qual anirem comparant els resultats de la bateria de preguntes sobre acció política és l'estudi EUYOPART, fet en vuit països europeus: Àustria, Estònia, Finlàndia, França, Alemanya, Itàlia, Eslovàquia i el Regne Unit. Podeu trobar l'informe amb el qüestionari i els resultats de l'estudi 2005 a Internet: <http://www.sora.at/de/start.asp?b=118>. Val a dir que el qüestionari EUYOPART no pregunta amb qui s'ha fet l'acció política, una diferència metodològica afegida que fa que haguem d'anar amb compte en la comparació i no prendre'ns-la d'una manera literal.

⁶² El qüestionari europeu no planteja preguntes relacionades amb aquestes pràctiques.

De les diferents accions presentades aquí, el qüestionari europeu només preguntava sobre la vaga i els contactes amb polítics. Pel que fa a la vaga, i redundant en el caràcter contingent de les respostes, una mitjana del 4,9% dels i les joves dels vuit països europeus considerats havia participat almenys en una vaga en els dotze mesos previs. Aquest percentatge s'amplia fins al 9,3% quan aquesta acció deixa d'acotar-se al darrer any, amb una especial incidència a Itàlia, on un 34% de joves hi ha participat alguna vegada. Pel que fa als contactes amb polítics, la mitjana europea també és més baixa que la catalana (un 3,1%, que s'amplia fins al 6,4% si tenim en compte tota la seva trajectòria vital).

Finalment, tenim un darrer grup d'accions, les més minoritàries, fetes per menys del 10% dels joves. Una és la recollida de signatures, activitat que han fet poc més del 6% dels joves, la majoria d'ells, lògicament, d'una manera puntual. És més sorprenent que molts ho facin juntament amb un grup d'amics (3,8%), i pocs, comparativament, en el marc d'una entitat (2,0%).

La segona de les activitats més minoritàries és distribuir pamflets de reivindicació social i política (el 4,4% dels joves), activitat que es fa sobretot com a membres d'una entitat (2,3%) o amb un grup d'amics (1,5%).

Una activitat amb una certa similitud amb l'anterior és fer pintades, *graffitis* o enganxar cartells amb motius polítics, cosa que han fet el 4% dels joves, la majoria junt amb un grup d'amics.

Escriure articles, revistes o fanzines amb continguts reivindicatius és una altra de les activitats minoritàries; la fa el 4,8% dels joves, la majoria en solitari i d'una manera puntual.

També és una activitat minoritària participar en alguna *performance* o acció original per cridar l'atenció sobre alguna qüestió política o social (el 4,7% dels joves ho han fet, la majoria puntualment i, o bé amb un grup d'amics, o bé com a membres d'una entitat). Hem recollit encara dues activitats més minoritàries. La primera és participar en algun casal social okupat, una de les activitats més visibles com a actitud reivindicativa juvenil, que han fet un 3,2% dels joves, la majoria d'una manera puntual i en companyia d'algun grup d'amics. Finalment, una darrera acció molt minoritària és haver participat en algun acte polític on hi hagi hagut violència (un 3,2% dels joves, la majoria puntualment i en companyia d'un grup d'amics).

L'enquesta europea mostra que la recollida de signatures l'han practicada un 3,6% dels joves en els darrers dotze mesos (davant del 6% dels catalans) i un 5,5% quan la pregunta no determina aquesta acotació temporal, amb Itàlia com a país on més es practica aquest tipus d'acció. Pel que fa a la distribució de pamflets, un 3,4% dels joves europeus ho ha fet en els darrers dotze mesos i un 4,2% al llarg de la seva vida; altra vegada és Itàlia el país capdavanter. Amb relació a fer pintades o *graffitis*, menys de l'1% dels joves europeus ha dut a terme aquest tipus d'accions polítiques en els darrers dotze mesos, i un 2,5% al llarg de la seva vida. Si parlem d'escriure articles, revistes o fanzines amb continguts reivindicatius, ho han fet un 2,5% dels joves europeus en els darrers dotze mesos i un 5,1% al llarg de la seva vida. Aquí val la pena remarcar que, si recollim les intervencions dels i les joves europeus en debats polítics a través d'internet (un 2,5% en els darrers 12 mesos i un 8,6% al llarg de la vida) i l'enviament de correus electrònics amb contingut polític (un 2,3% en els últims dotze mesos i un 7,3% al llarg de la vida), efectivament les TIC semblen situar-se com un dels nous "espais" d'acció política (vegeu Feixa, Garcia i Recio, 2004). Un capítol a part mereixen les accions polítiques amb violència.⁶³ Al qüestionari europeu es feien cinc preguntes sobre accions amb violència. Tots els ítems es mouen en percentatges per sota de l'1,6% en els darrers dotze mesos i per sota del 2,3% al llarg de la vida, i tots dos percentatges es reduïrien a la meitat si no hi incloguéssim Itàlia. La resta d'accions no estan incloses en l'estudi europeu.

⁶³ Les preguntes es referien a participar en un acte polític: on hi hagi hagut destrosses; amb enfrontaments amb la policia; amb enfrontaments amb oponents polítics; amb ocupació d'edificis; talls a carrers o vies de tren.

6.1.2 Primeres conclusions

D'aquesta primera exposició descriptiva ja en podem extreure conclusions prou interessants. En primer lloc: en termes generals els joves s'involucren en accions polítiques en què exerceixen de participants, no d'organitzadors. És a dir, responen amb una freqüència significativa o bé a apel·lacions puntuals davant de "causes" que consideren prou justes per mostrar-hi la seva adhesió personal, més o menys anònima, o bé a situacions en què se situen com a "receptors" de missatges polítics. Si les accions polítiques són, en general, minoritàries, és lògic que les que mobilitzen volums significatius de persones —en aquest cas, de joves— siguin d'aquesta naturalesa. És una adhesió que manifesta més una actitud d'empatia ètica que no obligacions o compromisos de gran abast. A més, són activitats que es fan d'una manera majoritàriament puntual i, bé en solitari, bé en companyia del grup d'amics. En aquest context, no és banal remarcar que els i les joves catalans participen en les accions polítiques analitzades força per sobre de la mitjana europea, malgrat que aquestes sempre tinguin en les contingències socials i polítiques, un poderós element explicatiu.

La forta presència del grup d'amics en les accions és la segona de les constants a destacar. Si exceptuem algunes accions de naturalesa clarament individual —dur pins o samarretes amb motius polítics, signar una petició...—, la majoria de les accions es fan amb el grup d'amics. Certament, era una pregunta de difícil resposta, perquè en molts casos no és fàcil acabar de discernir si una acció és individual, grupal amb els amics o es fa en el marc d'una organització. Moltes vegades el procés de plantejar i dur a terme l'acció acaba incorporant situacions mixtes en aquest sentit. Però el fet que els joves tendeixin a decantar-se per assenyalar l'opció "amb els amics" té molt d'interès. Sembla que el "motor de l'acció" no hi pesa només la convicció personal o l'adscripció a una organització, sino que la presència dels amics en les accions "polítiques", pren rellevància. Possiblement en aquesta tendència hi concorren dos factors clau, un d'edat i un de generació: d'una banda, entre els joves, sobretot entre els adolescents, el reforç del grup d'amics a l'hora d'emprendre una acció és determinant —efecte edat—; de l'altra, probablement és més un indicatiu de canvis en la naturalesa de l'acció col·lectiva que ja apuntàvem en el capítol anterior en fer referència a les diferències entre l'*activisme de militància* i l'*activisme d'impacte*.

En tercer lloc, entre les accions per les quals els joves manifesten una disposició més activa, les que tenen més predicament semblen regir-se per les implicacions següents: i) l'adopció de responsabilitats més de gestió que pròpiament polítiques; ii) l'orientació cap al camp lúdic —o, en segon lloc, a l'obtenció de recursos econòmics—; iii) l'exhibició simbòlica i identitària de la pròpia posició política. Podríem considerar que són accions que trobem en la perifèria de l'acció política *strictu sensu*, i que una vegada més mantenen semblances amb el que hem apuntat en l'apartat sobre activisme polític.

Finalment, apuntem una darrera consideració a propòsit dels coneguts "pànics morals" que acostuma a despertar la joventut, sovint percebuda sistemàticament com a trencadora, transgressora, fins i tot violenta. Aquesta percepció contrasta amb el percentatge d'actuacions amb continguts violents per part dels joves —valdria la pena contrastar-ho, per exemple, amb els usos violents en segons quines reivindicacions sindicals plenament adultes— i, sobretot, amb la percepció generalitzada entre els joves de la impropedència moral de les actituds violentes.

Tornarem sobre aquesta qüestió més endavant, però ara apuntem un fragment que dibuixa el que és, repetim, una percepció generalitzada:

J. Clar, per això dic que la violència no arregla res. El que utilitza la violència sempre és capaç de fer les barbaritats que fa l'altre.

S. És veritat, mai no arregla res ...

Joan i Sílvia, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Ens podem fixar, a més, en les fluctuacions entre el nombre de joves que participen en les diferents activitats segons les variables sexe i edat. Efectivament, hi ha tot un seguit d'accions la participació en les quals s'incrementa significativament a mesura que s'avança en edat: signar peticions, anar a xerrades o, sobretot,

contactar amb polítics o participar en manifestacions. Podríem considerar que són activitats que tenen en comú la seva forta legitimitat social com a maneres de manifestar l'adhesió o el rebuig a certes qüestions, que comporten una baixa fidelitat o dedicació —es fan com a receptor o com a ciutadà anònim— i que moltes vegades tenen a veure amb la preocupació per problemes d'ordre local.

6.1.3 Digressió 1: els sentits de la participació en manifestacions

Fem un parèntesi momentani per aturar-nos en una acció concreta que sembla que ha anat prenent una gran rellevància col·lectiva en els darrers anys. Ens referim a la participació en manifestacions.

Taula 155. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys van a manifestacions, per edats. Catalunya, 2005

A anat a manifestacions	Grups d'edat (%)			Total
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Cap vegada	66,4	64,8	75,6	69,9
D'1 a 3 vegades	29,8	30,8	21,0	26,3
4 vegades o més	3,8	4,4	3,4	3,8
Total	100	100	100	100

Per a bona part dels joves, la participació en manifestacions no és una pràctica aliena. Val la pena recordar alguna frase dels grups de discussió que posa de manifest la transcendència que els joves donen a les manifestacions com a forma d'acció col·lectiva, una de les poques que, pel seu ressò, sembla que puguin exercir alguna influència política.

Jo crec que no ens queda tan lluny. Jo crec que... que *bueno*... a mi, saps, m'agrada si hi ha un tema que... que estic a favor d'això i tal, a mi sí que m'agrada anar... doncs a la manifestació... A aquestes contra la guerra i tot això ... A mi em va molar *mogollón* que hi hagués tantíssima gent i que jo què sé, que tothom estigués allà per un motiu, saps? I jo crec que aquestes coses que nosaltres veiem ara a les notícies i tal, que... que no sé si és la manera, però sí que m'agrada participar-hi.

Isabel, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Jo crec que les manifestacions han de ser-hi i que també han d'haver-hi gent que faci això, que les convoqui, perquè és necessari... tenir la possibilitat de poder donar la teva opinió. Encara que no l'escollin, però tenir la possibilitat d'alliberar-te i de dir el que penses... de lluitar per una causa que tu creus justa.

Adrià, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

De fet, les manifestacions —i també la recollida de signatures— s'han convertit en un instrument polític transversal, emprat tant des de les files de les posicions ideològiques més perifèriques i antiinstitucionals com per demanar l'adhesió col·lectiva a posicions institucionals exhibides per les administracions; tant com a forma de legitimitat de les posicions dels partits polítics a l'oposició com per tenir veu col·lectiva en un espai, el polític, en què la desconfiança envers els partits i els polítics sembla estendre's progressivament. D'alguna manera, la possibilitat de generar convocatòries massives les converteix en instruments que se signifiquen per l'espectacularitat numèrica —i de retruc mediàtica— que poden generar. Tant la transcendència mediàtica com la força numèrica —que es transmuta en legitimitat democràtica— són elements clau per entendre la progressiva rellevància que han pres.

Val a dir que, com veiem en les citacions anteriors, la legitimitat la reben des d'àmbits i posicions molt diferents, a vegades fins i tot oposades. Per entendre el seu arrelament és important considerar, una vegada més, quin és el tipus d'exigència personal que hi ha darrere d'aquest tipus d'acció: és baixa en termes de temps, d'organització, de compromís o de risc per a la pròpia posició. D'alguna manera, són actuacions que ens remetent al ja esmentat concepte de *l'ètica del no-deure*: no és cert que visquem en una cultura en què no ens posicionem èticament al voltant d'allò que considerem bo o dolent, és més aviat que aquest posicionament pren forma sobretot en accions que, pel seu caràcter, no remetent —o que remetent d'una

manera *light*— al concepte d'obligació moral o d'exposició personal. En qualsevol cas, val a dir que la novetat possiblement la trobem més en l'extensió relativa dels *posicionaments i accions de baixa intensitat* que no pas en la pèrdua de presència dels que, per oposició, considerem d'alta intensitat, i que tant ara com en altres moments han estat molt minoritaris.

6.1.4 Tipus de pràctica segons el sexe, l'edat i el territori dels i les joves

Reprenem el fil de les accions que canvien el volum dels que s'hi adscriuen segons el sexe i l'edat. Observem ara quines són les activitats que tendeixen a fer més els joves de menys edat (15 a 19 anys). Podem destacar cinc accions: anar a concerts, fer pintades o *graffitis*, dur pins o samarretes, recollir signatures o anar a vagues. En la darrera de les accions, com ja havíem dit, si hi ha més presència dels més joves és perquè és una pràctica a la qual tendeixen a recórrer més els estudiants que no pas els treballadors, d'aquí la influència de l'edat. Anar a concerts és una activitat que remet a un fet típicament juvenil: la rellevància atorgada a les pràctiques d'oci, i a la ja esmentada vinculació juvenil entre oci i política. Dur samarretes o pins també es fa en més proporció entre els més joves, segurament per la importància que hi té l'efecte edat: si vivim en un món on la construcció simbòlica de la pròpia singularitat a través dels referents disponibles en el món de l'estètica i de l'oci pren una rellevància especial, aquest fet encara té més incidència a una edat, l'adolescent, en què s'està en procés de reafirmació de la pròpia individualitat.

Finalment, hi destaquen dues activitats més minoritàries. En primer lloc, enganxar cartells, fer pintades i *graffitis*. Aquesta és una categoria d'acció més aviat àmplia, en la qual es recullen accions polítiques més tradicionals o pròpies de l'*activisme de militància* —enganxar cartells durant les campanyes electorals— amb d'altres pròpies de l'*activisme d'impacte* —fer pintades amb lemes punyents, una pràctica que, potser amb menys intensitat, també es feia als anys setanta i vuitanta—. En qualsevol cas, sembla que alguna de les seves manifestacions apel·la a l'activisme d'algun dels joves més polititzats de menys edat: ens referim aquí tant a fer *graffitis* com enganxades de cartells denunciant situacions concretes o publicitant actuacions puntuals. Finalment, sorprèn l'impacte més elevat de la recollida de signatures entre els joves de 15 a 19 anys. Tot i ser una interpretació arriscada, potser el motiu d'aquesta presència més elevada el trobem en un procés mimètic que alguns adolescents han reproduït a petita escala per exposar exigències o adhesions a escala local.

Taula 156. Joves de 15 a 29 anys que han fet almenys una vegada determinades pràctiques no electorals, per edat. Catalunya, 2005

Pràctiques no electorals	Grups d'edat (%)			Total
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Firmar per alguna causa, problema o petició	31,8	44,7	44,9	41,7
Participar en un debat sobre política o problemes socials	15,7	12,2	12,5	13,2
Anar a un concert o festa popular amb connotacions polítiques o reivindicatives	20,2	25,6	20,5	22,1
Anar a xerrades o actes culturals de contingut social o polític	17,1	22,6	22,9	21,4
Participar en un casal social okupat	2,3	4,0	3,2	3,3
Col·laborar en l'organització d'actes de l'ajuntament	18,3	17,2	14,5	16,3
Organitzar festes, concerts o altres activitats a banda de l'ajuntament	12,3	14,9	13,0	13,4
Organitzar una recollida de signatures	8,9	5,7	5,3	6,3
Distribuir pamflets de reivindicació social o política	3,2	4,2	5,1	4,4
Participar en una manifestació	43,6	45,2	24,4	30,2
Escriure articles, revistes o fanzines amb continguts reivindicatius	6,5	5,1	3,5	4,8
Participar en un acte polític o social on hi hagi hagut violència	3,1	3,2	3,3	3,2
Fer pintades o grafitis, o enganxar cartells o adhesius amb motius polítics o reivindicatius	5,1	3,4	3,9	4,0
Contactar amb polítics d'una manera formal o informal	7,8	8,7	11,4	9,6
Participar en una vaga	23,6	16,4	7,6	14,3
Fer alguna acció original per cridar l'atenció sobre una qüestió política o social	2,8	5,1	2,2	4,6
Dur pins, samarretes o adhesius amb un missatge reivindicatiu o polític	22,0	23,7	15,0	19,5

Pel que fa a la variable sexe, és sobretot en les dues formes d'acció més populars —la signatura de manifestos i la participació en manifestacions— on les noies participen en una proporció més alta que els nois, si bé les diferències són poques. Per contra, en les actuacions més minoritàries i que requereixen més implicació individual semblaria que els nois presenten una presència percentual lleugerament superior. En el nostre parer això té a veure amb la tradicional presència masculina, més alta tant en l'espai públic com, concretament, en el món de la política. Hem vist en el capítol de l'associacionisme que entre els joves aquesta diferència —desigualtat— de gènere s'està anul·lant. Tanmateix, això no passa en la mateixa mesura en el camp de les diferents formes d'associació o d'actuació política. Així, mentre que els homes tendeixen més a actuacions més visibles, fins i tot diríem que més “exposades” —en totes les accepcions del terme—, semblaria que les noies “penetren” en la política des de posicions més anònimes i també en les seves manifestacions socialment més legítimes, menys transgressores, menys visibles. Ho veiem en aquest extracte d'un dels grups de discussió:

Em sembla que sóc molt de base... Penso que no puc intentar canviar els de l'altra punta de la terra si en el meu voltant no puc ser coherent i no puc... no ho sé [...] No puc gastar energies i quedar exhausta per una cosa que ja sé que... primer gastaré totes les energies pel que realment puc... i també crec molt en la força de les paraules, i en les persones, no?

Cecília, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Val a dir, en tot cas, que estem fent referència a diferències percentuals reduïdes que, de fet, posen de manifest fins a quin punt el que abans eren elements determinants de les diferents disposicions d'homes i dones ara són condicionants relativament tènues.

Taula 157. Joves de 15 a 29 anys que han fet almenys una vegada determinades pràctiques no electorals, per sexe. Catalunya, 2005

Pràctiques no electorals	Sexe (%)		
	Home	Dona	Total
Firmar per alguna causa, problema o petició	39,3	44,0	41,7
Participar en un debat sobre política o problemes socials	12,7	13,7	13,2
Anar a un concert o festa popular amb connotacions polítiques o reivindicatives	19,5	24,8	22,1
Anar a xerrades o actes culturals de contingut social o polític	21,1	21,7	21,4
Participar en un casal social okupat	2,8	3,8	3,3
Col·laborar en l'organització d'actes de l'ajuntament	17,0	15,8	16,3
Organitzar festes, concerts o altres activitats a banda de l'ajuntament	12,9	13,9	13,4
Organitzar una recollida de signatures	6,9	5,6	6,3
Distribuir pamflets de reivindicació social o política	4,5	4,3	4,4
Participar en una manifestació	31,5	28,7	30,2
Escriure articles, revistes o fanzines amb continguts reivindicatius	3,5	6,1	4,8
Participar en un acte polític o social on hi hagi hagut violència	2,6	3,8	3,2
Fer pintades o grafitis, o enganxar cartells o adhesius amb motius polítics o reivindicatius	3,2	4,9	4,0
Contactar amb polítics d'una manera formal o informal	8,6	10,7	9,6
Participar en una vaga	14,5	14	14,3
Fer alguna acció original per cridar l'atenció sobre una qüestió política o social	4,3	5,0	4,6
Dur pins, samarretes o adhesius amb un missatge reivindicatiu o polític	17,2	21,9	19,5

Finalment, acabem aquest primer apartat aproximant-nos a les diferències que veiem en el tipus d'accions que es fan en uns i altres territoris segons la mida del municipi de referència. El primer que val la pena destacar és que a Barcelona ciutat hi ha més joves que han participat, ni que sigui una vegada, en accions més massives: signar una petició o anar a una manifestació. Els joves barcelonins no destaquen, en cap de les dues accions, en la categoria d'aquells que les han fet sovint; sí, en canvi, dins la categoria d'aquells que ho han fet d'una manera puntual. Sembla, per tant, que la facilitat d'accés a aquest tipus d'instrument reivindicatiu pot ser a la base d'aquest volum més baix de no actius, ja que sovint aquestes accions es desenvolupen a Barcelona ciutat. Hi ha altres accions que es fan més a Barcelona, si bé les diferències són, com en els casos anteriors, poc accentuades. Seria el cas d'assistir a xerrades, possiblement també explicable en termes de la facilitat i més oferta d'aquest recurs a la capital.

Per contra, hi ha activitats més arrelades a les petites localitats, la principal de les quals és la col·laboració amb l'ajuntament per fer activitats. En aquest cas, el contrast entre el percentatge dels que fan aquesta activitat als municipis de menys de 10.000 habitants i els que viuen a municipis més grans és notable.

Una de les participants en un dels grups de discussió, resident en un petit municipi, explicava què origina aquest tipus de col·laboració, més habitual, del jovent del poble amb l'ajuntament.

Sóc d'un poble, però molt petit, i crec que és diferent la visió que es té des d'un poble que no la ciutat comparat amb el meu poble... Potser els problemes són els mateixos, però es veuen diferent [...] Clar, allà tothom es coneix, i si pots ajudar el veí a fer qualsevol cosa, doncs és més fàcil ajudar el veí, que no pas... I clar, el dia a dia, doncs ajudar el veí és més fàcil i fer coses amb la gent i amb l'ajuntament. Per exemple, estic a la Comissió de Festes del poble i organitzem la Festa Major i ara per Sant Joan també muntem alguna cosa...

Cristina, grup d'edat de 16 a 23 anys, ciutat mitjana

Curiosament, aquesta actitud de col·laboració sembla transfigurar-se en un tipus de contacte més exigent en els municipis d'entre 10.000 i 50.000 habitants, aquells en què el contacte formal o informal amb els polítics és més habitual, percentualment parlant. En qualsevol cas, sembla clar que en els municipis de menys de 50.000 habitants el tipus de relació entre els representants polítics i el jovent tendeix a ser més personal, a llegir-se menys segons els estereotips generalitzats respecte al món de la política, que es podrien resumir en la desconfiança generalitzada que desperta la classe política.

Un dels joves participants en un dels grups de discussió organitzats es referia a aquesta situació de més confiança que despertem els polítics locals —quan l'escala local és prou petita:

Des de les eleccions han vist que els joves eren l'assignatura pendent que tenien, i ha entrat gent nova que ve de l'esplai d'allà, del cau, i estan de consellers de Joventut, d'Esports i tal i... Per això donen molt suport i sempre que fa falta, i si cal posar diners per material o concerts, doncs s'intenta posar. I ells també estan posats a la comissió de festes i tot això, i anar fent coses...

Berenguer, grup d'edat de 16 a 23 anys, ciutat mitjana

Els joves de les ciutats mitjanes-grans (entre 50.000 i 300.000 habitants) són els que tendeixen a tenir, si bé d'una manera poc significativa, menys proclivitat a l'acció política. Hi ha una excepció que, si bé en termes percentuals no és significativa, val la pena destacar. Es tracta del volum de joves més alt que han fet activitats en casals socials okupats, especialment el volum dels que les han fet quatre vegades o més en el decurs dels dotze mesos anteriors al moment de ser enquestats.

6.2 Volum de pràctiques polítiques no electorals

En aquest segon apartat analitzem el nivell de l'acció política segons les característiques demogràfiques i d'extracció social d'aquells qui les practiquen. Per fer-ho, hem agrupat els joves segons el nombre de tipus d'accions polítiques que han fet.

En primer lloc, hem de dir que el 72,4% dels joves han participat en alguna de les accions recollides amb anterioritat. Precisant una mica més, l'actuació política dels joves es distribueix en quatre nivells d'intensitat —quant al nombre de tipus d'accions que s'han fet—; cada nivell agrupa un 25% dels joves aproximadament: a) joves que no han participat en cap acció, b) joves que només han estat implicats en un tipus d'acció política no electoral; c) joves que han participat en dues o tres tipus d'accions, i d) joves que han estat en quatre o més accions polítiques. Com veiem, en la construcció d'aquesta variable d'intensitat només tenim en compte l'heterogeneïtat de diferents tipus d'accions en què s'ha participat, més enllà del fet que s'hagin dedicat més o menys actuacions a cadascuna. Ja hem vist que, en termes generals, la dedicació dels joves a cadascun dels tipus d'accions és majoritàriament baix. D'altra banda, en l'apartat següent farem un abordatge alternatiu en el qual sí que es té en compte el grau d'implicació en cadascuna de les accions que s'han fet.

6.2.1 Caracterització de la pràctica política no electoral juvenil

En les pàgines que segueixen, per tant, afinem el pes d'aquelles variables que permeten, en més o menys mesura, donar compte de les diferents disposicions dels i les joves a actuar políticament: ho fem introduint un model de regressió elaborat a partir del grau d'intensitat quantitativa en la pràctica d'accions polítiques no electorals tal com l'hem definit en el paràgraf anterior. Complementem el comentari analític del model de regressió amb l'anàlisi de taules de contingència que ens permeten aprofundir en aspectes i dimensions especialment interessants.

Taula 158. Model de regressió lineal. Volum d'accions polítiques fetes pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,021	,593
Edat	-,071	,003
Capital instructiu	,177	,000
Llengua parlada durant la infància	,388	,000
Pirineus	-,011	,963
Ponent	-,052	,740
Comarques de Tarragona	-,078	,589
Comarques Centrals	,345	,018
Comarques Gironines	-,069	,623
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,143	,273
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,104	,118
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,081	,237
Barcelona ciutat	,007	,921

6.2.1.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Comencem per les variables demogràfiques. En el model de regressió podem observar que el sexe no és una variable significativa, i que no hi ha grans diferències d'activisme entre nois i noies. Sí que ho és, en canvi, l'edat: a més edat, menys tendència a haver fet actuacions "polítiques".

La taula de contingència que exposem a continuació ens mostra diferències molt significatives, en canvi, en l'itinerari participatiu de nois i noies. Les noies de 15 a 25 anys mostren un nivell alt d'activisme —en comparació amb els percentatges generals— que disminueix sensiblement entre el grup de noies de 25 a 29 anys. En el cas masculí la tendència és diferent: d'un nivell baix d'activisme entre els 15 i 19 anys passem a un nivell considerable en el grup de 20 a 24 anys, mentre que en el grup de 25 a 29 anys s'incrementa de manera moderada el volum dels que no fan cap acció.⁶⁴

⁶⁴ Val la pena fer notar que aquesta és la mateixa tendència que podríem detectar, quant a disposició masculina i femenina, en un estudi sobre l'enquesta de consums culturals de l'any 2001 (Martínez, González i Van Luken, 2005). Per tant, aquesta dinàmica d'activisme-passivitat no és exclusiva de la disposició a l'acció política, sinó també davant l'activisme cultural que requereix un cert esforç o dedicació. De fet, la coincidència no es redueix a aquesta combinació de les variables relatives al sexe i a l'edat, sinó que ens remet a una bona part de la resta de variables coincidents en una i altra anàlisi.

Taula 159. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Volum d'accions polítiques	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Cap acció	256	20,7	34,0	29,4	24,6	28,7	27,6
1 acció	18,4	26,4	24,1	18,4	24,2	23,2	23,0
2 o 3 accions	27,1	22,6	22,6	30,2	25,0	20,7	24,0
4 o més accions	28,9	30,3	19,3	22,0	26,1	27,5	25,4
Total	100	100	100	100	100	100	100

És difícil discernir si ens trobem davant d'un efecte d'edat o de generació, però ens inclinem a pensar en una combinació de tots dos. Amb relació a l'edat, certament els ritmes de maduració de nois i noies difereixen —no entrem aquí a considerar si per factors biològics o culturals—, i semblaria reflectir-se en una precocitat més gran en l'adquisició, per part de les noies, de preocupacions plenament juvenils. Alhora, però, l'adquisició tant de responsabilitats adultes com l'apropiació de l'imaginari adult també és previ en noies que en nois, i, a més, sol implicar un tipus de càrregues diferencials que tendeixen a dificultar la dedicació femenina a espais de "lliure disposició" —ja siguin plenament ociosos o no.

Pel que fa a l'efecte generació, sospitem que també és rellevant destacar la consolidació d'un progressiu canvi generacional que fa incrementar la implicació femenina en les qüestions polítiques, acompanyat potser de l'efecte contrari per part dels nois: un abandonament progressiu de la implicació en aquestes qüestions. Més enllà dels elements de gènere, i com ja podem deduir de la consideració precedent, el volum d'accions polítiques dels majors de 25 anys decreix respecte a les edats precedents, especialment en contrast amb el grup d'edat de 20 a 24 anys.

Si ens fixem en el territori, ens trobem un fet força curiós. En el model de regressió destaca la presència d'un àmbit del pla territorial on es manifesta específicament una tendència significativament més pronunciada a l'activisme: la de les Comarques Centrals. A la taula de contingència es reflecteix amb una gran claredat que els joves d'aquest territori tenen més tendència a fer més accions, amb una dinàmica molt diferenciada de la de la resta d'àmbits.

Taula 160. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Volum d'accions polítiques				Total
	Cap acció	1 acció accions	2 o 3 accions	4 o més accions	
Alt Pirineu i Aran	26,7	17,2	29,2	26,9	100
Ponent	26,0	20,4	28,7	24,8	100
Àrea metropolitana de Barcelona	28,4	23,9	23,9	23,7	100
Camp de Tarragona	28,1	23,9	25,3	22,7	100
Comarques Centrals	19,1	13,2	24,5	43,3	100
Comarques Gironines	29,2	24,4	19,6	26,7	100
Terres de l'Ebre	25,0	19,0	27,5	28,5	100
Total	26,4	20,8	25,3	27,6	100

Pel que fa a la grandària del municipi, el model de regressió no mostra diferències significatives quant a la disposició dels joves segons el lloc de residència, però en canvi les dades estadístiques sí que mostren tendències diferents. El percentatge de joves que no fan cap acció és especialment baix tant als petits municipis com a Barcelona ciutat, i el percentatge dels joves més actius —quatre tipus d'accions polítiques diferents el darrer any— és especialment elevat als municipis de menys de 10.000 habitants. En l'apartat següent veurem si aquestes dades generals amaguen diferències més accentuades pel que fa als tipus d'accions polítiques que mobilitzen la gent d'uns i altres territoris.

Taula 161. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005

Volum d'accions polítiques	Grandària del municipi (%)				Total
	Fins 10.000	De 10.001 a 50.000	De 50.001 a 300.000	Barcelona ciutat	
Cap	22,3	30,5	30,9	23,7	27,6
2 o 3 accions	48,5	44,5	45,9	49,8	47,0
4 accions o més	29,1	25,1	23,1	26,5	25,4
Total	100	100	100	100	100

Amb tot, no són aquestes les variables que tenen més influència en la disposició a l'activisme: les variables indicatives de la posició social que s'ocupa segons l'adscripció familiar —nivell d'instrucció parental, llengua parlada de petit i procedència pròpia i familiar— són, amb diferència, les que més influeixen en el grau d'activisme, com queda reflectit en el model de regressió. Una vegada més, a més estatus o posició més central, més disposició a portar a terme accions polítiques. En aquest sentit, els joves de procedència estrangera són els que tenen una posició més passiva.

Així, els joves amb algun pare que ha estudiat a la universitat han participat en quatre o més accions polítiques en un 32,5% dels casos, mentre que entre el joves en què cap dels dos pares tenen estudis postobligatoris el percentatge cau fins al 20,9%.

Taula 162. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Itinerari en entitats de suport als desfavorits	Capital instructiu patern (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Cap	33,4	25,7	20,6	26,9
1 acció	24,6	22,0	21,2	22,7
2 o 3 accions	21,2	26,6	25,7	24,4
4 o més accions	20,9	25,6	32,5	26,0
Total	100	100	100	100

Pel que fa a la “centralitat posicional”, els joves catalans fills de pares catalans tendeixen a fer més accions polítiques que els joves catalans fills de pares no nascuts a Catalunya. Tot i això, la diferència més significativa s'estableix amb els joves no nascuts a Espanya, amb un activisme molt més baix que la mitjana. Si atenem a la llengua parlada de petit, els joves que utilitzen habitualment el català doblen en nombre de participants més actius —participació en quatre tipus d'accions o més— els joves que no l'empren.

Taula 163. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Nombre de tipus d'accions polítiques				Total
	Cap	1 acció	2 o 3 accions	4 o més accions	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	22,2	21,2	26,0	30,6	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	21,9	22,5	25,8	29,8	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	26,6	30,3	21,9	21,2	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	27,0	18,3	35,7	19,1	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	21,9	13,7	38,4	26,0	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	52,3	22,7	13,7	11,3	100
Total	27,6	23,0	24,0	25,4	100

Quan afegim al model el fet que els joves hagin participat de petits en el món associatiu, descobrim que es tracta d'una variable que és tan influent com les relatives a la posició familiar.⁶⁵ Val a dir que, entre les diferents formes d'associacionisme infantil, la que més predisposa a un nivell alt de participació en accions polítiques és haver estat a entitats d'educació en el lleure. Per contra, haver estat vinculat a una entitat religiosa no té cap pes explicatiu.

Si incorporem al model de regressió les variables que recullen el fet d'estar vinculat actualment a alguna pràctica associativa, aleshores es deixa sentir la força de la correlació entre aquesta pràctica i l'activisme polític, especialment en referència a dos tipus d'activisme: l'associacionisme polític —com era d'esperar— i cultural. Per contra, la participació associativa religiosa i l'esportiva no es correlacionen significativament amb una actitud de més activisme.

6.2.1.2 El pes de la posició social adquirida i dels posicionaments polítics

Passem a incorporar al model de regressió les variables pròpies de la posició personal —per adquisició o moment vivencial—. Ens referim concretament a tres variables: nivell d'instrucció propi i continuïtat en els estudis, moment d'emancipació i situació en relació amb els estudis i la feina. El primer que cal dir és que, en fer aquesta operació, la variable edat perd significativitat automàticament. El motiu no és altre que el fet d'estar incorporant al model la informació que, fet i fet, dona compte del motiu de la incidència de l'edat.

⁶⁵ Aquest efecte no anul·la les correlacions anteriors: haver estat vinculat de petit a associacions té una influència *per se*, al marge que globalment els més associats siguin individus de famílies en posicions socials més avantatjoses.

Efectivament, els menors de 20 o 22 anys majoritàriament no estan emancipats, i entre els majors de 25 hi ha més presència d'emancipats amb fills; alhora, l'edat es correlaciona amb itineraris d'estudis o d'incorporació a la feina, tots els quals són factors explicatius de primer ordre.

Així, el que sí que ens apareix com a significatiu, més enllà de les influències assenyalades anteriorment, és la disposició més baixa dels emancipats sense fills a l'activisme,⁶⁶ la tendència més elevada dels que estudien i alhora treballen a l'activisme, la marcada proclivitat dels que no estudien ni treballen a la no activitat política i, finalment, la disposició més gran dels que estudien, sobretot en arribar a nivells postobligatoris.

Taula 164. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons emancipació. Catalunya, 2005

Pràctiques polítiques no electorals	Moment d'emancipació (%)			Total
	No emancipat	Emancipat	Emancipat amb família	
Cap	25,3	27,1	55,8	27,3
2 o 3 accions	48,2	46,6	36,2	47,2
4 accions o més	26,6	26,3	7,2	25,4
Total	100	100	100	100

Les dades referides al moment d'emancipació posen de manifest com el grau d'activisme polític —entès en sentit ampli— declina sensiblement a mesura que els joves s'insereixen plenament en un *modus* vital “d'adultesa tradicional”. La cita següent reflecteix aquesta tendència:

Yo ahora no tengo tiempo libre... Pues nada, todo para él [té un fill de tres mesos]. Y el fin de semana pues también más en casa. Porque también tienes más responsabilidades. Si te casas y con el niño, también tienes más responsabilidades de estar en tu casa...

Montse, grup d'edat de 24 a 29 anys, ciutat gran

Pel que fa a la dedicació personal, una vegada més veiem que els que ni estudien ni treballen destaquen pel seu nivell de baix activisme, també especialment alt en els que treballen més de 35 hores. Per contra, una vegada més també veiem que els que estudien i treballen alhora són els que tenen uns percentatges d'actuació més elevats. En la variable referida al tipus de feina els joves ocupats en una professió amb més estatus són els més actius i, per contra, els treballadors del sector industrial i els no classificats, els més “passius”. Certament, l'heterogeneïtat de les accions que hem considerat polítiques pot explicar, si més no en part, la pèrdua de rellevància numèrica de les accions col·lectives pròpies d'aquells que tradicionalment havien estat la punta de llança de l'activisme popular —el moviment obrer—, alhora que possiblement també s'estigui assenyalant la progressiva desmobilització política d'aquest col·lectiu.

Les estadístiques, per tant, mostren contrastos clars i estadísticament significatius en aquest camp, si bé no hem de perdre de vista que la naturalesa de l'activisme polític que estem analitzant no es pot considerar d'“alta intensitat”. Tot i així, dels grups de discussió sí que n'extraïem que, més enllà d'aquesta “lleugeresa” de l'activisme, sovint la seva transcendència en la demarcació simbòlica entre els diferents grups de joves té força potència, sobretot des de l'òptica d'alguns grups de joves situats en el pol dels “políticament actius”.

Finalment, la consideració dins del model de regressió de les variables relatives a les posicions i percepcions de la política dels joves hi produeixen un fort impacte. Les variables sociodemogràfiques perden intensitat, o fins i tot significativitat, en correlació amb la variable que explica el volum d'accions polítiques que s'han fet. Val a dir que aquesta reducció no s'ha d'entendre en el sentit que aquestes variables independents no

⁶⁶ En el nostre model, aquesta categoria sí que apareix “neta” de les influències indirectes relatives a l'estatus social dels joves que s'emancipen.

tenen poder explicatiu, sinó que s'ha de considerar sota el prisma que hi ha unes variables que es correlacionen més i que fagociten la correlació més bàsica, però més indirecta, que relaciona l'acció política amb la posició en l'estructura social dels joves. És important tenir en compte que, de fet, el que això ens mostra és que hi ha una col·linealitat entre les variables estructurals —per exemple, el nivell d'instrucció patern— i les variables de posicionament o interès per la política —que, de fet, es correlacionen d'una manera més neta amb la variable que explica per què li és temàticament més pròxima.

Per valorar l'interès i la proximitat respecte a les qüestions polítiques s'ha tingut en compte la freqüència amb què els i les joves afirmen parlar de temes polítics amb els amics i amb els pares. Doncs bé, en tots dos casos s'observa una forta correlació entre un interès o una proximitat altes i un grau més alt d'activisme polític. El posicionament ideològic també condiciona molt el grau d'activisme: com més a l'esquerra s'està en el *continuum* ideològic, més es tendeix a participar políticament. Els joves que estan menys disposats a l'activisme són, d'una banda, els no posicionats en l'eix ideològic, i de l'altra, els posicionats a la dreta. Pel que fa a l'eix nacional, els joves que se senten catalans —sense importar gaire la intensitat o exclusivitat d'aquesta adscripció—, els que no es posicionen i els que se senten “ciutadans del món” mostren més inclinació a l'activisme polític, mentre que els joves que se senten sobretot espanyols o bé els que se senten d'un altre país —lògicament, joves de procedència estrangera en la seva immensa majoria— presenten més tendència a la inhibició en l'activitat política.

6.2.2 Digressió 2: els sentits de la mobilització en el món del treball

Aturem-nos aquí per aprofundir en el sentit de la desmobilització dels col·lectius juvenils que, de fet, podríem associar als grups vistos tradicionalment com políticament més actius: ens referim als treballadors de *coll blau*. El marc de la present investigació no permet abordar amb la profunditat que caldria una qüestió, que, en si mateixa, ha estat, és i serà font de reflexions, anàlisis i tesis doctorals. Sí que volíem, però, a partir de les aportacions que podem extreure dels grups de discussió, aportar un petit comentari al voltant d'aquesta crisi. Bona part de les reflexions dels joves treballadors entrevistats encaixen perfectament en la ja famosa sentència que serveix per explicar les crisis pròpies de la segona modernitat, i especialment les derivades de les incerteses associades a l'àmbit laboral: «buscar estratègies individuals per resoldre crisis i problemes estructurals» (Beck, 2003: 31). En aquest sentit, i des de diferents posicions, els joves coincideixen a detectar els problemes relacionats amb l'àmbit laboral, sovint amb un considerable grau d'aprofundiment anàlitiu. En molts casos, els joves denuncien amb vehemència la pròpia situació de precarietat laboral, però difícilment veuen com canalitzar-ho políticament. Algunes vegades aquesta incapacitat de canalització l'associen a la manca d'esperit reivindicatiu de l'actual generació juvenil, la incapacitat per defensar els propis interessos en tractar-se d'una generació acomodada, sense esperit, conformista i consumista.

L. Passa el mateix amb els drets com a treballador, que s'estan perdent... No m'entra que avui es pugui treballar deu hores al dia, set dies a la setmana, dos mesos seguits. Em sembla un atemptat contra els drets humans increïble. Jo no ho entenc, hi ha molta precarietat laboral.

E. Depèn una mica de les expectatives que tu tinguis de lo que pot passar... I penses que algú t'ho arreglarà algun dia...

Lola i Ester, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

En d'altres, és precisament la capacitat d'aprofundiment reflexiu la que condueix a una mena de paràlisi política. Les reflexions al voltant dels processos de globalització, les deslocalitzacions, etcètera, són comunes. I no només això, sinó que sovint es troben a la base de creure que és difícil trobar una solució política a problemes que alguns joves consideren que transcendeixen la capacitat d'intervenció dels polítics.

Ara mateix és un problema molt general, perquè amb la deslocalització i totes aquestes històries i... no pot fer-s'hi res, com aquell qui diu. I després, llegint els diaris, veus que la Generalitat, perquè Samsung vingüés aquí, li va tenir que donar calers. I quan va començar a marxar, és perquè la Generalitat ja no li donava calers. I si tu sumes els calers que li van donar, el negoci que han fet i la venda dels terrenys i la fàbrica, aquests tios se n'han anat fent el negoci del segle. O sigui, que a sobre els hi han venut la moto. Amb grans multinacionals no poden fer res.

Joan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

També trobem posicionaments juvenils menys reflexius però que encaixen igual de bé amb la sentència anterior, sobretot entre els joves amb menys formació acadèmica i provinents d'entorns familiars i de barris de classe treballadora. En alguns casos, els joves conceben que la millor o pitjor posició laboral que han de suportar té una solució fàcil: buscar una altra feina on les condicions laborals siguin més satisfactòries. És el cas paradigmàtic d'apolitització laboral i de recerca de solucions personals a problemes estructurals.

Pero, a ver, no lo sé, primero antes de conseguirte ayuda, lo primero que has de hacer es currártelo tu. A ver, es lo que hay, lo mismo que yo, que si estoy trabajando en dos sitios, y también es porque quiero en parte, pero que bueno, puedes encontrar un trabajo, y luego que asumas una hipoteca a lo que más o menos vas cobrando...

Roberto, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat gran

En el mío, por ejemplo, sindicatos tampoco hay, entonces lo que hacemos toda la gente que trabajamos... pues nos juntamos y decimos para hacer una reunión nosotras, sacamos los temas que nos importan... de las horas extras, por ejemplo y... entonces vamos un día y quedamos con los jefes y hablamos. Y luego... pues ves que tampoco se consigue mucho hablando con ellos... porque horas extras te dicen que no... cuando estás trabajando más horas de las que tocan, o haces favores de... otro día... o yo qué sé... en mi clínica hacemos un domingo de cada seis guardia, y entonces eso tampoco está declarado ni nada... y entonces tú dices "tú estas haciendo esto pero no te miran por otro sitio", ¿no? Hay gente que se toma la justicia por su mano hablando directamente con el jefe. O sea, dicen, pues yo no voy a ir a la reunión y... eso...

Montse, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat gran

En altres casos ens hem entrevistat amb joves més polititzats i amb un sentiment més agut d'enfrontament de classe amb l'empresa, culpable de la injusta situació laboral que es pateix. Amb tot, el grup de joves amb què vam parlar que més responen a aquest perfil també vehiculaven aquesta "consciència de classe" a partir d'una estratègia individual. Aquests joves havien estat associats a una entitat sindical, però el tipus de vinculació no responia tant a la relació tradicional entre treballadors i sindicats sinó que més aviat s'hi relacionaven com si aquesta entitat fos una mena de ganivet de serveis jurídics a qui recórrer, com a clients, sobretot per treure el màxim possible de l'empresa en els moments de trencament contractual.

A. Yo claro... le llamo un día antes al jefe y me dice que sí, que... mañana me pase por su oficina que tenemos que hablar. Entonces yo lo comento aquí con la gente y la gente me dice... "vete a cocos [CCOO]". Y lo primero que hice por la mañana, fui ahí... y hablé con el... señor X. Un tío de puta madre ¿sabes? O sea... me dijo: "Esto es lo que te tiene que dar"... Me hizo unos números y vamos, ni se parecían a los que me enseñó el otro... Me tenía que dar X euros ¿no? No, me quería dar X euros, y vamos, le dije que... de mí no se reía y que había ido a cocos.

I. Sí, los del trabajo me dijeron: "Tú ves a cocos y reclama".

A. Tú les traes todos los papeles y ellos ya saben lo que hacer...

Antonio i Ismael, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Si bé seria excessiu convertir aquest cas en categoria, sí que creiem que és un bon exemple de la vinculació utilitarista, més que ideològica, que remet a un "canvi de sentit" profund en les vinculacions polítiques i associatives. Una vinculació utilitarista, d'altra banda, que no deixa d'entendre's en un marc de flexibilització laboral que posa en qüestió el "sentit" i les repercussions d'altres formes i estratègies d'acció política col·lectiva més tradicionals. És, per exemple, el cas de l'organització i participació en vagues.

Entrevistador. Y cuando hay huelga y tal... ¿eso también lo seguís o...?

A. Depende de la huelga.

I. Si vienen los piquetas...

A. ¡Nosotros nos bajamos del andamio rápido!

I. *Porque el jefe ¿a dónde te envía? A trabajar. Entonces ¿qué vas a hacer?*

N. *Nosotros no le podemos hacer un feo a los jefes. Entonces por mucho que haya una huelga, nosotros no somos nadie. Si fuéramos una persona que... por ejemplo, que haya estado más tiempo en la obra... dijéramos en la empresa, entonces ya tienes más motivos... pero al haber empezado hace poco y... que lo necesitas y...*

I. *No puedes jugarle el puesto, porque te dice: pum, a la calle...*

N. *Entonces coges y si el encargado de la obra dice: "Bájate", pues nos bajamos, que es lo que hicimos, y si no, hay que joderse y quedarse en la obra.*

Antonio, Ismael i Nicolás, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Molts joves, però, també destaquen la "cara amable" de la progressiva flexibilització laboral, que no és altra que el benefici personal que suposa saber-se no ancorat per a tota la vida en una mateixa feina. Això no vol dir que molts no tinguin clara la diferència existent entre canviar de feina per voluntat pròpia o per voluntat d'algú altre —generalment, l'empresa:

S. *Abans teníem la visió de que, per exemple, una persona començava a treballar als quinze anys, i ja tothom "s'ha col·loca, s'ha col·loca", i és un treball per a tota la vida. I ara, qui té treball per a tota la vida?*

E. *Sí, però també és el que ell diu, que els temps canvien. Ningú no aguanta molt temps al mateix lloc. Quin agòbio, no?*

A. *Mira, jo treballo per a mi, i el dia que m'aixequi pensant-me que aquesta feina l'he de fer tota la vida, és que plegaré, perquè no tindrè cap mena de motivació. Jo vaig seguint, vaig seguint... i a lo millor acabo tota la vida fent la mateixa feina! Però el fet d'aixecar-me al matí sabent que hauré de fer això, i això i això...*

Sílvia, Ester i Antoni, grup d'edat de 23 a 29 anys, ciutat mitjana

S. *Però hi ha una diferència; no és que jo vulgui un treball per tota la vida, sinó que el vull poder deixar quan jo vulgui. No vull un projecte que és del fons europeu que és un any, i a l'any acabo i ara què?*

A. *Val, però això no és lo mateix. Tu no vols una feina de tota la vida, sinó tenir feina tota la vida, que és diferent.*

S. *Vull treballar quan jo vulgui! Clar!*

Sílvia i Antoni, grup d'edat de 23 a 29 anys, ciutat mitjana

Com veiem, una pluralitat de situacions, associades tant a posicions laborals com a nivells de capital cultural diferents, es resolen, com dèiem, en una mateixa direcció: l'actuació estratègica individual per fer front a problemes estructurals —a vegades percebuts com a tals, a vegades no.

6.3 Tipologia d'accions polítiques no electorals i tipologia de joves

Abans de passar a l'apartat següent, ens volem aturar a sistematitzar les dades sobre les accions polítiques no electorals per tal d'aprofundir una mica en una mirada no tan estrictament quantitativa sobre el tipus d'accions polítiques que fan els joves. Si en l'apartat 6.1.6 hem fet una anàlisi quantitativa que ens ha permès emprar un model de regressió —i fer una anàlisi de les *disposicions* dels joves a partir de diferents criteris estructurals—, ara volem afinar en les tipologies d'accions i de perfils participatius a partir de les similituds qualitatives que hi podem trobar.

6.3.1 Tipologia d'accions polítiques no electorals

Per fer-ho, hem introduït les variables referides a les diferents accions polítiques en una anàlisi factorial que ens ha permès dilucidar l'existència de quatre components que marquen el tipus de correlacions existents entre les respostes dels joves. La taula següent mostra el resultat d'aquesta operació.

Taula 165. Anàlisi factorial. Categories d'accions polítiques no electorals fetes per joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variable	Components			
	1	2	3	4
Distribuir pamflets de reivindicació social o política	0,658			
Fer alguna acció original per cridar l'atenció sobre una qüestió política o social	0,606			
Escriure articles, revistes o fanzines amb continguts reivindicatius	0,577			
Fer pintades o grafitis, o enganxar cartells o adhesius amb motius polítics o reivindicatius	0,57			
Organitzar una recollida de signatures	0,482			0,456
Participar en un acte polític o social on hi hagi hagut violència	0,471			
Anar a un concert o festa popular amb connotacions polítiques o reivindicatives		0,639		
Anar a xerrades o actes culturals de contingut social o polític		0,58		
Participar en un debat sobre política o problemes socials	0,392	0,474		
Participar en un casal social okupat		0,462		
Col·laborar en l'organització d'actes de l'ajuntament			0,765	
Organitzar festes, concerts o altres activitats a banda de l'ajuntament			0,553	
Contactar amb polítics d'una manera formal o informal			0,544	
Participar en una vaga				0,746
Participar en una manifestació				0,668
% varianza explicada (45,6%)	25,3	7,4	6,7	6,3

L'anàlisi factorial marca els components següents:

Component 1. Accions de compromís polític i protagonisme alt. En aquest component hi tenen més pes les variables “distribuir pamflets”, “escriure articles o magazines”, “participar en actes violents”, “fer pintades o enganxar cartells”, “fer *performances*” i, menys, “organitzar recollides de signatures”. En totes aquestes accions els joves prenen la iniciativa com a grup mobilitzador, i no tant com a grup mobilitzat.

Component 2. Accions d'adscripció identitària, lúdica o formativa. En aquest component hi pesen les variables “anar a un concert”, “anar a xerrades”, “portar samarretes o pins” i, menys, “participar en un casal okupa” i “participar en algun debat”. Aquestes accions tenen en comú que els joves que hi participen ho fan per gaudir d'un recurs formatiu o lúdic que se'ls ofereix. Sovint són ofertes de naturalesa contrainstitucional —per exemple, el tipus d'actes que es fan en un casal social okupat—, però això no treu que l'actitud dels joves sigui de naturalesa més receptora que mobilitzadora. L'acció “portar samarretes o pins” també la trobem en aquest component, cosa que sembla indicar que es tracta d'un tipus de comportament basat en l'autoposicionament simbòlic en el camp polític —que lliga amb la tendència a anar a concerts o actes—, posicionaments no basats en accions polítiques directes. Semblen accions més basades en l'expressió, reforçament o gaudi de la pròpia identitat política que en la recerca immediata d'un impacte polític.

Component 3. Accions institucionals. En aquest component hi pesen les variables “col·laborar amb l'ajuntament”, “contactar amb polítics i organitzar festes a banda de l'ajuntament”. Si bé aquesta darrera actuació semblaria lligar menys amb les altres dues quant al component de reconeixement de la política

més institucional, és un tipus d'acció que sovint comporta aquest mateix reconeixement —hi pot haver, per exemple, la col·laboració econòmica de l'ajuntament en l'acte, o bé l'acte pot estar encabit en un calendari festiu institucionalitzat.

Component 4. Accions reivindicatives de reacció. En aquest component hi tenen una presència significativa les variables “anar a manifestacions” i “participar en vagues”. Tot i que menys, també hi té un cert pes la variable “organitzar recollida de signatures”. Són accions reivindicatives de tall clàssic, orientades, en termes generals, a reaccionar davant d'alguna situació que es considera injusta o perjudicial. Són actuacions de caire reactiu, i alguna, com hem vist, pot tenir un predicament especial entre els joves amb estudis en curs, ja que els estudiants són més fàcilment i massivament vehiculables que els treballadors, tot i que tradicionalment aquestes accions eren vistes com a instruments bàsics de l'acció política de la classe obrera.

6.3.2 Tipologia de joves segons la seva participació política no electoral

A partir de l'anàlisi factorial anterior hem fet un cluster per intentar situar com els joves s'agrupen, quant al tipus d'actuacions que fan, al voltant dels components anteriors. A partir de l'anàlisi de conglomerats hem arribat a la següent tipologia de joves:

Tipus 1. Els inactius. Són els joves que no han fet cap acció política, sigui de la mena que sigui, durant l'any anterior al moment de respondre l'enquesta. Representen el 27,6% dels joves.

Tipus 2. Els poc actius. Aquests joves es caracteritzen pel fet d'haver estat molt poc actius en qüestions polítiques, siguin de la mena que siguin. En aquest tipus hi trobem el 38,7% dels joves.

Tipus 3. Els actius-institucionals. Aquests joves sobretot destaquen pel fet de participar en les activitats recollides en el component 3 del factorial anterior. Són un tipus de joves que es caracteritzen per no mostrar una actitud pràctica de rebuig a la política més institucional, sobretot a escala local. Hi localitzem aquí el 12,6% dels joves.

Tipus 4. Els ludicoreivindicatius. Aquest és un col·lectiu que sobretot es caracteritza per la seva adhesió a les pràctiques dels components 2 i 4 del factorial. Tendeixen a combinar, per tant, les pràctiques que hem catalogat com a lúdiques, formatives i identitàries amb les de caràcter més reivindicatiu. Representen el 14,9% del total de joves.

Tipus 5. Els actius reivindicatius. Aquest grup de joves destaca pel fet de participar en l'activisme que implica més compromís i iniciativa, el més clarament vinculat a l'acció política de primer ordre: el tipus d'accions recollides en el component 1, i que en bona mesura reflecteixen millor allò que en el primer capítol havíem definit com a “activisme d'impacte”. També tendeixen a participar en les accions reivindicatives recollides al component 4 del factorial. Trobem aquí el 6,2% dels joves.

Taula 166. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Perfil d'actuació política no electoral	%
Inactius	27,6
Poc actius	38,7
Actius-institucionals	12,6
Ludicoreivindicatius	14,9
Actius-reivindicatius	6,2
Total	100

La tipologia anterior ens serveix per percebre que dues terceres parts dels joves es caracteritzen pel seu baix nivell d'activisme polític, mentre que l'altre terç és el que pot ser considerat políticament actiu. És una dada que confirma el que ja hem observat a través del recompte d'accions polítiques, si bé aquí ho podem referendar amb més precisió, ja que en aquesta anàlisi no perdem la informació sobre el nombre de vegades que han fet cada tipus d'acció.⁶⁷

Del terç de joves que mostren més tendència a l'activisme polític, el tipus que reflecteix una actitud d'implicació més elevada, l'assumpció d'iniciativa política, és el cinquè, que reuneix poc més del 6% dels joves. Com dèiem, és el grup que, més directament ens remet als sentits de *l'activisme d'impacte*. Segurament la principal diferència respecte de l'activisme de generacions precedents és que aquesta implicació més personal i política està deslligada de l'activisme més institucional, vinculació aquesta que ens remetria, més aviat, a allò que hem anomenat *activisme de militància*. L'extracte següent ens exemplifica en bona mesura el tipus d'activisme juvenil que sembla encaixar amb aquesta categoria:

Vam fer fa quatre anys una cosa que es deia el comando Nadal i vam fer uns adhesius on hi havia un Pare Noel amb un senyal de prohibit. I llavors nosaltres el vam pagar... mira, ens vam motivar... mira, se'ns va anar... i vam fer un manifest on demanàvem si us plau que la gent que tenia els aparadors del barri amb el Pare Noel que s'havia equivocat de país, que aquí teníem una tradició que eren els reis. (...) És efectiu, la gent en parlava! I si tu fas una pintada sense carregar-te res, la gent en parla. I perquè la gent es conscienciï i voti o no voti, no entro en el tema, hi ha d'haver unes coses que els han d'afectar... i si no els afectarà lo de sempre doncs mira, s'han de buscar companys... l'originalitat [...] sobretot has de recórrer a l'originalitat, i d'això la gent en parla.

Ernest, entrevista personal, grup edat entre 24 i 29 anys, ciutat gran

En els altres dos grups de joves actius, tendeix a reflectir-se una actitud diferent. En un cas, una actitud de col·laboració i implicació amb els teixits socials i institucionals locals —els *actius-institucionals*—, sense que la dimensió política, en la seva accepció més restringida, hagi de tenir-hi gaire presència. En l'altre —els *ludicoreivindicatius*—, la reivindicació es troba més lligada a l'expressió de la pròpia identitat política a través d'accions lúdiques, formatives o purament reivindicatives, però amb un grau d'implicació organitzativa més baix.

Cal advertir que tot plegat es tracta d'etiquetes i tipologies que no deixen de representar una simplificació de la realitat. Hem de recordar, per exemple, que la fusió de la dimensió lúdica i la reivindicativa és un dels llocs comuns de la manera de sentir la política dels joves, i que, d'alguna manera, té un efecte transversal sobre totes les pràctiques polítiques —i no només sobre aquelles que defineixen el component 2 de l'anàlisi factorial—. El fet que “passar-s'ho bé” no estigui barallat amb la lluita política, ni molt menys. Tal com explica aquesta noia d'un dels grups:

Quan fèiem la casseroлада, doncs... ens animàvem els que érem, saps? Perquè érem deu i fèiem molta pena, però els que hi érem ens ho passàvem bé, i fèiem ritmes... i rèiem un *rato*... i llavors el motiu deixava de ser salvar el món, i es convertia en dir: “Bah! Som aquí i ens ho estem passant bé no? Doncs què carai, els que miren que mirin! I que es fotin i que vegin que ens ho estem passant bé...”. I deixava de ser un acte que volia uns objectius per convertir-se en un altre que també era efectiu socialment.

Estefania, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Malgrat aquests possibles matisos, creiem que és una agrupació que ens ajuda a percebre les diferents lògiques i les diferents tendències a la participació política que podem trobar entre els joves d'avui.

⁶⁷ En canvi, l'anàlisi anterior ens permetia aplicar un model de regressió interessant per conèixer les disposicions dels joves segons la seva posició sociodemogràfica, política, etcètera, neta d'efectes espuris. Les dues aproximacions, per tant, es complementen.

6.3.2.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Més enllà d'aquesta primera contrastació tipològica, hem creuat les categories que reuneixen els perfils d'activisme amb les diferents variables sociodemogràfiques que emmarquen el perfil social dels tres col·lectius de joves més actius. Ja hem vist, a través del model de regressió, la influència d'aquestes variables en la definició d'una disposició més o menys gran a l'activisme polític. Ara volem aprofundir per saber si, entre el grup dels que es mostren més actius, hi trobem diferències significatives.

Taula 167. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Perfils d'actuació política no electoral	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Inactius	25,6	20,7	34,0	29,4	24,7	28,7	27,6
Poc actius	34,3	40,4	39,0	34,1	40,7	40,4	38,7
Actius-institucionals	11,2	13,0	11,9	10,0	12,8	15,4	12,6
Ludicoreivindicatius	21,9	18,3	8,8	16,3	17,8	11,9	14,9
Actius-reivindicatius	7,0	7,6	6,4	10,2	4,0	3,6	6,2
Total	100	100	100	100	100	100	100

Pel que fa al sexe, no s'observen diferències percentuals en aquests tres grups —els tipus 3r, 4rt i 5è—, però sí que en trobem amb relació a la variable que combina sexe i edat: els nois són especialment actius en la categoria dels *actius reivindicatius* entre els 15 i els 19 anys, mentre que les noies els superen percentualment a partir dels 20 anys. Això ens fa pensar que probablement els objectius que busquen els actius reivindicatius canviïn amb l'edat —és més probable, per exemple, que nois de 15 a 19 anys facin pintades i, en canvi, a partir dels 20 anys guanyin pes les *performances* organitzades—. Si ens fixem només en l'edat, el fet és que el grup dels joves de 15 a 19 anys es mostren percentualment més actius que la resta en relació amb aquest cinquè tipus d'activisme —sobretot, com dèiem, per la sobrerrepresentació masculina—, mentre que a partir dels 20 anys pesen més les categories dels joves *actius-institucionals* —amb un volum més alt de joves de 25 a 29 anys, sobretot nois—. A partir dels 25 anys decreix el percentatge dels que es troben a la categoria *ludicoreivindicativa*. Veiem, per tant, que l'edat explica la tendència més elevada a unes o altres formes d'activisme, i que la participació de nois i noies varia amb l'edat, tant en intensitat com en tipus. Els nois tendeixen a ser més actius amb l'edat, tot i que perden pes en les formes reivindicatives i en guanyen en l'activisme institucional. Les noies, per contra, perden un percentatge molt gran de joves dedicades a l'activisme *ludicoreivindicatiu* a partir dels 20 anys, però en canvi tendeixen a mantenir el volum d'implicades en les formes d'*activisme institucional* i d'*activisme reivindicatiu*.

Pel que fa a les variables territorials, el primer que destaca és el fet que els joves residents a l'àmbit del pla territorial de les Comarques Centrals tenen un volum de participació molt superior a la mitjana en tots tres tipus d'activisme. Efectivament, el percentatge de joves d'aquest àmbit del pla territorial en les tres categories que estem analitzant supera a bastament el 50% —recordem que la mitjana catalana voltava el terç dels joves.

Taula 168. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Perfils d'actuació política no electoral					Total
	Inactius	Poc Actius	Actius-institucionals	Ludico-reivindicatius	Actius-reivindicatius	
Alt Pirineu i Aran	25,8	32,3	19,4	12,9	9,7	100
Ponent	26,4	35,8	16,9	13,5	7,4	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	28,4	40,8	10,8	14,2	5,8	100
Camp de Tarragona	28,2	28,9	12,7	15,1	5,2	100
Comarques Centrals	19,0	25,9	22,7	22,7	9,7	100
Comarques Gironines	29,2	34,6	16,1	14,4	5,7	100
Terres de l'Ebre	24,7	33,3	14,8	19,8	7,4	100
Total	27,6	38,6	12,7	14,9	6,2	100

Pel que fa a la mida del municipi, destaca el fet que els joves residents en municipis de menys de 10.000 habitants apareguin sobrerrepresentats en la tipologia de joves *actius-institucionals* —superen el 20% del total—. Recordem que la mida del municipi sembla un factor d'una gran importància en la generació d'aquests vincles d'adhesió més institucional, segurament perquè hi ha més coneixement personal dels responsables polítics i més imbricació personal en les xarxes de relacions del municipi.

Quant al nivell d'instrucció dels pares, la tendència a un percentatge d'implicats més elevat a mesura que creix el nivell d'instrucció dels pares es reproduïx en totes tres categories.

Taula 169. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Perfils d'actuació política no electoral	Joves segons el perfil instructiu patern (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Inactius	33,4	25,7	20,6	26,9
Poc actius	37,3	39,6	39,20	38,7
Actius-institucionals	10,9	13,1	15,0	12,9
Ludicoreivindicatius	12,4	16,4	17,5	15,3
Actius-reivindicatius	6,0	5,1	7,6	6,1
Total	100	100	100	100

No passa el mateix, en canvi, pel que fa a les variables sobre la llengua que es parlava de petit o la procedència personal i familiar. En aquest cas, els joves que parlaven en català o amb pares nascuts a Catalunya tenen percentatges més alts en les categories d'*activisme-institucional* i *ludicoreivindicatives*, però no en la categoria *activisme reivindicatiu*.

Taula 170. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons origen personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Perfils d'actuació política no electoral					Total
	Inactius	Poc Actius	Actius-institucionals	Ludico-reivindicatius	Actius-reivindicatius	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	22,2	38,6	17,2	16,0	5,9	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	21,9	37,1	12,9	20,8	7,4	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	26,6	44,0	9,6	12,5	7,3	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	27,2	37,7	8,8	17,5	8,8	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	22,2	50,0	1,4	19,4	6,9	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	52,2	34,3	6,5	4,0	3,0	100
Total	27,6	38,7	12,6	14,9	6,2	100

És especialment notable la vinculació al tipus dels *actius-institucionals* entre els que parlen sobretot en català: de fet, l'adopció d'aquesta llengua no deixa de correlacionar-se amb un tipus de pràctiques, les més institucionals, que tot sovint tenen el català com a llengua vehicular. Sembla que la influència d'un grau d'arrelament més alt afecta sobretot la participació més integrada o més identitària, però no, en canvi, aquella que implica més iniciativa política —recordem la significativa heterogeneïtat d'accions i objectius que agrupa aquesta variable malgrat reunir un percentatge reduït de joves.

6.3.2.2 El pes de la posició social adquirida i dels posicionaments polítics

Pel que fa al moment d'emancipació, trobem que els joves emancipats amb família participen poc de totes tres formes d'activisme, tot i que mantenen un cert percentatge d'actius en la categoria dels *actius-institucionals* (al voltant del 8%). En canvi, els joves no emancipats són especialment sobrerrepresentats en les altres dues formes d'activisme, el *ludicoreivindicatiu* i el d'*activisme reivindicatiu*. Pel que fa a la variable relativa a la situació d'activitat, el que més hi destaca és que tant els treballadors a jornada completa —que no estudien— com els joves que ni estudien ni treballen estan especialment infrarepresentats en el grup dels *ludicoreivindicatius*. En aquest grup els joves estudiants universitaris i sobretot de secundària hi tenen una presència especialment notable (entre els estudiants de secundària arriben al 27% del total).

Taula 171. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons emancipació. Catalunya, 2005

Perfils d'actuació política no electoral	Moment d'emancipació (%)			Total
	No emancipat	Emancipat	Emancipat amb fills	
Inactius	25,3	27,1	55,5	27,3
Poc actius	38,1	42,7	34,1	38,8
Actius-institucionals	12,5	14,4	8,2	12,6
Ludicoreivindicatius	17,3	10,9	0,5	15,1
Actius reivindicatius	6,8	4,8	1,6	6,1
Total	100	100	100	100

Taula 172. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons nombre d'entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005

Perfils d'actuació política no electoral	Nombre de tipus d'entitats en què es participa actualment (%)				Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 o més tipus	
Inactius	32,1	25,6	18,2	7,1	27,3
Poc actius	40,8	41,4	34,0	24,9	38,8
Actius-institucionals	6,8	11,3	25,5	43,1	12,6
Ludicoreivindicatius	14,8	14,2	16,9	12,0	15,1
Actius-reivindicatius	5,5	7,4	5,4	12,9	6,1
Total	100	100	100	100	100

D'altra banda, és interessant observar el tipus de relació existent entre la participació associativa i la participació política no electoral. Les diferències són molt notables. Entre els joves que no participen en cap associació, més de set de cada deu tenen el perfil d'inactius i de poc actius (72,9%). El percentage decreix progressivament en la mesura que els joves participen associativament en més àmbits: els que ho fan en l'àmbit esportiu no tenen un percentatge d'inactius o poc actius gaire diferent a l'anterior (67,0%); entre els que participen en una entitat d'un altre àmbit el percentatge baixa fins al 52,2%, i, finalment, entre els que participen en més d'un àmbit associatiu el percentatge és molt més baix (32,0%). Val a dir, però, que gairebé tot aquest transvasament es concentra en un perfil específic: el dels *actius-institucionals*. En aquest perfil passem d'un 6,8% dels casos entre els joves que no participen en cap associació a un 43,1%, prop de la meitat dels casos, entre els joves que participen en associacions d'almenys dues tipologies diferents. Podríem deduir d'aquesta dada que la participació associativa d'una certa intensitat és una escola d'implicació política sobretot del perfil més institucional.

Volem acabar aquest apartat referenciant la influència que té el posicionament en els eixos ideològic i nacional en les tres formes d'activisme que trobem entre els joves actius. Pel que fa a l'eix ideològic, els joves situats a l'esquerra tendeixen a ser més presents en les categories dels *institucionals* i dels *ludicoreivindicatius*. El contrast respecte de la mitjana, però, no és gaire intens si es compara amb el cas dels joves situats al centreesquerra. En canvi, la diferència és molt notable en relació amb la minoria dels situats a l'extrema esquerra: aquests són percentualment molt més presents en les tres categories, però sobretot en la *ludicoreivindicativa* (32,6%) i en la d'*activisme reivindicatiu* (15,7%). Entre els joves posicionats al centre, a la dreta, o no posicionats en l'eix esquerra-dreta, en trobem una minoria molt reduïda en alguna de les categories d'activisme polític.

Taula 173. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Perfils d'actuació política no electoral					Total
	Inactius	Poc actius	Actius-institucionals	Ludico-reivindicatius	Actius-reivindicatius	
Extrema esquerra						
% eix ideològic	10,1	22,5	19,1	32,6	15,7	100
% actuació política	1,2	1,7	4,3	6,3	7,7	3
Esquerra						
% eix ideològic	19,6	37,1	17,5	19,3	6,5	100
% actuació política	36,7	43,7	62,6	59,1	50,8	47,3
Centreesquerra						
% eix ideològic	17,1	47,1	15,6	17,1	3,1	100
% actuació política	8,9	15,3	15,4	14,4	6,6	13
Centre						
% eix ideològic	27,6	46,6	8,2	9,7	7,9	100
% actuació política	13,9	14,7	7,8	8	16,6	12,7
Centredreta						
% eix ideològic	24,7	60,8	3,1	4,1	7,2	100
% actuació política	3,2	4,9	0,8	0,9	3,9	3,2
Dreta						
% eix ideològic	40,3	40,3	6,0	7,5	6,0	100
% actuació política	7,1	4,5	2,0	2,2	4,4	4,5
Extrema dreta						
% eix ideològic	42,9	57,1	0	0	0	100
% actuació política	0,8	0,7	0	0	0	0,5
No posicionats						
% eix ideològic	44,7	36,7	5,8	9	3,8	100
% actuació política	28,3	14,6	7,1	9,3	9,9	16
Total						
% eix ideològic	25,2	40,1	13,2	15,5	6	100
% actuació política	100	100	100	100	100	100

Taula 174. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix nacional. Catalunya, 2005

Eix esquerra-dreta	Perfils d'actuació política no electoral					Total
	Inactius	Poc actius	Actius-institucionals	Ludico-reivindicatius	Actius-reivindicatius	
Només català						
% eix nacional	15,8	35,5	22,1	16,4	10,2	100
% actuació política	8,5	13,6	25,8	16,2	24,5	14,8
Més català que espanyol						
% eix nacional	18,6	42,3	14,9	18,6	5,6	100
% actuació política	17,5	28,4	30,4	32,2	23,5	25,9
Tant català com espanyol						
% eix nacional	28,1	41,2	11,1	13	6,6	100
% actuació política	31	32,4	26,6	26,5	32,4	30,4
Més i sols espanyol						
% eix nacional	46,2	31,3	5,2	12,4	4,8	100
% actuació política	12,6	6,1	3,1	6,3	5,9	7,5
Altres països						
% eix nacional	55,9	33,8	4,4	4,1	1,8	100
% actuació política	23,9	10,3	4,1	3,2	3,4	11,8
Ciudadà del món						
% eix nacional	14,4	36,1	12,2	31,3	6,1	100
% actuació política	2,9	5,1	5,3	11,3	5,4	5,4
No posicionat						
% eix nacional	24,8	38	14,6	15,3	7,3	100
% actuació política	3,7	4,1	4,8	4,3	4,9	4,1
Total						
% eix nacional	27,6	38,6	12,7	15	6,2	100
% actuació política	100	100	100	100	100	100

En l'eix d'adscripció nacional també hi trobem posicionaments força contrastats. Els joves que se senten només catalans es mostren molt més actius que la mitjana amb relació al tipus dels joves *actius-institucionals* i a la categoria dels joves *actius-reivindicatius*. Ja hem vist en citacions anteriors que és un col·lectiu que tendeix tant a la proximitat a les institucions polítiques —per la posició estructural que tendeixen a ocupar— com a certes formes trencadores d'activisme, formes que no exclouen la dimensió lúdica —per exemple, l'assistència a concerts reivindicatius. En canvi, la minoria dels joves que s'autosituen com a *ciudadans del món* mostren un activisme molt accentuat en el tipus *ludicoreivindicatiu* (31,1%). No és estrany si pensem que tant algunes de les activitats que tenen més presència en aquest tipus com el fet de posicionar-se com a ciutadà del món es correlacionen amb el tipus d'accions i de posicionaments propis de les persones properes a l'entorn ideològic dels moviments antiglobalització. El no-reconeixement de fronteres com a principi polític, el mestissatge cultural com a manifestació artística —i ideològica— i els casals socials ocupats com a espai de resistència solen associar-s'hi.

6.4 Els hàbits ètics

A l'enquesta hem preguntat també per tres pràctiques emergents que es poden entendre, potser d'una manera més indirecta, com a accions polítiques, ja que són actuacions intencionades que tenen com a objectiu explícit intervenir en l'esfera pública. La característica d'aquestes actuacions és que impliquen canvis quotidians, invisibles, petites modificacions conductuals que poden arribar a tenir algun efecte positiu en la mesura que siguin assumides per una part important de la població. Aquests trets són els que ens fan anomenar aquestes actuacions "hàbits ètics". Veurem que el seu impacte en la conducta dels joves és notable, cosa que ens remet a un concepte ja aparegut en el primer capítol: el replegament ètic com a actitud

política. Les tres pràctiques sobre les quals hem preguntat són la recollida selectiva de la brossa a casa, la compra de productes de comerç just i el boicot a determinats productes o marques comercials.

Taula 175. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys practiquen la recollida selectiva a casa, compren en botigues de comerç just i fan boicot a productes comercials. Catalunya, 2005

Freqüència	Recollida selectiva (%)	Comerç just (%)	Boicot a productes (%)
Mai	20,9	56,8	72,2
Gairebé mai	5,2	9,5	5,5
A vegades	14,2	23,4	12,1
Habitualment	59,2	7,0	9,3
No ho sap / No contesta	0,5	3,3	0,8
Total	100	100	100

Amb relació a fer recollida selectiva d'escombraries, la majoria dels joves catalans, un 59,2%, diuen que la fan habitualment, i un 14,2% només a vegades. Només una quarta part no ho fan mai (20,9%) o gairebé mai (5,2%). Veiem, per tant, que és una pràctica ètica força generalitzada. El comerç just és, en canvi, una pràctica molt més minoritària que l'anterior. Només el 7% dels joves compren productes de comerç just habitualment, i un 23,4% ho fan a vegades. En canvi, un 56,8% declaren no fer-ho mai. Quant a fer boicot a algun producte o marca comercial, també és una pràctica minoritària: només el 9,3% dels joves la fan habitualment, i el 12,1%, a vegades. Gairebé tres de cada quatre joves, el 72,2%, no l'han duta mai a la pràctica.

Jo lo únic que intento sempre és no comprar marques americanes perquè odio els americans. Aunque sempre acabes caient en una Coca-cola o un McDonalds o algo perquè no pots evitar-ho... però intento...

Bàrbara, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

En l'enquesta europea amb què hem estat comparant els nostres resultats es pregunta per la compra o el boicot a productes per raons ètiques, polítiques o mediambientals. Per tant, equiparem aquestes dues categories a la compra de productes de comerç just i al boicot a determinats productes o marques. Pel que fa a la "compra política", podem dir que només el 3,4% dels i les joves dels vuit països europeus inclosos en l'estudi n'han fet almenys una vegada en els dotze mesos anteriors al qüestionari, però aquest percentatge puja fins a un 16,5% si no es té en compte aquesta limitació temporal. El boicot polític segueix unes pautes molt semblants: la mitjana de joves que han fet boicot comercial almenys una vegada en els darrers dotze mesos és del 2%, i puja fins a un 12% en preguntar-ho genèricament.

6.4.1 Caracterització dels tres hàbits ètics

Un cop feta aquesta primera mirada genèrica, ara ens aturarem a observar quina és la influència que tenen les diferents variables independents per orientar la disposició dels joves a practicar cadascun dels hàbits ètics assenyalats. Una vegada més, emprarem models de regressió per sustentar aquesta anàlisi.

6.4.1.1 La recollida selectiva

Taula 176. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys practiquen la recollida selectiva a casa. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,032	,445
Edat	,064	,015
Capital instructiu	,213	,000
Llengua parlada durant la infància	,256	,000
Pirineus	,221	,387
Ponent	,108	,519
Comarques de Tarragona	,035	,820
Comarques Centrals	,364	,020
Comarques Gironines	-,077	,608
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,020	,887
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,171	,017
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,115	,116
Barcelona ciutat	-,223	,006

Comencem analitzant la recollida selectiva. Quan introduïm en el model el primer paquet de variables —variables demogràfiques i d'extracció social—, algunes apareixen com a explicatives de disposicions diferenciades cap a la recollida selectiva. En primer lloc, l'edat: a més edat, més disposició a fer recollida selectiva, cosa que té a veure sobretot amb el moment emancipatori; els joves no emancipats fan menys recollida selectiva, potser perquè alguns no responen afirmativament perquè els responsables de fer-la, a casa seva, són els pares. Amb tot, l'edat té una capacitat explicativa molt petita.

En canvi, sí que dibuixa disposicions força diferenciades el nivell instructiu familiar i la *procedència-llengua d'ús familiar*: a més estatus i centralitat en el posicionament familiar, més recollida selectiva. En aquest cas, és especialment forta la correlació amb el nivell instructiu familiar.

Amb relació a les variables territorials, hi apareix com a significatiu el fet de residir a les Comarques Centrals, fet que predisposa positivament a la recollida selectiva. També apareix com a significatiu el fet que els joves de Barcelona ciutat semblen menys predisposats que la resta a aquest tipus d'activisme.

En introduir en el model la participació en associacions durant la infància, trobem que també aquesta és una variable explicativa que afavoreix la disposició a la recollida selectiva.

Si afegim encara al model les variables sobre posició personal, apareixen com a significatives les ja esmentades diferències entre estar o no emancipat —en aquest cas, els emancipats amb família no són els que mostren menys disposició a l'acció— i el nivell d'instrucció assolit o en curs: a més nivell, més disposició —i, a la vegada, més disposició entre els que tenen els estudis acabats. Alhora, els que només treballen i els que ni estudien ni treballen mostren menys disposició a l'activisme.

6.4.1.2 La “compra política”

Taula 177. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys compren productes de comerç just. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,229	,000
Edat	-,020	,394
Capital instructiu	,186	,000
Llengua parlada durant la infància	,086	,022
Pirineus	,143	,524
Ponent	,093	,526
Comarques de Tarragona	,098	,470
Comarques Centrals	,176	,200
Comarques Gironines	,017	,898
Àrea Metropolitana de Barcelona	,034	,786
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,038	,542
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,029	,652
Barcelona ciutat	-,016	,828

Fixem-nos ara en la variable relativa a la compra o no de productes de comerç just. Convé destacar que els canvis respecte de la variable anterior són notables. En primer lloc, aquí l'edat no correlaciona significativament, i en canvi sí que ho fa el sexe: la disposició femenina a comprar productes de comerç just és significativament superior a la masculina. Val a dir que aquí segurament hi intervenen tant elements relatius a la conscienciació femenina en aquestes qüestions —ens remetem novament al concepte de replegament ètic— com a l'assumpció de més responsabilitats en la tasca de comprar. Així, és més fàcil que les noies comprin productes de comerç just perquè, senzillament, són les que s'encarreguen amb més freqüència d'anar a comprar. Del primer bloc de variables, a part del sexe, només apareix com a clarament significativa la variable relativa al nivell d'instrucció parental: una vegada més, a més nivell d'instrucció dels pares, més disposició a l'activisme.

Per contra, el binomi *procedència individual i familiar-llengua parlada de petit* té un comportament imprevisit. Si en la majoria de casos hem vist que aquestes dues variables tendeixen a la col·linealitat, aquí això no passa. Si bé els catalanoparlants —els que, si més no, ho eren de petits— mostren una disposició significativament més alta al consum de productes de comerç just —si bé amb una força d'explicació molt més baixa que la variable relativa al nivell d'instrucció—, no passa el mateix en considerar la procedència. Això passa perquè un dels col·lectius no catalanoparlants, el dels joves de procedència estrangera, no té un comportament passiu en aquest hàbit. Quan afegim al model la variable sobre associacionisme infantil, també apareix com a significativa, si bé amb menys potència explicativa que el sexe o el nivell d'instrucció parental. En afegir les variables sobre la posició personal que s'ocupa, la relativa al moment d'emancipació no hi apareix com a significativa, però sí, en canvi, les que incorporen la dimensió estudis: tant els joves que estudien i treballen —en general, estudiants universitaris— com els joves amb més nivell d'estudis —especialment els que han fet estudis postobligatoris, sobretot universitaris— tenen una disposició notablement més accentuada a comprar productes de comerç just.

6.4.1.3 El boicot comercial

Taula 178. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys fan boicot a un producte o marca comercial. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,030	,392
Edat	,124	,000
Capital instructiu	,115	,000
Llengua parlada durant la infància	,364	,000
Pirineus	,112	,600
Ponent	,151	,282
Comarques de Tarragona	,192	,140
Comarques Centrals	,282	,031
Comarques Gironines	,225	,074
Àrea Metropolitana de Barcelona	,137	,243
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,032	,592
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,048	,433
Barcelona ciutat	,319	,000

La tercera de les variables és haver boicotejat o no algun producte o marca comercial. En aquest cas sí que és significativa la variable edat —a més edat, més disposició a boicotejar productes— i, en canvi, no ho és la relativa al sexe dels enquestats. Tampoc no ho són les variables territorials, excepte en el cas dels joves residents a Barcelona ciutat, significativament més disposats al boicot. Segons el nostre parer, això té a veure amb el fet que sigui una pràctica política fins a un cert punt emergent, amb més presència a la metròpolis. Hi ha una variable que és fortament explicativa. Ens referim a la potent correlació entre el binomi de variables *procedència individual i familiar-llengua parlada de petit* i la pràctica del boicot: a més centralitat posicional, més disposició a aquesta pràctica. Hem vist que és una correlació que se sol donar, però de les tres pràctiques ètiques, és en aquesta on és més potent. Entenem que això pugui ser així perquè la pràctica del boicot comercial sol articular reivindicacions relacionades amb el menysteniment polític que alguns productes o marques han fet a la qüestió catalana —si més no, així ho entenen una part dels joves.

6.4.1.4 Incidència del posicionament polític en les tres practiques ètiques

Finalment, volem referir-nos als efectes que té sobre els models de regressió la incorporació al llistat de variables relatives al posicionament, la percepció i la proximitat respecte de la política, variables que tenen un impacte significatiu en la pràctica de tots tres hàbits ètics. Ens referim al volum d'accions polítiques que s'han fet, a l'interès que el jove mostra per la política i a la familiaritat amb què en parla. En el cas de totes tres variables, la disposició a posar en pràctica l'hàbit ètic s'incrementa en paral·lel a la pràctica, interès o familiaritat política. En canvi, la relació respecte del posicionament ideològic o nacional del jove és diferent, i el podríem resumir amb l'afirmació següent: l'impacte del posicionament ideològic és força baix, sobretot quan el model té en consideració les variables polítiques anteriors —interès, pràctica, familiaritat—, que són les que es manifesten com a més explicatives.

6.4.2 Posicionament dels joves davant la pràctica “d'hàbits ètics”

Després d'aquesta mirada detinguda pràctica per pràctica, en aquest apartat volem fer una aproximació més global a la pràctica ètica dels joves catalans. Amb una anàlisi de conglomerats hem pogut sintetitzar les diferents posicions que adopten els joves davant la pràctica “d'hàbits ètics” en una variable. El resultat és el següent:

Taula 179. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics. Catalunya, 2005

Posicionament davant les pràctiques ètiques	%
Baix tot	22
Boicot alt	4,1
Recollida selectiva alta	50,4
Boicot i recollida selectiva alta	9,6
Alt tot	14
Total	100

A Catalunya el 22% dels joves tenen una baixa o nul·la “pràctica ètica” —en les pràctiques preguntades—. Un 50% dels joves mantenen una alta pràctica de recollida selectiva, i un 4,1% només fan amb continuïtat boicot a productes o marques. Un 9,6% dels joves fan tant boicot com recollida selectiva, i finalment el 14,0% practiquen freqüentment tots tres hàbits. La principal conclusió que podem extreure de la taula anterior és que hi ha una certa “dinàmica additiva” en els “hàbits ètics”. En termes generals, el que més es fa és la recollida selectiva, activitat que es du a terme a casa i amb un fort component normatiu social que en potencia la pràctica. La majoria dels que fan boicot a productes o marques també fan recollida selectiva —dos terços dels casos— i, finalment, la gran majoria dels que compren productes de comerç just fan les dues pràctiques anteriors. En termes generals, per tant, hi ha una certa continuïtat en la intensitat de les “pràctiques ètiques”, i semblaria que diferents elements, com ara la facilitat de dur a terme la pràctica o, encara més, el fet de percebre-la com a pràctica ètica que es pot dur a terme, generen aquest efecte additiu.

La segona qüestió a destacar és el molt considerable volum de joves que fan recollida selectiva, sobretot si tenim en compte que es tracta d'una pràctica de relativament nova implantació, pràcticament inexistents fa només unes dècades. Sembla un cas clar de com una intervenció normativa de l'Administració, conjuntament amb la creació progressiva d'infraestructures adients, crea hàbits generalitzables entre la població. En termes generals, la pràctica de la recollida selectiva és vista d'una manera positiva, com un hàbit que costa poc dur a terme però que pot tenir uns efectes molt positius.

Jo, parlant de reciclatge, m'agrada molt reciclar... cartró, vidre, plàstic... ho faig tot... i ja fa bastant de temps, des que es va posar tot una mica de moda... els contenidors... Està bé... D'algo deu servir, no?

Bàrbara, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

Yo sí lo hago, lo de reciclar, pero lo típico, papel, la basura al mismo cubo, pero si hay cartón o vidrio... Lo más fácil, lo que tienes delante de casa.

Juan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

De fet, és un tipus de pràctica que ens remet amb molta facilitat al tipus d'ètica voluntarista que Lipovetsky defineix com l'“ètica del no-deure”. La implicació requerida és relativament baixa en termes de compromís o dificultat, i en canvi la consideració de ser una pràctica ètica necessària i d'efectes positius és generalitzada. Són un tipus d'accions factibles en una societat que, més que immoral, fonamenta els seus usos en accions que, pel seu caràcter, remetent d'una manera light al concepte d'obligació moral o d'exposició personal.

Val a dir que, en qualsevol cas, hi ha posicions força crítiques amb relació a la recollida selectiva, sobretot pel paper que té l'Administració en tot el procés.

Por ejemplo, cuando salió lo de los envases, salió que todas las empresas, por ley, tenían que empezar a reciclar. ¿Qué hizo el Estado? Pues en vez de generar empresas para que reciclaran eso, cobró los impuestos. Y estuvieron un proceso de tres años con la ley vigente, pero sólo cobrando impuestos, no reciclando. Entonces todas las empresas que generan residuos tuvieron que pagar al Estado los puntos verdes, y estuvieron años y años pagando y todavía no se reciclaba. Ahora presuntamente sí

que se recicla, pero desde luego por ejemplo las empresas pagan por todo el vidrio que generan, y no se recicla todo el vidrio que se genera. Se recicla... el otro día por la radio daban los datos, se recicla un porcentaje, sí, más o menos alto, pero no es el cien por cien por el que sí pagan las empresas.

Juan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

Més enllà d'aquest fragment, ens trobem amb un tipus de crítica que reflecteix una doble desconfiança cap a l'Administració: la desconfiança pel que fa a la seva eficiència en la gestió de les qüestions públiques i una segona desconfiança que s'adreça a qüestionar la dimensió pedagogitzadora que a vegades adopta l'Administració, i davant la qual hi ha joves que hi manifesten un rebuig explícit. No és una actitud generalitzable, però sí que podríem relacionar-la amb un posicionament emergent entre els joves, que manifesten el que abans hem anomenat "replegament retòric": joves amb un elevat nivell de coneixements sobre política, que parlen sovint de temes polítics, però en els quals el nivell de pràctica o posicionament polític trenca els enquadraments tradicionals que se solen fer, amb l'escepticisme i la no-acció política com a actituds habituals entre aquests joves.

Els joves que parlen a continuació havien mostrat en altres moments del grup de discussió en què van participar un coneixement contrastat dels diferents engranatges propis o relacionats amb el sistema polític.

D. Depende con quién, claro, pero el tema estrella ahora es la política. Pero bueno, no ahora, seguramente con determinada gente, depende de con quién estés. Pero varios de mis compañeros, el tema estrella siempre es la política. Y los medios de comunicación.

Entrevistador: Me refiero por ejemplo a las preocupaciones por las relaciones norte-sur, por ejemplo, cosas así que te puedes quedar un poco paralizado...

D. No, son cosas que me generan interés, pero no todas las cosas que te generan interés te deben hacer participativo. Pues tú te dedicas a tus cosas, y seguro que hay gente que se siente muy participativa, que tienen ganas y que valen para hacerlo

Dario, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

A mí me gusta escuchar por la noche la SER y por la mañana la COPE y... no estoy de acuerdo ni con uno ni con otro pero... Esto del Estatut es demagógico... creo que hay cosas mucho más importantes ahora mismo de que preocuparse que el tema de la autonomía... Que a mí me parece perfecto, o sea... yo a los nacionalistas los respeto... pero creo que esto no va a cambiar nada, al revés, yo creo que... va a haber más gasto... bueno, esa es mi opinión [...]. Bueno, es que... a mí, los políticos catalanes no me gustan. Ninguno. Simplemente no me creo ninguno... y eso es un problema a la hora de... Entonces pues... como no me creo ninguno, sea socialista ni del PP ni nadie, porque es una cosa que... que bueno [...] Es que yo creo que antes la gente se movía más. Los padres, los abuelos, yo creo que se movían más. Yo creo que estamos muy acomodados... Yo el primero, yo me considero el primero... Pero... hay manifestaciones un poco hacia donde ellos nos quieren llevar. Es un poco por donde ellos te quieren llevar. Y a mí, pues eso... yo ya no pienso ir a más manifestaciones...

Juan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

6.4.2.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Pel que fa a les diferències sociodemogràfiques, també en els hàbits ètics trobem situacions que ja hem reflectit amb anterioritat. Per sexe, si bé el volum dels inactius és similar entre nois i noies, les noies superen percentualment d'una manera considerable els nois quan es valora la pràctica elevada de tres hàbits ètics. I per edat, els nois de 15 a 19 anys manifesten una tendència més elevada a la no activitat ètica i, per contra, l'hàbit creix entre els joves de 25 a 29 anys. Fa l'efecte que l'adquisició d'autonomia adquisitiva i estar emancipat poden tenir força a veure amb aquestes diferències —altrament poc accentuades—, atesa la naturalesa de les accions que estem considerant.

Taula 180. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Perfils d'actuació política no electoral	Sexe i edat (%)						Total
	Dona			Home			
	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	15-19 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Baix tot	23,5	23,1	19,9	23,4	25,2	19,2	22,0
Boicot alt	4,3	3,6	3,0	1,1	5,3	6,4	4,1
Recollida selectiva alta	53,3	46,4	49,7	58,2	46,3	51,6	50,4
Boicot i recollida selectiva alta	4,5	9,8	9,2	5,9	13,9	11,3	9,6
Alt tot	14,4	17,1	18,2	11,3	9,4	11,6	14,0
Total	100	100	100	100	100	100	100

Pel que fa al territori, observem que la principal diferència la podem localitzar en l'elevada incidència que té la recollida selectiva en els municipis petits —potser per la proximitat d'una pràctica relacionada amb la política municipal—. També observem, una vegada més, que les Comarques Centrals tenen uns percentatges d'activisme més alts que la mitjana catalana.

Taula 181. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial (%)	Posicionament davant les pràctiques ètiques					Total
	Baix tot	Boicot alt	Recollida	Boicot i recollida selectiva alta	Alt tot selectiva alta	
Alt Pirineu i Aran	14,2	2,4	58,8	8,3	19,3	100
Ponent	17,7	2,0	56,3	10,4	13,6	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	22,5	4,7	49,4	9,8	13,6	100
Camp de Tarragona	23,5	3,4	49,2	7,7	16,3	100
Comarques Centrals	12,6	1,2	55,9	11,6	18,7	100
Comarques Gironines	25,7	3,9	49,8	8,0	12,6	100
Terres de l'Ebre	23,7	2,6	55,4	7,9	10,3	100
Total	20,3	3,1	52,9	9,2	14,4	100

Quant a les variables d'estatus i posicionament d'adscripció familiar, una vegada més observem una tendència més gran a l'activisme en els joves com més capital instructiu tenen les seves famílies, i també un grau d'activisme més baix en els joves procedents d'entorns no catalanoparlants, en els joves de pares no nascuts a Catalunya i, encara més, en els joves nascuts fora d'Espanya. El contrast és especialment elevat quan ens fixem en els percentatges de joves amb un alt activisme en els tres hàbits ètics.

Taula 182. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Posicionament davant les pràctiques ètiques					Total
	Baix tot	Boicot alt	Recollida	Boicot i recollida selectiva alta	Alt tot selectiva alta	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	17,8	5,3	46,4	11,3	19,1	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	18,8	4,9	54,4	11,7	10,2	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	26,0	3,1	55,1	6,3	9,6	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	19,3	2,6	61,4	7,0	9,6	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	26,8	1,4	53,5	9,9	8,5	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	33,1	1,5	46,1	5,7	13,7	100
Total	21,9	4,1	50,4	9,6	14,0	100

També les variables relatives a la posició actual reflecteixen situacions ja vistes amb anterioritat: els joves que no estudien i no treballen són els més passius i, per contra, els que estudien i treballen són els més actius. Un estatus laboral més elevat es correlaciona amb més percentatge d'activisme, igual que el nivell d'instrucció assolit.

Taula 183. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons el nombre de tipus d'entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005

Posicionament davant les pràctiques ètiques	Nombre de tipus d'entitats en què es participa actualment (%)				Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 o més tipus	
Baix tot	24,0	24,2	16,2	11,7	21,9
Boicot alt	3,4	3,7	4,9	9,5	4,1
Recollida selectiva alta	53,1	53,5	44,8	32,9	50,4
Boicot i recollida selectiva alta	7,9	7,1	13,7	19,8	9,6
Alt tot	11,6	11,4	20,4	26,1	14,0
Total	100	100	100	100	100

Finalment volem comentar una darrera taula, la que fa referència a la correlació entre el nombre de tipus d'entitats en què es participa i el posicionament davant les pràctiques ètiques. En aquesta taula veiem que l'activisme associatiu, especialment si no és (només) en l'àmbit esportiu, afavoreix que s'assumeixin més pràctiques ètiques.

6.5 La participació electoral

Per fer l'anàlisi de la participació electoral hem filtrat de la mostra dos col·lectius que majoritàriament no podien votar: els joves de procedència estrangera i els joves menors de 20 anys. Val a dir que amb aquest filtratge exclouem de la mostra part de població que sí que podia votar; de fet, el 7,2% dels joves de procedència estrangera i l'11% dels joves de menys de 20 anys van votar a les eleccions generals del 2004, que és el procés electoral sobre el qual es preguntava. Hem preferit, però, excloure la totalitat d'aquests dos col·lectius per estar segurs que el gruix de la població juvenil a què preguntàvem tenia, efectivament, la possibilitat de votar.⁶⁸

6.5.1 Factors mobilitzadors (eleccions generals de 2004)

Un cop fet aquest aclariment, passem a presentar la primera de les taules, referida al percentatge de votants a les eleccions. Ni més ni menys que el 85,9% dels joves entrevistats van votar a les eleccions del 2004. El percentatge és molt elevat, sobretot si tenim en compte que el col·lectiu juvenil és considerat tradicionalment un dels més abstencionistes. Probablement hi pugui haver un cert biaix entre el que es diu i el que es fa, però tot i així el percentatge és molt elevat. En aquelles eleccions va votar prop del 76% de l'electorat català, una xifra de participació molt elevada en relació amb la dinàmica electoral catalana i espanyola, i aquesta inflació de votants sembla haver estat especialment significativa en el cas dels joves. De ser un col·lectiu més abstencionista que la mitjana, va passar a ser, en aquelles eleccions, un col·lectiu hipermobilitzat (Feixa, Garcia i Recio, 2004).

Taula 184. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004. Catalunya, 2005

Participació electoral 2004	%
Va votar	86,5
No va votar per motius ideològics	6,6
No va votar per altres motius	6,9
No ho sap / No contesta	2,3
Total	100

Els grups de discussió són especialment il·luminadors en aquest sentit. Van ser molts els joves que, malgrat la desconfiança que els desperta el sistema polític vigent, van considerar que en aquest cas votar era del tot necessari.

Yo realmente he votado este año, pero nunca había votado. Y nunca me había interesado. Yo estaba por jugar al fútbol, fumar mis petas y pasar de lo que me dijeran.

Antonio, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

Aquesta mobilització espectacular de la població juvenil la podem explicar per dos factors desencadenants clau: la implicació de l'exèrcit espanyol en la guerra de l'Iraq i la gestió política de la crisi arran de l'atemptat ocorregut a Madrid l'11 de març de 2004. Força joves van comentar com les dues circumstàncies, d'alguna manera, van acabar per fer vessar el got de la seva paciència. Amb relació a la guerra de l'Iraq, la sensació de ser coresponsables d'una intervenció injusta, juntament amb la sensació que el govern del PP no escoltava la veu de la gent —que s'havia manifestat massivament—, va desencadenar la mobilització posterior.

⁶⁸ Entre els joves que en el moment de respondre l'enquesta tenien 19 anys, la majoria estaven en disposició de votar perquè a les eleccions generals ja eren majors d'edat, però no és el cas de tots, i per això hem optat també per excloure'ls de l'anàlisi.

Hombre, yo hace varios años que no votaba, que pasaba del tema. Pero hace algunos años que es que sí, que voy a todas las manis, que voto todos los años. Vamos, a raíz de hechos, de la guerra, del 11 de marzo... todo eso. Aunque yo no haga nada, me da igual, voto, y voy a la manifestación y protesto. Antes yo creía que no, que daba igual. Pero ahora voy, y lo seguiré haciendo.

Irene, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

En canvi, amb relació als fets de l'11 al 14 de març, els dos elements que van desencadenar l'increment de participació electoral són, d'una banda, la sensació que l'atemptat del dia 11 havia estat conseqüència directa de la posició del Govern espanyol en la crisi de l'Iraq, i de l'altra, la certesa compartida per molts joves que els representants del Govern van mentir i manipular la informació per fer creure que els atemptats havien estat protagonitzats per ETA —opció que, des d'un punt de vista electoralista, convenia als interessos del PP.

Yo creo que la sociedad española es muy tonta, mira, no llega a pasar lo del 11 de marzo y seguro que gana el PP, seguro... Y estaban en la guerra y hicieron las manifestaciones y todo... y seguro que gana el PP otra vez... porque pasó eso de los atentados, que si no... no gana el PSOE.

Nicolás, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Podem suposar que aquests dos factors han estat desencadenants de l'alta participació electoral de la població general, però és evident que han tingut un impacte especialment significatiu en la mobilització juvenil. L'efecte no només es va deixar sentir en la mobilització de la massa dels votants, sinó que també va modificar l'orientació del vot. Un nombre considerable dels joves amb què vam parlar en els grups de discussió ens van comentar que, en el cas de les eleccions de l'any 2004, van optar per fer un vot pragmàtic, un vot que en molts casos va anar cap al partit socialista per afavorir la pèrdua de la majoria electoral del PP.

És que l'única manera que tinc de poder dir algo és votar! Perquè... perquè jo volia que marxés el del bigoti... i l'única manera que tinc de poder-ho fer jo és anant a votar... I bueno... doncs anar a votar els altres.

Amàlia, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Més enllà de les dades sobre el percentatge de votants, la situació anterior posa de manifest com la participació electoral juvenil és alta quan certs factors són capaços de provocar aquesta mobilització. En aquest cas, sembla que el ressort de la indignació, fins i tot en un marc de desconfiança i apatia, és capaç de produir la mobilització de molts joves que d'altra manera optarien per la passivitat electoral.

Yo voté porque la política me vino a través de lo de la guerra, porque antes pasaba... Me dio rabia por lo de la puta guerra y eso... y dije: "Seguro que si voto yo hay un cambio porque como nunca he votado, y voy a votar, y voy a ser uno más, y como yo habrá treinta mil más este año, pues seguro que vas"...

Juan, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

Ens podríem preguntar si aquest és el millor dels ressorts possibles en la crida a la participació electoral, però certament es configura com un motor de mobilització de primer ordre. Addicionalment, també podríem preguntar-nos si la naturalesa d'aquest ressort no és caduca: el vot per indignació es pot reconvertir fàcilment en una actitud de desencís o d'escepticisme. De fet, diversos joves van comentar que, amb el temps, aquesta és la sensació que han tingut després de confiar el seu vot al partit que actualment ocupa el govern espanyol:

Yo realmente he votado este año que ha ganado el PSOE, pero nunca había votado pero... Pase lo que pase voy a estar igual... Hombre, yo no lo he notado... particularmente en nada. ¡Estoy igual de mal que antes!

Juan, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

En qualsevol cas, segurament la primera reflexió que s'ha de plantejar és fins a quin punt la mobilització desencadenada en les eleccions generals de l'any 2004, efecte d'una conjuntura molt determinada, és capaç de generar un hàbit, l'anar a votar, que molts joves no s'havien plantejat abans d'aquests comicis. L'altra possibilitat és que aquesta participació massiva hagi estat producte d'un impacte emocional transitori, sense continuïtat, afavoridor precisament del desencís exposat.

6.5.2 Els joves abstencionistes

D'altra banda, quines són les raons del 14% de joves que no van anar a votar? En una enquesta, sempre són més fiables les consideracions relacionades amb allò que s'ha fet que les justificacions sobre allò que no s'ha fet, entre altres coses perquè sovint la gent no ha reflexionat sobre les raons que l'han dut a fer una cosa però encara menys, sobre les raons que l'han dut a no fer-la. Moltes vegades, per tant, la raó adduïda per no votar respon més a una justificació posterior que no pas a una motivació que va precedir l'acció o la inacció. Malgrat aquestes reserves, el resultat de les respostes és interessant, sobretot en considerar-lo creuat amb altres variables.

Entre el 14% dels joves que no van anar a votar, el 22,4% no ho van fer perquè no van poder, perquè no eren al cens o per altres raons tècniques. Un 28,6% no hi van anar perquè aquell dia van fer una altra cosa; en bona mesura, aquesta resposta remet al cas de joves per als quals el fet de votar no té prou transcendència per reservar-li un espai a l'agenda personal el dia de les votacions. Un 30,8% dels joves, en canvi, no van votar perquè no se senten representats per cap partit. Finalment, el 18,2% dels joves no va anar a votar per motius ideològics o com a forma de protesta. Aquest és un grup minoritari, format per joves amb una forta motivació ideològica. Ja veiem com el reduït grup dels joves abstencionistes reconeguts és fortament heterogeni. A continuació mirarem d'aprofundir en aquesta heterogeneïtat.

Per interpretar millor la informació sobre qui són els joves que més van anar a votar i els que menys, construïm una variable amb tres categories: i) els que van anar a votar; ii) els que no ho van fer per motius ideològics —aquests són els que diuen que no van fer-ho per motius ideològics i els que addueixen no haver-ho fet en no sentir-se representats per cap partit—; iii) els que no ho van fer per motius no ideològics.

6.5.3 Caracterització de la participació electoral juvenil

6.5.3.1 El pes de les variables demogràfiques i d'extracció social

Donem un cop d'ull als creuaments d'aquesta variable segons les diferents variables sociodemogràfiques considerades independents. La dada principal que en resulta és que la variabilitat no és gens accentuada: A les eleccions generals del 2004, el comportament electoral va dependre poc d'aquests factors. Tot i així, sí que es detecten algunes diferències que val la pena considerar.

Taula 185. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Participació electoral 2004	Sexe i edat (%)				Total
	Dona		Home		
	20-24 anys	25-29 anys	20-24 anys	25-29 anys	
Va votar	90,9	82,0	86,5	86,0	86,5
No va votar per motius ideològics	6,5	5,1	6,4	8,7	6,7
No va votar per altres motius	7,8	4,0	11,6	5,3	6,9
Total	100	100	100	100	100

Entre els que no van votar per motius no ideològics són percentualment més nombrosos els joves de 20 a 24 anys —recordem que no estem considerant els joves de 15 a 19 anys—, i especialment els nois de 20 a 24 anys —al voltant del 11% dels joves no van votar per aquest motiu—. Per contra, entre els que diuen que no van votar per motius ideològics és força significatiu el nombre dels treballadors de *coll blau* que addueixen aquest motiu (14,1%). Ben probablement aquesta dada revela l'actitud de resistència a la política en general, i a la política més institucionalitzada en particular, d'alguns dels joves vinculats a la feina enquadrada en un paradigma més modern o productivista. És una de les manifestacions més explícites i frontals de la desconfiança que genera la política.

Quant a les categories on es manifesta més propensió al vot, una vegada més les variables relacionades amb la centralitat del posicionament personal per adscripció familiar se'ns manifesten com a inductores d'una adhesió més elevada al sistema de representació política: els joves que sobretot parlen en català de petits, o bé que són catalans de pares catalans, voten en un percentatge que supera el 90%.

Taula 186. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Participació electoral 2004			Total
	Va votar	No va votar per motius ideològics	No va votar per altres motius	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	90,8	4,7	4,6	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	85,8	6,9	7,4	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	83,4	7,6	9,0	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	68,3	22,0	9,8	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	70,3	5,4	24,3	100
Total	86,5	6,6	6,9	100

El percentatge és encara més alt entre els que habitualment parlen sobretot en català, variable clau perquè reflecteix un *habitus* proper a la lògica social més integrada i de reconeixement de l'ordre institucional *donat per descomptat*. També apareixen sobrerrepresentats en el percentatge de votants els joves que estudien i treballen o els joves que tenen —o cursen— estudis universitaris, així com els joves amb un estatus laboral més elevat.

Taula 187. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons estatus laboral i tipus de feina. Catalunya, 2005

Estatus laboral i tipus de feina (%)	Participació electoral 2004			Total
	Va votar	No va votar per motius ideològics	No va votar per altres motius	
Directius, tècnics, científics i intel·lectuals	89,9	6,4	3,7	100
Tècnics de suport, de serveis i empleats de l'Administració	89,0	5,8	5,2	100
Treballadors del sector industrial i agrari	77,3	14,1	8,6	100
No classificat o no contesta	95,9	2,0	2,0	100
No treballa	83,4	4,7	11,9	100
Total	86,5	6,6	6,9	100

6.5.3.2 El pes de les variables de posicionament polític

Però més que en les variables sociodemogràfiques —on, malgrat que els contrastos són poc accentuats, hem vist disposicions a l'adhesió electoral o a la resistència electoral que reflecteixen diferències estructurals que tenen un cert interès—, sobretot es detecten diferències significatives en el comportament electoral segons les accions polítiques que es fan, el posicionament ideològic i el grau d'interès manifestat per la política. Pel que fa a les accions polítiques que es duen a terme, el grup dels qui no n'han fet cap és el que mostra un volum més baix de votants —un 81%, un percentatge no gaire inferior a la mitjana juvenil—, però en aquest cas la influència és poc important. L'efecte s'accentua en referir-nos al posicionament ideològic en l'eix esquerra-dreta: com més a la dreta es posicionen els joves, menys van votar a les eleccions de l'any 2004. Certament, en aquest cas el pes de la conjuntura política explica aquest percentatge de votants més reduït, que en el cas dels posicionats a la dreta de l'espectre ideològic és del 77,3%. Amb tot, el nombre més petit de votants el trobem entre els no posicionats: “només” el 67% d'aquests van votar.⁶⁹

Taula 188. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons posicionament en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005

Participació electoral 2004	Posicionament ideològic (%)					Total
	Esquerra	Centreesquerra	Centre	Dreta	No posicionats	
Va votar	93,7	88,4	82,7	77,3	67,0	86,5
No va votar per motius ideològics	3,2	4,2	7,1	14,3	17,1	6,6
No va votar per altres motius	3,2	7,4	10,2	8,4	15,9	6,8
Total	100	100	100	100	100	100

Aquesta tendència ens remet a dues qüestions que apareixien als grups de discussió, i a les quals ja hem fet referència en el capítol precedent. Parlem del fet que els políticament menys actius —en aquest cas, els que no van anar a votar en unes eleccions que van tenir una enorme potència mobilitzadora— solen trobar-se agrupats en dues categories de joves. D'una banda, hi havia els “joves dissociats de la política”, aquells que mostren un desconeixement i desinterès profund per les qüestions polítiques. Aquest desconeixement,

⁶⁹ Malgrat ser molts menys que la mitjana, no és sobrer destacar que dos terços dels joves no posicionats ideològicament van votar.

com ja havíem apuntat, no havia de derivar necessàriament en un rebuig de la política, però sí, en canvi, en una passivitat política accentuada. Per tant, és un grup de joves notablement situat al voltant del grup dels ideològicament no posicionats, en termes generals joves de menys edat —en procés de formació del propi imaginari ideològic i polític— i/o procedents de contextos socials poc afavorits.

D'altra banda, hi ha el grup de “joves desencantats”, aquells que opten pel “replegament retòric”. Solen ser joves caracteritzats per un profund escepticisme amb relació tant a la política en general com a certs discursos considerats “políticament correctes”, com ara un cert discurs progressista associat a l'esquerra. Són joves que mostren el seu desencantament tant respecte a la praxi política com als discursos benintencionats i idealistes que es fan des de l'esquerra. Són joves que solen tenir un coneixement i una capacitat discursiva potents, però que moltes vegades deriven en la passivitat quant a accions polítiques, ja que de tota acció se'n detecten els efectes no desitjats, els interessos no explicitats o les contradiccions profundes. A la vegada, són joves que es poden trobar posicionats més fàcilment o bé fora, o bé al centre o la dreta de l'espectre ideològic.

Entrem a considerar la relació existent entre haver o no anat a votar i les diferents variables sobre el posicionament dels joves en el camp polític que hem anat veient al llarg de l'informe. Comencem per la relació entre votar i la resta de pràctiques polítiques.

Taula 189. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons volum d'accions polítiques no electorals. Catalunya, 2005

Participació electoral 2004	Acció política (%)				Total
	Cap	1 acció	2 o 3 accions	4 o més accions	
Va votar	81,9	86,0	88,7	88,8	86,5
No va votar per motius ideològics	10,0	6,5	5,3	5,1	6,6
No va votar per altres motius	8,1	7,5	5,9	6,1	6,9
Total	100	100	100	100	100

Com veiem a la taula anterior, el més destacable és que les diferències no són gaire accentuades. Tot i així, s'observa que els joves inactius pel que fa a la política són els que en menys percentatge van votar —malgrat que ho van fer en el 81% dels casos, posant de manifest fins a quin punt la lògica del vot difereix de la resta de pràctiques polítiques. Per contra, els joves inscrits en l'activisme *institucional* són els que voten d'una manera més massiva (ho fan el 93,7%).

Pel que fa a la relació entre el vot i la posició en l'eix nacional, destaca el fet que els que es consideren “només catalans” van votar en un 94% dels casos a les eleccions generals de l'any 2004. Per contra, els que es consideren només espanyols només ho van fer en un 67,1% dels casos. És una situació aparentment paradoxal, que en bona mesura s'explica pels factors estructurals subjacents als posicionaments nacionals —amb una proporció més elevada de joves que se senten catalans ocupant posicions més afavorides o centrades— i, d'altra banda, per una conjuntura política que va mobilitzar sobretot el vot anti-PP, fos aquest dels potencials votants de l'esquerra ideològica o del catalanisme.

Finalment, hem d'esmentar les diferències en percentatge de votants segons el grau d'interès manifestat per la política. Val a dir, en aquest sentit, que van votar més els que parlen de política en el seu entorn familiar i d'amistats que no pas els que no en parlen (74% de votants) o els que només en parlen amb la família (81,4% de votants). D'altra banda, els que mostren un interès alt per la política voten més que no pas els que mostren un interès baix (74,3% de votants).

Taula 190. Participació electoral a les darreres eleccions generals de l'any 2004 dels joves de 18 a 29 anys, segons la intensitat amb què es parla de política en l'entorn familiar i d'amistats. Catalunya, 2005

Participació electoral 2004	Parlar de política (%)				Total
	Amics i pares baix	Pares baix i amics alt	Pares alt i amics baix	Amics i pares alt	
Va votar	74,0	87,4	81,4	92,3	86,5
No va votar per motius ideològics	15,1	2,6	8,5	3,7	6,6
No va votar per altres motius	10,9	10,0	10,1	3,9	6,9
Total	100	100	100	100	100

6.6 Percepció d'eficàcia de les pràctiques polítiques

En aquest apartat valorem les respostes que van donar els joves a la pregunta sobre el grau d'efectivitat que consideraven que tenien diferents pràctiques polítiques a l'hora d'influir en la transformació de la societat. Aquí es recullen activitats polítiques de diversa mena. Algunes reflecteixen una actitud militant i de constància participativa —sobretot, treballar per a associacions o en un partit polític—, i d'altres un activisme més puntual —participar en manifestacions, signar peticions—; algunes són fetes per un volum important de joves —per exemple, les dues anteriors o anar a votar—, mentre que d'altres són més minoritàries —per exemple, contactar amb polítics—; algunes són de caràcter marcadament transgressor —sobretot participar en activitats violentes de protesta—, mentre que d'altres són paradigmàtiques de la participació institucional —votar a les eleccions— o representatives dels “hàbits ètics” de connotacions polítiques —boicotejar certs productes. Hem demanat als joves que puntuïn entre el 0 (efectivitat nul·la) i el 10 (efectivitat màxima) l'efectivitat d'aquestes accions —amb independència de si les practiquen o no—. Aquesta ha estat la mitjana de la puntuació obtinguda per cadascuna:

Taula 191. Percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Percepció d'efectivitat	Mitjana (0-10)
Treballar en un partit polític	5,4
Treballar en associacions	7,0
Votar a les eleccions	7,2
Contactar amb polítics	4,3
Fer boicot a productes	4,8
Participar en manifestacions	5,8
Signar peticions	6,1
Participar en protestes violentes	2,8

6.6.1 Pràctiques més i menys efectives

Veiem que les dues accions que els joves consideren més efectives són votar a les eleccions (7,2 punts de mitjana) i treballar en associacions o organitzacions de caràcter voluntari (7,0 punts). Tot seguit trobem la signatura de peticions (6,1 punts), participar en manifestacions polítiques (5,84 punts) i treballar en un partit polític (5,42 punts). Hi ha tres activitats que se situen per sota de l'aprovat: fer boicot a certs productes (4,8 punts), contactar amb polítics (4,3 punts) i, finalment, participar en protestes violentes (2,8 punts). Com veiem, les diferències en l'apreciació d'efectivitat són notables.

Val a dir que quan vam plantejar aquesta pregunta sabíem la dificultat que podia comportar interpretar-la. D'entrada, ens podríem preguntar si els enquestats pensen en una efectivitat a curt o llarg termini, en l'efectivitat per canviar un fet molt concret o per fer grans canvis polítics, o si valoren l'efectivitat en la "conscienciació" de les persones o a l'hora de transformar la realitat més concreta. Fins i tot es podria mirar de ponderar l'efectivitat tot considerant a la vegada els efectes no desitjats de cadascuna de les accions valorades o discernint si l'estimació d'eficàcia és intermediada per un càlcul previ sobre la probabilitat d'acabar sumant-se o no a unes accions individuals practicades en una mateixa direcció.

La complexitat d'elements a considerar pot ser enorme, i és evident que aquestes reflexions no s'atenen en el marc d'una enquesta. Per tant, som conscients que davant d'aquesta pregunta la gent tendeix a considerar tant certs elements d'efectivitat —bàsicament: si això servei per a alguna cosa immediata i tangible o si no serveix— com també l'empatia que desperten certes actuacions, més enllà que els individus preguntats les facin o no. Certament, els *inputs* que hem rebut als grups de discussió ens porten a pensar que aquests són els dos elements clau que entren en joc en aquestes respostes.

6.6.1.1 Participació electoral i treball en associacions

Un exemple d'això el trobem en les dues pràctiques valorades com a més efectives: votar a les eleccions i treballar en associacions. Votar és considerat efectiu malgrat que, en termes generals, la política és vista pel jovent —i ens atreviríem a dir que també pels adults— amb recel i desconfiança. Això es pot explicar perquè es tracta d'una acció que té uns efectes immediats i amb repercussions polítiques: l'elecció dels representants del poder legislatiu i, a partir d'aquesta, dels membres de l'executiu. Ja hem vist que és una pràctica majoritària i que, malgrat les reticències, bona part dels joves consideren important, sobretot en una conjuntura com la que es va donar en les eleccions generals del 2004 (reprendrem aquesta qüestió en l'apartat següent).

Yo también... no me meto mucho pero cuando hay que votar... sí que lo hago. Digo... pues yo voy a votar a éste... y por esto y por esto... Y mi hermano... "pues yo no voto"... pues yo, "pues tienes que votar, porque tu voto vale", ¿no? Y todo esto... que tampoco en mi casa hay mucha política ni nada por el estilo, ¿no? Pero lo que veo es que si la gente no vota ni hace que se oiga... la gente va perdiendo las ganas de ir y... y eso...

Montse, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat gran

Per contra, ja hem vist que són pocs els joves que participen en associacions i organitzacions de caràcter voluntari amb un objectiu explícit de millorar la societat. Amb tot, la valoració d'aquest tipus de participació és molt alta. En part, és una valoració elevada que es basa, en primer lloc, en la "simpatia ètica" que desperta aquest tipus de compromís social.

Jo estic al·lucinat! Feu moltes coses!... El que passa és que jo... som molt diferents amb la resta!! És veritat! Les coses que aneu explicant, a mi m'encantaria sapiguer-ne fer alguna...

Joan, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

I, en segon lloc, hi influeix també la importància atorgada als canvis produïts a l'escala més petita, més propera, posició que veïem defensada pels joves en els grups de discussió:

Yo me preocupo más de las cosas que tengo a mi alrededor. Por ejemplo, yo me preocuparía más de la gente que me representa en mi sindicato o de cosas que no sé, que tengo más a mano, que yo puedo... que mi voz vaya a servir más de algo... no sé... no tan lejos...

Mercedes, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

6.6.1.2 La vinculació amb partits polítics

Aquesta importància sovint contrasta amb la desconfiança i els interessos ocults que semblen veure's en el món de la política. En aquest sentit, el pes atorgat a la participació social contrasta amb la valoració significativament més baixa atorgada a la participació en un partit polític. No deixa de ser paradoxal que, atesa l'efectivitat atorgada al fet de votar —un partit polític—, participar d'una manera més activa en els partits estigui més mal valorat.⁷⁰ Entenem que aquesta circumstància reflecteix sobretot dos fenòmens. D'una banda, el distanciament respecte d'un tipus d'organitzacions que, més enllà de les seves finalitats, es caracteritzen per una forma de participació que, com hem vist, encaixa malament amb les formes d'activisme de la segona modernitat: sigui cert o sigui una consideració maniquea, en l'imaginari juvenil els partits polítics representen les formes de participació que hem anomenat *activisme de militància*.

Políticament aquí la gent està molt descontenta de la política... Amb un polític estàs compromès, i costa ser crític quan estàs en un partit, o apartar una mica la mirada i veure amb perspectiva el que està fent el teu partit polític, no? Si vas per lliure, tens més possibilitats de criticar-ho, o de... saps? Pots dir el que et sembli sense que et caigui cap *marron* a damunt. Si estàs en un partit polític... pues no.

Òscar, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

D'altra banda, reapareix aquí la desconfiança que es té en la política —en les seves formes més institucionalitzades, més professionalitzades—, un cert rebuig que implica “no voler embrutar-s'hi les mans”... si més no, no més de l'estrictament necessari. Possiblement aquí hi ha també la raó del suspens que té una altra forma de participació molt directa: contactar amb polítics.

Al llarg dels grups de discussió aquesta idea emergeix en diverses ocasions, expressada, això sí, des de perspectives força diferents: en uns casos des d'un cert coneixement sobre el funcionament dels instruments polítics, en d'altres des de la llunyania, el desconeixement i la desconfiança més absolutes.

Que hi fotin la mà o no, és una cosa que... vulguis que no, ja se suposa que... que lo que fa ràbia és això, que ho tens assumit com una cosa normal, i et quedes tan ample. Els que suposa que et representen, que tu votes i que tu tries, foten mà i es queden els teus diners, i et quedes tan ample. És el que més em preocupa de tot.

Berenguer, grup d'edat entre 16 i 23 anys, ciutat mitjana

A. A mí todos los políticos me parecen unos listos... Se hinchan a hacer pisos, a hacer pisos... y a venderlos por una pasta... las cosas como son...

Entrevistador. ¿Y se lo quedan todo ellos?

N. Pues no sé... algo saldrán ganando, ¿no?

A. ¡¡Algo pillan, algo pillan!! Algo pa'l saco...

Antonio i Nicolás, grup d'edat entre 16 i 23 anys, Barcelona

⁷⁰ I més quan la participació associativa rep, en termes generals, bones puntuacions com a pràctica efectiva.

6.6.1.3 Peticions i manifestacions, boicots i pràctiques violentes

De la resta d'activitats polítiques, en trobem dues que ja hem vist que eren de les que tenien més predicament dins el mapa d'accions polítiques fetes pels joves: signar peticions o participar en manifestacions. La valoració de les dues activitats és força similar, en tots dos casos la mitjana de valoració se situa al voltant dels 6 punts. En aquest cas, la simpatia que desperten les accions i l'efectivitat potencial que se'ls atorga conflueixen en aquesta valoració, gens menystenible si considerem que no hi ha un vincle tan directe entre acció i resultat com el que té votar o participar en associacions.

El nom de terres de l'Ebre que ens ha unit a les quatre comarques, això és el més positiu... Ha estat fonamental el moviment, i sortir la gent al carrer... tot això fa dir als partits polítics: "Eps!". Comencen a comptar, són vots i els fan reaccionar.

Jordi, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

És a dir, jo estic molt contenta quan vaig a una manifestació perquè penso que potser realment allò no servirà de res, tot i que no crec que sigui així, perquè crec que desencadenarà moltes altres coses, però veig que al meu voltant hi ha molta gent que està lluitant per allò... Llavors allò m'anima.

Estefania, grup d'edat entre 24 i 29 anys, ciutat mitjana

Finalment trobem dues accions que comparteixen el fet de ser minoritàries i poc properes a l'àmbit de la institucionalització. En primer lloc, boicotejar productes comercials. Aquesta és una activitat sotmesa a una clara dualitat de posicions entre els que la defensen i els que la rebutgen. Entre els que la defensen, l'argument principal coincideix amb la importància atorgada als petits fets quotidians, a la transformació a petita escala. Els que la rebutgen, en canvi, tendeixen a posar de relleu que, en aquest cas, el granet de sorra no serveix per a res si no és fet a la vegada per la resta de gent: sense aquesta addició en l'acció fins a tornar-la col·lectiva, l'acció és innòcua. A més, afegeixen alguns joves, no deixa d'haver-hi un cert nivell d'arbitrarietat en el fet de boicotejar uns productes i no uns altres. D'alguna manera aquesta contraposició d'arguments i percepcions es reflecteix en el fet que la desviació típica respecte de la mitjana sigui especialment alta (2,7 punts).

En segon lloc, la pràctica majoritàriament percebuda com més ineficaç és la de participar en activitats violentes. En els grups de discussió s'evidencia com el rebuig a la violència és un sentiment a bastament estès entre els joves, un lloc comú en el qual gairebé sempre es barreja un rebuig tant a la seva legitimitat ètica com a la seva efectivitat pràctica. És un rebuig que es projecta en l'oposició a la guerra, element clau en la mobilització del vot juvenil de 2004, i també en el rebuig a qualsevol acció violenta, per més legítima que sigui la reivindicació que es fa.

Por ejemplo, lo que no me gusta de la manifestación es la gente que rompe cristales y todo esto, porque "gilipollas, no rompas el cristal que después lo tenemos que pagar", ¿sabes? La gente que se cuela en el metro, eso no me parece bien. La manera es manifestarse de manera no cívica, ¿no?

Alejandra, grup d'edat entre 24 i 29 anys, Barcelona

6.6.2 Diferències en les percepcions d'efectivitat

Quan observem la divergència entre les mitjanes de valoració segons les principals variables sociodemogràfiques, el sexe i l'edat dels enquestats, s'hi perceben qüestions interessants. En primer lloc, val a dir que els homes confien menys que les dones en l'efectivitat atribuïble a totes les pràctiques polítiques, a excepció d'una: les activitats que incorporen violència. En aquest cas la mitjana de valoració masculina (2,9) és una mica superior a la femenina (2,7). Pel que fa a les edats, també trobem una tendència d'un gran interès: en termes generals la percepció d'eficàcia disminueix amb l'edat. No deixa de ser una tendència digna d'atenció, atès que el coneixement de les qüestions polítiques més aviat tendeix a créixer amb l'edat. Per tant, veiem com l'escepticisme, el "pessimisme", creix amb l'edat —com també tendeix a créixer el coneixement de la política. És una correlació a retenir, ja que reforça una de les idees que han anat apareixent al llarg de l'estudi: la tendència al "replegament retòric" dels joves que combinen el seu desencant per la política "real" amb un coneixement contrastat dels seus mecanismes de funcionament.

Taula 192. Percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques entre els joves de 15 a 29 anys, segons sexe i edat. Catalunya, 2005

Sexe i edat		Percepció d'efectivitat (Valoració mitjana entre 0 i 10)							
		Treballar en un partit polític	Treballar en associacions	Votar a les eleccions	Contactar amb polítics	Boicot de productes	Participar en manifestacions	Signat peticions	Participar en protestes violentes
Dona	15-19 anys	5,8	7,6	7,4	4,7	5,3	6,3	6,4	3,0
	20-24 anys	5,5	7,1	7,3	4,3	4,8	6,2	6,3	2,8
	25-29 anys	5,4	7,2	7,5	4,1	4,8	5,6	6,2	2,5
Home	15-19 anys	5,7	6,8	7,1	4,7	4,9	6,2	6,3	3,3
	20-24 anys	5,1	6,7	7,0	4,1	4,7	5,5	5,7	3,0
	25-29 anys	5,1	6,7	6,8	4,1	4,7	5,6	5,8	2,6
Total		5,4	7,0	7,2	4,2	4,8	5,8	6,1	2,8

Una vegada feta aquesta mirada, hem emprat la tècnica estadística de l'anàlisi factorial per veure fins a quin punt aquestes valoracions es podien agrupar en diferents components o lògiques subjacents a partir de la manera de respondre dels individus a cada variable. El resultat d'aquesta operació assenyala tres components bàsics d'agrupament de respostes:

Taula 193. Anàlisi factorial. Percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variable	Components		
	1	2	3
Treballar en un partit polític	0,791		
Contactar amb polítics	0,772		
Votar a les eleccions	0,696		
Signar peticions		0,761	
Treballar en associacions		0,724	
Participar en manifestacions		0,607	
Participar en protestes violentes			0,823
Boicot de productes			0,649
% variances explicada (61,8%)	33,5	15,2	13,1

Component 1. Percepció d'efectivitat de l'activisme politicoinstitucional. Agrupa les tres variables que impliquen relacionar-se d'una manera més o menys formal amb el món de la política: votar a les eleccions, participar en un partit polític i contactar amb polítics.

Component 2. Percepció d'efectivitat de l'activisme civil. Format per tres variables: treballar en associacions, participar en manifestacions i signar peticions.

Component 3. Percepció d'efectivitat de l'activisme de protesta transgressora. Agrupa dues variables: participar en protestes violentes i fer boicot a productes.

Cadascuna de les categories que aglutina cada component s'agrupa en una variable de síntesi.⁷¹ Hem aprofitat les tres variables resultants per fer tres models de regressió susceptibles de copsar la capacitat explicativa de diferents grups de variables sociodemogràfiques. El resultat és especialment significatiu ja que a través de la percepció d'efectivitat veiem quin és el “vincl de proximitat” entre els diferents perfils de joves i els diferents grups de pràctiques polítiques.

6.6.2.1 Percepcions segons variables demogràfiques i d'extracció social

En els models de regressió més simples, els que integren les variables demogràfiques, el primer que destaca és que l'edat té un efecte significatiu similar en les tres variables: com més joves, més disposició a percebre com a efectiva qualsevol de les tres formes d'acció política. Sembla que durant l'adolescència el vincle empàtic amb els referents institucionals és més fort que entre els joves de més edat. A mesura que s'avança en edat, es va refermant un imaginari juvenil que té com a lloc comú el rebuig i el desencantament respecte de tot allò que soni a política. Val a dir, per tant, que els adolescents són més “optimistes” que els joves.⁷²

Taula 194. Model de regressió lineal. Percepció d'efectivitat de les accions institucionals entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,122	,001
Edat	-,089	,000
Capital instructiu dels pares	,144	,000
Llengua parlada durant la infància	-,087	,018
Pirineus	-,040	,852
Ponent	-,125	,374
Comarques de Tarragona	-,114	,376
Comarques Centrals	-,204	,111
Comarques Gironines	-,077	,540
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,081	,484
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,098	,102
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,060	,335
Barcelona ciutat	-,143	,037

⁷¹ La variable de síntesi surt de fer la mitjana de valoració de les diferents categories que l'integren.

⁷² Caldria saber què passa amb els adults, però la nostra sensació és que, si més no entre els adults de menys de 50 anys, possiblement el desencant també és més potent que entre els adolescents.

Taula 195. Model de regressió lineal. Percepció d'efectivitat de les accions de la societat civil entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,199	,000
Edat	-,084	,000
Capital instructiu	,005	,788
Llengua parlada durant la infància	,021	,510
Pirineus	-,033	,857
Ponent	-,038	,753
Comarques de Tarragona	-,051	,649
Comarques Centrals	,017	,880
Comarques Gironines	-,089	,416
Àrea Metropolitana de Barcelona	,020	,843
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,024	,649
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,089	,100
Barcelona ciutat	-,082	,172

Taula 196. Model de regressió lineal. Percepció d'efectivitat de les accions de protesta entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,015	,720
Edat	-,078	,003
Capital instructiu	,067	,017
Llengua parlada durant la infància	-,108	,015
Pirineus	-,160	,521
Ponent	-,025	,880
Comarques de Tarragona	-,007	,962
Comarques Centrals	,076	,608
Comarques Gironines	,005	,971
Àrea Metropolitana de Barcelona	,020	,881
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,208	,004
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,155	,037
Barcelona ciutat	,025	,760

Pel que fa al sexe, tant pel que fa a les pràctiques institucionals com a les pròpies de la societat civil, les dones creuen més en la seva eficàcia que els homes. No passa així amb la dimensió de les accions més transgressores, on la diferència entre homes i dones no és significativa. En tot cas, val la pena retenir que en les accions més institucionals l'adhesió femenina supera la masculina, més marcada pel desencís.

Quant a les variables territorials, en tots tres models de regressió només destaca una diferència significativa: pel que fa a les accions més transgressores, hi ha menys percepció d'eficàcia en les ciutats mitjanes i grans —excepte Barcelona ciutat—. Accions com el boicot, com ja havíem vist, semblen especialment arrelades en els contextos més cosmopolites, de manera que es constitueixen com una acció referencial de les formes polítiques pròpies de la segona modernitat.

Taula 197. Percepció d'efectivitat de les diferents accions entre els joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbits del pla territorial	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de perfil institucional	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de la societat civil	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de perfil transgressor
Alt Pirineu i Aran	5,8	6,3	3,4
Ponent	5,6	6,3	3,7
Àrea Metropolitana de Barcelona	5,7	6,4	3,8
Camp de Tarragona	5,7	6,3	3,6
Comarques Centrals	5,5	6,5	3,9
Comarques Gironines	5,7	6,2	3,7
Terres de l'Ebre	5,8	6,4	3,6
Total	5,7	6,3	3,7

Comentem ara les variables d'adscripció referides a la posició d'estatus i centralitat social. En primer lloc, el capital instructiu familiar sembla predisposar a tenir més percepció d'efectivitat cap a les accions més institucionals i les accions més transgressores, però no en canvi cap a les accions recollides en la variable "activisme civil". Sembla que en aquest tipus d'accions la valoració positiva no depèn de la posició social que s'ocupa. La percepció positiva respecte a aquestes accions és transversal.

Taula 198. Percepció d'efectivitat de les diferents accions entre els joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Joves segons perfil instructiu patern	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de perfil institucional	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de la societat civil	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de perfil transgressor
Pares sense estudis secundaris ni universitaris	5,5	6,3	3,6
Almenys un pare amb estudis secundaris	5,7	6,4	3,8
Almenys un pare amb estudis universitaris	5,9	6,3	4,0
Total	5,7	6,3	3,8

Quant al binomi de variables *llengua que es parlava durant la infància-procedència personal i familiar*, ens trobem que l'efecte és que, a menys arrelament, més disposició a mostrar una percepció positiva respecte de l'eficàcia de les pràctiques polítiques, excepte d'aquelles valorades com a més transgressores. Aquí es deixa sentir el pes relatiu del col·lectiu dels joves nascuts a l'estranger, que majoritàriament tendeixen a valorar positivament l'efectivitat de la pràctica política institucionalitzada.

Taula 199. Percepció d'efectivitat de les diferents accions entre els joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Joves segons perfil instructiu patern	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de perfil institucional	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de la societat civil	Valoració d'efectivitat mitjana de les actuacions de perfil transgressor
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	5,6	6,3	3,8
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	5,5	6,3	3,8
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	5,7	6,4	3,3
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	5,4	6,5	3,3
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	5,6	6,6	4,7
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	6,2	6,4	4,3
Total	1,9	1,6	2,2

Certament, tant en aquest cas com en el de l'edat podríem pensar que una adhesió més elevada tendria a anar lligada a situacions de baix coneixement i, en el cas dels joves d'origen estranger, de baixa pràctica política. Aquests desajustos contradiuen una premissa sovint acceptada acríticament: que més coneixement, més interès, més pràctica i proximitat retòrica a l'àmbit de la política van acompanyats de més percepció d'eficàcia —i empatia— respecte a la pràctica política.

En afegir les variables relatives a la posició social actual, la principal conclusió que podem extreure de les dades és que si hi ha un col·lectiu especialment escèptic i/o desencisat és el dels treballadors joves, sobretot aquells amb un nivell més baix de formació acadèmica. Davant d'aquests, els estudiants, els treballadors amb més estatus laboral o acadèmic, però també els joves que ni estudien ni treballen o, com hem vist, els que encara són adolescents, mostren més disposició a una percepció més positiva de l'eficàcia de les pràctiques polítiques. També és ressenyable el fet que la categoria que més ens aproxima al perfil socio-demogràfic dels adults, la dels *emancipats amb fills*, mostren un nivell de desadhesió significatiu cap a les accions de la societat civil.

Encara hi ha una altra variable afegida en aquest model, la que remet al fet d'haver participat en el món de l'associacionisme durant la infància: sorprèn veure que aquesta participació no afecta positivament ni la percepció d'efectivitat de les accions institucionals ni la de les accions de la societat civil; sí, en canvi, i força, la percepció d'eficàcia de les actuacions més transgressores. Aquesta sembla una dada a retenir, atès que, juntament amb la variable de procedència, ens mostra l'existència d'un col·lectiu amb una posició d'una certa centralitat institucional que només mostra una adhesió significativament més alta a les manifestacions polítiques més trencadores —i també minoritàries.

6.6.2.2 Percepcions segons posicionaments i pràctiques polítiques

Hem operat un segon model de regressió amb l'objectiu d'aprofundir en les correlacions existents entre les accions i percepcions, d'una banda, i les posicions polítiques dels joves, de l'altra. Per fer-ho, hem introduït en els tres models de regressió sobre la percepció d'efectivitat les variables relatives a la posició dels joves en l'eix ideològic i nacional i les variables relatives a si parlen o no de política, si els interessa, si actuen políticament i si consideren la política complicada.

Comencem el comentari per aquesta darrera variable independent que hem introduït: la percepció de la complexitat de la política —que és indicativa de fins a quin punt la política és aliena als joves—. Doncs bé,

aquesta variable no sembla incidir respecte de les diferències en la percepció d'efectivitat política. Una vegada més veiem com coneixement, per una banda, i confiança en la política, per l'altra, no es correlacionen en el cas dels joves: hi ha confiats i desconfiats tant entre els que en saben, de política, com entre els que no.⁷³

Pel que fa a les accions polítiques, destaca l'existència d'una forta correlació entre activisme polític i percepció d'eficàcia en dues de les tres variables, la referida a l'activisme civil i la referida a les accions transgressores. No passa el mateix amb relació a la variable que recull les pràctiques institucionals. Participar en més accions polítiques no implica creure més en la vàlua de les accions institucionals. Aquest fet no és estrany si considerem que una bona part de les accions són precisament reaccions a la política més institucional.

En el cas de la variable sobre el grau d'interès per la política, ens trobem una situació diferent: aquí la variable es correlaciona positivament amb una creença més ferma en l'efectivitat de les accions de la societat civil, i, sobretot, de les institucionals, però en canvi no en les accions més transgressores. El mateix ens passa, però més accentuat, en el cas de la variable "parlar de política". La correlació positiva entre parlar de política en els entorns quotidians —família i/o pares— i creure en l'efectivitat de les accions institucionals i de la societat civil és molt alta, però en canvi no hi ha aquesta relació pel que fa a les pràctiques més transgressores.

Finalment, ens referirem a les diferents posicions en els eixos ideològic i nacional. Pel que fa a l'eix ideològic, el primer que destaca és que els joves posicionats en l'eix, sigui a l'esquerra o a la dreta, creuen molt més que els no posicionats en l'eficàcia de les accions institucionals. No passa així en referir-nos a les altres accions —activisme civil i activisme transgressor—, on els posicionats no només no manifesten més adhesió sinó que fins i tot, en el cas dels posicionats al centre i la dreta, mostren més desadhesió que els no posicionats.⁷⁴ L'adscripció en l'eix nacional no ens aporta gaire informació, tret de la creença més elevada dels joves que se senten d'un altre país —de procedència estrangera— en tota forma d'acció política. També podem afegir que els no posicionats en l'eix català-espanyol mostren en tots els casos una creença més elevada en les formes més transgressores d'acció política.

6.6.3 Tipologies juvenils davant l'efectivitat atribuïda a les pràctiques polítiques

A part d'aprofundir en aquests models de regressió, l'anàlisi factorial també ens ha permès elaborar una tipologia juvenil segons la percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques polítiques. Cal advertir que és una tipologia elaborada sobre la base de les diferències en el posicionament de cadascun dels grups de joves respecte de la mitjana de valoració juvenil de cada grup de pràctiques —actuacions institucionals, de la societat civil i actuacions més transgressores—. En aquest sentit, es mesuren positivament o negativament les diferències tendencials que mostren cadascun d'ells en relació amb la resta de grups. Precisament per aquest fet no entrarem a dissecar el pes dels factors sociodemogràfics o de posicionament ideològic dins de cadascuna de les tipologies resultants. La variable sintètica resultant ens farà servei en els apartats següents i també al capítol 6 de l'informe, ja que resumeix una informació denotativa del grau de vinculació emocional dels joves amb el món de la política. La tipologia és la següent:

Tipus 1. Joves que creuen més en la transgressió. Són joves caracteritzats pel fet de tenir més la sensació que les accions transgressores, que són les més mal valorades en termes generals, poden tenir una certa efectivitat. Són el 18% dels joves.

Tipus 2. Joves pessimistes. És el grup de joves que valoren per sota de la mitjana l'efectivitat de tota forma d'acció. En aquest grup hi trobem el 8,9% dels joves.

⁷³ Recordem que els models de regressió mostren la influència de les variables un cop anul·lada la influència indirecta de la resta de variables inserides en el moment. Això vol dir que, quan parlem de la manca d'influència de l'aptitud política amb relació a la percepció d'eficàcia, el que diem és que no té influència un cop anul·lada la que poguessin tenir en aquesta correlació terceres variables —per exemple, el nivell d'instrucció parental, que afecta tant l'aptitud política juvenil com la percepció d'eficàcia—. Si no es tingués en compte aquesta "neteja" d'efectes indirectes, sí que trobaríem una relació positiva entre aptitud política i percepció d'eficàcia.

⁷⁴ Val a dir que la conjuntura política de mobilitzacions contràries a la política del PP pot estar influïnt en aquesta correlació.

Tipus 3. Joves que creuen menys en la transgressió. Aquests joves es caracteritzen sobretot pel fet de ser especialment crítics amb l'efectivitat de les accions rupturistes, les més mal valorades en general. Del total dels joves catalans, en aquest grup n'hi trobem un percentatge del 20,2%.

Tipus 4. Joves optimistes respecte a l'impacte de la societat civil. Aquests joves són més optimistes que la mitjana —ja alta— pel que fa a l'efectivitat de les accions agrupades com a activisme de la societat civil. En aquesta categoria hi comptem el 9,2% dels joves.

Tipus 5. Joves pessimistes amb l'impacte de les accions institucionals. Aquests joves tenen una opinió molt més negativa que la mitjana pel que fa a l'efectivitat de les accions de la societat civil organitzada. El 8,7% dels joves estan localitzats en aquesta categoria.

Tipus 6. Joves pessimistes amb l'impacte de les accions de la societat civil. Aquest grup de joves tendeix a creure més que la mitjana en l'impacte positiu de les accions institucionals. Aquests joves, escèptics amb l'impacte d'actuacions com anar a manifestacions —i, en general, amb les actuacions associades a la societat civil—, sumen l'11,2% del total.

Tipus 7. Joves que no contesten. Aquí hi trobem els joves que no han sabut o no han volgut contestar a alguna de les preguntes dirigides a construir la tipologia. Són el 23,7% dels joves, gairebé una quarta part del total.

Taula 200. Tipologia de joves de 15 a 29 anys davant l'efectivitat atribuïda a pràctiques polítiques. Catalunya, 2005

Tipologia de joves	%
Creença en la transgressió	18
Pessimistes	8,9
Menys creença en la transgressió	20,2
Optimistes amb les accions de la societat civil	9,2
Pessimistes amb les accions institucionals	8,7
Pessimistes amb les accions de la societat civil	11,2
No contesten	23,7
Total	100

Acabarem aquest capítol observant com s'interseccionen aquestes diferents percepcions d'eficàcia de les polítiques amb les tipologies elaborades sobre afecció política —la versió reduïda de 4 tipus que apareix al capítol 4—, *activisme polític* —la tipologia que apareix en aquest mateix capítol—, i també segons la *pràctica electoral* i la *posició en els eixos ideològic i nacional*. Comencem per la pràctica electoral.

En l'apartat referit a la participació electoral observàvem que les diferències en aquesta pràctica no tendien a diferir excessivament segons les variables analitzades. En canvi, sí que hi ha diferències molt notables segons la percepció d'eficàcia. Hi ha dos grups de joves que tendeixen a haver votat molt menys que la mitjana: els joves especialment descreguts pel que fa a l'efectivitat de la pràctica política més institucional (tipus 5, 68,4% de votants), i els joves que no van contestar (tipus 7, 76,9% de votants). A més, entre el primer grup de joves el percentatge dels que no van votar per motius ideològics representen una proporció molt superior a la mitjana juvenil: el 21,8%. Com ja havíem apuntat trobem dos sentiments que dominen entre els joves que no van votar: per una banda, una dinàmica més desencisada i escèptica amb relació a la política institucional, i per l'altra una dinàmica que pot estar influida per la dissociació, el desconeixement i la distància sentida respecte a la política. El primer és un grup en certa mesura ideologitzat, i el segon, en canvi, sembla que es caracteritza pel fet de sentir-se aliè a allò que representa la política.⁷⁵

⁷⁵ Certament és una interpretació una mica agosarada de qui conforma el grup dels no posicionats, si bé en el capítol següent veurem que no es tracta d'una hipòtesi arbitrària.

Pel que fa a la relació amb les pràctiques polítiques no electorals que duen a terme, podem destacar que es detecta una certa correlació entre ser un jove políticament poc o gens actiu i pensar que les pràctiques polítiques són poc efectives. Especialment els joves inactius tenen més presència relativa entre els joves que tendeixen a pensar que, en general, les pràctiques polítiques són poc efectives, sobretot les pràctiques més institucionals o més transgressores —tipus 5 i tipus 3, respectivament. L'opinió no tendeix a ser tan negativa respecte a les pràctiques de la societat civil. Davant d'aquesta tendència al pessimisme, els grups representatius dels joves més activistes —els joves *actius-institucionals*, els *ludicoreivindicatius* i els *actius-reivindicatius*— tendeixen a veure amb més optimisme la pràctica política —si bé també hi trobem un percentatge, reduït, de pessimistes— i mostren més confiança en l'efectivitat de les diferents pràctiques. Puntuen més alt en els tipus que es defineixen per la confiança en unes o altres pràctiques —i que no neguen l'efectivitat de les altres, o no més que la mitjana juvenil—, i són menys, en percentatge, en els tipus que es defineixen en negatiu. Només hi ha una excepció a aquesta tendència: els joves *ludicoreivindicatius* estan sobrerrepresentats en el grup de joves que desconfien de l'efectivitat de les pràctiques institucionals. Veiem, per tant, que hi ha una correlació positiva entre més participació i més percepció d'efectivitat excepte en el darrer cas.

A la vegada, també hi ha força casos que van contra la lògica d'aquesta correlació, i és un fet que també cal destacar. Així, per exemple, hi ha força joves inactius o poc actius que, en canvi, tendeixen a considerar força efectiu l'activisme més transgressor o de la societat civil. És a dir, que consideren efectiu allò que no fan o que fan molt poc. També és una dada a retenir la referida als joves que, malgrat estar representats en una de les tres modalitats de joves políticament actius, apareixen com a no posicionats: són una quarta part del total dels joves que no es posicionen quant a l'efectivitat de les accions. Difícilment podem considerar que aquests joves, que representen al voltant del 5% del total, no van contestar per allunyament o dissociació del camp polític. Possiblement en aquests casos, minoritaris, el no posicionament provenia de la consideració que la pregunta era massa complexa per donar-hi una resposta simplificada i ràpida.

Comentem ara els pesos relatius dels valors de la variable d'afecció política —variable clúster que reuneix quatre tipologies de joves: els *pròxims* a la política, els *allunyats* de la política, els *desencisats* de la política, i els *que en parlen*. Com en el cas anterior, detectem la mateixa tendència entre les categories dels que se senten emocionalment més propers a la política —els *pròxims* i els *que en parlen*— a tenir una percepció d'efectivitat més elevada en les diferents dimensions de la pràctica política, i, per contra, una mirada més escèptica entre els més distanciatos —els *allunyats* i els *desencisats*. Entre aquests darrers, els *desencisats*, la tendència a l'escepticisme quant a l'efectivitat es concentra en l'efectivitat de la pràctica més institucional (tipus 5) o més transgressora (tipus 3). Una altra dada significativa és que al grup dels que *en parlen* —però que, recordem-ho, tendien a no considerar-se aptes per comprendre la complexitat de la política— és especialment alta la valoració que fan de l'efectivitat de l'activisme propi de la societat civil organitzada (tipus 4). Finalment, comentem una darrera tendència. Entre els molts joves situats en els dos tipus que es caracteritzen pel fet de tenir un sentiment alt d'aptitud per comprendre la política, els *pròxims* i els *desencisats*, hi trobem un percentatge significatiu de joves —al voltant del 8% del total— que no es van posicionar a l'hora de valorar el conjunt de totes les pràctiques per les quals se'ls preguntava. Representen un terç dels joves que no van contestar (tipus 7), i remetent, una vegada més, a la minoria de joves en què el no posicionament quant a l'efectivitat no es pot explicar en termes de desconeixement polític. Per tant, veiem que hi ha límits a l'hora d'interpretar els *no posicionats* com un grup format homogèniament per desconexors de la política.

Pel que fa al posicionament en l'eix esquerra-dreta, trobem dades força rellevants. La primera és que un percentatge molt elevat de la minoria dels joves posicionats a l'extrema esquerra (més del 40%) se situen entre els joves que consideren la participació transgressora més efectiva que la mitjana juvenil —recordem-ho, força baixa. En contrast amb aquest grup, l'important percentatge de joves que s'autoposicionen a l'esquerra tenen una valoració diversa d'aquesta participació: són especialment significatius tant el percentatge d'aquests joves que consideren les pràctiques transgressores menys efectives que la mitjana com el percentatge d'aquests joves que les consideren molt efectives. Certament, aquest és un grup força heterogeni.⁷⁶

⁷⁶ D'alguna manera, aquesta és una pista afegida a una de les idees que ja hem apuntat amb anterioritat: que l'etiqueta esquerra no té una forta càrrega ideològica sòlida i compactada, sinó que és més aviat una etiqueta gairebé de posicionament simbòlic pròpia del fet de ser jove.

Entre els joves situats al centre esquerra, la tendència és tenir una valoració més positiva que la mitjana de la participació *institucional* i de la *societat civil*. Veiem el mateix, si bé d'una manera molt menys accentuada, entre els joves autopoïntats al centre, si bé entre aquests també són un percentatge superior a la mitjana els no posicionats en l'eix ideològic. En la mateixa línia, també entre els no posicionats en l'eix són especialment voluminosos, percentualment parlant, els que no es posicionen en la valoració de l'efectivitat (tipus 7), però superen la mitjana en el seu pessimisme respecte a l'efectivitat de qualsevol acció política o els que, en especial, consideren poc efectiva la pràctica més institucional (tipus 5).

El posicionament en l'eix d'adscripció nacional genera efectes menys remarcables, si n'exceptuem un: la distribució dels joves no posicionats en aquest eix quant a l'efectivitat. Només un 2,3% dels joves que no es posicionen a l'hora de valorar l'efectivitat de les pràctiques polítiques (tipus 7) se senten *només catalans*, i un 11,2%, *més catalans que espanyols*. Per contra, els joves que se senten d'un altre país, i en menys mesura, els joves que se senten més o només espanyols, pesen molt en la categoria dels joves no posicionats quant a l'efectivitat de la política. Això s'explica en part per la correlació existent entre el fet de sentir-se *català* o *més català* i tendir a mostrar-se més adherit a la política, sobretot en el pla subjectiu —el que es mesura a partir dels tipus d'*afecció política*. A banda d'aquest fenomen, també és destacable el fet que els joves que se senten *d'un altre país* o *més* o *només espanyols* tendeixen a ser més escèptics respecte a l'activisme de la societat civil organitzada (tipus 6). Finalment, també s'ha de comentar que els que no es posicionen en l'eix ideològic tendeixen tant a no posicionar-se tampoc amb relació a l'efectivitat com a ser més escèptics pel que fa a l'efectivitat de les accions de perfil institucional (tipus 5).

7. Posicions, disposicions i conclusions

En aquest darrer capítol repassem les principals qüestions que han anat apareixent al llarg de l'informe. Per aconseguir aquest objectiu dividirem el capítol en tres grans apartats:

- Un primer apartat en què repassem les disposicions diferencials dels joves en les diferents pràctiques i percepcions polítiques que hem anat desgranant a partir de les diferents variables demogràfiques, adscripcions estructurals i posicions estructurals dels joves. És un repàs en què reprendrem els resultats sorgits sobretot a través de l'anàlisi dels models de regressió, i a partir del qual volem saber quin tipus d'influència tendeix a rebre una persona en l'àmbit polític, quines disposicions a participar, quina mena d'interès per la política desenvolupa, etcètera, segons si és noi o noia, té 15 anys o 28, o prové o no d'una família amb un alt nivell instructiu. Addicionalment, quan ho hem considerat necessari, la informació extreta dels models de regressió es complementa amb una anàlisi de diferents taules de contingència observades al llarg de la investigació.
- Un segon apartat en què, a través d'una anàlisi de correspondències, mirem de sintetitzar la informació principal sobre els diferents posicionaments dels joves en un mapa final de la participació política juvenil. En aquest mateix apartat, a més del mapa resultant de l'anàlisi de correspondències, hem generat una tipologia que sintetitza en set grans grups de joves les diferents posicions en el mapa de la participació política juvenil.
- Finalment, un darrer punt en què farem una petita repassada a les principals aportacions conceptuals i teòriques de l'informe amb relació al sentit de la participació política dels joves catalans.

7.1 Les disposicions envers la participació sociopolítica i l'afecció política

Com dèiem, en aquest primer apartat observarem les diferents disposicions que els joves mostren respecte a la participació sociopolítica i l'afecció política segons les diferents posicions sociodemogràfiques, d'extracció social i d'adquisició social que tenen. Per tant, aquesta és una primera aproximació de síntesi en la qual destaquem les diferències dels joves segons la diferent posició que ocupen en l'estructura social.

7.1.1 Disposicions segons l'edat

Quan parlem de l'associacionisme vinculat a l'edat, se'ns barregen dos tipus d'efectes en les disposicions dels joves: els d'edat i els de generació. Entre els efectes de generació, podem destacar el fet que hi ha hagut un descens en la vinculació dels més joves a la pràctica esportiva, sobretot perquè aquestes pràctiques es vinculen menys amb les activitats extraescolars, alhora que l'increment de la pràctica fora de l'escola no compensa plenament aquest descens generacional. També sembla anar una mica de baixa, entre els més joves, la pràctica religiosa. D'altra banda, s'ha incrementat la tendència a la participació en entitats d'educació en el lleure dels joves de 15 a 19 anys, si ho comparem amb la resta. Aquest increment es pot explicar en bona mesura pel procés de professionalització d'aquesta mena d'entitats. Pel que fa als efectes d'edat, val a dir que hi ha diferents tipus de vinculació associativa que s'incrementen amb l'edat: la participació en grups culturals, politicoreivindicatius o de suport als desfavorits. Algunes d'aquestes manifestacions participatives es configuren com a bàsicament juvenils —pràctiques pròpies d'una certa manera de *ser jove*—, mentre que d'altres, les que impliquen una participació menys forta —per exemple, de vinculació exclusivament econòmica—, tenen a veure amb formes de participació que es generen en la mesura que els joves van assumint les responsabilitats i estils de vida propis del rol adult. Entre els més joves és més forta la vinculació a dos tipus d'entitats: les esportives i les d'educació en el lleure —que són en bona mesura entitats d'alta vinculació durant la infantesa, que molts adolescents “arrossegueu” fins entrada l'adolescència, on es produeix una “fugida” progressiva.

Pel que fa a l'activisme polític, hi ha la tendència entre els més joves a mostrar una disposició a l'activisme polític més reduït que entre els de més edat, especialment en comparació amb el grup de 20 a 24 anys. Entre la minoria dels més actius, recalquem que els més joves, sobretot nois, tendeixen més a l'*activisme*

reivindicatiu; mentre que a partir dels 20 anys té més presència la participació *ludicoreivindicativa* —que baixa a partir dels 25— i la participació d'*activisme-institucional*. Pel que fa als hàbits ètics, observem la mateixa tendència a l'increment d'aquestes pràctiques amb l'edat —segurament per l'increment de l'autonomia econòmica i per trobar, a més edat, més joves emancipats. En canvi, la percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques polítiques tendeix a ser més alta entre els més joves i decreix amb l'edat. Per tant, amb l'edat s'incrementa l'escepticisme dels joves.

Però el contrast és força més clar en l'afecció política que en la pràctica política. Els joves que tenen entre 15 i 19 anys mostren menys disposició a sentir-se aptes per entendre la política. Els més joves, a més, tendeixen a posicionar-se menys en l'eix esquerra-dreta —no, en canvi, en l'eix d'adscripció nacional tradicional, on s'ubiquen més que els joves a partir de 20 anys. A més, l'interès per la política en abstracte i el fet de parlar-ne amb el grup d'amics també s'incrementa amb els anys, en un clar efecte edat: a mesura que maduren, els joves s'apropen a un món que no és aliè als joves, però sí que ho és força a una part considerable dels adolescents. També amb l'edat es manifesta més interès per allò que passa en diferents àmbits territorials. Així doncs, sembla que l'abandonament de l'adolescència va acompanyat de més preocupació tant per la política en concret com en abstracte. Podríem dir que la despreocupació com a actitud adolescent majoritària és desplaçada per la desconfiança per la política, amb tot un ventall de matisos i excepcions. Els problemes que preocupen els joves també canvien a mesura que els joves es fan grans i l'horitzó de l'emancipació personal s'apropa. Així, a partir dels 20 anys la preocupació pels problemes d'accés a l'habitatge i per la precarietat laboral s'incrementa notablement, mentre que entre els més joves destaca la preocupació per l'educació, tema que els afecta directament perquè una bona part dels menors de 20 anys encara estan dins l'itinerari acadèmic. Una de les preocupacions estrella entre els joves, els problemes derivats de l'arribada de població immigrant, és transversal a totes les edats.

Per tant, amb relació a l'edat sí que veiem diferències que podem associar al fet d'entendre més o menys les qüestions relacionades amb la política. Entre els joves adolescents n'hi ha un grup que encara “arrossegueu” una despreocupació per la política pròpia de qui no s'hi sent apte de moment. Una bona part d'aquests adolescents veuen la política com una activitat pròpia dels adults. La realitat, però, mostra que a partir dels 20 anys el grau de coneixement i preocupació per la política en fa un camp temàtic plenament juvenil o, si més no, no menys juvenil que adult. Curiosament, el posicionament tradicional en l'eix d'adscripció nacional posiciona més adolescents que joves. Sembla que aquesta adscripció, per tant, en bona mesura està “desincrustada” de la política; alguns dels grups de joves més polititzats i de més edat fugen dels posicionaments d'adscripció nacional, si més no tal com estan plantejats —sense lloc per a gaires matisos— en el marc d'un qüestionari. En tot cas, l'evolució diferenciada d'aquest posicionament s'ha de considerar una particularitat significativa: l'adscripció nacional és “prepolítica” i “postpolítica” a la vegada, cosa que la fa bellugar-se, en el terreny estadístic, a partir de paràmetres propis. El joc d'adhesions i desadhesions reflecteix la complexitat de les qüestions nacionals en el món d'avui.

7.1.2 Disposicions segons el sexe

L'itinerari associatiu de nois i noies és un xic diferent. Les noies mostren més disposició a haver estat vinculades a l'activisme de suport als més desafavorits o al cultural, i per contra, els nois mostren més tendència a vincular-se a les entitats esportives. No hi ha diferències rellevants pel que fa a l'educació en el lleure. Val a dir que, en termes generals, les diferències anteriors no són gaire accentuades, i sembla que tendeixen a desdibuixar-se amb l'edat, sobretot en la participació en entitats culturals. Pel que fa a l'associacionisme actual, no hi ha diferències significatives en la disposició de noies i nois. En canvi, l'esport associatiu actual manté el perfil masculí, així com també la vinculació a gimnasos, on les noies semblen tenir una presència més fluctuant, menys estable. La vinculació a entitats de suport als desafavorits actual accentua el perfil femení, i la vinculació a entitats religioses o “polítiques” no té un perfil de gènere accentuat.

En referència a les pràctiques polítiques, les diferències són poc accentuades. Amb tot, val a dir que les noies mostren més passivitat en l'activisme polític, sobretot el de perfil menys institucional, a partir dels 25 anys. A més, podem ressaltar que pel que fa a les pràctiques més quotidianes, les que hem anomenat “hàbits ètics”, les noies mostren més tendència a fer-les, sobretot la recollida selectiva i la compra de productes de comerç just. A més, tendeixen a manifestar més adhesió —perceben com a més efectives— les pràctiques polítiques, tant les institucionals com les que fa la societat civil organitzada. Els nois, per contra, tendeixen a ser més escèptics pel que fa a l'efectivitat global de les pràctiques polítiques, si exceptuem les activitats més mal valorades, que són les relatives a les pràctiques més transgressores, on no es detecten diferències de gènere.

Quan parlem d'afecció política, els nois mostren més tendència que les noies a autoconsiderar-se aptes per comprendre la política, per parlar-ne amb els amics —amb la família la disposició és la mateixa—, i es mostren més interessats en la política en general. Per contra, les noies tendeixen a tenir més interès per allò que passa als diferents àmbits territorials delimitats —Espanya, món... A més, els nois estan més disposats —tot i que la diferència és percentualment petita— a posicionar-se en l'eix esquerra-dreta. És a dir: les noies manifesten més interès pels temes concrets i “no relacionats” amb la política, i els nois, per la política com a camp temàtic.

Aquestes divergències entre nois i noies en les disposicions, percepcions, hàbits, etcètera, vinculats als temes polítics, ens remetent una altra vegada a la perspectiva interpretativa que hem situat sota els epígrafs de *replegament ètic* —més femení que masculí— i *replegament retòric* —més masculí que femení. Si bé les realitats socials són complexes, creiem que aquesta tipologia recull bé els resultats de la recerca tant en el vessant quantitatiu com en el qualitatiu. Alhora, som conscients que des de fa molts anys els “comportaments polítics” d'homes i dones han estat marcats per pautes ben diferenciades. Tradicionalment, una de les principals manifestacions de les desigualtats de gènere feia els homes més avesats a la participació en els espais públics —cosa que incloïa sentir-se aptes i “cridats” a dir la seva en qüestions polítiques—, mentre que reservava a les dones un paper protagonista en la gestió dels espais privats, domèstics —desplaçant-les, per tant, a un paper d'actrius secundàries de la política, en el millor dels casos. La progressiva igualació formal en els drets i deures d'homes i dones ha anat repercutint en un desdibuixament d'aquestes assignacions de rol, i això es reflecteix en les estadístiques sobre el comportament polític de nois i noies. Hem vist com s'està desdibuixant —per exemple, en la participació en entitats polítiques— la diferenciació de gènere, fins al punt que, de fet, sembla intuir-se un desplaçament del protagonisme envers les noies —si més no, mentre són joves i no adquireixen, massivament, responsabilitats domèstiques. Tot i aquest progressiu desdibuixament de les fronteres de gènere, podríem dir que l'*habitus* masculí i femení empeny nois i noies, ni que sigui d'una manera poc accentuada, a relacionar-se amb la política d'una manera diferent. Les noies mostren més disposició a la *pràctica política de quotidianitat*, i els nois, en canvi, a la *pràctica política d'identitat*.

Per entendre aquesta diferència, però, cal fer referència a un altre desdibuixament: el de la política en si mateixa. Si la major part dels joves, nois i noies —però més els nois—, tendeixen a desconfiar de la política més formal, la relacionada amb el sistema representatiu de partits, en canvi bona part dels joves se senten, d'una manera o altra, *individus polítics*. En paral·lel a l'allunyament de la política més formal es dona una apropiació de la política que no implica, en termes generals, una actitud marcadament activa. Més aviat diríem que es tendeix a carregar de contingut, d'actitud política activa, camps socials que fins ara tendien a no considerar-se polítics. Ens referim, sobretot, al fet de parlar de política —*replegament retòric*— o de *fer política en les petites coses* —*replegament ètic*. Estar pendent de la política com a tema o ajudar les persones més necessitades passen a ser comportaments explícitament polítics: reflexionats, interpretats i viscuts com a tals. Així, la mutació la podem trobar no tant en les pràctiques en si mateixes com en el sentit que adquireixen aquestes pràctiques. Aquest sentit està creixentment vinculat a la política —acció, interès, eficàcia, etcètera—, ja sigui des del “parlar-ne”, ja sigui des de l’“allunyar-se'n” com a alternativa a aquesta.

A la vegada, però, el fet que les noies tinguin més interès en la quotidianitat afecta també la progressiva arribada a camps de la política, com ara la col·laboració amb entitats polítiques o reivindicatives, de les quals semblaria que els homes tendeixen a retirar-se. En aquest sentit, hem d'entendre que en l'imaginari juvenil la construcció identitària basada en la resistència a tot allò que és vist com a propi dels principis relacionals adults, la *transgressió* de les normes i institucions adultes/formals, tendeix a “cridar” més els nois que les noies, que solen negociar la seva identitat a partir d'oposicions menys frontals —d'escenificació menys frontal. Això tendeix a allunyar més els nois de la *política pragmàtica*, un espai, per contra, que moltes noies poden assumir com a part de la progressiva assumpció de la presència en la política com a vehicle d'emancipació personal.

7.1.3 Disposicions segons els àmbits del pla territorial

Les disposicions segons els àmbits del pla territorial, recollides en els models de regressió, poques vegades han aparegut com a significatives en els diferents models de regressió analitzats. En termes generals, per tant, el fet de residir en un territori o altre “disposa” poc a actuar o percebre la realitat política d'una manera o altra, un cop s'hi ha anul·lat l'efecte indirecte que s'explica per altres variables: el fet de tenir més proporció de població juvenil catalanoparlant; que hi dominin més municipis de perfil petit o gran, etcètera.

Malgrat aquesta consideració inicial, és pertinent assenyalar diferències que sí que apareixen en les taules de contingència, encara que hem de tenir present que en bona mesura s'expliquen per l'efecte indirecte de la composició social o territorial diferenciada de cadascun dels àmbits.

Pel que fa a la participació associativa, la diferència més notable de la participació juvenil segons els àmbits del pla territorial on resideixen es dona al voltant de les formes d'associacionisme de perfil més infantil — associacionisme extraescolar i associacionisme d'educació en el lleure. En aquestes formes d'associacionisme hi ha uns àmbits del pla territorial que semblen haver tingut una estructura que, històricament, ha afavorit menys aquesta mena d'associacionisme: els àmbits del pla territorial de les Terres de l'Ebre, del Camp de Tarragona i de Pirineu-Aran. Sembla que aquest perfil d'entitats no tenen ni l'origen ni una gran implantació en aquests territoris. Potser això explica que en aquests àmbits del pla territorial s'hagin desenvolupant menys aquestes estructures participatives, que en la majoria dels casos han sorgit d'iniciatives institucionals o culturals focalitzades a Barcelona o en altres territoris allunyats d'aquests àmbits del pla territorial. Així, per exemple, la pràctica extraescolar és especialment accentuada a Ponent.

En termes generals, però, hi ha un àmbit del pla territorial en què l'activisme associatiu apareix com a especialment sòlid. Ens referim a les Comarques Centrals. Si n'exceptuem l'associacionisme religiós i extraescolar, aquestes comarques estan al capdavant de totes les formes d'associacionisme juvenil tant d'itinerari com actual. A més, els joves d'aquest àmbit semblen tenir un grau de fidelitat i implicació amb les entitats més gran que la mitjana.

Les actuacions polítiques dels joves, i també la percepció d'efectivitat, tendeixen a ser més altes, d'una manera estadísticament significativa, en un dels àmbits del pla territorial: altre vegada a les Comarques Centrals. En aquestes comarques hi trobem més presència de joves políticament actius, tant en els perfils d'activisme més institucional —on també hi ha una presència destacable de joves de l'Alt Pirineu-Aran— com en els perfils d'activisme més reivindicatiu —en els quals també trobem un percentatge significativament alt de joves de les Terres de l'Ebre, segurament reflectint la mobilització que pot haver generat el transvasament de l'Ebre—. També és a les Comarques Centrals on els joves mostren més tendència a fer recollida selectiva. En canvi, a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a les Comarques de Tarragona i a les Comarques Gironines hi trobem un perfil d'activisme polític un xic inferior. És també al Camp de Tarragona on hi trobem menys percentatge de joves que han anat a votar.

En canvi, pel que fa a l'afecció política trobem una tendència força diferent. En aquest cas, els joves que amb més proporció es mostren *pròxims* a la política no són pas els residents a les Comarques Centrals —aquests ocupen el segon lloc, però a força distància dels primers i amb un perfil percentual similar a la resta de territoris—, sinó els residents en un dels territoris on els joves es mostraven políticament menys actius: l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Els joves residents a l'Àrea Metropolitana de Barcelona parlen més de política; mostren més interès per la política tant en abstracte com en relació amb allò que passa en els àmbits espanyol, europeu i mundial; mostren més desacord amb l'afirmació "la política és complicada"; en definitiva, mostren més afició a la política. Són, per tant, els joves més propers a la política com a tema, però en canvi no ho eren en observar la política i la participació *com a pràctica*. Aquest comportament diferencial s'explica pel fet que aquest àmbit inclou els joves residents a Barcelona ciutat, que, com veurem en el punt següent, són els més disposats —d'una manera significativa, com es veu en els models de regressió— a aquesta proximitat temàtica respecte a la política —que, combinada amb el baix activisme, és la manifestació paradigmàtica del *replegament retòric*.

Pel que fa als posicionaments en els eixos esquerra-dreta i d'adscripció nacional, a les Comarques Centrals, a les Terres de l'Ebre i a l'Àrea Metropolitana de Barcelona hi trobem més tendència dels joves a posicionar-se a l'esquerra. A més, en l'àmbit barceloní hi ha un percentatge més reduït de joves no posicionats en l'eix esquerra-dreta. Pel que fa a l'eix nacional, els joves residents a les Comarques Centrals tenen una tendència més accentuada a situar-se en les posicions d'adscripció nacional exclusivament catalana que la resta, al contrari del que fan els residents a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i al Camp de Tarragona, que s'inclinen menys per les posicions d'adscripció prioritàriament o exclusivament catalana. En bona mesura, això s'explica per la diferència en la composició social dels joves de cada territori quant a la procedència personal i familiar.

Així doncs, i dins una tònica poc diferenciada —i gairebé sempre no significativa en els models de regressió—, veiem que hi ha un territori on els joves tenen més tendència a l'activisme tant associatiu com de pràctica política: les Comarques Centrals. Per contra, n'hi ha un altre on l'aproximació a la política *com a tema* és més important, malgrat no destacar en les pràctiques polítiques: ens referim a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

És rellevant que aquests dos territoris sigui on els joves estan més posicionats cap a l'esquerra —que, d'altra banda, és el posicionament majoritari—. Sembla que l'adscripció esquerrana diferencial s'arrela, en tots dos casos, a la proximitat —tot i que per vies diferents— a la política i a la participació. En el cas de les Comarques Centrals hi ha més proximitat al tramut institucional i civil del territori, possiblement reforçada per la percepció que adscriu la no-catalanitat —minoritària en aquestes comarques— a les posicions polítiques de dreta. Podríem dir que en aquestes comarques trobem el cas paradigmàtic d'aquesta vinculació, altrament força comuna entre els joves catalans —especialment entre els catalanoparlants. En el cas de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, en canvi, el posicionament a l'esquerra està una mica més vinculat a posicionaments identitaris que tenen a veure amb la centralitat de la política com a tema i la posició que, més enllà de matisos i desencants, semblen haver d'ocupar els joves: l'esquerra de l'espectre polític. És una posició més desvinculada del catalanisme i de la pràctica associativa que en el cas anterior, i que en canvi arrela o bé en la posició obrera d'origen de molts dels joves —molts dels que provenen del *cinturó roig*— o bé en la posició assumida a través d'un procés reflexiu més o menys elaborat —els joves de més estatus social. Finalment, hi ha un tercer territori on els joves estan més decantats *cap a l'esquerra*: les Terres de l'Ebre. En aquest cas, el factor diferencial que pot explicar les petites diferències percentuals segurament rau en els conflictes polítics que s'hi han viscut, i que possiblement "obliguen" més joves a prendre partit en qüestions polítiques —així ho reflectien els grups de discussió fets en aquest territori. Ens referim als debats referents al transvasament de l'Ebre, que semblen distanciar especialment els joves de les posicions defensades pel principal partit de dretes espanyol.

7.1.4 Disposicions segons la mida del municipi

En relació a la pràctica associativa, en primer lloc trobem que hi ha més vinculació extraescolar als municipis de més de 50.000 habitants, i més vinculació d'itinerari en entitats politicoreivindicatives a Barcelona —si bé no es dona amb relació a l'associacionisme actual, cosa que ens fa pensar que és una vinculació que tendeix a ser més puntual, més inestable... més pròpia de les vinculacions febles pròpies de la *modernitat líquida*—. Per contra, als municipis petits la disposició dels joves a haver estat i a estar vinculats actualment a entitats esportives és més alta, si n'excloem els gimnasos —on la disposició és la contrària (menys vinculació), tot i que sembla que aquesta tendència tendeix a desaparèixer en el present. També és als municipis petits on hi ha més vinculació actual a entitats culturals, cosa que fa pensar que el tipus de vinculació és més estable en el temps. Tot apunta que, a l'inrevés del que passa a Barcelona, els municipis petits són els més resistents a les noves formes relacionals pròpies de la *modernitat líquida*.

A la vegada, també trobem que hi ha més tendència a les actuacions polítiques institucionals als municipis de menys de 10.000 habitants. Pel que fa als hàbits ètics, hi ha un contrast interessant a ressenyar: mentre que els joves barcelonins mostren més disposició a la pràctica del boicot comercial, els joves de les petites poblacions mostren més disposició a la pràctica de la recollida selectiva.

Pel que fa a l'afecció política, els joves residents a Barcelona ciutat mostren més disposició a sentir-se aptes per entendre la política, per interessar-s'hi i per parlar-ne, tant amb pares com amb amics. A més, mostren més interès per allò que passa als àmbits territorials més globals, però, en canvi, menys interès per allò que passa en l'àmbit local —allò que en termes generals preocupa més joves. Per contra, aquest és l'àmbit que més interès genera en els joves de pobles petits.

Tot i no ser tendències gaire accentuades, el contrast entre els aspectes als quals els joves residents a Barcelona ciutat estan vinculats més habitualment i, per contra, aquells en què els joves residents als petits municipis són els que se situen al capdavant ens aporta pistes sobre les noves tendències quant a la manera de relacionar-se associativament i de posicionar-se políticament dels joves. Val a dir que la manca de dades comparatives fa que el supòsit que aquestes tendències diferencials tenen a veure amb transformacions històriques recents que han afectat d'una manera desigual uns i altres territoris se sosté sobre plantejaments teòrics, no empírics. Podria ser que aquestes diferències hagin existit sempre, i que fins i tot actualment s'hagin atenuat. De fet, la nostra tesi no és contrària a aquesta possibilitat. Constatem, en tot cas, que a

Barcelona els vincles semblen tendir més a la inestabilitat i que el posicionament polític es basa més en el que és més subjectiu, més retòric. Per contra, als petits municipis les vinculacions relacionals —les associatives—, entre aquells que les practiquen, semblen més sòlides i duradores, i el posicionament polític dels joves, més basat en *allò que fan* que no en *allò que diuen ser*. Alhora, es tendeix menys a trencar amb les formes de participació més formals i institucionals. Sembla que les relacions interpersonals que es generen als petits municipis, on la idea de comunitat territorial encara pot tenir més vigència i tangibilitat, tendeixen a ser més resistents a algunes de les formes d'adscripció política que hem considerat pròpies de la segona modernitat —i que, més que una desvinculació de la política, prenen la forma d'una vinculació més basada en els aspectes simbòlics que en els materials.

Això no vol dir que els elements simbòlics no siguin importants als petits municipis: la resistència de segons quins territoris a segons quines tendències no vol pas dir que aquests joves hi siguin immunes, per bé o per mal. A més, els elements simbòlics existeixen des de sempre. El que considerem nou és la desvinculació progressiva de l'ordre simbòlic de les relacions més instrumentals. Els elements simbòlics tendeixen a “desincrustar-se” de l'ordre material que en justifica l'existència per convertir-se en un context referencial per se. Així, allò que s'és no serveix per justificar allò que es fa, ni *obliga normativament* en allò que és lícit fer i allò que no, sinó que funciona més aviat com a marc referencial de la pròpia individualitat, sovint desvinculat de l'ordre de les accions. Amb tot, les vinculacions identitàries més tradicionals, vinculades a *ordenaments normatius col·lectius*, segueixen vigents, sobretot en els joves més allunyats de l'influx de la segona modernitat. De fet, hi ha adscripcions simbòliques que poden funcionar a partir d'una lògica normativa tradicional del col·lectiu o d'una lògica individual-identitària segons l'apropiació que en fan diferents individus. Per exemple, l'adscripció nacional o el posicionament en l'eix esquerra-dreta pot estar vinculada a aquesta doble *manera* d'apropiar-se-les, ja que són clivelles de posicionament tradicionals, arrelades en l'imaginari col·lectiu. Un exemple d'això: tant a Barcelona ciutat com als petits municipis s'hi manifesta una disposició més elevada a posicionar-se, en la clivella nacional, decantats cap a la catalanitat. Es podria pensar que en aquest decantament els factors constitutius de la tendència són, en part, d'una naturalesa diferent. A més, ens atreviríem a suposar que rebutjar posicionar-se en l'eix nacional remet, paradoxalment, a vinculacions polítiques més individual-identitàries —que, entre altres coses, es caracteritza per fugir l'encasellament.

7.1.5 Disposicions segons el nivell d'instrucció dels pares

La variable relativa al nivell d'instrucció dels pares és la que més incideix per explicar pràctiques diferencials entre uns i altres joves en els diferents aspectes analitzats en l'estudi. En primer lloc, hi ha una correlació positiva entre més nivell d'instrucció dels pares i més participació en tots els tipus d'entitats i associacions, tant les que intuïtivament podríem considerar més vinculades al nivell instructiu —per exemple, entitats culturals— com les que no —per exemple, anar a gimnasos. Són poques les excepcions a aquesta tònica general, però val la pena destacar-les: d'una banda, no hi ha una correlació positiva amb relació a la pràctica esportiva d'itinerari —haver estat d'un club o associació esportiva—, tot i que sí que n'hi ha en el fet d'haver-s'hi incorporat passats els 14 anys. D'altra banda, veiem que en la participació en entitats politicoreivindicatives en l'actualitat desapareix la correlació positiva que sí que hi ha si es miren els joves que hi han participat en algun moment. Això ens fa pensar que en aquest tipus d'activisme la disposició dels joves amb més capital instructiu a participar-hi tendeix a ser més feble, més inestable, més pròpia de la *modernitat líquida*.

Provenir d'una família amb més nivell d'instrucció disposa més els joves a fer actuacions polítiques. En la minoria dels joves “políticament actius”, ja sigui amb relació a pràctiques polítiques més minoritàries, ja sigui amb relació a pràctiques polítiques o ètiques més massives —com ara fer recollida selectiva de la brossa o anar a votar— dominen els joves que provenen de contextos més instruïts. A més, mostren més tendència a considerar efectives les diferents pràctiques polítiques, si n'exceptuem les universalment més ben valorades, les endegades per la societat civil organitzada. En aquestes no hi ha diferències significatives segons el nivell d'instrucció dels pares.

Congruentment amb una pràctica política més important i una tendència més gran a considerar efectives les pràctiques polítiques, també un nivell d'instrucció paterna més elevat afecta positivament el grau d'afecció política dels joves. Així, els i les joves que provenen d'entorns familiars més instruïts mostren més tendència a sentir-se aptes per entendre la política, a parlar-ne i a interessar-s'hi, ja sigui amb relació a la política en general, ja sigui amb relació a l'interès que desperta allò que passa en els diferents àmbits territorials. Aquests joves també tendeixen a posicionar-se més en l'eix esquerra-dreta —si bé no es decanten per cap pol de

l'espectre ideològic. Com apuntàvem a l'inici del punt, el nivell d'instrucció patern és una de les variables que més influeix en la disposició dels joves a sentir-se propers o allunyats de la política.

Podem afegir encara que els joves amb més nivell d'instrucció tendeixen a preocupar-se més que la mitjana poblacional per qüestions que poden ser interpretades més fàcilment en clau ideològica, ja siguin les que es refereixen a la sobirania nacional catalana, ja sigui en problemes com les relacions nord-sud —que, tot i així, es mantenen com a temes de preocupació minoritaris.

L'interès d'aquesta variable és en el fet que visualitza fins a quin punt són transcendents les disposicions heretades en l'actitud política dels joves. Els que provenen d'uns contextos familiars més instruïts mostren més disposició a implicar-se en les qüestions polítiques, ja siguin les més formals i institucionals, ja siguin les més reivindicatives. En la minoria dels joves amb un nivell més baix de compromís polític hi pesa força aquesta variable. Tot i no ser sorprenent, és una dada que mereix ser tinguda en consideració. Si prenem la variable com un indicador indirecte i aproximat de l'estatus social —fins i tot econòmic— dels joves, és evident que els que més tendeixen a mobilitzar-se, a reivindicar, no són pas aquells que provenen de contextos desfavorits, ans al contrari: la disposició a la pràctica participativa i política prové d'aquells joves que tendeixen a tenir una situació més bona. Òbviament, és un indicador que fa referència a les posicions diferencials sense tenir en compte les posicions d'estatus extremes, però si més no marca una tònica similar, per exemple, a la que es dona amb relació al consum cultural més distingit, on també el nivell acadèmic influeix en una disposició més elevada a l'activisme. Aquesta és una analogia que ens interessa retenir, perquè ens remet a una de les idees que hem mirat de defensar al llarg de l'estudi: que el posicionament i les pràctiques polítiques dels joves tenen un paper clau en la configuració del mapa identitari juvenil, malgrat que en termes generals els joves actius tampoc no destaquen per un nivell de pràctica política gaire accentuat. Es el que podríem anomenar *replegament simbòlic* de la política.

7.1.6 Disposicions segons el binomi de variables “llengua que parlaves durant la infantesa”-“procedència personal i familiar”

Igual que passava amb la variable anterior, el binomi de variables *procedència personal i familiar* i *llengua parlada en la infantesa* apareixen com a força significatives en l'explicació dels comportaments diferencials entre diferents joves. Abans d'entrar a repassar en què consisteixen aquests comportaments diferencials, creiem convenient contextualitzar el sentit de les dues variables i la raó d'haver-les tractat com un binomi. La primera advertència té a veure amb el valor dels resultats: allò que apareix com a comportaments i percepcions diferents són, moltes vegades, diferències marginals, que no poden amagar la tònica més general. En aquest sentit, la tònica general, com hem vist, és la desafecció i la baixa pràctica participativa —la nul·la pràctica participativa o bé la pràctica participativa de baixa intensitat—. Aquesta disposició és transversal a la majoria dels joves, més enllà que fossin catalanoparlants durant la seva infantesa, o més enllà de quina sigui la seva procedència i la dels seus pares. A la vegada, les pràctiques associatives i polítiques són minoritàries en tots els grups. Però en la composició d'aquesta minoria més activa sí que hi ha diferències considerables tant segons el nivell instrucció dels pares com la procedència i la llengua parlada.

Aquesta darrera consideració ens remet a la segona advertència que volíem fer: en bona mesura, l'interès d'haver tractat la llengua i la procedència en models de regressió en què també havíem inclòs el nivell instrucció parental ens ha permès anul·lar l'efecte indirecte d'aquesta variable. Així, una de les conclusions significatives de l'estudi és que la procedència i la llengua tenen una incidència explicativa més enllà del fet que entre la població castellanoparlant o entre la població no originària de Catalunya els nivells d'instrucció familiars tendeixin a ser més baixos. La correlació no és espúria, no ens remet als nivells d'instrucció com a factor explicatiu indirecte.

La tercera advertència té a veure amb l'ús que hem fet de la variable relativa al nivell d'instrucció com a indicador de l'estatus social familiar. Amb tota seguretat hi ha elements referits a l'estatus d'indole econòmica que no estan neutralitzats amb el nivell d'instrucció dels pares. Per tant, podria ser que part del que expliquem amb relació a les diferències segons procedència i llengua, de fet “encara” tingués a veure amb efectes d'estatus econòmic —i que situen la població catalanoparlant i/o amb els pares nascuts a Catalunya amb una situació mitjana més afavorida. Acceptem que una part de les diferències que exposem en aquest punt puguin provenir de diferències d'estatus no neutralitzades.

Finalment, una darrera advertència ens remet a l'ús de les dues variables, llengua i procedència, com a binomi explicatiu. La raó d'aquest ús és el fet que en els models de regressió ens apareix sistemàticament

com a explicativa de les mateixes diferències. En termes generals, i en l'enfocament sintètic que requereix un estudi d'aquest tipus, la llengua parlada durant la infantesa i la procedència tendeixen a explicar-nos les mateixes diferències. Evidentment, aquesta mirada genèrica no pot amagar que hi ha molts matisos, de gran interès, que no s'han abordat en aquest estudi i que serien un objecte d'anàlisi de primer ordre. Què passa amb els infants que, malgrat no ser nascuts a Catalunya —o no tenir pares nascuts a Catalunya—, adopten el català durant la infantesa com a llengua vehicular habitual? I entre els que ho fan en l'actualitat? És el mateix adoptar-la si ets nascut a Catalunya —però els teus pares no— que si ets nascut fora de Catalunya? Aquesta adopció lingüística —o la no adopció— té els mateixos efectes en tots els territoris de Catalunya? Què passa als municipis on la llengua vehicular majoritària és d'una manera clara el castellà? La reflexió genèrica no permet fer front a aquests matisos i altres. L'exposició de resultats, per tant, ha de tenir en consideració aquestes advertències.

Per tònica general, els i les joves catalans de pares nascuts a Catalunya i aquells que parlaven català de petits mostren més disposició a haver participat i a participar en l'actualitat en bona part dels diferents tipus d'entitats o grups: les polítiques reivindicatives, les culturals, i les d'educació en el lleure. També tenen més tendència a haver participat de petits en activitats extraescolars. A les entitats de tipus cultural els joves catalans de pares nascuts a Espanya hi han participat molt menys que els joves amb pares nascuts a Catalunya, i també que els joves nascuts a l'estranger o amb els pares nascuts a l'estranger.

En canvi, la tendència no és la mateixa en la participació en entitats religioses —on els joves de procedència estrangera són els que més disposició mostren a haver-hi participat i a participar-hi actualment. Tampoc no hi ha diferències significatives pel que fa a haver participat en entitats de suport a col·lectius desfavorits; sí que hi ha diferència en la participació actual en aquestes entitats, sembla que per la disposició més elevada dels catalans amb pares nascuts a Catalunya a participar en entitats amb una vinculació “dèbil” —per exemple, només econòmica, com seria el cas de col·laborar a finançar ONG.

Amb relació a les entitats esportives, es dona un fet curiós: la procedència no és significativa en haver estat vinculat a entitats esportives sense gimnàs, però sí que ho és, tot i que poc, amb haver parlat català durant la infantesa. Per contra, en els gimnasos ens trobem el contrari: la llengua no és significativa, però sí que ho és la procedència. Així, sembla que pel que fa al gimnàs hi pesa el fet que els joves de procedència estrangera tendeixen a anar-hi menys —però no els joves castellanoparlants— i, en canvi, en la pràctica esportiva associativa —infantil— la proximitat lingüística a la llengua autòctona afavoreix la participació.

Així doncs, pel que fa a la relació amb el món associatiu, els joves catalanoparlants i/o nascuts a Catalunya amb pares nascuts a Catalunya són els que més tendeixen tant a haver participat com a participar actualment en gairebé totes les associacions; només s'escapen d'aquesta tendència les associacions de perfil religiós. En aquest tipus d'associacionisme, els joves nascuts a l'estranger o de pares nascuts a l'estranger mostren més tendència a la vinculació participativa. Si exclouem aquesta situació excepcional, els joves nascuts a l'estranger, els nascuts a la resta d'Espanya, els joves nascuts a Catalunya de pares nascuts a l'estranger i els joves nascuts a Catalunya de pares nascuts a la resta d'Espanya tendeixen a haver participat i a participar menys que els nascuts Catalunya amb pares també nascuts a Catalunya. En termes generals, el grup dels que menys participen en entitats és el dels joves nascuts a l'estranger; a mig camí hi trobem els altres dos col·lectius de joves nascuts a Catalunya però de pares nascuts fora de Catalunya.

Entre aquests dos col·lectius, però, hi ha una diferència significativa. Parlem, en primer lloc, dels joves de pares estrangers, que han participat en força proporció a les entitats de lleure i a les esportives, sobretot durant la infantesa, reflectint una dinàmica integradora que trenca la tendència que sigui el factor d'arrelament la clau explicativa d'aquest diferent grau d'inserció en el tram associatiu. Amb tot, sembla una inserció en el teixit associatiu d'una certa fragilitat, ja que a partir de certa edat és un grup que baixa molt en el nivell associatiu. Ens atreviríem que les dades reflecteixen certs esforços institucionals —del municipi, l'escola, etcètera— afavoridors de la participació dels nens i nenes i que tenen un cert èxit relatiu durant la infantesa, però no consoliden hàbits participatius que es perllonguin durant l'adolescència i la joventut, quan perd força el seguiment institucional que acompanya aquesta participació. Així, la pèrdua de dinàmiques participatives, força generalitzada un cop es deixa la infantesa, és especialment accentuada en els joves amb pares d'origen estranger.

En segon lloc, ens trobem el cas dels joves catalans fills de pares nascuts a la resta d'Espanya. Entre aquests joves, la tendència general és una participació més baixa que en els joves catalans fills de pares nascuts a Catalunya. Val a dir, a més, que els joves catalans amb un pare nascut a Catalunya tenen uns

percentatges de participació a mig camí d'uns i altres. En aquests casos el que passa és que el grau d'adhesió a les dinàmiques participatives, tant durant la infantesa com durant la joventut, és més baix. Hi ha menys volum de joves que s'engresquen o que s'han engrescat en el passat a participar. A parer nostre la diferència s'explica, més enllà de la diferència en l'estatus socioeconòmic d'uns i altres, pel fet que entre els joves de pares nascuts a la resta d'Espanya —i/o els joves castellanoparlants— tendim a trobar-hi un distanciament més elevat respecte a les dinàmiques relacionals i participatives. Aquest distanciament pot prendre la forma d'un *reconeixement* més baix dels tramats participatius com a espai relacional en el qual plantejar-se participar. En alguns casos, fins i tot es genera una certa resistència envers aquests espais relacionals, simbòlicament considerats espais aliens, propis d'uns joves que poden ser vistos com *els altres* en el mapa identitari juvenil.

Els joves catalanoparlants o amb pares nascuts a Catalunya mostren una disposició més destacada a fer actuacions polítiques en general, i també mostren més disposició a conformar les minories dels joves més participatius en el vessant *institucional* i *ludicoreivindicatiu* —no així en la minoria d'*activisme-reivindicatiu*. La tendència més elevada a la pràctica política també la veiem amb relació als hàbits ètics —si n'exceptuem la compra de comerç just, que també tendeixen a practicar amb la mateixa intensitat els joves de procedència estrangera. No passa el mateix amb la valoració de l'efectivitat de les diferents pràctiques polítiques, on un dels grups menys actius, el dels joves de procedència estrangera, té una mirada més optimista que la resta. Aquesta darrera dada ens mostra com, tant entre els grups dels joves més propers cognitivament al camp polític com entre els més allunyats, hi trobem tant joves que mostren proximitat com rebuig envers la política. Així, entre els joves de procedència estrangera —ja sigui pròpia, ja sigui dels pares—, que tendeixen a tenir poca proximitat cognitiva a la política, l'adhesió emocional tendeix a ser superior a la mitjana. Especialment, els joves nascuts a l'estranger mostren una valoració força més alta que la mitjana pel que fa a les actuacions polítiques tant de perfil institucional com transgressor. Per contra, entre els joves catalanoparlants la mirada a la política tendeix a ser menys optimista que la mitjana, malgrat l'alta disposició a l'activisme polític que mostren —una "alta disposició" relativa, que s'ha d'enquadrar dins la tònica general d'un baix activisme polític—, i, com recordem en el paràgraf següent, el fet que mostrin més proximitat cognitiva i interès per la política.

Efectivament, són els joves catalanoparlants o de pares nascuts a Catalunya els que mostren més afeció política: tendeixen a sentir-se més aptes per a la comprensió política, s'hi interessen més i en parlen més. La correlació no és tan potent com passa amb el nivell d'instrucció dels pares, però és significativa. A més, aquests joves tendeixen a sentir més interès per allò que passa a escala local —el propi municipi i Catalunya.

De fet, hi ha un grup que es comporta percentualment de manera similar a la dels joves anteriors: és el col·lectiu, molt minoritari en la nostra mostra, dels joves nascuts a la resta d'Espanya —que, per tant, mostren una afeció política molt major que la dels joves nascuts a Catalunya amb pares nascuts a la resta d'Espanya, en què els *pròxims* a la política són percentualment molt menys. En canvi, tant els joves de pares nascuts a la resta d'Espanya com també el reduït grup dels nascuts a la resta d'Espanya mostren major disposició a estar interessats per allò que passa a Espanya, i els joves nascuts a l'estranger, per allò que passa al món. És evident que el sentiment sobre quin és el territori significatiu de referència canvia, si més no en una part dels joves, segon el lloc de procedència propi i familiar.

En qualsevol cas, aquí es reproduïx la tendència diferencial ja descrita amb relació a les tendències participatives. Mentre que els joves d'origen personal o familiar estranger tendeixen a mostrar poc coneixement de la política, la seva adhesió afectiva al context polític és més aviat elevada. Per contra, els joves nascuts a Catalunya però de pares nascuts a la resta d'Espanya, i també els joves majoritàriament castellanoparlants, combinen un coneixement i interès més baix que la mitjana amb una desafecció —un cert escepticisme— més alta que la mitjana. Aquesta combinació ens remet a l'existència d'un sector d'aquests joves més gran que la mitjana que desenvolupa un sentiment de *resistència*, d'oposició i desencís per allò que soni a *política*.

A més, els fills de pares nascuts a Catalunya es posicionen més sovint en les clivelles esquerra-dreta i d'adscripció nacional. En la segona, com és d'esperar, tendeixen a inclinar-se més per les adscripcions del pol de la catalanitat. En la primera —i això és menys esperable— s'inclinen més cap a les posicions a l'esquerra de l'espectre. Entre els joves nascuts a l'estranger, el posicionament es diferencia molt del dels joves de pares catalans. El seu posicionament en l'eix esquerra-dreta està molt menys decantat cap a l'esquerra. A més, el volum de joves d'origen estranger que no es posiciona en l'eix esquerra-dreta és molt més elevat que la mitjana juvenil. Per la seva part, els joves catalans de pares nascuts a la resta d'Espanya també tendeixen a

posicionar-se a l'esquerra —si bé d'una manera menys accentuada que els primers. Fa la impressió que el decantament cap a l'esquerra està influït pel marc territorial referencial dels joves. En aquest sentit, el pes de l'associació històrica entre dreta i franquisme dificulta als joves d'origen espanyol, i especialment als d'origen català, posicionar-se a la dreta. Entre els joves d'origen estranger, la inexistència d'aquest marc referencial trenca el decantament gairebé sistemàtic cap a l'esquerra de l'espectre polític.

Pel que fa al posicionament en l'eix d'adscripció nacional, en termes generals tots els joves s'hi situen, si bé el posicionament és molt diferent en cada cas. Amb relació als joves d'origen estranger, la gran majoria se senten d'un altre país —prop de tres quartes parts. En canvi, la situació dels joves fills de pares d'origen estranger és molt diversa: tant en trobem que no se situen en l'eix —és el grup que més tendeix a tenir aquest comportament— com una minoria que se senten estrangers —al voltant d'una quarta part— o tant catalans com espanyols —una altra quarta part. Els itineraris d'adscripció nacional de les mal anomenades *segones generacions* és d'una heterogeneïtat total. Pel que fa als joves catalans fills de pares nascuts a la resta d'Espanya, també trobem una forta diversitat d'adscripcions. El grup majoritari se situa en l'adscripció "tant català com espanyol", i d'altra banda n'hi ha un percentatge un xic més elevat que s'inclina cap a l'adscripció més catalana que espanyola que no pas cap a l'adscripció més espanyola que catalana. No hi ha, per tant, un sentiment d'adscripció majoritària o exclusiva d'espanyolitat gaire pronunciada. Convé retenir aquesta dada, perquè relativitza el pes poblacional dels joves nascuts en famílies d'origen no català que mostren actituds *resistencials* cap als referents polítics i institucionals d'escala catalana —i associats a un àmbit cultural català, que, d'una manera més o menys pronunciada, consideren aliè. Quan hi fem referència, parlem d'un segment poblacional que decanta els percentatges de la categoria d'aquests joves, però que no és el perfil majoritari dins d'aquesta categoria.

Podem afegir encara que els temes que preocupen els joves també canvien una mica segons la procedència. Les principals variacions que trobem són que, entre els joves fills de pares nascuts a Catalunya, el percentatge dels preocupats per les qüestions de sobirania nacional és més alt que la mitjana, i, en canvi, entre els joves de procedència estrangera és superior la preocupació pel racisme —que els afecta directament.

Així doncs, aquestes variables d'extracció social tenen força potència explicativa. La seva interpretació pot generar una certa controvèrsia, però creiem que és ineludible si, com hem fet, decidim emprar-la com a eix analític. Aquest binomi de variables ens remet al que hem anomenat "més o menys centralitat posicional" dels joves. Hem emprat aquesta frase per diferenciar aquesta qüestió de la relativa, d'una manera molt més directa, a l'estatus social dels joves —mesurable o bé a partir del nivell econòmic o bé, més indirectament, del nivell cultural familiar. Hi ha dos fets que tenen influència en aquesta centralitat posicional. D'una banda, pel que fa a les relacions, la centralitat posicional remet a un capital social més elevat —xarxa relacional més àmplia, reconeixement personal més gran— que es té depenent del fet que algú sigui —i se senti— d'un lloc des de fa més temps. En termes generals, l'arrelament a una comunitat tendirà a afavorir una implicació i participació més elevada en les xarxes formals i informals d'un municipi, ja que el jove, d'entrada, no ha de fer l'esforç de "descobrir-les", sinó que formen part d'allò que s'ha anat fent, i s'ha anat transformant, en l'entorn on ell i la seva família han viscut des de sempre. L'arrelament, per tant, afavoreix la implicació dels joves en les inèrcies relacionals dels seus entorns. D'alguna manera, les dues variables anteriors hi remunten —si bé és cert que no tenen en consideració les migracions intermunicipals a Catalunya, que també poden ser un vector de desarrelament, si bé no tan potent com l'anterior.

D'altra banda, el fet de tenir "més o menys centralitat", més que a les xarxes relacionals, remet també a la capacitat per reconèixer —i sentir-se reconegut per— els entorns institucionals, mediàtics, polítics, etcètera, més propers com a propis. En aquest sentit, tant la procedència familiar i personal com la llengua tenen un paper clau en la proximitat gairebé instintiva, *donada per descomptat*, d'aquests referents formals. No és, per tant, una qüestió només relacional: la importància del reconeixement del mapa simbòlic i institucional que envolta el jove té una transcendència cabdal, potser més important i tot que la inserció en l'entramat relacional —si més no, en la configuració d'una determinada afecció política.

En aquest sentit, és notable la diferència de comportament participatiu i polític entre els joves nascuts a Catalunya segons si provenen de famílies nascudes a Catalunya o no. Seria interessant comparar aquesta dada amb la situació que es dona en altres contextos en què la forta immigració interna espanyola dels anys seixanta va tenir un fort impacte, però on la llengua no és un factor a considerar —per exemple, a Madrid. Tot i que no són situacions totalment anàlogues —Catalunya té uns trets polítics propis, mentre que a Madrid l'escenari és anàleg al de la resta d'Espanya, de manera que la proximitat referencial és molt més alta per a un nouvingut del mateix Estat—, una comparació d'aquesta mena ens permetria aprofundir en

quin és el paper de la llengua en l'aproximació dels individus al nou context social on s'arriba. Ens atreviríem a apuntar, a tall d'hipòtesi, que la llengua té una influència cabdal per facilitar la penetració de les persones que arriben en una comunitat o municipi català en la seva xarxa relacional. La llengua, per tant, es configuraria com un instrument que, d'una banda, afavoreix i accelera el procés d'integració cultural i, sobretot, relacional; el procés de dissolució de la condició *d'altre*. A la vegada, però, també afavoreix la vehiculació de la resistència a aquesta integració, ja que es constitueix en una barrera tant cognitiva com simbòlica de primer ordre. D'alguna manera, la llengua parlada durant la infància es constitueix com una mena de referent "superestructural" de la procedència individual i familiar, que a la vegada en relativitza la importància o bé la reïfica, segons els usos lingüístics adoptats pel jove.

Val a dir, és clar, que aquestes qüestions també depenen en gran mesura del paper socialment més hegemònic o secundari que ocupa el català en els diferents contextos municipals. Tot i així, el fet és que el català, com a element simbòlic, remet als àmbits mediàtics i institucionals d'escala local i autonòmica que l'associen, especialment en els contextos castellanoparlants, a allò més formal. Així, la llengua escenifica algunes de les resistències i oposicions frontals a qualsevol cosa que recordi l'esfera politicoadministrativa, i també escenifica algunes oposicions en l'imaginari juvenil, especialment en la població castellanoparlant resident als barris construïts als anys seixanta a partir dels fluxos migratoris. Els "catalinos", els "cumbes" són, en aquest imaginari, joves provinents d'entorns catalanoparlants que es caracteritzen —entre altres coses— per venir de situacions afavorides i manifestar radicalitat política. La llengua és un dels elements que permet visualitzar aquesta situació i que li confereix significació, tot i ser-ne un element contingent. Possiblement sigui aquesta una de les principals particularitats del camp polític juvenil català: la capacitat que té la llengua per escenificar un desplaçament de la reivindicació política i els posicionaments d'esquerra, de ser indicatiu d'un (baix) estatus socioeconòmic a ser indicatiu d'un (elevat) estatus cultural i de capital social. Amb tota certesa aquest desplaçament no és exclusiu de l'àmbit català, però la qüestió lingüística permet significar-ho en la construcció identitària juvenil.

Per tant, la nostra hipòtesi és que el factor *reconeixement* és el que explica que les dinàmiques dels joves castellanoparlants —o els joves de pares nascuts a la resta d'Espanya— i els joves catalanoparlants —o els joves de pares nascuts a Catalunya— tinguin matisos diferents. En certa mesura, la participació social i política es configura com un espai simbòlic de diferenciació entre uns i altres joves, com ho són altres pràctiques i usos juvenils. En aquest cas, diferencia aquells que se senten "implicats" i aquells que se senten "desafectes". La procedència i la llengua parlada són un factor que genera més tendència a situar-se en el pol dels "implicats" o dels "desafectes".

Per contra, tenim la certesa que la qüestió de l'*arrelament* és especialment potent per explicar que hi hagi menys pràctica associativa i política dels joves que han arribat a Catalunya procedents d'altres països. En aquest sentit, són joves especialment poc actius, ja sigui perquè provenen de contextos associatius més febles o menys diversos, i per tant no provenen d'entorns en què la participació associativa —i política— estigui normalitzada, ja sigui per la manca de lligams, més enllà dels familiars, en els contextos d'arribada. Sembla, per tant, que la manca de participació es podria associar a *dèficits* de diferent tipus: dèficits en els hàbits adquirits, de coneixements respecte a les característiques del context on s'arriba, o d'inserció en els teixits relacionals preexistents. A més, en molts casos la situació d'arribada és prou precària i inestable per tenir altres prioritats a la participació social o política. En qualsevol cas, si la participació més baixa dels joves amb pares d'origen de la resta d'Espanya la podríem associar més aviat a una dimensió simbòlica, relativa a la percepció que tenen alguns d'aquests joves i a la seva construcció identitària dins del *camp juvenil*, en el cas dels joves d'origen estranger la participació més baixa s'associa a qüestions d'ordre material i cognitiu. El millor indicador d'això és el fet que el baix activisme es combina sovint amb una alta valoració del context a què s'arriba, una adhesió emocional que no va acompanyada d'una pràctica participativa i elevada.

Podríem preguntar-nos, en tot cas, si la transició de la *baixa participació d'arrelament* —característica d'alguns joves d'origen estranger, d'ordre més material i cognitiu— a la *baixa participació de reconeixement* —pròpia d'alguns joves catalans castellanoparlants, d'ordre més simbòlic—, té a veure amb l'*enquistament simbòlic* d'una situació que dificulta la dissolució de la condició d'immigrant i genera *identitats de resistència*. Òbviament, aquesta situació té a veure amb les percepcions creuades d'uns i altres joves, així com amb els elements de context que afavoreixen unes o altres transicions identitàries —des del paper històric i actual de les intuïcions i de les entitats fins als processos de concentració urbanística de les persones d'origens diversos, tot passant, en el cas català, pel paper de la llengua catalana en un context de cooficialitat legal que la situa en una posició ambigua.

7.1.7 Disposicions segons el moment d'emancipació

Les persones emancipades sense descendència són les més participatives en tot tipus d'entitats; per contra, els emancipats amb fills són els joves que han tingut menys participació associativa. En termes generals, la tendència a fer actuacions polítiques dels joves emancipats és especialment alta quan no tenen família, i especialment baixa quan en tenen. L'adquisició de responsabilitats familiars apareix, doncs, com una variable clau a l'hora d'explicar la tendència a la inactivitat política dels joves, si exceptuem les pràctiques més ordinàries i que impliquen menys compromís: anar a votar, fer recollida selectiva, etcètera —justament les accions que els joves fan menys, ja sigui perquè no tenen edat per fer-les, ja sigui perquè la responsabilitat és assumida, en alguns casos, pels pares. No només són els joves més inactius, sinó que també són els que manifesten més desconfiança respecte a l'efectivitat de les diferents pràctiques polítiques. Tot i que els joves emancipats sense fills mostren més disposició a l'activisme —més ben dit, menys disposició al nul activisme—, val a dir que entre la minoria dels joves més actius els no emancipats dominen, tant amb relació a la participació *ludicoreivindicativa*, com a l'*activisme reivindicatiu*.

També l'afecció política dels joves segueix la mateixa lògica que acabem d'exposar. El grup dels emancipats sense família és el que mostra més interès, aptitud i proximitat per les qüestions polítiques, i el grup dels emancipats amb família, el que menys. Fins ara ens hem respost a si el tipus d'emancipació —la més individual o la més familiarista— facilita que els joves es desvinculin de la participació i de la política o si, per contra, en facilita un cert nivell d'implicació. En aquest sentit, el tipus d'emancipació és causa del nivell d'implicació, atenent a qüestions com el ritme vital i les responsabilitats adultes que s'assumeixen o no —especialment pel que fa a tenir cura dels fills. Però el vector explicatiu també té la direcció contrària: el tipus d'emancipació depèn també de la manera en què es vol o es pot viure la joventut —cosa que inclou el nivell de participació i la proximitat més o menys gran al camp polític. Els joves que s'emancipen abans per fundar una família tendeixen a ser joves culturalment allunyats de l'assumpció de la joventut com un moment de plenitud existencial que s'ha d'esprémer al màxim, tot aprofitant les possibilitats de gaudi de l'oci, però també de realització integral que afavoreix —i que pot voler dir participar políticament. En aquest sentit, molts dels joves pensen que és precisament amb l'arribada de l'adulthood —i tenir fills n'és, potser, l'element més determinant, més fins i tot que l'edat que es té— que els individus es tornen passius, tant en el sentit polític com en el de la vivència genèrica del temps de lliure disposició.

7.1.8 Disposicions segons la situació activa i el nivell d'estudis

Les variables vinculades a l'estatus adquirit pel jove segons els seus itineraris formatius i laborals, són les que manifesten més capacitat explicativa de totes. Si hi ha un grup de joves que manifesta més disposició participativa, aquest és el dels estudiants universitaris. Entre els joves que ja han deixat d'estudiar, els que tenen estudis universitaris són, amb diferència, els que mostren aquesta mateixa disposició —si bé menys accentuada que els anteriors. A més, els joves que estudien i treballen —en molts casos estudiants universitaris— també mostren més disposició a l'activisme. Per contra, els joves amb un baix nivell d'estudis, així com els que treballen a jornada completa —especialment els que tenen un baix estatus professional, i, encara més específicament, els treballadors manuals o de *coll blau*— mostren una disposició a la participació en entitats molt més reduïda.

En les actuacions polítiques es confirma la tendència. Així, fan menys actuacions polítiques els joves que o bé ni estudien ni treballen, o bé treballen com a activitat principal i tenen un estatus laboral baix —especialment si són joves de *coll blau*. Per contra, els joves que estudien i treballen tendeixen més a l'activisme, com també ho fan els joves treballadors que tenen més estatus laboral. I és que a menys nivell d'estudis més tendència a no participar, ja sigui entre els que encara estudien, ja sigui entre els que han acabat d'estudiar. És una tendència que veiem en totes les formes d'actuació política, des de les actuacions no electorals fins a les relacionades amb els hàbits ètics, passant per la pràctica electoral. És important ressenyar que entre el col·lectiu dels treballadors de *coll blau* és on més abunda la minoria dels que no van votar *per motius ideològics*, indicador de la resistència simbòlica d'aquest col·lectiu respecte tot allò que sona a "polític", percebut no només com a aliè, sinó fins i tot com a enfrontat a ells. Entre els joves menys disposats a l'activisme, però, hi trobem una diferència destacable: els joves de la categoria "ni estudia ni treballa" no mostren, com sí que ho fan els treballadors de *coll blau*, més desconfiança que la mitjana sobre l'efectivitat dels diferents tipus d'actuacions polítiques.

En la línia del que hem vist al paràgraf anterior, l'afecció política tendeix a ser més elevada entre els grups que mostraven més disposició a la pràctica política: els joves universitaris i els joves que estudien i treballen.

Per contra, els que es mostren menys aptes per entendre la política, menys interessats i menys disposats a parlar-ne són els joves que ni estudien ni treballen i els joves treballadors a temps complet amb un estatus laboral més baix. Cal destacar, en segon lloc, els indicis que han aparegut sobre l'existència de dues tendències diferenciades amb relació als joves més inactius i desafectes: d'una banda, la més "dissociada", aquella en què tendeixen a trobar-se els joves que ni estudien ni treballen i els joves de procedència estrangera —i també les noies del col·lectiu més desafecte a la política—; en aquests la distància cap a la política s'expressa en termes "d'alienació", en el sentit que la política els és quelcom aliè. De l'altra, la més "resistent", que tendeix a correlacionar-se amb els joves treballadors de "coll blau" a jornada completa, amb els joves catalans de pares no nascuts a Catalunya —i també amb els nois—; entre aquests joves la política és un terreny hostil, al qual s'oposen simbòlicament ja que és allà on es conjuguen els interessos i posicions personals oposats als propis.

7.1.9 Disposicions depenent de si s'ha participat durant la infantesa

En els models de regressió hem inclòs aquesta variable perquè hem considerat rellevant percebre fins a quin punt hi havia una correlació entre la pràctica associativa durant la infantesa i el grau de participació i d'afecció polítiques. Hem d'advertir, però, que s'ha d'anar amb una certa cura a l'hora d'extreure'n conclusions des d'una perspectiva explicativa. El fet que hi hagi una correlació en els models de regressió no vol dir exactament que la pràctica associativa expliqui un grau de participació política més o menys elevat. D'una banda, podria molt ben ser que la tendència a haver participat en entitats durant la infantesa posi de manifest una manera de fer dels pares que afecti també la pràctica política posterior dels fills. És a dir, que la causa explicativa de tots dos fenòmens seria la mateixa, l'*ethos* adquirit dels pares. A més, tot i que el model de regressió "neteja" els efectes espuris de les altres variables incloses dins del model com a vectors potencialment explicatius, el fet és que aquesta "neteja" té certs límits, com ja hem explicat. Ja hem vist que en certs casos la col·linealitat entre variables és tan gran que aquestes no es poden posar al mateix temps en el mateix model —el cas de la procedència i la llengua és el més clar. Aquest efecte, en menor mesura, es dóna en més variables. Així, podria ser que la correlació positiva tingués una força explicativa *additiva*, és a dir, afegís un plus d'explicació sobre alguna altre variable del model en comptes de ser-ne independent. En el cas que ens ocupa, podria passar que la variable *haver participat en associacions durant la infantesa* tingués un efecte explicatiu additiu sobre una part dels col·lectius dels joves —per exemple, els joves provinents de famílies amb més nivell d'instrucció patern— però no tingués la mateixa influència sobre tots els joves. En aquest informe no hem entrat en aquest nivell de discerniment explicatiu, però sí que considerem oportú explicitar aquesta advertència, que de fet podem fer extensible a la resta de disposicions comentades.

Un cop feta l'advertència, passem a comentar la variable. Tant en les actuacions polítiques com en l'afecció política sembla haver-hi una tendència més o menys general a un activisme i afecció més elevats com més s'ha participat en entitats durant la infantesa. La vinculació és més clara pel que fa a l'activisme polític i a mostrar interès per allò que passa en l'àmbit sociopolític, en els diferents àmbits territorials —des dels més locals als més globals. De fet, en part, la vinculació no és potent perquè el grau d'activisme i d'afecció canvia segons quina és la pràctica associativa desenvolupada durant la infantesa. Hi ha dos tipus de participació infantil que es correlacionen d'una manera forta i constant: la participació, molt minoritària, en entitats políticoreivindicatives, i la participació en entitats culturals. De manera més inconstant, la vinculació també es dóna amb relació a la participació en entitats d'educació en el lleure. En canvi, la correlació és molt més baixa en el cas de la pràctica esportiva, d'ajut a entitats de suport als desfavorits, i, sobretot, religiosa. A més, com a tònica general, la correlació positiva és menys clara en les qüestions subjectives, relatives a l'afecció política. Així, la correlació no és significativa en una de les variables —l'autopercepció d'aptitud per comprendre la política.

7. 2 El mapa de la participació política juvenil

7.2.1 El mapa de la participació

El mapa de la participació política juvenil no és més que un dibuix orientatiu sobre la relació existent entre les diferents categories de les variables utilitzades per parametritzar la participació política juvenil. L'aconseguim fent una anàlisi de correspondències múltiples en la qual introduïm totes les variables que hem considerat oportunes perquè resumeixen el gruix de la informació més rellevant sobre els diferents aspectes de la par-

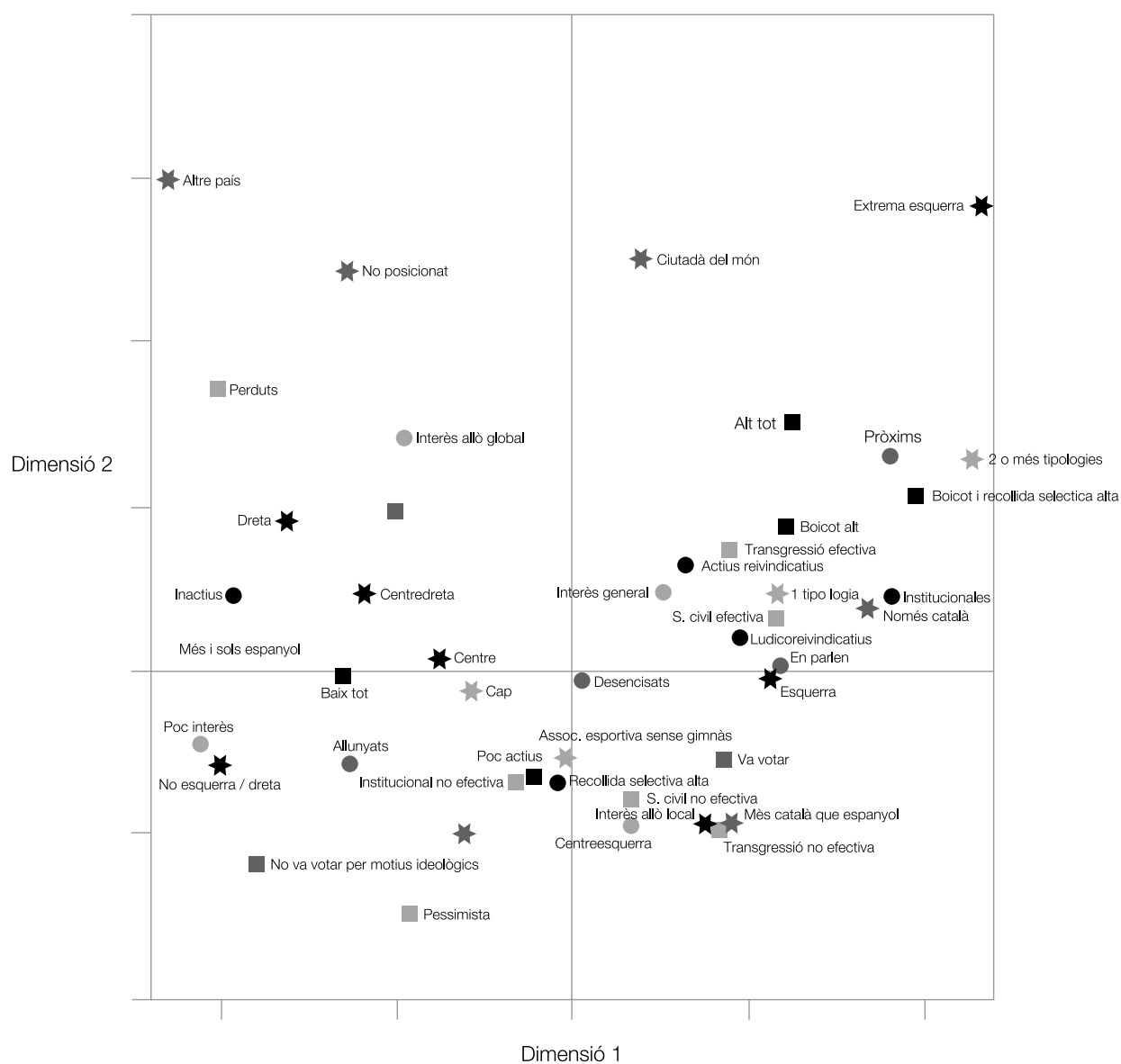
ticipació juvenil. En el nostre mapa —la nostra anàlisi de correspondències— hem introduït les variables que sintetitzen els principals temes que han sorgit en els diferents capítols. Són els següents:

- **Intensitat i tipus d'actuació política no electoral.** És la variable de síntesi que sorgeix de l'anàlisi factorial elaborada a partir del llistat de les accions polítiques no electorals. Recordem quina era la tipologia de joves que hem elaborat a partir de l'anàlisi de conglomerats que es constitueix en aquesta variable de síntesi: tipus 1, joves *inactius* (27,6%); tipus 2, joves *poc actius* (38,7%); tipus 3, joves *institucionals* (12,6%); tipus 4, joves *ludicoreivindicatius* (14,9%), tipus 5, joves *actius reivindicatius* (6,2%).
- **Afecció política.** És la variable resumida que agrupa els joves segons el seu sentiment autopercebut d'aptitud política, l'interès per la política en general i el fet de parlar-ne o no habitualment amb els seus entorns socials quotidians. Segons aquests criteris, i aplicant un clúster, la tipologia de joves resultants era la següent: tipus 1, joves *pròxims* (20,4%); tipus 2, joves *allunyats* (38,2%); tipus 3, joves *desencisats* (21,7%); tipus 4, joves *que en parlen* (16,9%).
- **Interès per allò que passa en els aspectes social i polític en diferents àmbits territorials.** Aquesta variable sintetitza l'interès mostrat pels joves per allò que passa en l'àmbit local —municipi i Catalunya—, a Espanya i en l'àmbit global —Europa i món. Segons aquesta variable tenim la següent tipologia de joves: tipus 1, joves *interessats per allò que passa en tots els àmbits* (52,8%); tipus 2, joves *interessats en allò que passa a escala global* (7,1%); tipus 3, joves *interessats en allò que passa a escala local* (23,6%); tipus 4, joves *poc interessats en allò que passa en els diferents àmbits* (14,6%).
- **Hàbits ètics.** Variable indicativa del nivell de seguiment que els joves tenen dels diferents hàbits ètics recollits a l'enquesta. Aquesta variable recull la tipologia següent: tipus 1, joves *amb baixa o nul·la pràctica dels diferents hàbits* (21,2%); tipus 2, joves *que destaquen en la pràctica del boicot comercial* (3,9%); tipus 3, joves *que bàsicament fan recollida selectiva* (48,6%); tipus 4, joves *que fan boicot i recollida selectiva* (9,2%), i tipus 5, joves *que practiquen els diferents hàbits* (13,5%).
- **Pràctica electoral.** Variable construïda a partir de les preguntes de si els joves van votar o no a les eleccions generals de l'any 2004, i que agrupa els no-votants en dues categories: els que no van votar per motius ideològics, i els que no van votar per altres motius. Cal advertir que respecte al tractament d'aquesta variable que hem fet al capítol anterior hi ha un canvi significatiu: ara la categoria dels que *no van votar per altres motius* reuneix molts més joves, perquè en aquest cas no hem deixat fora de l'anàlisi els joves de procedència estrangera ni els joves de menys de 20 anys.
- **Percepció d'efectivitat de diferents pràctiques polítiques.** En aquesta variable agrupem els joves a partir de la seva desviació respecte a la tendència valorativa mitjana de les percepcions d'efectivitat. Recordem la tipologia de joves resultant: tipus 1, joves *que perceben les actuacions transgressores com a més efectives* (18%); tipus 2, joves *pessimistes* (8,9%); tipus 3, joves *que perceben les actuacions transgressores com a menys efectives* (20,2%); tipus 4, joves *que perceben les actuacions de la societat civil organitzada com a més efectives* (9,2%); tipus 5, joves *que perceben les actuacions institucionals com a menys efectives* (8,7%); tipus 6, joves *que perceben les actuacions de la societat civil com a menys efectives* (11,2%); tipus 7, joves *no posicionats quant a la percepció d'efectivitat* (23,7%).
- **Posicionament en l'eix ideològic.** En el model de correspondències hem fet servir la variable amb les set categories més diferenciades entre si: 1, joves situats a l'extrema esquerra (2,7%); 2, joves situats a l'esquerra (43%); 3, joves situats al centreesquerra (11,9%); 4, joves situats al centre (11,5%); 5, joves situats al centredreta (2,9%), 6, joves situats a la dreta (o extrema dreta) (4,5%) ; 7, joves que no es posicionen en l'eix esquerra-dreta (23,4%).
- **Posicionament en l'eix d'adscripció nacional.** Variable que integra les categories següents: 1, joves que se senten només catalans (14,8%); 2, joves que se senten més catalans que espanyols (25,9%), 3, joves que se senten tant catalans com espanyols (30,4%); 4, joves que se senten més espanyols que catalans o només espanyols (7,5%); 5, joves que se senten d'un altre país (11,8%); 6, joves que se senten ciutadans del món (5,5%); 7, joves no posicionats en l'eix nacional (4,1%).

- **Participació actual en entitats, grups o associacions.** Aquesta variable recull les categories següents: 1, joves que no participen en cap entitat (68%); 2, joves que participen en almenys una entitat esportiva —sense comptar-hi els gimnasos— (9,4%); 3, joves que participen en almenys una entitat de tipus no esportiu (15,8%); 4, joves que participen almenys en entitats de dos tipus diferents (6,8%).

En introduir aquestes variables en una anàlisi de correspondències múltiples, aquest és el mapa resultant.

Gràfic 13. Anàlisi de correspondències de la participació política dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005

Com veiem, el mapa bidimensional tendeix a tenir forma de U. En termes generals, les diferents variables tendeixen a tenir un comportament similar. Les categories referides als grups de joves més inactius en termes associatius o polítics, o més distanciat afectivament de la política, se situen en una de les banyes de la U; els grups de joves intermedis se situen a la part de la corba de la U; finalment, els joves amb més

activitat política o associativa i que mostren més adhesió a la política en les seves diferents manifestacions tendeixen a posicionar-se a l'altra banya de la U. La mateixa corba la podem trobar en relació amb l'eix ideològic i d'adscripció nacional, eixos que en principi haurien de funcionar a partir de paràmetres diferents als d'intensitat. Així, pel que fa a l'eix ideològic, la banda esquerra del mapa —la indicativa de més desafecte i menys activisme polític— l'ocupen els joves posicionats al centredreta —o els no posicionats—; la part baixa i central del mapa l'ocupa el centreesquerra, i la part dreta els joves situats a l'esquerra i a l'extrema esquerra. Quant a l'adscripció nacional, la part esquerra del mapa l'ocupen els joves que se senten més o només espanyols, o bé d'un altre país. La corba de la U l'ocupen els que se senten tant catalans com espanyols i més catalans que espanyols —aquests darrers ja decantats cap a la banda dreta del mapa—, i al quadrant dret superior del mapa hi trobem els que se senten només catalans o ciutadans del món. D'altra banda, el gruix de la població se situa entre la intersecció de les dues dimensions que organitzen el mapa i el quadrant inferior dret: és a dir, entre la corba de la U i la part inferior de la banya dreta.

A partir de l'anàlisi de correspondències múltiples hem elaborat una anàlisi de conglomerats no jeràrquics —clúster— per agrupar diferents grups de joves al voltant d'aquest mapa. Òbviament, els grups resultants no són homogenis, i per tant la interpretació dels grups resultants s'ha de fer amb una certa cura; hem de pensar que resumim una bona part de la informació resultant de l'enquesta en l'elaboració de set perfils de joves, i per força aquesta reducció de la complexitat és un xic forçada. En part per això hem decidit, en aquest cas, no posar nom als set tipus de joves, sinó fer una petita explicació de les característiques principals —i també de la diversitat interna— de cada tipus.

Els grups de joves també segueixen la forma de la U del mapa: en tenim dos de situats a la part dreta, dos més de situats al centre, i tres grups els trobem a la part esquerra. Val a dir, abans de començar l'explicació, que el fet que el qüestionari integri un percentatge força elevat de joves d'origen estranger impacta força en la configuració dels grups. Ja veurem que un dels grups es caracteritza sobretot pel fet d'estar format per joves que se senten "d'un altre país", i en un altre grup també n'hi ha una proporció important. En tot cas, som del parer que això fa més vàlid el mapa —i de passada justifica algunes de les decisions metodològiques que hem pres, com ara integrar la categoria sentir-se sobretot *d'un altre país* en l'eix clàssic d'adscripció nacional— i no pas el difumina, ja que és una influència estructural que mostra el seu efecte en les pràctiques i posicionaments polítics dels joves catalans, que és el que volíem que es reflectís al mapa. Per poder complementar la descripció, tot seguit aprofundirem en els diferents perfils demogràfics i d'extracció social dels joves de cadascun dels tipus. Per fer-ho hem utilitzat un model de regressió logístic de cada grup de joves a partir dels dos grups de variables que hem introduït, d'una manera més o menys sistemàtica, en els diferents models de regressió implementats fins ara. Addicionalment, incorporarem alguna taula de contingència per visualitzar els contrastos més notables que apareguin com a significatius en el model de regressió. Els tipus de joves són aquests:

Taula 201. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític. Catalunya, 2005

Posicionaments juvenils en el camp polític	%
Tipus 1	11,2
Tipus 2	17,7
Tipus 3	14,7
Tipus 4	20,0
Tipus 5	12,5
Tipus 6	13,4
Tipus 7	10,6
Total	100

Tipus 1. Són els joves que, en la ubicació espacial al mapa, trobaríem situats a la part alta de la banya dreta de la U. Aquest grup recull l'11,2% dels joves. Són un grup caracteritzat pel fet de pertànyer majoritàriament al col·lectiu dels *pròxims* pel que fa a l'afecció política —els interessa la política, n'entenen i en parlen—. Quant al seu activisme polític, n'hi ha de poc actius, però també són força els que se situen en una de les tres categories de joves actius —*institucionals*, *ludicoreivindicatius* o *activistes reivindicatius*—, i tendeixen a seguir els diferents hàbits ètics: alguns només fan recollida selectiva, però un percentatge molt elevat també

fan boicot i compra de comerç just. La majoria estan associats a alguna entitat, i prop d'un terç ho estan a entitats de més d'un tipus. Dos terços van anar a votar —els que no van anar-hi va ser, majoritàriament, perquè no tenien l'edat—, i també manifesten un interès general per allò que passa en els diferents àmbits territorials. A més, gairebé tots se situen a l'esquerra o a l'extrema esquerra. De fet, gairebé tots els joves autoposicionats a l'extrema esquerra els trobem en aquest grup (84,3%). D'altra banda, en aquest grup de joves hi ha una dualitat interessant: la majoria se situen, quant a adscripció nacional, o com a només catalans (32,5%) o com a ciutadans del món (20,6%). Respecte a la percepció d'efectivitat de les pràctiques polítiques, molts consideren que les pràctiques més transgressores són efectives per sobre del que ho fan la majoria dels joves.

Taula 202. Model de regressió logística. Tipus 1

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,272	,017
Edat	,091	,217
Capital instructiu dels pares	,721	,000
Llengua parlada durant la infància	,633	,000
Pirineus	-,179	,828
Ponent	-,316	,550
Comarques de Tarragona	,044	,924
Comarques Centrals	,559	,216
Comarques Gironines	-,177	,703
Àrea Metropolitana de Barcelona	,067	,873
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,032	,884
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,089	,689
Barcelona ciutat	,342	,146

Si hi ha una variable que marca disposicions diferents en els joves a l'hora de pertànyer a aquest grup, els més actius i adherits a la política, és la del nivell d'estudis. Els estudiants universitaris són els que mostren més tendència a formar part d'aquest grup, seguit dels joves que han estudiat a la universitat —però que ja no ho fan— i d'una part dels estudiants, més joves, que cursen estudis secundaris. L'estatus acadèmic, per tant, denota una tendència significativa i molt notable a pertànyer a aquest col·lectiu, així com també ho fa d'una manera accentuada el nivell d'instrucció parental: a més nivell d'instrucció patern, més possibilitats de trobar un jove en aquest tipus.

Taula 203. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons nivells d'estudis. Catalunya, 2005

Posicionaments juvenils en el camp polític	Nivells d'estudis acabats o en curs (%)							Total
	Sense estudis	Obligatoris acabats	Cursant obligatoris	Postobligatoris acabats	Cursant postobligatoris	Universitaris acabats	Cursant Universitaris	
Tipus 1	0,0	3,1	7,3	8,1	10,6	14,5	19,3	11,2
Tipus 2	0,0	8,3	6,7	16,0	14,8	26,9	23,8	17,7
Tipus 3	0,0	11,0	30,6	9,7	26,5	14,5	11,5	14,7
Tipus 4	0,0	14,7	6,7	25,1	13,0	20,9	26,0	20,1
Tipus 5	0,0	14,3	13,0	14,4	12,1	8,9	12,5	12,5
Tipus 6	18,2	30,9	25,4	13,0	17,8	5,3	2,4	13,4
Tipus 7	81,8	17,6	10,4	13,7	5,2	9,1	4,5	10,5
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

No són aquestes, però, les úniques variables que apareixen com a significatives. Així, és més fàcil trobar-hi joves de famílies catalanoparlants Ni l'edat ni el territori apareixen com a variables que marquin diferències significatives, però en canvi sí que ho fa el fet de ser un jove emancipat sense família o, amb tanta importància com aquest fet, haver participat en alguna associació durant la infantesa. Ser un jove que ni estudia ni treballa, un treballador de *coll blau* o un jove emancipat amb família condiciona negativament la pertinença a aquest tipus. És, per tant, un col·lectiu de joves on les categories referides, més directament o menys, a l'estatus social elevat que ocupa el jove —sobretot l'estatus cultural— pesen positivament, i, per contra, on els joves d'extracció menys afavorida hi són molt menys presents.

Tipus 2. Espacialment, aquests joves estarien localitzats a la part baixa de la banya dreta de la U. És un grup que reuneix el 17,7% del total de joves. En molts aspectes són un grup similar a l'anterior, però amb un grau d'adhesió i pràctiques polítiques que tendeix a ser una mica més baix. Així, a més de joves *pròxims*, també hi pesen notablement els joves *desencisats* i, sobretot, els *que parlen* de política. A la vegada, el volum de *poc actius*, quant a actuacions polítiques, creix respecte al tipus anterior, però també trobem molts joves de les tres categories de joves políticament actius —més de la meitat dels joves d'aquest grups són en una d'aquestes categories—. Aproximadament el 45% d'aquests joves estan vinculats a alguna entitat, grup o associació; la immensa majoria van anar a votar en les eleccions generals del 2004, i també la majoria —dos terços— mostren interès per allò que passa en els diferents àmbits territorials. Prop de la meitat fa recollida selectiva alta, i la resta majoritàriament complementa aquest hàbit ètic amb la pràctica del boicot i/o del comerç just. De fet, passa una mica el mateix en el posicionament en l'eix esquerra-dreta i el nacional. Tres quartes parts dels joves d'aquest grup s'autoposicionen com a joves d'esquerra, i prop del 80% se senten més catalans que espanyols o només catalans.

Taula 204. Model de regressió logística. Tipus 2

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,238	,013
Edat	,327	,000
Capital instructiu dels pares	,153	,016
Llengua parlada durant la infància	1,575	,000
Pirineus	,147	,796
Ponent	,226	,537
Comarques de Tarragona	,086	,804
Comarques Centrals	,309	,360
Comarques Gironines	,229	,489
Àrea Metropolitana de Barcelona	,064	,835
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,004	,982
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,109	,523
Barcelona ciutat	,110	,556

Com en el model anterior, les dues variables referides a l'estatus acadèmic —el propi o el patern— són significatives i mostren que els joves amb més estatus tenen més disposició a estar presents en aquest grup. No és, però, una variable tan determinant com ho era en el cas anterior. Aquí són dues altres variables les que marquen més la pertinença a aquest col·lectiu, el dels joves actius i adherits en política, però d'una manera no tan forta i menys decantada ideològicament que el tipus anterior. En primer lloc, l'edat: a més edat, més possibilitats de pertànyer a aquest grup. La presència de joves de 15 a 19 anys és especialment minsa.

Taula 205. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons sexe. Catalunya, 2005

Variable síntesi "posicionaments juvenils en el camp polític"	Sexe (%)		Total
	Dona	Home	
Tipus 1	9,9	12,6	11,2
Tipus 2	19,2	16,1	17,7
Tipus 3	13,2	16,2	14,7
Tipus 4	21,1	18,8	20,0
Tipus 5	12,6	12,3	15,2
Tipus 6	13,4	13,4	13,4
Tipus 7	10,6	10,6	10,6
Total	100	100	100

En segon lloc, el binomi de variables *procedència personal i familiar-llengua que es parlava durant la infantesa*. Els joves catalanoparlants o fills de pares nascuts a Catalunya mostren una disposició molt més elevada a ser presents en aquest tipus. Sembla que l'arrelament afavoreix ser en aquest grup d'adherits no hiperideològitzats, però amb una actitud més aviat favorable i amb un cert grau de participació social. Hem d'afegir encara que hi ha dues variables que també apareixen com a significatives: el sexe i la participació associativa durant la infantesa. La segona, com ja podíem preveure, mostra que aquesta participació és positiva en una disposició més gran a pertànyer a aquest grup. La segona no és tan previsible, i ens mostra que les noies tenen més disposició a ser presents en aquest grup —a l'inrevés del que passava en el tipus anterior.

Tipus 3. Al mapa, aquests joves estan situats just damunt de la corba de la U. És un grup que reuneix al voltant del 14,7% del total, i que es caracteritza per la seva equidistància respecte a la majoria de categories de les diferents variables integrades en el model. És un grup, per tant, heterogeni, que d'alguna manera

caracteritza aquells que trenquen les tendències i correlacions que es van marcant entre les diferents variables. Pel que fa a l'afecció política, dins la dispersió general hi pesen especialment les categories dels *des-encisats* i dels *allunyats* —aquells que entenen de política, però que hi mostren poc interès, poca adhesió emocional. Amb relació a les actuacions polítiques, també sobresurt la categoria dels *poc actius* (43,6%). Més de dos terços dels joves d'aquest grup no pertanyen a cap grup o associació, i destaca també que el percentatge dels que van anar a votar és, comparativament amb els grups anteriors, força baix —com veurem després, en bona part s'explica per la presència en aquest grup d'un percentatge elevat de menors de 20 anys, però també hi té a veure la manca d'adhesió a la política que tendeixen a manifestar. Quant als hàbits ètics, trobem una gran heterogeneïtat de posicions dins del grup. Malgrat que sembla un grup poc adherit emocionalment a la política més institucional, la majoria d'aquests joves mostra un elevat interès per allò que passa en tots els àmbits territorials. Quant a l'eix ideològic, la majoria es posicionen a l'esquerra (47,5%), però també abunden els situats al centreesquerra o al centre. Pel que fa a l'eix nacional, hi pesen força els joves que es consideren tant catalans com espanyols (34,7%), i força dels joves que se senten *ciutadans del món* els trobem situats en aquest grup (1 de cada 4).

Taula 206. Model de regressió logística. Tipus 3

Variabls independents	B	Sig.
Sexe	,241	,017
Edat	-,482	,000
Capital instructiu dels pares	,262	,000
Llengua parlada durant la infància	-,434	,000
Pirineus	-,195	,759
Ponent	-,225	,596
Comarques de Tarragona	-,016	,968
Comarques Centrals	-,276	,488
Comarques Gironines	-,173	,646
Àrea Metropolitana de Barcelona	,182	,602
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,377	,027
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,305	,075
Barcelona ciutat	-,658	,001

En la pertinença a aquest grup de joves hi té un paper determinant la variable edat. És un grup on mostren més predisposició a ser-hi els joves de menys edat, especialment joves estudiants que encara no han arribat a la Universitat. D'alguna manera, semblaria que bona part dels joves d'aquest grup estan en una situació transitòria cap a algun altre dels tipus, especialment el tipus 1 i el tipus 4, segons el grau de decantament a un activisme i ideologització més elevats —coincidint amb l'arribada a la universitat— o una actitud més perenne d'un cert "distanciament informat" respecte a la política. És un grup, però, que no només es caracteritza per aquesta situació de transitorietat.

Taula 207. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons edat. Catalunya, 2005

Variable síntesi "posicionaments juvenils en el camp polític"	Grups d'edat (%)			Total
	15 a 19 anys	20 a 24 anys	25 a 29 anys	
Tipus 1	8,9	13,8	10,5	11,2
Tipus 2	11,0	19,6	19,8	17,7
Tipus 3	24,9	12,2	11,0	14,7
Tipus 4	10,2	21,5	24,2	20,0
Tipus 5	13,4	11,7	12,5	12,5
Tipus 6	22,2	11,2	10,2	13,4
Tipus 7	9,3	10,0	11,8	10,6
Total	100	100	100	100

L'explicació anterior serveix per a una part del grup, però no per a tot. Si més no així ens ho fa pensar el fet que influeixin en el fet d'estar o no en aquest tipus una altra sèrie de variables que dibuixen una posició estructural decantada cap a perfils diferents que els tipus 1, 2 o 4. Ens referim, en primer lloc, al fet que en la pertinença a aquest grup no hi influeixi significativament el fet d'haver estat en alguna associació durant la infantesa, i en segon lloc, al fet que hi influeixi significativament la procedència, però d'una manera contrària als altres tres tipus: en aquest cas mostren més disposició a ser en aquest grup els joves catalans amb pares no nascuts a Catalunya. Semblaria que un arrelament més baix influeix en un cert distanciament escèptic amb relació a la realitat política. Val a dir, això sí, que hi ha més disposició a pertànyer a aquest grup entre els joves procedents de famílies amb un cert capital instructiu, malgrat que aquesta variable no hi influeix notablement. A més, també és un grup on tendeixen a ser més presents els joves que han acabat estudis universitaris —per tant, en aquest cas té poca transcendència l'explicació en termes de transició: semblaria tractar-se més aviat d'un grup amb dos pols de joves diferenciats. De la mateixa manera, és un grup on és més fàcil trobar nois que noies. Sí que hi ha, en canvi, una darrera categoria que hi influeix d'una manera notable: els residents a Barcelona ciutat tenen menys disposició a ser en aquest grup que els residents en municipis més petits.

Tipus 4. Aquests joves, que representen el 20% del total, els localitzaríem, en el mapa anterior, a la part inferior de la corba de la U, un xic desplaçats cap a l'esquerra. Com en el cas anterior, és un grup caracteritzat pel fet de ser força heterogeni. Tendeixen a ser força presents en la categoria *poc actius*, i també són força presents en les categories d'afecció política dels *allunyats* o dels *desencisats* —fins aquí el perfil és molt similar al tipus anterior—. Quant als hàbits ètics, la majoria fan només recollida selectiva. D'altra banda, una gran part (més del 85%) van anar a votar. En canvi, el volum dels que se senten interessats per allò que passa en els diferents àmbits territorials és més baix que en el tipus anterior, i en canvi hi un volum important dels joves, un terç, que només se senten interessats per allò que passa a escala local. La pertinença a alguna entitat o associació és baixa: la gran majoria no pertanyen a cap. A més, la majoria estan situats en l'eix ideològic a l'esquerra o el centreesquerra —més decantats cap a aquest darrer posicionament que els del tipus 3—, i també n'hi ha una proporció significativa que s'ubica al centre de l'espectre. Pel que fa al posicionament d'adscripció nacional, tendeixen a sentir-se *més catalans que espanyols* o *tant catalans com espanyols*.

Taula 208. Model de regressió logística. Tipus 4

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,152	,090
Edat	,437	,000
Capital instructiu dels pares	-,183	,002
Llengua parlada durant la infància	,974	,000
Pirineus	-,205	,698
Ponent	-,232	,492
Comarques de Tarragona	-,194	,537
Comarques Centrals	,024	,939
Comarques Gironines	-,089	,767
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,289	,300
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	-,074	,621
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,041	,796
Barcelona ciutat	,141	,417

El grup de joves que ubiquem en aquest tipus es caracteritza per les dues mateixes variables que ja vàiem com a destacades en el tipus 2. Ens referim a l'edat i al binomi procedència/llengua. També en aquest grup hi trobem joves de més edat, i és més fàcil trobar entre els seus membres joves que eren catalanoparlants durant la infantesa i/o de pares nascuts a Catalunya. Són joves arrelats i que tendeixen a apropar-se a l'adulteresa, però amb un grau d'activisme i adhesió a la política més baix que els joves del tipus 2.

Hem de destacar una tercera variable, tot i que té molt poc pes explicatiu: el nivell d'instrucció dels pares. En aquest cas, un baix nivell d'instrucció parental influeix positivament, si bé d'una manera poc notable, en el fet de ser d'aquest grup. En canvi, hi influeix positivament haver acabat els estudis postobligatoris o estar estudiant a la universitat. Aquesta diferència quant al perfil instructiu és el que més contrasta amb el tipus 2, més actiu i adherit, i amb el tipus 3, més allunyat —si bé no marcadament dissociat i/o resistent cap a tot allò que soni a "política".

Taula 209. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005

Posicionaments juvenils en el camp polític	Capital instructiu dels pares (%)			Total
	Pares sense estudis secundaris ni universitaris	Almenys un pare amb estudis secundaris	Almenys un pare amb estudis universitaris	
Tipus 1	5,0	10,7	20,6	11,5
Tipus 2	14,9	19,5	21,0	18,3
Tipus 3	13,0	14,1	18,3	14,9
Tipus 4	21,3	23,8	15,7	20,6
Tipus 5	17,1	12,1	6,6	12,3
Tipus 6	19,1	11,1	6,5	12,5
Tipus 7	9,6	8,8	11,3	9,8
Total	100	100	100	100

Tipus 5. El 12,5% dels joves es posicionen en aquest tipus, situat al quadrant inferior esquerre del mapa; és a dir, a l'inici de la banya esquerra de la U. Si els joves del tipus anterior tendien a un baix nivell de participació política, en aquest tipus la tendència és encara més clara al no-activisme. Gairebé tots els joves se situen com a inactius o poc actius quant al volum de les actuacions polítiques desenvolupades en el darrer any, i la gran majoria tampoc no participen en entitats ni associacions. Un percentatge elevat d'ells no va votar, i

gairebé tots o bé només fan recollida selectiva, o bé no fan cap de les pràctiques ètiques per les quals se'ls preguntava. Se situen en la categoria *allunyats* amb relació a la seva afecció política, i, amb relació a l'interès per allò que passa en els diferents àmbits territorials, tenim joves que manifesten interessos diferents: un terç estan interessats per allò que passa arreu, un terç per allò que passa a escala local, i un terç no hi mostren interès. A més, un terç no es posicionen en l'eix esquerra-dreta, i la major part dels dos terços restants es distribueixen entre l'esquerra, el centreesquerra i el centre. Pel que fa a l'adscripció nacional, sobretot es posicionen com a *tant catalans com espanyols* (dos terços). Finalment, cal destacar que es mostren més pessimistes que la mitjana quant a l'efectivitat de les diferents pràctiques polítiques.

Taula 210. Model de regressió logística. Tipus 5

Variables independents	B	Sig.
Sexe	,004	,973
Edat	-,079	,233
Capital instructiu dels pares	-,503	,000
Llengua parlada durant la infància	,251	,024
Pirineus	,152	,806
Ponent	,465	,242
Comarques Tarragona	,192	,614
Comarques Centrals	-,012	,975
Comarques Gironines	-,144	,701
Àrea Metropolitana de Barcelona	,293	,391
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,165	,338
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	-,085	,635
Barcelona ciutat	-,491	,020

Els joves del tipus 5, aquests sí que més marcadament no participatius en qüestions polítiques, i més desadherits i no posicionats, no tenen un perfil demogràfic o d'extracció social gaire decantat. Sí que tendeixen a ser joves de famílies amb un baix perfil instructiu, però no desarrelats —catalanoparlants durant la infantesa i, sobretot, nascuts a Catalunya més que no pas de procedència estrangera. A més, tendeixen a ser menys presents entre els residents a Barcelona. També és significativa la tendència a ser joves no emancipats, i hi estan infrarepresentats els joves que ni estudien ni treballen.

Taula 211. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític. Catalunya, 2005

Posicionaments juvenils en el camp polític	Situació laboral (%)						Total
	Ni estudia ni treballa	Estudia	Estudia i treballa menys de 16 hores	Estudia i treballa més de 16 hores	Treballa menys de 35 hores	Treballa més de 35 hores	
Tipus 1	3,4	12,1	33,6	16,5	10,0	6,0	11,1
Tipus 2	6,7	14,5	20,4	27,1	20,1	17,0	17,8
Tipus 3	9,7	21,3	9,2	14,9	11,5	11,3	14,6
Tipus 4	15,7	16,8	16,4	22,5	27,3	21,8	20,1
Tipus 5	10,1	14,9	5,3	7,9	8,1	15,7	12,5
Tipus 6	21,7	13,8	6,6	4,8	12,9	17,0	13,4
Tipus 7	32,6	6,7	8,6	6,2	10,0	11,3	10,5
Total	100	100	100	100	100	100	100

Tipus 6. Dins del mapa, aquest grup el trobaríem a mitja alçada de la banya esquerra de la U. Són el 13,4% dels joves. Amb relació a les variables referides a l'activisme associatiu o a les diferents pràctiques polítiques —electorals, no electorals, ètiques— i a l'afecció i interès per la política, aquest grup accentua la inactivitat i desafecció que veïem en el tipus anterior. A més, aproximadament la meitat tampoc no es posicionen en l'eix ideològic. A diferència del tipus anterior, però, la majoria tampoc no es posicionen quant a l'efectivitat de les diferents pràctiques polítiques (52,5%), i el posicionament en l'eix d'adscripció nacional també és diferent; en aquest grup abunden els que se senten *tant catalans com espanyols*, però també tenen una forta presència els que se senten *més o només espanyols* —un terç dels joves d'aquest grup— i els que se senten d'un altre país (13,8%).

Taula 212. Model de regressió logística. Tipus 6

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,033	,760
Edat	-,562	,000
Capital instructiu dels pares	-,606	,000
Llengua parlada durant la infància	-1,499	,000
Pirineus	,425	,525
Ponent	-,007	,988
Comarques de Tarragona	,109	,802
Comarques Centrals	-,528	,269
Comarques Gironines	,106	,805
Àrea Metropolitana de Barcelona	,060	,882
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,369	,059
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,323	,106
Barcelona ciutat	,281	,208

Aquest és el grup dels més desadherits de la política i de la participació social —política o no. En molts casos el desencantament dels joves situats en aquest tipus es manifesta com una clara resistència a tot allò que sona a "polític". El perfil demogràfic d'aquests joves el podríem resumir com el negatiu fotogràfic del perfil del tipus 1, en el qual pesa d'una manera significativa i amb una influència notable el fet de ser treballador a jornada completa, sobretot d'estatus laboral baix, o bé el fet de ser un jove que ni estudia ni treballa. El fet d'haver estudiat a la Universitat o, sobretot, d'estudiar-hi en l'actualitat, disposa a no ser present en aquest grup.

Taula 213. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons estatus laboral i tipus de feina. Catalunya, 2005

Posicionaments juvenils en el camp polític	Estatus laboral i tipus de feina (%)					Total
	Directrius, tècnics, científics i intel·lectuals	Tècnics de suport, de serveis i empleats de l'Administració	Treballadors del sector industrial i agrari	No classificat o no contesta	No treballa	
Tipus 1	18,1	11,5	6,1	24,5	10,1	11,2
Tipus 2	35,9	20,2	13,7	9,2	12,8	17,7
Tipus 3	10,2	12,5	13,0	14,3	18,8	14,7
Tipus 4	22,4	25,9	13,2	16,3	16,5	20,1
Tipus 5	6,3	11,7	15,3	10,2	13,8	12,5
Tipus 6	4,3	11,9	16,8	16,3	15,5	13,4
Tipus 7	3,0	6,2	21,8	9,2	12,5	10,6
Total	100	100	100	100	100	100

Reforçant les variables anteriors, provenir d'una família amb un perfil instructiu elevat afavoreix no formar part d'aquest grup. Com en el tipus 1, per tant, les variables referides a l'estatus acadèmic —i, de retruc, al capital cultural dels joves— són molt determinants, si bé en la direcció contrària. A la vegada, també tenen força potència explicativa l'edat —a menys edat, més disposició a situar-se en aquest grup— i el nivell “d'arrelament” social —els joves catalanoparlants durant la infantesa i els fills de pares nascuts a Catalunya tendeixen a ser-hi menys representats. Els joves emancipats amb família també tendeixen a estar sobrerrepresentats en aquest grup. Per contra, el fet de viure en un municipi petit, de menys de 10.000 habitants, més aviat allunya de l'assignació a aquest grup, així com el fet d'haver participat en alguna entitat associativa durant la infantesa.

Tipus 7. La característica principal d'aquest grup de joves (el 10,6% del total), situat a l'extrem superior de la banya esquerra de la U, és que més del 75% se senten, quant a l'adscripció nacional, membres d'un altre país. De la minoria restant, a més, pocs es posicionen en l'eix català-espanyol. El seu perfil d'activisme és tant o més inactiu que el del tipus anterior, però en canvi no presenten tanta desafecció política com els dos tipus anteriors: mostren més interès per allò que passa en els diferents àmbits polítics —o si més no per l'àmbit local o pel global—, i són menys els que se situen en la categoria dels *allunyats*. Tot i que la meitat estan en aquesta categoria, també trobem joves en la categoria *desencisats* —en menor mesura *dels que en parlen* i *dels pròxims*. Com en el grup anterior, els joves ubicats en aquest tipus són inactius en les pràctiques polítiques, pocs d'ells van votar —lògicament, perquè molts d'ells no podien, com ja passava, si bé d'una manera menys accentuada, en altres grups—, i la majoria o només fan recollida selectiva o no fan cap de les pràctiques recollides com a hàbits ètics. Una altra característica específica d'aquest grup és el seu alt nivell de dispersió posicional en l'eix ideològic —així com el poc volum de joves d'aquest grup que es posicionen en les categories de l'esquerra de l'espectre. Finalment, un 80% no estan posicionats tampoc quant a la percepció d'eficàcia de les diferents pràctiques polítiques.

Taula 214. Model de regressió logística. Tipus 7

Variables independents	B	Sig.
Sexe	-,009	,940
Edat	,213	,007
Capital instructiu dels pares	,253	,001
Llengua parlada durant la infància	-3,531	,000
Pirineus	-,266	,742
Ponent	-,245	,664
Comarques de Tarragona	-,457	,374
Comarques Centrals	-,685	,222
Comarques Gironines	-,063	,900
Àrea Metropolitana de Barcelona	-,596	,217
Municipi de 10.000 a 50.000 hab.	,030	,896
Municipi de 50.000 a 300.000 hab.	,259	,255
Barcelona ciutat	,266	,288

Com podem sospitar a partir de la descripció anterior, la variable més determinant en el perfil demogràfic d'aquest grup no és altra que la procedència. Un percentatge molt elevat dels joves d'aquest grup són de procedència estrangera.

Taula 215. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005

Procedència (%)	Posicionaments juvenils en el camp polític							Total
	Tipus 1	Tipus 2	Tipus 3	Tipus 4	Tipus 5	Tipus 6	Tipus 7	
Nascut a Catalunya i/o tots dos pares nascuts a Catalunya	14,8	27,4	12,2	26,5	11,8	6,4	0,8	100
Nascut a Catalunya i/o amb un pare nascut a Catalunya	11,3	20,4	15,0	20,8	16,1	14,5	2,0	100
Nascut a Catalunya amb cap pare nascut a Catalunya	3,4	12,0	16,3	25,4	20,0	20,6	2,4	100
Nascut a la resta de l'Estat o nascut a l'estranger amb un pare nascut a la resta de l'Estat	12,3	2,6	26,3	13,2	12,3	24,6	8,8	100
Nascut a Catalunya o a la resta de l'Estat amb tots dos pares estrangers	11,1	4,2	27,8	8,3	6,9	23,6	18,1	100
Nascut a l'estranger amb cap pare nascut a l'Estat	9,8	0,2	14,1	0,2	1,2	17,3	57,2	100
Total	11,2	17,7	14,7	20,0	12,5	13,3	10,6	100

Molts d'ells, a més, són joves emancipats, ja sigui amb família o sense. A la vegada, hi abunden força els joves que ni estudien ni treballen, o els que no tenen estudis. Totes aquestes variables tendeixen a remetre no a la totalitat del col·lectiu dels joves estrangers, però sí a una part: els que provenen de contextos especialment desfavorits i amb més dificultats d'inserció laboral —i, de retruc, també social— en la societat

receptora. El fet de ser un subcol·lectiu és el que fa aparèixer aquestes variables com a significatives en el model de regressió tot i correlacionar-se amb la variable principal; la procedència. Val a dir, en canvi, que la variable referida al grau d'instrucció parental no és gaire determinant —una part dels joves de procedència estrangera vénen d'entorns d'estatus acadèmic alt—. Sembla que ens trobem, per tant, en un grup heterogeni dins la característica definidora compartida: la procedència.

7.2.2 En resum: principals aportacions del mapa tipològic

La tipologia anterior dibuixa un panorama de posicionaments que, a partir de quatre paràmetres bàsics —pràctiques polítiques, afecció i interès subjectiu, posicionament en l'eix ideològic i posicionament en l'eix d'adscripció nacional—, situa el gruix del joves catalans. Els set tipus de joves anteriors dibuixen maneres diferents de situar-se en el mapa polític i participatiu. Tot i ser, algun d'ells, grups heterogenis, la configuració de la tipologia ens ajuda a copsar el pes que tenen les qüestions polítiques entre els joves. A la vegada, podem veure com les reflexions sobre les diferents “disposicions” associades als diferents factors demogràfics i d'extracció social prenen forma en la creació de grups de joves més o menys diferenciats. En aquests grups, cap dels factors demogràfics apuntats no és determinant, però en canvi veiem com els diferents factors condicionen, a vegades d'una manera notable, les possibilitats de localitzar els joves en uns grups o altres.

Algunes de les tendències que hem anat veient que són presents en la manera d'aproximar-se a la política dels joves queden desdibuixades perquè són transversals a diferents grups. És el cas, per exemple, dels dos replegaments, l'ètic i el retòric, que són presents en joves de diferents categories, però no són definitoris de cap d'ells. Així, per exemple, ens sembla detectar en el tipus 3 la tendència de molts joves al *replegament retòric*, o en el tipus 2 al *replegament ètic*, però no podem dir que cap dels dos tipus sigui específicament el que dibuixa aquestes actituds.

A la vegada, el mapa tipològic aporta llum sobre la vinculació existent entre diferents adscripcions estructurals i certs posicionaments i pràctiques polítiques. En aquest sentit, i com a gran tendència, és especialment rellevant la tendència a un grau més alt d'afecció i pràctica política i participativa entre a) els joves amb un nivell d'instrucció propi i/o familiar més elevat i b) els joves més “arrelats”, segons la llengua que parlaven de petits o la procedència pròpia o familiar. Són joves, a més, que tendeixen a posicionar-se més en els eixos d'adscripció nacional i ideològica, i que ho fan més com a catalans —o ciutadans del món— i com a persones d'esquerres. La tipologia és força clara en la confirmació d'aquesta tendència.

Per contra, entre els joves més desafectes hi veiem aquells que tenen una posició menys central o de menys estatus social: joves de procedència estrangera, joves que ni estudien ni treballen o treballadors de *coll blau*, o joves nascuts en entorns castellanoparlants. Val a dir, això sí, que el contrast entre els tipus 5, 6 i 7 posa de relleu que les desafeccions poden tenir accents diferents, i, a més, que certs factors estructurals condicionen envers unes formes o altres de desafecció. Així, semblaria que els joves de procedència estrangera tendeixen a manifestar una “desafecció” que no implica una actitud de resistència respecte a l'ordenament polític vigent, cosa que en canvi sembla detectar-se més intensament entre els joves del tipus 6.

En qualsevol cas, és important tenir en compte que les disposicions estructurals cap als tipus de més o menys activisme/afecció que acabem de manifestar no poden amagar que entre el gruix majoritari dels joves, siguin del perfil social i demogràfic que siguin, hi domina més aviat la indiferència i un grau d'activisme baix, un posicionament de distanciament no radical, no absolut; un distanciament *light*. Per tant, les dades anteriors mostren més aviat que entre les minories que es diferencien bé pel perfil més elevat d'activisme —tipus 1 i, en certa mesura, tipus 2— o de distanciament —tipus 6 i 7— els perfils sociodemogràfics són força contrastats segons la posició d'estatus instructiu i de procedència personal i familiar, però això no pot amagar que la majoria dels diferents col·lectius juvenils es belluguen en els paràmetres a *mig camí* de la resta de categories.

Taula 216. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005

Àmbit del pla territorial (%)	Posicionaments juvenils en el camp polític							Total
	Tipus 1	Tipus 2	Tipus 3	Tipus 4	Tipus 5	Tipus 6	Tipus 7	
Alt Pirineu i Aran	7,2	18,8	13,7	21,1	14,2	15,2	9,8	100
Ponent	6,8	20,2	12,4	21,2	17,6	11,5	10,2	100
Àrea Metropolitana de Barcelona	12,2	17,1	15,4	19,0	12,0	13,5	10,7	100
Camp de Tarragona	9,3	15,3	15,1	19,1	13,5	16,0	11,6	100
Comarques Centrals	13,7	22,6	11,3	26,2	13,2	7,3	5,7	100
Comarques Gironines	7,1	18,3	13,0	21,5	11,2	15,5	13,5	100
Terres de l'Ebre	8,8	19,5	13,5	26,3	14,0	10,0	8,0	100
Total	9,7	18,6	13,7	21,7	13,4	12,8	10,0	100

Finalment, voldríem fer una darrera referència a la distribució dels joves segons el seu àmbit territorial de residència. A la taula anterior, on es reflecteix aquesta distribució, veiem que les diferències territorials no són gaire accentuades. El que més hi destaca, una vegada més, és la distribució més diferenciada que podem observar en els joves residents a les Comarques Centrals, on els tipus de joves amb un perfil més actiu —sobretot els tipus 1 i 2, però també el tipus 4— hi són significativament més presents.

7.3 Reflexions finals. El sentit de la participació política juvenil

7.3.1 Conclusions...

Aquest informe ha volgut dibuixar una panoràmica general de la participació política juvenil. Com a mirada panoràmica, sobretot ens hem aturat en aquelles qüestions que afecten el gruix dels joves catalans. No és, per tant, un estudi sobre els joves políticament actius, o socialment hiperparticipatius, sinó sobre el conjunt de joves catalans. Matisem això perquè algunes de les afirmacions que hi apareixen podrien ser considerades una frivoltzació de la participació juvenil, i no voldríem que fos aquesta la interpretació que se'n fes. Si el projecte d'investigació hagués tingut com a finalitat indagar en les motivacions i el perfil participatiu dels joves més compromesos —posem per cas, el 5% dels joves amb una actitud política molt activa— els resultats de l'estudi haurien estat uns altres.

Perquè el que és clar és que, entre els joves d'avui, els que són políticament actius —entenen “actius” com joves amb una actitud compromesa, de treball constant per millorar les qüestions col·lectives— són una minoria. Però, en qualsevol cas, no són més minoritaris del que ho eren entre els joves de fa tres o quatre dècades, o que entre els adults d'avui.⁷⁷ Tenim la certesa que els joves són més participatius i estan més implicats políticament que els adults. Són diversos els indicis de l'estudi que ens ho fan creure. Un d'ells, el fet que els joves emancipats amb fills tendeixin a participar menys i a estar més distanciats de la política. Ni que sigui parcialment, això ens mostra com, en la mesura que adopten estils de vida adults, els individus tendeixen a participar menys.

⁷⁷ Estudis com els de Font (2002) i Barberà, Barrio, Rodríguez (2002) confirmen aquestes dades. Font mostra que l'any 2000 la valoració que feien els joves de la política i la democràcia no és més crítica que la valoració que en fan els adults. A més, pel que fa a la tendència a participar en associacions, el percentatge dels joves associats aquell any (26%) és superior al de la mitjana poblacional (22%) i també supera amb escreix el percentatge d'associacionisme juvenil recollit deu anys abans (18% de joves associats entre els 18 i els 24 anys el 1990) (Font: 2002, p. 91).

A més, bona part dels joves més actius amb què vam parlar en els grups de discussió evidenciaven que la participació política s'entén en clau profundament juvenil. Participar, tenir un cert grau de compromís polític, és part de la identitat juvenil, fins al punt que molts dels joves participatius constaten que els joves més "oposats" a ells són precisament els joves que no es mouen, que només pensen a estudiar o sortir de festa a discoteques, comportaments també pròpiament juvenils.

Malgrat això, com dèiem, l'estudi no va sobre la minoria dels joves activistes, sinó sobre els joves en general. I, entre els joves en general, la participació (i la) política també tenen un paper significatiu, però es relaciona amb graus d'implicació més aviat modestos. Així, i com apuntàvem en el paràgraf anterior, podem parlar d'una certa polaritat entre els joves políticament participatius i els que no, però el fet és que el gruix dels joves adscrits al pol participatiu no destaca tampoc per un alt grau d'implicació. En l'informe, les referències als joves actius tenen a veure amb aquest grup, estadísticament notable, de joves, i no pas amb la minoria dels joves estrictament activistes. Això s'ha de tenir present en la interpretació de les reflexions i comentaris que hem anat fent.

La nostra voluntat ha estat veure com les qüestions polítiques vehiculen els posicionaments juvenils majoritaris. En aquest sentit, doncs, la conclusió té dues cares: d'una banda, el fet és que la política és més present en l'imaginari juvenil del que es podria suposar; d'altra banda, aquesta presència no implica un gran compromís polític, ni tan sols entre els joves que hem categoritzat com a actius o com a adherits a la política —repetim, des de paràmetres prou laxes per no reduir-los a una estricta minoria.

La política no s'escapa de la tendència dels temps. Hem procurat que l'anàlisi reflecteixi fins a quin punt la pràctica política es pot interpretar d'una manera diferent de com se sol fer, sobretot la referida a la participació juvenil. En termes generals, aquesta participació política sol ser vista: a) com un espai de resistència participativa davant de l'onada d'uns temps, els de la segona modernitat, en què els joves tendeixen a la passivitat i a la desvinculació, o b) com una mena de força antitètica a aquesta tendència alienadora dels temps, a partir de la qual una part de la joventut es rebel·la i reacciona d'una manera nova i trencadora. Segons el nostre parer les dues interpretacions anteriors tenen una part de veritat, però nosaltres optem per una perspectiva una mica diferent. Allò que hem volgut copsar, en la mesura que l'instrumental ho permetia, era fins a quin punt la participació en general, la participació política en concret i l'afecció política dels joves s'adapta als temps. Les conclusions ens porten a afirmar que si els nous temps generen vinculacions més *light*, el gruix de la participació política tendeix a ser més *light*, però no percentualment més baix ans al contrari: segurament, els que s'hi reflecteixen d'una manera o altra són més.

Entre les tendències d'aquesta participació política dels i les joves, en destaquen quatre:

a) En primer lloc, *l'activisme de militància* va sent desplaçat per *l'activisme d'impacte*. Aquest activisme tendeix més a la implicació en actes de caràcter més extraordinari que tenen la capacitat de cridar l'atenció pública, de generar un cert "impacte". A més, una altra característica associada a aquesta nova forma d'activisme és el desplaçament en el sentit de l'acció. En l'activisme tradicional —que hem anomenat *activisme de militància*— es podia fer una certa "suspensió de sentit" quant al valor de les seves accions, en nom d'una participació ideològicament més travada i orientada a partir de referents doctrinals o d'autoritat sòlids. En l'actualitat, les accions en què es participa han de tenir sentit en si mateixes. No hem d'interpretar que les accions actuals o les d'abans fossin més emocionals o més racionals; els vincles d'adhesió emocional a l'acció i de sentit racional d'aquestes estan tendint a modificar-se, de manera que els vincles han de tenir un sentit immediat, lligat a cada acte. Això produeix, com a efecte col·lateral, que els vincles siguin més fluctuants i menys basats en relacions de fidelitat. Així, hi ha joves vinculats puntualment a fer accions a les quals troben sentit, però sense que això generi sistemàticament agrupacions polítiques estables.

b) En segon lloc, la participació política tendeix a generar-se en **agrupacions i dinàmiques de naturalesa juvenil**. D'una banda, són grups que tendeixen a tenir una forta homogeneïtat d'edat, tant si són de perfil més institucional —joventuts de partits polítics, consells de la joventut— com si ho són menys —ateneus, centres socials okupats—. En aquest sentit destaca, per exemple, el baix volum de joves que han estat vinculats a el que s'anomena "nous moviments socials", moviments com ara el feminista o el pacifista —tot i que són àmbits que els joves polititzats tenen presents i que sovint estan vehiculats a les diferents entitats juvenils, de caràcter temàtic transversal. D'altra banda, la participació juvenil de caràcter voluntari, ja sigui política o no, tendeix a concebre's cada vegada més com una cosa que es fa en un moment de la vida, la joventut, en què els individus han de viure plenament. Allò que no es faci de jove, difícilment es podrà fer més endavant. Ja hem vist com la incertesa respecte al futur és una característica de la "societat del risc"

(Beck, 1998), cosa que fa que els joves tinguin una certa tendència *presentista*. Hi ha autors que veuen en els joves d'avui un col·lectiu conservador, poc revolucionari, precisament pel tenallament que els ocasiona aquesta por davant del que vindrà. Altres consideren els joves un col·lectiu abocat al consum, al *carpe diem*, com a reacció davant d'un món en què el futur és una aposta segura de gaudi. Sense voler oposar-nos frontalment a les afirmacions anteriors, el que és cert és que el *presentisme juvenil* també té una manifestació amb relació a la participació política: davant la incertesa del que vindrà, viure el present intensament també implica, per a molts joves, estar implicats políticament, definir-se respecte a allò que els afecta —o, si més no, sentir-s'hi implicats. L'arribada a l'edat adulta segurament comportarà, des d'aquest punt de vista, un posicionament pragmàtic que no facilitarà el compromís, de manera que és durant la joventut quan un pot reaccionar davant les coses que es considera que no van bé.

c) En tercer lloc, una bona part de les actuacions polítiques, i també dels temes polítics que mobilitzen els joves, tendeixen a tenir una **dimensió lúdica**. La participació (política) no deixa de ser una activitat en què els joves inverteixen el seu temps de lliure disposició —un espai de temps, d'altra banda, d'importància creixent en si mateix, fins i tot quan es fa servir per a la reivindicació política. Hi ha, tres acepcions d'aquesta dimensió lúdica. En primer lloc, com a temàtica: poder gaudir d'un temps de lliure disposició de qualitat passa a ser un tema polític i de reivindicació creixent —en les seves múltiples acepcions: des de reivindicar un oci nocturn a preus assequibles fins a demanar que els ajuntaments inverteixin recursos en la creació d'espais per a joves. En segon lloc, com a objectiu: si es dedica un temps de valor creixent, el de lliure disposició, a l'activisme reivindicatiu, no és pas sobrer que les activitats que es fan, alhora que reivindicatives, siguin entretingudes. L'activisme polític no ha de ser necessàriament avorrit o estar renyit amb l'entreteniment. De fet, participar es fa cada vegada menys “per obligació moral” i més com a “manera de ser jove”. En tercer lloc, com a instrument de transmissió: la pràctica artística vehicula la identitat política dels joves, ja sigui a través de la creació pròpia, ja sigui a través del gaudi de les creacions artístiques d'algú altre. La música té un paper central en aquesta transmissió.

Aquesta consideració sobre la dimensió lúdica de la participació política, de fet, també es pot interpretar com un tercer *replegament*. A més dels esmentats replegaments ètic i retòric, trobaríem, per tant, un *replegament lúdic*. Així, en comptes d'interpretar el pes d'allò lúdic com una tendència a la frivolització política per part dels joves, nosaltres més aviat considerem que, efectivament, l'espai i el temps de lliure disposició emergeixen com un problema polític de primer ordre. Això és així, com dèiem abans, per la importància creixent que té l'esfera lúdica en el món d'avui davant de l'esfera productiva. Com diu Zigmunt Bauman (2001a), si la primera modernitat va ser l'època de la producció i el treball, la segona modernitat és l'època del consum i del temps lliure. El sentit de la vida, de la pròpia identitat personal, s'ha desplaçat de l'esfera productiva a la del consum. Davant d'aquest desplaçament, no és estrany que les mobilitzacions polítiques tinguin un dels seus focus a replantejar aquest espai d'una creixent importància en l'atorgament de sentit a les pròpies vides.

Però si anomenem *replegament lúdic* aquesta tendència és perquè, en paral·lel a l'emergència d'aquest nou espai de significació política, les qüestions relatives a l'esfera del treball cada vegada semblen poder vehicular menys l'activisme polític. Les desigualtats vinculades a l'àmbit productiu i al de la redistribució social es mantenen com a preocupacions, però són més fonts d'angoixa existencial que de mobilització política. Això es pot considerar una mena de renúncia juvenil a intervenir sobre els espais que, en el fons, tenen més rellevància.

Amb tot, el raonament podria ser el contrari. Els joves tendeixen a perdre la veu en els espais despolititzats per la lògica de globalització de l'economia i de competitivitat entre els estats i les administracions per aconseguir, en un marc de desregulació mundial, un cert nivell d'inversió privada. De manera més reflexiva o més intuïtiva, sembla que els joves no veuen una alternativa sòlida de defensa dels propis interessos laborals i socials en un marc polític d'escala estatal quan, de fet, els estats s'emmarquen en una lògica competitiva amb altres estats. En aquest sentit, la despolitització i el desencantament polític envers les institucions més formals potser no és altra cosa que la posada en evidència del fet que les administracions i els representants polítics són, cada vegada més, agents sotmesos a pressions i tensions que els superen dins dels actuals emmarcaments administratius de referència. Per tant, l'actitud pot ser vista com a *frívola* o bé com a *lúcida*, segons la perspectiva analítica que s'adopti.

d) Finalment, encara podem trobar una quarta característica en l'aproximació dels joves a la política: **la reconfiguració identitària de la lògica del posicionament polític**. Si bé una bona part dels joves

manifesten el seu distanciament respecte a la política més formal i respecte als partits polítics, això no és incompatible amb el fet que, a la vegada, molts joves mostrin interès per la política, per allò que passa en els diferents àmbits territorials, o perquè considerin que entenen de política, o bé perquè en parlin. Els graus d'afecció política són diversos, més enllà de l'aversion més generalitzada a la política de partits. La política partidista tendeix a veure's com una cosa de naturalesa immoral, però, en canvi, molts joves també mostren la seva aversió per aquells altres joves que "passen de tot", és a dir, que no mostren preocupació per allò que passa al seu voltant. Així, els joves que es consideren implicats tendeixen a considerar que els joves més oposats a ells són precisament aquests. Tot sovint, però, el grau de compromís i d'activisme d'aquests joves no és gaire elevat, i es concreta en la participació en alguna manifestació, anant a votar i tenint opinió política. En general, solen ser joves amb formació universitària, i tendeixen a considerar-se, quant a posicionament en les clivelles nacional i ideològica, d'esquerres i catalanistes. L'oposició dins del camp juvenil opera en termes "quasipolítics", tot evitant tant els referents d'adscripció estructural com les etiquetes polítiques tradicionals, però, curiosament, remet més a aquesta mena d'oposicions que a la que efectivament s'esmenta —el grau de compromís—, que, per tant, opera més en el camp simbòlic que en el descriptiu.

La identitat juvenil, per tant, opera en el pla de la indefinició identitària mitjançant identificadors ortodoxos o propis de l'estructura social, però no per això deixa d'operar en termes polítics. Entre els joves més "adherits", l'autodefinició "de cara endins" opera a partir de categories donades per descomptat: esquerra, catalanitat, distància respecte als polítics i la política oficial. De cara enfora, opera la categoria "moure's / no moure's", ambivalent i dubtosa en la seva capacitat descriptiva de la realitat. Com veiem, és un posicionament prou ambigu per identificar però sense compartimentar en excés. Són categories d'adscripció que marquen un mínim comú denominador a partir del qual identificar-se sense quedar-hi encapsulat. Ja hem vist com, a més, els joves que podem ubicar en aquestes posicions —sobretot els tipus 1, 2 i 4 de la tipificació desenvolupada en l'apartat anterior— tendeixen a ocupar unes posicions estructurals amb més capital cultural i social, ja sigui adquirit, ja sigui per adscripció familiar.

Davant d'això, els joves amb perfil menys participatiu no empen cap identificador de tipus polític en la definició de la pròpia posició. En termes generals aquests joves menys participatius comparteixen la desconfiança respecte a la política, si bé n'hi ha alguns en què el desconeixement de la política no reverteix en desconfiança; és el grup dels que en algun moment n'hem dit *dissociats*. Molts d'altres, però, projecten la desconfiança cap a la política a tot allò que és vist com a *políticament correcte*, allò que pertany al món oficial o de l'Administració, i per extensió, tot el que està en contacte amb aquests espais és vist amb desconfiança. Així, els joves *adherits* a la política —encara que comparteixin la desconfiança respecte a aquesta— són vistos com a part d'aquest món *correcte*. D'alguna manera, podríem dir que es projecta en el món del progressisme el tipus d'aversion de classe que històricament ha sentit la classe obrera tant pel món de la burgesia com per la política. Per osmosi, queden contagiats d'aquesta desconfiança la catalanitat, el progressisme d'esquerra, el *compromís light*, la universitat, els valors postmaterials o el català com a llengua —que parlen "els del centre" o que et fan parlar a classe—... Tot plegat és propi d'un món aliè, blindat per a la reproducció d'uns interessos que no són els propis. D'una manera més conscient o més inconscient, una part dels joves de classe obrera estructuren una forta resistència a tots aquests referents diversos i heterogenis, però que formen part d'un mateix pol. Curiosament, qui més tendeix a verbalitzar aquest constructe de sentit solen ser els joves que han patit un cert procés d'alternació. És el cas d'una part dels joves que, provinents d'entorns obrers i castellanoparlants, arriben a la universitat. Aquesta necessitat de gestionar una nova realitat sol provocar l'emergència d'aquest tipus de discurs, especialment sensible a les contradiccions estructurals —sovint exagerades— entre unes posicions de partida privilegiades i unes posicions discursives radicalitzades. Són joves, alguns d'ells, amb un detector hipersensible per a aquestes dobles morals.

Des d'un punt de vista menys elaborat, hi ha joves de procedència obrera que són especialment crítics amb moviments com l'okupa, i que assignen a aquest moviment una mena de dimensió ritual a partir de la qual certs joves en situacions privilegiades construeixen una identitat rebel, però assegurada. En l'assignació d'etiquetes, si els joves més adherits tendeixen a veure els altres com "els que no es mouen", els joves menys adherits etiqueten els seus oposats com els "*cumbes*" o com els "*catalinos*": una categoria a mig camí de la definició política i l'estructural —una característica compartida amb l'etiqueta oposada, la dels "que no es mouen"—. Val a dir que, en el marc del grup de discussió, aquest tipus d'oposició no sempre emergeix d'una manera tan clara i contundent.

El que acabem de dibuixar és una caricatura extrema. És important comprendre que entre els joves més adherits i els més desadherits hi trobem un ventall de formes intermèdies on, per exemple, aquests referents oposats no es dibuixen amb tanta potència. Si exceptuem els joves adherits i els més resistents, trobem

joves que tendeixen al *replegament ètic* —sobretot noies—, que poden estar més propers a uns o altres, o joves que tendeixen al *replegament retòric* —sobretot nois—, que sovint són joves procedents d'entorns no afavorits i amb una mirada força distanciada i desmitificadora del món *políticament correcte* dels joves catalanistes, d'esquerres i compromesos.

Fora d'aquestes mirades més polititzades —subtilment polititzades—, la resta tendeixen a veure els joves que perceben com a més diferenciats d'ells mateixos en termes psicològics, abandonant plenament els referents ideològics o estructurals en la construcció d'aquestes oposicions. Només hi ha una categoria que funciona d'una manera força transversal: la dels *pelats* o *fatxes*, que diferents joves esmenten com els més oposats a ells mateixos, si bé ho solen fer més per consideracions psicològiques —són vistos com el paradigma de la intolerància o de l'agressivitat— que no pas per consideracions polítiques.

7.3.2 ...i una reflexió final

No volem acabar aquestes conclusions sense fer referència a la principal conclusió que extraiem del capítol 3, el que fa referència a l'associacionisme i a les pràctiques associatives dels joves. Com passa amb la política, hem defensat que la lectura que cal fer de les dades referides a l'associacionisme ha de passar pel mateix filtre: la pràctica social també s'adapta als nous temps. En aquest cas, a més, en els darrers temps certs processos productius han pogut accelerar algunes transformacions. Ens referim sobretot a l'emergència d'un tercer sector professionalitzat —que no vol dir lucratiu— que per força ha tingut un impacte en la configuració de l'associacionisme. En el darrer apartat del capítol hem reflexionat amb deteniment sobre aquestes transformacions i els impactes que, en el nostre parer, comencen a reflectir-se en les dinàmiques associatives: l'esponjament, la transformació en associacionisme d'impacte, l'emergència de certes formes de vinculació —la que posiciona els individus com a “receptors”, la que vincula altruístament a través de cessions econòmiques—, i, per contra, el risc d'estancament d'altres que, curiosament, són les paradigmàtiques d'allò de positiu que té la participació associativa —el voluntariat que conjuga compromís, altruíisme i dedicació, a la vegada que genera teixit relacional i capital social en la persona que el practica.

Les transformacions socials situen l'associacionisme en general i l'associacionisme juvenil en particular a mig camí de dues lògiques que podem explicar a través de dues imatges: es poden entendre les entitats i grups en què es participa **o bé com a nòduls socials o bé com a nínxols socials**. Per nòduls socials entenem unes entitats que, en plena societat de la informació, generen punt de trobada relacional, espais de més densitat que, per tant, suporten la capacitat de vinculació de les comunitats, ancoren les relacions socials a àmbits que tenen més contacte amb la realitat propera. Així, davant d'un món de relacions múltiples que, d'alguna manera, tendeix a la dispersió, les entitats com a nòduls remetent al que és local, concret i, per tant, redimensionen els individus a realitats més tangibles i més polítiques. En canvi, si conceptualitzem les entitats com a nínxols socials, en destaquem una dimensió contrària. En una societat en procés d'individualització, la proximitat de referents afectius propers té una importància creixent, i sovint falten espais que possibilitin la creació d'aquests refugis afectius —més enllà de la dimensió temàtica que els empenyi. En aquest sentit, l'afavoriment relacional de les entitats podria configurar més nínxols que nòduls, és a dir, espais autoreferencials que, sobretot, serveixen de refugi afectiu per a individus desorientats.

En el nostre parer, l'associacionisme actual es mou entre el nòdul i el nínxol; entre la creació d'espais relacionals generadors de capital social i, de retruc, de compromís polític envers l'entorn, i l'adscripció dels individus a grups de referencialitat homogenis, refugis afectius davant d'un món hostil. Les dades estadístiques no aporten gaires pistes al respecte quina de les dues dimensions pesa més. Certament, amb els múltiples models de regressió hem comprovat que els joves que han passat per entitats durant la infantesa mostren més disposició a l'activisme polític i a l'afecció política. La correlació, però, és petita, i es pot entendre com a explicativa d'altres causalitats —per exemple, la transmissió normativa d'uns pares que fan anar els seus fills a entitats voluntàries pot ser diferent que la d'uns pares que no ho prioritzen, i aquest seria el factor explicatiu real. A més, ja hem vist com, en bona mesura, l'adhesió política té una dimensió més simbòlica que pràctica, i, per tant, mostrar més disposició pot assenyalar més una concordança de referents ideologicoculturals que no pas la transmissió de pautes de compromís i implicació social efectivament més fermes i sòlides.

BIBLIOGRAFIA

- ANDUIZA, E.; BOSCH, A. (2004). *Comportamiento político y electoral*, Barcelona, Ariel.
- BARBERÀ, O.; BARRIO, A.; RODRÍGUEZ, J. (2002). *Els militants de les organitzacions polítiques juvenils a Catalunya*, Barcelona, Diputació de Barcelona.
- BOURDIEU, P. (1988). *La distinción*, Taurus, Madrid.
- BAUDRILLARD, J. (1978). *Cultura y simulacro*, Barcelona, Kairós.
- BAUMAN, Z. (2003). *Comunidad. En busca de seguridad en un mundo hostil*, Madrid, Siglo XXI.
- BAUMAN, Z. (2002). *Modernidad líquida*, Mèxic, FCE.
- BAUMAN, Z. (2001a). *La ambivalencia de la modernidad y otras conversaciones*, Barcelona, Paidós.
- BAUMAN, Z. (2001b). *La sociedad individualizada*, Madrid, Cátedra.
- BENDIT, R. (2000). «La participación social y política de los jóvenes en los países de la UE», a S. Balardini (ed). *La participación social y política de los jóvenes en el nuevo siglo*, Buenos Aires, CLACSO.
- BENEDICTO, J.; MORÁN, M. L. (2005). *Aprendiendo a ser ciudadanos. Experiencias sociales y construcciones de la ciudadanía entre los jóvenes*, Madrid, INJUVE.
- BECK, U. (1998). *La sociedad del riesgo*, Barcelona, Paidós.
- BECK, U.; BECK-GERNSHEIM, E. (2003). *La individualización*, Barcelona, Paidós.
- BERGER, P.; LUCKMANN, T. (1988). *La construcción social de la realidad*, Barcelona, Herder.
- BERGER, P.; LUCKMANN, T. (1995). *Modernidad, pluralismos y crisis de sentido*. Barcelona, Paidós.
- CAMPBELL, C. (1987). *The romantic ethic and the spirit of modern consumerism*, Oxford, Blackwell.
- CASAL, J.; GARCIA, M.; MERINO, R.; QUESADA, M. (2003). *Enquesta als joves de Catalunya: avançament de resultats*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- CASTELLS, M. (2003). *Globalització i identitat*, Barcelona, Institut Català de la Mediterrània.
- DE MIGUEL, A. (2000). *Dos generaciones de jóvenes 1960-1998*, Madrid, INJUVE.
- DIVERSOS AUTORS (2001). *Els valors dels joves avui*, Barcelona, Diputació de Barcelona.
- DIVERSOS AUTORS (2002). *Joves i valors. Els joves catalans en l'enquesta europea de valors*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- ESTRUCH, J., et al. (2004). *Les altres religions*, Barcelona, Mediterrània.
- ESTRUCH, J.; CARDÚS, S. (1984). *Les enquestes a la joventut de Catalunya*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.

- FEIXA, C. (2001). *Generació @. La joventut al segle XXI*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- FEIXA, C.; GARCIA, I.; RECIO, C. (2004). «Estils de vida i cultura digital: la generació xarxa a Catalunya», a CIIMU (ed). *Infància, famílies i canvi social*, Barcelona, CIIMU.
- FONT, J. (2002). «Els joves i la política: i si no fossin tan diferents?», a Diversos autors (ed). *Joves i valors. Els joves catalans en l'enquesta europea de valors*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- FONT, J.; BLANCO, I. (2003). *Polis, la ciutat participativa*, Barcelona, Diputació de Barcelona.
- FOUCAULT, M. (1998). *Historia de la sexualidad*, Madrid, Siglo XXI.
- FOUCAULT, M. (1999). *Vigilar y castigar*, Madrid, Siglo XXI.
- FUNDACIÓ FERRER I GUÀRDIA (1999). *Joves i participació a Catalunya*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- FURLONG, A.; CARTMEL, F. (2001). *Els contextos canviants de la joventut*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- GIL CALVO, E. (1985). *Ocio y prácticas culturales de los jóvenes*, Madrid, Ministerio de Cultura.
- GOMÀ, R. (dir.). (2000). *Joventut, territori i ciutadania. Estudi d'orientació de les polítiques locals de joventut a la província de Barcelona*, Barcelona, Diputació de Barcelona.
- HEALTH, J.; POTTER, A. (2005). *Rebelarse vende*, Madrid, Taurus.
- IGOP (2005). *Els projectes educatius de ciutat (PEC): anàlisi de l'experiència acumulada*. Barcelona, Diputació de Barcelona.
- INGLEHART, R. (1991). *El cambio cultural en las sociedades avanzadas*, Madrid, CIS-Siglo XXI.
- LACROIX, M. (2005). *El culte a l'emoció*, Barcelona, La Campana.
- LIPOVETSKY, G. (1992). *El crepúsculo del deber*, Barcelona, Anagrama.
- MARTÍNEZ, R. (2003). *Cultura juvenil i gènere*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- MARTÍNEZ, R.; GONZÁLEZ, I.; DE MIGUEL, A. (2005). *Cultura i joves*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.
- MEGÍAS, E. (coord.). (2006). *Jóvenes y política: el compromiso con lo colectivo*, Madrid, INJUVE.
- POLANYI, K. (1989). *La gran transformación. Crítica del liberalismo económico*, Madrid, La Piqueta.
- PRIETO, R. (1999). *Tendencias del asociacionismo juvenil en los 90*, Madrid, INJUVE.
- PUTNAM, R. (1993). *Per a fer que la democràcia funcioni*. Barcelona, Proa.
- PUTNAM, R. (2001). *Solo en la bolera. Colapso y resurgimiento de la comunidad norteamericana*, Galaxia, Vigo.
- SENNETT, R. (2000). *La corrosión del carácter*, Barcelona, Anagrama.

SENNETT, R. (2002). *El declive del hombre público*, Barcelona, Península.

SERRACANT, P. (2001). *Viure al dia. Condicions d'existència, comportaments i actituds dels joves catalans*, Barcelona, Secretaria General de Joventut.

TOCQUEVILLE, A. (2002). *La democracia en América*. Vol. 2, Barcelona, Alianza Editorial.

WILLIS, P. (1990). *Aprendiendo a trabajar*, Barcelona, Paidós.

WILLIS, P. (1998). *Cultura viva*, Barcelona, Diputació de Barcelona.

Publicacions a Internet

DIVERSOS AUTORS (2005). «Propostes sobre la participació estudiantil a les universitats». Propostes i conferències de la jornada sobre participació estudiantil a les universitats organitzada pel DURSI. www10.gencat.net/dursi/AppJava/documents.jsp?area=1&idcat=3426&sub1=6&sub2=2&sub3=3

GONZÁLEZ, I.; ALEGRE, M. A.; BENITO, R. (2006). *De nens exigents i joves lliures. El corpus normatiu subjacent en la narrativitat publicitària*. (<http://www.audiovisualcat.net/recerca/nensijoves.pdf>)

Índex de taules

Capítol 2: La participació dels joves durant la trajectòria escolar

Taula 1. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005	39
Taula 2. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005.	41
Taula 3. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut, segons edat. Catalunya, 2005.	41
Taula 4. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005	42
Taula 5. Joves de 15 a 29 anys que han ocupat un càrrec de representació a l'escola o institut, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005	42
Taula 6. Nombre de tipus d'activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	43
Taula 7. Pes dels tipus d'activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	43
Taula 8. Model de regressió lineal. Joves de 15 a 29 anys que han fet activitats extraescolars al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	44
Taula 9. Activitats extraescolars fetes pels joves catalans de 15 a 29 anys, segons edat. Catalunya, 2005.	45
Taula 10. Activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005.	45
Taula 11. Activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	46
Taula 12. Activitats extraescolars fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	46
Taula 13. Joves universitaris que van votar a les eleccions universitàries. Catalunya, 2005	47
Taula 14. Raons per les quals els joves universitaris es van abstenir a les eleccions universitàries. Catalunya, 2005.	48
Taula 15. Joves universitaris que van votar a les eleccions universitàries, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	48
Taula 16. Joves universitaris que han ocupat un càrrec de representació a la universitat. Catalunya, 2005.	50
Taula 17. Joves universitaris que han ocupat un càrrec de representació a la universitat, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	51
Taula 18. Joves universitaris que han participat en alguna entitat o associació universitària. Catalunya, 2005.	52
Taula 19. Joves universitaris que han participat en alguna entitat o associació universitària, segons associacionisme actual. Catalunya, 2005.	53

Capítol 3: Participació en entitats i associacions

Taula 20. Nombre d'entitats o associacions culturals en què els joves de 15 a 29 anys han participat alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	55
Taula 21. Durada de la participació en entitats o associacions culturals dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	56

Taula 22. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions culturals alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	56
Taula 23. Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada al llarg de la vida en entitats o associacions culturals, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	57
Taula 24. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions culturals. Catalunya, 2005.	57
Taula 25. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats i associacions culturals, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	58
Taula 26. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats i associacions culturals, per sexe i edat, segons estatus laboral.	59
Taula 27. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (sense gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	62
Taula 28. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (incloent-hi el gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	63
Taula 29. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (sense gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	63
Taula 30. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions esportives (sense gimnàs). Catalunya, 2005.	64
Taula 31. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions esportives, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	66
Taula 32. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions esportives (amb gimnàs) alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	66
Taula 33. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions esportives (amb gimnàs). Catalunya, 2005.	67
Taula 34. Nombre d'entitats o associacions de lleure en què els joves de 15 a 29 anys han participat alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	68
Taula 35. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions de lleure en què participen. Catalunya, 2005.	68
Taula 36. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	69
Taula 37. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida, segons edats. Catalunya, 2005.	69
Taula 38. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	71
Taula 39. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions d'educació en el lleure alguna vegada al llarg de la vida, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	71
Taula 40. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.	72

Taula 41. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions d'educació en el lleure, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	73
Taula 42. Durada de la participació en entitats o associacions polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	74
Taula 43. Moment de la participació en entitats o associacions polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	74
Taula 44. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions polítiques en què participen. Catalunya, 2005.	75
Taula 45. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions polítiques alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	75
Taula 46. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions polítiques alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	76
Taula 47. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques. Catalunya, 2005.	77
Taula 48. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	78
Taula 49. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques, segons llengua d'ús habitual a casa durant la infància. Catalunya, 2005.	78
Taula 50. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions polítiques, segons emancipació. Catalunya, 2005.	79
Taula 51. Tipus d'entitats i associacions polítiques en què participen els joves de 15 a 29 anys (multiresposta). Catalunya, 2005.	82
Taula 52. Durada de la participació en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	83
Taula 53. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits en què participen. Catalunya, 2005.	84
Taula 54. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport als desfavorits alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	84
Taula 55. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits alguna vegada al llarg de la vida, segons sexe. Catalunya, 2005.	85
Taula 56. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits alguna vegada al llarg de la vida, segons edat. Catalunya, 2005.	85
Taula 57. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits alguna vegada al llarg de la vida, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	85
Taula 58. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions de suport. Catalunya, 2005.	86
Taula 59. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions de suport a col·lectius desfavorits, per sexe i edat. Catalunya, 2005.	86
Taula 60. Tipus d'entitats i associacions de suport als desfavorits en què participen els joves de 15 a 29 anys (multiresposta). Catalunya, 2005.	88
Taula 61. Durada de la participació en entitats o associacions religioses dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	90
Taula 62. Moment de la participació en entitats o associacions religioses dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	90

Taula 63. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions religioses alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	91
Taula 64. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions religioses. Catalunya, 2005.	91
Taula 65. Joves de 15 a 29 anys que han participat en entitats o associacions religioses alguna vegada al llarg de la vida, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	92
Taula 66. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions religioses, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	92
Taula 67. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen. Catalunya, 2005.	95
Taula 68. Model de regressió logística. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat alguna vegada al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	95
Taula 69. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	96
Taula 70. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005.	96
Taula 71. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	97
Taula 72. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	98
Taula 73. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	99
Taula 74. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons sexe. Catalunya, 2005.	100
Taula 75. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	100
Taula 76. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	101
Taula 77. Moment de la participació en entitats o associacions dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	102
Taula 78. Model de regressió logística. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment. Catalunya, 2005.	102
Taula 79. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	104
Taula 80. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	104
Taula 81. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	105
Taula 82. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons nivell d'estudis i continuïtat en els estudis. Catalunya, 2005.	105
Taula 83. Nombre de tipus d'entitats o associacions en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment, segons situació laboral. Catalunya, 2005.	106

Taula 84. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	107
Taula 85. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	108
Taula 86. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	108
Taula 87. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys en les entitats o associacions en què participen, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	109
Taula 88. Tipus d'implicació dels joves de 15 a 29 anys que participen en les entitats o associacions. Catalunya, 2005.	112

Capítol 4: El posicionament públic

Taula 89. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys no posicionats en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005.	122
Taula 90. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons sexe. Catalunya, 2005.	122
Taula 91. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	123
Taula 92. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons associacionisme actual. Catalunya, 2005.	124
Taula 93. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons grau d'interès per la política. Catalunya, 2005.	125
Taula 94. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix esquerra-dreta, segons posicionament i no posicionament del pare, mare i grup d'amics. Catalunya, 2005.	125
Taula 95. Model de regressió lineal. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	126
Taula 96. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons edat. Catalunya, 2005.	126
Taula 97. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons llengua d'ús habitual a casa durant la infància. Catalunya, 2005.	127
Taula 98. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	127
Taula 99. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	128
Taula 100. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons associacionisme actual. Catalunya, 2005.	130
Taula 101. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons grau d'interès per la política. Catalunya, 2005.	130
Taula 102. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional. Catalunya, 2005.	138
Taula 103. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional, segons llengua d'ús a casa durant la infància. Catalunya, 2005.	139
Taula 104. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional, segons posicionament i no posicionament del pare, la mare i els amics. Catalunya, 2005.	140
Taula 105. Model de regressió logística. Joves entre 15 i 29 anys que es posicionen en la categoria "Ciutadans del món".	141

Taula 106. Model de regressió logística. Joves entre 15 i 29 anys que es posicionen en la categoria “Un altre país”.	142
Taula 107. Model de regressió logística. Joves entre 15 i 29 anys que no es posicionen en l'eix nacional.	143
Taula 108. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional, segons llengua d'ús a casa en la infància. Catalunya, 2005.	143
Taula 109. Model de regressió logística. Joves de 15 a 29 anys posicionats en l'eix nacional. Catalunya, 2005.	144
Taula 110. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons edat. Catalunya, 2005.	144
Taula 111. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005.	145
Taula 112. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	146
Taula 113. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons llengua d'ús habitual durant la infantesa. Catalunya, 2005.	147
Taula 114. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	147
Taula 115. Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats o associacions, segons posicionament en l'eix nacional. Catalunya, 2005.	148
Taula 116. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament del pare. Catalunya, 2005.	149
Taula 117. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys, segons grau de congruència amb el posicionament del pare, la mare i els amics en aquest mateix eix. Catalunya, 2005.	152
Taula 118. Posicionament en l'eix nacional i posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	152

Capítol 5: Afeccions polítiques

Taula 119. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”. Catalunya, 2005.	155
Taula 120. Model de regressió lineal. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”. Catalunya, 2005.	156
Taula 121. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons sexe. Catalunya, 2005.	156
Taula 122. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons edat. Catalunya, 2005.	157
Taula 123. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	157
Taula 124. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons llengua d'ús habitual durant la infància. Catalunya, 2005.	157
Taula 125. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005.	158
Taula 126. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	158
Taula 127. Grau d'acord dels joves de 15 a 29 anys amb l'afirmació “la política és complicada”, segons nivell d'estudis. Catalunya, 2005.	159
Taula 128. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i amb els amics. Catalunya, 2005.	160

Taula 129. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics. Catalunya, 2005.	160
Taula 130. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els amics. Catalunya, 2005.	161
Taula 131. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares. Catalunya, 2005.	161
Taula 132. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	163
Taula 133. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	163
Taula 134. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys parlen de política amb els pares i/o amics, segons el nivell propi d'instrucció. Catalunya, 2005.	164
Taula 135. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general ("en abstracte"). Catalunya, 2005	165
Taula 136. Interès dels joves de 15 a 29 anys per "la política" (per allò que passa en els àmbits social i polític) local, a Catalunya, a Espanya, a Europa i al món. Catalunya, 2005	166
Taula 137. Anàlisi factorial. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política. Catalunya, 2005	166
Taula 138. Model de regressió. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política. Catalunya, 2005.	167
Taula 139. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons l'edat. Catalunya, 2005.	167
Taula 140. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	168
Taula 141. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	168
Taula 142. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	169
Taula 143. Model de regressió lineal. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política "de l'àmbit proper" (municipi i Catalunya). Catalunya, 2005.	170
Taula 144. Model de regressió lineal. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política d'Espanya. Catalunya, 2005.	170
Taula 145. Model de regressió lineal. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política "de l'àmbit global" (Europa i el món). Catalunya, 2005.	171
Taula 146. Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política "de l'àmbit global" (Europa i el món), segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	172
Taula 147. Tipus d'afeccions polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	177
Taula 148. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	179
Taula 149. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	180
Taula 150. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	181
Taula 151. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005.	182

Taula 152. Tipus d'afeccions (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix nacional. Catalunya, 2005.	183
Taula 153. Temes que preocupen als joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	184

Capítol 6: Pràctiques polítiques: usos i sentits

Taula 154. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys duen a terme determinades pràctiques polítiques no electorals. Catalunya, 2005.	190
Taula 155. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys van a manifestacions, per edats. Catalunya, 2005.	194
Taula 156. Joves de 15 a 29 anys que han fet almenys una vegada determinades pràctiques no electorals, per edat. Catalunya, 2005.	196
Taula 157. Joves de 15 a 29 anys que han fet almenys una vegada determinades pràctiques no electorals, per sexe. Catalunya, 2005.	197
Taula 158. Model de regressió lineal. Volum d'accions polítiques fetes pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	199
Taula 159. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	200
Taula 160. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	200
Taula 161. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons grandària del municipi. Catalunya, 2005.	201
Taula 162. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	201
Taula 163. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	202
Taula 164. Volum d'accions polítiques no electorals fetes pels joves de 15 a 29 anys, segons emancipació. Catalunya, 2005.	203
Taula 165. Anàlisi factorial. Categories d'accions polítiques no electorals fetes per joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	207
Taula 166. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	208
Taula 167. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	210
Taula 168. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	211
Taula 169. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	211
Taula 170. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons origen personal i familiar. Catalunya, 2005.	212
Taula 171. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons emancipació. Catalunya, 2005.	212
Taula 172. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons nombre d'entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005.	213
Taula 173. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005.	214
Taula 174. Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys, segons posicionament en l'eix nacional. Catalunya, 2005.	215

Taula 175. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys practiquen la recollida selectiva a casa, compren en botigues de comerç just i fan boicot a productes comercials. Catalunya, 2005.	216
Taula 176. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys practiquen la recollida selectiva a casa. Catalunya, 2005.	217
Taula 177. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys compren productes de comerç just. Catalunya, 2005.	218
Taula 178. Model de regressió lineal. Freqüència amb què els joves de 15 a 29 anys fan boicot a un producte o marca comercial. Catalunya, 2005.	219
Taula 179. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics. Catalunya, 2005.	220
Taula 180. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	222
Taula 181. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	222
Taula 182. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	223
Taula 183. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys davant la pràctica d'hàbits ètics, segons el nombre de tipus d'entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005.	223
Taula 184. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004. Catalunya, 2005.	224
Taula 185. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	226
Taula 186. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	227
Taula 187. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons estatus laboral i tipus de feina. Catalunya, 2005.	228
Taula 188. Participació dels joves de 18 a 29 anys a les eleccions generals de 2004, segons posicionament en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005.	228
Taula 189. Participació dels joves de 18 a 29 anys en les eleccions generals de 2004, segons volum d'accions polítiques no electorals. Catalunya, 2005.	229
Taula 190. Participació electoral en les darreres eleccions generals 2004 dels joves de 18 a 29 anys, segons la intensitat amb què es parla de política en l'entorn familiar i d'amistats. Catalunya, 2005.	230
Taula 191. Percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	230
Taula 192. Percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques entre els joves de 15 a 29 anys, segons sexe i edat. Catalunya, 2005.	234
Taula 193. Anàlisi factorial. Percepció d'efectivitat de les diferents pràctiques entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	234
Taula 194. Model de regressió lineal. Percepció d'efectivitat de les accions institucionals entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	235
Taula 195. Model de regressió lineal. Percepció d'efectivitat de les accions de la societat civil entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	236
Taula 196. Model de regressió lineal. Percepció d'efectivitat de les accions de protesta entre els joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	236
Taula 197. Percepció d'efectivitat de les diferents accions entre els joves de 15 a 29 anys, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	237
Taula 198. Percepció d'efectivitat de les diferents accions entre els joves de 15 a 29 anys, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	237

Taula 199. Percepció d'efectivitat de les diferents accions entre els joves de 15 a 29 anys, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	238
Taula 200. Tipologia de joves de 15 a 29 anys davant l'efectivitat atribuïda a les pràctiques polítiques. Catalunya, 2005.	240

Capítol 7: Posicions, disposicions i conclusions

Taula 201. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític. Catalunya, 2005.	259
Taula 202. Model de regressió logística. Tipus 1	260
Taula 203. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons nivell d'estudis. Catalunya, 2005.	261
Taula 204. Model de regressió logística. Tipus 2	262
Taula 205. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons sexe. Catalunya, 2005.	262
Taula 206. Model de regressió logística. Tipus 3	263
Taula 207. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons edat. Catalunya, 2005.	264
Taula 208. Model de regressió logística. Tipus 4	265
Taula 209. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons capital instructiu dels pares. Catalunya, 2005.	265
Taula 210. Model de regressió logística. Tipus 5	266
Taula 211. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític. Catalunya, 2005.	266
Taula 212. Model de regressió logística. Tipus 6	267
Taula 213. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons estatus laboral i tipus de feina. Catalunya, 2005.	268
Taula 214. Model de regressió logística. Tipus 7	269
Taula 215. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons procedència personal i familiar. Catalunya, 2005.	269
Taula 216. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític, segons àmbits del pla territorial. Catalunya, 2005.	271

Índex de gràfics

Gràfic 1. Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada al llarg de la vida i/o participen actualment en entitats o associacions culturals. Catalunya, 2005.	61
Gràfic 2. Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada al llarg de la vida i/o participen actualment en entitats o associacions. Catalunya, 2005.	94
Gràfic 3. Posicionament dels joves de 15 a 29 anys en l'eix esquerra-dreta. Catalunya, 2005.	119
Gràfic 4. Comparació entre la ubicació en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys i la ubicació del conjunt de la societat catalana.	121
Gràfic 5. Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys, segons emancipació. Catalunya, 2005.	129

Gràfic 6. Congruència entre el posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament dels pares. Catalunya, 2005.	131
Gràfic 7. Congruència entre el posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament dels amics. Catalunya, 2005.	134
Gràfic 8. Posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	136
Gràfic 9. Comparació entre el posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament de la societat catalana. Catalunya, 2005.	137
Gràfic 10. Joves de 15 a 29 anys posicionats i no posicionats en l'eix nacional. Catalunya, 2005.	139
Gràfic 11. Congruència en el posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament en aquest eix dels pares. Catalunya, 2005.	150
Gràfic 12. Congruència en el posicionament en l'eix nacional dels joves de 15 a 29 anys i el posicionament en aquest eix dels amics. Catalunya, 2005.	151
Gràfic 13. Anàlisi de correspondències de la participació política dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	258

Annex

Índex de taules de l'annex

1.A- Joves de 15 a 29 anys que han fet alguna activitat extraescolar durant l'etapa escolar. Catalunya, 2005.	295
1.B- Joves de 15 a 29 anys que han fet alguna activitat extraescolar durant l'etapa escolar. Catalunya, 2005.	296
2.A- Joves de 15 a 29 anys que han ocupat algun càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005.	297
2.B- Joves de 15 a 29 anys que han ocupat algun càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005.	298
3.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats esportives. Catalunya, 2005.	299
3.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats esportives. Catalunya, 2005.	300
4.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats culturals. Catalunya, 2005.	301
4.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats culturals. Catalunya, 2005.	302
5.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.	303
5.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.	304
6.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats polítiques. Catalunya, 2005.	305
6.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats polítiques. Catalunya, 2005.	306
7.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats de recolzament a col·lectius desfavorits. Catalunya, 2005.	307
7.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats de recolzament a col·lectius desfavorits. Catalunya, 2005.	308
8.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats religioses. Catalunya, 2005.	309
8.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats religioses. Catalunya, 2005.	310
9.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats esportives. Catalunya, 2005.	311
9.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats esportives. Catalunya, 2005.	312
10.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats culturals. Catalunya, 2005.	313
10.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats culturals. Catalunya, 2005.	314
11.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.	315
11.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.	316
12.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat política. Catalunya, 2005.	317
12.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat política. Catalunya, 2005.	318

13.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat de recolzament a col·lectius desfavorits. Catalunya, 2005.	319
13.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat de recolzament a col·lectius desfavorits. Catalunya, 2005.	320
14.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat religiosa. Catalunya, 2005.	321
14.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat religiosa. Catalunya, 2005.	322
15.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna entitats al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	323
15.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna entitats al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	324
16.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat. Catalunya, 2005.	325
16.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat. Catalunya, 2005.	326
17.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna entitat (no extraescolar) durant la infantesa. Catalunya, 2005.	327
17.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna entitat (no extraescolar) durant la infantesa. Catalunya, 2005.	328
18.A- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	329
18.B- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida. Catalunya, 2005.	330
19.A- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment. Catalunya, 2005.	331
19.B- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment. Catalunya, 2005.	332
20.A- Nivell d'implicació màxim que els joves de 15 a 29 anys tenen a les entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005.	333
20.B- Nivell d'implicació màxim que els joves de 15 a 29 anys tenen a les entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005.	334
21.A- Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	335
21.B- Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	336
22.A- Posicionament en l'eix d'adscripció nacional dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	337
22.B- Posicionament en l'eix d'adscripció nacional dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	338
23.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general. Catalunya, 2005.	339
23.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general. Catalunya, 2005.	340
24.A- Grau d'acord amb l'afirmació "la política és complicada" dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	341
24.B- Grau d'acord amb l'afirmació "la política és complicada" dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	342
25.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a escala local. Catalunya, 2005.	343
25.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a escala local. Catalunya, 2005.	344
26.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Catalunya. Catalunya, 2005.	345
26.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Catalunya. Catalunya, 2005.	346
27.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Espanya. Catalunya, 2005.	347
27.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Espanya. Catalunya, 2005.	348
28.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Europa. Catalunya, 2005.	349
28.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Europa. Catalunya, 2005.	350

29.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa al món. Catalunya, 2005.	351
29.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa al món. Catalunya, 2005.	352
30.A- Freqüència amb que els joves de 15 a 29 anys parlen de política en àmbits quotidians (amb els amics i/o pares). Catalunya, 2005.	353
30.B- Freqüència amb que els joves de 15 a 29 anys parlen de política en àmbits quotidians (amb els amics i/o pares). Catalunya, 2005.	354
31.A- Tipus d'afecció política (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	355
31.B- Tipus d'afecció política (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	356
32.A- Nombre de tipus d'accions polítiques no electorals realitzades pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	357
32.B- Nombre de tipus d'accions polítiques no electorals realitzades pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	358
33.A- Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	359
33.B- Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	360
34.A- Participació dels joves de 15 a 29 anys a les eleccions (eleccions generals 2004). Catalunya, 2005.	361
34.B- Participació dels joves de 15 a 29 anys a les eleccions (eleccions generals 2004). Catalunya, 2005.	362
35.A- Intensitat del seguiment dels diferents hàbits ètics (recollida selectiva, compra ètica i boicot comercial) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	363
35.B- Intensitat del seguiment dels diferents hàbits ètics (recollida selectiva, compra ètica i boicot comercial) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	364
36.A- Percepció d'efectivitat de les pràctiques polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	365
36.B- Percepció d'efectivitat de les pràctiques polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.	366
37 – Valoració de la efectivitat dels joves de 15 a 29 anys de diferents tipus d'activitats polítiques no electorals. Catalunya, 2005.	367
38.A- Tipologia dels posicionaments dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític i participatiu. Catalunya, 2005.	368
38.B- Tipologia dels posicionaments dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític i participatiu. Catalunya, 2005.	369

Participació en l'àmbit escolar

1.A- Joves de 15 a 29 anys que han fet alguna activitat extraescolar durant l'etapa escolar. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	61,4	38,6	100
Dones	62,4	37,6	100
Grups d'edat			
15-19 anys	52,2	47,8	100
20-24 anys	68,3	31,7	100
25-29 anys	62,4	37,6	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	63,8	36,2	100
Comarques Gironines	55,3	44,7	100
Camp de Tarragona	57,2	42,8	100
Terres de l'Ebre	59,0	41,0	100
Àmbit de Ponent	67,9	32,1	100
Comarques Centrals	54,1	45,9	100
Alt Pirineu i Aran	54,2	45,8	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	27,8	72,2	100
Estudis obligatoris acabats	44,9	55,1	100
Cursant estudis obligatoris	54,3	45,7	100
Estudis postobligatoris acabats	63,2	36,8	100
Cursant estudis postobligatoris	57,0	43,0	100
Estudis universitaris acabats	72,0	28,0	100
Cursant estudis universitaris	69,7	30,3	100
Total	61,9	38,1	100

1.B- Joves de 15 a 29 anys que han fet alguna activitat extraescolar durant l'etapa escolar. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	451.543	284.374	735.917
Dones	429.678	258.867	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	176.357	161.516	337.873
20-24 anys	316.953	147.125	464.078
25-29 anys	388.419	234.097	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	626.386	355.484	981.870
Comarques Gironines	71.242	57.473	128.715
Camp de Tarragona	62.075	46.493	108.568
Terres de l'Ebre	20.388	14.183	34.571
Àmbit de Ponent	43.398	20.524	63.922
Comarques Centrals	50.616	42.899	93.515
Alt Pirineu i Aran	7.107	6.014	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	3.166	8.230	11.396
Estudis obligatoris acabats	117.644	144.457	262.101
Cursant estudis obligatoris	56.418	47.568	103.986
Estudis postobligatoris acabats	236.780	137.854	374.634
Cursant estudis postobligatoris	124.266	93.677	217.943
Estudis universitaris acabats	158.867	61.925	220.792
Cursant estudis universitaris	162.931	70.681	233.612
Total	881.727	542.735	1.424.462

2.A- Joves de 15 a 29 anys que han ocupat algun càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	32,6	67,4	100
Dones	32,1	67,9	100
Grups d'edat			
15-19 anys	36,6	63,4	100
20-24 anys	34,1	65,9	100
25-29 anys	28,8	71,2	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	31,6	68,4	100
Comarques Gironines	35,3	64,7	100
Camp de Tarragona	33,5	66,5	100
Terres de l'Ebre	30,0	70,0	100
Àmbit de Ponent	33,6	66,4	100
Comarques Centrals	35,5	64,5	100
Alt Pirineu i Aran	30,0	70,0	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	20,2	79,8	100
Cursant estudis obligatoris	40,1	59,9	100
Estudis postobligatoris acabats	26,1	73,9	100
Cursant estudis postobligatoris	40,3	59,7	100
Estudis universitaris acabats	38,9	61,1	100
Cursant estudis universitaris	35,9	64,1	100
Total	32,3	67,7	100

2.B- Joves de 15 a 29 anys que han ocupat algun càrrec de representació a l'escola o institut. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	240.044	495.873	735.917
Dones	220.984	467.561	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	123.612	214.261	337.873
20-24 anys	158.169	305.909	464.078
25-29 anys	179.413	443.103	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	310.680	671.190	981.870
Comarques Gironines	45.377	83.338	128.715
Camp de Tarragona	36.335	72.233	108.568
Terres de l'Ebre	10.371	24.200	34.571
Àmbit de Ponent	21.453	42.469	63.922
Comarques Centrals	33.211	60.304	93.515
Alt Pirineu i Aran	3.936	9.185	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	52.972	209.129	262.101
Cursant estudis obligatoris	41.703	62.283	103.986
Estudis postobligatoris acabats	97.770	276.864	374.634
Cursant estudis postobligatoris	87.934	130.009	217.943
Estudis universitaris acabats	85.985	134.807	220.792
Cursant estudis universitaris	83.835	149.777	233.612
Total	460.779	963.683	1.424.462

Pertinença a grups o entitats segons tipus

3.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats esportives. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	44,9	55,1	100
Dones	30,7	69,3	100
Grups d'edat			
15-19 anys	41,4	58,6	100
20-24 anys	39,4	60,6	100
25-29 anys	34,1	65,9	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	35,5	64,5	100
Comarques Gironines	41,9	58,1	100
Camp de Tarragona	39,7	60,3	100
Terres de l'Ebre	41,4	58,6	100
Àmbit de Ponent	39,2	60,8	100
Comarques Centrals	48,8	51,2	100
Alt Pirineu i Aran	39,5	60,5	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	8,7	91,3	100
Estudis obligatoris acabats	34,4	65,6	100
Cursant estudis obligatoris	42,7	57,3	100
Estudis postobligatoris acabats	35,7	64,3	100
Cursant estudis postobligatoris	42,5	57,5	100
Estudis universitaris acabats	36,3	63,7	100
Cursant estudis universitaris	39,4	60,6	100
Total	37,6	62,4	100

3.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats esportives. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	330.355	405.562	735.917
Dones	211.611	476.934	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	139.810	198.063	337.873
20-24 anys	183.041	281.037	464.078
25-29 anys	212.398	410.118	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	348.405	633.465	981.870
Comarques Gironines	53.949	74.766	128.715
Camp de Tarragona	43.075	65.493	108.568
Terres de l'Ebre	14.296	20.275	34.571
Àmbit de Ponent	25.040	38.882	63.922
Comarques Centrals	45.655	47.860	93.515
Alt Pirineu i Aran	5.181	7.940	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	991	10.405	11.396
Estudis obligatoris acabats	90.267	171.834	262.101
Cursant estudis obligatoris	44.411	59.575	103.986
Estudis postobligatoris acabats	133.798	240.836	374.634
Cursant estudis postobligatoris	92.661	125.282	217.943
Estudis universitaris acabats	80.156	140.636	220.792
Cursant estudis universitaris	91.989	141.623	233.612
Total	535.252	889.210	1.424.462

4.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats culturals. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	23,7	76,3	100
Dones	35,1	64,9	100
Grups d'edat			
15-19 anys	22,0	78,0	100
20-24 anys	29,9	70,1	100
25-29 anys	33,6	66,4	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	29,4	70,6	100
Comarques Gironines	27,8	72,2	100
Camp de Tarragona	29,9	70,1	100
Terres de l'Ebre	31,6	68,4	100
Àmbit de Ponent	28,5	71,5	100
Comarques Centrals	34,2	65,8	100
Alt Pirineu i Aran	26,7	73,3	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	4,2	95,8	100
Estudis obligatoris acabats	22,4	77,6	100
Cursant estudis obligatoris	25,0	75,0	100
Estudis postobligatoris acabats	30,2	69,8	100
Cursant estudis postobligatoris	24,9	75,1	100
Estudis universitaris acabats	38,6	61,4	100
Cursant estudis universitaris	31,6	68,4	100
Total	29,6	70,4	100

4.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats culturals. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	174.405	561.512	735.917
Dones	241.899	446.646	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	74.220	263.653	337.873
20-24 anys	138.576	325.502	464.078
25-29 anys	208.944	413.572	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	288.714	693.156	981.870
Comarques Gironines	35.770	92.945	128.715
Camp de Tarragona	32.495	76.073	108.568
Terres de l'Ebre	10.917	23.654	34.571
Àmbit de Ponent	18.197	45.725	63.922
Comarques Centrals	31.980	61.535	93.515
Alt Pirineu i Aran	3.499	9.622	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	475	10.921	11.396
Estudis obligatoris acabats	58.606	203.495	262.101
Cursant estudis obligatoris	25.997	77.990	103.986
Estudis postobligatoris acabats	113.071	261.563	374.634
Cursant estudis postobligatoris	54.250	163.693	217.943
Estudis universitaris acabats	85.256	135.536	220.792
Cursant estudis universitaris	73.790	159.822	233.612
Total	421.727	1.002.735	1.424.462

5.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.

Percentatge			
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	29,5	70,5	100
Dones	31,0	69,0	100
Grups d'edat			
15-19 anys	31,0	69,0	100
20-24 anys	33,2	66,8	100
25-29 anys	27,7	72,3	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	30,8	69,2	100
Comarques Gironines	31,7	68,3	100
Camp de Tarragona	23,2	76,8	100
Terres de l'Ebre	17,5	82,5	100
Àmbit de Ponent	28,4	71,6	100
Comarques Centrals	38,7	61,3	100
Alt Pirineu i Aran	20,5	79,5	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	4,3	95,7	100
Estudis obligatoris acabats	25,6	74,4	100
Cursant estudis obligatoris	31,3	68,8	100
Estudis postobligatoris acabats	26,5	73,5	100
Cursant estudis postobligatoris	36,9	63,1	100
Estudis universitaris acabats	27,7	72,3	100
Cursant estudis universitaris	36,5	63,5	100
Total	30,3	69,7	100

5.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	216.853	519.064	735.917
Dones	213.756	474.789	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	104.857	233.016	337.873
20-24 anys	154.117	309.961	464.078
25-29 anys	172.250	450.266	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	302.114	679.756	981.870
Comarques Gironines	40.755	87.960	128.715
Camp de Tarragona	25.190	83.378	108.568
Terres de l'Ebre	6.065	28.506	34.571
Àmbit de Ponent	18.129	45.793	63.922
Comarques Centrals	36.171	57.344	93.515
Alt Pirineu i Aran	2.691	10.430	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	495	10.901	11.396
Estudis obligatoris acabats	67.024	195.077	262.101
Cursant estudis obligatoris	32.496	71.490	103.986
Estudis postobligatoris acabats	99.448	275.186	374.634
Cursant estudis postobligatoris	80.369	137.574	217.943
Estudis universitaris acabats	61.109	159.683	220.792
Cursant estudis universitaris	85.371	148.241	233.612
Total	431.354	993.108	1.424.462

6.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats polítiques. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	11,7	88,3	100
Dones	10,4	89,6	100
Grups d'edat			
15-19 anys	4,2	95,8	100
20-24 anys	11,3	88,7	100
25-29 anys	14,6	85,4	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	11,3	88,7	100
Comarques Gironines	11,2	88,8	100
Camp de Tarragona	7,9	92,1	100
Terres de l'Ebre	7,8	92,2	100
Àmbit de Ponent	10,0	90,0	100
Comarques Centrals	14,6	85,4	100
Alt Pirineu i Aran	7,7	92,3	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	4,2	95,8	100
Estudis obligatoris acabats	4,4	95,6	100
Cursant estudis obligatoris	6,3	93,8	100
Estudis postobligatoris acabats	10,2	89,8	100
Cursant estudis postobligatoris	5,0	95,0	100
Estudis universitaris acabats	20,8	79,2	100
Cursant estudis universitaris	13,9	86,1	100
Total	11,0	89,0	100

6.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats polítiques. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	86.280	649.637	735.917
Dones	71.479	617.066	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	14.240	323.633	337.873
20-24 anys	52.236	411.842	464.078
25-29 anys	90.658	531.858	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	110.856	871.014	981.870
Comarques Gironines	14.367	114.348	128.715
Camp de Tarragona	8.565	100.003	108.568
Terres de l'Ebre	2.686	31.885	34.571
Àmbit de Ponent	6.377	57.545	63.922
Comarques Centrals	13.674	79.841	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.009	12.112	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	475	10.921	11.396
Estudis obligatoris acabats	11.419	250.682	262.101
Cursant estudis obligatoris	6.499	97.487	103.986
Estudis postobligatoris acabats	38.098	336.536	374.634
Cursant estudis postobligatoris	10.850	207.093	217.943
Estudis universitaris acabats	45.907	174.885	220.792
Cursant estudis universitaris	32.428	201.184	233.612
Total	157.122	1.267.340	1.424.462

7.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats de recolzament a col·lectius desafavorits. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	11,8	88,2	100
Dones	20,3	79,7	100
Grups d'edat			
15-19 anys	10,5	89,5	100
20-24 anys	16,7	83,3	100
25-29 anys	19,0	81,0	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	17,9	82,1	100
Comarques Gironines	12,1	87,9	100
Camp de Tarragona	12,3	87,7	100
Terres de l'Ebre	12,8	87,2	100
Àmbit de Ponent	13,9	86,1	100
Comarques Centrals	12,3	87,7	100
Alt Pirineu i Aran	13,1	86,9	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	4,2	95,8	100
Estudis obligatoris acabats	8,5	91,5	100
Cursant estudis obligatoris	7,8	92,2	100
Estudis postobligatoris acabats	13,6	86,4	100
Cursant estudis postobligatoris	14,9	85,1	100
Estudis universitaris acabats	24,3	75,7	100
Cursant estudis universitaris	21,1	78,9	100
Total	16,2	83,8	100

7.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats de recolzament a col·lectius desfavorits. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	87.203	648.714	735.917
Dones	139.810	548.735	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	35.429	302.444	337.873
20-24 anys	77.274	386.804	464.078
25-29 anys	118.205	504.311	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	175.421	806.449	981.870
Comarques Gironines	15.540	113.175	128.715
Camp de Tarragona	13.351	95.217	108.568
Terres de l'Ebre	4.441	30.130	34.571
Àmbit de Ponent	8.865	55.057	63.922
Comarques Centrals	11.469	82.046	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.716	11.405	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	475	10.921	11.396
Estudis obligatoris acabats	22.295	239.806	262.101
Cursant estudis obligatoris	8.124	95.862	103.986
Estudis postobligatoris acabats	50.859	323.775	374.634
Cursant estudis postobligatoris	32.550	185.393	217.943
Estudis universitaris acabats	53.558	167.234	220.792
Cursant estudis universitaris	49.373	184.239	233.612
Total	231.006	1.193.456	1.424.462

8.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats religioses. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	6,9	93,1	100
Dones	7,8	92,2	100
Grups d'edat			
15-19 anys	6,5	93,5	100
20-24 anys	6,1	93,9	100
25-29 anys	8,7	91,3	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	7,2	92,8	100
Comarques Gironines	11,2	88,8	100
Camp de Tarragona	7,0	93,0	100
Terres de l'Ebre	6,0	94,0	100
Àmbit de Ponent	8,5	91,5	100
Comarques Centrals	4,2	95,8	100
Alt Pirineu i Aran	6,4	93,6	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	4,2	95,8	100
Estudis obligatoris acabats	6,4	93,6	100
Cursant estudis obligatoris	5,2	94,8	100
Estudis postobligatoris acabats	7,5	92,5	100
Cursant estudis postobligatoris	7,1	92,9	100
Estudis universitaris acabats	10,0	90,0	100
Cursant estudis universitaris	6,4	93,6	100
Total	7,4	92,6	100

8.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats religioses. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	50.753	685.164	735.917
Dones	53.711	634.834	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	22.007	315.866	337.873
20-24 anys	28.519	435.559	464.078
25-29 anys	54.357	568.159	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	70.656	911.214	981.870
Comarques Gironines	14.367	114.348	128.715
Camp de Tarragona	7.557	101.011	108.568
Terres de l'Ebre	2.090	32.481	34.571
Àmbit de Ponent	5.443	58.479	63.922
Comarques Centrals	3.970	89.545	93.515
Alt Pirineu i Aran	841	12.280	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	475	10.921	11.396
Estudis obligatoris acabats	16.857	245.244	262.101
Cursant estudis obligatoris	5.416	98.570	103.986
Estudis postobligatoris acabats	28.154	346.480	374.634
Cursant estudis postobligatoris	15.567	202.376	217.943
Estudis universitaris acabats	22.188	198.604	220.792
Cursant estudis universitaris	14.911	218.701	233.612
Total	104.892	1.319.570	1.424.462

Pertinença a grups o entitats en el present, segons tipus

9.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats esportives. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	18,4	81,6	100
Dones	7,2	92,8	100
Grups d'edat			
15-19 anys	19,9	80,1	100
20-24 anys	11,0	89,0	100
25-29 anys	9,7	90,3	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	11,5	88,5	100
Comarques Gironines	11,4	88,6	100
Camp de Tarragona	13,9	86,1	100
Terres de l'Ebre	18,5	81,5	100
Àmbit de Ponent	14,4	85,6	100
Comarques Centrals	19,3	80,7	100
Alt Pirineu i Aran	17,2	82,8	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	12,2	87,8	100
Cursant estudis obligatoris	25,0	75,0	100
Estudis postobligatoris acabats	9,7	90,3	100
Cursant estudis postobligatoris	20,3	79,7	100
Estudis universitaris acabats	8,9	91,1	100
Cursant estudis universitaris	11,3	88,7	100
Total	12,6	87,4	100

9.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats esportives. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	135.187	600.730	735.917
Dones	49.268	639.277	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	67.316	270.557	337.873
20-24 anys	50.941	413.137	464.078
25-29 anys	60.438	562.078	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	113.293	868.577	981.870
Comarques Gironines	14.660	114.055	128.715
Camp de Tarragona	15.114	93.454	108.568
Terres de l'Ebre	6.412	28.159	34.571
Àmbit de Ponent	9.176	54.746	63.922
Comarques Centrals	18.085	75.430	93.515
Alt Pirineu i Aran	2.254	10.867	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	32.016	230.085	262.101
Cursant estudis obligatoris	25.997	77.990	103.986
Estudis postobligatoris acabats	36.328	338.306	374.634
Cursant estudis postobligatoris	44.343	173.600	217.943
Estudis universitaris acabats	19.675	201.117	220.792
Cursant estudis universitaris	26.472	207.140	233.612
Total	179.137	1.245.325	1.424.462

10.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats culturals. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	11,2	88,8	100
Dones	9,7	90,3	100
Grups d'edat			
15-19 anys	9,1	90,9	100
20-24 anys	9,1	90,9	100
25-29 anys	12,1	87,9	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	10,4	89,6	100
Comarques Gironines	9,1	90,9	100
Camp de Tarragona	9,3	90,7	100
Terres de l'Ebre	12,8	87,2	100
Àmbit de Ponent	10,0	90,0	100
Comarques Centrals	12,5	87,5	100
Alt Pirineu i Aran	10,8	89,2	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	5,6	94,4	100
Cursant estudis obligatoris	11,5	88,5	100
Estudis postobligatoris acabats	10,3	89,7	100
Cursant estudis postobligatoris	10,2	89,8	100
Estudis universitaris acabats	13,0	87,0	100
Cursant estudis universitaris	11,8	88,2	100
Total	10,4	89,6	100

10.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en entitats culturals. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	82.127	653.790	735.917
Dones	67.037	621.508	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	30.637	307.236	337.873
20-24 anys	42.307	421.771	464.078
25-29 anys	75.496	547.020	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	102.329	879.541	981.870
Comarques Gironines	11.728	116.987	128.715
Camp de Tarragona	10.076	98.492	108.568
Terres de l'Ebre	4.419	30.152	34.571
Àmbit de Ponent	6.377	57.545	63.922
Comarques Centrals	11.689	81.826	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.413	11.708	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	14.682	247.419	262.101
Cursant estudis obligatoris	11.915	92.071	103.986
Estudis postobligatoris acabats	38.552	336.082	374.634
Cursant estudis postobligatoris	22.220	195.723	217.943
Estudis universitaris acabats	28.736	192.056	220.792
Cursant estudis universitaris	27.503	206.109	233.612
Total	148.489	1.275.973	1.424.462

11.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	3,5	96,5	100
Dones	4,6	95,4	100
Grups d'edat			
15-19 anys	5,4	94,6	100
20-24 anys	5,7	94,3	100
25-29 anys	2,2	97,8	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	4,0	96,0	100
Comarques Gironines	2,7	97,3	100
Camp de Tarragona	4,9	95,1	100
Terres de l'Ebre	2,3	97,7	100
Àmbit de Ponent	4,1	95,9	100
Comarques Centrals	6,6	93,4	100
Alt Pirineu i Aran	2,8	97,2	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	1,5	98,5	100
Cursant estudis obligatoris	4,2	95,8	100
Estudis postobligatoris acabats	2,8	97,2	100
Cursant estudis postobligatoris	7,6	92,4	100
Estudis universitaris acabats	3,1	96,9	100
Cursant estudis universitaris	6,1	93,9	100
Total	4,1	95,9	100

11.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat d'educació en el lleure. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	25.838	710.079	735.917
Dones	31.903	656.642	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	18.123	319.750	337.873
20-24 anys	26.334	437.744	464.078
25-29 anys	13.815	608.701	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	38.982	942.888	981.870
Comarques Gironines	3.518	125.197	128.715
Camp de Tarragona	5.290	103.278	108.568
Terres de l'Ebre	780	33.791	34.571
Àmbit de Ponent	2.644	61.278	63.922
Comarques Centrals	6.176	87.339	93.515
Alt Pirineu i Aran	370	12.751	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	3.806	258.295	262.101
Cursant estudis obligatoris	4.333	99.653	103.986
Estudis postobligatoris acabats	10.444	364.190	374.634
Cursant estudis postobligatoris	16.511	201.432	217.943
Estudis universitaris acabats	6.911	213.881	220.792
Cursant estudis universitaris	14.249	219.363	233.612
Total	58.273	1.366.189	1.424.462

12.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat política. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	5,7	94,3	100
Dones	6,0	94,0	100
Grups d'edat			
15-19 anys	2,8	97,2	100
20-24 anys	6,2	93,8	100
25-29 anys	7,3	92,7	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	5,6	94,4	100
Comarques Gironines	5,9	94,1	100
Camp de Tarragona	5,6	94,4	100
Terres de l'Ebre	4,8	95,2	100
Àmbit de Ponent	6,8	93,2	100
Comarques Centrals	9,2	90,8	100
Alt Pirineu i Aran	4,6	95,4	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	1,7	98,3	100
Cursant estudis obligatoris	4,2	95,8	100
Estudis postobligatoris acabats	5,3	94,7	100
Cursant estudis postobligatoris	3,7	96,3	100
Estudis universitaris acabats	10,0	90,0	100
Cursant estudis universitaris	7,9	92,1	100
Total	5,9	94,1	100

12.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat política. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	41.986	693.931	735.917
Dones	41.595	646.950	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	9.493	328.380	337.873
20-24 anys	28.924	435.154	464.078
25-29 anys	45.329	577.187	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	54.819	927.051	981.870
Comarques Gironines	7.623	121.092	128.715
Camp de Tarragona	6.046	102.522	108.568
Terres de l'Ebre	1.646	32.925	34.571
Àmbit de Ponent	4.355	59.567	63.922
Comarques Centrals	8.602	84.913	93.515
Alt Pirineu i Aran	606	12.515	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	4.350	257.751	262.101
Cursant estudis obligatoris	4.333	99.653	103.986
Estudis postobligatoris acabats	19.980	354.654	374.634
Cursant estudis postobligatoris	8.020	209.923	217.943
Estudis universitaris acabats	22.188	198.604	220.792
Cursant estudis universitaris	18.556	215.056	233.612
Total	83.741	1.340.721	1.424.462

13.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat de recolzament a col·lectius desafavorits. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	3,3	96,7	100
Dones	8,3	91,7	100
Grups d'edat			
15-19 anys	5,0	95,0	100
20-24 anys	5,5	94,5	100
25-29 anys	6,6	93,4	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	6,1	93,9	100
Comarques Gironines	5,5	94,5	100
Camp de Tarragona	5,6	94,4	100
Terres de l'Ebre	5,3	94,7	100
Àmbit de Ponent	5,8	94,2	100
Comarques Centrals	4,5	95,5	100
Alt Pirineu i Aran	6,9	93,1	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	2,5	97,5	100
Cursant estudis obligatoris	5,7	94,3	100
Estudis postobligatoris acabats	3,5	96,5	100
Cursant estudis postobligatoris	6,5	93,5	100
Estudis universitaris acabats	7,2	92,8	100
Cursant estudis universitaris	9,6	90,4	100
Total	5,9	94,1	100

13.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat de recolzament a col·lectius desfavorits. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	24.454	711.463	735.917
Dones	56.941	631.604	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	16.829	321.044	337.873
20-24 anys	25.470	438.608	464.078
25-29 anys	41.012	581.504	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	59.692	922.178	981.870
Comarques Gironines	7.037	121.678	128.715
Camp de Tarragona	6.046	102.522	108.568
Terres de l'Ebre	1.820	32.751	34.571
Àmbit de Ponent	3.733	60.189	63.922
Comarques Centrals	4.191	89.324	93.515
Alt Pirineu i Aran	908	12.213	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	6.525	255.576	262.101
Cursant estudis obligatoris	5.958	98.028	103.986
Estudis postobligatoris acabats	13.169	361.465	374.634
Cursant estudis postobligatoris	14.152	203.791	217.943
Estudis universitaris acabats	16.005	204.787	220.792
Cursant estudis universitaris	22.533	211.079	233.612
Total	83.741	1.340.721	1.424.462

14.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat religiosa. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	1,4	98,6	100
Dones	1,4	98,6	100
Grups d'edat			
15-19 anys	1,3	98,7	100
20-24 anys	1,3	98,7	100
25-29 anys	1,7	98,3	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	1,2	98,8	100
Comarques Gironines	3,2	96,8	100
Camp de Tarragona	2,6	97,4	100
Terres de l'Ebre	1,5	98,5	100
Àmbit de Ponent	0,7	99,3	100
Comarques Centrals	0,7	99,3	100
Alt Pirineu i Aran	2,3	97,7	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	1,9	98,1	100
Cursant estudis obligatoris	0,0	100,0	100
Estudis postobligatoris acabats	1,6	98,4	100
Cursant estudis postobligatoris	1,5	98,5	100
Estudis universitaris acabats	2,3	97,7	100
Cursant estudis universitaris	0,6	99,4	100
Total	1,4	98,6	100

14.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat religiosa. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	10.612	725.305	735.917
Dones	9.692	678.853	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	4.321	333.552	337.873
20-24 anys	6.038	458.040	464.078
25-29 anys	10.361	612.155	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	12.182	969.688	981.870
Comarques Gironines	4.105	124.610	128.715
Camp de Tarragona	2.771	105.797	108.568
Terres de l'Ebre	520	34.051	34.571
Àmbit de Ponent	467	63.455	63.922
Comarques Centrals	662	92.853	93.515
Alt Pirineu i Aran	303	12.818	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	4.894	257.207	262.101
Cursant estudis obligatoris	0	103.986	103.986
Estudis postobligatoris acabats	5.896	368.738	374.634
Cursant estudis postobligatoris	3.309	214.634	217.943
Estudis universitaris acabats	5.101	215.691	220.792
Cursant estudis universitaris	1.325	232.287	233.612
Total	20.288	1.404.174	1.424.462

Pertinença a grups o entitats (passat i present)

15.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat alguna vegada en entitats. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	74,3	25,7	100
Dones	74,5	25,5	100
Grups d'edat			
15-19 anys	71,4	28,6	100
20-24 anys	76,4	23,6	100
25-29 anys	74,6	25,4	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	74,1	25,9	100
Comarques Gironines	74,9	25,1	100
Camp de Tarragona	72,4	27,6	100
Terres de l'Ebre	69,9	30,1	100
Àmbit de Ponent	74,5	25,5	100
Comarques Centrals	82,3	17,7	100
Alt Pirineu i Aran	69,0	31,0	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	13,0	87,0	100
Estudis obligatoris acabats	65,1	34,9	100
Cursant estudis obligatoris	76,0	24,0	100
Estudis postobligatoris acabats	72,9	27,1	100
Cursant estudis postobligatoris	75,8	24,2	100
Estudis universitaris acabats	79,5	20,5	100
Cursant estudis universitaris	79,1	20,9	100
Total	74,4	25,6	100

15.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna vegada en entitats. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	546.747	189.170	735.917
Dones	513.279	175.266	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	241.215	96.658	337.873
20-24 anys	354.426	109.652	464.078
25-29 anys	464.513	158.003	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	727.266	254.604	981.870
Comarques Gironines	96.463	32.252	128.715
Camp de Tarragona	78.592	29.976	108.568
Terres de l'Ebre	24.174	10.397	34.571
Àmbit de Ponent	47.592	16.330	63.922
Comarques Centrals	76.973	16.542	93.515
Alt Pirineu i Aran	9.050	4.071	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	1.486	9.910	11.396
Estudis obligatoris acabats	170.746	91.355	262.101
Cursant estudis obligatoris	79.073	24.913	103.986
Estudis postobligatoris acabats	273.038	101.596	374.634
Cursant estudis postobligatoris	165.108	52.835	217.943
Estudis universitaris acabats	175.613	45.179	220.792
Cursant estudis universitaris	184.901	48.711	233.612
Total	1.060.145	364.317	1.424.462

16.A- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	34,0	66,0	100
Dones	30,1	69,9	100
Grups d'edat			
15-19 anys	35,9	64,1	100
20-24 anys	30,0	70,0	100
25-29 anys	31,3	68,7	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	31,4	68,6	100
Comarques Gironines	29,8	70,2	100
Camp de Tarragona	32,3	67,7	100
Terres de l'Ebre	35,3	64,7	100
Àmbit de Ponent	33,1	66,9	100
Comarques Centrals	38,7	61,3	100
Alt Pirineu i Aran	35,1	64,9	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0,0	100,0	100
Estudis obligatoris acabats	21,8	78,2	100
Cursant estudis obligatoris	42,2	57,8	100
Estudis postobligatoris acabats	26,9	73,1	100
Cursant estudis postobligatoris	41,3	58,7	100
Estudis universitaris acabats	33,2	66,8	100
Cursant estudis universitaris	36,1	63,9	100
Total	32,0	68,0	100

16.B- Joves de 15 a 29 anys que participen actualment en alguna entitat. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	250.535	485.382	735.917
Dones	207.169	481.376	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	121.255	216.618	337.873
20-24 anys	139.439	324.639	464.078
25-29 anys	194.698	427.818	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	308.205	673.665	981.870
Comarques Gironines	38.409	90.306	128.715
Camp de Tarragona	35.014	73.554	108.568
Terres de l'Ebre	12.217	22.354	34.571
Àmbit de Ponent	21.152	42.770	63.922
Comarques Centrals	36.171	57.344	93.515
Alt Pirineu i Aran	4.609	8.512	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	0	11.396	11.396
Estudis obligatoris acabats	57.097	205.004	262.101
Cursant estudis obligatoris	43.869	60.117	103.986
Estudis postobligatoris acabats	100.689	273.945	374.634
Cursant estudis postobligatoris	90.102	127.841	217.943
Estudis universitaris acabats	73.233	147.559	220.792
Cursant estudis universitaris	84.378	149.234	233.612
Total	455.828	968.634	1.424.462

Pertinença a alguna entitat (excloses activitat extraescolars) en la infantesa

17.A- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna entitat (no extraescolar) durant la infantesa. Catalunya, 2005.

	Percentatge		
	Sí	No	Total
Sexe			
Homes	53,3	46,7	100
Dones	53,9	46,1	100
Grups d'edat			
15-19 anys	60,8	39,2	100
20-24 anys	54,6	45,4	100
25-29 anys	49,0	51,0	100
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	53,6	46,4	100
Comarques Gironines	54,4	45,6	100
Camp de Tarragona	51,9	48,1	100
Terres de l'Ebre	48,1	51,9	100
Àmbit de Ponent	51,1	48,9	100
Comarques Centrals	59,1	40,9	100
Alt Pirineu i Aran	46,9	53,1	100
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	12,5	87,5	100
Estudis obligatoris acabats	47,0	53,0	100
Cursant estudis obligatoris	70,3	29,7	100
Estudis postobligatoris acabats	47,4	52,6	100
Cursant estudis postobligatoris	61,7	38,3	100
Estudis universitaris acabats	55,4	44,6	100
Cursant estudis universitaris	55,6	44,4	100
Total	53,6	46,4	100

17.B- Joves de 15 a 29 anys que han participat en alguna entitat (no extraescolar) durant la infantesa. Catalunya, 2005.

	Persones		
	Si	No	Total
Sexe			
Homes	391.966	343.951	735.917
Dones	370.941	317.604	688.545
Grups d'edat			
15-19 anys	205.399	132.474	337.873
20-24 anys	253.212	210.866	464.078
25-29 anys	304.782	317.734	622.516
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	526.263	455.607	981.870
Comarques Gironines	70.075	58.640	128.715
Camp de Tarragona	56.304	52.264	108.568
Terres de l'Ebre	16.636	17.935	34.571
Àmbit de Ponent	32.661	31.261	63.922
Comarques Centrals	55.269	38.246	93.515
Alt Pirineu i Aran	6.157	6.964	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	1.425	9.972	11.396
Estudis obligatoris acabats	123.182	138.919	262.101
Cursant estudis obligatoris	73.115	30.871	103.986
Estudis postobligatoris acabats	177.554	197.080	374.634
Cursant estudis postobligatoris	134.445	83.498	217.943
Estudis universitaris acabats	122.419	98.373	220.792
Cursant estudis universitaris	129.895	103.717	233.612
Total	763.197	661.265	1.424.462

Nombre de tipus de grups o entitats en què es participa (passat i present)

18.A- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida. Catalunya, 2005.

	Percentatge					Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 tipus	3 o més tipus	
Sexe						
Homes	25,7	18,2	18,6	24,6	12,9	100
Dones	25,5	9,7	23,9	25,3	15,6	100
Grups d'edat						
15-19 anys	28,6	17,5	20,2	24,8	8,9	100
20-24 anys	23,6	15,4	20,5	25,6	14,9	100
25-29 anys	25,4	10,6	22,5	24,6	16,9	100
Àmbits territorials						
Àmbit Metropolità	25,9	12,3	22,1	25,2	14,5	100
Comarques Gironines	25,1	17,1	17,1	26,4	14,4	100
Camp de Tarragona	27,6	19,3	20,9	20,2	12,1	100
Terres de l'Ebre	30,2	18,1	17,9	22,9	10,8	100
Àmbit de Ponent	25,6	15,4	22,0	24,1	12,9	100
Comarques Centrals	17,7	16,3	20,1	28,4	17,5	100
Alt Pirineu i Aran	31,1	18,3	20,8	19,0	10,8	100
Nivell d'estudis i continuïtat						
Sense estudis	83,3	4,2	4,2	4,2	4,2	100
Estudis obligatoris acabats	34,9	15,8	21,2	20,4	7,7	100
Cursant estudis obligatoris	23,8	19,2	25,9	21,8	9,3	100
Estudis postobligatoris acabats	27,1	14,6	20,8	26,8	10,7	100
Cursant estudis postobligatoris	24,2	17,7	18,0	27,7	12,3	100
Estudis universitaris acabats	20,4	8,2	22,2	27,5	21,6	100
Cursant estudis universitaris	20,8	12,7	22,5	23,8	20,1	100
Total	25,6	13,8	21,3	25,0	14,3	100

18.B- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys han participat al llarg de la vida. Catalunya, 2005.

	Persones					Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 tipus	3 o més tipus	
Sexe						
Homes	189.170	133.803	136.571	181.326	95.046	735.917
Dones	175.369	67.077	164.459	174.157	107.484	688.545
Grups d'edat						
15-19 anys	96.658	59.117	68.179	83.713	30.206	337.873
20-24 anys	109.652	71.662	94.974	118.718	69.072	464.078
25-29 anys	158.003	66.051	140.304	153.255	104.904	622.516
Àmbits territorials						
Àmbit Metropolità	254.604	120.602	216.840	247.295	142.530	981.870
Comarques Gironines	32.252	21.990	21.990	34.011	18.472	128.715
Camp de Tarragona	29.976	20.908	22.671	21.915	13.099	108.568
Terres de l'Ebre	10.450	6.270	6.183	7.924	3.744	34.571
Àmbit de Ponent	16.370	9.822	14.032	15.435	8.263	63.922
Comarques Centrals	16.581	15.254	18.791	26.529	16.360	93.515
Alt Pirineu i Aran	4.081	2.395	2.732	2.496	1.417	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat						
Sense estudis	9.497	475	475	475	475	11.396
Estudis obligatoris acabats	91.545	41.413	55.581	53.401	20.162	262.101
Cursant estudis obligatoris	24.784	19.935	26.939	22.629	9.698	103.986
Estudis postobligatoris acabats	101.596	54.880	78.011	100.235	39.913	374.634
Cursant estudis postobligatoris	52.835	38.683	39.154	60.382	26.889	217.943
Estudis universitaris acabats	45.104	18.187	49.105	60.745	47.650	220.792
Cursant estudis universitaris	48.642	29.781	52.612	55.590	46.987	233.612
Total	364.427	196.894	303.546	355.792	203.803	1.424.462

19.A- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 o més tipus	
Sexe					
Homes	66,0	13,6	12,9	7,5	100
Dones	69,9	5,5	18,4	6,2	100
Grups d'edat					
15-19 anys	64,0	15,6	13,6	6,8	100
20-24 anys	70,0	8,1	15,3	6,7	100
25-29 anys	68,7	7,0	17,3	6,9	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	68,7	8,7	16,1	6,5	100
Comarques Gironines	70,3	8,7	15,1	5,9	100
Camp de Tarragona	67,7	10,4	14,2	7,7	100
Terres de l'Ebre	64,7	13,0	14,0	8,3	100
Àmbit de Ponent	66,7	10,9	15,3	7,0	100
Comarques Centrals	61,5	13,2	15,4	9,9	100
Alt Pirineu i Aran	64,9	11,8	15,6	7,7	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	100,0	0,0	0,0	0,0	100
Estudis obligatoris acabats	78,2	9,8	8,9	3,1	100
Cursant estudis obligatoris	57,8	19,8	14,6	7,8	100
Estudis postobligatoris acabats	73,1	7,3	13,8	5,8	100
Cursant estudis postobligatoris	58,7	16,9	18,2	6,3	100
Estudis universitaris acabats	66,8	4,8	20,0	8,4	100
Cursant estudis universitaris	64,0	8,1	18,4	9,5	100
Total	68,0	9,4	15,8	6,8	100

19.B- Nombre de tipus d'entitats en què els joves de 15 a 29 anys participen actualment. Catalunya, 2005.

	Persones				Total
	Cap	Entitats de tipus esportiu	1 tipus (no esportiva)	2 o més tipus	
Sexe					
Homes	485.382	100.122	95.046	55.367	735.917
Dones	481.376	37.557	126.805	42.807	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	216.342	52.577	46.113	22.841	337.873
20-24 anys	324.639	37.558	70.799	31.082	464.078
25-29 anys	427.818	43.602	107.926	43.170	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	674.502	85.380	158.563	63.425	981.870
Comarques Gironines	90.512	11.167	19.395	7.641	128.715
Camp de Tarragona	73.554	11.335	15.366	8.313	108.568
Terres de l'Ebre	22.354	4.505	4.852	2.859	34.571
Àmbit de Ponent	42.666	6.982	9.774	4.499	63.922
Comarques Centrals	57.480	12.380	14.370	9.285	93.515
Alt Pirineu i Aran	8.512	1.548	2.052	1.009	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	11.396	0	0	0	11.396
Estudis obligatoris acabats	205.004	25.558	23.382	8.157	262.101
Cursant estudis obligatoris	60.117	20.581	15.165	8.124	103.986
Estudis postobligatoris acabats	273.945	27.213	51.705	21.770	374.634
Cursant estudis postobligatoris	127.841	36.796	39.626	13.680	217.943
Estudis universitaris acabats	147.559	10.566	44.086	18.582	220.792
Cursant estudis universitaris	149.445	18.888	43.077	22.201	233.612
Total	968.634	133.813	224.461	97.554	1.424.462

Nivell d'implicació en els grups o entitats

20.A- Nivell d'implicació màxim que els joves de 15 a 29 anys tenen a les entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Cap	Només col·laboració econòmica	Col·laboració puntual (optativament econòmica)	Usuari/ Membre/ Actiu/ Organitzador	
Sexe					
Homes	67,0	12,0	10,5	10,4	100
Dones	70,2	9,0	9,5	11,3	100
Grups d'edat					
15-19 anys	64,0	13,4	14,4	8,2	100
20-24 anys	70,6	9,3	6,8	13,3	100
25-29 anys	69,6	9,8	10,0	10,6	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	69,4	9,1	10,9	10,7	100
Comarques Gironines	71,1	13,9	5,7	9,3	100
Camp de Tarragona	68,0	12,8	7,9	11,4	100
Terres de l'Ebre	66,1	15,6	9,5	8,8	100
Àmbit de Ponent	67,1	14,9	7,6	10,5	100
Comarques Centrals	61,2	13,2	10,6	15,1	100
Alt Pirineu i Aran	65,6	13,8	7,2	13,3	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	100,0	0,0	0,0	0,0	100
Estudis obligatoris acabats	79,0	11,0	4,1	5,8	100
Cursant estudis obligatoris	57,6	14,1	22,5	5,8	100
Estudis postobligatoris acabats	73,9	7,8	8,2	10,1	100
Cursant estudis postobligatoris	58,7	15,4	15,6	10,4	100
Estudis universitaris acabats	67,2	10,2	11,0	11,5	100
Cursant estudis universitaris	65,0	9,8	8,4	16,9	100
Total	68,7	10,5	10,0	10,9	100

20.B- Nivell d'implicació màxim que els joves de 15 a 29 anys tenen a les entitats en què participen actualment. Catalunya, 2005.

	Persones				Total
	Cap	Només col·laboració econòmica	Col·laboració puntual (optativament econòmica)	Usuari/ Membre/ Actiu/ Organitzador	
Sexe					
Homes	493.226	88.587	77.514	76.591	735.917
Dones	483.679	61.824	65.460	77.583	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	216.342	45.251	48.699	27.581	337.873
20-24 anys	327.787	43.130	31.485	61.676	464.078
25-29 anys	433.430	60.870	62.165	66.051	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	680.974	88.929	107.202	104.765	981.870
Comarques Gironines	91.479	17.885	7.330	12.021	128.715
Camp de Tarragona	73.806	13.854	8.565	12.343	108.568
Terres de l'Ebre	22.845	5.385	3.301	3.040	34.571
Àmbit de Ponent	42.875	9.510	4.833	6.704	63.922
Comarques Centrals	57.209	12.322	9.902	14.082	93.515
Alt Pirineu i Aran	8.613	1.817	942	1.749	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	11.396	0	0	0	11.396
Estudis obligatoris acabats	207.179	28.820	10.876	15.226	262.101
Cursant estudis obligatoris	59.887	14.700	23.410	5.989	103.986
Estudis postobligatoris acabats	277.002	29.063	30.879	37.690	374.634
Cursant estudis postobligatoris	127.841	33.493	33.965	22.643	217.943
Estudis universitaris acabats	148.407	22.552	24.371	25.462	220.792
Cursant estudis universitaris	151.881	22.832	19.523	39.377	233.612
Total	978.427	148.966	142.489	154.579	1.424.462

Posicionament en l'eix esquerra-dreta

21.A- Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge								
	Extrema esquerra	Esquerra	Centre-esquerra	Centre	Centre-dreta	Dreta	Extrema dreta	No li interessa la política	Total
Sexe									
Homes	3,4	45,7	13,8	14,1	4,2	3,6	0,8	14,4	100
Dones	2,6	48,6	12,3	11,2	2,3	5,3	0,3	17,5	100
Grups d'edat									
15-19 anys	2,1	42,4	9,5	11,1	4,1	5,6	0,2	25,0	100
20-24 anys	4,8	46,9	13,8	13,9	3,6	2,9	0,7	13,3	100
25-29 anys	2,0	49,9	14,1	12,4	2,5	5,1	0,4	13,5	100
Àmbits territorials									
Àmbit Metropolità	3,0	48,9	12,9	11,7	3,4	3,8	0,5	15,7	100
Comarques Gironines	2,3	41,7	14,0	15,8	2,0	7,6	0,5	16,0	100
Camp de Tarragona	1,8	41,7	10,6	15,9	5,1	7,1	0,3	17,7	100
Terres de l'Ebre	4,7	49,3	11,1	11,4	1,1	6,1	0,6	15,6	100
Àmbit de Ponent	2,1	38,3	16,6	15,5	2,7	3,8	0,8	20,1	100
Comarques Centrals	5,1	50,3	14,0	11,4	1,5	3,8	0,0	14,0	100
Alt Pirineu i Aran	1,4	39,2	9,9	18,8	1,1	8,0	0,3	21,3	100
Nivell d'estudis i continuïtat									
Sense estudis	5,9	29,4	0,0	0,0	17,6	35,3	0,0	11,8	100
Estudis obligatoris acabats	2,4	33,4	5,6	17,6	3,9	8,0	0,2	28,8	100
Cursant estudis obligatoris	3,4	31,5	4,1	12,3	6,8	8,2	0,0	33,6	100
Estudis postobligatoris acabats	3,2	43,0	10,9	16,2	3,0	4,2	0,9	18,6	100
Cursant estudis postobligatoris	3,3	50,0	9,0	8,3	3,1	5,0	0,0	21,3	100
Estudis universitaris acabats	3,0	53,3	20,5	10,8	2,4	3,8	0,5	5,7	100
Cursant estudis universitaris	2,7	57,3	18,3	10,0	2,8	1,3	0,4	7,1	100
Total	3,0	47,2	13,0	12,6	3,2	4,5	0,5	16,0	100

21.B- Posicionament en l'eix esquerra-dreta dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones								Total
	Extrema esquerra	Esquerra	Centre-esquerra	Centre	Centre-dreta	Dreta	Extrema dreta	No li interessa la política	
Sexe									
Homes	24.766	336.621	101.593	104.120	30.832	26.788	5.560	105.636	735.917
Dones	17.769	334.944	84.402	76.851	15.992	36.426	1.777	120.384	688.545
Grups d'edat									
15-19 anys	7.167	143.340	32.252	37.371	13.822	18.941	512	84.468	337.873
20-24 anys	22.187	217.710	64.250	64.712	16.640	13.405	3.236	61.939	464.078
25-29 anys	12.534	310.562	87.737	77.060	15.783	32.031	2.785	84.023	622.516
Àmbits territorials									
Àmbit Metropolità	29.429	480.233	127.081	115.042	33.442	37.456	5.351	153.835	981.870
Comarques Gironines	2.948	53.713	18.014	20.306	2.620	9.826	655	20.634	128.715
Camp de Tarragona	1.919	45.237	11.515	17.272	5.483	7.677	274	19.191	108.568
Terres de l'Ebre	1.637	17.045	3.852	3.948	385	2.119	193	5.393	34.571
Àmbit de Ponent	1.371	24.506	10.625	9.940	1.714	2.399	514	12.853	63.922
Comarques Centrals	4.747	46.995	13.054	10.681	1.424	3.560	0	13.054	93.515
Alt Pirineu i Aran	186	5.144	1.305	2.460	149	1.044	37	2.796	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat									
Sense estudis	670	3.352	0	0	2.011	4.022	0	1.341	11.396
Estudis obligatoris acabats	6.393	87.580	14.703	46.027	10.228	21.096	639	75.434	262.101
Cursant estudis obligatoris	3.561	32.763	4.273	12.820	7.122	8.547	0	34.899	103.986
Estudis postobligatoris acabats	11.846	160.910	40.968	60.711	11.353	15.795	3.455	69.596	374.634
Cursant estudis postobligatoris	7.230	108.972	19.625	18.076	6.714	10.846	0	46.481	217.943
Estudis universitaris acabats	6.516	117.679	45.232	23.766	5.366	8.433	1.150	12.650	220.792
Cursant estudis universitaris	6.211	133.887	42.789	23.465	6.556	3.106	1.035	16.563	233.612
Total	42.175	672.900	185.284	179.598	45.966	63.973	7.108	227.459	1.424.462

Posicionament en l'eix d'adscripció nacional

22.A- Posicionament en l'eix d'adscripció nacional dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge								Total
	Només català	Més català que espanyol	Tan català com espanyol	Més espanyol que català	Només espanyol	Més d'un altre país	No li interessa o indiferent	Ciutadà del món	
Sexe									
Homes	16,3	25,4	28,2	5,9	3,6	10,9	3,2	6,4	100
Dones	13,7	27,0	33,3	3,4	2,5	13,0	2,4	4,7	100
Grups d'edat									
15-19 anys	12,3	26,5	36,2	7,7	4,7	7,4	2,2	3,1	100
20-24 anys	15,2	27,7	30,5	3,4	1,9	11,4	2,6	7,2	100
25-29 anys	16,2	25,1	28,2	3,8	3,1	14,8	3,2	5,6	100
Àmbits territorials									
Àmbit Metropolità	12,8	24,9	33,2	4,4	2,8	12,6	3,1	6,3	100
Comarques Gironines	19,4	26,3	25,6	6,2	3,8	12,1	2,8	3,8	100
Camp de Tarragona	14,0	25,1	29,4	7,1	5,9	11,8	2,1	4,5	100
Terres de l'Ebre	21,9	37,0	22,9	2,0	2,5	9,8	0,8	3,0	100
Àmbit de Ponent	18,6	33,3	25,2	4,2	3,2	10,3	1,5	3,9	100
Comarques Centrals	27,0	32,8	23,2	2,6	2,2	7,7	1,2	3,3	100
Alt Pirineu i Aran	22,6	29,1	25,5	3,1	5,5	9,6	2,9	1,8	100
Nivell d'estudis i continuïtat									
Sense estudis	0,0	0,0	4,5	13,6	4,5	77,3	0,0	0,0	100
Estudis obligatoris acabats	8,9	15,5	31,7	9,8	7,0	21,7	2,6	2,8	100
Cursant estudis obligatoris	9,0	26,1	39,4	6,4	6,9	6,9	2,7	2,7	100
Estudis postobligatoris acabats	15,7	25,7	29,3	4,0	2,6	15,4	2,1	5,2	100
Cursant estudis postobligatoris	16,2	29,4	34,0	8,3	3,1	2,6	1,8	4,6	100
Estudis universitaris acabats	18,5	27,1	26,7	1,7	2,7	13,4	3,9	6,1	100
Cursant estudis universitaris	16,4	32,3	32,3	0,9	0,3	5,4	3,6	8,9	100
Total	15,0	26,3	30,9	4,6	3,0	12,0	2,8	5,5	100

22.B- Posicionament en l'eix d'adscripció nacional dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

Persones									
	Només català	Més català que espanyol	Tan català com espanyol	Més espanyol que català	Només espanyol	Més d'un altre país	No li interessa o indiferent	Ciudadà del món	Total
Sexe									
Homes	120.073	187.145	207.783	43.151	26.735	80.205	23.452	47.373	735.917
Dones	94.506	186.149	229.515	23.320	17.183	89.188	16.365	32.320	688.545
Grups d'edat									
15-19 anys	41.632	89.398	122.265	25.855	15.776	24.979	7.450	10.517	337.873
20-24 anys	70.621	128.521	141.680	15.791	8.773	53.075	12.282	33.336	464.078
25-29 anys	100.913	156.393	175.615	23.590	19.222	92.176	19.658	34.948	622.516
Àmbits territorials									
Àmbit Metropolità	125.818	244.234	325.645	43.173	27.137	123.351	30.838	61.675	981.870
Comarques Gironines	25.011	33.856	32.941	7.930	4.880	15.556	3.660	4.880	128.715
Camp de Tarragona	15.179	27.271	31.901	7.718	6.432	12.864	2.315	4.888	108.568
Terres de l'Ebre	7.576	12.801	7.924	697	871	3.396	261	1.045	34.571
Àmbit de Ponent	11.878	21.255	16.098	2.657	2.032	6.564	938	2.501	63.922
Comarques Centrals	25.280	30.650	21.701	2.461	2.013	7.159	1.119	3.132	93.515
Alt Pirineu i Aran	2.965	3.817	3.340	409	716	1.261	375	239	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat									
Sense estudis	0	0	518	1.554	518	8.806	0	0	11.396
Estudis obligatoris acabats	23.422	40.709	83.092	25.652	18.403	56.881	6.692	7.250	262.101
Cursant estudis obligatoris	9.403	27.103	40.931	6.637	7.191	7.191	2.766	2.766	103.986
Estudis postobligatoris acabats	58.936	96.400	109.649	15.077	9.594	57.566	7.767	19.645	374.634
Cursant estudis postobligatoris	35.368	64.045	74.082	18.162	6.691	5.735	3.824	10.037	217.943
Estudis universitaris acabats	40.819	59.744	59.002	3.711	5.937	29.686	8.535	13.359	220.792
Cursant estudis universitaris	38.379	75.423	75.423	2.002	667	12.682	8.343	20.691	233.612
Total	213.319	374.075	439.779	65.266	43.365	170.392	39.422	78.845	1.424.462

Interès i comprensió política

23.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sexe					
Homes	17,4	36,0	35,1	11,5	100
Dones	20,4	42,8	28,6	8,3	100
Grups d'edat					
15-19 anys	24,7	46,9	23,4	5,0	100
20-24 anys	14,7	39,7	33,7	12,0	100
25-29 anys	19,0	35,4	34,7	10,9	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	17,2	39,2	32,5	11,1	100
Comarques Gironines	22,7	40,4	29,8	7,1	100
Camp de Tarragona	24,8	39,3	29,2	6,8	100
Terres de l'Ebre	21,2	38,9	34,6	5,3	100
Àmbit de Ponent	20,6	43,9	28,9	6,6	100
Comarques Centrals	22,4	39,3	30,2	8,1	100
Alt Pirineu i Aran	23,5	44,7	26,6	5,2	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	45,5	18,2	36,4	0,0	100
Estudis obligatoris acabats	33,8	46,3	15,0	5,0	100
Cursant estudis obligatoris	26,7	56,5	13,1	3,7	100
Estudis postobligatoris acabats	21,3	44,5	27,0	7,2	100
Cursant estudis postobligatoris	21,9	41,9	29,3	6,9	100
Estudis universitaris acabats	11,7	26,6	45,1	16,5	100
Cursant estudis universitaris	7,4	34,6	43,5	14,5	100
Total	18,9	39,5	31,7	9,9	100

23.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per la política en general. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Gens	Poc	Bastant	Molt	Total
Sexe					
Homes	127.683	265.116	258.151	84.967	735.917
Dones	140.379	294.513	196.612	57.042	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	83.383	158.514	79.040	16.937	337.873
20-24 anys	68.030	184.158	156.426	55.464	464.078
25-29 anys	118.451	220.474	215.719	67.872	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	168.740	385.167	319.138	108.825	981.870
Comarques Gironines	29.227	51.958	38.378	9.152	128.715
Camp de Tarragona	26.888	42.615	31.708	7.356	108.568
Terres de l'Ebre	7.333	13.444	11.960	1.833	34.571
Àmbit de Ponent	13.160	28.044	18.487	4.230	63.922
Comarques Centrals	20.930	36.738	28.277	7.570	93.515
Alt Pirineu i Aran	3.085	5.865	3.492	678	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	5.180	2.072	4.144	0	11.396
Estudis obligatoris acabats	88.459	121.222	39.315	13.105	262.101
Cursant estudis obligatoris	27.766	58.798	13.611	3.811	103.986
Estudis postobligatoris acabats	79.758	166.808	101.179	26.890	374.634
Cursant estudis postobligatoris	47.749	91.243	63.823	15.128	217.943
Estudis universitaris acabats	25.911	58.756	99.630	36.495	220.792
Cursant estudis universitaris	17.280	80.751	101.686	33.895	233.612
Total	269.551	562.938	451.564	140.409	1.424.462

24.A- Grau d'acord amb l'afirmació "la política és complicada" dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Molt en desacord	Bastant en desacord	Bastant d'acord	Molt d'acord	
Sexe					
Homes	15,2	37,9	36,9	10,0	100
Dones	11,8	31,8	43,3	13,1	100
Grups d'edat					
15-19 anys	8,0	31,0	47,2	13,8	100
20-24 anys	15,9	36,9	36,1	11,1	100
25-29 anys	14,7	35,0	39,5	10,8	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	14,6	37,2	38,4	9,8	100
Comarques Gironines	9,8	30,1	43,4	16,8	100
Camp de Tarragona	12,6	30,4	42,3	14,7	100
Terres de l'Ebre	8,2	29,2	45,6	16,9	100
Àmbit de Ponent	10,4	27,6	47,5	14,4	100
Comarques Centrals	11,4	28,5	45,4	14,7	100
Alt Pirineu i Aran	8,9	30,8	43,1	17,2	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	15,0	5,0	50,0	30,0	100
Estudis obligatoris acabats	4,9	21,8	51,2	22,1	100
Cursant estudis obligatoris	5,9	27,6	46,5	20,0	100
Estudis postobligatoris acabats	7,9	34,4	42,6	15,2	100
Cursant estudis postobligatoris	8,3	35,2	46,3	10,3	100
Estudis universitaris acabats	23,8	37,4	32,6	6,3	100
Cursant estudis universitaris	22,4	43,7	30,8	3,1	100
Total	13,5	34,7	40,2	11,6	100

24.B- Grau d'acord amb l'afirmació "la política és complicada" dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones				Total
	Molt en desacord	Bastant en desacord	Bastant d'acord	Molt d'acord	
Sexe					
Homes	112.100	278.607	271.572	73.639	735.917
Dones	81.511	218.729	298.192	90.113	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	26.871	104.842	159.465	46.694	337.873
20-24 anys	73.781	171.137	167.644	51.516	464.078
25-29 anys	91.314	218.188	245.846	67.169	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	143.447	364.801	377.167	96.456	981.870
Comarques Gironines	12.601	38.705	55.807	21.603	128.715
Camp de Tarragona	13.668	33.009	45.903	15.989	108.568
Terres de l'Ebre	2.837	10.105	15.779	5.850	34.571
Àmbit de Ponent	6.678	17.650	30.371	9.223	63.922
Comarques Centrals	10.662	26.655	42.426	13.772	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.165	4.043	5.653	2.261	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	1.709	570	5.698	3.419	11.396
Estudis obligatoris acabats	12.909	57.247	134.137	57.808	262.101
Cursant estudis obligatoris	6.183	28.666	48.339	20.797	103.986
Estudis postobligatoris acabats	29.419	128.709	159.507	57.000	374.634
Cursant estudis postobligatoris	18.083	76.613	100.882	22.365	217.943
Estudis universitaris acabats	52.447	82.522	71.886	13.937	220.792
Cursant estudis universitaris	52.247	102.164	71.881	7.321	233.612
Total	191.974	494.398	572.853	165.238	1.424.462

Interès per allò que passa, segons l'escala territorial

25.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a escala local. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sexe					
Homes	4,0	16,9	49,6	29,5	100
Dones	2,2	16,1	49,1	32,6	100
Grups d'edat					
15-19 anys	3,2	17,9	53,0	25,9	100
20-24 anys	2,3	19,3	48,9	29,5	100
25-29 anys	3,6	13,6	47,8	35,1	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	2,7	16,7	49,8	30,8	100
Comarques Gironines	3,7	19,4	46,5	30,3	100
Camp de Tarragona	3,7	19,3	48,0	28,9	100
Terres de l'Ebre	2,3	10,1	53,2	34,4	100
Àmbit de Ponent	2,2	14,7	49,9	33,3	100
Comarques Centrals	5,5	11,1	48,8	34,6	100
Alt Pirineu i Aran	3,4	9,5	54,6	32,5	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	4,3	17,4	60,9	17,4	100
Estudis obligatoris acabats	5,0	26,8	44,6	23,6	100
Cursant estudis obligatoris	2,1	28,3	49,2	20,4	100
Estudis postobligatoris acabats	5,5	14,9	50,1	29,5	100
Cursant estudis postobligatoris	3,5	16,9	50,3	29,3	100
Estudis universitaris acabats	1,3	10,1	48,4	40,1	100
Cursant estudis universitaris	0,4	12,9	51,9	34,8	100
Total	3,1	16,5	49,4	31,1	100

25.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a escala local. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Gens	Poc	Bastant	Molt	Total
Sexe					
Homes	29.659	124.198	365.178	216.882	735.917
Dones	15.012	110.768	338.389	224.376	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	10.815	60.566	179.103	87.388	337.873
20-24 anys	10.843	89.346	226.834	137.055	464.078
25-29 anys	22.124	84.593	297.593	218.206	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	26.867	163.645	488.493	302.865	981.870
Comarques Gironines	4.767	25.028	59.888	39.032	128.715
Camp de Tarragona	4.049	21.005	52.133	31.381	108.568
Terres de l'Ebre	788	3.501	18.380	11.903	34.571
Àmbit de Ponent	1.407	9.377	31.883	21.255	63.922
Comarques Centrals	5.097	10.415	45.650	32.354	93.515
Alt Pirineu i Aran	440	1.251	7.169	4.261	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	495	1.982	6.937	1.982	11.396
Estudis obligatoris acabats	13.160	70.186	116.794	61.961	262.101
Cursant estudis obligatoris	2.178	29.399	51.176	21.233	103.986
Estudis postobligatoris acabats	20.559	55.738	187.774	110.563	374.634
Cursant estudis postobligatoris	7.564	36.875	109.681	63.823	217.943
Estudis universitaris acabats	2.929	22.336	106.918	88.610	220.792
Cursant estudis universitaris	994	30.154	121.279	81.184	233.612
Total	43.796	234.592	703.342	442.732	1.424.462

26.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Catalunya. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sexe					
Homes	3,3	12,8	52,2	31,7	100
Dones	1,8	12,9	54,0	31,3	100
Grups d'edat					
15-19 anys	4,5	18,2	53,4	23,9	100
20-24 anys	2,1	11,8	53,6	32,5	100
25-29 anys	1,8	10,7	52,6	34,9	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	2,4	13,0	53,1	31,5	100
Comarques Gironines	2,6	13,7	53,8	29,9	100
Camp de Tarragona	4,4	13,5	50,6	31,6	100
Terres de l'Ebre	1,5	10,4	56,3	31,8	100
Àmbit de Ponent	2,5	12,0	57,1	28,4	100
Comarques Centrals	2,8	11,3	51,3	34,5	100
Alt Pirineu i Aran	3,9	12,2	52,8	31,1	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	0,0	12,5	58,3	29,2	100
Estudis obligatoris acabats	4,5	23,8	49,4	22,3	100
Cursant estudis obligatoris	5,7	25,0	48,4	20,8	100
Estudis postobligatoris acabats	2,3	12,3	55,3	30,1	100
Cursant estudis postobligatoris	4,6	16,3	53,7	25,4	100
Estudis universitaris acabats	1,3	7,2	50,7	40,8	100
Cursant estudis universitaris	0,3	4,9	56,3	38,5	100
Total	2,5	12,9	53,1	31,5	100

26.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Catalunya. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Gens	Poc	Bastant	Molt	Total
Sexe					
Homes	24.189	94.432	384.240	233.056	735.917
Dones	12.683	88.779	371.479	215.605	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	15.180	61.589	180.430	80.673	337.873
20-24 anys	9.677	54.546	248.975	150.880	464.078
25-29 anys	11.311	66.558	327.571	217.076	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	23.407	128.124	521.118	309.221	981.870
Comarques Gironines	3.285	17.620	69.285	38.525	128.715
Camp de Tarragona	4.786	14.610	54.914	34.258	108.568
Terres de l'Ebre	524	3.579	19.468	11.000	34.571
Àmbit de Ponent	1.567	7.677	36.504	18.174	63.922
Comarques Centrals	2.653	10.612	47.973	32.277	93.515
Alt Pirineu i Aran	510	1.598	6.934	4.079	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	0	1.425	6.648	3.324	11.396
Estudis obligatoris acabats	11.711	62.458	129.378	58.554	262.101
Cursant estudis obligatoris	5.958	25.997	50.368	21.664	103.986
Estudis postobligatoris acabats	8.670	46.088	207.167	112.710	374.634
Cursant estudis postobligatoris	9.950	35.534	117.026	55.433	217.943
Estudis universitaris acabats	2.954	15.876	111.873	90.089	220.792
Cursant estudis universitaris	671	11.412	131.575	89.954	233.612
Total	36.211	183.239	756.514	448.498	1.424.462

27.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Espanya. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sexe					
Homes	8,0	23,0	49,2	19,8	100
Dones	5,1	21,0	53,5	20,4	100
Grups d'edat					
15-19 anys	9,3	29,0	45,9	15,9	100
20-24 anys	5,4	18,8	55,6	20,2	100
25-29 anys	5,7	20,6	51,3	22,4	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	5,2	20,0	53,7	21,1	100
Comarques Gironines	8,1	24,4	48,7	18,8	100
Camp de Tarragona	6,5	23,3	50,1	20,0	100
Terres de l'Ebre	9,3	30,6	46,5	13,6	100
Àmbit de Ponent	10,3	27,9	43,9	17,9	100
Comarques Centrals	12,1	30,9	40,1	16,9	100
Alt Pirineu i Aran	10,2	27,7	45,4	16,7	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	4,3	21,7	43,5	30,4	100
Estudis obligatoris acabats	9,1	27,1	45,7	18,2	100
Cursant estudis obligatoris	11,1	37,6	34,9	16,4	100
Estudis postobligatoris acabats	6,8	23,3	52,0	17,9	100
Cursant estudis postobligatoris	9,8	29,3	45,8	15,2	100
Estudis universitaris acabats	3,6	12,6	57,4	26,4	100
Cursant estudis universitaris	3,0	16,3	58,0	22,7	100
Total	6,5	22,0	51,4	20,1	100

27.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Espanya. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Gens	Poc	Bastant	Molt	Total
Sexe					
Homes	58.539	169.577	361.919	145.883	735.917
Dones	34.956	144.700	368.254	140.636	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	31.349	97.966	155.004	53.555	337.873
20-24 anys	25.179	87.259	257.869	93.771	464.078
25-29 anys	35.597	128.497	319.072	139.350	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	51.420	195.884	527.663	206.903	981.870
Comarques Gironines	10.452	31.357	62.715	24.190	128.715
Camp de Tarragona	7.086	25.307	54.411	21.764	108.568
Terres de l'Ebre	3.230	10.563	16.063	4.714	34.571
Àmbit de Ponent	6.580	17.861	28.044	11.437	63.922
Comarques Centrals	11.328	28.876	37.539	15.771	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.336	3.631	5.961	2.193	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	495	2.477	4.955	3.468	11.396
Estudis obligatoris acabats	23.827	70.928	119.691	47.655	262.101
Cursant estudis obligatoris	11.554	39.064	36.313	17.056	103.986
Estudis postobligatoris acabats	25.554	87.156	194.846	67.078	374.634
Cursant estudis postobligatoris	21.274	63.823	99.753	33.093	217.943
Estudis universitaris acabats	8.055	27.828	126.690	58.219	220.792
Cursant estudis universitaris	6.959	38.107	135.528	53.018	233.612
Total	92.125	313.312	732.220	286.804	1.424.462

28.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Europa. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sexe					
Homes	8,6	33,8	43,4	14,2	100
Dones	6,5	31,4	45,6	16,5	100
Grups d'edat					
15-19 anys	10,9	36,6	40,2	12,2	100
20-24 anys	5,1	32,1	45,6	17,2	100
25-29 anys	7,5	30,6	46,1	15,8	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	7,0	30,8	45,7	16,5	100
Comarques Gironines	9,5	34,0	42,1	14,4	100
Camp de Tarragona	7,0	36,1	43,4	13,5	100
Terres de l'Ebre	8,9	34,0	46,2	10,9	100
Àmbit de Ponent	7,6	37,8	43,0	11,5	100
Comarques Centrals	9,8	40,1	38,4	11,7	100
Alt Pirineu i Aran	8,5	36,8	41,5	13,2	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	4,3	30,4	47,8	17,4	100
Estudis obligatoris acabats	10,9	43,3	33,0	12,8	100
Cursant estudis obligatoris	10,6	39,2	38,1	12,2	100
Estudis postobligatoris acabats	8,8	36,8	43,3	11,1	100
Cursant estudis postobligatoris	11,9	35,8	40,6	11,7	100
Estudis universitaris acabats	4,3	20,6	53,8	21,3	100
Cursant estudis universitaris	2,3	27,1	50,3	20,3	100
Total	7,5	32,6	44,5	15,4	100

28.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa a Europa. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Gens	Poc	Bastant	Molt	Total
Sexe					
Homes	63.225	248.715	319.378	104.600	735.917
Dones	44.684	216.516	314.009	113.336	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	36.914	123.771	135.931	41.257	337.873
20-24 anys	23.487	149.183	211.814	79.594	464.078
25-29 anys	46.917	190.708	286.714	98.178	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	68.645	302.774	448.645	161.806	981.870
Comarques Gironines	12.216	43.799	54.227	18.473	128.715
Camp de Tarragona	7.592	39.226	47.071	14.678	108.568
Terres de l'Ebre	3.071	11.758	15.969	3.773	34.571
Àmbit de Ponent	4.869	24.187	27.485	7.382	63.922
Comarques Centrals	9.151	37.495	35.933	10.936	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.122	4.827	5.439	1.734	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	495	3.468	5.450	1.982	11.396
Estudis obligatoris acabats	28.633	113.430	86.449	33.589	262.101
Cursant estudis obligatoris	11.004	40.714	39.614	12.654	103.986
Estudis postobligatoris acabats	32.975	137.854	162.128	41.677	374.634
Cursant estudis postobligatoris	26.002	78.006	88.406	25.529	217.943
Estudis universitaris acabats	9.536	45.479	118.832	46.946	220.792
Cursant estudis universitaris	5.309	63.381	117.470	47.452	233.612
Total	106.900	464.102	634.446	219.014	1.424.462

29.A- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa al món. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Gens	Poc	Bastant	Molt	
Sexe					
Homes	5,4	25,3	50,4	18,9	100
Dones	4,4	21,6	50,1	23,9	100
Grups d'edat					
15-19 anys	7,4	26,2	49,4	17,1	100
20-24 anys	4,1	21,4	50,2	24,3	100
25-29 anys	4,1	23,4	50,7	21,8	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	4,4	21,9	50,8	22,9	100
Comarques Gironines	7,3	25,8	46,1	20,8	100
Camp de Tarragona	5,4	27,6	49,5	17,5	100
Terres de l'Ebre	4,1	27,9	51,2	16,9	100
Àmbit de Ponent	6,2	29,9	48,6	15,2	100
Comarques Centrals	6,4	24,0	51,4	18,1	100
Alt Pirineu i Aran	4,7	26,0	47,9	21,4	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	4,3	30,4	47,8	17,4	100
Estudis obligatoris acabats	8,7	35,2	39,1	17,0	100
Cursant estudis obligatoris	7,9	25,8	51,6	14,7	100
Estudis postobligatoris acabats	5,3	27,9	50,2	16,5	100
Cursant estudis postobligatoris	7,0	24,0	50,8	18,3	100
Estudis universitaris acabats	2,2	13,6	54,9	29,3	100
Cursant estudis universitaris	1,7	17,3	53,3	27,7	100
Total	4,9	23,4	50,2	21,5	100

29.B- Interès dels joves de 15 a 29 anys per allò que passa al món. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Gens	Poc	Bastant	Molt	Total
Sexe					
Homes	39.767	186.202	370.999	138.949	735.917
Dones	30.203	148.566	344.885	164.892	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	24.947	88.407	166.748	57.771	337.873
20-24 anys	19.209	99.102	233.130	112.636	464.078
25-29 anys	25.756	145.370	315.623	135.766	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	43.011	215.053	498.923	224.884	981.870
Comarques Gironines	9.345	33.158	59.384	26.828	128.715
Camp de Tarragona	5.834	29.932	53.777	19.025	108.568
Terres de l'Ebre	1.415	9.637	17.683	5.836	34.571
Àmbit de Ponent	3.985	19.129	31.084	9.724	63.922
Comarques Centrals	6.012	22.488	48.093	16.922	93.515
Alt Pirineu i Aran	615	3.417	6.287	2.802	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	495	3.468	5.450	1.982	11.396
Estudis obligatoris acabats	22.816	92.375	102.392	44.518	262.101
Cursant estudis obligatoris	8.209	26.817	53.635	15.324	103.986
Estudis postobligatoris acabats	19.742	104.677	188.235	61.980	374.634
Cursant estudis postobligatoris	15.194	52.230	110.633	39.885	217.943
Estudis universitaris acabats	4.776	30.125	121.234	64.658	220.792
Cursant estudis universitaris	4.005	40.382	124.482	64.744	233.612
Total	69.475	332.957	715.727	306.303	1.424.462

Freqüència amb què es parla de política

30.A- Freqüència amb que els joves de 15 a 29 anys parlen de política en àmbits quotidians (amb els amics i/o pares). Catalunya, 2005.

	Percentatge			
	Gairebé mai o mai	A vegades	Sovint	Total
Sexe				
Homes	25,5	36,6	37,9	100
Dones	28,6	35,5	36,0	100
Grups d'edat				
15-19 anys	37,1	36,9	26,0	100
20-24 anys	21,4	35,9	42,7	100
25-29 anys	25,8	35,6	38,5	100
Àmbits territorials				
Àmbit Metropolità	25,2	36,0	38,8	100
Comarques Gironines	31,7	35,2	33,1	100
Camp de Tarragona	31,3	38,1	30,6	100
Terres de l'Ebre	32,4	36,5	31,1	100
Àmbit de Ponent	35,3	33,8	30,9	100
Comarques Centrals	27,5	35,4	37,1	100
Alt Pirineu i Aran	31,3	40,2	28,5	100
Nivell d'estudis i continuïtat				
Sense estudis	72,7	13,6	13,6	100
Estudis obligatoris acabats	42,8	37,1	20,0	100
Cursant estudis obligatoris	49,2	30,2	20,6	100
Estudis postobligatoris acabats	28,7	38,1	33,2	100
Cursant estudis postobligatoris	29,8	39,9	30,3	100
Estudis universitaris acabats	15,7	33,9	50,3	100
Cursant estudis universitaris	14,8	34,6	50,6	100
Total	27,1	36,0	36,9	100

30.B- Freqüència amb que els joves de 15 a 29 anys parlen de política en àmbits quotidians (amb els amics i/o pares). Catalunya, 2005.

	Persones			
	Gairebé mai o mai	A vegades	Sovint	Total
Sexe				
Homes	187.477	269.556	278.884	735.917
Dones	196.669	244.098	247.778	688.545
Grups d'edat				
15-19 anys	125.396	124.525	87.951	337.873
20-24 anys	99.414	166.703	197.960	464.078
25-29 anys	160.791	221.856	239.869	622.516
Àmbits territorials				
Àmbit Metropolità	247.623	353.572	380.675	981.870
Comarques Gironines	40.819	45.289	42.607	128.715
Camp de Tarragona	33.975	41.384	33.209	108.568
Terres de l'Ebre	11.203	12.603	10.765	34.571
Àmbit de Ponent	22.561	21.621	19.741	63.922
Comarques Centrals	25.728	33.111	34.677	93.515
Alt Pirineu i Aran	4.113	5.269	3.739	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat				
Sense estudis	8.288	1.554	1.554	11.396
Estudis obligatoris acabats	112.250	97.320	52.531	262.101
Cursant estudis obligatoris	51.168	31.361	21.457	103.986
Estudis postobligatoris acabats	107.367	142.849	124.417	374.634
Cursant estudis postobligatoris	65.051	86.892	66.000	217.943
Estudis universitaris acabats	34.706	74.951	111.134	220.792
Cursant estudis universitaris	34.560	80.751	118.301	233.612
Total	385.592	513.103	525.767	1.424.462

Tipus d'afecció política

31.A- Tipus d'afecció política (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatges				Total
	Desencisats	Pròxims	Allunyats	En parlen	
Sexe					
Homes	24,7	24,2	35,2	16,0	100
Dones	20,2	18,1	43,0	18,7	100
Grups d'edat					
15-19 anys	20,2	11,4	52,2	16,2	100
20-24 anys	23,3	25,7	33,9	17,1	100
25-29 anys	22,8	22,6	36,3	18,2	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	22,9	23,8	37,4	15,9	100
Comarques Gironines	21,3	14,8	41,7	22,2	100
Camp de Tarragona	24,2	13,8	42,8	19,3	100
Terres de l'Ebre	18,8	12,8	46,6	21,7	100
Àmbit de Ponent	17,6	14,9	48,9	18,6	100
Comarques Centrals	20,7	16,8	41,2	21,2	100
Alt Pirineu i Aran	22,2	13,2	46,2	18,5	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	19,0	0,0	61,9	19,0	100
Estudis obligatoris acabats	15,0	6,7	63,9	14,3	100
Cursant estudis obligatoris	18,1	6,0	61,0	14,8	100
Estudis postobligatoris acabats	22,0	14,9	45,5	17,6	100
Cursant estudis postobligatoris	22,2	14,3	45,6	17,8	100
Estudis universitaris acabats	21,4	35,6	23,1	19,9	100
Cursant estudis universitaris	29,7	33,8	19,3	17,2	100
Total	22,4	21,0	39,3	17,4	100

31.B- Tipus d'afecció política (versió simplificada) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones				
	Desencisats	Pròxims	Allunyats	En parlen	Total
Sexe					
Homes	181.602	177.799	259.092	117.423	735.917
Dones	139.200	124.286	296.215	128.843	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	68.289	38.385	176.301	54.899	337.873
20-24 anys	108.212	119.209	157.479	79.179	464.078
25-29 anys	142.111	140.770	226.126	113.510	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	224.856	233.600	367.264	156.150	981.870
Comarques Gironines	27.431	18.991	53.656	28.637	128.715
Camp de Tarragona	26.224	14.948	46.417	20.979	108.568
Terres de l'Ebre	6.516	4.435	16.109	7.512	34.571
Àmbit de Ponent	11.271	9.500	31.236	11.915	63.922
Comarques Centrals	19.387	15.738	38.546	19.843	93.515
Alt Pirineu i Aran	2.908	1.731	6.059	2.423	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	2.171	0	7.055	2.171	11.396
Estudis obligatoris acabats	39.315	17.663	167.517	37.606	262.101
Cursant estudis obligatoris	18.855	6.285	63.420	15.426	103.986
Estudis postobligatoris acabats	82.578	55.985	170.288	65.783	374.634
Cursant estudis postobligatoris	48.485	31.203	99.370	38.884	217.943
Estudis universitaris acabats	47.286	78.562	51.009	43.935	220.792
Cursant estudis universitaris	69.479	78.878	44.977	40.278	233.612
Total	318.618	299.093	559.135	247.617	1.424.462

Accions polítiques no electorals

32.A- Nombre de tipus d'accions polítiques no electorals realitzades pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge				Total
	Cap	1 acció	2 o 3 accions	4 o més accions	
Sexe					
Homes	27,5	22,4	24,4	25,8	100
Dones	27,7	23,5	23,7	25,1	100
Grups d'edat					
15-19 anys	27,5	18,5	28,6	25,4	100
20-24 anys	22,6	25,3	23,8	28,3	100
25-29 anys	31,4	23,6	21,7	23,2	100
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	28,4	23,9	23,9	23,7	100
Comarques Gironines	29,2	24,4	19,6	26,7	100
Camp de Tarragona	28,1	23,9	25,3	22,7	100
Terres de l'Ebre	25,0	19,0	27,5	28,5	100
Àmbit de Ponent	26,0	20,4	28,7	24,8	100
Comarques Centrals	19,1	13,2	24,5	43,3	100
Alt Pirineu i Aran	26,7	17,2	29,2	26,9	100
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	69,6	26,1	0,0	4,3	100
Estudis obligatoris acabats	42,5	27,0	16,0	14,5	100
Cursant estudis obligatoris	26,0	17,2	32,3	24,5	100
Estudis postobligatoris acabats	33,7	22,2	21,6	22,5	100
Cursant estudis postobligatoris	22,7	17,7	31,8	27,7	100
Estudis universitaris acabats	24,4	26,7	25,7	23,2	100
Cursant estudis universitaris	14,9	23,0	24,5	37,6	100
Total	27,6	23,0	24,0	25,4	100

32.B- Nombre de tipus d'accions polítiques no electorals realitzades pels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones				Total
	Cap	1 acció	2 o 3 accions	4 o més accions	
Sexe					
Homes	202.423	164.613	179.368	189.512	735.917
Dones	190.612	161.939	163.151	172.843	688.545
Grups d'edat					
15-19 anys	92.775	62.569	96.658	85.871	337.873
20-24 anys	104.903	117.423	110.515	131.237	464.078
25-29 anys	195.562	147.211	135.123	144.621	622.516
Àmbits territorials					
Àmbit Metropolità	278.968	235.113	235.113	232.676	981.870
Comarques Gironines	37.615	31.444	25.273	34.383	128.715
Camp de Tarragona	30.480	25.945	27.457	24.686	108.568
Terres de l'Ebre	8.643	6.568	9.507	9.853	34.571
Àmbit de Ponent	16.641	13.064	18.352	15.864	63.922
Comarques Centrals	17.823	12.322	22.884	40.486	93.515
Alt Pirineu i Aran	3.499	2.254	3.835	3.533	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat					
Sense estudis	7.928	2.973	0	495	11.396
Estudis obligatoris acabats	111.474	70.691	41.871	38.064	262.101
Cursant estudis obligatoris	27.080	17.873	33.579	25.455	103.986
Estudis postobligatoris acabats	126.240	83.101	80.830	84.463	374.634
Cursant estudis postobligatoris	49.533	38.683	69.346	60.382	217.943
Estudis universitaris acabats	53.834	58.926	56.744	51.288	220.792
Cursant estudis universitaris	34.793	53.681	57.326	87.812	233.612
Total	393.119	327.095	342.199	362.049	1.424.462

33.A- Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge					Total
	Inactius	Poc actius	Institucionals	Lúdico-reivindicatius	Actius-reivindicatius	
Sexe						
Homes	27,5	39,0	13,2	14,8	5,4	100
Dones	27,7	38,3	12,1	15,0	6,9	100
Grups d'edat						
15-19 anys	27,5	34,1	10,6	19,3	8,6	100
20-24 anys	22,6	40,5	12,9	18,0	5,9	100
25-29 anys	31,4	39,7	13,5	10,3	5,1	100
Àmbits territorials						
Àmbit Metropolità	28,4	40,8	10,8	14,1	5,8	100
Comarques Gironines	29,2	34,7	16,0	14,6	5,5	100
Camp de Tarragona	28,1	38,8	12,6	15,1	5,3	100
Terres de l'Ebre	25,0	33,8	14,5	20,0	6,8	100
Àmbit de Ponent	26,0	36,0	17,0	13,4	7,5	100
Comarques Centrals	19,1	26,1	22,6	22,6	9,6	100
Alt Pirineu i Aran	26,7	32,3	19,2	13,6	8,2	100
Nivell d'estudis i continuïtat						
Sense estudis	69,6	26,1	0,0	4,3	0,0	100
Estudis obligatoris acabats	42,5	35,9	8,1	8,5	5,0	100
Cursant estudis obligatoris	26,2	37,7	7,9	9,9	18,3	100
Estudis postobligatoris acabats	33,7	36,0	12,7	12,3	5,3	100
Cursant estudis postobligatoris	22,7	32,9	11,9	26,2	6,3	100
Estudis universitaris acabats	24,4	48,5	13,7	9,2	4,1	100
Cursant estudis universitaris	14,9	39,8	17,0	21,8	6,5	100
Total	27,6	38,7	12,7	14,9	6,2	100

33.B- Perfils d'actuació política no electoral dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones					Total
	Inactius	Poc actius	Institucionals	Lúdico-reivindicatius	Actius-reivindicatius	
Sexe						
Homes	202.423	287.266	97.292	109.281	39.655	735.917
Dones	190.612	263.707	83.595	102.979	47.653	688.545
Grups d'edat						
15-19 anys	92.775	115.213	35.815	65.158	28.911	337.873
20-24 anys	104.806	188.046	59.951	83.672	27.603	464.078
25-29 anys	195.697	247.106	84.241	63.936	31.536	622.516
Àmbits territorials						
Àmbit Metropolità	278.968	400.788	105.983	138.875	57.255	981.870
Comarques Gironines	37.615	44.668	20.571	18.808	7.053	128.715
Camp de Tarragona	30.551	42.165	13.634	16.411	5.807	108.568
Terres de l'Ebre	8.643	11.668	5.013	6.914	2.334	34.571
Àmbit de Ponent	16.641	23.018	10.887	8.554	4.821	63.922
Comarques Centrals	17.823	24.424	21.123	21.123	9.021	93.515
Alt Pirineu i Aran	3.499	4.239	2.523	1.783	1.077	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat						
Sense estudis	7.928	2.973	0	495	0	11.396
Estudis obligatoris acabats	111.474	94.074	21.207	22.295	13.051	262.101
Cursant estudis obligatoris	27.221	39.199	8.166	10.344	19.055	103.986
Estudis postobligatoris acabats	126.087	134.705	47.623	46.262	19.956	374.634
Cursant estudis postobligatoris	49.533	71.704	25.946	57.080	13.680	217.943
Estudis universitaris acabats	53.923	107.117	30.240	20.403	9.109	220.792
Cursant estudis universitaris	34.744	92.982	39.707	50.958	15.221	233.612
Total	393.119	550.625	180.377	212.310	88.031	1.424.462

Participació electoral

34.A- Participació dels joves de 15 a 29 anys a les eleccions (eleccions generals 2004). Catalunya, 2005.

	Percentatge			Total
	Va votar	No va votar per motius ideològics	No va votar per altres motius	
Sexe				
Homes	58,2	6,0	35,8	100
Dones	60,1	4,4	35,5	100
Grups d'edat				
15-19 anys	11,4	2,0	86,6	100
20-24 anys	73,5	6,1	20,5	100
25-29 anys	74,6	6,1	19,3	100
Àmbits territorials				
Àmbit Metropolità	60,0	4,8	35,2	100
Comarques Gironines	55,9	5,4	38,7	100
Camp de Tarragona	55,1	7,4	37,5	100
Terres de l'Ebre	54,4	5,2	40,5	100
Àmbit de Ponent	58,9	6,8	34,3	100
Comarques Centrals	62,2	4,9	32,8	100
Alt Pirineu i Aran	52,8	5,4	41,8	100
Nivell d'estudis i continuïtat				
Sense estudis	5,9	0,0	94,1	100
Estudis obligatoris acabats	46,5	11,6	41,9	100
Cursant estudis obligatoris	1,1	0,5	98,4	100
Estudis postobligatoris acabats	71,4	6,6	22,0	100
Cursant estudis postobligatoris	23,1	2,2	74,7	100
Estudis universitaris acabats	77,8	3,0	19,2	100
Cursant estudis universitaris	77,9	4,3	17,9	100
Total	59,2	5,1	35,6	100

34.B- Participació dels joves de 15 a 29 anys a les eleccions (eleccions generals 2004). Catalunya, 2005.

	Persones			Total
	Va votar	No va votar per motius ideològics	No va votar per altres motius	
Sexe				
Homes	428.616	43.900	263.401	735.917
Dones	413.954	30.188	244.402	688.545
Grups d'edat				
15-19 anys	38.475	6.634	292.764	337.873
20-24 anys	340.910	28.153	95.015	464.078
25-29 anys	464.227	38.131	120.158	622.516
Àmbits territorials				
Àmbit Metropolità	589.370	47.051	345.450	981.870
Comarques Gironines	72.008	6.901	49.806	128.715
Camp de Tarragona	59.872	7.983	40.713	108.568
Terres de l'Ebre	18.800	1.782	13.989	34.571
Àmbit de Ponent	37.677	4.347	21.898	63.922
Comarques Centrals	58.187	4.618	30.710	93.515
Alt Pirineu i Aran	6.932	710	5.478	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat				
Sense estudis	670	0	10.726	11.396
Estudis obligatoris acabats	121.894	30.330	109.876	262.101
Cursant estudis obligatoris	1.124	562	102.300	103.986
Estudis postobligatoris acabats	267.596	24.665	82.373	374.634
Cursant estudis postobligatoris	50.441	4.759	162.743	217.943
Estudis universitaris acabats	171.810	6.679	42.303	220.792
Cursant estudis universitaris	181.919	9.941	41.752	233.612
Total	843.455	73.344	507.663	1.424.462

Hàbits ètics

35.A- Intensitat del seguiment dels diferents hàbits ètics (recollida selectiva, compra ètica i boicot comercial) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge					Total
	Baix tot	Només boicot alt	Només recollida selectiva alta	Boicot i recollida selectiva alta	Alt tot	
Sexe						
Homes	22,1	4,8	51,4	10,9	10,7	100
Dones	21,8	3,4	49,5	8,3	17,0	100
Grups d'edat						
15-19 anys	23,4	2,8	55,7	5,2	12,9	100
20-24 anys	24,2	4,4	46,4	11,8	13,2	100
25-29 anys	19,6	4,6	50,7	10,1	15,0	100
Àmbits territorials						
Àmbit Metropolità	22,5	4,7	49,4	9,8	13,6	100
Comarques Gironines	25,7	3,9	49,8	8,0	12,6	100
Camp de Tarragona	23,5	3,4	49,2	7,7	16,3	100
Terres de l'Ebre	23,7	2,6	55,4	7,9	10,3	100
Àmbit de Ponent	17,7	2,0	56,3	10,4	13,6	100
Comarques Centrals	12,6	1,2	55,9	11,6	18,7	100
Alt Pirineu i Aran	14,2	2,4	58,8	8,3	16,3	100
Nivell d'estudis i continuïtat						
Sense estudis	41,2	5,9	52,9	0,0	0,0	100
Estudis obligatoris acabats	37,2	1,3	48,7	5,6	7,1	100
Cursant estudis obligatoris	21,9	2,8	62,9	4,5	7,9	100
Estudis postobligatoris acabats	19,0	5,0	55,0	8,3	12,6	100
Cursant estudis postobligatoris	24,0	3,5	50,1	6,8	15,6	100
Estudis universitaris acabats	18,4	3,7	44,6	13,4	20,0	100
Cursant estudis universitaris	16,7	5,8	48,1	13,7	15,7	100
Total	22,0	4,1	50,4	9,6	14,0	100

35.B- Intensitat del seguiment dels diferents hàbits ètics (recollida selectiva, compra ètica i boicot comercial) dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones				Alt tot	Total
	Baix tot	Només boicot alt	Només recollida selectiva alta	Boicot i recollida selectiva alta		
Sexe						
Homes	162.898	35.454	378.020	80.491	79.054	735.917
Dones	150.175	23.426	340.926	57.309	116.710	688.545
Grups d'edat						
15-19 anys	79.007	9.295	188.224	17.660	43.686	337.873
20-24 anys	112.126	20.467	215.354	54.728	61.402	464.078
25-29 anys	121.768	28.677	315.449	63.090	93.532	622.516
Àmbits territorials						
Àmbit Metropolità	220.984	46.457	484.657	96.680	133.092	981.870
Comarques Gironines	33.116	4.999	64.045	10.310	16.246	128.715
Camp de Tarragona	25.515	3.645	53.373	8.331	17.704	108.568
Terres de l'Ebre	8.209	912	19.155	2.736	3.557	34.571
Àmbit de Ponent	11.299	1.291	35.996	6.618	8.717	63.922
Comarques Centrals	11.747	1.152	52.285	10.826	17.505	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.859	316	7.718	1.088	2.140	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat						
Sense estudis	4.692	670	6.033	0	0	11.396
Estudis obligatoris acabats	97.579	3.404	127.647	14.750	18.722	262.101
Cursant estudis obligatoris	22.783	2.921	65.429	4.674	8.179	103.986
Estudis postobligatoris acabats	71.336	18.897	205.978	31.180	47.243	374.634
Cursant estudis postobligatoris	52.327	7.620	109.226	14.733	34.038	217.943
Estudis universitaris acabats	40.546	8.109	98.416	29.488	44.232	220.792
Cursant estudis universitaris	38.935	13.644	112.480	31.947	36.606	233.612
Total	312.916	58.196	718.051	136.537	198.762	1.424.462

Percepció d'efectivitat de la política

36.A- Percepció d'efectivitat de les pràctiques polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Percentatge							Perduts	Total
	Transgressió efectiva	Pessimista	Transgressió no efectiva	Societat civil efectiva	Institucional no efectiva	Societat civil no efectiva			
Sexe									
Homes	18,1	10,2	19,4	6,3	8,9	11,5	25,7	100	
Dones	18,0	7,6	21,0	12,0	8,6	10,9	21,9	100	
Grups d'edat									
15-19 anys	22,2	5,7	16,5	11,9	6,9	13,1	23,7	100	
20-24 anys	20,6	8,7	19,6	8,1	7,0	11,3	24,8	100	
25-29 anys	13,9	10,7	22,7	8,7	11,1	10,1	23,0	100	
Àmbits territorials									
Àmbit Metropolità	17,9	8,1	20,7	8,8	8,8	10,8	24,8	100	
Comarques Gironines	16,8	9,8	19,1	9,1	6,4	13,0	25,9	100	
Camp de Tarragona	18,6	10,9	18,3	8,8	6,3	10,2	26,9	100	
Terres de l'Ebre	21,1	12,5	20,6	10,8	8,3	12,8	14,0	100	
Àmbit de Ponent	16,0	10,0	20,4	10,4	10,0	11,2	22,1	100	
Comarques Centrals	20,9	10,6	17,8	12,2	14,1	13,4	11,0	100	
Alt Pirineu i Aran	15,1	9,5	22,3	13,8	6,7	11,8	20,8	100	
Nivell d'estudis i continuïtat									
Sense estudis	0,0	4,3	0,0	0,0	4,3	0,0	91,3	100	
Estudis obligatoris acabats	10,2	10,2	13,1	8,1	11,0	9,4	38,0	100	
Cursant estudis obligatoris	19,4	3,7	13,1	14,7	7,3	13,6	28,3	100	
Estudis postobligatoris acabats	15,4	11,1	19,5	9,0	10,9	6,4	27,7	100	
Cursant estudis postobligatoris	19,9	7,6	17,3	12,1	9,1	12,1	21,9	100	
Estudis universitaris acabats	18,0	6,3	26,8	9,3	7,9	14,4	17,4	100	
Cursant estudis universitaris	25,4	9,8	25,1	7,2	5,8	14,4	12,3	100	
Total	18,0	8,9	20,2	9,2	8,7	11,2	23,7	100	

36.B- Percepció d'efectivitat de les pràctiques polítiques dels joves de 15 a 29 anys. Catalunya, 2005.

	Persones							Total
	Transgressió efectiva	Pessimista	Transgressió no efectiva	Societat civil efectiva	Institucional no efectiva	Societat civil no efectiva	Perduts	
Sexe								
Homes	132.880	75.207	142.570	46.139	65.517	84.434	189.170	735.917
Dones	124.051	52.126	144.659	82.836	58.995	75.158	150.720	688.545
Grups d'edat								
15-19 anys	74.987	19.393	55.594	40.079	23.272	44.389	80.159	337.873
20-24 anys	95.406	40.148	91.089	37.558	32.378	52.236	115.264	464.078
25-29 anys	86.341	66.482	141.167	53.963	69.073	62.597	142.894	622.516
Àmbits territorials								
Àmbit Metropolità	175.639	79.281	203.692	86.600	86.600	106.115	243.943	981.870
Comarques Gironines	21.648	12.579	24.573	11.701	8.191	16.674	33.349	128.715
Camp de Tarragona	20.152	11.839	19.900	9.572	6.801	11.084	29.220	108.568
Terres de l'Ebre	7.278	4.332	7.105	3.726	2.859	4.419	4.852	34.571
Àmbit de Ponent	10.240	6.361	13.033	6.671	6.361	7.137	14.119	63.922
Comarques Centrals	19.537	9.878	16.683	11.415	13.171	12.513	10.317	93.515
Alt Pirineu i Aran	1.985	1.245	2.927	1.817	875	1.548	2.725	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat								
Sense estudis	0	495	0	0	495	0	10.405	11.396
Estudis obligatoris acabats	26.701	26.701	34.329	21.251	28.880	24.521	99.718	262.101
Cursant estudis obligatoris	20.144	3.811	13.611	15.244	7.622	14.155	29.399	103.986
Estudis postobligatoris acabats	57.601	41.727	73.022	33.563	40.820	24.038	103.863	374.634
Cursant estudis postobligatoris	43.400	16.511	37.739	26.417	19.813	26.417	47.646	217.943
Estudis universitaris acabats	39.779	13.868	59.121	20.437	17.517	31.750	38.319	220.792
Cursant estudis universitaris	59.230	22.832	58.568	16.876	13.567	33.751	28.788	233.612
Total	256.913	126.082	288.001	131.695	124.354	159.329	338.088	1.424.462

37 – Valoració de la efectivitat dels joves de 15 a 29 anys de diferents tipus d'activitats polítiques no electorals. Catalunya, 2005.

Mitjanes (valoració entre el 0 i el 10)

	Actuacions de perfil institucional	Actuacions de la Societat Civil	Actuacions de perfil transgressor
Sexe			
Homes	5,5	6,1	3,8
Dones	5,8	6,5	3,8
Grups d'edat			
15-19 anys	6,0	6,6	4,1
20-24 anys	5,6	6,3	3,8
25-29 anys	5,5	6,2	3,6
Àmbits territorials			
Àmbit Metropolità	5,7	6,3	3,8
Comarques Gironines	5,7	6,2	3,7
Camp de Tarragona	6,7	6,3	3,6
Terres de l'Ebre	5,8	6,4	3,6
Àmbit de Ponent	5,6	6,3	3,6
Comarques Centrals	5,4	6,5	3,8
Alt Pirineu i Aran	5,8	6,3	3,4
Nivell d'estudis i continuïtat			
Sense estudis	6,4	5,0	3,3
Estudis obligatoris acabats	5,2	6,1	3,6
Cursant estudis obligatoris	6,1	6,7	4,4
Estudis postobligatoris acabats	5,5	6,3	3,6
Cursant estudis postobligatoris	5,7	6,6	3,8
Estudis universitaris acabats	5,9	6,4	3,8
Cursant estudis universitaris	5,8	6,3	3,9

Posicionament en el camp polític i participatiu

38.A- Tipologia dels posicionaments dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític i participatiu. Catalunya, 2005.

	Percentatge							Total
	Tipus 1	Tipus 2	Tipus 3	Tipus 4	Tipus 5	Tipus 6	Tipus 7	
Sexe								
Homes	12,6	16,1	16,2	18,8	12,3	13,4	10,6	100
Dones	9,9	19,2	13,2	21,1	12,6	13,4	10,6	100
Grups d'edat								
15-19 anys	8,9	11,0	24,9	10,2	13,4	22,2	9,3	100
20-24 anys	13,8	19,6	12,2	21,5	11,7	11,2	10,0	100
25-29 anys	10,5	19,8	11,0	24,2	12,5	10,2	11,8	100
Àmbits territorials								
Àmbit Metropolità	12,2	17,1	15,4	19,0	12,0	13,5	10,7	100
Comarques Gironines	7,1	18,3	13,0	21,5	11,2	15,5	13,5	100
Camp de Tarragona	9,3	15,3	15,1	19,1	13,5	16,0	11,6	100
Terres de l'Ebre	8,8	19,5	13,5	26,3	14,0	10,0	8,0	100
Àmbit de Ponent	6,8	20,2	12,4	21,2	17,6	11,5	10,2	100
Comarques Centrals	13,7	22,6	11,3	26,2	13,2	7,3	5,7	100
Alt Pirineu i Aran	7,2	18,8	13,7	21,1	14,2	15,2	9,8	100
Nivell d'estudis i continuïtat								
Sense estudis	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,2	81,8	100
Estudis obligatoris acabats	3,1	8,3	11,0	14,7	14,3	30,9	17,6	100
Cursant estudis obligatoris	7,3	6,7	30,6	6,7	13,0	25,4	10,4	100
Estudis postobligatoris acabats	8,1	16,0	9,7	25,1	14,4	13,0	13,7	100
Cursant estudis postobligatoris	10,6	14,8	26,5	13,0	12,1	17,8	5,2	100
Estudis universitaris acabats	14,5	26,9	14,5	20,9	8,9	5,3	9,1	100
Cursant estudis universitaris	19,3	23,8	11,5	26,0	12,5	2,4	4,5	100
Total	11,2	17,7	14,7	20,0	12,5	13,4	10,6	100

38.B- Tipologia dels posicionaments dels joves de 15 a 29 anys en el camp polític i participatiu. Catalunya, 2005.

	Persones							
	Tipus 1	Tipus 2	Tipus 3	Tipus 4	Tipus 5	Tipus 6	Tipus 7	Total
Sexe								
Homes	92.798	118.190	119.575	138.504	90.489	98.338	78.024	735.917
Dones	67.845	132.459	90.864	145.382	86.825	92.075	73.095	688.545
Grups d'edat								
15-19 anys	30.206	37.110	84.145	34.521	45.309	75.083	31.500	337.873
20-24 anys	63.951	91.174	56.605	99.816	54.445	51.852	46.235	464.078
25-29 anys	65.232	123.553	68.256	150.769	77.760	63.504	73.440	622.516
Àmbits territorials								
Àmbit Metropolità	119.532	168.321	151.245	186.616	118.312	132.949	104.895	981.870
Comarques Gironines	9.110	23.510	16.751	27.624	14.400	19.983	17.338	128.715
Camp de Tarragona	10.099	16.664	16.411	20.704	14.644	17.421	12.624	108.568
Terres de l'Ebre	3.025	6.741	4.667	9.075	4.840	3.457	2.766	34.571
Àmbit de Ponent	4.365	12.940	7.951	13.564	11.225	7.328	6.548	63.922
Comarques Centrals	12.792	21.173	10.587	24.482	12.351	6.837	5.293	93.515
Alt Pirineu i Aran	947	2.469	1.792	2.773	1.860	1.995	1.285	13.121
Nivell d'estudis i continuïtat								
Sense estudis	0	0	0	0	0	2.072	9.324	11.396
Estudis obligatoris acabats	8.157	21.751	28.820	38.608	37.521	81.023	46.221	262.101
Cursant estudis obligatoris	7.543	7.004	31.788	7.004	13.470	26.401	10.776	103.986
Estudis postobligatoris acabats	30.425	59.941	36.328	93.999	54.038	48.589	51.314	374.634
Cursant estudis postobligatoris	23.165	32.148	57.677	28.366	26.475	38.766	11.346	217.943
Estudis universitaris acabats	32.009	59.290	32.009	46.195	19.642	11.640	20.006	220.792
Cursant estudis universitaris	45.066	55.669	26.841	60.640	29.160	5.633	10.604	233.612
Total	159.329	252.163	208.984	284.979	177.464	190.418	151.125	1.424.462